GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2026

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 8 / 11 | 100 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

2026 yılı tamamlanmamıştır; bu bölüm kesit tarihine kadar yayımlanmış 2026 karar tarihli kayıtları içerir.

İçindekiler

001 2021/45773 22.04.2026
HÜSNA GENÇ ŞEN VE DİĞERLERİ

002 2021/52470 22.04.2026
NEVZAT HAN VE DİĞERLERİ

003 2021/52603 22.04.2026
MUSA AKMAN

004 2021/53566 22.04.2026
Y.A.

005 2021/59838 22.04.2026
ATAÖZGÜR ERCAN VE DİĞERLERİ

006 2021/60583 22.04.2026
KRISTINA LUTSTSATTO

007 2021/63775 22.04.2026
SÜLEYMAN İYİSOYLU VE VEYSEL İYİSOYLU

008 2022/2668 22.04.2026
KEMAL YÜZÜGÜLLÜ VE DİĞERLERİ

009 2022/30808 22.04.2026
MEHMET EMİN TAŞ

010 2022/40353 22.04.2026
NESİBE GÜL POLAT

011 2022/69544 22.04.2026
SPORTS INTERNATIONAL BİLKENT FITNESS VE SPOR MERKEZİ A.Ş.

012 2022/72490 22.04.2026
ERTAN ERYILMAZ VE DİĞERLERİ

013 2022/79349 22.04.2026
FEYZİ ERDİNÇ VE DİĞERLERİ

014 2022/79364 22.04.2026
SERKAN ÇAKIR VE DİĞERLERİ

015 2022/107174 22.04.2026
KADİR UYSAL

016 2023/3043 22.04.2026
ÖMER ÇEVİK

017 2023/4822 22.04.2026
MİNE ZEYNEP ARI VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

018 2023/10290 22.04.2026
HÜRMET ALPAY VE MEHMET KAMİL KÖSEOĞLU

019 2023/19435 22.04.2026
ALİ AKGÜL

020 2023/21489 22.04.2026
MEHMET ARICI

021 2023/29195 22.04.2026
HARUN REŞİT ANARAL

022 2023/54398 22.04.2026
SİNAN SARISOY

023 2023/82002 22.04.2026
OKTAY AYVAZOĞLU

024 2023/92320 22.04.2026
DENPA ULUSLARARASI NAKLİYAT TURİZM KUYUMCULUK İLETİŞİM GIDA SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

025 2023/96159 22.04.2026
SALİH EMEKÇİ

026 2023/103809 22.04.2026
AYDIN BİLGİN

027 2024/10570 22.04.2026
KADİR ÖKTEN

028 2024/32998 22.04.2026
ŞÜKRÜ SEYREK

029 2024/37959 22.04.2026
RAHMİ ÇALIŞKAN

030 2019/14262 05.05.2026
EMRE YAZKAN VE DİĞERLERİ

031 2020/11020 05.05.2026
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. (3)

032 2020/11163 05.05.2026
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. (4)

033 2020/25526 05.05.2026
DİLEK UZUN VE DİĞERLERİ

034 2020/26457 05.05.2026
SELAHATTİN SIDDIKOĞLU

İçindekiler - devam

035 2020/34568 05.05.2026
ERİNÇ YALTKAYA

036 2020/35292 05.05.2026
FUAT MANDACI

037 2020/36165 05.05.2026
TEVFİK VURAL

038 2021/2547 05.05.2026
AYŞE BIRMAN

039 2021/3662 05.05.2026
EMRE GÜVENLİK KORUMA VE EĞİTİM HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.

040 2021/4176 05.05.2026
T.E.

041 2021/5181 05.05.2026
ALİ DEMİR

042 2021/8998 05.05.2026
EGE ZİRAAT TOHUM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

043 2021/13382 05.05.2026
C.H.

044 2021/13570 05.05.2026
İKİNCİ KANAL TELEVİZYON VE RADYO YAYINCILIĞI A.Ş.

045 2021/26568 05.05.2026
AYLA SANCI KUYUCU

046 2021/28597 05.05.2026
HACI ÖMER EKİM

047 2021/33955 05.05.2026
AZİZE PEKDOĞAN VE TAHSİN PEKDOĞAN

048 2021/38367 05.05.2026
AZZA ALSAYEDA ALGENDI VE MOHAMMEDSHERIEN KHALIDI GHAZNAWİ

049 2021/48062 05.05.2026
FATMA ILIKKAN

050 2021/51434 05.05.2026
M.T.

051 2021/55131 05.05.2026
HAMDİ BOZKURT (2)

İçindekiler - devam

052 2021/60045 05.05.2026
FATİH ÖZKAN

053 2021/62372 05.05.2026
BİLAL KARAKURT

054 2022/5705 05.05.2026
BEKİR KUDAK

055 2022/8367 05.05.2026
RECEP YÜKSEL

056 2022/98096 05.05.2026
İBRAHİM KARATOSUN

057 2022/103029 05.05.2026
KADİR KARAYEL

058 2022/103409 05.05.2026
GÖKHAN KOLUKISA

059 2022/105532 05.05.2026
ZEKİ ŞAHİN

060 2023/54578 05.05.2026
ZAFER BOZKURT

061 2023/63852 05.05.2026
ELİF YÜKSEL

062 2024/26472 05.05.2026
NASUH SERT

063 2025/36835 05.05.2026
AHMET UYGUÇ

064 2020/1724 06.05.2026
VİSAN VİNÇ VE HAREKET SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

065 2020/8893 06.05.2026
RIZGAR ADIGÜZEL

066 2020/13074 06.05.2026
ARZU KUYUMCU VE DİĞERLERİ

067 2020/18601 06.05.2026
NEZİYE KARABIYIK

068 2020/21745 06.05.2026
ADNAN ÇUHADAR VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

069 2020/22709 06.05.2026
AHMET KAHRIMAN VE ALİ ODABAŞI

070 2020/27314 06.05.2026
ERGEN GIDA İNŞ. NAK. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

071 2020/31584 06.05.2026
AHMET MANDACI VE DİĞERLERİ (2)

072 2020/37750 06.05.2026
ABDURRAHMAN ANLAMAZ VE DİĞERLERİ

073 2020/39789 06.05.2026
MUSTAFA GÖÇMEN

074 2021/826 06.05.2026
MUSTAFA ARIKBOĞA

075 2021/3388 06.05.2026
FARİS TAY

076 2021/6589 06.05.2026
MERT BALA

077 2021/7321 06.05.2026
İBRAHİM METE

078 2021/8623 06.05.2026
MEHMET GÜNEŞ VE DİĞERLERİ

079 2021/14806 06.05.2026
ABDULHADİ ÖZALP VE DİĞERLERİ

080 2021/15746 06.05.2026
AYSEL SEVİLGEN

081 2021/17589 06.05.2026
ROS GİYİM DIŞ TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

082 2021/18553 06.05.2026
BARAN AKGÜL

083 2021/24104 06.05.2026
ÖMER AYBERK

084 2021/28003 06.05.2026
HAKAN KAPAĞAN

085 2021/32228 06.05.2026
BATUHAN KARTAL (2)

İçindekiler - devam

086 2021/35827 06.05.2026
ONUR AKBALIK

087 2021/42228 06.05.2026
DENİZ ŞAH VE DİĞERLERİ

088 2021/57966 06.05.2026
SELAMİ MERSİN

089 2021/58113 06.05.2026
İBRAHİM YILDIRIM

090 2021/61490 06.05.2026
MARAŞ AKTAŞ

091 2022/55207 06.05.2026
SELVİNAZ KURNAZ

092 2022/55236 06.05.2026
SAFİNAZ KARAGÖL

093 2023/24495 06.05.2026
HAVA TEKEL VE DİĞERLERİ

094 2023/27290 06.05.2026
CENGİZ CEYLAN VE DİĞERLERİ

095 2023/33119 06.05.2026
MUSTAFA ÖZLÜTÜRK

096 2023/68802 06.05.2026
ABDİ CENGİZ

097 2023/87412 06.05.2026
EMİNE NARSAT VE NAZİFE ÜNAL

098 2023/96670 06.05.2026
HAYRULLAH TURAN

099 2024/26138 06.05.2026
MEHMET EMRAH KARACA

100 2024/28913 06.05.2026
RECEP ASLAN

HÜSNA GENÇ ŞEN VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/45773 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/45773

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜSNA GENÇ ŞEN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/45773)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Soner GÖÇER

Başvurucular : 1. Hüsna GENÇ ŞEN 2. Serhat Eymen ŞEN 3. Sueda ŞEN

Vekili : Av. Emrah AKANÖZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamu makamlarının mahpusun sağlık hizmetlerine erişimi için yeterli önlem almaması, ayrıca teşhis ve tedavi sürecinde yaşanan ihmaller sonucu meydana gelen ölüm nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Hüsna Genç Şen'in eşi, diğer başvuruculaların ise babaları olan D.H.Ş., hakkında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına üye olma suçundan yürütülen soruşturma nedeniyle 4/10/2017 tarihinde tutuklanarak önce Metris 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna alınmış; bir gün sonra ise Silivri 3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (İnfaz Kurumu) sevk edilmiştir. D.H.Ş. tutuklu olarak İnfaz Kurumunda bulunmaktayken başka bir suçtan (taksirle ölüme ve yaralamaya sebep olma) verilen hapis cezasının kesinleşmesi üzerine tutuklama müzekkeresinin infazı durdurulmuş, 12/10/2017 tarihinden itibaren hükmün infazına geçilmiştir.

3. D.H.Ş. İnfaz Kurumuna alındığı gün yapılan ilk görüşmede genel sağlık durumunun iyi olduğunu, şeker hastası olduğunu belirtmiş; ilk muayenesinde de daha önce anal apse (makatta oluşan iltihaplanmanın neticesinde irin toplanması ile meydana gelen bir rahatsızlık) ameliyatı geçirdiğini ifade etmiştir.

4. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 10/10/2017 tarihli dilekçeyle daha önce kullandığı ve isimlerini belirttiği mide ilacı, ağrı kesici ilacı, balgam sökücü ilaç ve gribal enfeksiyon ilacının reçete edilmesini istemiştir. Hekimlikçe aynı tarihte D.H.Ş.ye nezle tanısı ile bazı ilaçlar reçete edilmiştir.

5. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 31/10/2017 tarihli dilekçeyle daha önce anal apse ameliyatı geçirdiğini, rahatsızlıklar yaşadığını ifade ederek kurum hekimi ile görüşmek istediğini dile getirmiş, bunun üzerine Silivri Ceza İnfaz Kurumu Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Polikliniğine sevk edilmiştir. 6/11/2017 günü yapılan muayenesi sonrası anal fissür (genellikle dışkının çok sert olması nedeniyle anüs üzerindeki deride meydana gelebilen küçük bir yırtık) nedeniyle ameliyat olması önerilmiş, sevk kâğıdına doktor tarafından D.H.Ş.nin ameliyatı kabul etmediği şerhi düşülmüştür.

6. D.H.Ş. İnfaz Kurumu aracılığıyla ilgili soruşturma dosyasına gönderdiği 2/11/2017 tarihli tutukluluğa itiraz konulu dilekçesi ile tahliyesini talep etmiş; dilekçesinde delillere, soruşturmanın esasına ve tutukluluk sebeplerine yönelik itirazlarını dile getirerek sağlık problemleri olduğunu belirtmiş ancak ayrıntıya girmemiştir.

7. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 18/11/2017 tarihli dilekçeyle yaşadığı öksürük nedeniyle daha önce kullandığı ve isimlerini belirttiği balgam söktürücü ilaç ile gribal enfeksiyon ilacının reçete edilmesini istemiştir. Hekimlikçe 20/11/2017 tarihinde D.H.Ş.ye nezle tanısı ile bazı ilaçlar reçete edilmiştir.

8. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 24/11/2017 tarihli dilekçeyle daha önce apse ameliyatına ilişkin şikâyetleri nedeniyle hastaneye sevk edilmişse de şikâyetlerinin artarak devam ettiğini ifade ederek kurum hekimince muayene edilmesini ya da devlet hastanesine sevk edilmesini talep etmiştir. Kurum hekimi dilekçenin üzerine daha önce devlet hastanesinde ameliyat önerilmesine rağmen kendisinin kabul etmediği notunu düşerek D.H.Ş.yi genel cerrahi polikliniğine sevk etmiştir. D.H.Ş. 1/12/2017 tarihinde hastaneye sevk edilecekler listesine eklenmiş ancak verdiği dilekçe ile aynı gün açık görüşü olması sebebiyle hastaneye gitmek istemediğini, sevkinin başka bir güne ertelenmesini talep etmiştir. Bunun üzerine kurum hekimi, D.H.Ş.nin hastaneye sevkleri suistimal ettiği gerekçesiyle genel cerrahi polikliniğine sevki iptal etmiştir.

9. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 15/12/2017 tarihli dilekçeyle daha önce kullandığı ve isimlerini belirttiği mide ilacı ile ayak mantarı ilacının reçete edilmesini istemiştir. Hekimlikçe aynı gün D.H.Ş.ye mantar tanısı ile ilaç reçete edilmiştir.

10. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 26/12/2017 tarihli dilekçeyle daha önce kullandığı mide ilacının reçete edilmesini istemiştir. Hekimlikçe aynı gün D.H.Ş.ye dispepsi (sindirim sistemi rahatsızlığı) tanısı ile ilaç reçete edilmiştir.

11. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 10/1/2018 tarihli dilekçeyle yaklaşık bir aydır mide ve karın bölgesinde ağrısı olduğunu, son günlerde ağrısının sıklığının ve şiddetinin arttığını, artık yemek yemekte zorlandığını, 100 gün içinde sekiz dokuz kilo kaybettiğini, ayrıca şeker hastalığı başlangıcından müzdarip olduğunu, ilaç mümessili olduğu için hastalığının ciddi olduğuna kanaat getirdiğini ifade ederek muayene olmak istediğini belirtmiştir. Bahsi geçen dilekçe üzerine yapılan işleme dair bir bilgi bulunmamakla birlikte daha sonra İnfaz Kurumu Müdürlüğünce düzenlenen bilgi notunda hekimlik kayıtlarına göre dilekçe üzerine D.H.Ş.nin muayenesinin yapıldığı ifade edilmiştir.

12. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 15/1/2018 tarihli dilekçeyle bel ağrısı şikâyeti

nedeniyle isimlerini belirttiği ilaçların reçete edilmesini istemiştir. Hekimlikçe aynı gün D.H.Ş.ye miyalji (kas rahatsızlığı) tanısı ile ilaç reçete edilmiştir.

13. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 22/1/2018 tarihli dilekçeyle bel ağrısı şikâyetinin artarak devam ettiğini, ilacın ancak birkaç saat için işe yaradığını ifade ederek muayene olmak istediğini belirtmiştir. Hekimlikçe aynı gün D.H.Ş.ye miyalji (kas rahatsızlığı) tanısı ile bazı ilaçlar reçete edilmiştir.

14. D.H.Ş. İnfaz Kurumu aracılığıyla kovuşturma dosyasına gönderdiği 22/1/2018 tarihli dilekçeyle tahliyesini ya da en azından adli tutuklu ve hükümlülerle aynı koğuşta tutulmamasını talep etmiştir. D.H.Ş. dilekçesinde stresten kaynaklanan sağlık problemleri yaşadığını belirtmiş ancak ayrıntı vermemiştir.

15. D.H.Ş. İnfaz Kurumu hekimliğine yazdığı 1/2/2018 tarihli dilekçeyle bir ay kadar önce karın ağrısı yaşamaya başladığını, şu an ise belden ve sırttan aşağısının şiddetli ağrıdığını, günlük hayatını sürdüremediğini, yemek yiyemediğini, oturamadığını, uyuyamadığını, verilen ilaçların işe yaramadığını, çok acı çektiğini, üç gecedir iğne yaptırdığını ama iğnenin etkisi geçince ağrının yine başladığını belirtmiş; hastaneye sevkini talep etmiştir. Dilekçesi üzerine D.H.Ş.nin hastaneye sevkine karar verilmiş ancak D.H.Ş.nin 5/2/2018 tarihli dilekçeyle sevk gününü bekleyecek durumu olmadığını, neredeyse bir aydır yemek yiyemediğini, ağrılarının artarak devam ettiğini belirterek acil olarak hastaneye sevkini talep etmesi üzerine Kurum Hekimliğince gastrit tanısı ile ilaç reçete edilmiş ayrıca D.H.Ş. aynı gün öncelikli olarak Silivri Devlet Hastanesi Beyin Cerrahisi Polikliniğine sevk edilmiştir. İnfaz Kurumu görevlilerince düzenlenen tutanağa göre D.H.Ş. 5/2/2018 günü beyin cerrahisi polikliniğine götürülmüş ancak poliklinik doktorunun bu saatte hasta muayene edemeyeceğini ifade etmesi üzerine başhekim yardımcısına gidilmiş, hastanın genel cerrahi polikliniğine sevki gerektiği söylenmiştir.

16. D.H.Ş. İnfaz Kurumu Hekimliğine yazdığı 6/2/2018 tarihli dilekçeyle bir gün önce beyin cerrahisi polikliniğine götürüldüğünü, doktorun öğleden sonra hasta bakmadığını söyleyerek kendisini muayene etmediğini, kendisine genel cerrahiye gitmesi gerektiğinin söylendiğini, artık ağrıya ve açlığa dayanacak gücü kalmadığını belirterek dahiliye, fizik tedavi ve beyin cerrahi polikliniklerine sevk edilmesini talep etmiştir. Bahsi geçen dilekçe üzerine D.H.Ş. 8/2/2018 günü Silivri Devlet Hastanesi Dahiliye Polikliniğine sevk edilmiştir. Yatışı yapılan D.H.Ş.nin tahlil ve tetkikleri yapılmıştır.

17. 12/2/2018 tarihinde Silivri Devlet Hastanesinde çekilen endoskopi sonucuna göre mide antrum (yiyeceklerin mide suyuyla karıştığı bölüm), küçük kurvatur (midenin sağ yanı), infiltratif lezyon tanısı konulan D.H.Ş. 13/2/2018 günü Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilmiş ve yatışı yapılmıştır. Hastanede D.H.Ş.nin mide kanseri ve tıkanma sarılığı ile ilgili tetkikleri yapılmış ve biyopsi işlemi uygulanmıştır. Tıkanma sarılığını gidermek için PTK (karaciğere üst kısımdan cilt üzerinden girilerek ince bir tüp (kateter) yerleştirilerek yapılan bir işlem) yapılması gerektiği fakat bu işlemi yapacak doktor zorunlu radyasyon izninde olduğu için işlemin yapılamadığı gerekçesiyle D.H.Ş. 14/2/2018 tarihinde Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilmiş ve yatışı yapılmıştır.

18. Bu arada D.H.Ş.nin vekili, silahlı terör örgütüne üye olma suçuna ilişkin olarak kovuşturmayı yürüten İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesine verdiği 12/2/2018 tarihli dilekçeyle sağlık sebebiyle tahliye talebinde bulunmuştur. Diğer taraftan İnfaz Kurumu Müdürlüğü 14/2/2018 tarihinde taksirle ölüme ve yaralamaya sebep olma suçundan verilip infaz edilmekte olan cezanın tehiri işlemlerini başlatmıştır. İstanbul 37. Ağır Ceza

Mahkemesi 16/2/2018 tarihli kararla D.H.Ş.nin ileri evre mide kanseri olması sebebiyle tutuklu kalmasının sağlığı açısından ileride mağduriyetine yol açabileceği gerekçesiyle silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tahliyesine karar vermiştir. Taksirle ölüme ve yaralamaya neden olma suçundan infaz edilmekte olan hapis cezası bakımından ise İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu kararı doğrultusunda Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığınca 19/2/2018 tarihinde infazın açık ceza infaz kurumunda çektirilmesine devam edilmesine karar verilmiştir. Silivri 2. İnfaz Hâkimliği ise 19/2/2018 tarihinde cezanın kalan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar vererek D.H.Ş.nin salıverilmesine karar vermiştir. D.H.Ş. bu yasal prosedür sırasında Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yatarak tedavi görmekte olup işlemler infaz koruma memurları aracılığıyla yürütülmüştür.

19. Başvurucular, tahliye sonrası D.H.Ş.yi yatmakta olduğu Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesinden taburcu ederek özel bir hastaneye yatırmıştır. D.H.Ş. 6/3/2018 günü hayatını kaybetmiştir.

20. Başvurucular, Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına verdikleri 7/1/2019 tarihli dilekçeyle D.H.Ş.nin ölümünde sorumluluğu bulunan ceza infaz kurumu personeli ve doktoru ile sevk edildiği devlet ve üniversite hastanelerindeki sağlık personeli hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Başvurucular, D.H.Ş.nin hastalığa yakalandığı ilk günden ölümüne kadar geçen sürede ağır ihmal gösterildiğini öne sürmüştür.

21. Silivri Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından açılan soruşturma kapsamında İnfaz Kurumundan D.H.Ş.ye ilişkin dilekçeler ile tüm sağlık evrakı, D.H.Ş.nin tedavilerine dair tüm bilgi ve belgeler ilgili hastanelerden celbedilmiştir. Ardından Adli Tıp Kurumuna yazılan müzekkere ile D.H.Ş.nin ölümünde İnfaz Kurumunun veya tedavi gördüğü hastanelerin bir kusuru olup olmadığına, tıbbi uygulama hatası yapılıp yapılmadığına dair rapor istenmiştir. Adli Tıp Kurumu 8. Adli Tıp İhtisas Kurulu tarafından hazırlanan 30/12/2020 tarihli mütalaada D.H.Ş.nin ölümünün ileri evre mide kanseri ve gelişen komplikasyonlar sonucu meydana geldiği kaydedilmiştir. Mütalaada ayrıca D.H.Ş.nin 10/1/2018 tarihli dilekçesinde belirttiği karın ağrısı şikâyeti ve son 100 günde 8-9 kilo kaybetmesi nedeniyle dahiliye polikliniğine sevk edilmesi gerekirken bunun yapılmamasının eksiklik olduğu ancak tanı anında ileri evre mide kanseri teşhisinin konulması ve hastalığın seyri ve mortalitesi dikkate alındığında eksik eylemin yapılmaması hâlinde de sonucun değişmeyeceği belirtilerek Silivri Devlet Hastanesi, Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Özel M. Hastanesinde kişiye uygulanan tedavilerin ve yapılan işlemlerin tıp kurallarına uygun olduğu mütalaa edilmiştir.

22. Yürütülen soruşturma neticesinde Başsavcılık 15/2/2021 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiş; kararda D.H.Ş.nin ölümü ile ilgili herhangi bir kişiye karşı atfı kabil bir kusurun bulunmadığını, şüphelilerin kasıtlı olarak görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiğini ya da görevlerinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme gösterdiklerine dair kamu davası açmayı gerektirecek herhangi bir delilin mevcut olmadığını belirtmiştir.

23. Başvurucular 9/3/2021 tarihinde karara itiraz etmiş; itiraz Silivri Sulh Ceza Hâkimliğinin 14/4/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

24. Başvurucular, itirazın reddine dair kararı 20/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 7/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

25. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

26. Başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

27. Başvurucular, İnfaz Kurumundayken mide kanseri hastalığına yakalanan D.H.Ş.nin ısrarlı taleplerine rağmen teşhis ve tedavi hususunda gerekli özenin gösterilmediğini, teşhis sonrası tedavilerinin takip edildiği sağlık kuruluşlarının da tedavide geciktiklerini ve gereken ilgiyi göstermediklerini, tahliyesi sonrası D.H.Ş.yi özel bir hastaneye yatırmışlarsa da teşhis ve tedavide geç kalındığı için D.H.Ş.nin hayatını kaybettiğini ileri sürmüştür. Başvuruculara göre soruşturma etkili şekilde yürütülmemiş hatta Adli Tıp Kurumu raporunda 10/1/2018 tarihli dilekçe sonrası D.H.Ş.nin dahiliye polikliniğine sevk edilmemesi eksiklik olarak tespit edilmesine rağmen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Başvurucular yaşam hakkı, kişi dokunulmazlığı, adil yargılanma hakkı, etkili başvuru hakkı, sağlık hakkı ile kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruculara iddia ettikleri hak ihlalini giderme imkânı bulabilecekleri idari yargıda tam yargı davası açmadıklarını, bu hususun başvurunun kabul edilebilirliği konusunda yapılacak incelemede dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

28. Başvuru, yaşam hakkı kapsamında incelenmiştir.

29. Başvurucular; bir yandan yakınlarının ısrarlı taleplerine rağmen İnfaz Kurumunun yakınlarının ihtiyaç duyduğu tedavinin sağlanması konusunda gerekli özeni göstermemesinden, dolayısıyla yakınlarının sağlık hizmetlerine erişimde sıkıntı yaşamasından, diğer yandan tedavi sürecinde görev alan sağlık çalışanlarının tıbbi teşhis ve tedavideki ihmallerinden yakınmıştır. Bu sebeple başvuruculara iddiaları iki başlık altında incelenmiştir.

A. İnfaz Kurumunda Sağlık Hizmetine Erişimde İhmal Gösterildiği Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Anayasa Mahkemesi Asuman Şahin ve diğerleri ([GK], B. No: 2021/14318, 23/10/2025) başvurusu hakkında verdiği kararda kasıtsız olarak ölüme sebebiyet verilmesi veya yaşamların kasıtsız olarak tehlikeye atılması durumunda mağdurlar için hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasının etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için yeterli olduğunu ancak şüpheli ölüm vakasının söz konusu olduğu hâller ile yaşamın tehlikeye atıldığı olayların gerçekleşme koşullarının belirsiz olduğu hâllerde yine de ceza soruşturması yürütülmesi gerektiğini hatırlatarak bahsi geçen hâllerde yürütülen ceza soruşturmasında ölüm vakasının veya yaşamın tehlikeye atılmasının kasıtlı olarak meydana getirilmediği saptanırsa kimi istisnai hâller söz konusu olmadıkça ve kasıtlı olmayan eylemlerle yapılan müdahaleden doğan sorumluluk belirsiz bırakılmadıkça mağdurlar için hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasının yeterli kabul edilebileceği sonucuna varmıştır (anılan kararda bkz. §§ 79-80). Somut başvuru her ne kadar olaya ilişkin yürütülen ceza soruşturması üzerine yapılsa da başvuru aşağıda açıklanan nedenlerle her hâlükârda kabul edilemez bulunduğundan bireysel başvuru öncesi başvuru yollarının tüketilmesi kabul edilebilirlik kriteri yönünden ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir (benzer bir yaklaşım için bkz. Abdullah Akhamur ve

diğerleri [1. B.], B. No: 2015/14355, 31/10/2018, § 56).

31. Anayasa'nın yaşam hakkını güvence altına alan 17. maddesinin kendisine yüklediği pozitif yükümlülükler uyarınca devlet; yetki alanındaki bireylerin yaşamlarını kamu görevlileri ile diğer bireylerin eylemlerinden hatta kişilerin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma ödevi altındadır (Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri [GK], B. No: 2019/25727, 28/7/2022, § 35).

32. Koruma ödevinin yerine getirilebilmesi için devletin yaşam hakkına yönelen tehdit ve risklere karşı caydırıcı ve koruyucu yasal ve idari çerçeve oluşturması (İpek Deniz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/1595, 21/4/2016, § 149; T.A. [GK], B. No: 2017/32972, 29/9/2021, § 135), bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğunun kamu makamlarınca bilindiği ya da bilinmesi gerektiği durumlarda organları veya görevlileri aracılığıyla makul ölçüler çerçevesinde ve bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde önlemler alması gerekir (T.A., § 136; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 36).

33. Anılan ödev, özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin yaşamlarının ve sağlıklarının korunması için bu kişilerin tıbbi tedavilerine özen gösterilmesini de içerir. Uygun bir tıbbi tedavinin sağlanması konusundaki eksiklikler yaşam hakkını koruma yükümlülüğünü ihlal edebilir (Murat Karabulut [2. B.], B. No: 2013/2754, 18/2/2016, § 43).

34. Anayasa Mahkemesine göre devletin yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin usule ilişkin yönü (usul yükümlülüğü) doğal olmayan her ölüm olayının tüm yönleriyle ortaya konulmasına, sorumlu kişilerin belirlenmesine ve gerektiğinde bu kişilerin cezalandırılmasına imkân tanıyan bağımsız soruşturma yürütülmesini gerektirir (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri [2. B.], B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 54; Sadık Koçak ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 94). Sağlık durumunun ciddiyeti bilinen ya da bilinmesi gereken hastaya gerekli acil sağlık hizmetinin sunulmaması sonucu meydana geldiği ya da sağlık hizmetlerinde var olan ve yetkililerce bilinen veya bilinmesi gereken ancak ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınmadığı sistemsel veya yapısal bir işlevsizliğin hastanın sağlık hizmetlerinden yoksun kalarak ölmesine neden olduğu durumlarda da, sorumlular aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması yaşam hakkının (maddi ve/veya usul boyutu yönünden) ihlaline neden olabilir (Kenan Sayın [1. B.], B. No: 2013/5376, 14/10/2015, § 47; Ayhan Keçeli ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/24231, 23/2/2022, § 85). Bu yaklaşım özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin ceza infaz kurumu görevlilerince sağlık hizmetlerine erişimden mahrum bırakılması sonucu ölmeleri durumu için de pekâlâ geçerlidir (Ahmet Canpolat ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/10959, 27/7/2022, § 71).

35. İncelenen başvuruda olay örgüsü bir bütün olarak ele alındığında D.H.Ş.nin şikâyetleri üzerine defaatle Kurum Hekimliğine götürüldüğü, muayene, ilaç reçetesi ve tedaviye erişimine engel olunmadığı, Kurum Hekimliğince hastaneye sevki hâlinde gecikmeksizin ilgili sağlık kuruluşlarına götürüldüğü, öncelikle sevk edilmesi veya acil müdahale gerekmesi hâlinde de sevk işleminin ivedilikle icra edildiği görülmüştür. Diğer taraftan İnfaz Kurumunda sağlık hizmetine erişim sağlanması yönünden Başsavcılıkça etkili bir soruşturma yürütülmüştür. Soruşturma kapsamında D.H.Ş.nin İnfaz Kurumuna, Başsavcılığa ve mahkemelere verdiği dilekçeler ile tüm sağlık evrakları getirtilmiş; soruşturma sonucunda idari personelin görevlerinin gereklerine aykırı hareket ettiğine ya da görevlerinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme gösterdiğine dair bir bulguya ulaşılamamıştır.

36. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tıbbi Uygulamalarda İhmal Gösterildiği Yönünden Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

37. Kasıtlı öldürme ya da saldırı veya kötü muameleler sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verebilecek nitelikte cezai soruşturmalar yürütme yükümlülüğü bulunsa da kasıtlı olmayan eylemler açısından farklı bir yaklaşım benimsenebilir. Bu bakımdan genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde olduğu gibi tıbbi ihmal sonucu ortaya çıktığı iddia edilen, bir başka ifadeyle tedavinin kusurlu, yanlış veya gecikmiş olması ya da sağlık çalışanlarının tedavi sırasındaki koordinasyon eksiklikleri sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarında da etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük; mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasıyla yerine getirilmiş sayılabilir (Ayhan Keçeli ve diğerleri, § 84; bazı farklılıklarla birlikte bkz. Nail Artuç [1. B.], B. No: 2013/2839, 3/4/2014, § 37; Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri [GK], B. No: 2014/14844, 1/12/2016, §§ 62-64).

38. Eldeki olayda başvurucular Türk hukuk sisteminde mevcut bir hukuk yolu olan hem ilgili personelin veya idarenin mesuliyetini saptayabilecek hem de gerektiği takdirde zararın ödenmesini sağlayabilecek tam yargı davası açma imkânını kullanmamıştır. Ceza kanunları uyarınca suç oluşturmayan eylem ve ihmallere karşı da ilgili kişi veya kurumlar aleyhine adli ya da idari yargı önünde açılacak davalarla uğranılan zararların tazmini mümkündür. Bu nedenle D.H.Ş.nin hastalığına ilişkin teşhis, tedavi ve hastaneye sevk işlemleri sırasında ihlale neden olduğu ileri sürülen eylemler açısından -İnfaz Kurumunda görev yapan hekim ve diğer sağlık personeli dâhil- sağlık çalışanları yönünden kanunda öngörülen idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketildiğinden söz edilemeyecektir.

39. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. İnfaz kurumunda sağlık hizmetine erişimde ihmal gösterildiği yönünden yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tıbbi uygulamalarda ihmal gösterildiği yönünden yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruculların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NEVZAT HAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/52470 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/52470

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NEVZAT HAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/52470)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Muhammed Kerem ÇÖMEZ

Başvurucular : Nevzat HAN ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (F) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kapalı görüşlerin dinlenerek kaydedilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, somut olaya konu idari uygulamaların yapıldığı tarihlerde ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu olarak bulunmaktadır.

3. Başvuru konusu olay 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 83. maddesine 17/6/2021 tarihinde eklenen (4) numaralı fıkra etrafında şekillenmiştir. Başvurucular, söz konusu fıkra kapsamında kapalı görüşlerin teknik araçlarla dinleneceği ve kaydedileceğine ilişkin uygulamadan ceza infaz kurumlarının bildirimiyle veya başka yollarla haberdar olmuştur. Başvurucuların bir kısmı uygulamaya son verilmesi ve kayıtların silinmesi istemiyle idareye başvurmuşsa da anılan talepleri bahse konu yasal düzenlemeye atıf uyarınca reddedilmiştir. Başvurucular, uygulamadan haberdar olmalarıyla veya taleplerinin reddedilmesi üzerine kapalı görüşlerin dinlenip kayda alınması uygulamasının kaldırılması için infaz hâkimliklerine şikâyette bulunmuştur.

4. İnfaz hâkimliklerince şikâyetler reddedilmiştir. Karar gerekçelerinde; öncelikle 17/6/2005

tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in (Ziyaret Yönetmeliği) 7. maddesine atıf yapılmış, ardından 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesine eklenen (4) numaralı fıkraya değinilmiştir. Sözü edilen fıkrayla kapalı görüşlerin dinlenmesi ve kaydedilmesi usulünün kanuni bir nitelik kazandığı ve bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin Eşref Köse ([1. B.], B. No: 2017/38098, 3/6/2020) kararında belirtilen kanunilik şartının karşılandığı vurgulanmıştır. Son olarak ceza infaz kurumlarının mevzuatla verilen görevleri yapmak dışında herhangi bir yetkisinin bulunmadığının ve mevcut uygulamanın Adalet Bakanlığının (Bakanlık) takdir yetkisinde olduğunun altı çizilmiştir. Bir kısım infaz hâkimliği ise anılan gerekçelerden farklı olarak uygulamanın Ziyaret Yönetmeliği'nin 7. maddesine veya 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesine göre yapıldığını belirterek usul ve kanuna uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5. Başvuruculların itirazları ağır ceza mahkemeleri tarafından kararların usule ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.

6. Komisyonca başvuruculların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2021/56496, 2021/52553, 2021/58595, 2021/61941 numaralı başvuruların süresinde yapılan 2021/52470 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

8. Başvurucular, ceza infaz kurumunda ziyaretçileriyle gerçekleştirdiği kapalı görüşlerdeki konuşmalarının dinlenerek kaydedilmesi ve bir kısım başvuruculların kayıtların silinmesi taleplerinin reddine ilişkin yargı makamlarına yaptığı şikâyet ve itirazın reddedilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, başvuruculların özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvuruculların bir kısmı, Bakanlığın görüşüne karşı sunulan beyan dilekçelerinde başvuru formlarında dile getirilen hususları tekrar etmiştir.

9. Başvuru, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Somut olayda başvuruculların kapalı görüş için tahsis edilen telefonla yaptığı konuşmaların idare tarafından teknik araçla dinlenmesinin ve kaydedilmesinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğu değerlendirilmiştir (aynı yönde değerlendirmeler için bkz. Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri [GK], B. No: 2021/54500, 23/10/2025, § 40; Eşref Köse, §§ 54-59).

12. Müdahalenin dayanağı olan 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrasının kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır. Belli türde suçtan hükümlü veya tutuklu olanların kapalı görüşlerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki müdahalenin kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç

işlenmesinin önlenmesi amacıyla gerçekleştirildiği anlaşıldığından meşru amaç taşıdığı değerlendirilmiştir (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 42-45).

13. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45; Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran [2. B.], B. No: 2016/371, 13/1/2021, § 73; İzge Hakan Günal (2) [2. B.], B. No: 2018/25425, 27/11/2024, § 15). Bu itibarla müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu yönünden inceleme yapılacaktır.

14. Anayasa Mahkemesi Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında uygulanan kapalı görüşlerin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki tedbire ilişkin geniş açıklamalarda bulunmuştur. Anılan kararda öncelikle ziyaret hakkının dış dünyayla iletişim kurmanın ve aile birlikteliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının önemli bir aracı olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında söz konusu hakkın gereği gibi kullanılmasının mahremiyet koşullarının oluşturulmasına ya da gereklilik hâlinde bu mahremiyete en az etki edecek yolun seçilmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Ardından dinleme ve kaydetme şeklindeki tedbire başvurulması ve bu tedbirin uygulanma süresi gibi hususların yasal sınırlar dâhilinde idarenin takdirinde olduğu vurgulanmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 50-52).

15. Bununla birlikte idarenin bu takdir yetkisini kullanırken ziyaret hakkının esasları ile ilgili mahpusların öznel durumları, suç türleri, tehlikelilik durumları gibi karara etki edebilecek tüm unsurları gözeterek, tedbirin gerekliliğini gösterir bireyselleştirilmiş, makul, öngörülebilir ve denetime imkân verecek nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçe sunması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca idarenin uygulanacak tedbiri somut olayın koşullarını dikkate alarak makul bir süreyle sınırlandırması ve müdahalenin devamına ihtiyaç duyulup duyulmadığının veya daha hafif araçlarla meşru amaca ulaşma olasılığının tespiti için kararlarını belirli aralıklarla gözden geçirmesinin müdahalenin ölçülü kabul edilebilmesi bakımından son derece önemli olduğu belirtilmiştir. Nihayetinde söz konusu ilkeler ışığında müdahalenin demokratik toplum gereklerine uygun olduğu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulamadığından başvurucuların özel hayata ve aile hayatına saygı hakları ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 53-59).

16. Buna göre incelenen olayda infaz kurumu uygulamasının tüm mahpusların kapalı görüşlerinin koşulsuz bir biçimde dinlenerek kaydedilmesini öngörmesine ve başvuruculların şikâyetinin esas itibarıyla bu uygulamaya yönelmesine rağmen yargı makamlarının bu konuda herhangi bir değerlendirme yapmadıkları anlaşılmıştır. Bu nedenle mevcut başvuruda Anayasa Mahkemesinin böyle bir durumda yapılmasını beklediği ve yukarıda sıraladığı açıklamalara uygun bir incelemenin yapıldığı söylenemez (bkz. §§ 14, 15).

17. Sonuç olarak eldeki başvuruda Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucular; ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucular, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (Ç) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara net 50.000 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Vekille temsil edilen başvuruculara ekli listenin (G) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin listede gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSA AKMAN

B. No: 2021/52603 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/52603

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSA AKMAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/52603)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : Musa AKMAN

Vekili : Av. Metin KUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın ödenmemesi ve davanın uzun sürmesi sonucunda alacağın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 5/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 13/7/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve mevzuat hükümleri hatırlatılarak bunların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı verdiği cevabında manevi tazminat alacağının idare tarafından ödendiğini ancak alacağın değer kaybettiğine ilişkin şikâyetinin devam ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca bireysel başvuru formunda öz itibarıyla dahi bahsetmediği iddiaları ilk defa cevap yazısında ileri sürmüştür. Başvurucunun, Bakanlık görüşüne karşı beyanında ileri

sürdüğü şikâyetlerin nihai kararın öğrenilme tarihi de dikkate alındığında süresinde başvuruya konu edilmediği sonucuna varılmıştır.

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Başvurucunun kararın icra edilmediği ve alacağın değer kaybına uğratıldığı şikâyetlerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kararın İcra Edilmediğine İlişkin İddia

5. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

6. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesi şöyledir:

"(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

…

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.

(2) Bölümler ya da Komisyonlar; yukarıdaki fıkrada belirtilen nitelikteki bir başvuruyu, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde incelemeye devam edebilir."

7. Başvurucu, Adana 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin manevi tazminata ilişkin kararının idare tarafından uygulanmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. Ancak başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevabında idare tarafından tazminatın kendisine ödendiğini belirtmiştir. Bu durumda nihai karar tarihinden itibaren yaklaşık iki buçuk ay içinde kararın gereğinin yerine getirildiği görülmüştür.

8. Başvurucunun şikâyetinin mahkeme kararının yerine getirilmemesi olduğu, bireysel başvuruya konu yargı kararının ise bireysel başvuru incelemesi devam ederken idare tarafından uygulandığı gözönüne alındığında başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir nedenin kalmadığı anlaşılmıştır.

9. Öte yandan İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen başvurunun incelenmesinin devamında Anayasa'nın uygulanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı herhangi bir durumun da söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

10. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca düşmesine karar verilmesi gerekir.

2. Alacağın Değer Kaybına Uğratılarak Ödendiğine İlişkin İddia

11. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından

olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

13. Başvurucu, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının uygulanmasında hata yapılarak adil olmayan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ve diğer anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun belirtilen şikâyetleri yönünden bir ihlalin bulunmadığı değerlendirildiğinden anılan ihlal iddialarının Ahmet Sağlam ([2. B.] B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

14. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kararın icra edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun DÜŞMESİNE,

B. 1. Alacağın değer kaybına uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasanın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 2. Asliye Ticaret Mahkemesine (E.2020/220, K.2020/645) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Y.A.

B. No: 2021/53566 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/53566

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Y.A. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/53566)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Y.A.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; şüphelinin yakalama ve gözaltı sırasında fiziksel saldırıya uğraması, bu olay hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi ve gözaltı koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, terör örgütü üyeliği kapsamında 26/4/2017 tarihinde evinde yapılan aramada gözaltına alınmış; tutuklandığı 4/5/2017 tarihine kadar gözaltında tutulmuştur. Başvurucu hakkında 26/4/2017 tarihinden itibaren 4/5/2017 tarihine kadar her gün adli muayene raporları aldırılmıştır. İlk dört güne ilişkin raporlarda başvurucuda herhangi bir darp ve cebir izine rastlanmadığı belirtilmiş, 30/4/2017 tarihinde düzenlenen adli muayene raporunda "sol omuz üst bölgesinde 4x4 cm boyutunda ekimotik alanlar görüldüğü", 1/5/2017 tarihli raporda "önceki muayeneden farklı bulgu, darp cebir izi bulunmadığı", 2/5/2017 tarihli raporda "sol klavikula (omuzun üstünde yer alan kemik) üzerinde ciltte 2-3 adet yaklaşık 1 haftalık çizgisel yüzeysel sıyrıklar", 3/5/2017 tarihli raporda "darp cebir izi bulunmadığı" ifade edilmiştir.

3. Başvurucu, gözaltına alınırken ve gözaltında tutulurken uğradığını iddia ettiği fiziksel ve sözlü şiddete ilişkin olarak öncelikle sulh ceza hâkimliğindeki sorgusunda beyanda

bulunmuştur. Başvurucu, akabinde 21/6/2017 tarihli suç duyurusu dilekçesinde iddialarını yinelemiştir. Anılan dilekçede başvurucu; gözaltına alınırken yere yatırıldığını, direnmediği hâlde polis memurlarının kendisine şiddet uyguladığını, gözaltında tutulurken sözlü şiddete maruz kaldığını, ifadesi alınırken çenesine yumruk atıldığını, boğazının sıkıldığını, gözaltı koşullarının kötü olduğunu, yerde yataksız bir şekilde yatmak zorunda kaldığını, sürekli ışığa maruz bırakıldığını belirtmiştir. Başvurucu ayrıca kendisine yönelik fiillerde bulunan bazı kolluk görevlilerinin adını vermiş, diğerlerini de teşhis edebileceğini bildirmiştir.

4. Başvurucunun suç duyurusu üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) konuyla ilgili bir ceza soruşturması başlatmıştır. Başsavcılık, ilgili kolluk biriminde tahkikat yürütülmesini istemiştir. Ayrıca başvurucunun gözaltına alındığı sırada mı yaralandığı yoksa gözaltı esnasında mı yaralandığı konusunda bilirkişi görevlendirmesi yapmıştır. Başsavcılık, başvurucunun müşteki olarak ve arama sırasında hazirun sıfatıyla bulundurulan kişinin tanık olarak ifadesine başvurmuştur. Başsavcılığın ilgili kolluk birimine yazdığı müzekkere hakkında tekit yazılmasına rağmen kolluk birimince Başsavcılığa evrak gönderildiğine ya da Başsavcılık müzekkeresinin gereklerinin yerine getirildiğine dair bir bilgi veya belgeye ulaşılamamıştır. Başsavcılık ayrıca başvurucuda yaralanma tespit edildiğini belirten iki doktoru da tanık olarak dinlemiştir. Başvurucu, soruşturma devam ederken hakkında tanzim edilen 4/5/2017 tarihli adli muayene raporunun da dosyaya kazandırılmasını talep eden bir dilekçe sunmuştur.

5. Başvurucu, müşteki olarak verdiği ifadede iddialarını tekrar etmiştir. Tanık olarak ifadesine başvurulan F.A. ise başvurucunun gözaltına alındığı yerde site yöneticisi olduğunu, arama yapılırken hazirun olarak bulundurulduğunu, kolluk görevlilerinin başvurucuya yönelik herhangi bir fiilinin olmadığını, başvurucuya karşı nezaketle davranıldığını belirtmiştir. Tanık olarak dinlenen doktorlar ise tespitlerinin üzerinden uzun bir zaman geçtiğini, tespit ettikleri bulguları rapora aynen yansıttıklarını işaret etmiştir. 30/4/2017 tarihli raporu düzenleyen doktor, diğer doktor ile aynı yeri tariflediğini, parmakla çizilmiş gibi sıyrıklar tespit ettiğini, genel ifadeler kullandığını beyan etmiştir. 2/5/2017 tarihli raporu düzenleyen doktor ise tespit ettiği bulguları rapora yansıttığını, olayın üzerinden uzun bir zaman geçtiğini, ayrıntıları hatırlamadığını ifade etmiştir.

6. Başvurucunun evinde yapılan aramaya ilişkin bir tutanak düzenlenmiştir. Hazirun F.A. ve S.D., başvurucu ve kolluk görevlileri tarafından imzalanan tutanakta başvurucunun direndiğine veya kendisine yönelik güç kullanıldığına dair bir olaydan bahsedilmemiştir. Anılan tutanakta, başvurucunun kendisini farklı bir kişi olarak tanıttığı, akabinde kendisine ait pasaportun bulunması üzerine gerçek kimliğini beyan ettiği belirtilmiş; evinde yapılan arama neticesinde ele geçirilen paralara ilişkin bilgilerden söz edilmiştir.

7. Başvurucuda ortaya çıkan yaralanmaların yakalama ve arama sırasında mı yoksa gözaltında tutulduğu sırada mı ortaya çıktığının belirlenmesi amacıyla yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda adli tıp uzmanı tarafından hazırlanan raporda 30/4/2017 tarihli rapordaki bulguların künt ve sert bir cismin direkt havalesi ya da düşme, çarpma gibi künt bir travma sonucu meydana gelmiş olduğunun, 30/4/2017 ve 2/5/2017 tarihli raporlardaki bulguların gözaltında mı yakalama-arama sırasında mı oluştuğu yönünde tıbben ayrım yapılamayacağının, ekimozun rengine göre gerçekleşme zamanı ile ilgili kanaat bildirilebileceğinin, raporlardan durumun anlaşılmadığını belirttiği görülmüştür.

8. 25/7/2017 tarihinde başlatılan soruşturmaya ilişkin olarak Başsavcılık 19/10/2020 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Anılan kararda Başsavcılık,

başvurucuda tespit edilen yaralanmaların yakalama ve arama sırasında mı yoksa gözaltında mı oluştuğuna ilişkin kesin bir belirlemenin yapılamadığını, başvurucunun toplanan tüm deliller ışığında soyut iddiası dışında gözaltında fiziksel şiddete maruz kaldığına ilişkin bir delilin elde edilemediğini belirterek sonuca ulaşmıştır.

9. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara başvurucunun yaptığı itiraz Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 8/9/2021 tarihinde reddedilmiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 19/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Komisyon başvurucunun adli yardım talebini kabul ederek başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yakalama ve Gözaltı Sırasında Yapılan Muameleler Nedeniyle Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Başvurucu; yakalama ve gözaltı sırasında kolluk görevlilerinin fiziksel ve sözlü şiddetine maruz kaldığını, gerekmediği hâlde ters kelepçe uygulanarak yüzüstü yere yatırıldığını, akabinde bir kolluk görevlisinin diziyle sırtının üstüne yüklendiğini, gözaltında tutulurken de sözlü şiddet uygulandığını, ifadesi sırasında bir kolluk görevlisinin boğazını sıktığını ve çenesine yumruk attığını, başka bir kolluk görevlisinin kolunu büktüğünü, kendisine tekme attığını, söz konusu fiiller sebebiyle ortaya çıkan belirtilerin doktor tarafından tespit edilmediğinden bahisle adli muayene raporuna yansıtılmadığını belirterek kötü muamele yasağı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, kolluk görevlilerinin zor kullanma yetkisine sahip olduğunu, yapılacak incelemede önceki içtihatların dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyanda ihlal iddialarını yinelemiştir.

13. Başvurucunun iddiaları kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yakalama ve gözaltı sırasında yapılan muameleler nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin savunulabilir iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.],

B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 111, 112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 101-103). Ayrıca soruşturma sonunda verilen karar, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığıyla ilgili bir değerlendirme içermelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cebrail Bektaş ve Yüksel Şahin [2. B.], B. No: 2015/4787, 25/9/2019, § 64).

16. İncelenen olayda Başsavcılık soruşturmayı üç yılı aşkın bir sürede bitirmiştir. Soruşturmaya konu olayın karmaşık olmadığı ve sonuçlandırılmamasının başvurucunun tutumundan kaynaklanmadığı da açıktır. Ayrıca Başsavcılık, başvurucunun kolluk görevlilerine ilişkin isim bildirmesine ve kendisine yönelik eylemlerde bulunan kolluk görevlilerini teşhis edebileceğini belirtmesine rağmen şüphelilerin tespiti için gerekli özeni göstermemiş; müzekkerelerine rağmen gerekli tahkikatı yapmayan kolluk birimlerinin harekete geçirilmesi için bir çaba ortaya koymamıştır. Başsavcılık, başvurucuda yaralanmalar tespit edildiğine ilişkin adli muayene raporlarının mevcudiyetine rağmen iddiaların soyut olduğunu belirtmiş ancak adli muayene raporlarındaki bulguların başvurucunun maruz kaldığını iddia ettiği eylemlerle uyumlu olup olmadığı ve tespit edilen bulguların ilk başta görülmeyip daha sonra ortaya çıkmış olup olmayacağı hususunda bilirkişi incelemesine başvurmamıştır.

17. 30/4/2017 tarihli raporda sol omuz üst bölgesinde 4x4 cm boyutunda ekimotik alandan söz edilmiştir. Bu nedenle adli tıp uzmanı tarafından hazırlanan raporda bulguların künt ve sert bir cismin direkt havalesi ya da düşme, çarpma gibi künt bir travma sonucu meydana geldiği belirtilmiştir. Ne var ki sözü edilen raporu düzenleyen doktor soruşturma kapsamında verdiği ifadesinde parmakla çizilmiş gibi sıyrıklar tespit ettiğini, genel ifadeler kullandığını, aslında 2/5/2017 tarihli raporu düzenleyen doktorun tarif ettiği yerlerden söz ettiğini ifade etmiştir. Bu durum karşısında bir adli tıp uzmanından 30/4/2017 tarihli rapordaki bulgulara neden olan husus hakkında yeni bir rapor alınması gerekirken bu gereklilik yerine getirilmemiştir.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

19. Kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiği iddialarının incelenebilmesi için olayı çevreleyen maddi koşullar, inceleme yapmaya olanak verecek şekilde aydınlatılmalıdır. Olayın aydınlatılması ise ihlal iddiaları ile ilgili etkili bir soruşturma yapılmasına bağlıdır. Başvuruya konu olayda olayı çevreleyen koşullar yeterince aydınlatılmadığından bu aşamada kötü muamele yasağının maddi boyutu yönünden inceleme yapılması mümkün görülmemiştir.

B. Gözaltı Koşulları Nedeniyle Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucu, gözaltında yataksız bir şekilde yerde yatmak zorunda kaldığını, ışığa maruz bırakıldığını ve uyumasının engellendiğini, bir spor salonunda 150-200 kişinin bir arada gözaltında tutulduğunu, tuvaletlerin ve hijyenin yetersiz olduğunu belirterek kötü muamele yasağı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

21. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

22. Gözaltı işleminden sonra salıverilen veya tutuklanan kişilerin, gözaltında tutuldukları yerin koşullarının kötü muamele oluşturduğuna ilişkin iddiaları hakkında tüketmeleri

gereken başvuru yolu tazminat davasıdır (bkz. Nebahat Baysal Gül [2. B.], B. No: 2016/14634, 28/5/2019, § 23). Başvurucu, tazminat davası açmadan bireysel başvuruda bulunduğu için ihlal iddiası hakkında hukuk sisteminde mevcut başvuru yolunu tüketmemiştir.

23. Açıklanan gerekçelerle gözaltı koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden soruşturma yapılması yanında 500.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup soruşturmanın şüpheli kişi veya kişiler hakkında kamu davası açılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmaya konu eylemlerle ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

27. Başvurucuya manevi zararları karşılığında net 165.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu maddi zararlarına yönelik herhangi bir delil sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Yakalama ve gözaltı sırasında fiziksel şiddete maruz kalınması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Gözaltı koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2017/125113) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 165.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ATAÖZGÜR ERCAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/59838 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/59838

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ATAÖZGÜR ERCAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/59838)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Soner GÖÇER

Başvurucular : 1. Ataözgür ERCAN 2. Burak KUNDURACIOĞLU 3. Melikşah SEZGİN 4. Murat ÇALIŞKAN 5. Umut ŞAHİN 6. Volkan DEMİREL 7. Zeki Murat GÖLE

Vekili : Av. İrfan COŞKUN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, üçüncü kişi ya da kişilerce bir futbol takımı kafilesini taşıyan otobüsün içindekilere yönelik ölümcül nitelikteki saldırıya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi ve nihayetinde bir kısım şüpheli hakkında ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/12/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

(UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. 4/4/2015 günü Rize'de oynanan bir futbol müsabakası sonrasında F. Spor Kulübü futbol takımının başvuruculların da aralarında olduğu oyuncu, teknik direktör ve diğer görevlilerini taşıyan ve Trabzon Havalimanı istikametine doğru polis araçları eskortluğunda yol alan otobüse, Sürmene ilçesi Soğuksu Mahallesi viyadük mevkiine geldiği sırada ateş açılmıştır. Açılan ateş sonucu otobüs şoförü U.K. şakağının sol kısmından yaralanmış ancak kontrollü bir şekilde otobüsü durdurmayı başarmıştır. Şoför hakkında düzenlenen adli raporlarda yaralanmasının hayati tehlike yaratacak düzeyde olduğu, tedavisi sırasında bir süre entübe edildiği belirtilmiştir.

6. Olay üzerine Sürmene Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) resen soruşturma işlemlerine başlanmış, ayrıca Trabzon İl Emniyet Müdürlüğü emrinde özel bir ekip oluşturulmuştur. Olay yeri inceleme ekiplerince otobüs üzerinde yapılan inceleme neticesinde otobüsün şoför mahallindeki sol camın tamamen kırıldığı, ön camın sol kısmı ile otobüsün önünde muhtemelen tüfek saçmalarından kaynaklanan delinmeler ve sekme izleri bulunduğu görülmüş; ayrıca ön konsol, gösterge paneli ve direksiyon simidi üzerinde muhtemelen tüfek saçmalarına ait deforme nüve parçaları ele geçirilmiştir. Otobüsün isabet aldığı taraftaki viyadük üzerinde, refüj kenarında cam kırıkları bulunduğu saptanmış; otobüsün hızı da dikkate alınmak suretiyle lazer marifetiyle yapılan çalışma neticesinde saldırının muhtemelen ana yolun güneyindeki ormanlık alandan yapıldığı kanaatine ulaşılmıştır. Otobüsün isabet aldığı nokta ile 40 metre mesafede olduğu ölçülen ormanlık alanda yapılan incelemede ağaç dallarında tüfek saçmasına ait olduğu değerlendirilen izler bulunmuştur. Bu alana giden toprak yol üzerinde ve civarında yapılan arama neticesinde ise atış yapılan alana yaklaşık 120 metre mesafedeki derede bir kısmı su içinde bir adet çift namlulu, Zafira ibareli, süperpoze, 12 kalibrelik av tüfeği ve namlunun içinde iki adet patlamış 12 kalibre kartuş ile saldırının yapıldığı düşünülen ormanlık alan içinde ayrıca ağız veya taban kısımları kesilmiş, bir kısmının ağız kısmında delikli alüminyum folyo bulunan pet şişeler, iki teneke meşrubat kutusu, ayran kutusu, boş sigara kutusu ve naylon poşet ele geçirilmiştir. Toprak yolun devamındaki patikada yarım şekilde ayakkabı izi tespit edilmiş, orta refüj üzerinde bir av tüfeği fişeği kartuş tapası plastiği bulunmuştur. Ayakkabı izinin alçı ile kalıbı alınmış, izin bulunduğu yerden toprak numunesi elde edilmiştir. Deliller muhafaza altına alınarak incelenmek üzere kriminal inceleme laboratuvarlarına gönderilmiştir.

7. Olay yerine yakın ikamet eden kimselerin bilgisine başvurulmuştur. Bilgi sahibi E.B. ikametgâhında bulunduğu sırada iki el silah sesi duyması üzerine camdan dışarı baktığında viyadük üzerinde dört beş kişinin koşarak viyadüğün karşısına geçtiğini ve yolda dörtlü sinyal lambası yanan bir araç gördüğünü ancak kişilerin bu araca binip binmediğini göremediğini, mesafe nedeniyle eşkâl veya plaka bilgisi veremeyeceğini fakat olay öncesi siyah renkli, modifiye edilmiş, arka camda rüzgârlık bulunan, tahminen S. marka bir aracı evin civarında dört beş kez gördüğünü ve aracın dikkatini çektiğini ifade etmiştir.

8. Sürmene İlçe Emniyet Müdürlüğü emrinde bekçi olarak görev yaptığı ve olay günü olay yerinde geçiş güzergâhının güvenliğini sağlamak ile görevlendirildiği anlaşılan N.Ç. alınan beyanında, viyadüğe 200 metre kala bir patlama sesi duyduğunu ancak olay yerinde şüpheli herhangi bir şahıs görmediğini ifade etmiştir. Takım otobüsüne eskortluk eden araçlarda bulunan kolluk personelince tanzim edilen tutanaklarda da şüpheli herhangi bir şahıs görülmediği kayıt altına alınmıştır. Tutanak mümzisi personel ile olaya ilk müdahale eden personelin bilgisine başvurulmuş ancak somut bir delile ulaşılamamıştır.

9. Otobüs şoförü U.K. alınan beyanında seyir hâlindeyken şoför mahallindeki sol camın bir anda patladığını, yüzünde acı hissetmesine rağmen aracı kontrollü şekilde durdurabildiğini, olay anının öncesinde veya olay anında şüpheli bir şahıs ya da aracın dikkatini çekmediğini belirtmiştir.

10. Olay yerini gören herhangi bir kameranın kaydına ulaşılamamış ancak takım otobüsüne eskortluk eden konvoydaki kolluk aracı içinde foto film ekibi tarafından çekilen görüntülerde konvoyun solundan, dağ tarafından iki kez ateş edildiği tespit edilmiştir. Saldırının yaşandığı yol üzerinde olup yolu gören kameraları bulunan işyerlerinin kamera kayıtları ile güzergâhta yer alan tünellerdeki güvenlik kamera görüntüleri celbedilerek incelenmiştir.

11. Sosyal medyada "F...lileri Trabzon Havaalanı yol güzergahında bekliyoruz, biz nöbetteyiz, havaalanına giremeyeceksiniz, burası Trabzon." şeklinde paylaşım yaptığı tespit edilen M.D. ertesi gün gözaltına alınmıştır. Olay günü üzerinde bulunan ceket rızasıyla muhafaza altına alınarak iz arama ekibine verilmiş ve koku duyarlı eğitimli köpeğe koklatılarak iz takibi yapılmış ancak köpek ceketteki kokuya tepki vermemiştir. Şüpheli, kollukça alınan ifadesinde Araklı ilçesinde ikamet ettiğini, olay günü de Araklı'da olduğunu, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımları saldırıdan sonra Trabzon halkına yönelik söylemler dolayısıyla sinirlenerek yazdığını hatta sonrasında korkuya kapılarak ilçe emniyete giderek nöbetçi memura yaptığı paylaşımdan bahisle bir sıkıntı yaşayıp yaşamayacağını sorduğunu, saldırıya bir dahli olmadığını, zaten saldırıdan sonra paylaşım yaptığını beyan etmiştir.

12. Özellikle bilgi sahibi E.B.nin beyanları dikkate alınarak yapılan araştırmalar kapsamında olayın meydana geldiği güzergâhta siyah renkli bir aracın akşamları gelerek yol kenarına sık sık park ettiği, yine olayın meydana geldiği anda bu aracın olay yerine yakın bir yerde park ettiği belirlenmiştir. Aracın kullanıcısı olduğu tespit edilen E.A.nın F. isimli sosyal paylaşım sitesinde olayın hemen akabinde "Hak etmemişti şoför aslında olması gereken olmadı, günahı olmayan cezayı çekti", " F. otobüsüne ateş açıldı, sürmene girişinde yol trafiğe kapalı.", "Abim cana zarar gelmeseydi de başka onlara ne yapılırsa gözümü kırpmam şoföre acıdım." şeklinde yorumlar yaptığı, olay yerini gösteren resim ve videolar paylaştığı yani olay anında olay yerinde olduğu tespit edilerek şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dâhil edilmiştir. Adı geçen şüphelinin kuzeni N.S.nin sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşımların incelenmesi neticesinde adı geçenin avcılık yaptığının, bir kısım fotoğrafta olay yerinde ele geçirilen av tüfeğine benzer bir tüfeği elinde tuttuğunun görülmesi üzerine N.S. de şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dâhil edilmiştir.

13. Şüpheli E.A.nın ikametgâhında ve arabasında arama yapılmış ancak herhangi bir suç unsuruna rastlanmamıştır. Şüpheli N.S.nin ikametgâhında ve arabasında yapılan arama neticesinde ikametgâhında, bulundurma ruhsatlı bir tabanca ile bu tabancaya ait şarjör ve mermiler, bir pompalı tüfek, bir çifte tüfek, ayrıca farklı markalarda av tüfeği kartuşları ele geçirilmiştir. Kartuşların bir kısmının olay yerinde bulunan tüfekten ele geçirilen kartuşlar ile benzer olduğu değerlendirilmiş ancak başka bir suç unsuruna rastlanmamıştır. Ele geçirilen mermi ve kartuşlar üzerinde yapılan inceleme neticesinde silahı tespit edilemeyen olaylar arşivi üzerinden yapılan mukayesede eşleşme tespit edilememiştir. Yine ikametgâhın çevresinde yapılan aramada ele geçirilen av fişeği kovanlarından mukayeseye elverişli olan kırk kadarı üzerinde yapılan inceleme neticesinde kovanların saldırıda kullanıldığı değerlendirilen tüfekten atılmadığı tespit edilmiştir. Saldırı noktası olduğu değerlendirilen yerden alınan toprak örnekleri ile mukayese edilmek üzere şüphelilerin bazı ayakkabı ve

botlarına el konulmuş ancak üzerlerinde yeteri miktarda toprak kalıntısı bulunmadığı için mukayese yapmak mümkün olmamıştır. Saldırı noktasından alınan yarım ayakkabı izi ile şüphelilerin ayakkabı ve botları mukayese edilmiş yalnızca şüpheli E.A.nın botu ile benzerlik olduğu görülmüş ancak mukayese izinin sınıfsal karakteristiğinin sınırlı, bireysel karakteristiğinin ise yetersiz olduğu mütalaa edilmiştir. Şüphelilerin bazı kıyafetlerine el konularak atış artığı incelemesi yapılmış ancak svaplarda atış artığına rastlanmamıştır. Şüphelilerin kullandığı cep telefonlarına da el konulmuş ancak cep telefonlarında herhangi bir suç unsuru elde edilememiştir. Ayrıca her iki şüpheli bakımından -iki farklı tarih aralığında- iletişimin tespit edilmesi, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirine başvurulmuş ancak herhangi bir suç unsuruna rastlanmamıştır.

14. Şüpheliler alınan savunmalarında üzerlerine atılı suçlamaları kabul etmemiştir. Şüpheli E.A. bir otobüs firmasında muavinlik yaptığını, S. marka bir aracı olduğunu ancak aracın kuzeni N.S. adına kayıtlı olduğunu, olay günü bir alacak verecek meselesini görüşmek üzere Rize'de ikamet eden arkadaşı Y.G.yi görmek için amcasının oğlu K.A. ile birlikte Rize'ye gittiklerini, arkadaşı ile görüştükten sonra 22.15 sıralarında Sürmene'ye hareket ettiklerini, saat 22.40 sıralarında Sürmene girişindeki viyadüğün kapalı olduğunu gördüklerini, yolun sağ tarafındaki tali yoldan geçerek araçlarını yol kenarına park ettiklerini, ne olduğunu anlamak için otobüsün yanına gittiklerini, telefonla resim ve video çekerek F. isimli sosyal medya platformunda bunları paylaştığını ifade etmiştir. E.A. sosyal medyada paylaştığı görüntülerin altına yazdığı yorumları taraftarı olduğu takıma duyduğu sevgiden yaptığını, olaya tesadüf ettiğini ileri sürmüştür. Şüpheli N.S. ise alınan beyanında Sürmene-Trabzon arasında minibüsçülük yaptığını, S. marka aracın adına kayıtlı olduğunu ancak aracı kuzeni E.A.nın kullandığını, arkadaşları ile zaman zaman ava çıktığını, ikametgâhındaki çift namlulu av tüfeğinin rahmetli babasından hatıra kaldığını, diğer otomatik av tüfeğinin ise ağabeyi Ne.S.nin olduğunu, tabancanın bulundurma ruhsatı olduğunu, dosyadaki av görüntülerinin ise arkadaşları ile birlikte gittikleri domuz avına ait olduğunu, saldırı günü 20.00 sıralarında Sürmene'ye geldiğini, minibüsünü park ederek kendine ait çift kabin kamyonet ile 21.00 sıralarında ikametgâhına geldiğini, bu saatten sonra dışarıya çıkmadığını, olay günü kuzeni E.A. ile yüz yüze değil birkaç kez telefonla görüştüğünü, saldırıyı ertesi gün televizyondan öğrendiğini belirtmiştir.

15. Şüpheli E.A.nın ifadesinde adı geçen amcasının oğlu K.A. beyanında; E.A.nın beyanlarını teyit etmiştir. Yine E.A.nın ifadesinde adı geçen Y.G. de otobüs şoförü olduğunu, olay günü E.A.nın kendisini görmek için Rize'ye geldiğini, Gürcistan'dan getirdiği 50-60 karton sigarayı E.A.ya verdiğini, daha sonra ayrıldıklarını söylemiştir. Şüpheli N.S.nin ifadesinde adı geçen ağabeyi Ne.S. de kardeşinin beyanlarını teyit etmiş, ayrıca daha önce sosyal medyada paylaşılan ve olay yerinde bulunan tüfeğe benzetilen av tüfeğinin fotoğraflarda elinde görüldüğünü, aramada N.S.nin evinde ele geçirilen ve kendisine ait olan ruhsatlı av tüfeği olduğunu beyan etmiştir. Fotoğrafta yer alan diğer kişilerin de ifadelerine başvurulmuş, onlar da benzer yönde beyanda bulunmuştur. Soruşturma sürecinde olay günü şüpheliler E.A. ve N.S.nin telefonla görüştüğü kimselerin de bilgisine başvurulmuştur.

16. Saldırının yapıldığı düşünülen noktada ve civarında ele geçirilen pet şişeler ve tüfek üzerinden alınan parmak ve avuç izleri üzerindeki kriminal inceleme neticesinde veri tabanında kayıtlı vücut izleriyle eşleşme sağlanamamıştır. Ele geçirilen diğer materyal üzerinden ise mukayeseye elverişli iz elde edilememiştir.

17. Saldırıda kullanıldığı düşünülen Zafira ibareli av tüfeğinin üzerinde seri numarası bulunmakla birlikte yapılan araştırmada av tüfeğine ilişkin herhangi bir kayda

rastlanmamış, üretimi veya satışı yapılan yerin tespiti mümkün olmamıştır.

18. Soruşturma sürecinde yolu gösteren kamera kayıtlarından, baz istasyonu sinyal bilgisinden veya olay sonrası sosyal medya ve TV kanallarından yapılan yayınlardan olay yerinde bulunduğu tespit edilen birçok kişinin bilgisine başvurulmuştur. Ayrıca bölgedeki taraftar gruplarının liderlerinin ve avcılık kulüpleri mensuplarının da ifadeleri alınmış, olay yerinin yakınında bulunan tüfekle aynı marka tüfeklere ilişkin daha önce kayıp ilanında bulunan kimseler dinlenmiştir.

19. Saldırı noktası olduğu düşünülen yerin etrafında ele geçirilen materyal ile saldırıda kullanıldığı değerlendirilen tüfek üzerinde yapılan biyolojik inceleme neticesinde bir kısım svap örneğinin genetik analize cevap vermediği, bir kısım örneğin ise genotip mukayeselendirmeye uygun olmadığı görülmüştür. Saldırıya uğrayan otobüsten ele geçirilen deforme nüve parçalarının mukayeseye elverişli olmadığı tespit edilmiştir. Başsavcılık, saldırının öldürücü niteliğinin tespiti maksadıyla Adli Tıp Kurumundan rapor istemiştir. Raporda yara balistiği açısından ateşli silahlarda tesir mesafesinin kimi şartlara bağlı olması nedeniyle bu hususta kesin bir mütalaa verilemeyeceği ancak olayda kullanılan tüfeğin etki mesafesinin kuş saçmaları için 15-40 m civarında, şevrotinler (iri saçmalar) için ise 150 m civarında, tek silindirik ve küresel olanlar için ise daha fazla olabileceği, dolayısıyla adli dosya içindeki olay yeri krokisinde belirtilen 35-40 m'lik mesafenin iri saçma taneleri (şevrotin) de dâhil olmak üzere tek silindirik ve küresel kurşunlar için de geçerli olduğu açıklanmıştır.

20. Kolluk tarafından tanzim edilen 16/6/2016 tarihli araştırma raporunda; olay mahalline en yakın mesken ve işyerlerinden başlayarak ilçeye kadar devam eden çalışmalarda birden fazla kez farklı kişilerle görüşüldüğü, olay yeri ve çevresindeki işyerleri ile bu alana giden güzergâhı gösteren tüm kameraların kayıtlarının temin edilerek tekrar tekrar incelendiği, ilçede daha evvel av tüfeği olup da son aylarda tüfeği yanında veya evinde görülmeyen kişilere ilişkin araştırma yapıldığı, ilçe merkezindeki kahvehanelerde bulunan dolmuşçuluk, taksicilik, kuaförlük yapan kişilerle tekrar tekrar sözlü olarak görüşüldüğü, sosyal medya paylaşımlarının günlük olarak kontrol edildiği, futbol takımı sempatizanları ile zaman zaman görüşmeler yapıldığı, suç aleti olduğu değerlendirilen av tüfeğinin resimlerinin ilçede ikamet eden yurttaşlara ve av malzemesi satan bayilere tekrar tekrar gösterilerek bilgi edinilmeye çalışıldığı, çevre il ve ilçe kolluk kuvvetleri ile zaman zaman irtibat kurularak olayın faillerini tespit etmeye yarar bilgi veya duyum olup olmadığının sorulduğu, tüm bu çalışmalara rağmen somut bir bilgi veya delil elde edilemediği ifade edilmiştir.

21. Saldırıya uğrayan otobüsteki futbol takımı F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. adına 28/5/2015 tarihinde soruşturma dosyasına vekâletname sunulmuş ve sorumlulardan şikâyetçi olunduğu ifade edilmiştir. Yine soruşturma sürecinde saldırıda yaralanan şoför dışında otobüste bulunanların mağdur sıfatıyla istinabe yolu ile beyan ve şikâyetleri alınmıştır.

22. Soruşturma sürecinde T.K., şüpheli E.A. ile aynı otobüs şirketinde şoför olarak çalışması ve olayın hemen sonrasında birçok kişiye telefonla ulaşarak saldırı hakkında bilgi vermesi nedeniyle şüpheli olarak soruşturmaya dâhil edilmiştir. Adı geçen şüpheli; alınan beyanında otobüs şoförü olduğunu, olay günü Sürmene ilçesinden geçerken olay yerine geldiğinde kaza yaptığını düşündüğü otobüsün yanında durduğunu, otobüsün yanında, aynı firmada muavinlik yapması nedeniyle tanıdığı E.A.ya rastladığını ifade etmiştir. Yine soruşturma sürecinde yapılan istihbari çalışmalarda şüpheli şahıs ya da şahısların kaçış istikameti

olarak değerlendirilen mevkide ikamet eden Y.Ö.nün olay günü aynı yerde oturan bir akrabasından av tüfeği fişeği istediğine yönelik duyumlar üzerine Y.Ö. de şüpheli sıfatıyla soruşturmaya dâhil edilmiştir. Şüphelinin kullandığı cep telefonu alınan karara istinaden dinlenmiş ancak delil elde edilememiş, şüpheli de alınan savunmasında üzerine atılı suçlamayı kabul etmemiştir.

23. Yürütülen soruşturmada Başsavcılık 4/8/2020 tarihinde yukarıda isimleri geçen şüpheliler bakımından ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar (ek takipsizlik) vermiştir.

24. Müştekiler F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. vekilleri aracılığıyla verdikleri dilekçeyle ek takipsizlik kararına itiraz etmiştir. Müştekiler; özellikle şüpheliler E.A. ve N.S.nin beyanları ile HTS kayıtlarının örtüşmediğini, fotoğraflarda N.S.nin elinde gözüken ve saldırıda kullanılan silaha benzeyen silahın saldırıda kullanılmamışsa nerede olduğunun sorulmadığını, diğer şüpheliler yönünden ise tekil değerlendirmeler yapıldığını, aralarında ilişki olup olmadığının araştırılmadığını ileri sürmüştür. Trabzon 1. Sulh Ceza Hâkimliği (Sulh Ceza Hâkimliği) 24/3/2021 tarihli kararla ek takipsizlik kararına yapılan itirazın reddine karar vermiştir. Karar, müşteki F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş.nin vekiline UYAP üzerinden elektronik olarak tebliğ edilmiş ve 25/3/2021 günü okunmuştur.

25. 3/11/2021 günü bu kez başvurucular soruşturma dosyasının tarafı olan F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş.nin vekili olan avukata verdikleri ayrı vekâletnameler aracılığıyla ek takipsizlik kararına itiraz etmiştir. Başvurucular vekili; dilekçesinde daha önce F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. adına yaptığı itirazların aynısını dile getirmiştir. Başsavcılık, işbu itiraz dilekçesini sulh ceza hâkimliğine göndermemiş; başvuruculara ve başvurucular vekiline Trabzon 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin daha önce -F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. adına yapılan itiraz üzerine verdiği- 24/3/2021 tarihli kararın tebliği ile yetinmiştir. Tebliğden 30/11/2021 günü haberdar olan başvurucular vekili 3/12/2021 günü bireysel başvuruda bulunmuştur.

26. Bireysel başvuru sonrası devam eden soruşturmada 8/2/2022 tarihinde olayın fail ya da faillerinin tespit edilemediği, atılı suçların dava zamanaşımı süresinin otuz yıl olduğu gerekçesiyle soruşturma dosyasının daimî arama kaydına alınmasına karar verilmiştir.

27. Süreçte daha önce veri tabanında kayıtlı vücut izleri ile eşleşme sağlanmayan, saldırının yapıldığı düşünülen noktada ve etrafında ele geçirilen, taban kısmı kesilmiş, ağzında delikli alüminyum folyo bulunan 2,5 litrelik pet şişe üzerinden tespit edilen vücut izlerinin Ö.K.nın parmak izleri ile uyumlu olduğunun belirlenmesi üzerine adı geçen hakkında 5/5/2025 tarihinde soruşturma işlemlerine başlanmıştır. Adı geçenin iki ayrı adresinde arama yapılmış aramada tetik mekanizması bozuk bir tabancaya ve 39 fişeğe el konulmuş ancak saldırıya ilişkin delil elde edilememiştir. Ayrıca şüphelinin cep telefonu, HTS kayıtları ve banka kayıtları incelenmiş; yine soruşturma konusu suça ilişkin bir delil elde edilememiştir. Şüpheli; olay tarihinde Beşköy Mahallesi'nde HES'te çalıştığını, 17.00-18.00 saatlerinde mesaisinin bittiğini, işten sonra Sürmene ilçesine geldiğini, saat 21.00 civarında ailesinin ikametgâhına döndüğünü, saldırıyı televizyondan öğrendiğini, olay yerine yakın yerde bulunan pet şişenin nasıl orada olduğunu bilmediğini, kola vb. bir şey içip atmış olabileceğini, üniversite yıllarında arkadaş ortamında bir iki kez uyuşturucu madde kullandığını ancak Sürmene'ye geldikten sonra kullanmadığını, olay ile ilgili olarak daha önce gözaltına alınan E.A.yı yalnızca simaen tanıdığını, N.S.yi ise tanımadığını beyan etmiştir. Başsavcılığın talebi üzerine Sürmene Sulh Ceza Hâkimliğince 20/6/2025 tarihinde şüphelinin kullandığı, kendi adına kayıtlı olan GSM hattının iki ay süre ile dinlenmesine,

sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine izin verilmiştir. Uygulanan bu tedbir vesilesiyle olayla ilgili bir delil elde edilip edilmediğine dair bilgiye UYAP üzerinden ulaşılamamıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 22/4/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

29. Başvurucular, soruşturmanın etkili şekilde yürütülmediğini, iddialarının ve sundukları delillerin dikkate alınmadığını, toplanan delillerin kapsamlı ve nesnel bir analizi yapılmadan şüpheliler hakkında takipsizlik kararı verildiğini belirterek yaşam hakkının, adil yargılanma hakkının, gerekçeli karar hakkının, mahkemeye erişim hakkının ve hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruculara göre:

i. Hakkında takipsizlik kararı verilen şüpheli E.A.nın beyanları ile HTS kayıtları arasında çelişkiler bulunmasına, şüphelinin aracının olayın meydana geldiği anda ve güzergâhta park etmiş vaziyette olduğu belli olmasına ve şüphelinin sosyal medya hesabından olaya ilişkin olarak sıcağı sıcağına paylaşımlar yapmasına rağmen hakkında kamu davası açılmadığı gibi soruşturma da derinleştirilmemiştir.

ii. Şüpheli E.A.nın kuzeni olan ve hakkında takipsizlik kararı verilen şüpheli N.S.nin beyanları ile HTS kayıtları arasında çelişkiler bulunmasına, olay günü defalarca E.A. ile görüşmesine, baz bilgilerinin örtüşmesine, olayda kullanılan silahla bir hayli benzer olan bir silahın daha önce sosyal medyada paylaşılan fotoğraflarda N.S.nin elinde görülmesine, kolunda izler bulunmasına rağmen N.S. hakkında kamu davası açılmadığı gibi soruşturma da derinleştirilmemiştir. Fotoğraflarda N.S.nin avcılık yaptığı sırada elinde bulunan ve olayda kullanılan silahla bir hayli benzer olan silahın kime ait olduğu, kimin zilyetliğinde olduğu yeterince araştırılmamış; N.S.nin elinde görülen silah ile olayda kullanılan silah birbirinden farklı silahlar ise fotoğraftaki silahın nerede olduğu sorulmamıştır.

iii. Soruşturma her bir şüpheli bakımından müstakilen yürütülmüş, aralarında bir bağlantı olup olmadığı yeterince araştırılmamıştır. Bu şüpheliler yönünden de dava açılması için yeterli delil mevcut olmasına rağmen takipsizlik kararı verilmiştir.

iv. Takipsizlik kararına yapılan itiraz değerlendirmeye alınmadan daha önce verilen itirazın reddi kararının tebliği ile yetinilmiştir.

30. Bakanlık görüşünde, olaylar ve soruşturma süreci özetlenmiş; başvuruculara iddialarını yetkili makamlar önünde dile getirme imkânına sahip oldukları, Başsavcılığın soruşturmayı olabildiğince genişletip derinleştirdiği ifade edilerek Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa'nın, ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir.

31. Bireysel başvuru dosyasına ulaşan bir yanıt bulunmamakla birlikte UYAP üzerinden yapılan incelemede başvuruculara soruşturma dosyasına -Anayasa Mahkemesine iletilmek üzere- Bakanlık görüşüne karşı yanıtlarını içerir bir dilekçe verdikleri görülmüştür. Başvurucular, bireysel başvuru dilekçesinde dile getirdikleri hususlar dâhilinde haklarının ihlal edildiğinin tespit edilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

1. Nitelendirme ve Uygulanabilirlik

32. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadı uyarınca ölüm gerçekleşmese dahi bazı hâllerde başvurunun yaşam hakkı çerçevesinde incelenebilmesi mümkündür (Mehmet Karadağ [2. B.], B. No: 2013/2030, 26/6/2014, § 20) ve bu hâllerde başvurunun yaşam hakkı kapsamında incelenip incelenmeyeceğinin tespitinde diğer faktörlerle birlikte kişiye karşı kullanılan gücün derecesi ve türü de değerlendirilir (Mustafa Çelik ve Siyahmet Şeran [2. B.], B. No: 2014/7227, 12/1/2017, § 69).

33. Bireysel başvuru konusu saldırıda başvurucular yaralanmasalar da saldırının yapıldığı otobüstedirler. Saldırı seyir hâlindeki otobüsün şoförü hedef alınarak ve ateşli silah vasıtasıyla yapılmıştır. Otobüsün şoförü yüzünden, başından ve boynundan hayati tehlike geçirecek şekilde yaralanmıştır. Soruşturma kapsamında alınan bilirkişi raporunda saldırının yapıldığı 35-40 metrelik mesafenin tesir mesafesi dâhilinde olduğu mütalaa edilmiştir. Şoför yaralanmasına rağmen otobüsü kontrollü şekilde durdurmayı başarsa da bu durum saldırının otobüsteki başvurucular yönünden yakın bir ölüm tehlikesi yarattığı gerçeğini değiştirmez. Bu sebeple Anayasa'nın yaşam hakkını güvence altına alan 17. maddesinin başvuruya uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır.

34. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruculların bütün iddialarının yaşam hakkının ekili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutu kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

35. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

36. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama ... hakkına sahiptir."

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

37. Bireysel başvuruya konu soruşturmada bir kısım şüpheli hakkında 4/8/2020 tarihinde ek takipsizlik kararı verilmiş, başvurucular da bu karar yönünden bireysel başvuruda bulunmuştur. Soruşturmanın sonraki safhasında -8/2/2022 tarihinde- daimî arama kararı verilmiş ve şüpheli Ö.K. hakkında bir kısım soruşturma işlemi yapılmıştır. En son 20/6/2025 tarihinde şüphelinin iletişimin dinlenmesi ve kayıt altına alınması tedbirine başvurulmasına karar verilmiştir.

38. Daha önce aynı olaya ilişkin olarak sorumluluğu bulunduğu iddia edilen kişiler hakkında yürütülen adli süreçlerin bir kısmı devam ederken bir kısım şüpheli/sanık yönünden sürecin sona ermesi üzerine yapılan bireysel başvurularda Anayasa Mahkemesi, somut olayın ve tüm adli sürecin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği gerekçesiyle başvuru yollarının tüketilmediği sonucuna ulaşmıştır (birçok karar arasından bkz. Bülent Kurt [1. B.], B. No: 2013/7408, 20/1/2016, § 40).

39. Anılan yaklaşımın bazı hukuki sorunlara yol açacağı aşikârdır. Bir kere, başvuruya konu edilen yargısal sürecin -somut bireysel başvuruda olduğu gibi- ek kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla ilgili olması durumunda bazı şüpheli ya da sanık hakkında yürütülen

soruşturma veya kovuşturma, haklarında ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilen kişilerin cezai sorumluluklarının belirlenmesinde etkili olmayacaktır. Zira yapılacak soruşturma veya kovuşturma hiç kuşkusuz haklarında soruşturma devam eden veya kamu davası açılan kişilerin ceza sorumluluklarının tespitiyle sınırlıdır. Ayrıca bir kısım şüpheli hakkında verilmiş ek takipsizlik kararına karşı yapılan bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi gerekçe gösterilerek kabul edilemez bulunması suretiyle başvuru hakkının soruşturma veya kovuşturmanın tamamıyla nihayete ermesine kadar ötelenmesi durumunda -aradan geçen süre nedeniyle- haklarında ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilen kişilere isnat edilen suçlar dava zamanaşımına uğrayabilir veya bu kişilerle ilgili deliller kaybolabilir (haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen sanıklarla ilgili başvurular yönünden benzer değerlendirmeler için bkz. Kemal Şengül [GK], B. No: 2021/27249, 20/11/2025, §§ 23, 24). Bu bakımdan başvuruculların devam eden soruşturmanın sonucunu beklemelerine gerek olmadığı ve işbu başvurunun başvuruya konu edilen yargısal süreç yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

40. İncelenen başvuruda başvuru yollarının tüketilmesi kriteri bakımından irdelenmesi gereken bir husus daha vardır. Olaya ilişkin yürütülen soruşturma dosyasında bir kısım şüpheli hakkında verilen ek takipsizlik kararına müştekiler F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. -dosyaya daha önce vekâletnameleri sunulan- avukatları aracılığıyla itiraz etmiş; Sulh Ceza Hâkimliği 24/3/2021 tarihli kararla itirazın reddine karar vermiştir. Akabinde dosyada müşteki sıfatıyla taraf olan başvurucular, soruşturma dosyasında F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş.nin de vekili olan avukata verdikleri ayrı vekâletnameler aracılığıyla ek takipsizlik kararına itiraz etmişlerdir. Başvurucular vekili, dilekçesinde daha önce F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. adına yaptığı itirazların aynısını dile getirmiştir. Başsavcılık, işbu itiraz dilekçesini Sulh Ceza Hâkimliğine göndermemiş; başvuruculara ve başvurucular vekiline Sulh Ceza Hâkimliğinin daha önce F. Spor Kulübü ve F. Futbol A.Ş. adına yapılan itiraz üzerine verdiği 24/3/2021 tarihli kararını tebliğ etmekle yetinmiştir. Her ne kadar daha önce başka müştekiler adına yapılan ve reddedilen itiraz dilekçesi ile aynı minvalde itirazlar dile getirilmiş olsa da -başvuruculların dosyada müşteki sıfatını haiz olduğu düşünüldüğünde- başvurucular adına yapılan itirazın da bir karar verilmek üzere Sulh Ceza Hâkimliğine gönderilmesi gerekirdi. Hâl böyle olmakla birlikte Başsavcılıkça bu gerekliliğe uygun davranılmadığı gibi sonrasında da bu eksikliğin giderilmediği, daha önce aynı minvaldeki itirazların zaten Sulh Ceza Hâkimliğince reddedildiği, kısacası bu hususta başvuruculara atfedilecek bir kusur bulunmadığı gözetilerek başvuruculların şikâyet konusu ettiği bir kısım şüpheli hakkında ek takipsizlik kararı verilmesinde başvuru yollarının tüketilmesi kriteri yönünden bir sorun görülmemiştir.

41. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

42. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri kapsamında devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem kurmakla da yükümlüdür. Bu usul yükümlülüğü şüpheli her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma

yürütülmesini gerektirir (Fatma Akın ve Mehmet Eren [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, § 97).

43. Ölüme kasten neden olunması veya ölümün saldırı sonucu meydana gelmesi hâlinde etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü ölüm olayı hakkında ceza soruşturması yürütülmesini gerektirir (Asya Göres ve diğerleri [GK], B. No: 2018/15851, 1/12/2022, § 74). Bu tür soruşturmanın Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmesi, soruşturmanın makul bir özen ve süratle yürütülmesi, soruşturmanın veya sonuçlarının gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olması ve meşru menfaatlerini korumak için ölen kişinin yakınlarının soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmesi gerekir (Salih Akkuş [1. B.], B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 30; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 99). Bununla birlikte etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa'nın 17. maddesi başvuruculara üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermediği gibi devlete tüm yargılamaları mahkûmiyetle sonuçlandırma ödevi de yüklemez (Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 98).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

44. Eldeki olayda 4/4/2015 günü yaşanan saldırı sonrası Başsavcılıkça özel bir ekip oluşturulmak suretiyle resen soruşturmaya başlanmıştır. Olayın hemen akabinde uzman olay yeri inceleme ekiplerince otobüs üzerinde ve saldırının gerçekleştiği otoyolda incelemeler yapılmış, deforme nüve parçaları ile benzeri deliller muhafaza altına alınmıştır. Devam eden çalışmalarda saldırının yapıldığı ve ormanlık alan içinde kalan muhtemel saldırı noktası tespit edilmiş; burada da delil niteliğinde olabilecek pet şişe, meşrubat ve ayran kutusu, sigara kutusu, naylon poşet gibi malzemelere el konulmuştur. Muhtemel saldırı noktasına giden toprak yol üzerinde ve civarında yapılan arama neticesinde saldırının yapıldığı düşünülen silah bulunmuştur. Yine toprak yolun devamındaki patikada yarım şekilde bir ayakkabı izi saptanmış ve izin kalıbı alınmıştır.

45. Muhafaza altına alınan deliller incelenmek üzere kriminal inceleme laboratuvarlarına gönderilmiş ancak yapılan kriminal incelemelerde pet şişelerde ve tüfekte tespit edilen parmak ve avuç izleri üzerinde veri tabanında kayıtlı vücut izleri ile eşleşme sağlanmamış, ele geçen diğer materyal üzerinden ise mukayeseye elverişli iz elde edilememiştir. Yine saldırıda kullanıldığı düşünülen av tüfeğine ilişkin herhangi bir kayda rastlanmamış, üretimi veya satışı yapılan yerin tespiti mümkün olmamıştır. Ele geçirilen materyal ile av tüfeği üzerinde yapılan biyolojik inceleme neticesinde bir kısım svap örneği genetik analize cevap vermediği, bir kısım örneğin ise genotip mukayeselendirmeye uygun olmadığı görülmüştür. Saldırıya uğrayan otobüsten ele geçen deforme nüve parçalarının ise mukayeseye elverişli olmadığı tespit edilmiştir.

46. Olay yerini gören herhangi bir kamera kaydına ulaşılamamış ancak takım otobüsüne eskortluk eden konvoyda yer alan kolluk aracı içindeki foto film ekibi tarafından çekilen görüntüler incelenmiş ayrıca saldırının yaşandığı yol üzerinde bulunup yolu gören kameraları olan işyerlerinin kamera kayıtları ile güzergâhta yer alan tünellerdeki güvenlik kamera görüntüleri celbedilerek incelenmiştir. Bunların yanında olay yerine yakın ikamet eden kimselerin, saldırıya uğrayan otobüse eskortluk eden araçlarda ve konvoy güzergâhında görev alan kolluk personelinin, otobüs şoförünün bilgisine başvurulmuştur.

Sosyal medya paylaşımları üzerinde de titiz bir çalışma yapılmıştır.

47. Tanık beyanları, kamera kayıtları ve sosyal medya paylaşımları dikkate alınarak bir kısım şüpheli hakkındaki soruşturma derinleştirilmiştir.

48. Şüpheliler E.A.nın ve N.S.nin ikametgâhlarında ve arabalarında arama yapılmış; N.S.nin ikametgâhında bir pompalı tüfek, bir çifte tüfek, ayrıca farklı markalarda av tüfeği kartuşları ele geçirilmiş ancak yapılan kriminal incelemelerde somut saldırı ile bağlantı kurulabilecek bir veriye ulaşılamamıştır. Yine şüphelilerin ikametgâhlarının çevresinde yapılan aramada ele geçirilen av fişeği kovanları üzerinde yapılan inceleme neticesinde kovanların saldırıda kullanıldığı değerlendirilen tüfekten atılmadığı tespit edilmiştir. Şüphelilerin el konulan kıyafetleri üzerinde atış artığına rastlanmamış, ayakkabı ve botlarının üzerlerinde yeteri miktarda toprak kalıntısı bulunmadığı için mukayese yapmak mümkün olmamış, saldırı noktasından alınan yarım ayakkabı izi ile şüphelilerin ayakkabı ve botları mukayese edilmiş ise de bu incelemeden de tatmin edici bir netice alınamamıştır. Şüphelilerin kullandığı cep telefonlarına da el konulmuş ancak cep telefonlarından herhangi bir suç unsuru elde edilememiştir. Her iki şüpheli bakımından -iki farklı tarih aralığında- iletişimin tespit edilmesi, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirine başvurulmuş ancak herhangi bir suç unsuruna rastlanılmamıştır. Suçlamayı kabul etmemiş olan şüphelilerin ifadelerinde adı geçen kimseler, şüphelilerin beyan ve savunmalarını teyit etmişler; şüphelilerin olay günü telefon ile görüştüğü kimselerin de bilgisine başvurulmuş ancak şüpheliler ile saldırı arasında bağ kuracak somut bir bilgiye ulaşılamamıştır.

49. Sosyal medya paylaşımları nedeniyle soruşturmaya dâhil edilen şüpheli M.D.nin olay günü üzerinde bulunan ceket rızası ile muhafaza altına alınarak iz arama ekibine verilmiş ve koku duyarlı eğitimli köpeğe koklatılarak iz takibi yapılmış ancak köpek ceketteki kokuya tepki vermemiştir. Olayın hemen sonrasında birçok kişiye telefonla ulaşarak saldırı hakkında bilgi vermesi nedeniyle şüpheli olarak soruşturmaya dâhil edilen T.K. otobüs şoförü olduğunu, olay günü Sürmene ilçesinden geçerken olay yerine geldiğinde kaza yaptığını düşündüğü otobüsün yanında durduğunu ve böylece saldırıdan haberdar olduğunu ifade etmiştir. Saldırıyı yapan şahıs ya da şahısların kaçış istikameti üzerinde ikamet etmesi nedeniyle soruşturmaya dâhil edilen şüpheli Y.Ö.nün kullandığı cep telefonu alınan karara istinaden dinlenmiş ancak delil elde edilememiştir.

50. Soruşturma sürecinde yolu gösteren kamera kayıtlarından, baz bilgisinden veya olay sonrası sosyal medya ve TV kanallarından yapılan yayınlardan olay yerinde bulunduğu tespit edilen birçok kişinin de bilgisine başvurulmuştur. Ayrıca bölgedeki taraftar gruplarının liderlerinin ve avcılık kulüpleri mensuplarının ifadeleri alınmıştır. Olay yerinin yakınında bulunan tüfek ile aynı marka tüfeklere ilişkin daha önce kayıp ilanında bulunan kimseler de dinlenmiştir. Kolluk tarafından tanzim edilen araştırma raporundan (bkz. § 20) anlaşıldığı kadarıyla olay mahalline en yakın mesken ve işyerlerinden başlayarak ilçeye yayılan çalışmalarda birden fazla kez farklı kişilerle, ayrıca ilçe merkezinde bulunan kahvehanelerdeki kişiler, dolmuşçuluk, taksicilik, kuaförlük yapan kimselerle av malzemesi satan bayilerle ve futbol takımı sempatizanları ile sözlü olarak tekrar tekrar görüşülmüş; saldırı güzergâhını gösteren kamera kayıtları tekrar incelenmiş, ilçede daha evvel av tüfeğine sahip olup da son aylarda tüfeği yanında veya evinde görülmeyen kişilere ilişkin araştırma yapılmış, sosyal medya paylaşımları düzenli olarak takip edilmiş, çevre il ve ilçe kolluk kuvvetleri ile zaman zaman irtibat kurularak olayın faillerinin tespitine yarar bilgi veya duyum olup olmadığı sorulmuş ancak bütün bu çalışmalara rağmen somut bir bilgi veya delil elde edilememiştir.

51. Olayın fail ya da faillerinin tespit edilememesi nedeniyle 8/2/2022 tarihinde daimî arama kaydına alınan dosyada -bireysel başvuru sonrası- daha önce veri tabanında kayıtlı olan vücut izleri ile eşleşme sağlanmayan, saldırının yapıldığı düşünülen noktada ele geçirilen pet şişe üzerinden tespit edilen vücut izlerinin Ö.K.nın parmak izleri ile uyumlu olduğunun belirlenmesi üzerine adı geçen hakkında 5/5/2025 tarihinde soruşturma işlemlerine başlanmış ancak yürütülen soruşturmada anılan şüpheliyi başvuru konusu saldırı ile irtibatlandıracak bir bulguya rastlanamamış, adı geçen hakkında uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme, bulundurma ve kullanma suçundan yürütülen soruşturma tefrik edilmiştir.

52. Soruşturma sürecinde, saldırıya uğrayan otobüsteki kulüp ve şirket yetkilileri ile başvurucular dâhil otobüsteki kişilerin mağdur sıfatıyla istinabe yoluyla beyan ve şikâyetleri alınmıştır.

53. Başvurucular, haklarında ek takipsizlik kararı verilen şüpheliler yönünden soruşturmanın etkili yürütülmediğini, bir kısım delilin toplanmadığını, eksik inceleme yapıldığını ileri sürmüştür (bkz. § 29). Olayı çevreleyen koşulların ve varsa sorumluların tespitine engel olmadığı sürece soruşturma makamlarının mağdur veya müştekilerin her türlü iddialarını ve taleplerini karşılama zorunluluğu yoktur (Yavuz Durmuş ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/6574, 16/12/2015, § 62; Mahpulah Özarslan [2. B.], B. No: 2016/12544, 15/9/2020, § 62). Soruşturma kapsamında şüpheliler bakımından toplanıp incelenen deliller dikkate alındığında başvurucuların toplanmasını talep ettiği delillerin olayı çevreleyen koşulların tespitine engel olmadığı görülmüştür. Başvurucular toplanan delillerin şüpheliler hakkında kamu davası açılmasını sağlayacak düzeyde yeterli şüphe oluşturduğunu iddia etmiştir. Toplanan delillerin kamu davası açılması için yeterli şüpheyi sağlayacak düzeye ulaşıp ulaşmadığı soruşturma makamlarının takdirindedir. Anayasa Mahkemesinden bu yönde bir değerledirme yapması beklenemez. Böyle olmakla birlikte Anayasa Mahkemesi, soruşturma makamlarınca olayın sebebinin objektif analizinin yapılmasını ve soruşturma sonucunda veya sürecinde alınan kararın elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olmasını bekler. Bu perspektiften olaya bakıldığında bir kısım şüpheli hakkında verilen ek takipsizlik kararında toplanan delillerin makul ölçülerde ve mantık çerçevesinde irdelenmediği söylenemez.

54. Başvuru konusu olayda soruşturma makamları, olaydan haberdar olur olmaz resen harekete geçerek saldırıyı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek delilleri toplamıştır. Başvurucuların meşru menfaatlerini korumak için soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılımı sağlanmış, makul bir özenle yürütülen soruşturmada bir kısım şüpheli hakkında elde edilen bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız analizine dayalı bir değerlendirmeyle ek takipsizlik kararı verilmiştir. Somut olayda soruşturma Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği nitelikte yürütülmüş olup etkili yargısal sistem kurma yönündeki usul yükümlülüğünün yerine getirilmediği söylenemez. Her ne kadar hâlihazırda şüpheli veya şüphelilere ulaşılamamış ise de etkili soruşturmanın bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olduğu unutulmamalıdır.

55. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM bu sonuca katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE Engin YILDIRIM'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, Fenerbahçe spor kulübü futbol takımı kafilesini taşıyan otobüse yönelik ölümcül nitelikte silahlı saldırı sonrasında yürütülen ceza soruşturmasının etkililiğine ilişkindir. Çoğunluk, soruşturmanın Anayasa’nın 17. maddesi kapsamında gerekli usul güvencelerini karşıladığı sonucuna ulaşmıştır.

2. Anayasa’nın 17. maddesi kapsamında devletin pozitif yükümlülükleri, yalnızca yaşamı koruyucu normatif bir çerçeve oluşturmakla sınırlı olmayıp, yaşam hakkına yönelik ihlallerin etkili bir şekilde soruşturulmasını da zorunlu kılar. Bu yükümlülük, şüpheli ölüm ya da öldürmeye teşebbüs vakalarında olayın tüm yönleriyle aydınlatılmasını sağlayabilecek, sorumluların tespitine ve gerektiğinde cezalandırılmasına imkân tanıyacak nitelikte bir soruşturma yürütülmesini gerektirir (Fatma Akın ve Mehmet Eren [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, § 97-98).

3. Etkili soruşturma yükümlülüğü, bir “sonuç yükümlülüğü” olmamakla birlikte, soruşturmanın özenli, derinlikli, tutarlı ve çelişkileri gidermeye yönelik bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılar. Bu bağlamda soruşturma makamlarının pasif bir tutum takınması ya da mevcut deliller arasındaki açık çelişkileri gidermemesi, usul yükümlülüğünün ihlaline yol açabilir.

4. Somut olayda, soruşturmanın bu standartları karşıladığını söylemek güçtür. Nitekim dosya kapsamından, şüpheliler E.A. ve N.S. bakımından önemli nitelikte delil ve emarelerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen bu delillerin bütüncül ve eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutulmadığı görülmektedir.

5. Öncelikle, şüpheli E.A.’nın kolluk ifadesinde beyan ettiği konum ile HTS kayıtları arasında açık çelişkiler bulunmaktadır. Aynı şekilde, E.A.’nın olay anına ilişkin sosyal medya paylaşımları, olay yerinde bulunmuş olabileceğine işaret eden güçlü bir emare niteliğindedir. Şüpheli E.A.'nın, saldırının hemen akabinde sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımlar son derece çarpıcı niteliktedir: “Hak etmemişti şoför aslında, olması gereken olmadı, günahı olmayan cezayı çekti” ve “…şoföre acıdım” ifadeleri, şüphelinin saldırıdan önceden haberdar olduğuna ya da olayın faillerine yakınlığına işaret eden kuvvetli olgusal göstergelerdir. Buna rağmen bu çelişkilerin giderilmesine yönelik herhangi bir derinleştirme yapılmamış, örneğin şüphelinin olay yerindeki konumunu kesinleştirecek

teknik analizlere başvurulmamıştır.

6. Benzer şekilde, E.A. ile diğer şüpheli N.S. arasındaki iletişimin mahiyeti yeterince araştırılmamıştır. Kolluk beyanlarında sınırlı bir temas olduğu ifade edilmesine karşın, HTS kayıtları aynı gün içinde çok sayıda görüşme yapıldığını ortaya koymaktadır. Şüpheli E.A., kolluk beyanında N.S. ile yalnızca bir kez görüştüğünü ifade etmiştir. Oysa HTS kayıtları, iki şüphelinin olay günü tek bir gün içinde 16 kez görüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu çarpıcı çelişki soruşturma makamlarınca görmezden gelinmiş, görüşmelerin içeriği, süresi ve zamanlaması incelenmemiştir. Üstelik her iki şüphelinin baz istasyonu verileri, beyan ettikleri konumlarla örtüşmemekte olup bu husus da hiçbir biçimde yeterince irdelenmemiştir. Bu durum, olayın organizasyonu bakımından kritik olabilecek bir olguya işaret etmesine rağmen, görüşmelerin içeriği ve bağlamı araştırılmamış ve bu çelişki giderilmeden soruşturma sonlandırılmıştır.

7. N.S. yönünden ise, sosyal medya paylaşımlarında olayda kullanılan silaha benzer bir tüfekle görüntülenmiş olması önemli bir delil niteliği taşımaktadır. Buna rağmen söz konusu silahın aidiyeti, akıbeti ve olayda kullanılıp kullanılmadığı hususlarında esaslı bir araştırma yapılmamıştır. Fotoğraflarda görülen silah ile olayda kullanılan silahın aynı olup olmadığına ilişkin kriminal incelemelerin derinleştirilmemesi, soruşturmanın eksik yürütüldüğünü göstermektedir.

8. Şüphelilerin mobil telefon içeriklerine el konulmuş ve dinleme kararı alınmış olmasına rağmen bu yoldan delil elde edilemediğinin takipsizlik kararında gerekçe olarak öne sürülmesi kendi içinde çelişkilidir. Zira telefon dinleme tedbiri zaten ileriye yönelik, gerçek zamanlı bir delil elde etme aracıdır. Geçmişe ait ve kritik nitelikteki iletişim içeriklerinin analiz edilmemesi başlı başına soruşturmanın yetersizliğini ortaya koymaktadır.

9. Ayrıca, şüpheli E.A., beyanında R.A. ve Ş. ile birlikte köye gittiğini ifade ederken, N.S., E.A. ve R.A. ile birlikte köye geldiklerini beyan etmiştir. Bu karşılıklı beyanlar arasındaki çelişki soruşturma dosyasına yansımasına rağmen giderilmemiş, tanıkların ifadeleri yüzleştirme yoluyla netleştirilmemiş, anlatıların gerçekliği bağımsız delillerle doğrulanmamıştır.

10. Her iki şüphelinin olay günü bulundukları yer ve zaman dilimlerine ilişkin beyanları ile teknik veriler arasında uyumsuzluklar bulunduğu hâlde bu çelişkilerin giderilmesine yönelik karşılaştırmalı analizlerin yapılmadığı anlaşılmaktadır. Soruşturma makamlarının bu tür açık tutarsızlıkları gidermeden sonuca ulaşması, etkili soruşturma yükümlülüğü ile bağdaşmamaktadır.

11. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, soruşturmanın belirli şüpheliler üzerinde yoğunlaşmasına rağmen bu kişilere ilişkin delillerin derinleştirilmeden ve çelişkiler giderilmeden takipsizlik kararı verilmesi, soruşturmanın yüzeysel kaldığını göstermektedir. Bu durum, olayın aydınlatılması bakımından makul ölçüde gerekli olan araştırma yükümlülüğünün yerine getirilmediğine işaret etmektedir.

12. Çoğunluk, soruşturmanın genel olarak makul bir çerçevede yürütüldüğünü kabul etmekte ise de, soruşturmanın şeklen yürütülmüş olması yeterli değildir. Önemli olan, elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tutarlı bir analizine dayalı bir sonuca ulaşılmasıdır.

13. Sonuç olarak, yaşam hakkının korunmasına ilişkin usul yükümlülüğünün gerektirdiği şekilde etkili, derinlikli ve çelişkileri giderici bir soruşturma yürütülmediğinden,

Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna ulaşılması gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Engin YILDIRIM

KRISTINA LUTSTSATTO

B. No: 2021/60583 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/60583

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KRISTINA LUTSTSATTO BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/60583)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mustafa Erdem ATLIHAN

Başvurucu : Kristina LUTSTSATTO

Vekili : Av. Nurali ÇİTİL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; hukuka aykırılığı kesin yargı kararıyla tespit edilen sınır dışı etme işlemine bağlı olarak idari gözetim altında tutulma dolayısıyla tazminata hükmedilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, uygun olmayan koşullarda tutulma sebebiyle tazminata hükmedilmemesi nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Rusya Federasyonu vatandaşı olan başvurucu hakkında İstanbul Valiliği Göç İdaresi Müdürlüğünce başvurucunun ve eşinin bir terör örgütüyle bağlantıları bulunduğu yönünde tespitlerden hareketle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) ve (e) bendleri uyarınca "kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturma" ile "vize ve vize muafiyet süresini on günden fazla aşma" gerekçeleriyle 22/10/2015 tarihinde sınır dışı etme ve idari gözetim altına alma kararları verilmiştir.

3. Başvurucunun sınır dışı edilmesi kararına ilişkin süreç şöyledir:

i. Sınır dışı etme kararına karşı başvurucu tarafından açılan dava idare mahkemesi tarafından 31/3/2016 tarihinde reddedilmiştir. Bu karara karşı yapılan bireysel başvuruda

Anayasa Mahkemesi tarafından önce başvurucunun sınır dışı işleminin geçici olarak durdurulması yönünde tedbir kararı verilmiş, sonra 2015/19133 başvuru numaralı dosyada verilen 17/4/2019 tarihli kararla menşe ülkesinde var olduğu iddia edilen risklere ilişkin araştırma ve değerlendirme yapılmadan karar verildiği gerekçesiyle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilerek yapılan yargılamanın yenilenmesine karar verilmiştir.

ii. Bunun üzerine idare mahkemesinde yeniden yapılan yargılama neticesinde 27/6/2019 tarihli kararla dava konusu sınır dışı etme işleminin iptaline karar verilmiştir.

4. Başvurucunun idari gözetim altına alınmasına ilişkin süreç şöyledir:

i. Başvurucu; idari gözetim altına alındıktan sonra önce İstanbul Kumkapı Geri Gönderme Merkezine (GGM), ardından Erzurum Aşkale GGM'ye ve sonunda ise Bursa GGM'ye sevk edilmiştir.

ii. Başvurucu, idari gözetimin sonlandırılması için önce İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğine sonrasında ise Bursa Sulh Ceza Hâkimliğine başvurmuş; talepleri reddedilmiştir. İkinci ret kararı üzerine tedbir talebiyle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunan başvurucunun hakkında uygulanan idari gözetim kararının tedbiren kaldırılması yönündeki talebi 16/3/2016 tarihli ara kararı ile reddedilmiştir.

iii. Başvurucunun hakkında devam eden idari gözetimin sonlandırılmasını itiraz yoluyla tekrar istemesi üzerine bu talebi inceleyen Bursa 2. Sulh Ceza Hâkimliği 14/4/2016 tarihli kararla ve hakkında alınan sınır dışı kararının iptali için idare mahkemesinde dava açan başvurucunun o aşamada sınır dışı edilemeyeceği, başvurucu ile ilgili olarak kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturmasına dayalı tespit nedeniyle başlangıçta idarenin takdir yetkisinin bulunduğu ancak idari gözetimin devam etmesi için idarenin başvurucunun idari gözetim altına alınmasını gerektiren sebeplerin süreç içinde devam etmesini gerektirecek somut bilgi ve belge sunmamış olduğu, gelinen noktada başvurucunun yaklaşık beş aydır idari gözetim altında tutuluyor olduğu, yabancının kaçma ve kaybolma riskine karşı alternatif idari tedbirlere başvurma konusunda idarenin takdir yetkisinin de bulunduğu gerekçesiyle talebin kabulüne karar vermiş ve başvurucu ertesi gün salıverilmiştir.

iv. Başvurucu, iddiasına göre hem hamileliğinde hem de 26/11/2014 tarihinde dünyaya getirdiği erkek çocuğuyla birlikte toplam 178 gün idari gözetim altında tutulmuştur.

5. İncelenen bireysel başvuruya konu edilen tam yargı davası süreci şöyledir:

i. Başvurucu -22/10/2015-19/11/2015 tarihleri arasında olmak üzere- 29 gün boyunca haksız yere İstanbul Kumkapı GGM'de tutulduğunu ve bu süre zarfında yanındaki bir yaşında olan çocuğuyla birlikte açık havaya çıkma imkânı tanınmaksızın, istirahat ve sağlıklı/yeterli beslenme imkânı olmadan, hijyen koşullarının kötü olduğu aşırı kalabalık bir ortamda barındırıldığını ileri sürerek İstanbul 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açmıştır.

ii. Mahkeme tarafından esastan incelenen davada yabancıların ülkeye giriş yapmasını ve ülkede ikamet etmesini kontrol etme ve ülkedeki yabancıları sınır dışı etme yetkisinin uluslararası hukukun egemen devletlere tanıdığı bir yetki olduğuna işaret edilerek, hakkında sınır dışı etme -ve idari gözetim- kararı alınan başvurucunun bu kararlar doğrultusunda idari gözetim altına alınmasının sınır dışı edilinceye kadar kaçma ve kaybolmasının önlenmesi, bu sırada çıkış işlemlerinin tamamlanmasına yönelik bir tedbir

olduğu ve Anayasa'nın 19. maddesinde yer verilen "usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz..." istisna hükmüne uygun olduğu belirtilerek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır. Mahkeme aynı kararda başvurucunun idari gözetim altında tutulduğu geri gönderme merkezlerinin fiziki koşulları ve kötü muamele iddiaları yönünden ilgili mercilere yapılan şikâyet ile bunun üzerine yapılmış tespit, rapor ve yine bu hususa dair somut bilgi ve belge bulunmadığını ve başvurucunun 29 gün süreyle gözetim altında bulunduğu sürece kötü muameleye maruz kaldığını, insan onuruyla bağdaşmayacak fiziki şartlar altında yaşadığı iddialarının herhangi bir şikâyete konu edilmediğini gerekçe göstererek 21/12/2020 tarihinde davanın reddi sonucuna varmıştır.

iii. Başvurucu, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; dava dilekçesinde ileri sürdüğü şikâyetleri istinaf dilekçesinde de tekrar etmiştir. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesi yaptığı yargılama sonucunda 12/10/2021 tarihinde verdiği kararla istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

6. Bu karar başvurucuya 8/11/2021 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu 8/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucu; toplam 178 gün boyunca tutulduğu GGM'lerde yanındaki bebeği ile birlikte açık havaya çıkma ya da sosyal faaliyet imkânı tanınmaksızın, iletişim araçlarına erişimi kesilmiş olarak, sağlıklı/yeterli beslenme imkânı olmaksızın, hijyen koşullarının kötü olduğu, aşırı kalabalık bir ortamda barındırılmış olması ve bu kötü koşullar sebebiyle tutulduğu çeşitli hastalıkları için de tedavi imkânından faydalandırılmadığını iddia ederek kötü muamele yasağı ve bu yasakla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuatın, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Başvurucunun bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü yakınmasını idari gözetim altında tutulduğu tüm süreç için -178 gün- dile getirdiği ancak açtığı davada sadece İstanbul Kumkapı GGM'de tutulduğu 29 günlük döneme ilişkin talepte bulunduğu görüldüğünden ve bu durum sonuca etkili olduğundan değerlendirme iki başlık altında yapılmıştır.

1. Başvurucunun Erzurum Aşkale GGM ile Bursa GGM'de Barındırıldığı Dönemde Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Yukarıda da (bkz. § 9) işaret edildiği üzere başvurucu, açılan tam yargı davasındaki talebini İstanbul Kumkapı GGM'de tutulduğu 29 günlük dönemle sınırlayarak Mahkeme önüne götürmüştür.

11. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur.

Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermesi gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

12. Başvurucu, bireysel başvuru yapmasından önce tutulmakta olduğu geri gönderme merkezinden salıverilmiştir. Buna rağmen başvurucu, kötü koşullarda ve hukuka aykırı olarak idari gözetim altında tutulduğunun tespiti ve idari gözetim altında tutulmasından doğan zararlarının tazmini için bireysel başvuru yapmadan önce tazminat davası açmamıştır (bu gereklilik yönünden benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. B.T. [GK], B. No: 2014/15769, 30/11/2017, §§ 45-58; A.A. [1. B.], B. No: 2014/18827, 20/12/2017, § 37). Bu bakımdan başvurucu; bireysel başvuruya konu ettiği şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletme, sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunma, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etme hususunda gerekli özeni göstermemiştir.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Başvurucunun -Tam Yargı Davasına Konu Ettiği- İstanbul Kumkapı GGM'de Barındırıldığı Dönemde Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucunun GGM'deki tutulma koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ve bu hakla bağlantılı olarak etkili bir yargı yolu bulunmadığı için etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaları Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutu kapsamında değerlendirilmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

17. Anılan yasak kapsamında kalan hususlar, ceza infaz kurumlarında farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetimsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir (Turan Günana [1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 37).

18. Anayasa'nın 17. maddesi, haklarındaki sınır dışı işlemleri yürütülürken geri gönderme merkezlerinde barındırılan yabancıların tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle sözü edilen yabancılar sınır dışı işlemlerinin yürütülmesi amacıyla özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı ve bu kişilere

gerekli duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (ceza infaz kurumunda tutulan tutuklu ve hükümlüler yönünden yapılan aynı yöndeki değerlendirme için bkz. Turan Günana, § 39).

19. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine ulaşmasına bağlıdır. Geri gönderme merkezindeki tutulma koşullarının bahsi geçen asgari ağırlık eşiğine ulaşıp ulaşmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, koşulların neden olduğu fiziksel ve psikolojik etkiler, bazı durumlarda yabancının yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve davanın tüm koşulları gibi birçok faktörün önemli rol oynadığı belirtilmelidir. Bunlarla birlikte tutulma koşullarının kötü muamele oluşturup oluşturmadığı belirlenirken kişisel alan faktörünün temel bir unsur olarak dikkate alınması gerektiği vurgulanmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, §§ 93, 96).

20. Anayasa Mahkemesi bahsi geçen K.A. kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) mahpusların tutulma koşullarıyla ilgili ilke ve ölçütlerini ifade ettikten sonra mahpuslar açısından kabul edilen standardın gözetim altında tutulan yabancılar açısından evleviyetle geçerli olduğunu açıklamıştır (anılan kararda bkz. § 98). Dolayısıyla geri gönderme merkezlerindeki koşulların kötü muamele yasağını ihlal edip etmediği konusunda yapılacak değerlendirmede Anayasa Mahkemesinin mahpusların tutulma koşullarının değerlendirilmesinde esas aldığı ölçütler nazara alınmalıdır. Buna göre;

i. Aşırı kalabalıklaşma ve buna bağlı oluşan kişisel alan eksikliğine ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde dikkate alınacak temel ilkeler Levent Cantekin ([GK], B. No: 2019/34408, 9/10/2024, §§ 33, 34) kararında ortaya konmuştur. Sözü edilen ilkelere göre çok kişilik koğuşlarda odalarda bir kişi için yüzey alanı en az 3 m² olmalıdır. Bir kişi için olan yüzey alanının hesaplanmasında banyo ve tuvalet alanı ile havalandırma bahçesi yaşam alanına dâhil edilmese de mobilyaların kapladığı alan hesaplamaya dâhil edilir. Çok kişilik koğuşlarda bir kişi için yüzey alanı 3 m²den az ise ya da her tutulan için ayrı bir uyku yeri yoksa veya koğuşun genel yüzeyi tutulan kişilerin mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin vermiyor ise tutulma koşullarının kötü muamele yasağını ihlal ettiği yönünde güçlü bir karine oluşur. Bu karine ancak üç unsurun bir arada bulunması durumunda ortadan kaldırılabilir. İlk unsur asgari kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesinin kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olmasıdır. İkinci unsur bu tür azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesidir. Son unsur kişilerin genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir tesiste tutulmasıdır.

ii. Tutuklu kişilerin 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde alan faktörü, tutulma koşullarının yeterliliğinin değerlendirilmesinde önemli bir faktördür ve bu durumun uygunsuz tutulma koşullarının diğer yönleriyle birleşmesi hâlinde kötü muamele yasağı ihlal edilmiş olur. Tutuklu kişilerin daha fazla kişisel alana sahip olmaları nedeniyle kişisel alan sorununa ilişkin herhangi bir sorunun ortaya çıkmadığı durumlarda ise tutulma koşullarının yeterliliği konusunda tutulma koşullarının diğer yönleri değerlendirilmelidir. Tutulma koşullarının diğer yönleri arasında temel sıhhi ve hijyen gereklerine uygunluk, tuvalet ve banyonun mahrem kullanılması, açık hava egzersizine, doğal ışık veya havaya erişim, havalandırma ve ısıtma sistemlerinin yeterliliği yer alır. Belirtilen koşullar altında tutulmanın süresi de dikkate alınmalıdır (Levent Cantekin, § 35).

iii. Alan standardına uysa bile dar ama uzun veya alçak tavanlı koğuşların istenen standardı sağlayamayacağı, duvarlar arasında minimum 200 cm, taban ve tavan arasında 250 cm

mesafe olması şartının aranacağı belirtilmelidir. Ayrıca birden fazla tutulan kişinin barındırıldığı her koğuşta en az bir banyo ve tuvalet bulunmalı, bu alanlar koğuştan tamamen bölünmüş (tavana kadar) bir alanda bulunmalıdır (Cengiz Yetgin [GK], B. No: 2019/39068, 14/6/2023, § 59).

iv. Tutuklu her kişiye düzenli biçimde muhafaza edeceği ayrı bir yatak ile yatağını temiz tutması için gerekli sıklıkta değiştirebileceği ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmalıdır. Bu bakımdan tutuklu bir kişinin bir yatağı aynı anda başkasıyla kullanmak, nöbetleşe olarak paylaşmak veya yataksız zeminde uyumak zorunda bırakılmasının kabul edilemez olduğu değerlendirilmektedir (Cengiz Yetgin, § 62).

v. Tutulma süresinin kısalığı, tutuklu kişinin yetersiz tutulma koşulları nedeniyle maruz kaldığı ızdırabın veya aşağılanmanın ciddiyetinin değerlendirilmesinde ilgili bir faktör olsa da bu süre -tek başına- şikâyet edilen muameleyi, diğer unsurların söz konusu hükmün kapsamına sokmak için yeterli olması hâlinde otomatik olarak kötü muamele yasağı kapsamından çıkarmaz. Ağır derecedeki olumsuz tutulma koşulları kısa süreli olsa bile ihlal sonucunu değiştirmeyecektir (Cengiz Yetgin, § 65).

vi. Tutuklu kişilerin makul ölçüde geniş ve mümkün olduğunda kötü hava koşullarından korunma sağlanan açık hava tesisinde en az bir saat egzersiz yapmasına izin verilmelidir. Bunun dışında sözü edilen kişilerin daha geniş bir koğuş dışı aktivite programının parçası olması tercih edilmektedir. İlgili uluslararası standartlara göre bu kişiler, günün makul bir bölümünü koğuşlarının dışında çeşitli amaçlara yönelik faaliyetlerle (çalışma, eğlence, eğitim) meşgul olarak geçirebilmelidir (Cengiz Yetgin, § 66; bazı değişikliklerle birlikte bkz. K.A., § 98).

vii. Çeşitli amaçlarla pencerelere metal panjurlar veya eğimli plakalar yerleştirilmesi tutuklu kişilerin doğal ışığa erişimini engelleyeceği gibi bir durumun koğuşa temiz hava girmesini önleyerek hastalıkların ortaya çıkmasına veya yayılmasına elverişli koşulların oluşmasına neden olacağı muhtemeldir. Bununla birlikte tutuklu bir kişinin tutulduğu sürede ciddi solunum yolu hastalığı teşhisi konulduğu ve hastalığa kaldığı tesiste tutulması aşamasında yakalandığı tespit edilse de (tedavi gördüğü veya tamamen iyileştiği gözönüne alınarak) havalandırma, ısıtma, aydınlatma veya sağlık koşullarının kendi başına kötü muamele kavramını haklı çıkarmayacağı da belirtilmelidir. Panjurların olumsuz etkisi, havalandırma sisteminin ve suni aydınlatmanın sağlanması durumunda tek başına kötü muamele yasağının ihlali için aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşmayacaktır. Yine de bu hususlar aşırı kalabalığın ve alan yetersizliğinin odak faktörüne ek olarak başvurucuların tutulma koşullarının kötü muamele yasağı bakımından tolere edilen eşiğin ötesine geçtiğini göstermek için önemlidir (Cengiz Yetgin, § 67).

viii. Koğuş içindeki banyo ve tuvalet alanlarının hem hijyen açısından hem de mahremiyet açısından yaşam alanından tamamen ayrılması gereklidir. Haftada bir defadan fazla duş imkânı sunulmaması uygun vücut hijyeninin sağlanması için yeterli olmayacaktır. Gerekli sağlık önlemleri kemirgen, pire, bit, tahtakurusu ve diğer haşarat istilasına karşı önlemleri içermelidir (Cengiz Yetgin, § 68).

21. Geri gönderme merkezindeki tutulma koşullarının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal ettiği iddiasıyla açılan tazminat davalarında başvurucular, şikâyet edilen olguların ayrıntılı ve tutarlı açıklamasını yapmalı ve bazı durumlarda farklı kanıtlar sunabilmelidir (ceza infaz kurumları yönünden yapılan aynı yöndeki değerlendirme için bkz. Cengiz Yetgin, § 69).

22. Başvurucunun kendisine düşen ispat yükümlülüğünü yerine getirdiği hâllerde tazminat davasını gören mahkemeler, şikâyet edilen tutulma koşullarını Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili ölçütlerine uygun olarak incelemeli; yargılamayı makul bir sürat ve özenle yürütmelidir. Bu kapsamda mahkemelerce gerekli deliller toplanmalı ve koşulların Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal ettiği sonuca varmaları hâlinde başvurucunun tutulma koşullarından doğan maddi ve manevi zararların tazminine karar vermelidir. Ayrıca koşulların Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının gerekliliklerini karşılamadığına dair bir bulgunun başvurucuya manevi zarar verdiğine dair güçlü bir karineye yol açtığı gözetilerek manevi tazminat verilmesi, manevi zararın kanıtlanmasına bağlanmamalıdır (ceza infaz kurumlarında tutulma koşulları yönünden benzer değerlendirmeler için bkz. Neshkov ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 36925/10 ve 5 diğer, 27/1/2015; Ulemek/Hırvatistan, B. No: 21613/16, 31/10/2019).

23. Başvurucunun açtığı tam yargı davasını inceleyen yargı mercileri, şikâyet edilen tutulma koşullarını Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili ölçütlerine uygun olarak incelememiş; geri gönderme merkezinde tutulma devam ettiği durumda tutulma koşullarının düzeltilmesini sağlayabilecek adli ve/veya idari bir merci bulunmamasına (bkz. K.A., §§ 80-82; İbrahim Muhammed Ali [GK], B. No: 2025/10406, 8/7/2025, §§ 52-57) ve başvurucunun şikâyet ettiği koşullarıyla ilgili delilleri toplaması gerekmesine rağmen geri gönderme merkezlerinin fiziki koşulları ve kötü muamele iddiaları yönünden ilgili mercilere yapılan şikâyet ile bunun üzerine yapılmış tespit, rapor ve yine bu hususa dair somut bilgi ve belge bulunmadığı ve başvurucunun 29 gün süreyle gözetim altında bulunduğu sürece kötü muameleye maruz kaldığı, insan onuruyla bağdaşmayacak fiziki şartlar altında yaşadığı iddialarının herhangi bir şikâyete konu edilmediği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Bu bakımdan sözü edilen yargı makamları Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının gerektirdiği titizlikte bir inceleme yapmamıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

25. Başvurucu; Bursa 2. Sulh Ceza Hâkimliğince idari gözetimin hukuka aykırı olduğuna karar verildiğini, haksız bir biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmasına rağmen manevi tazminat talebinin Mahkemece reddedildiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesinin ve AİHM'in verdiği bazı kararlara ve idare mahkemelerinin gerekçelerine yer verilmiş; inceleme yapılırken Anayasa'nın ve mevzuatın ilgili hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

27. Başvurucunun şikâyetinin özü, uygulanan idari gözetim tedbirinin hukuka aykırı olduğundan bahisle açtığı tazminat davasının reddedilmesi olduğundan şikâyetin Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci ve dokuzuncu fıkraları kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden incelenmesi gerekir.

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

29. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu belirtilmiş; ikinci ve üçüncü fıkralarında özgürlüğün kısıtlanabileceği durumlar sayılmış, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında ise hürriyetinden yoksun kalan kişilere tanınan güvencelere yer verilmiştir (Safkan Aydoğdu [2. B.], B. No: 2014/7498, 5/4/2017, § 43).

30. Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasında ise bu esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zararların tazminat hukukunun genel prensiplerine göre devlet tarafından ödeneceği ifade edilmiştir. Anılan fıkrada yer alan "bu esaslar dışında bir işleme tâbi tutulan kişiler" ifadesi ile maddenin diğer tüm fıkralarında belirtilen kurallara aykırı bir işleme tabi kılınmanın kişiye tazminat hakkı doğurduğu belirtilmiştir. Buna göre maddenin ikinci veya üçüncü fıkralarında belirtilen durumlara aykırı şekilde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahalede bulunulması ya da kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahale edilen kimsenin maddenin dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarındaki güvencelerden yararlandırılmaması hâlinde uğranılan zararlar devlet tarafından ödenecektir (Safkan Aydoğdu, § 44).

31. Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasında güvence altına alınan tazminat hakkının ihlal edilip edilmediğini belirleyebilmesi için öncelikle başvurucunun anılan maddenin diğer fıkralarında belirtilen esaslar dışında bir işleme tabi tutulup tutulmadığını incelemesi gerekmektedir. Yapılacak bu inceleme sonucunda başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin ilk sekiz fıkrasında belirtilen esaslara aykırı bir işleme tabi tutulduğu ve bu kapsamda uğradığı zararın devlet tarafından tazminat hukukunun genel prensiplerine göre ödenmediği tespit edilirse Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasında güvence altına alınan tazminat hakkının ihlali söz konusu olabilecektir (Safkan Aydoğdu, § 45).

32. Dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasının uygulanabilmesi için başvurucunun anılan maddenin diğer fıkralarında belirtilen esaslar dışında bir işleme tabi tutulup tutulmadığının yargılama makamlarınca ya da Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi gerekir. Bu bağlamda kişinin Anayasa'nın 19. maddesinin ilk sekiz fıkrasında belirtilen esaslara aykırı bir işleme tabi tutulduğu ve bu kapsamda uğradığı zararın devlet tarafından tazminat hukukunun genel prensiplerine göre ödenmediği veya bir tazminat imkânının bulunmadığı tespit edilirse Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasında güvence altına alınan tazminat hakkının ihlali söz konusu olacaktır (M.E. [2. B.], B. No: 2018/696, 9/5/2019, § 46).

33. Eldeki olayda idari gözetim kararının hukukiliğini denetleme noktasında asli yetkiye sahip olan Bursa 2. Sulh Ceza Hâkimliğince başvurucu hakkında verilen idari gözetim kararının -bu kararın alındığı ilk andan itibaren- hukuka aykırı olduğuna karar verilmemiş; gelinen nokta itibarıyla bu tedbiri gerektiren sebeplerin süreç içinde ortadan kalktığı ve başvurucunun kaçma ya da kaybolma riskine karşı alternatif idari tedbirlere başvurma imkânı bulunduğuna da işaret edilerek başvurucunun idari gözetim altında tutulmasına devam edilmesinin hak ihlaline yol açacağı gerekçesiyle talebin kabulüne karar verilmiş ve başvurucu ertesi gün salıverilmiştir (bkz. § 4/iii).

34. Başvurucunun diğer sebeplerin yanında haksız bir biçimde özgürlüğünden yoksun bırakıldığından bahisle tazminat talebinde bulunduğu tam yargı davasına bakan Mahkeme ise yabancıların ülkeye giriş yapmasını ve ülkede ikamet etmesini kontrol etme ve ülkedeki yabancıları sınır dışı etme yetkisinin uluslararası hukukun egemen devletlere tanıdığı bir

yetki olduğuna işaret ederek hakkında sınır dışı etme -ve idari gözetim- kararı alınan başvurucunun bu kararlar doğrultusunda idari gözetim altına alınmasının sınır dışı edilinceye kadar kaçma ve kaybolmasının önlenmesi, bu sırada çıkış işlemlerinin tamamlanmasına yönelik bir tedbir olduğu ve Anayasa'nın 19. maddesinde yer verilen "usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz..." istisna hükmüne uygun olduğunu belirterek başvurucunun bu talebini reddetmiştir (bkz. § 5/ii).

35. Bu hâlde ihlal iddiasının değerlendirilebilmesi için başvurucunun Anayasa'nın 19. maddesinin ilk sekiz fıkrasında belirtilen esaslara aykırı bir işleme tabi tutulmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Başvurucu hakkında verilen sınır dışı etme işlemine bağlı idari gözetim kararından başvurucunun 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinde yer verilen "kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturan" bir kişi olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Başvurucunun idari gözetim altına alınması ise 6458 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (2) numaralı fıkrasına dayandırılmıştır. Bu hükme göre sınır dışı etme kararı alınanlardan "kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar" hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınabilir. Dolayısıyla başvurucunun idari gözetim altına alınmasının kanuni dayanağının bulunduğu anlaşılmaktadır.

36. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutma hâlinin Anayasa'nın 16. maddesi uyarınca milletlerarası hukuka uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesi gerekir. Bu konuda Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin başında Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (MSHUS) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) gelmektedir. MSHUS'un 9. maddesine göre ''Herkes kişi özgürlüğü ve kişi güvenliği hakkına sahiptir ve hiç kimse keyfî olarak gözaltına alınamaz veya tutulamaz. Hiç kimse hukukun öngördüğü sebepler ve usuller dışında özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.'' Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin 9. Maddeye İlişkin 8 No.lu Genel Yorumu'na göre 9. maddenin birinci fıkrası tüm özgürlükten yoksun bırakma hâlleri, cezai hâller veya hastalık, serserilik, uyuşturucu bağımlılığı, eğitim sebebiyle özgürlükten yoksun kalma hâlleri, göç kontrolünden kaynaklanan kısıtlamalar ve benzeri hâller açısından da uygulanabilir. Sınır dışı etme amacıyla tutma hâli de bu hüküm kapsamına girmektedir. MSHUS'un 9. maddesi "hukukun öngördüğü sebepler ve usuller dışında" ibaresinden anlaşılacağı üzere ulusal hukuka atıf yapmaktadır. AİHS'in 5. maddesi de hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle kişinin yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulmasına cevaz vermektedir ve AİHS de ulusal hukuka atıf yapmaktadır. AİHM'in bu tutma hâline ilişkin inceleme yöntemi ile Anayasa Mahkemesinin inceleme yöntemi benzer olduğundan bu konuda ayrıca bir değerlendirmeye gerek görülmemiştir. Dolayısıyla başvurucunun tutulmasının milletlerarası hukuka uygun olmadığı yönünde bir tespite varılmamıştır (benzer yönde bkz. Şekip Karkur [2. B.], B. No: 2020/7458, 2/6/2020, § 61).

37. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasına göre hakkında sınır dışı etme ya da geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutulması mümkündür. Öte yandan 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinde haklarında sınır dışı edilme kararı alınacak yabancılar sayılırken "Kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar"a da yer verilmiştir. Aynı Kanun'un 57. maddesinde ise sınır dışı edilmeleri

kararlaştırılanlardan hangileri hakkında valilikler tarafından idari gözetim kararı verileceği düzenlenmiştir. Bu bağlamda sınır dışı edilmelerine karar verilen kişilerden güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar valilik kararıyla idari gözetim altına alınacak kişilerdendir (Şekip Karkur, § 62).

38. Olayda İstanbul Valiliği, bir terör örgütüyle bağlantısının bulunduğu yönünde tespitlerden hareketle Rusya Federasyonu vatandaşı olan başvurucunun sınır dışı edilmesine karar vermiş; ayrıca kamu düzeni açısından tehdit oluşturduğunu değerlendirerek idari gözetim altına alınmasını kararlaştırmıştır. Buna göre başvurucu hakkındaki idari gözetim kararının sınır dışı etmeye yönelik olduğu görülmektedir. Dolayısıyla başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına idari gözetim altına alma yoluyla yapılan müdahalenin meşru bir amacının bulunmadığını söylemek mümkün değildir.

39. Diğer taraftan başvurucu hakkındaki idari gözetim tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir idari gözetim tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır.

40. Başvurucu tarafından sınır dışı edilmesi sürecinde bir özensizlik yaşandığı iddiası ileri sürülmemiştir. Bununla birlikte tutulmanın ölçülülüğünün değerlendirilmesinde başvurucuya idari gözetime karşı usule ilişkin güvencelerin sağlanıp sağlanmadığının da belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda idari gözetim altında tutulma bakımından kural olarak altı aylık azami bir süre belirlenmiştir. Dolayısıyla sınır dışı işlemleri bitmese de yasal sürenin sonunda kişinin serbest bırakılması gerekecektir. Somut olayda başvurucu idari gözetim kararına karşı Bursa 2. Sulh Ceza Hâkimliğine başvurmuş ve talebinin kabulü üzerine yasal olarak belirlenen altı aylık azami süre henüz dolmadan yaklaşık beş buçuk ay idari gözetim altında tutulduktan sonra serbest kalmıştır. İdari gözetim altına alma süreci için öngörülen usule dair güvenceler açısından değerlendirildiğinde başvurucuya hangi nedenle idari gözetim altında tutulduğuna ilişkin bir bildirim yapıldığı, başvurucunun idari gözetim kararına karşı Bursa 2. Sulh Ceza Hâkimliğine başvurduğu ve hâkimlik kararıyla serbest kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla somut olayın özellikleri dikkate alındığında başvurucunun idari gözetim altına alınması sürecinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal ettiğini söylemenin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

41. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

42. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 7.441,60 TL maddi ve 76.800 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

43. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

44. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

45. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvurucunun Erzurum Aşkale GGM ile Bursa GGM'de barındırıldığı dönemde kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Başvurucunun İstanbul Kumkapı GGM'de barındırıldığı dönemde kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 1. İdare Mahkemesine (E.2020/85, K.2020/2430) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SÜLEYMAN İYİSOYLU VE VEYSEL İYİSOYLU

B. No: 2021/63775 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/63775

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SÜLEYMAN İYİSOYLU VE VEYSEL İYİSOYLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/63775)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Batuhan Salim YEŞİLKÖY

Başvurucular : 1. Süleyman İYİSOYLU 2. Veysel İYİSOYLU

Vekili : Av. Muammer ÖZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yakalama esnasında ve gözaltı sürecinde maruz kalınan fiziksel şiddet ve bu olay hakkında yürütülen soruşturmanın etkili olmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular kardeştir. Bireysel başvuruya taraf olmayan kardeşlerinin 30/5/2010 tarihinde tutuklanmasına karar verilmesi üzerine ceza infaz kurumuna götürülmek için polis memurlarınca araca bindirilmek üzereyken başvurucular kardeşlerinin yanına gitmek istemiştir. Polis memurları buna müsaade etmemiş ve başvuruculara karşı güç kullanmıştır. Bu olayla ilgili olarak iki ceza muhakemesi süreci yürütülmüştür.

3. Bunlardan birincisi, iki polis memurunun şikâyeti üzerine başlatılan soruşturmadır. Bu soruşturmanın sonunda başvurucular hakkında görevi yaptırmamak için direnme suçundan iddianame düzenlenmiştir. İddianameye göre başvurucular, tutuklanan kardeşleri ceza infaz kurumuna götürülmek için polis aracına bindirilmek üzereyken onun yanına gitmek istemiştir. Polis memurları buna müsaade etmemiş, bunun üzerine başvurucular polis memurlarına direnmiş (Nasıl bir direniş sergilendiğine ilişkin iddianamede ek bilgi bulunmamaktadır.) ve başvurucu Veysel İyisoylu polis memuru E.K.yı elindeki bıçakla

yaralamıştır (Bıçağın marka ve boyut bilgilerine iddianamede yer verilmiştir.). Bu esnada polis memuru O.A. da yaralanmıştır (O.A.nın nasıl yaralandığına dair iddianamede herhangi bir detay bulunmamaktadır.). Polis memuru E.K. hakkında düzenlenen Adli Tıp Kurumu (ATK) raporunda E.K.nın devlet hastanesindeki muayenesinde "göğüs bölgesi üzerinde travma izine bağlı yaygın erezyon ve ekimotik alan, her iki kol ve ön kolda travma izine bağlı ekimoz ve yaygın erezyon, sol spina iliaca bölgesine uyan alanda yaklaşık 5-6 cm boyutunda yüzeyel ciltte nafiz kesici ve delici alet yaralanmasına bağlı çiziklerin olduğunun" saptandığı belirtilmiştir. Polis memuru O.A. hakkında düzenlenen ATK raporunda ise O.A.nın devlet hastanesindeki muayenesinin akabinde düzenlenen adli raporunda "FM'de sağ ön kol üzerinde çizikleri ve erezyon, sağ el sırtında çizik izlerinin olduğunun" saptandığı açıklanmıştır. Sonuç olarak her iki polis memurunun da yaralanmalarının yaşamlarını tehlikeye sokmadığı ve üzerilerindeki etkilerinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

4. Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesi (Asliye Ceza Mahkemesi) iddianameyi kabul etmiş ve yaptığı yargılama sonucunda başvurucu Süleyman İyisoylu'nun beraatine, başvurucu Veysel İyisoylu'nun ise 9 ay 10 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir. Kararın verildiği tarih 12/3/2013'tür. Kararın gerekçesine göre başvurucular, tutuklanan kardeşleri polis aracına bindirilmek üzereyken adliyedeki bahçe duvarından atlayarak onun yanına gitmiş ve polis memurlarıyla aralarında yaşanan arbede esnasında başvurucu Veysel İyisoylu elindeki bıçakla polis memuru E.K.ye saldırmış ve böylece görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlemiştir. Başvurucu Süleyman İyisoylu'nun ise polis memurlarına direndiğine dair her türlü kuşkudan uzak, kesin ve yeterli delil elde edilememiştir. Asliye Ceza Mahkemesinin kararına karşı itiraz ya da temyiz kanun yoluna başvuran olmamış ve karar böylelikle kesinleşmiştir.

5. Olay hakkında yürütülen ikinci ceza muhakemesi ise başvuruculara şikâyeti üzerine polis memurları hakkında başlatılan soruşturmadır. Başvurucu Süleyman İyisoylu Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi üzerinden, Veysel İyisoylu ise Cumhuriyet savcısına verdiği ifade vasıtasıyla şikâyetlerini bildirmiştir. Bunun üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) soruşturma başlatmıştır. İki başvurucu da tutuklanan kardeşlerine kıyafet götürmek için yanına gittiklerinde polis memurları tarafından dövüldüklerini, polis merkezine götürüldüklerinde de kalabalık bir polis memuru grubu tarafından darbedildiklerini ve burada gerçekleştirilen fiziksel şiddet eylemleri sırasında başvurucu Süleyman İyisoylu'nun kaburgasına aldığı tekme darbeleri üzerine akciğerinin söndüğünü beyan etmiştir. Cumhuriyet savcısı olayla ilgisi bulunan polis memurlarının şüpheli sıfatıyla ifadesini almıştır. Şüphelilerin tamamı, başvuruculara adliyenin duvarından atlayıp tutuklanan kardeşlerinin yanına gelmek ve ona kıyafet vermek konusunda ısrar ederek polis memurlarına karşı direniş sergilediğini beyan etmiştir. Ayrıca polis memurlarının bir kısmı başvurucu Veysel İyisoylu'nun elindeki bıçakla polis memuru E.K.yi yaraladığını belirtmiştir (Polis memurlarının ifadelerinde başvuruculara gösterdiği direnişe ya da başvuruculara karşı kullanılan güce ilişkin daha fazla bilgi bulunmamaktadır.). Başsavcılık tanık sıfatıyla iki kişinin de bilgisine başvurmuştur. Bu kişilerden birisi polis memuru, diğeri ise başvuruculara kardeşiyle birlikte ceza infaz kurumuna götürülen bir kişinin olay yerinde bekleyen yakınıdır. Polis memuru olan tanık olayı görmediğini ifade etmiştir. Diğer tanık U.B. ise başvuruculara adliyenin duvarından atlayıp kardeşlerinin yanına gittiğinde polis memurlarının başvuruculara dövdüğünü ve başvuruculara polis memurlarına herhangi bir şekilde vurmadıklarını belirtmiştir. İfadesi alınan kişilerin hiçbirisi başvurucu Süleyman İyisoylu'nun duvardan atladıktan sonra düştüğünü ve bunun sonucunda akciğerinin

söndüğünü söylememiştir.

6. Başvurucu Veysel İyisoylu hakkında düzenlenen ATK raporunda kürek kemiklerinin bulunduğu bölgede, sırtında, sol omuzunda ve sağ ön kolunda ekimozlar tespit edildiği ve yaralanmasının yaşamını tehlikeye sokmadığı ve basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olduğu ifade edilmiştir. Başvurucu Süleyman İyisoylu hakkında düzenlenen ATK raporunda ise kafasında, sağ omzunda, sırtında, kuyruk sokumunda, göğsünde, sol dirseğinde ve sol dizinde ekimozlar ve künt toraks travması nedeniyle pnömotoraks (akciğerle göğüs duvarı arasındaki plevral boşluğa hava dolması sonucu akciğerlerin sönmesi) şikâyetinin bulunduğu ve 19 gün süreyle hastanede yatarak tedavi gördüğü belirtilmiştir. Ayrıca anılan yaralanmaların başvurucunun yaşamını tehlikeye soktuğu ve basit tıbbi müdahale ile giderilemeyecek nitelikte ağır olduğu açıklanmıştır. Raporun son kısmında göğüs bölgesine darbe vurulması dışında yüksekten düşme gibi künt travmatik yaralanma yaratacak her türlü durumda pnömotoraks oluşabileceği, hem darbe alma hem de yüksekten düşme hikayesi birlikte olan bir vakada bu olgular arasında tıbben ayrım yapılamayıp yaralanmanın hangisinden kaynaklandığının belirlenemeyeceği vurgulanmıştır.

7. Başsavcılık, başvuruculara karşı güç kullanılan yeri gören kameraların görüntü kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Bilirkişi raporunda, iki kişinin adliyenin bahçe duvarından atlayarak polis memurlarının polis aracına bindirmek üzere olduğu tutuklu kişilerin yanına gelmek istediği, polis memurlarının buna müsaade etmemesi üzerine bu kişilerin polis memurlarına direniş sergilediği ve bunun üzerine polis memurlarının da kişilere karşı güç kullanarak onları etkisiz hâle getirdiği ifade edilmiştir. Raporda, bu kişilerin nasıl bir direniş sergilediğine ya da polis memurlarının nasıl güç kullandıklarına ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca raporda duvardan atlayan kişilerden herhangi birinin atladıktan sonra yere düştüğüne ya da başvuruculardan herhangi birinin elinde bıçak bulunduğuna dair bir belirleme yoktur. Polis merkezindeki kamera kayıtlarının celbedilmesi için bir işlem yapılmamıştır.

8. Başsavcılık, dört polis memuru hakkında kasten yaralama ve zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçlarından iddianame düzenlemiştir. İddianameye göre başvurucular, tutuklanan kardeşlerine kıyafet vermek için onun yanına gitmek istedikleri esnada polis memurlarının fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. İddianamede başvuruculara maruz kaldığı iddia edilen fiziksel şiddetin detayları hakkında bilgi bulunmamaktadır.

9. Diyarbakır 5. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) sanık polis memurlarının savunmalarının alınması ve başvuruculara dinlenmesi için gerekli işlemleri yapmıştır. Sanıklar ve başvurucular soruşturma aşamasında vermiş oldukları ifadeleri tekrar etmiştir. Mahkeme, soruşturma aşamasında tanık olarak dinlenen ve polis memurlarının başvuruculara dövdüğünü ancak başvuruculara polis memurlarına vurmadığını beyan eden U.B.yi dinlememiştir.

10. Mahkeme 5/2/2015 tarihinde tüm sanıkların beraatine karar vermiştir. Mahkeme, başvuruculara polis memurlarına direniş sergilemesi üzerine polis memurlarının başvuruculara güç kullandığını ifade etmiştir. Başvurucu Veysel İyisoylu'nun bir polis memurunu bıçakla yaraladığı için hakkında mahkûmiyet kararı verildiğinin ve iki polis memurunun yaralandığına ilişkin adli raporların bulunduğunun da altını çizmiştir. Ayrıca soruşturma aşamasında dinlenen U.B.nin bu olguların varlığına rağmen başvuruculara polis memurlarına herhangi bir şekilde vurmadığını beyan etmesi nedeniyle bu tanığın ifadesinin

taraflı olduğunu ve beyanına itibar edilemeyeceğini belirtmiştir. Bunun yanında başvurucu Süleyman İyisoylu hakkında düzenlenen ATK raporunda da hem darbe alma hem de yüksekten düşme hikayesi birlikte olan bir vakada bu olgular arasında tıbben ayrım yapılamayıp pnömotoraks yaralanmasının hangisinden kaynaklandığının belirlenemeyeceğinin bildirildiğine işaret etmiştir. Ayrıca Mahkeme, başvurucu Süleyman İyisoylu'nun duvardan atlarken düştüğüne dair bir belirlemede bulunarak polis memurlarının güç kullanımının söz konusu yaralanmaya yol açıp açmadığı hususunda kesin bir kanaate varılamayacağını açıklamıştır. Mahkemenin kararının ilgili kısmı tam olarak şu şekildedir:

"... olay yeri cd'si incelendiğinde sanığın korkuluklardan atlarken düştüğü böylece katılan'ın yaralanmasının darp sonucumu yoksa düşme sonucumu olduğunun belirlenemediği şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereği sanıkların beraatine karar vermek gerekmiştir."

11. Ceza davası dosyasında "olay yeri cd incelemeleri" olarak adlandırılan bir delil bulunmamaktadır. Mahkeme ayrıca başvurucu Veysel İyisoylu'nun yaralanmasının da basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek olmasına vurgu yapmıştır. Netice olarak başvuruculara karşı güç kullanılırken sınırın aşıldığına dair herhangi bir delil elde edilemediğini ifade etmiştir. Yargıtay 5. Ceza Dairesi başvuruculara bu karara karşı temyiz talebini 18/10/2021 tarihinde reddetmiştir.

12. Başvurucular, nihai kararı 29/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 27/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucular, polis memurlarının hem yakalama esnasında hem de polis merkezinde tekme ve yumruklarla güç kullanması neticesinde yaralanmalarından ve bu olay hakkında yürütülen soruşturmanın etkili olmamasından yakınmıştır. Başvurucular yargılamanın olay tarihinden 11 yıl sonra sonuçlandığını, soruşturma aşamasında ifadesine başvurulan tanık U.B.nin yargılamada dinlenilmediğini, görüntü kayıtlarında başvuruculardan herhangi biri tarafından bıçak kullanıldığına ilişkin belirleme yokken aksi yönde değerlendirme yapıldığını ve olayda kullanılan gücün orantısız olduğunun açık olduğunu iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ihlal iddialarının incelenmesi sırasında ilgili mevzuat hükümleri ve içtihatlar ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

15. Başvuruya konu olay nedeniyle düzenlenen adli raporlara göre başvurucu Süleyman İyisoylu yaşamsal tehlike geçirmiş ancak diğer başvurucu basit tıbbi müdahale ile giderilebilir nitelikte yaralanmıştır. Ölümün gerçekleşmediği bazı hâllerde de başvuru; kişiye karşı kullanılan gücün derecesi ile türü, güç kullanımının ardında yatan niyet ve amaç ile maruz kalınan eylemin mağdurun fiziki bütünlüğü üzerindeki sonuçları gibi hususlar birlikte değerlendirilerek yaşam hakkı kapsamında incelenebilir (Mehmet Karadağ [2. B.], B. No: 2013/2030, 26/6/2014, § 20; Mustafa Çelik ve Siyahmet Şeran [2. B.], B. No: 2014/7227, 12/1/2017, § 69; Yasin Ağca [1. B.], B. No: 2014/13163, 11/5/2017, § 110). Bununla birlikte olayda yaralanan iki polis memurunun varlığı, müdahalenin aynı olay kapsamında aynı amaçla gerçekleştirilmiş olması gibi hususlar nazara alındığında

başvurucular arasında ayrım yapılmadan başvurunun kötü muamele yasağı kapsamında incelenmesi gerektiğine kanaat getirilmiştir (Bazı başvurucuların hayati tehlike geçirecek şekilde yaralanmasına rağmen somut olayın koşullarında tüm başvurucular yönünden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi kapsamında yapılan inceleme için bkz. Saçılık ve diğerleri/Türkiye, B. No: 43044/05 ve 45001/05, 5/7/2011).

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşılıp ulaşılmadığı görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkendir (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

18. Güç kullanmaya yetkili kamu görevlilerinin, tutumu nedeniyle kendisine karşı güç kullanılması kesin olarak gerekli olmayan bir kişiye karşı fiziksel güce başvurmaları, kişi üzerindeki etkisi ne olursa olsun ilke olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eder. Kesin gerekli olduğu hâllerde de güç, aşırıya kaçmadan kullanılmalı ve kişinin tutumuyla orantılı olmalıdır (Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 81; K.K., § 27).

19. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanan muamelelerin varlığına ilişkin iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir. Bu delillerin değerlendirilmesinde ise sözü edilen delillerin iddiayı makul şüphenin ötesinde ispat edip etmediği gözetilmelidir. Bununla birlikte yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karineler de iddianın ispatı için yeterli kanıt teşkil edebilir (K.K., § 28; bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cezmi Demir ve diğerleri, § 95; Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 83).

20. Kişinin gözaltı veya tutukluluk gibi devletin kontrolü altında bulunduğu sırada yaralanması hâlinde yetkili makamlar, bu olaya ilişkin tatmin edici ve inandırıcı bir açıklama getirmekle yükümlüdür (S.D. [1. B.], B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 89, 90; Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek [1. B.], B. No: 2013/8137, 20/4/2016, § 95) zira bu tür olayların gerçekleşme koşullarına ilişkin bilgiler çoğunlukla yetkili makamların erişimindedir (Ferit Kurt ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/9957, 8/6/2021, § 74).

21. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin

savunulabilir iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 111, 112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri, §§ 101-103). Ayrıca soruşturma sonunda verilen karar, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığıyla ilgili bir değerlendirme içermelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cebrail Bektaş ve Yüksel Şahin [2. B.], B. No: 2015/4787, 25/9/2019, § 64).

22. Somut olayda Başsavcılık; olayla ilgisi bulunan polis memurlarının şüpheli olarak ifadelerini almış, iki kişiyi bilgi sahibi sıfatıyla dinlemiş, olay yerini gören kameraların görüntü kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmış, başvuruculaların adli muayenelerinin yapılması için gerekli işlemleri yapmış ve polis merkezindeki kamera kayıtlarının celbedilmesi için herhangi bir işlem yapmadan polis memurları hakkında iddianame düzenlemiştir. Mahkeme de sanıkları ve başvuruculari duruşmada dinlemiş, yaptığı değerlendirme sonucunda başvuruculara karşı güç kullanılırken sınırın aşılmadığına kanaat getirmiş ve sanık polis memurlarının beraatine karar vermiştir. Mahkeme bu sonuca varırken deliller ve olaylar üzerinde birtakım değerlendirmeler yapmıştır. Dava dosyasında başvurucu Süleyman İyisoylu'nun hayati tehlike geçirecek derecede yaralandığına ve pnömotoraks durumu yaşadığına (akciğerinin söndüğüne) dair ATK raporunda göğüs bölgesine darbe vurulması dışında yüksekten düşme gibi künt travmatik yaralanma yaratacak her türlü durumda pnömotoraks oluşabileceği, hem darbe alma hem de yüksekten düşme hikayesi birlikte olan bir vakada bu olgular arasında tıbben ayrım yapılamayıp yaralanmanın hangisinden kaynaklandığının belirlenemeyeceği belirtilmiştir (bkz. § 6). Mahkeme de rapordaki bu belirlemeye dayanarak ve "olay yeri cd incelemeleri" olarak adlandırdığı delilde başvurucu Süleyman İyisoylu'nun duvardan atlarken düştüğünün tespit edildiğini (bkz. § 10), başvurucunun akciğerinin sönmesinin güç kullanımı neticesinde oluşup oluşmadığı konusunda şüphe bulunduğunu belirterek söz konusu yaralanmanın dışındaki yaralanmalarının güç kullanımı çerçevesinde orantılı olduğu sonucuna varmıştır. Ceza dava dosyasında "olay yeri cd incelemeleri" olarak adlandırılan herhangi bir delil yoktur (bkz. § 11). Dosyada görüntü kayıtları hakkında düzenlenmiş bir bilirkişi raporu mevcuttur. Söz konusu raporda duvardan atladığı tespit edilen kişilerin düştüğüne ve bu sebeple sorun yaşadığına dair herhangi bir belirleme bulunmamaktadır (bkz. § 7). Ayrıca polis memurları da başvurucu Süleyman İyisoylu'nun bahçe duvarından atlarken düştüğüne ve bu nedenle akciğerleriyle ilgili bir sorun yaşadığına dair herhangi bir beyanda bulunmamıştır (bkz. §§ 5, 9). Tüm bu hususlar birlikte gözönüne alındığında Mahkemenin pnömotoraks yaralanmasının kaynağının belirsiz olduğuna dair değerlendirmesinin dava dosyasındaki tüm delillerle çelişki arz ettiği anlaşılmaktadır. Bu çelişkinin giderilmesi için görüntü kayıtları üzerinde tekrar bilirkişi incelemesi yaptırılması ve gerekirse bunların duruşmada izlenmesi gerekmektedir.

23. Öte yandan Mahkeme soruşturma aşamasında dinlenen tanık U.B.nin duruşmaya

çağrılıp dinlenilmesi için gerekli işlemleri yapmamıştır. Polis memurlarının yaralandığına dair adli raporlar bulunmasına rağmen U.B.nin başvurucuların polis memurlarına vurmadığı yönünde beyanda bulunmasını yanlı bir tutum olarak değerlendirmiştir. Anılan tanığın duruşmaya çağrılıp bu hususu aydınlatacak sorular sorularak dinlenilmeden yalnızca soruşturma aşamasında vermiş olduğu ifade üzerinden böyle bir sonuca varılması başvurucunun iddiaları hakkında yürütülen kovuşturmanın etkisiz olduğunu gösteren önemli bir eksikliktir. Zira U.B.nin olay anında orada bulunduğu konusunda herhangi bir şüphe yoktur. Dolayısıyla bu kişinin beyanlarının itibar edilip edilemeyeceğine duruşmada dinlenilmesi üzerine oluşacak kanaate göre karar vermek gerekir. Bunun yanında başvurucu Süleyman İyisoylu hakkında görevi yaptırmamak suçu bakımından beraat kararı verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir (bkz. § 4). Bu durum ve polis memurunu bıçakla yaraladığı iddia edilen kişinin Süleyman İyisoylu değil de Veysel İyisoylu olması hususu, başvurucu Süleyman İyisoylu'ya karşı güç kullanımının gerekli olup olmadığı noktasında gerekçeli kararda tartışılmamıştır. Oysaki bu tartışmanın yapılması sonucun belirlenmesi açısından oldukça etkilidir. Ayrıca başvurucu Süleyman İyisoylu pnömotoraks yaralanmasının da meydana gelmesine sebep olan asıl ağır güç kullanımının polis merkezinde meydana geldiğini iddia etmiştir. Buna karşın Mahkeme polis merkezine götürülmeden önce ve polis merkezinden çıktıktan sonra ayrı ayrı adli raporların mevcut olup olmadığı konusunda da herhangi bir araştırma ya da değerlendirme yapmamıştır. Bu meselelerin yürütülen yargılamada değerlendirilmesi, başvuruculların polis merkezine götürüldüklerinde darbedilip edilmediklerinin aydınlatılabilmesi için çok önemlidir. Tüm bu eksiklikler başvuruculların iddiaları hakkında yürütülen kovuşturmanın etkisiz olduğunu gösteren hususlardır.

24. Ayrıca ceza yargılaması süreci olayın meydana geldiği tarihten 11 yıl sonra sonuçlanmıştır. Somut olay özelinde sürecin bu denli uzun sürmesini gerektirecek herhangi bir durum söz konusu değildir.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

26. Kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiği iddialarının incelenebilmesi için olayı çevreleyen maddi koşullar, inceleme yapmaya olanak verecek şekilde aydınlatılmalıdır. Olayın aydınlatılması ise ihlal iddiaları ile ilgili etkili bir soruşturma yapılmasına bağlıdır. Başvuruya konu olayda olayı çevreleyen koşullar yeterince aydınlatılmadığından bu aşamada kötü muamele yasağının maddi boyutu yönünden inceleme yapılması mümkün görülmemiştir.

III. GİDERİM

27. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile ayrı ayrı 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

28. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§

54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

29. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

30. Ayrıca başvuruculara manevi zararları karşılığında ayrı ayrı net 165.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır 5. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2014/97, K.2015/44) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara ayrı ayrı net 165.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KEMAL YÜZÜGÜLLÜ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/2668 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/2668

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KEMAL YÜZÜGÜLLÜ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/2668)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Selçuk KILIÇ

Başvurucular : Kemal YÜZÜGÜLLÜ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (D) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik aylığı bağlananlara emekli ikramiyesi ödenebilmesi için kamudaki görevin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermesi koşulunun aranması nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon talepte bulunan ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Ekli listenin (A) sütununda bulunan başvurular, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme 2022/2668 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

A. Başvurucular Celalettin Gökmen ve Esen Savaş Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490,

31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Celalettin Gökmen başvuru tarihinden sonra 18/6/2023 tarihinde, başvurucu Esen Savaş ise başvuru tarihinden sonra 30/6/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucular Celalettin Gökmen ve Esen Savaş yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Celalettin Gökmen ve Esen Savaş yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

6. Başvurucular, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmet süreleri birleştirilmek suretiyle hesaplanan hizmet süresi için kendilerine emekli aylığı bağlandığı hâlde emekli ikramiyesi verilmemesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hizmet süresi birleştirmesi yapmadan emekliye ayrılanlara herhangi bir şart aranmaksızın emekli ikramiyesi ödenmekteyken kendileri gibi hizmet süresi birleştirmesi yaparak emekli olabileceklere aynı hakkın tanınmaması nedeniyle ayrımcılığa uğradıklarını iddia etmiştir. Memuriyetlerinin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermediği gerekçesiyle emekli ikramiyesi ödenmeden emekli aylığı bağlanması işlemine karşı açtıkları iptal davalarının reddedilmesi sebebiyle mülkiyet hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, iddiasını ispat edemeyen ve iddiasını belirli bir kanun hükmüne ya da istikrarlı bir içtihada dayandırmayan başvuruculara Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değeri veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru bir beklentisi olmadığı ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

8. Başvuruculaların emekli ikramiyesi ödenmemesine dair şikâyetlerinin esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiği anlaşıldığından ihlal iddialarının mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Fikret Aslan ([GK], B. No: 2019/41241, 25/2/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Kararda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olma kuralının yalnızca hizmet birleştirmesi suretiyle emekli aylığı bağlananlar için geçerli olduğu, emekli aylığı bağlanması için 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında süresi tek başına yeterli olanların kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarılsalar dahi emekli ikramiyesi alabildiği belirtilmiş, kamu görevinden çıkarıldığı hâlde anılan kapsamdaki sigortalılık süresi aylık bağlanmaya yeterli olanlar ile aylık bağlanmaya yeterli olmayanlar arasında -emekli ikramiyesi ödenebilmesi için- 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı mülga İş Kanunu'nun 14. maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona erme kuralına tabi tutularak farklılık oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede farklı muamelenin emekli aylığına hak kazanılması için gerekli sürenin önemli bir kısmını kamuda geçirdikten sonra kamu görevinden çıkarılan başvurucuya emekli ikramiyesine hak kazanma yönünden orantısız külfet yüklediği sonucuna varılarak mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine, ihlalin kanundan kaynaklanması nedeniyle kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir (Fikret Aslan, §§ 46-88).

11. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Emekli Sandığına bağlı olarak geçen hizmet süresinin tek başına yeterli olması hâlinde görevin ne şekilde sona erdiğine bakılmadan emekli ikramiyesi ödeneceği hâlde hizmet süresinin tek başına emekliliğe yeterli olmaması durumunda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak hizmetin sona ermiş olma koşulunun aranması sonucu emekli ikramiyesine hak kazanma bakımından başvuruculara orantısız külfet yüklenmesinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

14. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Fikret Aslan, § 84).

15. Anayasa Mahkemesi, ihlalin kanundan kaynaklandığı hâllerde giderimin ne şekilde yapılacağı ile ilgili olarak Hulusi Yılmaz ([GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) kararında ilkeleri tespit etmiştir. Buna göre ihlal, idari makamların veya yargı mercilerinin Anayasa'ya uygun yorum yapmalarına imkân vermeyecek açıklıkta bir kanun hükmünü uygulamaları veya kanundaki belirsizlikler nedeniyle ortaya çıkmışsa bu ihlal, kanunun uygulanmasından değil doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Bu durumda ancak ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi ya da yeni ihlallere yol açılmasının önüne geçilmesi için belirsizliğin ortadan kaldırılması hâlinde söz konusu ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilebildiğinden söz edilebilir (Hulusi Yılmaz, § 56).

16. Anayasa Mahkemesinin Hulusi Yılmaz kararında benimsendiği üzere kanundan kaynaklanan ihlal durumunda ihlalin giderimini sağlayabilecek yöntemlerden biri de ihlale neden kanuni düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili mahkemesince itiraz yoluna başvurulmasıdır. Bu bağlamda somut başvuruda Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulmasının sağlanması amacıyla yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varılmıştır.

17. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Celalettin Gökmen ve Esen Savaş yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (F) sütununda yer alan başvuru harçları ile ekli listenin (E) sütununda yer alan vekâlet ücretinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET EMİN TAŞ

B. No: 2022/30808 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/30808

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET EMİN TAŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/30808)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Mehmet Emin TAŞ

Vekili : Av. Fırat VAROL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza kovuşturması sonunda verilen müsadere kararının hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştirilmesiyle birlikte infazı nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında orman alanlarının işgali, ormandan faydalanma ve orman içinde yerleşilmesi suçundan Adana Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma neticesinde iddianame düzenlenerek kamu davası açılmıştır.

3. Adana 21. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) başvurucunun orman alanlarının işgali ve faydalanma suçunu işlediği gerekçesiyle 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 93. maddesi uyarınca cezalandırılmasına, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB), beş yıl süre ile başvurucunun denetime tabi tutulmasına, orman alanı üzerinde dikimi yapılan 300 zeytin, 10 ceviz, 5 badem, 5 incir ağacı ile etrafını çeviren 113 beton direk ve 320 metre kafes telin 6831 sayılı Kanun'un 93. maddesinin üçüncü fıkrası ve 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca müsadere edilmesine karar vermiştir.

4. Başvurucu, hatalı karar verildiğini belirterek HAGB kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

5. Adana 4. Ağır Ceza Mahkemesi itirazın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, HAGB kararının usul ve kanuna uygun olduğunu, HAGB koşullarının oluştuğunu belirtmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 3/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 2/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; HAGB kararı verilmesine rağmen müsadere kararının infazına girişildiğini, Anayasa Mahkemesinin benzer bir kararında bu durumun mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği ifade edilerek ihlal kararı verildiğini, HAGB kararının kesinleşmesiyle birlikte müsadere kararının infazına girişilmesi nedeniyle mülkiyet hakkı, adil yargılanma hakkı ile hak arama hürriyeti ve hukuk devleti ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Başvurucunun iddiaları mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Süleyman Başmeydan ([GK], B. No: 2015/6164, 20/6/2019) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkına müsadere yoluyla yapılan müdahalenin keyfî veya hukuka aykırı olup olmadığının ileri sürülebileceği bir yol olarak öngörülen temyiz kanun yoluna başvuru imkânının askıya alınarak hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ile müsadere kararının infazına girişilmesinin -yol açılan belirsizlik ve yeterli güvencelerin sağlanmadığı dikkate alındığında- başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin 100.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

14. Anayasa Mahkemesi müsadere tedbirine ilişkin yargısal süreç yönünden HAGB kararı verildiği takdirde ortaya çıkan belirsizliğe işaret ederek söz konusu tedbirin HAGB kararının kesinleştirilmesiyle birlikte infazına girişilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

15. Anayasa Mahkemesinin Atilla Yazar ve diğerleri ([GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022) kararında temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulması için (itiraz yolunun etkinleştirilmesi ya da istinaf/temyiz kanun yollarının açılması gibi) birtakım yasal düzenlemeler yapılması ve böylelikle HAGB kararlarının Anayasa Mahkemesince ilk elden incelenmesinin önüne geçilmesi gerektiği belirtilerek bu konuda tespit edilen yapısal sorunun giderilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi verilmiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 177).

16. Anayasa Mahkemesinin 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının iptaline ilişkin norm denetimi kararında ise Atilla Yazar ve diğerleri kararında belirtilen eksikliklerin (Atilla Yazar ve diğerleri, §§ 123-173) bütünüyle giderilmesine yönelik olarak kanun koyucu tarafından gerekli değişikliklerin yapılmadığı, HAGB kurumunun mevcut hâliyle -bireysel başvuru kararlarında da işaret edildiği üzere- kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarını önlemekte yetersiz kaldığı, temel hak ve özgürlükler üzerinde caydırıcı etki doğurduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında müsaderenin HAGB kararı verilmesi durumunda hangi aşamada infaz edileceğine ilişkin ise açık bir kanun hükmünün bulunmadığı belirtilmiş, Süleyman Başmeydan kararında kanun koyucunun müsadere kararı için farklı bir usul veya kanun yolu düzenleyebileceği gibi HAGB kararları yönünden de müsadereye ilişkin farklı bir mekanizma da öngörebileceği yönündeki değerlendirmesine de değinilmiştir (AYM, E.2022/120, K.2023/107, 1/6/2023).

17. Nitekim 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirilmiştir. Maddenin (5) numaralı fıkrasında HAGB'nin, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade edeceği belirtilmiştir. Öte yandan anılan maddenin (12) numaralı fıkrasında aynı Kanun'un 272. maddesinin (3) numaralı fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

18. Anayasa Mahkemesi 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirildikten sonra 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesindeki kuralı inceleyerek kuralın iptaline karar vermiştir. Kararda; kanun koyucunun 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinde 7499 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle birlikte müsadere bakımından farklı bir usul öngördüğünü, yine anılan değişiklik sonrasında HAGB'nin uygulanması sanığın kabulüne bağlı değilse de kuralın da yer aldığı maddenin (12) numaralı fıkrasında HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmek suretiyle esasa ilişkin hukuka aykırılık iddiaları yönünden de kanun yolunda denetim imkânının getirildiğini, bu bağlamda sanığın kanun yolundan ve adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinden feragat etmesini gerektirir bir hükme yer verilmediğini vurgulamıştır (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, § 58).

19. Bununla birlikte anılan kararda, önceki iptal kararında belirtildiği şekilde HAGB kurumunun kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi bağlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar bakımından uygulanmayacağına dair yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu hususta yasama organınca Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararındaki tespitleri gözetilerek bir düzenlenmenin yapılmadığı, kuralın iptal edilen hükümle kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi anlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar yönünden aynı sonuçları doğuracağı, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 17. maddesinin devlete yüklemiş olduğu faillere fiilleriyle orantılı cezalar verilmesi ve mağdurlar açısından

uygun giderimin sağlanması şeklindeki usul yükümlülüğüyle bağdaşmadığı ve Anayasa'nın 17. maddesine aykırı olduğundan iptaline, ayrıca kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, §§ 59, 60).

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere Adana 21. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2019/811, K.2021/797) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NESİBE GÜL POLAT

B. No: 2022/40353 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/40353

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NESİBE GÜL POLAT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/40353)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Abdurrahman Remzi AKPINAR

Başvurucu : Nesibe Gül POLAT

Vekili : Av. Enes Malik KILIÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanmasıyla iltisakının ve irtibatının olduğu değerlendirilen yargı mensubunun meslekten çıkarılması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmıştır. Darbe teşebbüsüne ilişkin süreç, bu teşebbüsün arkasında olduğu yargı kararlarıyla tespit edilen Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasının (FETÖ/PDY) yapısına ilişkin açıklamalar, olağanüstü hal (OHAL) dönemine, bu dönemde çıkarılan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameler ile genel yargı süreçlerine ilişkin detaylı bilgiler Anayasa Mahkemesinin Aydın Yavuz ve diğerleri ([GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-46); N.E. ([GK], B. No: 2022/62466, 29/5/2025, §§ 5-17); A.S. ([GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025, §§ 5-17) ve Halit İnciroğlu ([GK], B. No: 2023/38006, 29/5/2025, §§ 6-18) kararlarında yer almaktadır.

3. 29/8/2013 tarihinde hâkim olarak mesleğe başlayan başvurucunun Yüksekova'da hâkim olarak görev yapmaktayken FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğu gerekçesiyle Hâkimler

ve Savcılar Kurulu (HSK) Genel Kurulunun (Kurul) 24/8/2016 tarihli kararıyla meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Başvurucunun kararın yeniden incelenmesine yönelik talebi ise Kurulun 29/11/2016 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

4. Başvurucu, meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına ilişkin 24/8/2016 tarihli kararın iptaline karar verilmesi talebiyle Danıştay Beşinci Dairesi (Daire) nezdinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; FETÖ/PDY ile hiçbir ilgisinin olmadığını, zaten hakkında silahlı terör örgütüyle irtibat veya iltisakı olduğuna dair hiçbir somut bilgi ve belge bulunmadığını belirtmiştir. Başvurucu, ayrıca meslek hayatı boyunca hizmet içi eğitim ve yabancı dil eğitimine katılmadığını, yurt dışına gönderilmediğini, özel yetkili savcılık veya mahkemelerde ya da ünvanlı görevlerde çalışmadığını, hakkında herhangi bir inceleme ve soruşturma olmadığını, sosyal medya üzerinden suç unsuru içeren bir paylaşım yapmadığını ve örgüt mensuplarının kullandıkları şifreli programları kullanmadığını dile getirmiştir. Bunun yanında başvurucu 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda yer alan düzenlemelere aykırı olarak ve savunması alınmadan meslekten çıkarma cezası verildiğini ifade etmiştir.

5. Yargılama devam ederken Kurul tarafından 23/3/2018 tarihli savunma, dava dosyasına sunulmuştur. Anılan savunmada başvurucunun eşinin ByLock kullanıcısı olduğu ve üzerine kayıtlı iki ByLock hattı bulunduğu ve FETÖ/PDY'ye ait hâkimlik ve savcılık sınavlarına çalışma evlerinden birinde bulunan sabit hatlı telefonun başvurucu üzerine kayıtlı olduğunun tespit edildiği vurgulanmıştır. Bunun yanında Ç.S., F.M., F.Ç.Ç., H.Y., K.D.A., Ş.Ç. ve N.G.nin tanık ifadelerinde başvurucunun üniversite öğrenimi boyunca örgüte ait evlerde kaldığı, bu evlerde aktif görevler aldığı, semt ablalığı yaptığı, üniversite sonrasında hâkimlik ve savcılık sınavlarına çalışma evinde hazırlandığı, bu evde telefon hattını kendi üstüne aldığı, sınavı kazandıktan sonra hâkimlik stajında yine örgüte ait evde ikamet ettiği, örgüt evliliği yaptığı, evinde sohbetler düzenlediği, örgüt içinde üst düzey görevler aldığı, bölge toplantılarına katıldığı, 2014 HSK (önceki ismiyle HSYK) seçimlerinde aktif olarak örgüt adaylarını desteklediği ve onlar lehine oy istediği şeklinde beyanlar yer almıştır. Öte yandan bahse konu savunmada başvurucu hakkında sosyal çevre bilgileri dâhil olmak üzere çok sayıda delilin bulunduğu ve dolayısıyla başvurucunun FETÖ/PDY'yle iltisaklı veya irtibatlı olduğu konusunda duraksamaya yer bulunmadığı belirtilmiştir.

6. Daire 15/4/2021 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararda; hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan yürütülen yargılama sonucunda başvurucunun 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, bu kararın olağan kanun yollarından geçerek 6/11/2019 tarihinde kesinleştiği belirtilmiştir. Ayrıca kararın gerekçesinin "Kişiselleştirme ve Delillerin Değerlendirilmesi" başlığının "Davacı Hakkındaki Tanık Beyanları" kısmında T.K.nın, N.G.nin, S.Ç.nin, K.D.A.nın, H.Y.nin, D.T.nin, Ç.S.nin ve F.M.nin beyanlarına yer verilmiştir. Bahse konu beyanların ilgili kısımları şöyledir:

"Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan T.K.'ye ait, Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 08/05/2017 tarihli sorgulama tutanağı: 'Elazığ Maden de görev yapan N.Ç.'la mesajlaştık. Daha önce cemaate mensup olduğunu bildiğimiz kişilerin isimlerini birbirimiz ile paylaşarak haklarında işlem yapılmazsa Başsavcılarımıza hatırladığımız isimleri bildirme konusunda karar aldık. Ancak bizim hatırladığımız isimlerin tamamı gelişen süreçte meslekten ihraç edildiği için herhangi bir girişimde bulunmadık. Bu isimlerden hatırladıklarım E.K. [(A.)], M.Y., [başvurucu], F.Ş., Ş.K.dır. Bu kişiler benim üniversiteden dönem arkadaşımdır ve bu kişilerin tamamı cemaat mensubudur ve hepsinin

cemaate ait evlerde kaldığını duymuştum.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan N.G.'ye ait, Adalet Bakanlığı müfettişlerince düzenlenen 07/09/2016 tarihli tanık ifade tutanağı: 'Aşağıda ismini belirttiğim kişiler üniversite döneminde cemaat evlerinde ve/veya yurtlarında kalan kişilerdir...

[başvurucu] (15..4): 15. Dönem Adli Yargı Hâkim Adayıydı. Sonradan HSYK tarafından meslekten ihraç edildiğini öğrendim. Bütün üst düzey görevlerde bulundu.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan Ş.Ç.'ye ait, Hakimler ve Savcılar Kurulu müfettişlerince düzenlenen 28/02/2017 tarihli sorgulama tutanağı: '[başvurucu] (15...4): Ben [başvurucu]'yu üniversiteden tanırım, 4 yıl boyunca FETÖ/PDY'ye ait evlerde kaldı. Semt ablalığı yaptı. [başvurucu] ile akademide aynı dönemiz, akademide FETÖ/PDY mensupları olduğunu düşündüğüm ile birlikte geziyordu. Katalog evliliği yaptığını düşünüyorum. FETÖ/PDY ile iltisakının ve irtibatının devam ettiğini düşünüyorum.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan K.D.A.'ya ait, Tokat Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 06/12/2016 tarihli sorgulama tutanağı: 'Ben 4. Sınıfa geldiğimde şuan ismini, soyadı ve kod adını bilmediğim, görsem tanıyamayacağım bir kişi bizimle kariyer planlaması adı altında görüştü ve yapıya ait hakim-savcı çalışma evlerinden bahsetti. Ben de kabul ettim,... Bu ismini hatırlamadığım kişi beni Ankara Dikmende bulunan şu an gösterebileceğim bir çalışma evine götürdü. Bu çalışma evinde [başvurucu], M.Ö.S., F.B.Ş., E.A., N. isimli şahıs vardı.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan H.Y.'ye ait, Adalet Bakanlığı müfettişlerince düzenlenen 31/03/2017 tarihli ifade tutanağı: 'Aşağıda ismini belirttiğim kişiler bir dönem cemaat ile bağlantısı veya teması olan kişilerdir.

[başvurucu] (15...4): İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Üniversitedeyken cemaate ait evlerde kaldığını biliyorum. Aktif bir görevi vardı ancak ne olduğunu tam olarak bilmiyorum. Bize sohbet yaptığı için tanıyorum.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan D.T..'ye ait, Yozgat Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 05/05/2017 tarihli sorgulama tutanağı: '[başvurucu] (Sicil No: 15...4) : 13. Dönem Hakim adayı olup, akademide aynı sınıftaydık. Yapıya mensup dönem arkadaşlarımla bir arada, bulunduğumuz muhabbet ortamında kendisinin yapı mensubu olduğunu öğrendim. Yine bu yapı tarafından meslektaş bir kişi ile evlendirilmiştir.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan Ç.S.'ye ait, Tokat Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 29/12/2016 tarihli sorgulama tutanağı: 'A.P. bir keresinde beni telefonla aradı ve bana hitaben görüşmek istediğini söyledi ve evine davet etti. Ben de daha sonra bu şahsın evine gittim, bu şahsın eşi de [başvurucu] tır... Bu toplantı Düzce ilinde A.P.'ın evinde yapılmıştı. Bu toplantıya bana bylock'u yükleyen M.Ö. ve eşi katılmıştı. Zaten anladığım kadarıyla bu toplantıyı düzenleyen sorumlular da bu kişilerdi. Bu toplantıda erkekler farklı odada, bayanlar farklı odada toplanmıştık. Bu toplantıda erkeklere M.Ö., bayanlara eşi olan kişi sohbet yapıyordu, ben çok uzun süre kalmam nedeniyle [başvurucu] ve eşi A.P. dışında toplantıda bulunan bayanları hatırlamıyorum, görsem de teşhis edeceğimi düşünmüyorum. Ben zaten kısa süreliğine bu şahısları gördüm. Ben bu bayan şahıslara ve M.Ö. ile eşine selam verdikten sonra [başvurucu] ile başbaşa kısa süreliğine görüştük, bu görüşmede [başvurucu] bana HSYK seçimlerinde yapının adayları olan bağımsızlara oy vermem gerektiği şeklinde sözler söylemişti. Ayrıca ne kadar dini

içerikli kitap okuduğumu sorduğunu hatırlıyorum. Ben A.P. ve [başvurucu]'ı, M.Ö.'i, M.Ö.'in eşini tanırım ve teşhis edebilirim. Bu şahıslar yapı üyesidir, bu toplantının HSYK seçimleri öncesinde yapıldığını hatırlıyorum.

[başvurucu] ve A.P.'tır. Bunların yapı evliliği yaptığını gerek bayanlardan gerekse sohbet ortamlarından net bir şekilde biliyorum.'

Yargı mensubu olarak görev yapmış olan ve ifadesine başvurulan F.M.'ye ait, Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 21/10/2016 tarihli sorgulama tutanağı: '[başvurucu] ve eşi A.P.ta cemaattendir. [başvurucu]'ü sohbetlerde görürdüm...[başvurucu], A.D., F.Y. staj döneminde Ankara'da aynı cemaat evinde kalmıştır.'

7. Netice itibarıyla Daire; bahse konu ifadelerde yer alan başvurucunun örgütün içinde yer aldığına, örgüt toplantılarına katıldığına, örgütün yönlendirmesiyle katalog evlilik yaptığına, 2014 yılı HSK üye seçimlerinde örgütün sözde bağımsız adaylarını desteklediğine, üniversitede örgüt evlerinde kaldığına, semt ablalığı yaptığına, sınavlara örgütün hâkim-savcı sınav çalışma evlerinde hazırlandığına, örgüt içinde görev aldığına ve diğer hususlara yönelik beyanları FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisaklı olma durumu için yeterli kabul etmiştir. Daire kararında ayrıca başvurucunun bu ifadelere karşı beyanlarının değerlendirilmesi sonucunda beyanlarına itibar edilmeyerek FETÖ/PDY ile süregelen bir ilişki içinde olduğu sonucuna varıldığını belirtmiştir.

8. Bununla birlikte Daire, dava konusu edilen kararı temel hak ve özgürlükler bağlamında da değerlendirmiştir. Bu kapsamda başvurucunun meslekte kalmasının uygun olmadığı ve meslekten çıkarılmasına ilişkin kararın özel hayata saygı hakkına müdahale teşkil ettiği, bu müdahalenin kanunilik, meşru amaç şartını taşımanın yanında demokratik bir toplum düzeni açısından gerekli ve ölçülü olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Anayasa'nın 15. maddesi bağlamında da müdahalenin OHAL koşullarının gerektirdiği ölçüde olduğu vurgulanmıştır.

9. Başvurucu, Daire kararına karşı Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna (İDDK) temyiz başvurusunda bulunmuştur. Temyiz dilekçesinde başvurucu, dava dilekçesindeki iddialarını yinelemekle birlikte tanık beyanlarının varsayımdan ibaret olduğunu, kişisel kanaatten öteye geçmeyen ve suç unsuru içermeyen tanık beyanları gerekçe gösterilerek davanın reddedildiğini ifade etmiştir. Başvurucu, ayrıca mahkûmiyetine karar verilen ceza davasının da usule ve kanuna uygun yürütülmediğini vurgulamıştır. Netice itibarıyla başvurucu, Daire tarafından itirazlarının dikkate alınmadığını ve yeterli araştırma yapılmadan davanın reddine karar verildiğini belirtmiştir.

10. Kurul tarafından temyiz dilekçesine karşı sunulan savunmada ise Daire kararında herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı, başvurucunun temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü iddiaların hukuki dayanaktan yoksun olduğu belirtilmiştir.

11. Sonuç olarak İDDK 15/12/2021 tarihinde Daire kararının usule ve hukuka uygun olduğu, temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddiaların kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddine ve Daire kararının onanmasına oybirliğiyle karar vermiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 7/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 5/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Öte yandan başvurucu hakkında Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen soruşturma sonucunda düzenlenen iddianame

Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından kabul edilmiştir. Yapılan yargılama sonucunda ise başvurucunun atılı suçtan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına 6/11/2017 tarihinde karar verilmiştir.

14. Mahkemenin anılan kararında başvurucunun FETÖ/PDY'ye ait evlerde kaldığı, sınavlara bu evlerde hazırlandığı, hatta söz konusu eve ait sabit telefon hattının kendi adına olduğu, örgütsel toplantılara katıldığı ve bu toplantılardan birisinin Düzce'de kendi evlerinde düzenlendiği, bu toplantıda HSYK seçimlerinde örgüt tarafından desteklenen bağımsız adaylara oy istediği hususlarının tanık beyanlarıyla sabit olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte başvurucunun söz konusu suç örgütünün varlığından ve amaçlarından haberdar olduğu, bu amaçlarının icrası ve gerçekleşmesi için istenilen ve gereken eylem ve işlemleri ika ettiği, anılan eylemlerinin devamlılık arz ettiği, silahlı bir örgütün kuruluş amaçlarını, faaliyet ve eylemlerini benimseyerek gönüllü olarak örgüt hiyerarşisine dâhil olmayı tercih ettiği, örgüte iştirak bilinç ve iradesiyle hareket ettiği ve bu suretle üzerine atılı suçun sübuta erdiği ifade edilmiştir. Bu karar, olağan kanun yollarından geçerek 6/11/2019 tarihinde kesinleşmiştir.

15. Komisyonca adli yardım talebinin kabulü ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

16. Başvurucu; hakkındaki meslekten çıkarma kararının ağırlığı ve sonuçları itibarıyla cezalandırma niteliği taşıdığını belirterek adil yargılanma hakkının cezai yönüne ilişkin güvenceler yönünden de değerlendirme yapılması gerektiğini ileri sürmüştür. Meslekten çıkarılmadan önce savunma hakkı verilmediğini, ilgili makamlar önünde açıklamada bulunma imkânı elde edemediğini vurgulayan başvurucu; lehine olan beyanların yargısal makamlar tarafından değerlendirilmediğini, yargılamanın sonucu açısından belirleyici etkiye sahip taleplerinin karşılanmadığını belirtmiştir. Bunun yanında başvurucu; özel hayatına dair bilgilerden hareketle meslekten çıkarıldığını, sohbete katılma ve sosyal çevre bilgisi gibi özel hayata ilişkin hususların meslekten çıkarılma işlemine karşı açtığı davanın reddedilme gerekçeleri arasında sayıldığını ifade etmiştir. Öte yandan beyanda bulunan tanıkların idari yargı mercileri tarafından dinlenilmediğini, bu tanıklarla yüzleştirilmediğini dile getirmiştir. Netice itibarıyla başvurucu; adil yargılanma hakkı, özel hayata saygı hakkı, aynı suçtan iki kez yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi, mülkiyet hakkı, din ve vicdan hürriyeti, ifade özgürlüğü, ayrımcılık yasağı, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruya konu olay ve sürece ilişkin olarak genel bilgilere yer verilmiş; yargılama safahatının özeti yapılmıştır. Ayrıca özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin kanunilik, meşru amaç ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk kriterlerine ilişkin açıklamalarla birlikte yapılacak incelemede Anayasa'nın 15. maddesinin de dikkate alınmasının yararlı olacağı belirtilmiştir. Sonuç olarak mevcut başvuru ile ilgili Anayasa, mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihadı hatırlatılarak somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucunun meslekten çıkarılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemin gerekliliğine, FETÖ/PDY'nin yargı içindeki konumuna, faaliyetlerine ve konu ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarına ilişkin bilgilerin yer aldığı HSK Genel

Sekreterliğinin yazısı Bakanlık görüşünün ekinde sunulmuştur. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyanda bireysel başvuru formunda ve olağan yargısal safahatta ileri sürdüğü hususları yinelemiş; Bakanlık tarafından sunulan görüşün soyut ve genel değerlendirmelerden oluştuğunu ifade etmiştir.

18. Başvuru formundaki iddialar ile somut olayın koşulları birlikte gözönüne alındığında, yargı mensubu olan ve Kurul tarafından meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilen başvurucunun mesleki hayatına gerçekleştirilen müdahalenin özel hayatını ciddi şekilde etkilediği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı değerlendirilmiştir. Bu bakımdan başvuru, OHAL düzenlemelerine dayanılarak meslekten çıkarılan kişilerle ilgili diğer başvurularda verilen kararlar kapsamında sonuç temelli olarak özel hayata saygı hakkı yönünden uygulanabilir bulunmuş ve anılan hak kapsamında incelenmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. N.E., §§ 89-99; A.S., §§ 91-101; Halit İnciroğlu, §§ 95-106; Sinan Ulu [GK], B. No: 2023/57158, 25/9/2025, §§ 67-71; Sümeyra Bakla [GK], B. No: 2023/46215, 20/11/2025, §§ 69-73; B.K. [GK], B. No: 2023/38927, 20/11/2025, §§ 86-90).

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir (Aydın Yavuz ve diğerleri, §§ 187-191). Olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemde alınan tedbirleri konu edinen somut başvuruda Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimi dikkate alınacaktır (ayrıntılı değerlendirme için bkz. N.E., §§ 109-114; A.S., §§ 111-116; Halit İnciroğlu, §§ 116-121; B.K., §§ 91-93).

21. Anayasa'nın 15. maddesine göre yapılacak inceleme müdahalenin Anayasa'daki çekirdek haklarla ilgili olup olmadığı, anılan maddenin ikinci fıkrasında sayılan hak ve özgürlüklere dokunup dokunmadığı, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklere aykırılık teşkil edip etmediği ve durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının tespitiyle sınırlı olacaktır (Aydın Yavuz ve diğerleri, § 186; Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, § 146; N.E., § 116; A.S., § 118; Halit İnciroğlu, § 123; B.K., § 95).

22. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkı yer almamaktadır. Yine Anayasa Mahkemesi kamu görevinden çıkarmaya ilişkin tedbirlerin muhataplarının özel sektörde çalışma imkânını ortadan kaldırmadığına, ciddiyet ve ağırlığının söz konusu tedbire cezai bir özellik kazandıracak boyutta olmadığına karar vermiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/6/2021, § 142). Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi 4/8/2016 tarihli ve E.2016/6, K.2016/12 sayılı kararında, benzer şekildeki kamu görevinden çıkarma tedbirinin olağanüstü tedbir niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. Öngörülen tedbirlerin cezai niteliğinin olmamasının bir sonucu olarak başvuruya konu olan tedbire ceza hukukunun çekirdek haklarının uygulanmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır (N.E., § 119; A.S., § 121; Halit İnciroğlu, § 126; B.K., § 98). Ayrıca somut olaydaki tedbirin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe aykırı olduğu da saptanmamıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. N.E., § 122; A.S., § 124; Halit İnciroğlu, § 129; B.K., § 101). Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılacak son inceleme, müdahalenin durumun

gerektirdiği ölçüde olup olmadığının belirlenmesine ilişkin olacaktır (genel ilkelere ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sinan Ulu, §§ 83-99; N.E., §§ 123-139; A.S., §§ 125-141; Halit İnciroğlu, §§ 130-146; B.K., §§ 102-118).

23. Başvurucunun hâkimlik ve savcılık mesleğinden çıkarılmasına ve kamu görevinden yasaklanmasına ilişkin olarak alınan tedbirin ve bu kapsamda yargı mercilerince ulaşılan sonucun durumun gerektirdiği ölçüde olduğunun söylenebilmesi için öncelikle keyfîlik içermemesi gerekir. Diğer taraftan söz konusu tedbirin ölçülü olup olmadığı değerlendirilirken ülkemizde OHAL ilanına sebebiyet veren durumun özellikleri ve OHAL ilanı sonrasında ortaya çıkan koşullar dikkate alınmalıdır (Aydın Yavuz ve diğerleri, § 349; Ayla Demir İşat, § 152; N.E., § 130; A.S., § 132; Halit İnciroğlu, § 137; B.K., § 109).

24. Anayasa Mahkemesince vurgulandığı üzere 15 Temmuz darbe teşebbüsü sadece demokratik anayasal düzen yönünden değil, bununla sıkı bağı olan bireylerin temel hak ve özgürlükleri ve millî güvenlik yönünden de mevcut ve ağır bir tehdit oluşturmuş ve ülke tarihinde ulusun yaşamını ve hatta varlığını hedef alan millî güvenliğe yönelik en ağır saldırılardan biri olmuştur (Aydın Yavuz ve diğerleri, § 215; N.E., § 131; A.S., § 133; Halit İnciroğlu, § 138).

25. Terör faaliyetleri, tüm dünyada demokratik topluma ve bireylerin şiddetten ari bir ortamda yaşamını sürdürmesine yönelik en ciddi tehditlerin başında gelmektedir. Terör örgütleri çoğunlukla belli bir ülkenin coğrafi hudutlarıyla sınırlı olarak faaliyet göstermemekte, uluslararası mahiyeti bulunan bir küresel güvenlik sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendine özgü yapısı ve gizlilik esasına dayanan çalışma yöntemi, sivil organizasyonları örgütsel amaçlarına ulaşabilmek amacıyla kullanmadaki maharetiyle FETÖ/PDY, yetkili makamlarca 15 Temmuz darbe teşebbüsünün faili olarak tespit edilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere emniyet, yargı, eğitim ve din alanında faaliyet gösteren ülkedeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarında, siyasi partiler, sendikalar, vakıf ve dernekler ile ticari kuruluşlar gibi sivil organizasyonlarda örgütlenen FETÖ/PDY, faaliyetleri dünyanın her yanına yayılmış en organize ve tehlikeli terör örgütlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Aydın Yavuz ve diğerleri, § 217; Bestami Eroğlu [GK], B. No: 2018/23077, 17/9/2020, § 148). Yargı kararlarında FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi örgütlenme, kutsallık atfetme, itaat ve teslimiyetle hareket etme gibi özelliklerinin bulunması nedeniyle çözümlenmesi zor ve karmaşık bir yapıda olduğu, büyük gizlilik içinde istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme yöntemleri ve uygulamaları ve kaynağı bilinmeyen paralar kullanarak böyle bir örgütlenmenin olmadığına herkesi inandırmaya çalıştığı konusunda tespitlerde bulunulmuştur (bu konuda bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26/9/2017 tarihli ve E.2017/16.MD-956, K.2017/370 sayılı kararı) (C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 13; N.E., § 8; A.S., § 8; Halit İnciroğlu, § 9; B.K., § 8). Ayrıca Anayasa Mahkemesi daha az önem taşıyan bir ünvan veya pozisyon için alınan tedbirlerin niçin gerekli olduğunun ortaya konulması yönündeki ölçütün FETÖ/PDY'nin örgüt içi hiyerarşik yapısının taşıdığı söz konusu özellikler dikkate alınarak mutlak olarak uygulanamayacağını ifade etmiştir (C.A. (3), § 133; Sinan Ulu, § 92; N.E., § 132; A.S., § 134; Halit İnciroğlu, § 139; B.K., § 111).

26. Darbe teşebbüsü, egemenliğin kaynağı olmayan ve milletin egemenliği kullanmak üzere yetkilendirdiği organlar arasında bulunmayan bir grubun zorla demokratik anayasal düzeni ortadan kaldırmaya veya değiştirmeye kalkışmasıdır. Darbe teşebbüsünün başarılı olması hâlinde egemenlik milletten alınarak bir grubun eline geçmektedir (Aydın Yavuz ve diğerleri, § 220). Böylesine kabul edilemez ağır sonuçlar içeren darbe teşebbüsünün faili olduğu tespit edilen FETÖ/PDY'nin atipik yapısı, söz konusu yasa dışı yapılanmanın

çözümlenmesini de güç kılmıştır. Devletin üç temel sacayağından biri olan yargı erki içinde görev yapan yargı mensupları arasında FETÖ/PDY yapılanmasıyla irtibatlı ya da iltisaklı olan kişilerin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi ve bu kapsamda olduğu saptanan yargı mensuplarının meslekten çıkarılması ve kamu görevinden yasaklanması OHAL'e neden olan somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacı doğrultusunda elverişli ve gerekli bir tedbir olarak nitelendirilmeye uygundur (benzer değerlendirme için bkz. Sinan Ulu, § 93; N.E., § 133; A.S., § 135; Halit İnciroğlu, § 140; B.K., § 112).

27. Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülüklerinin olduğu belirtilmiştir. Anılan hüküm uyarınca devletin kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme yetkisi bulunmaktadır. Bu husus devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereğidir. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesince kanun koyucunun anılan hususlar çerçevesinde anayasal düzene sadakat göstermeyen kamu görevlileriyle ilgili birtakım tedbirler alma konusunda takdir yetkisinin bulunduğu belirtilmiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/06/2021, § 74). Sadakatten duyulan şüphenin kamu görevlisinden kaynaklanan bir sebebe dayanması, bu sebebin de ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenmesi gerekmektedir. Ancak kamu görevlisinin sadakatinden duyulan şüphenin ağırlığı, ciddiyeti ve delillendirilmesi ifa edilen görevin önemi ve niteliği gözönünde bulundurulmak suretiyle değerlendirmeli ayrıca keyfî uygulamaları önlemek adına tarafların menfaatlerini de dengeleyecek şekilde yeterli gerekçeyle açıklanmalıdır (Sinan Ulu, § 95; N.E., § 135; A.S., § 137; Halit İnciroğlu, § 142; B.K., § 114).

28. Özellikle ayrıcalıklı kamusal yetkilerle donatılan kamu görevlilerinin sahip oldukları yetkilerin kamu düzeni ve güvenliği bağlamındaki önemi nedeniyle diğer kamu görevlilerinden farklı ve ağır yükümlülükleri olabilir. Mesleğe özgü özel kanunlarla da görünür hâle gelen personel rejimi dâhil ayrıcalıklı konumları nedeniyle anılan özelliğe sahip kamu görevlilerinden devletin özel bir sadakat ve bağlılık beklemesinin de tanınan ayrıcalığın bir sonucu olduğu söylenebilir. Bu bağlamda hâkim, savcı, polis, asker gibi özel kanunlarla diğer kamu görevlilerine göre ayrıcalıklı yetki ve yükümlülüklerle donatılan ve kamu gücünü kullanabilen kamu görevlilerinden devletin özel bir güven ve sadakat bekleyebileceğinin kabulü gerekir. Zira kamu görevlilerine tanınan ayrıcalıklı hukuki statü, yetki ve haklar ile ifa ettikleri görevin niteliğinin sadakat ve güven kavramları kapsamında devletle olan ilişkideki yükümlülükleri belirlemede de başat rol oynadığı söylenebilir (N.E., § 136; A.S., § 138; Halit İnciroğlu, § 143; B.K., § 115).

29. Bununla birlikte Anayasa'nın 9. maddesine göre yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılması gerektiği açık olduğundan yargı mensuplarının memurlardan farklı olarak bağımsız ve tarafsız şekilde görevlerini yapmaları, hukuk devletine ve demokratik anayasal düzene sadakat göstermeleri konusunda anayasal yükümlülükleri bulunmaktadır. Yine hâkimlerin Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun şekilde görev yapacaklarına ilişkin vurgunun yer aldığı Anayasa'nın 138. maddesinde de anayasal düzene sadakatin gerekliliğine ayrıca dikkat çekilmiştir. Söz konusu anayasal düzenlemede hâkimlerin bağımsızlığına özellikle değinilmiş; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği hüküm altına alınmıştır (N.E., § 137; A.S., § 139; Halit İnciroğlu, § 144; B.K., § 116).

30. Bu bağlamda hâkim ve savcıların adalet sistemi içindeki önemi ile Türk milleti adına

bağımsız ve tarafsız olarak kullanmak üzere kendilerine tanınan ayrıcalıklı kamusal yetkileri birlikte değerlendirildiğinde yargı mensuplarının görevlerini demokratik anayasal düzene bağlı olarak ve özel bir güvenle ifa etmeleri beklenir. Şüphesiz bu sadakat yükümlülüğü, görevin ifası sırasında demokratik hukuk devletinin dışındaki hiçbir hiyerarşiye tabi olmamayı da içermektedir. Yine görevin ifası sebebiyle edinilen bilgilerin görevle alakası olmadığı sürece kimseyle paylaşılmaması da tarafsızlık ilkesi bağlamında bahse konu sadakat yükümlülüğünün bir gereğidir. Dolayısıyla yargı mensuplarından beklenen sadakat yükümlülüğü, onların temel hak ve özgürlüklerine diğer kişilere göre farklı sınırlamalar getirilmesinin de bir dayanağıdır (N.E., § 138; A.S., § 140; Halit İnciroğlu, § 145; B.K., § 117).

31. İncelenen olaydaki tedbirin gerekçesi, yargı mensubu olan başvurucunun devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen FETÖ/PDY ile irtibatı veya iltisakı olduğunun, bu suretle demokratik anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığının değerlendirilmesidir. Anayasa Mahkemesi irtibat ve iltisak kavramlarının objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini daha önce ifade etmiştir (AYM, E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019, § 30). Yine Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesinin ve somut darbe teşebbüsünün bu yapılanmadan kaynaklanmış olmasının potansiyel tehdidi mevcut tehlikeye dönüştürdüğü ve demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından olağanüstü tedbirler alınmasının zorunlu olduğu kabul edilmiştir (AYM, E.2016/6 (D. İş), K.2016/12, 4/8/2016, § 80; Aydın Yavuz ve diğerleri, § 26; C.A. (3), § 126). Bu bağlamda FETÖ/PDY ile irtibatlı ya da iltisaklı olma hâli, demokratik anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığını ya da zayıfladığını gösteren bir olgu olarak kabul edilmiştir. Bu noktada söz konusu tedbirin keyfîlik içerip içermediğinin ve durumun gerektirdiği ölçü korunarak tesis edilip edilmediğinin belirlenebilmesi için başvurucunun FETÖ/PDY ile irtibatlı ya da iltisaklı olup olmadığı konusunda ciddi ve objektif nedenlerin idari ve yargısal makamlarca ortaya konulup konulmadığının irdelenmesi gerekir (Sinan Ulu, § 96; N.E., § 139; A.S., § 141; Halit İnciroğlu, § 146; B.K., § 118).

32. Bakılmakta olan başvuruya konu uyuşmazlıkta başvurucunun meslekten çıkarılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada Daire, yargı mensubu olarak görev yapmış olan T.K.nın, N.G.nin, S.Ç.nin, K.D.A.nın, H.Y.nin, D.T.nin, Ç.S.nin ve F.M.nin başvurucu hakkındaki beyanlarına değinmiştir. Söz konusu ifadelerin değerlendirilmesi sonucunda Dairece başvurucunun FETÖ/PDY'nin içinde yer aldığı, örgüt toplantılarına katıldığı, örgütün yönlendirmesiyle katalog evlilik yaptığı, 2014 yılı HSK üye seçimlerinde örgütün sözde bağımsız adaylarını desteklediği, üniversitede örgüt evlerinde kaldığı, semt ablalığı yaptığı, sınavlara örgütün hâkim-savcı sınav çalışma evlerinde hazırlandığı, örgüt içinde görev aldığı ve FETÖ/PDY ile süregelen bir ilişki içinde olduğu yönünde değerlendirmelere yer verilmiştir. Ek olarak kararda terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen yargılama sonucunda başvurucunun 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği ve bu kararın kesinleştiği belirtilmiştir. Öte yandan başvurucu hakkında HSK tarafından ileri sürülen diğer hususların (bkz. § 5) Daire ve İDDK tarafından değerlendirilmediği görülmektedir.

33. FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı tespit etmek için ilgili kişiler hakkında ortaya konulan farklı nitelikteki olay, olgu, bilgi veya belgeler idari ve yargısal makamlar tarafından dikkate alınıp bir sonuca varılabilir. Kamu görevinden çıkarmaya yönelik tedbirin, terör örgütüne

üye olma veya örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım etme gibi suçlardan mahkûmiyet yahut terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyelik ya da mensubiyet şeklindeki birtakım nedenlerden hareketle değil iltisaklı ya da irtibatlı olma gerekçesiyle tesis edildiği tekrar vurgulanmalı; ayrıca FETÖ/PDY ile iltisaklı veya irtibatlı olmaya ilişkin yargısal denetimin idari yargının görev ve yetkisinde olduğu akılda tutulmalıdır. Daha açık bir ifadeyle ceza hukuku bağlamında bir suç ile ilgili değerlendirme yapma ve hüküm verme görev ve yetkisi adli yargı mercilerinin iken iltisak ve irtibat bağlamında değerlendirme yapma ve hüküm verme görev ve yetkisi idari yargı mercilerinindir. Ceza mahkemeleri; bir suçun maddi ve manevi tüm unsurlarının oluşması, sanığın her türlü şüpheden uzak şekilde eylemi gerçekleştirmesi hâlinde mahkûmiyete karar vermektedir. İdare mahkemeleri ise bir idari işleme ilişkin yargılamada yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden inceleme yaparak işlemin hukuka uygun olup olmadığıyla ilgili bir sonuca ulaşmaktadır. Aynı olgudan hareketle her mahkemenin kendi yargı kolunun yargılama ilkeleri ve delil standardı kapsamında farklı değerlendirme yapabilmesi mümkündür. Bu bağlamda ilgililer hakkında bir suçtan verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ya da beraat kararı, ilgilinin FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının bulunup bulunmadığı yönünden farklı bir değerlendirme yapılmasına engel teşkil etmemektedir. Öte yandan FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat yönünden inceleme yapacak olan idari yargı düzenindeki yargısal makamların adli yargı düzeninde tespit edilmiş birtakım verileri veya olay, olgu, bilgi ya da belgeleri inceleyerek bunları iltisak ve irtibat kavramları bağlamında değerlendirmeye alması ve ceza yargısından farklı yorumlaması olağandır (Sinan Ulu, § 98; B.K., § 120).

34. Bu çerçevede başvurucu hakkındaki tedbirin Anayasa'nın 15. maddesine göre durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının ortaya konulabilmesi için yargısal makamlar tarafından açıklanan gerekçelerden hareketle başvurucunun FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatının ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenip desteklenmediği, başvurucunun ve kamunun menfaatlerini dengeleyecek şekilde ilgili ve yeterli gerekçenin yargısal makamlar tarafından ortaya konulup konulmadığı incelenmelidir. Bu noktada olağan yargısal makamlar tarafından T.K.nın, N.G.nin, S.Ç.nin, K.D.A.nın, H.Y.nin, D.T.nin, Ç.S.nin ve F.M.nin başvurucu hakkındaki ifadelerinin gerekçeye alınarak davanın reddine karar verildiği ve Kurulun belirttiği diğer hususların değerlendirmeye alınmadığı tekrar vurgulanmalıdır. Netice itibarıyla başvurucu hakkındaki tedbirin Anayasa'nın 15. maddesine göre durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığı hususu bahse konu ifadeler dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

35. İlgili kişiler hakkında ortaya konulan farklı nitelikteki olay, olgu, bilgi veya belgeler idari ve yargısal makamlar tarafından dikkate alınıp FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat bağlamında bir sonuca varılırken şüphesiz ilgililer hakkındaki beyanlardan ya da tanık ifadelerinden yola çıkılabilir. FETÖ/PDY'nin yapısal olarak çok sayıda kişiyi sistemine dâhil ettiği ve FETÖ/PDY ile iltisaklı kişilerin küçük gruplar hâlinde de olsa etkileşim hâlinde oldukları, ayrıca zaman zaman eylemleri ve tutumlarıyla FETÖ/PDY ile irtibatlı oldukları konusunda dış dünyada görünür olabildikleri, bu durumun ilgililerin yakın ve sosyal çevresi tarafından gözlemlenebilir hâle gelebildiği dikkate alındığında tanık ifadelerinin önemi daha da artmaktadır. Diğer yandan FETÖ/PDY ile iltisaklı ve irtibatlı olmak durumundan hareketle anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkmasıyla ilgili olarak duyulan şüphenin, ilgili kişiden kaynaklanan bir sebebe dayanan, ciddi, önemli ve somut nitelikteki objektif olay ve vakıalarla desteklenmiş olabilmesi için anılan beyanlara dair bir nitelik incelemesi yapılması gerekmektedir. Öyle ki bu konuda beyanda bulunan ifade sahiplerinin, hakkında beyanda

bulundukları kişilere yönelik görgüye ve bilgiye dayanmayan duyumlarının somut ve objektif nitelikte olduğu kural olarak söylenemeyecektir. Görgüye ve bilgiye dayanan beyanlar söz konusu olduğunda ise bu nevi beyanların içeriği dikkate alınmalıdır. Bunun yanında söz konusu beyanlar tutarlı olmalı, kendi içinde ve varsa diğer delillerle karşılaştırıldığında çelişki içermemelidir. Nitekim tesadüfi sayılabilecek ya da iltisak ve irtibatın varlığını ortaya koyabilecek niteliği haiz olmayan bir olayın ya da vakıanın, ilgili kişinin anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığına ilişkin ciddi, önemli ve somut nitelikteki objektif deliller kapsamında nitelendirilemeyeceği kabul edilmelidir (B.K., § 124).

36. Öte yandan Yargıtay kararlarında da, FETÖ/PDY'nin bünyesinde bulunan ışık evleri, yurtlar, okullar, dershaneler vasıtasıyla örgüte eleman yetiştirdiği, bu kurumların temel amacının ve kuruluş gayesinin örgüte insan kaynağı sağlamak olduğu, örgütün elemanlarını genel olarak genç yaştaki öğrencilerden seçtiği, bununla beraber kamu personelini de sonradan örgüte kazandırabildiği ifade edilmektedir [(Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26/9/2017 tarihli ve E.2017/16.MD-956, K.2017/370 sayılı kararı ile onanarak kesinleşen 24/4/2017 tarihli ve E.2015/3, K.2017/3 sayılı kararı]. Ayrıca FETÖ/PDY yapılanmasında hâkim ve Cumhuriyet savcısı adaylarının Adalet Akademisi ve staj döneminde de örgüt tarafından koordine edildiği, söz konusu adayların örgüt mensubu olduklarının anlaşılmaması için kendi başlarına fakat örgütle irtibatı koparmayacak şekilde ev tutmalarının tavsiye edildiği, bu evlere murakıp adı verilen örgüt mensubu kişilerin gelerek evde kalan adaylardan bilgi alıp tavsiyelerde bulundukları, evlere gelen örgüt mensubu murakıpların adaylara dinsel ve sosyal davranışları açısından telkinde bulundukları anlaşılmaktadır [bu konuda bkz. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20/2/2024 tarihli ve E.2019/(kapatılan)16.MD-473, K.2024/76 sayılı kararı ile onanarak kesinleşen 25/4/2019 tarihli ve 2-3 sayılı kararı; Sümeyra Bakla, § 31; B.K., § 45]. Netice itibarıyla yargısal makamlar tarafından yapılan tespitlerden hareketle FETÖ/PDY'nin organize ettiği ve örgüt faaliyetlerinin aktif şekilde gerçekleştirildiği ışık evlerinde kalınması, FETÖ/PDY'nin faaliyetlerinin gerçekleşmesinde görev üstlenilmesi ya da hâkim ve Cumhuriyet savcısı adaylarının örgüt tarafından organize edilen çalışma veya staj evlerinde kalmasının FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatı ortaya koyabilecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

37. Başvuru konusu olayda Daire kararının gerekçesinde yer alan ve yargı mensubu olarak görev yaptığı belirtilen kişilerin ifadelerinde başvurucunun örgüt toplantılarına katıldığı, üniversitede örgüt evlerinde kaldığı, semt ablalığı yaptığı, sınavlara örgütün hâkim-savcı sınav çalışma evlerinde hazırlandığı ve örgüt içinde görev aldığı hususlarının görgüye ve bilgiye dayalı olarak belirtildiği görülmektedir. Öte yandan Daire kararının gerekçesinde yer alan ve başvurucu hakkındaki beyanlarla ortaya çıkmış olan eylemlerin, ifade sahiplerinin Mahkeme kararında yer alan beyanlarıyla somutlaştığı anlaşılmaktadır (bkz. § 14). Görgüye ve bilgiye dayalı olan bahse konu beyanlarda aktarılan olay ve vakıaların ise tesadüfi nitelikte olmadığı ve tutarlı olduğu gözönüne alınarak bunların anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalktığına ilişkin ciddi, önemli ve somut nitelikteki objektif deliller olarak değerlendirilmesi kabul edilebilir.

38. Diğer taraftan başvurucu bireysel başvuru formunda, ifade veren tanıkların idari yargı mercilerince bizzat dinlenilmediğine, kendisinin de bulunduğu bir duruşmada bu tanıklarla yüzleştirilmediğine yönelik şikâyetini dile getirmiştir. Bu bağlamda ilk olarak Mahkeme tarafından gerçekleştirilen duruşmada başvurucunun hazır bulunduğunu ve tanıklarla yüzleşme ve tanıklara soru sorma imkânına sahip olduğunu belirtmek gerekir. Bununla

birlikte Yargıtayın temyiz başvurusu sonucunda verdiği onama kararında, aşamalarda ileri sürülen iddia ve savunmaların temyiz denetimini sağlayacak biçimde eksiksiz olarak sergilendiğine yönelik tespitte bulunduğu da gözönüne alınmalıdır. Ayrıca bu beyanlardan haberdar olan başvurucu idari yargı safahatında da karşı beyanda bulunma imkânına sahip olmuştur. Buna ilişkin olarak Daire tarafından bahse konu ceza yargılaması sonucunda verilen hükümden hareketle davanın reddedilmediği, adli yargı düzenindeki bazı tespitlerin değerlendirilerek bir sonuca ulaşıldığı tekrar vurgulanmalıdır (benzer değerlendirmeler için bkz. Sinan Ulu, § 103; Sümeyra Bakla, § 105).

39. Devletin darbe teşebbüsünün akabinde hızlı şekilde harekete geçerek FETÖ/PDY ile iltisak veya irtibatı olan kişileri tespit etmesi ve bu kişilerin kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin tedbirler alması, demokratik anayasal düzene yönelen yakın ve açık tehlikenin bertaraf edilmesi açısından gereklilik unsurunu içermektedir. Başvuruya konu olan tedbirler de somut tehlikenin tüm gerçekliğiyle birlikte ortada olduğu dönemde alınmıştır. Ayrıca devlet, ilgili tedbirlere karşı hak arama yolları oluşturarak tedbirlerin hukukiliğini idari ve yargısal mekanizmalarla denetlettirmiştir. Bu bağlamda başvurucu hakkında ortaya konulan tespitler gözönüne alındığında başvurucunun darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisak içinde olduğunu, bu suretle sadakat bağının ortadan kalktığını ilgili ve yeterli gerekçelerle kabul eden yargı mercilerince ulaşılan sonucun durumun gerektirdiği ölçüyle bağdaşmadığı söylenemez (Sinan Ulu, § 104; Sümeyra Bakla, § 107).

40. Bu durumda başvurucunun FETÖ/PDY ile irtibatlı ya da iltisaklı olup olmadığı konusunda ciddi ve objektif nedenlerin idari ve yargısal makamlarca ortaya konulup konulmadığının irdelenmesi bakımından diğer delillerin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir (Sinan Ulu, § 105; Sümeyra Bakla, § 108).

41. Öte yandan Anayasa Mahkemesi devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan kamu personelinin kamu görevinden çıkarılmasına ve bu kişilerin görev yaptıkları teşkilata yeniden alınmamalarına ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmemelerine, doğrudan ya da dolaylı olarak görevlendirilmemelerine ilişkin kuralı da incelemiştir. Bu kararında Anayasa Mahkemesi, Avrupa'da farklı ülkelerde gerçekleştirilen arındırma uygulamalarının Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişiminden kaynaklanan anayasal düzeni hedef alan tehlikenin bertaraf edilmesi sürecinde hayata geçirilen tedbirlerden farklı olduğunu vurgulamıştır. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesince FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğu değerlendirilen kişilerin kamu görevinden çıkarılmasının kamu otoritesiyle bağlantılı olmayan özel sektör alanında istihdam edilme imkânını ortadan kaldırmadığı belirtilmiş ve somut olaydakine benzer tedbirin millî güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanarak kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacına ulaşma bakımından elverişli, gerekli ve orantılı olduğu kabul edilmiştir (AYM, E.2018/81, K.2021/45, 24/6/2021; Sinan Ulu, § 106; Sümeyra Bakla, § 109).

42. Bununla birlikte AİHM'in rejim değişikliği gibi radikal bir dönüşümün olmadığı durumlarda da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki (Sözleşme) güvencelere riayet edilmesi koşuluyla kamu görevlilerine yönelik meslekten çıkarma ve kamu görevinden yasaklama dâhil bazı tedbirlerin alınabileceğini kabul ettiği vurgulanmalıdır. Nitekim Xhoxhaj/Arnavutluk (B. No: 15227/19, 9/2/2021, §§ 413, 414) ve Naidin/Romanya (B. No: 38162/07, 21/10/2014, §§ 42-57) kararlarında AİHM, başvurucular hakkında tesis edilen kamu hizmetinden süresiz şekilde yasaklanmalarına ilişkin tedbirlerin ortaya konulan meşru amaçlarla uyumsuz ve orantısız olmadığı sonucuna varmıştır.

43. Buradan hareketle FETÖ/PDY'nin gizli yapısı, henüz tam olarak tüm üyelerinin tespit edilememesi ile terör örgütlerinin anayasal düzene karşı oluşturduğu tehdit gözetildiğinde bu tedbirin örgütün kamuda yeniden yapılanması ve güç elde ederek anayasal düzeni yıkmaya teşebbüs etmesinin önlenmesi açısından somut koşullar bağlamında elzem olduğu açıktır. Eldeki olayda başvurucu, demokratik anayasal düzenin korunması bakımından kamu görevinden ilgili ve yeterli somut gerekçelerle çıkarılmış ancak özel sektörde çalışmasını engelleyen herhangi bir ilave kısıtlamaya tabi tutulmamıştır. Bu konuda bir kısıtlamanın getirilmeyerek somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacıyla hareket edildiği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu tedbirin öngörülen amaç doğrultusunda ölçülü olmadığı da söylenemez (Sinan Ulu, § 108; Sümeyra Bakla, § 111).

44. Ayrıca olayda ortaya çıkan uyuşmazlığın çözümüne imkân sağlamaya uygun kanuni düzenlemelerin mevcut olduğu ve etkili şekilde işlediği görülmektedir. Nitekim yargılama safahatında dava dosyasına sunulan ve başvuruya konu kararların gerekçelerini oluşturan tüm bilgi ve belgelerin başvurucuya tebliğ edildiği, bu bilgi ve belgelere karşı etkin bir şekilde beyanda bulunma imkânının sağlandığı, bu bağlamda olağanüstü şartlarda hızlı ve basit usulde kamu görevinden çıkarma tedbirinin uygulanması gerekliliği dikkate alındığında somut olayda yargısal denetimin etkili bir şekilde işlemediği ve yargılamayı yürüten mahkemelerin bağımsız ve tarafsız olmadığı söylenemez. Sonuç olarak başvurucunun yargısal makamlar önünde delillerini sunduğu, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandığı, dolayısıyla yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığı anlaşılmıştır (Sinan Ulu, § 109; Sümeyra Bakla, § 112).

45. Neticede darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibat veya iltisak içinde olunduğunu göstermesi açısından yeterli kabul edilen gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğu, somut başvurunun koşullarında alınan tedbirin OHAL ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğu ve keyfîlik içermediği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla eldeki başvuruda OHAL koşullarında durumun gerektirdiği ölçünün korunduğu sonucuna varılmıştır (benzer yönde bkz. Sinan Ulu, § 110; Sümeyra Bakla, § 113).

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna ve başvurucunun özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin bilgi için Danıştay Beşinci Dairesine (E.2017/4922, K.2021/1069), Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna (E.2021/2617, K.2021/3009), Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SPORTS INTERNATIONAL BİLKENT FITNESS VE SPOR MERKEZİ A.Ş.

B. No: 2022/69544 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/69544

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SPORTS INTERNATIONAL BİLKENT FITNESS VE SPOR MERKEZİ A.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/69544)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Sports International Bilkent Fitness ve Spor Merkezi A.Ş.

Vekili : Av. Erol YILDIRIM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sulh ceza hâkimliğince idari para cezasına ilişkin itirazın reddine kesin olarak karar verilmesinin akabinde aynı sulh ceza hâkimliği tarafından görevsizlik kararı yönünden de itirazın reddine kesin olarak karar verilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

2. Bir vatandaş tarafından başvurucu şirketin spor merkezinin abonelik sözleşmesi içeriğinde özel nitelikli kişisel verilerin kullanılacağına dair kendisine bir bilgilendirme yapılmadan ve bu konuda onayı alınmadan biyometrik verilerinin kullanıldığı hususunda Kişisel Verileri Koruma Kurumuna (Kurum) başvurulmuştur.

3. Kişisel Verileri Koruma Kurulunun (Kurul) 27/2/2020 tarihli ve 2020/167 sayılı kararıyla başvurucu şirketin "avuç içi tarama sisteminin biyometrik veri kriterini karşıladığı, bu sistemin yanı sıra seçimlik hak sunulsa bile biyometrik veri içeren bir sistemin tesis giriş ve çıkışlarında kullanılmasının Kanun’un 'Genel İlkeler' başlıklı 4'üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendindeki ölçülülük ilkesine aykırı olduğu" gerekçesiyle veri güvenliğine

ilişkin yükümlülükleri yerine getirmediğinden 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca 225.000 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. İdari yaptırım kararı başvurucuya 8/5/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

4. Başvurucu vekili, idari yaptırım tutanağının iptali amacıyla 22/5/2020 tarihli dilekçesiyle Ankara Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğine başvurmuştur. Başvuru dilekçesinde özet olarak giriş sisteminin çalışma prensibinin biyometrik veri kriterini karşılamadığını, kullanılan giriş sisteminin ölçülülük ilkesine aykırı olmadığını, idari para cezasının haksız ve hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) 3/6/2020 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip tutanağında idari yaptırıma konu bilgi ve belgelerin Kurumdan istenilmesine karar vermiştir.

5. Kurum, dosyaya sunduğu müzekkere cevabında düzenlenen idari para cezasının hukuka uygun olduğunu belirterek dayanak belgeleri dosyaya ibraz etmiştir. Bu kapsamda idari para cezasına ilişkin Kurul kararı, şikâyet dilekçesi ve ekleri, konuya ilişkin Kurum ve şirketten gelen cevabi yazılar dosya kapsamına sunulmuştur.

6. Hâkimlik dosya üzerinden yaptığı inceleme neticesinde 15/4/2022 tarihinde itirazın kısmen kabul kısmen reddine, idari yaptırım miktarının 100.000 TL olarak belirlenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...6698 sayılı Kanunun 6/1. fıkrasına göre geometrik avuç izi taramasının biyometrik kişisel veri niteliğinde değerlendirilmesi gerektiği, 6698 sayılı kanunda biyometrik veri tanımı yapılmamış olsa da 25/05/2018 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğünde biyometrik veri "yüz görüntüleri veya daktiloskopik veriler gibi bir gerçek kişinin özgün bir şekilde teşhis edilmesini sağlayan veya teyit eden fiziksel, fizyolojik veya davranışsal özelliklerine ilişkin olarak spesifik teknik işlemeden kaynaklanan kişisel [veriler] olarak" tanımlandığı, Danıştay 15. Dairesinin 2014/4562 Esas sayılı dosyasında "el geometrisi tanıma" işleminin kişisel verileri kayıt altına alma yöntemi olarak belirtilmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun şikayete eylemin kişisel veri olarak tanımlamasının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve yüksek yargı kararlarına uyumlu olduğu anlaşılmakla, itiraz eden hakkında uygulanan idari yaptırım kararı usul ve yasaya uygun olduğu, ancak 6698 sayılı yasanın 18/1-b bendi gereğince yeniden değerleme oranına göre "12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 22.059 Türk lirasından 1.470.583 Türk lirasına kadar" yaptırım öngörüldüğü, Kabahatler Kanununun 17/2. Fıkrasında "İdari para cezası, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idari para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur." şeklinde kanuni düzenleme bulunduğu, itiraz eden hakkında alt sınırdan uzaklaşılarak 225.000 TL idari yaptırım uygulanmışsa da bu durumun gerekçesinin açıkça belirtilmediği, kabahat eyleminin haksızlık içeriği, itiraz edenin kusuru ve ekonomik durumu dikkate alındığında, Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından benzer fiil ile ilgili daha önceden bir karar verilmediği ve kurum sayfasında ilan edilmediği, itiraz eden hakkında daha önceden bir şikayetin bulunmadığı, kabahat eyleminin ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmesi sebebi ile verilmesi ve itiraz edenin ülkenin bir çok yerinde şubeleri olan orta ölçekte bir şirket olması bir arada dikkate alındığında alt sınırdan çok fazla uzaklaşıldığı kanaati ile Kabahatler Kanunu 28/9. Maddesine göre başvurunun kısmen kabulüne dair aşağıda yazılı olduğu şekilde karar verilmiştir... "

7. Başvurucu vekili; karara karşı itiraz dilekçesinde şirket tarafından giriş sisteminde kullanılan verilerin biyometrik veri olmadığını, bilirkişi incelemesi yapılmadan karar verilmesinin doğru olmadığını, kararın haksız ve hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliği 27/4/2022 tarihli kararıyla yapılan itirazı kesin olarak reddetmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"... Dayanılan nedenler, gösterilen gerekçe ve evrak içeriğine nazaran Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin 15/04/2022 gün ve 2020/3374 D.iş sayılı kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan, itirazın reddine..."

8. Hâkimliğin 15/4/2022 tarihli ve 2020/3374 D.İş sayılı idari para cezasının kısmen kabul kısmen reddine dair kararına Kurum vekili tarafından da itiraz edilmiştir. Hâkimliğin 21/6/2022 tarihli ek kararı ile itirazın kabulü ve görevsizlik kararı verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Hakimliğimizin 2020/3374 D.iş sayılı dosyasındaki idari yaptırım kararına konu kabahat eylemi ile aynı idari yaptırım kararında verilen tedbir kararlarına ilişkin itiraz eden [başvurucu şirket] tarafından Ankara 15. İdare Mahkemesinin 2020/960 Esas- 2021/845 Karar sayılı ilamı ile karar verildiği, işbu kararın Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 2021/3796 Esas-2021/4356 Karar sayılı ilamı ile onanmasına karar verildiği, kararın 21/12/2021 tarihinde kesinleştiğinin bildirildiği görülmekle, Hakimliğimizde yapılan itirazın mükerrer bir itiraz olduğu, aynı idari yaptırım kararı hakkında İdare Mahkemesinin görevine giren tedbir kararı ile birlikte talepte bulunulduğu, bu durumda idari yaptırım kararı hakkında, Kabahatler Kanununun 27/8. Maddesi gereğince İdare Mahkemesinin görevli olacağı anlaşılmakla, itirazın kabulü ile Hakimliğimiz kararının kaldırılmasına ve Hakimliğimizin görevsizliğine dair aşağıda yazılı olduğu şekilde karar verilmiştir..."

9. Ek kararla verilen görevsizlik kararına başvurucu vekili tarafından itiraz edilmiş; itiraz dilekçesinde özetle idari para cezalarına ilişkin idari yaptırım kararları yönünden sulh ceza hâkimliklerinin görevli olduğunu, idare mahkemesinde incelenen başvuru ile sulh ceza hâkimliği nezdinde incelenen başvurunun konusunun ve kapsamının birbirinden farklı olduğunu, Hâkimliğin 15/4/2022 tarihli ve 2020/3374 D.İş sayılı kararına karşı Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğince itirazın reddine karar verilmesinin akabinde aynı olaya ilişkin görevsizlik kararı verilmesinin çelişki oluşturduğunu ve hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu vekili tarafından yapılan itiraz Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 1/7/2022 tarihli ve 2022/8187 D.İş sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Dayanılan nedenler, gösterilen gerekçe ve evrak içeriğine nazaran, Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin 21/06/2022 gün ve 2020/3374 D.iş sayılı ek kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan, itirazın reddine..."

10. Kurul kararına ilişkin başvurucunun davacı sıfatını haiz olduğu Ankara 15. İdare Mahkemesinin E.2020/960 sayılı dosyasındaki yargılamada başvurucuya ilişkin dava dilekçesi ve istinaf başvuru dilekçesi incelendiğinde, Kurul tarafından verilen idari para cezasına ilişkin itirazın da ileri sürüldüğü görülmüştür. Ayrıca 17/9/2020 tarihli ara kararla uyuşmazlık yönünden idari yargının görevli olduğuna karar verilmiştir. Ara kararın gerekçesi şöyledir:

"...5326 sayılı Kanun hükmü ile, idarî yaptırımların, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibaret olduğu, idarî tedbirlerin, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan

diğer tedbirler olduğu, idarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği, idarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının da bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmıştır. Uyuşmazlıkta, 6698 sayılı Kanun'da idari yaptırımlar yönünden kanun yolu gösterilmediğinden Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı ve iptali istenilen Kurul Kararı ile idari para cezası ile birlikte idari yargının görevine giren tedbir kararlarının da verildiği ve davacı tarafından bunların da iptali istenildiği anlaşıldığından uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."

11. Ankara 15. İdare Mahkemesinin E.2020/960 sayılı dosyasında davanın reddine karar verilmiş ve bu karar istinaf incelemesi neticesinde 21/12/2021 tarihinde kesinleşmiştir. Ankara 15. İdare Mahkemesinin 2020/960 esas sayılı dosyasındaki gerekçenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Bu durumda, davacı Şirketin giriş ve çıkışlarda özel nitelikli kişisel veriler kapsamında yer alan biyometrik verileri işlemesinin Kanun'da öngörülen ilke ve esaslara uygun olmadığı sonucuna varıldığından idari para cezası uygulanması ve hukuka aykırı şekilde işlenen verilerin silinmesi, yok edilmesi, biyometrik veri ile giriş çıkış işlemlerinin yapılmasının ve biyometrik veri işlemenin durdurulması ile Şirketin aydınlatma metninin güncellenmesine ilişkin 27.02.2020 tarih ve 2020/167 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır..."

12. Başvurucu vekili, Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2022/8187 D.İş sayılı kararı kapsamındaki nihai kararı 4/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu tarafından sulh ceza hâkimliğince idari para cezasına ilişkin itirazın reddine kesin olarak karar verilmesinin akabinde aynı sulh ceza hâkimliği tarafından görevsizlik kararı yönünden de itirazın reddine kesin olarak karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı yönünden incelenmiştir.

17. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil

edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

18. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

19. Somut olayda başvurucunun sulh ceza hâkimliği tarafından incelenmesini talep ettiği idari para cezasına yönelik itirazları Ankara 15. İdare Mahkemesinin E.2020/960 sayılı dosyasında değerlendirilmiş ve bu yargılamada verilen karar bireysel başvuru konusu edilen Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 1/7/2022 tarihli ve 2022/8187 D.İş sayılı kararından önceki bir tarihte kesinleşmiştir (bkz. § 11). Başvurucu, Ankara 15. İdare Mahkemesinin E.2020/960 sayılı dosyasındaki dava dilekçesinde ve istinaf başvuru dilekçesinde idari para cezasına yönelik itirazlarını da ileri sürmüş ve idari yargı mercilerince diğer tedbirlere yönelik iptal talebinin yanı sıra başvurucunun idari para cezasına ilişkin itirazları da değerlendirilmiştir. Öte yandan Ankara 15. İdare Mahkemesinin kendisini görevli görerek inceleme yapmasının ve sulh ceza hâkimliğinin itiraz konusu hususta idari yargının görevli olduğuna dair değerlendirmelerinin temelsiz olduğu da söylenemez. Bu bağlamda başvurucu sonuç olarak hakkında uygulanan idari para cezasına ilişkin itirazlarını bir mahkemede inceletebilmiş ve bu konuda bir karar verilmiştir. Dolayısıyla başvurucunun mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren bir müdahale söz konusu değildir.

20. Açıklanan gerekçelerle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERTAN ERYILMAZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/72490 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/72490

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERTAN ERYILMAZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/72490)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Ertan ERYILMAZ 2. Ferhat ERYILMAZ 3. Kadriye ERYILMAZ 4. Mirbahattin ERYILMAZ 5. Yaşar ERYILMAZ

Vekili : Av. İsa KRAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi ve tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesi, Sağdıç Köyü, 269 sayılı parselde bulunan 243.250 m² yüz ölçümlü taşınmazın hissedar malikleridir. Başvurucular, maliki oldukları taşınmazda Karayolları Genel Müdürlüğünce (İdare) yol genişletme çalışmaları yapılması dolayısıyla taşınmazlarına kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığı iddiasıyla Doğubayazıt 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) tazminat davası açmıştır.

3. Mahkemece yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen 25/1/2019 tarihli raporda taşınmazın arsa vasfında olduğu değerlendirilmiş, emsal taşınmaz olarak Iğdır'da bulunan ve dava konusu taşınmaza 42,10 km mesafede olan taşınmaz seçilmiştir. Söz konusu taşınmazın seçilmesinin gerekçesi ise Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde uygun emsallerin kısıtlı olması ve tapudaki satışların genellikle düşük değer üzerinden gösterilmesi

olarak açıklanmıştır. Bu kapsamda emsal olarak belirlenen taşınmazın dava tarihindeki m² birim değeri 109,46 TL olarak hesaplanmıştır. Emsal taşınmaz ile dava konusu taşınmaz detaylı olarak kıyaslanmış ve emsal taşınmazın daha değerli olduğu belirtilerek dava konusu taşınmazın emsal taşınmazın 0,642 katına denk olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede dava konusu taşınmazın m² birim değeri 71,15 TL olarak tespit edilmiştir. Öte yandan kamulaştırmadan arta kalan kısımda meydana gelen değer azalışı oranı %5 olarak belirlenmiş, taşınmazda kamulaştırmadan arta kalan kısımda meydana gelen değer azalış miktarı 129.067,13 TL olmak üzere taşınmazın toplam değeri 2.710.409,76 TL olarak hesaplanmıştır.

4. Daha sonra bilirkişiler tarafından kök raporda hesaplama hatası yapıldığı belirtilerek 15/4/2019 tarihli ek rapor düzenlenmiştir. Hatanın gerekçesi ise kök raporda %5 oranında olduğu ifade edilen değer azalış miktarının kamulaştırılacak alan üzerinden hesaplandığı, bu hesaplamanın kamulaştırmadan arta kalan kısım üzerinden yapılması gerektiği olarak açıklanmış ve yeniden hesaplama neticesinde taşınmazda kamulaştırmadan arta kalan kısımda meydana gelen değer azalışı 736.294,74 TL olarak hesaplanmıştır. Taşınmazın toplam değeri ise 3.317.637,37 TL olarak tespit edilmiştir.

5. Mahkemece ek bilirkişi raporu doğrultusunda ve davacıların ıslah dilekçeleri de dikkate alınarak davanın kısmen kabulüne, kamulaştırmasız el atma tazminatlarının hisseleri oranında davacılara ödenmesine karar verilmiştir. Öte yandan dava kısmen kabul edildiğinden başvurucular ve diğer davacılar aleyhine 17.276,22 TL vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

6. Karara karşı İdare tarafından yapılan istinaf başvurusu neticesinde Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) karar kaldırılmış ve yeniden hüküm tesis edilmiştir. Kararda, dava konusu taşınmazın büyüklüğü, el atılan ve arta kalan alanların yüz ölçümü ile geometrik şekilleri gözetildiğinde arta kalan alanda değer azalışı olmayacağının değerlendirildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda Bölge Adliye Mahkemesince %5 oranında ilave edilen değer azalış oranı çıkarılarak toplam tazminat miktarı 2.581.342,63 TL olarak belirlenmiş, başvuruculara ve diğer davacılara hisseleri oranında miktar paylaştırılmıştır. Dava kısmen kabul edildiğinden yargılama giderinin bir kısmı başvurucular ve diğer davacılar üzerinde bırakılmış, başvurucular ve diğer davacılar aleyhine 60.876,53 TL vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

7. Başvurucular, Bölge Adliye Mahkemesince değer azalış oranının çıkarılması nedeniyle temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Ayrıca dosyadaki diğer taraflar da temyiz başvurusunda bulunmuştur. Temyiz başvuruları Yargıtay 5. Hukuk Dairesince reddedilmiş ve karar onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

8. Başvurucular, nihai kararı 28/6/2022 tarihinde öğrendikten sonra 19/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucular, lehlerine hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratıldığını, taşınmazlarının emsal olarak belirlenen taşınmazdan daha değerli olduğunu, bu kapsamda taşınmazlarının değerinin düşük belirlendiğini, Bölge Adliye Mahkemesinn taşınmazda meydana gelen değer azalış oranını tazminat hesabından çıkarmasının hatalı

olduğunu, bu kapsamda aleyhlerine yargılama giderine ve İdare lehine vekâlet ücretine hükmetmesi sonucu taşınmazın gerçek değerinden yoksun kaldıklarını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan başvurucular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının da ihlal edildiğinden yakınmıştır.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davaya ilişkin İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddiaları yinelemiştir.

12. Başvuruda, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği şikâyeti dışında kalan diğer tüm şikâyetler mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Objektif Değer Azalışına Yönelik Şikâyet Yönünden

13. Başvurucular, Bölge Adliye Mahkemesince taşınmazda meydana gelen değer azalış oranının tazminat hesabından çıkarılmasının hatalı olduğunu belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

15. Başvuruya konu olayda Bölge Adliye Mahkemesince 243.250 m² yüz ölçümüne sahip dava konusu taşınmazın 36.280,29 m²lik kısmına el atıldığı ifade edilmiştir. Bu kapsamda el atmadan arta kalan alanın 206.969,71 m² olduğu dikkate alınarak arta kalan alanda değer azalışı olmayacağı yönünde değerlendirme yapıldığı açık olup (bkz. § 6) Bölge Adliye Mahkemesince taşınmazda değer azalışı olmayacağına dair tespitin ilgili ve yeterli gerekçe ile açıklandığı değerlendirilmiştir.

16. İncelenen olayda yargı makamlarının ulaştığı kanaatin keyfî ve temelsiz olmadığı,

başvurucuların bedelin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, taşınmazların gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvurucuların mülkiyet haklarına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği, kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Emsal Taşınmaza ve Aleyhe Yargılama Giderine Hükmedildiğine İlişkin Şikâyetler Yönünden

18. Başvurucular, taşınmazlarının emsal olarak belirlenen taşınmazdan daha değerli olması, bu kapsamda taşınmazlarının değerinin düşük belirlenmesi, Bölge Adliye Mahkemesince taşınmazda meydana gelen değer azalış oranının tazminat hesabından çıkarılması nedeniyle aleyhlerine yargılama giderine, İdare lehine vekâlet ücretine hükmedilmesinden yakınmıştır.

19. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yoluna başvurabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt [2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16). Bireysel başvurunun ikincil niteliğinin bir sonucu olarak olağan kanun yollarında ve mahkemeler önünde ileri sürülmeyen iddialar ile bu mahkemelere sunulmayan bilgi ve belgeler bireysel başvuru konusu edilemez (Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 20).

20. Başvuruya konu olayda başvurucular, Mahkemece verilen karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmamıştır. Başvuruculara Bölge Adliye Mahkemesince verilen karara karşı yaptıkları temyiz başvurusunda ise dava konusu taşınmazın değerinin emsal taşınmazdan daha düşük olarak belirlenmesinden yakınmadıkları, bu hususta herhangi bir iddia ileri sürmedikleri anlaşılmıştır. Yine temyiz başvurusunda aleyhe hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama gideri bakımından da herhangi bir şikâyete yer verilmediği görülmüştür. Dolayısıyla başvuruculara ihlale neden olduğunu ileri sürdükleri işbu iddiaları yönünden istinaf kanun yoluna başvurmadıkları, temyiz başvurularında da bu iddiaları dile getirmedikleri, böylece başvuru yollarını usulüne uygun olarak tüketmedikleri değerlendirilmiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

22. Başvurucular, lehlerine hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğramasından yakınmıştır.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

24. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B.

No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

26. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

27. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile toplam 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

29. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

30. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın objektif değer azalışına yönelik şikâyet yönünden açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın emsal taşınmaza ve aleyhe yargılama giderine yönelik şikâyetler yönünden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesine (E.2020/619, K.2021/2587) iletilmek üzere Doğubayazıt 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2016/159, K.2019/302) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FEYZİ ERDİNÇ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/79349 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/79349

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FEYZİ ERDİNÇ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/79349)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Feyzi ERDİNÇ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Şehmus BEDİR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuruculara ait taşınmazlar İzmir'in Konak ilçesi, İmariye Mahallesi'nde bulunmaktadır. Taşınmazların İzmir Büyükşehir Belediyesi kültürel tesis alanında kalmasından dolayı İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığınca (İdare) zeminin ve zemin üstlerinin kamulaştırılmasına karar verilmiştir. Taraflar arasında kıymet takdiri sonucunda belirlenen bedele ilişkin olarak uzlaşma sağlanamaması üzerine İdare tarafından kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil talebiyle İzmir Asliye Hukuk Mahkemelerinde (Asliye Hukuk Mahkemeleri) dava açılmıştır.

3. Asliye Hukuk Mahkemelerince yapılan keşif ve bilirkişi incelemeleri neticesinde düzenlenen raporların taşınmazların imar durumuna yönelik değerlendirmeleri içeren kısımlarında, Konak Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 15/7/2015 tarihli yazısına göre taşınmazlar imar planında 3. derece arkeolojik sit alanında kaldığından her türlü işlem için İzmir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan (Koruma Bölge Kurulu) izin alınması gerektiği, taşınmazların kamulaştırılmasının beş yıllık imar programına ek olarak alınmasına

karar verildiği için taşınmazlara imar durumu verilemediği ifade edilmiş; devamında taşınmazların arsa vasfında (kadastral parsel niteliğinde) olduğu dikkate alınarak emsal karşılaştırma yöntemiyle değerleri belirlenmiştir.

4. Başvurulara konu yargılamalarda dava konusu taşınmazların kadastral parsel, emsal taşınmazların ise imar parseli olması dolayısıyla dava konusu taşınmazlardan %40 oranında düzenleme ortaklık payı düşürülmek suretiyle taşınmazların kamulaştırma bedeli tespit edilmiştir. Düzenleme ortaklık payı oranının %40 olarak belirlenmesinin gerekçesi ise bölgede seçilmiş düzenleme sahasının olmaması, düzenleme sahası belirlendiğinde kesilmesi gereken düzenleme ortaklık payının yasal oranı geçememesi, aynı bölgeye ilişkin olarak Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşen dosyalarda da %40 oranında düzenleme ortaklık payı kesilerek kamulaştırma bedelinin belirlenmesi olarak açıklanmıştır.

5. Sonuç olarak %40 oranında düzenleme ortaklık payı oranları düşülmek suretiyle belirlenen kamulaştırma bedelleri Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

6. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda belirtilen başvuruların süresinde yapılan 2022/79349 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

8. Başvurucular, dava konusu taşınmazların kültürel tesis alanında kalması nedeniyle imar uygulaması yapılamayacak durumda olduğunu, bu itibarla taşınmazlardan düzenleme ortaklık payı kesilmesinin hatalı olduğunu, Yargıtay Dairesinin 28/6/2012 tarihli ve E.2012/8267, K.2012/14483 sayılı emsal kararı olduğunu, en aleyhe durumda dahi dava konusu taşınmazlardan kesilmesi gereken düzenleme ortaklık payının %25 olduğunu, emsal başka bir dava dosyasında %32,05 oranında belirlenen düzenleme ortaklık payı kesintisinin Yargıtay Dairesince onandığını, lehlerine hükmedilen kamulaştırma bedellerinin değer kaybına uğratıldığını belirterek mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan 2022/79349 numaralı bireysel başvuruda başvurucu, işbu iddialara ek olarak dava konusu taşınmazla aynı bölgede bulunan ve aynı emsal dikkate alınarak değeri belirlenen taşınmaza ilişkin olarak İzmir 12. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde görülen davada taşınmazın emsale göre değeri %35 oranında belirlenirken dava konusu taşınmazın %18 olarak belirlenmesinin hatalı olduğundan ve bilirkişi raporlarında kıyas emsal taşınmaz olarak belirlenen taşınmazdan %7,364 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapıldığına dair Konak Belediye Başkanlığı Plan ve Proje Müdürlüğünün 1/12/2015 tarihli yazısının yargılama sırasında dikkate alınmamasından yakınmıştır.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurulara konu davalara ilişkin İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine

İlişkin İddia

11. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

12. Başvurucular, başvuru formlarında dava konusu taşınmazların sit alanında kalması nedeniyle imar uygulaması yapılamayacak durumda olduğunu, bu kapsamda taşınmazların düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmak suretiyle değerinin belirlenmesinin hatalı olduğunu ileri sürmüş; bu konuda daha önce verilen Yargıtay kararından bahsetmiştir. Asliye Hukuk Mahkemelerince hükme esas alınan bilirkişi raporlarının taşınmazların imar durumuna yönelik değerlendirmeleri içeren kısımlarında taşınmazların sit alanında kaldığı, taşınmazlara yönelik yapılacak her türlü işlem için Koruma Bölge Kurulundan izin alınması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla raporlarda imar uygulaması yapılmasına imkân olmadığına dair herhangi bir açıklamaya yer verilmediği, yapılabilecek her türlü işlemin Koruma Bölge Kurulunun iznine tabi olduğu (bkz. § 3), bu kapsamda dava konusu taşınmazların durumunun başvuruculların emsal olarak belirttiği Yargıtay kararından ayrıştığı değerlendirilmiştir.

13. Yine başvurucular, taşınmazlara emsal olarak seçilen taşınmazdan %7,364 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılırken taşınmazlarından %40 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmasının hatalı olduğunu, emsal başka bir dava dosyasında %32,05 oranında belirlenen düzenleme ortaklık payı kesintisinin Yargıtay Dairesince onandığını, en aleyhe durumda bile taşınmazlarından %25 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvurulara konu yargılamalarda taşınmazların kamulaştırma bedelleri tespit edilirken %40 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmasının gerekçesi bölgede seçilmiş düzenleme sahasının olmaması, düzenleme sahası belirlendiğinde kesilmesi gereken düzenleme ortaklık payının yasal oranı geçememesi, aynı bölgeye ilişkin olarak Yargıtay Dairesinin denetiminden geçerek kesinleşen dosyalarda da %40 oranında düzenleme ortaklık payı kesilerek kamulaştırma bedelinin belirlenmesi olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla yargılama makamlarınca dava konusu taşınmazlardan %40 oranında düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılması ilgili ve

yeterli gerekçeyle açıklanmıştır.

14. Son olarak 2022/79349 numaralı başvuruda başvurucu, dava konusu taşınmazla aynı bölgede olan ve aynı emsal dikkate alınarak değeri belirlenen taşınmaza ilişkin olarak İzmir 12. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde görülen davada taşınmazın emsale göre değeri %35 oranında belirlenirken dava konusu taşınmazın %18 olarak belirlenmesinin hatalı olduğunu ileri sürmüştür. Başvuruya konu olayda hükme esas alınan bilirkişi raporunda emsal alınan taşınmaz ile dava konusu taşınmaz detaylı olarak kıyaslanmış emsal taşınmazın dava konusu taşınmazdan %18 oranında değerli bulunduğu ifade edilmiştir. Kamulaştırma bedeli her taşınmazın özellikleri dikkate alınarak belirlenmekte olup her taşınmazın değerinin farklı olması olasıdır. Başvurucunun sadece aynı bölgedeki taşınmazın emsal taşınmazdan %35 oranında daha değerli olduğunu öne sürmesi yargılama makamlarının ulaştığı kanaatin keyfî olduğunun kabulü için tek başına yeterli görülmeyebilir. Bu konuda başvurucunun bundan daha öte dayanaklar göstermesi, söz konusu taşınmazın kendisininkiyle benzer özellikleri olduğu, yüz ölçümlerinin, geometrik yapılarının aynı olduğu gibi birtakım somut verileri sunması gerekir. Başvurucu, Asliye Hukuk Mahkemesince varılan kanaatin aksine değerlendirme yapılmasını gerektiren herhangi bir bilgi ve belgeyi başvuru formu ve eklerinde sunmamıştır. Bu itibarla Asliye Hukuk Mahkemesince dava konusu taşınmazın emsal taşınmaza göre değerinin ilgili ve yeterli gerekçe ile açıklanmak suretiyle belirlendiği değerlendirilmiştir.

15. Netice itibarıyla yargı makamlarının ulaştığı kanaatin keyfî ve temelsiz olmadığı, başvuruculara bedelin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, taşınmazların gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında başvuruculara mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuruculara mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kendilerine şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği, kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda

açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer verilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderlerinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SERKAN ÇAKIR VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/79364 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/79364

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SERKAN ÇAKIR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/79364)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Serkan ÇAKIR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi ve enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Komisyon 2022/79364, 2022/104476, 2022/107226, 2022/107227, 2023/66020 ve 2023/66557 numaralı başvurularda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. 2022/79165, 2023/105040, 2023/11939, 2023/27552, 2023/28200, 2023/42145, 2023/59193, 2023/64160, 2023/64209, 2023/68138, 2023/70402, 2023/72011, 2023/8550, 2023/8552, 2023/87049, 2023/88312 ve 2024/49041 numaralı başvurularda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınılmıştır.

4. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan sorgulamada başvuruculardan Hilal Oral'ın başvuruda bulunduktan sonra 31/12/2025 tarihinde vefat ettiği görülmüştür.

II. DEĞERLENDİRME

5. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların süresinde yapılan 2022/79364 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan bu dosya ile birleşen 2023/64209 ve 2023/27552 numaralı bireysel başvurularda başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Bu başvurularda ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Hilal Oral Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Hilal Oral başvuru tarihinden sonra 31/12/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Hilal Oral yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Hilal Oral yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırma Bedelleri ile Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B.

No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Kamulaştırma Bedelleri ile Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

11. Somut başvuruda başvuruculara bedelin/tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak ellerinden alınan taşınmazların gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin/tazminatın gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

15. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

16. Kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. Başvurucu Hilal Oral yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

D. Diğer başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

E. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

F. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (F) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

H. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harç ve (G) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruculara listede gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

I. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KADİR UYSAL

B. No: 2022/107174 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/107174

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KADİR UYSAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/107174)

Karar Tarihi: 22/4/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 21/9/2026 - 33377

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucu : Kadir UYSAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda süreli yayına erişim talebinin reddedilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hükümlü olarak Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Ceza İnfaz Kurumu, hükümlü ve tutukluların ücretlerini karşılamaları şartıyla dergi temin etmesi amacıyla Bolvadin ilçesindeki dergi bayisiyle bir anlaşma yapmıştır. Devam eden süreçte dergilerin temin edilememesi üzerine Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunca (İdare ve Gözlem Kurulu) alınan bedeller hükümlü ve tutuklulara iade edilmiştir. İdare ve Gözlem Kurulunca dergi alımına ilişkin olarak Bolvadin ve Afyonkarahisar bayileriyle yapılan girişimlerin olumsuz sonuçlandığı, ilgili bayilerin dergileri tedarik edemediği belirtilmiştir. İnternet ortamından dergi alınmasının ise kurum tarafından mümkün olmadığı zira dergilerin gelmemesi hâlinde ödenen bedelin geri alınmasında veya geri alınan tutarın muhatap mahpusa tahliye durumunda iadesinde zorluklar yaşandığı ifade edilmiştir.

4. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunca dergi alınamayacağının bildirilmesi üzerine infaz hâkimliğine şikâyette bulunmuştur. Şikâyet dilekçesinde, kargo yoluyla veya ailesi aracılığıyla dergi almasına izin verilmediğini, mevzuat gereği dergi temin etmenin Ceza İnfaz Kurumunun sorumluluğunda olduğunu, bu yükümlülüğün yerine getirilememesi durumunda dışarıdan dergi temin edilmesine izin verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

5. Şikâyeti inceleyen Bolvadin İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği/Hâkimlik) dergi temini konusunda bayiden kaynaklı tedarik sorunu yaşandığı ve temin konusunda Ceza İnfaz Kurumunca alternatif yolların da denendiği gerekçesiyle 10/10/2022 tarihinde başvurunun reddine karar vermiştir.

6. Başvurucunun İnfaz Hâkimliğinin kararına yaptığı itiraz Bolvadin Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) 15/11/2022 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, Hâkimlik kararında usul ve kanuna aykırı herhangi bir husus bulunmadığını belirtmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 24/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 13/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; süreli yayınlara ulaşamadığını, bu sebeple kişisel gelişimini sağlayamadığını, Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla satın almak istediği yayınların temin edilemediğini belirterek haberleşme hürriyeti, bilim ve sanat hürriyeti ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, mevcut başvuruda başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine yönelik şikâyetlerine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği birçok kararında hükümlü ve tutuklulara posta/kargo yoluyla gelen, ziyaretçilerin getirdiği veya hükümlü ve tutukluların satın aldıkları süreli ya da süresiz yayınların ceza infaz kurumlarına kabul edilmemesini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir (ilgili kararlar için bkz. İbrahim Kaptan (2) [2. B.], B. No: 2017/30723, 12/9/2018, § 23; Recep Bekik ve diğerleri [GK], B. No: 2016/12936, 27/3/2019, § 24; Ahmet Sil ve Taner Yay [2. B.], B. No: 2017/35227, 30/9/2020, § 31). Bu doğrultuda başvurucunun ceza infaz kurumu aracılığıyla dergi temin etme talebinin yerine getirilememesine yönelik iddialarının bir bütün hâlinde ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Tutuklu ve hükümlüler, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65). Bu bağlamda tutuklu ve hükümlülerin ifade özgürlüğü de Anayasa ve Sözleşme kapsamında koruma

altındadır (Murat Karayel (5) [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27).

14. Tutuklu ve hükümlülerin süreli veya süresiz yayınlara ulaşabilmesi de bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğünün somut yansıması olarak ifade özgürlüğünün koruması altındadır (İbrahim Bilmez [1. B.], B. No: 2013/434, 26/2/2015, § 74; Kamuran Reşit Bekir [GK], B. No: 2013/3614, 8/4/2015, § 43; Hüseyin Sürensoy [1. B.], B. No: 2013/749, 6/10/2015, § 44; Ahmet Temiz (6) [2. B.], B. No: 2014/10213, 1/2/2017, § 34). Bu doğrultuda bir ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurucunun bir dergiye ulaşamamasının haber veya fikir alma özgürlüğüne, dolayısıyla ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu kabul edilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi Recep Bekik ve diğerleri kararında benzer müdahalelerin hukuki dayanağı olan 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 62. maddesinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı, başvuruya konu süreli yayınların ceza infaz kurumlarının düzeninin ve güvenliğinin sağlanması, suçun önlenmesi ve mahkûmun ıslahı amaçlarıyla başvuruculara verilmemesi şeklindeki müdahalelerin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen kamu düzeni ve kamu güvenliği kapsamında meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varmıştır (Recep Bekik ve diğerleri, §§ 32, 33). Mevcut başvuruda da anılan tespitten ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bundan sonra yapılması gereken, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığını değerlendirmektir.

16. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamalı ve orantılı olmalıdır (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendini göstermesi gerekmektedir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

17. İncelenen olayda başvurucu, bedeli karşılanmak üzere dergi alınması talebinde bulunmuş; Ceza İnfaz Kurumunca bu talep yerine getirilmemiştir. Ceza İnfaz Kurumu yapılan iş birliği dâhilinde tedarikçi bayinin dergi temini sağlayamadığını, idareye atfedilebilir bir kusur bulunmadığını belirtmiştir. İnfaz Hâkimliği, bayiden kaynaklı tedarik sorunu yaşandığını ve temin konusunda alternatif yollar denendiğini belirterek başvurucunun şikâyetini kabul etmemiştir. Bu kararın usul ve kanuna uygun olduğunu belirten Ağır Ceza Mahkemesi başvurucunun itirazını reddetmiştir.

18. Anayasa Mahkemesi Kenan Unus ([1. B.], B. No: 2021/32769, 16/4/2025) kararında ceza infaz kurumunda bulunan başvurucunun bazı gazetelere abone olma talebini incelemiş; ceza infaz kurumunun söz konusu gazetelerin temin edilebilmesi adına gerekli inceleme ve araştırmada bulunduğunu, anlaşmalı bayi haricinde diğer bayilerle iletişime geçtiğini, başvuruya konu gazetelerin bulunup bulunmadığı ve gazetelerin doğrudan ceza infaz kurumuna posta/kargo ile gönderilip gönderilemeyeceği hususlarında yazışma yaptığını, gelen cevabi yazılarda da ilgili gazetelerin posta/kargo yoluyla gönderilemeyeceğinin bildirildiğini, bunun üzerine ceza infaz kurumunun başvurucunun talebini reddettiğini belirtmiştir. İnfaz hâkimliğinin de ceza infaz kurumunun gerekçesine dayanarak başvurucunun itirazını reddettiğini, bu doğrultuda ceza infaz kurumu idaresinin

başvurucunun talebine yönelik üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiğini ve temin noktasında gerekli araştırmayı yaptığını, infaz hâkimliğinin başvurucunun talebini reddederken kurum gerekçesini dikkate alarak başvurucunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturduğunu, bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ifade etmiştir (Kenan Unus, §§ 26, 27).

19. Benzer nitelikte ceza infaz kurumunda bulunan başvurucunun bir gazeteye abone olma talebinin reddedilmesine ilişkin ihlal iddialarını incelediği Tahsin Gündüz ([2. B.], B. No: 2020/10519, 15/4/2025) kararında Anayasa Mahkemesi, başvuruya konu olayda ceza infaz kurumunun tedarikçi firmada bulunmadığı gerekçesiyle süreli yayına başvurucunun abone olma talebini kabul etmediğini, infaz hâkimliğinin de benzer gerekçelerle başvurucunun itirazını reddettiğini tespit etmiştir. Bununla birlikte infaz hâkimliğinin başvurucunun itirazını reddederken Anayasa Mahkemesi içtihatlarında yer alan ilke ve tespitler ışığında bir değerlendirme yapmaksızın söz konusu süreli yayının yalnızca tedarikçi firmada bulunmamasını gözönüne aldığını ve başvurucunun itirazını reddettiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi uyuşmazlığa ilişkin olarak bir süreli yayının yalnızca tedarikçi firmada bulunmamasının abonelik talebinin reddine gerekçe oluşturmasının ilgili mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihatları gereğince mümkün olmadığını, ceza infaz kurumu idaresinin mevcut olayda söz konusu gazetenin temin edilebilmesi adına gerekli inceleme ve araştırmada bulunmadığını, ceza infaz kurumunun anlaşmalı bayi haricinde diğer bayilerde anılan gazetenin bulunup bulunmadığını, ilgili gazete ile yazışma yaparak temininin sağlanabileceği bayilere gazetenin tesliminin yapılıp yapılamayacağını veya gazetenin doğrudan ceza infaz kurumuna posta/kargo ile gönderilip gönderilemeyeceğini araştırmak için herhangi bir çaba göstermeden başvurucunun talebini reddettiğini, infaz hâkimliğinin de bu hususlara ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmadığını belirtmiştir. Bu noktada yapılması gerekenlere değinen Anayasa Mahkemesi, mahpuslarca talep edilen süreli yayınların temin edilebilmesi için gerekli özen yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve süreli yayının temini için ilgili yerlerden gerekli araştırmaların yapılması, akabinde söz konusu süreli yayınların tüm araştırmalara rağmen temin edilememesi hâlinde buna ilişkin ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulması, temin edilmesi hâlinde ise 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62. maddeleri ile Anayasa Mahkemesi içtihatlarında yer alan ilke ve tespitlere göre değerlendirilme yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Buna karşın başvuruya konu olayda idare ve infaz hâkimliğinin yalnızca ilgili gazetenin tedarikçi firmada bulunmadığından bahisle başvurucunun talebini reddetmesinin başvurucunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturmadığı ve bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı sonucuna varmıştır (Tahsin Gündüz, §§ 25-27).

20. Bu kapsamda ücretleri tutuklu ve hükümlüler tarafından ödenmek ve kurum tarafından temin edilmek suretiyle istenen süreli veya süresiz yayınların öncelikle kuruma getirilmesi için gerekli işlemler yapılmalıdır (Kenan Unus, § 24; Tahsin Gündüz, § 19). Bu bağlamda başvurucunun ulaşmak istediği süreli yayının temini hususunda Ceza İnfaz Kurumunca gerekli gayretin gösterilip gösterilmediği ele alınmalıdır.

21. Olayda Ceza İnfaz Kurumu, ücreti karşılığında dergi temini hususunda Bolvadin'deki bayiyle anlaşma sağlamasına karşın bayiden kaynaklanan sebeplerle dergiyi temin edememiş, bu konuda sorunu çözmek için yaptığı girişimler ise olumsuz sonuçlanmıştır. İnternet ortamında dergi alınmasının ise olumsuz bir durumda ücretin iadesinde oluşabilecek zorluk veya ücret iadesi sağlansa dahi bu ücretin muhatabına teslimde tahliye hâllerinde yaşanabilecek sorunlar sebebiyle mümkün olmadığı belirtilmiştir (bkz. § 3).

Başvurucunun dergi temin edilememesinden kaynaklı şikâyetini inceleyen İnfaz Hâkimliği ise dergi temini konusunda bayi sebebiyle tedarik sorunu yaşandığını ve temin konusunda Ceza İnfaz Kurumunca alternatif yolların da denendiğini belirterek şikâyetin reddine karar vermiştir.

22. Dolayısıyla Ceza İnfaz Kurumu idaresinin mevcut olayda başvurucunun talep ettiği derginin temin edilebilmesi için gerekli inceleme ve araştırmayı yaptığı, alternatif seçenekleri değerlendirdiği, nitekim Ceza İnfaz Kurumunun anlaşmalı bayi haricinde, anlaşmalı bayinin dergileri temin ettiği, Afyonkarahisar'da yer alan bayiyle de iletişime geçtiği, gerekli gayreti sarf ettiği, buna rağmen sonuç alamadığı, alternatif satın alma yollarının ise neden mümkün olmadığını açıkladığı, bunun üzerine başvurucunun talebini reddettiği görülmüştür. İnfaz Hâkimliğinin de Ceza İnfaz Kurumu gerekçesine dayanarak başvurucunun itirazını reddettiği anlaşılmıştır.

23. Bu hâliyle Ceza İnfaz Kurumu idaresinin başvurucunun talebine yönelik üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiği ve temin noktasında gerekli araştırmayı yaptığı, alternatif yollardan dergi temin edilmemesini sebepleriyle açıkladığı, İnfaz Hâkimliğinin de başvurucunun talebini reddederken kurum gerekçesini dikkate alarak başvurucunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturduğu ve bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı görülmüştür. Dolayısıyla müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı söylenemez (Kenan Unus, § 27).

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÖMER ÇEVİK

B. No: 2023/3043 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/3043

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖMER ÇEVİK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/3043)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Ömer ÇEVİK

Vekili : Av. Kadir ÇALIŞKAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 2/12/2022 tarihinde öğrendikten sonra 8/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal

güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

5. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 55.355,01 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/237, K.2022/6) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MİNE ZEYNEP ARI VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/4822 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/4822

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MİNE ZEYNEP ARI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/4822)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Selçuk KILIÇ

Başvurucular : Mine Zeynep ARI ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (D) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik aylığı bağlananlara emekli ikramiyesi ödenebilmesi için kamudaki görevin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermesi koşulunun aranması nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon talepte bulunan ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Ekli listenin (A) sütununda bulunan başvurular, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme 2023/4822 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

4. Başvurucular, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmet süreleri birleştirilmek suretiyle hesaplanan hizmet süresi için kendilerine emekli aylığı bağlandığı hâlde emekli ikramiyesi verilmemesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hizmet süresi

birleştirmesi yapmadan emekliye ayrılanlara herhangi bir şart aranmaksızın emekli ikramiyesi ödenmekteyken kendileri gibi hizmet süresi birleştirmesi yaparak emekli olabileceklere aynı hakkın tanınmaması nedeniyle ayrımcılığa uğradıklarını iddia etmiştir. Memuriyetlerinin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermediği gerekçesiyle emekli ikramiyesi ödenmeden emekli aylığı bağlanması işlemine karşı açtıkları iptal davalarının reddedilmesi sebebiyle mülkiyet hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, iddiasını ispat edemeyen ve iddiasını belirli bir kanun hükmüne ya da istikrarlı bir içtihada dayandırmayan başvuruculaların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değeri veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru bir beklentisi olmadığı ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

6. Başvuruculaların emekli ikramiyesi ödenmemesine dair şikâyetlerinin esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiği anlaşıldığından ihlal iddialarının mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

7. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Fikret Aslan ([GK], B. No: 2019/41241, 25/2/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Kararda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olma kuralının yalnızca hizmet birleştirmesi suretiyle emekli aylığı bağlananlar için geçerli olduğu, emekli aylığı bağlanması için 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında süresi tek başına yeterli olanların kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarılsalar dahi emekli ikramiyesi alabildiği belirtilmiş, kamu görevinden çıkarıldığı hâlde anılan kapsamdaki sigortalılık süresi aylık bağlanmaya yeterli olanlar ile aylık bağlanmaya yeterli olmayanlar arasında -emekli ikramiyesi ödenebilmesi için- 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı mülga İş Kanunu'nun 14. maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona erme kuralına tabi tutularak farklılık oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede farklı muamelenin emekli aylığına hak kazanılması için gerekli sürenin önemli bir kısmını kamuda geçirdikten sonra kamu görevinden çıkarılan başvurucuya emekli ikramiyesine hak kazanma yönünden orantısız külfet yüklediği sonucuna varılarak mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine, ihlalin kanundan kaynaklanması nedeniyle kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir (Fikret Aslan, §§ 46-88).

9. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Emekli Sandığına bağlı olarak geçen hizmet süresinin tek başına yeterli olması hâlinde görevin ne şekilde sona erdiğine bakılmadan emekli ikramiyesi ödeneceği hâlde hizmet süresinin tek başına emekliliğe yeterli olmaması durumunda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak hizmetin sona ermiş olma koşulunun aranması sonucu emekli ikramiyesine

hak kazanma bakımından başvuruculara orantısız külfet yüklenmesinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Fikret Aslan, § 84).

13. Anayasa Mahkemesi, ihlalin kanundan kaynaklandığı hâllerde giderimin ne şekilde yapılacağı ile ilgili olarak Hulusi Yılmaz ([GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) kararında ilkeleri tespit etmiştir. Buna göre ihlal, idari makamların veya yargı mercilerinin Anayasa'ya uygun yorum yapmalarına imkân vermeyecek açıklıkta bir kanun hükmünü uygulamaları veya kanundaki belirsizlikler nedeniyle ortaya çıkmışsa bu ihlal, kanunun uygulanmasından değil doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Bu durumda ancak ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi ya da yeni ihlallere yol açılmasının önüne geçilmesi için belirsizliğin ortadan kaldırılması hâlinde söz konusu ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilebildiğinden söz edilebilir (Hulusi Yılmaz, § 56).

14. Anayasa Mahkemesinin Hulusi Yılmaz kararında benimsendiği üzere kanundan kaynaklanan ihlal durumunda ihlalin giderimini sağlayabilecek yöntemlerden biri de ihlale neden kanuni düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili mahkemesince itiraz yoluna başvurulmasıdır. Bu bağlamda somut başvuruda Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulmasının sağlanması amacıyla yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varılmıştır.

15. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

E. Ekli listenin (F) sütununda yer alan başvuru harçları ile ekli listenin (E) sütununda yer alan vekâlet ücretinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HÜRMET ALPAY VE MEHMET KAMİL KÖSEOĞLU

B. No: 2023/10290 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/10290

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜRMET ALPAY VE MEHMET KAMİL KÖSEOĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/10290)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Hürmet ALPAY 2. Mehmet Kamil KÖSEOĞLU

Vekili : Av. Burak GÜNEŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin taşınmazın kültürel varlığına ilişkin eskilik, enderlik ve sanat değeri dikkate alınmaksızın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Vakıflar Genel Müdürlüğü (İdare) tarafından başvuruculara ait olan ve Kayseri'nin Melikgazi ilçesi Camikebir Mahallesi'nde bulunan 375 ada 9 parsel sayılı 14 m² taşınmazın Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu (Koruma Kurulu) kararıyla korunması gereken kültür varlığı olduğundan bahisle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 15. maddesi gereği kamulaştırılmasına karar verilmiştir. İdare, başvuruculara karşı Kayseri 3. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açmıştır.

3. Mahkemece keşif yapılmış ve bilirkişi raporları alınmıştır. Bilirkişi raporunda (hükme esas alınan) belirtilen hususlar şöyledir:

i. Koruma Kurulu kararıyla dava konusu taşınmazın korunması gereken tarihi eser vasfında olduğu tespit edilmiştir. Pamukhan olarak bilinen eser içinde bulunan taşınmaz dükkân ve depolama alanı olarak kullanılmaktadır.

ii. İmar planına dâhil olduğu anlaşılan taşınmazın konumu, çevresindeki yapılaşmalar, belediye ve diğer kamu hizmetlerinden faydalanıyor olması nedeniyle arsa vasfında olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple taşınmazın kamulaştırma bedeli 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi kapsamında emsal taşınmazlarla mukayese edilerek belirlenmelidir.

iii. Dava konusu taşınmazla aynı parselde bulunan ve emsal olduğu belirtilen taşınmazlar satış işlemlerinde piyasa değerinin yansıtılmaması sebebiyle emsal olarak kabul edilmemiştir.

iv. Kayseri'nin Melikgazi ilçesi Tacettin Veli Mahallesi 5019 ada 3 parsel sayılı arsa vasfındaki taşınmaz emsal olarak alınmıştır. Emsal taşınmazın 15/1/2007 tarihli satış işleminde belirtilen satış değeri dikkate alındığında dava tarihi itibarıyla m² birim değeri 2.366,04 TL'dir.

v. Dava konusu taşınmaz Cumhuriyet Meydanı'na, Kazancılar Çarşısı'na ve Kapalı Çarşı'ya yakın konumda olup kesici ev aletlerinin satıldığı bölgededir. Taşınmaz, her türlü belediye ve kamu hizmetinden yararlanmaktadır. Emsal taşınmaz ise İnönü Bulvarı'na, Yoğunburç Caddesi'ne ve Kayseri Lisesine yakın olup ticari iş merkezlerinin yakın olduğu bölgededir. Taşınmaz, her türlü belediye ve kamu hizmetinden yararlanmaktadır. Dava konusu taşınmaz ile emsal taşınmazın konumları, ticari vasıfları, merkezi yerlerde ve çarşı içinde bulunmaları gibi özelliklerinin karşılaştırılması neticesinde emsal taşınmazın dava konusu taşınmazdan daha değerli olduğu anlaşılmıştır. Buna göre dava konusu taşınmazın dava tarihleri itibarıyla m² birim değeri %40 oranında düzenleme ortaklık payı (DOP) düşülerek 2.250 TL'dir. Böylece taşınmazın arsa değeri 29.925 TL olarak hesaplanmıştır. Taşınmazın üzerindeki yapıların tarihi eser niteliğinde olduğu dikkate alındığında yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının tebliğine göre 5. sınıf D grubu yapı sınıfına dâhil olduğu görülmüştür. Yapının %70 yıpranma payı gözetildiğinde m² birim fiyatı 2.040 TL olup yapıların toplam değeri 8.568 TL'dir. Böylece dava tarihi itibarıyla taşınmazın toplam değeri 38.493 TL'dir.

4. Mahkemece söz konusu bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararda, dava konusu taşınmazın başvuruculların dâhil olduğu davalılar adına olan tapu kaydının iptaline ve taşınmazın Mazbut Veziri Azam Bayram Paşa Vakfı (Mevlevihane/Vakıf) adına tesciline hükmedilmiş, kamulaştırma bedeli 38.493 TL olarak belirlenmiştir.

5. Karara karşı yalnızca İdare tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) İdarenin istinaf başvurusu reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir.

6. Başvurucular, nihai kararı 29/12/2022 tarihinden öğrendikten sonra 30/1/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucular, maliki oldukları tarihi Pamukhan'da bulunan taşınmaza ilişkin olarak Mahkemece m² birim fiyatının emsal taşınmazlar için açılan davalarda tespit edilen değerden daha düşük belirlendiğini ileri sürmüştür. Taşınmazın yapı değeri tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince enderlik, eskilik ve sanat değerinin dikkate alınmadığını, böylece taşınmazın gerçek değerinin tespit edilemediğini, yargılamada anılan düzenlemenin taşınmazın gerçek değerinin tespit edilmesine engel olması nedeniyle Anayasa'ya aykırı olduğunun ileri sürüldüğünü ancak bu iddianın değerlendirilmediğini ifade etmiştir. Sonuç olarak mülkiyet hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davaya ilişkin İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin dikkate alınması, ayrıca Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddiaları yinelemiştir.

10. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Başvuruya konu olayda başvurucular, istinaf kanun yoluna başvurmamıştır. Bununla birlikte başvuruya konu taşınmazın bulunduğu bölgede yer alan ve aynı kamulaştırma işlemi kapsamında kamulaştırılan taşınmazlara ilişkin olarak aynı iddialarla Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru dosyalarında istinaf kanun yoluna gidildiği ancak Bölge Adliye Mahkemesince başvurucuların taşınmazlarının yapı değeri tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince enderlik, eskilik ve sanat değerinin dikkate alınmadığına dair itirazları hakkında olumlu bir değerlendirme yapılmadığı görülmüştür (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesinin 3/6/2020 tarihli ve E.2019/1312, K.2020/563; 4/6/2021 tarihli ve E.2020/479, K.2021/1246; 1/7/2021 tarihli ve E.2019/3020, K.2021/1491; 23/2/2023 tarihli ve E.2022/706, K.2023/399 sayılı kararları). Bu kapsamda istinaf kanun yolunun başvurucular açısından etkili bir yol olduğunun söylenemeyeceği değerlendirilmiştir. Sonuç olarak açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa Mahkemesi dava konusu taşınmaz ile aynı yerde bulunan taşınmazlar ile ilgili olarak benzer nitelikteki iddialarla yapılan başvuruya ilişkin Hürmet Alpay ve diğerleri ([GK], B. No: 2020/27651, 18/9/2025) kararında, konuyu detaylı olarak incelemiş ve uygulanması gereken anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda, başvuruculaların öncelikle kamulaştırma bedellerinin emsal nitelikteki taşınmazlar için açılan bedel ve tescil davalarında tespit edilen kamulaştırma bedellerine göre daha düşük belirlendiğine yönelik iddiaları bakımından değerlendirme yapmış ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede başvuruculara ait taşınmazlar için asliye hukuk mahkemelerince belirlenen m² birim değerinin tespit edilen değer aralığında yer aldığını belirterek başvuruculaların kamulaştırma bedelinin emsal taşınmazlara göre düşük belirlendiğine yönelik iddialarının temelinin bulunmadığını ifade etmiştir. Başvuruculaların diğer şikâyeti olan kamulaştırma bedeli tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alınmaması nedeniyle kamulaştırma bedelinin gerçek değerin altında belirlendiğine ilişkin iddiaları yönünden ise 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan düzenleme gereği dava konusu taşınmazların eskilik, enderlik ve sanat değerinin

kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınmasının mümkün olmadığını, başvuruculaların taşınmazların değerine etki etse dahi eskilik, enderlik ve sanat değerinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınması ihtimalini ortadan kaldıran düzenleme nedeniyle Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek bedel güvencesinden mahrum bırakıldığını açıklamıştır. Bu kapsamda başvuruculaların mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı sonucuna ulaşmış; son olarak ihlalin söz konusu düzenlemeden kaynaklandığını vurgulamıştır (Hürmet Alpay ve diğerleri, §§ 55-61).

13. Başvuruya konu olayda başvuruculara ait taşınmazın Koruma Kurulu kararıyla korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıdığının tespiti üzerine İdare tarafından kamulaştırma bedeli ve tescil davaları açılmıştır. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda taşınmazın arsa vasfında olduğu belirlenmiş, kamulaştırma bedeli emsal olarak belirlenen taşınmazla kıyaslanarak tespit edilmiştir. Son olarak raporda taşınmazın üzerindeki yapının değeri 2942 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi gereğince yaşına ve sınıfına uygun şekilde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan listelere göre yıpranma payı düşülerek saptanmış ve yapının tarihi eser niteliğine göre eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alındığına dair herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

14. Başvuruculara ait taşınmazın kamulaştırma bedeli tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alınmaması nedeniyle kamulaştırma bedelinin gerçek değerin altında belirlendiğine dair iddiası bakımından Hürmet Alpay ve diğerleri kararındaki ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı ve dolayısıyla başvuruculara mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı değerlendirilmiştir.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 15.000.000 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

17. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Buna göre bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekir (Mehmet Doğan, §§ 55, 57).

18. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Hürmet Alpay ve diğerleri, § 60).

19. Hürmet Alpay ve diğerleri başvurusunda Anayasa Mahkemesi, kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verdiği (Hürmet Alpay ve diğerleri, § 68) anlaşıldığından bu hususta yeniden Türkiye Büyük Millet Meclisine çağrı yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kayseri 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/14, K.2018/299) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ AKGÜL

B. No: 2023/19435 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/19435

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ AKGÜL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/19435)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Ali AKGÜL

Vekilleri : Av. Kürşat TOPGÜL Av. Barış Ecevit SUNAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca başkaca ihlal iddiaları da bulunmaktadır.

2. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucunun ikametgâhının balkonundan havaya ateş edildiğine yönelik ihbar üzerine başvurucu hakkında 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet ve korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etme suçundan soruşturma başlatmıştır.

3. Başsavcılık, başvurucunun adresinde gecikmesinde sakınca bulunan hâl kapsamında 14/5/2021 günü saat 01.40 ile 02.00 arasında arama yapılmasına, ele geçirilen suç unsurlarına el konulmasına karar vermiştir.

4. Kolluk görevlilerince başvurucunun adresinde arama yapılmıştır. Tanzim edilen ikamet arama tutanağında adresin kapısının defaten çalınmasına rağmen açılmaması üzerine koçbaşıyla kapı kırılarak içeri girildiği, başvurucunun yüksek sesle seslenilmesi üzerine yatak odası kısmında bulunan yataktan kalktığı, aşırı derecede alkollü olduğunun hâl ve

hareketlerinden anlaşıldığı, yatak odasının balkon kapısı önünde siyah poşet içinde tabanca ve şarjör, salon kısmında mutfak tezgâhı üzerinde üç adet fişek bulunarak el konulduğu hususları belirtilmiştir. İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliği 14/5/2021 tarihli kararıyla el koymanın onanmasına karar vermiştir.

5. Başvurucu, kollukta müdafisiz şekilde alınan ifadesinde; gece hatırlamadığı bir saate polislerin ikametgâhına gelerek kapıyı çaldığını, alkolün etkisiyle uyuduğundan hiçbir şey duymadığını, evde bulunan silahı uzun zaman önce ismini hatırlamadığı bir tanıdığından aldığını, alkolün etkisiyle bir anlık kızgınlıkla evin balkonundan havaya iki el ateş ettiğini beyan etmiştir. İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünün 10/9/2021 tarihli uzmanlık raporunda başvurucudan alınan el svap örneklerinde atış artığına rastlanılmadığı tespit edilmiştir.

6. Başsavcılık, başvurucunun 6136 sayılı Kanun'a muhalefet ve korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etme suçundan cezalandırılması talebiyle 2/12/2021 tarihli iddianameyi düzenlemiştir. İddianamede başvurucunun ikametgâhında yapılan aramada ruhsatsız tabanca ve fişeklerin ele geçirildiği, suça konu elde edilen silaha ilişkin İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünün 10/9/2021 tarihli uzmanlık raporuna göre bahse konu silahın 6136 sayılı Kanun kapsamında yasak niteliği haiz olduğunun tespit edildiği, başvurucunun alınan ifadesinde suçlamayı kabul ettiği gözönünde bulundurularak üzerine atılı suçu işlediği ileri sürülmüştür.

7. İddianamenin kabulüyle açılan dava İstanbul 29. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılama toplam dört celse sürmüştür.

8. İkinci celsede başvurucu savunmasında eniştesi [N...]nin silahı iki el sıktığını, kendisi yatarken polisin zili çaldığını ancak sarhoş olduğu için kapıyı açamadığını, koçbaşıyla kapısının kırıldığını, [N...]nin silahı poşetin içine bırakarak gittiğini, kendisinin silahın sesinden bile haberinin olmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu müdafii beyanında başvurucunun el svapları incelendiğinde barut izine rastlanılmadığını, akrabası olan ve polislerin eve geldiği anda evde bulunmayan [N.A.nın] silahı sıkıp gittiğini iddia etmiştir.

9. Üçüncü celsede dinlenen N.A. tanık sıfatıyla çöpü karıştırırken kağıda sarılı bir silah bularak evine götürdüğünü, ertesi gün sormak için başvurucunun yanına geldiğini, daha sonra yemek yiyerek alkol almaya başladıklarını, başvurucunun sarhoş olup yattığını, kendisinin gece 01.00'e doğru silahı denemek için birkaç el havaya sıktığını, kendisine telefon gelmesi üzerine eve gitmek zorunda kaldığını, silahı poşet içerisinde balkona koyduğunu beyan etmiştir. Bu celse iddia makamı esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Mahkeme, esasa ilişkin mütalaaya karşı yazılı beyanda bulunması için başvurucu müdafine süre verilmesine karar vermiştir.

10. Dördüncü celsede başvurucu müdafii olay günü N.A.nın orada olduğunu bilen D.A.nın dinlenilmesini talep etmiştir. Mahkeme, dosyada maddi gerçeğin ortaya çıkması açısından delillerin toplanmış olduğu, iddia makamının mütalaasını sunduğu, buna karşı beyanda da bulunulduğu, gelinen aşamada soruşturmanın genişletilmesinin esasa etkili olmayacağı ve yargılamayı uzatacağı gerekçesiyle talebin reddine karar vermiştir.

11. Mahkeme, başvurucunun 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan 5 ay hapis ve 400 TL adli para cezasıyla, korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etme suçundan 5 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Olay günü 01:40 sıralarında [...] adresine havaya ateş edildiği ihbarı üzerine gelen kolluk

kuvvetlerinin adreste yaptığı aramada silah ve fişekler elde ettiği, İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarının [10/9/2021] tarihli uzmanlık raporuna göre ele geçirilen silahın 6136 sayılı yasa kapsamında yasak niteliğe haiz olduğunun tespit edildiği, sanığın [başvurucu] hazırlıkta alınan beyanında özetle 'silahı ismini hatırlamadığı bir şahıstan aldığını, evinde durduğunu, kendisini korumak maksatlı aldığını, olay günü alkolün etkisiyle ve bir anlık kızgınlıkla evinin balkonuna çıkarak havaya doğru 2 el ateş ettiğini beyan ettiği' kovuşturma aşamasında alınan beyanında olayı inkar ederek silahın tanık [N.A.ya] ait olduğunu söylediği, tanık [N.A.nın] da alınan beyanında silahın kendisine ait olduğunu söylediği, ancak sanığın suçtan kurtulmaya yönelik tanığında sanığı kurtarmaya yönelik beyanına itibar edilmediği, şöyle ki, sanığın hazırlık aşamasında samimi bir şekilde olayı ikrar ettiği, adli sicil kaydında buna benzer birden fazla suça karıştığının tespit edildiği, [N.nin] adli sicil kaydı çıkartıldığında sabıkasının olmadığının görüldüğü, bu yüzden sanığı kurtarmaya yönelik beyanlarına itibar edilmediği, tüm dosya kapsamında düşünüldüğünde sanığın 6136 sayılı kanuna muhalefet suçunu ve korku, kaygı, panik yaratacak şekilde silahla ateş etme suçunu işlediği anlaşılmakla sanığın eylemine uyan 6136 Sayılı Kanunun 13/3, TCK 170/1-c, 53, 54, 58. maddeleri uyarınca cezalandırılmasına karar verilerek aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir…"

12. Başvurucu müdafii karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçesinde; başvurucunun kollukta alkollü şekilde müdafisiz alınan ifadesinin hükme esas alınamayacağını, başvurucunun daha önce benzer suçlar işlediğine ilişkin adli sicil kaydının suçu işlediğine dair bir karine kabul edilmemesi gerektiğini, başvurucunun suçu işlemediğini, suçu N.A.nın işlediğini, başvurucunun el svaplarında atış artığına rastlanmadığını ileri sürmüştür.

13. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) 30/1/2023 tarihinde istinaf kanun yolu başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

14. Başvurucu, nihai kararı 16/2/2023 tarihinde öğrendikten sonra 20/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

16. Başvurucu, soruşturma aşamasında kolluktaki ifadesinin alkollüyken müdafisiz şekilde alındığını, usule uygun alınmayan bu ifadenin hükme esas alınmaması gerektiğini, karar sonucuna etki edecek esaslı iddialara gerekçede yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

18. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

21. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

22. Somut olayda Mahkeme, başvurucunun soruşturma aşamasında alınan ikrar içeren ifadesini ve adli sicilinde benzer suçlardan kaydının olmasını gözönünde bulundurarak üzerine atılı suçları işlediği sonucuna varmıştır (bkz. § 11). Başvurucu ise kollukta alkollü şekilde müdafisiz alınan ifadesinin hükme esas alınmaması gerektiğini, daha önce benzer suçlar işlediğine ilişkin adli sicil kaydının suçu işlediğine dair bir karine kabul edilemeyeceğini, suçu N.A.nın işlediğini, el svaplarında atış artığına rastlanmadığını ileri sürmüştür (bkz. § 12).

23. Bulundurulması yasak olan silahla havaya ateş edilmesi olayına ilişkin yürütülen yargılama sürecinde, alınacak svap numunelerinde atış artığı tespit edilmesi olayın failinin belirlenmesi yönünden maddi gerçeğin ortaya çıkmasına katkı sağlayacak önemli bir unsurdur. Özellikle olayın failinin müdafii eşliğinde alınan savunmasında gerçekte silahın kendisine ait olmadığına, silahla başka bir kimsenin ateş ettiğine yönelik itirazlar ileri sürmüş olması, bilimsel delil niteliği gösteren svap inceleme sonuçlarını maddi gerçeğe ulaşma açısından daha da önemli hâle getirmektedir.

24. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 148. maddesinin (4) numaralı fıkrasında "Müdafi hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınamaz." şeklinde düzenleme mevcuttur. Olayın failinin soruşturma aşamasında kollukta müdafisiz şekilde alınan ifadesine üstünlük tanınması dikkate değer bir olgudur. Bu ifadenin hükme esas alındığı durumda Mahkemenin dosya kapsamında suçun işlendiğine yönelik hükme esas aldığı diğer delilleri somut olayla deliller arasında bağ kurmak suretiyle gerekçeli kararına yansıtması gerekir. Alınan ifade sırasında ifade veren kişinin durumu da bu ifadenin delil değerini etkileyebilecek nitelikte bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Failin alkol vb. bilincini etkileyecek maddeler kullanmasının akabinde alınan ifadesinin belirleyici nitelikte hükme esas alınması Mahkemenin delil değerlendirmesi neticesinde vardığı sonuç ile deliller arasında kurulan bağın gerekçeli karara yansıtılması hususundaki gerekliliği artıran bir unsurdur.

25. İncelenen olayda başvurucu, Mahkeme huzurunda müdafii eşliğinde verdiği savunmasında atılı suçu kabul etmemiştir. Bunun yanında tanık sıfatıyla beyanı alınan N.A. Mahkeme huzurunda atılı suçu kendisinin işlediğini ifade etmiştir. Başvurucudan alınan svap örneklerinde atış artığı tespit edilmemesine karşın başvurucunun ve N.A.nın kovuşturma aşamasındaki beyanlarına nazaran başvurucunun kollukta müdafisiz bir şekilde alınan ifadesine üstünlük tanınması hususu -başvurucunun yapılan arama sırasında alkollü olduğunun kolluk tutanağına yansımış olduğu da gözetilerek- Mahkemenin kararında yeterli gerekçe ile açıklanmamıştır. Bu noktada başvurucu ve N.A.nın adli sicillerinde benzer suçlardan kayıt bulunup bulunmadığına yönelik değerlendirme gerekçeli karar hakkı açısından yeterli ve dengeleyici bir güvence sağlamamaktadır. Bu şekilde başvurucunun itirazlarına Mahkeme ve İstinaf Dairesinin gerekçeli kararında somut delillerle bağ kurmak suretiyle yeterli bir yanıt verilmemiştir.

26. Başvurucunun iddiasını destekleyebilecek mahiyette itirazlar sunmasına rağmen Mahkemece bu durum gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak tartışılmamış ve başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir. Netice itibarıyla yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Mahkemenin ve İstinaf Dairesinin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır. Bu itibarla kararda yeterli gerekçenin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

28. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 29. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/612, K.2022/421) GÖNDERİLMESİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ARICI

B. No: 2023/21489 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/21489

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ARICI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/21489)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Mehmet ARICI

Vekili : Av. Fatma Zehra UMA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucunun açtığı davada verilen nihai kararı başvurucu vekili 2/1/2023 tarihinde öğrenmiştir. Başvurucu, Şanlıurfa'da yaşamakta olduğunu, 6/2/2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketi nedeniyle 11/2/2023 tarihli ve 32101 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 120 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yargı Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (120 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi) ile düzenlenmiş olan başvuru süresi kapsamında başvuruda bulunduğunu belirtmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararın başvurucu vekili tarafından UYAP üzerinden 2/1/2023 tarihinde okunduğu, başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 14/3/2023 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

5. Başvurucu, her ne kadar 120 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiş olan süreler kapsamında başvuru yaptığını belirtmiş olsa da nihai kararın öğrenildiği tarihi dikkate alınarak başvurucunun bu açıklamasına itibar edilmemiştir.

6. Açıklanan gerekçelerle kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan

ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucu, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bozova Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/519, K.2021/498) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde

OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HARUN REŞİT ANARAL

B. No: 2023/29195 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/29195

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HARUN REŞİT ANARAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/29195)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Harun Reşit ANARAL

Vekili : Av. Serkan İNCEKAŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Müşteki, başvurucunun düzenlediği çekin karşılıksız çıkması nedeniyle 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca cezalandırılması için 9/8/2022 tarihinde şikâyetçi olmuştur.

3. Dava, İstanbul Anadolu 24. İcra Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılama toplam üç celse sürmüştür. Birinci celsede Mahkeme, İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine müzekkere yazarak 2022/811 esas sayılı kısıtlamaya dair kararın gönderilmesini istemiştir.

4. İkinci celsede Mahkeme, İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine yazılan müzekkere cevabının beklenmesine karar vermiştir. Üçüncü celsede İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine yazılan müzekkereye ikmalen cevap verildiğini duruşma zaptında belirtmiştir. Mahkeme, başvurucunun 5941 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca çekle ilgili

karşılıksız işlem yapılmasına neden olma suçundan 96.400 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına istinaf kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir. Mahkemenin gerekçesi şöyledir:

"…Şikayet dilekçesi, bankaya yazılan müzekkere cevabı, İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne yazılan müzekkere cevabı, çek fotokopisi ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; […] Şubesine Ait 26/07/2022 keşide tarihli 100.000,00 TL bedelli […] seri numaralı çek yönünden çekle ilgili karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme suçu nedeniyle müşteki tarafça İİK 347. Maddesi uyarınca yasal süresi içerisinde şikayette bulunulduğu, mahkememizce gerekli yazışmalar yapılarak delillerin toplandığı ve sanığın [başvurucu], yetkilisi olduğu şirket tarafından keşide edilmiş olan çekin karşılığını bankada hazır bulundurmadığı ve konkordato davasının suç tarihinden sonra açılmış olması nedeniyle dava sonucunun beklenilmesine gerek görülmediği tespit edilmiş olmakla sanığın cezalandırılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur…"

5. Başvurucunun vasisi B.A. karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçesinde 7/6/2022 tarihli sağlık kurulu raporu gereği İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2022/811 esas sayılı dosyasındaki 30/6/2022 tarihli kararla kısıtlanan başvurucuya E.Ç.nin vasi olarak atandığını, aynı dosyada alınan 15/12/2022 tarihli ek kararla vasi değişikliği yapılarak kendisinin vasi olarak atandığını, başvurucuya vasi atandığı ilgili dosyaya bildirilmiş olmasına rağmen yargılamanın başvurucu kısıtlandıktan sonra devam edebilmesi için vasisine bildirim yapılması zorunlu olduğu hâlde kendisine bildirim yapılmaksızın yargılamaya devam edildiğini, hükmün bu yönüyle hukuka aykırı olduğunu, alınan rapor uyarınca başvurucunun çekin keşide edildiği tarihte hukuki ve cezai ehliyeti bulunmadığını, çek sahibi bankanın da 16/6/2022 tarihli cevabi yazısında başvurucunun hesaplarına tedbir şerhi işlediğini Mahkemeye bildirdiğini, başvurucunun kısıtlandığı bankaya haber verilmesine ve tedbir şerhi işlenmiş olmasına rağmen banka tarafından çek hakkında karşılıksız işlem tesis edildiğini ileri sürmüştür.

6. Başvurucunun vasisi B.A. ayrıca istinaf dilekçesine İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kısıtlı adayı başvurucunun emekli maaşı haricinde bütün hesaplarına vesayet tedbir şerhi konulmasına ilişkin Türkiye Bankalar Birliğine 26/5/2022 tarihinde yazılan müzekkere örneğini, başvurucunun banka nezdinde bulunan hesaplarına tedbir şerhi uygulandığına ilişkin banka tarafından İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine 16/6/2022 tarihinde yazılan müzekkere örneğini, başvurucu hakkında İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesince aldırılan 7/6/2022 tarihli bilirkişi raporunu eklemiştir.

7. Başvurucu hakkında düzenlenen 7/6/2022 tarihli bilirkişi raporunda başvurucunun akli melekelerinin yetersiz olduğu, kanuni ehil olmadığı, bellek kusuru ve demans mevcut olduğu, akıl sağlığının bağımsız karar vermeye yetmeyeceği, başvurucu hakkında vasi tayin edilmesi gerektiği hususlarında tespitler yer almaktadır.

8. İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2022/811 esas sayılı dosyasında 30/6/2022 tarihli gerekçeli kararla 7/6/2022 tarihli alınan rapor gözönünde bulundurularak başvurucunun kısıtlanmasına ve E.Ç.nin başvurucuya vasi atanmasına karar verilmiştir. 15/12/2022 tarihli ek kararla ise E.Ç.nin vasi olarak atanmasına ilişkin karar kaldırılarak B.A.nın başvurucuya vasi olarak atanmasına karar verilmiştir.

9. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) 7/2/2023 tarihinde istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinin

ilgili kısmı şöyledir:

"...Sanığın [başvurucu] yetkilisi olduğu şirket tarafından keşide olunan 100.000 TL bedelli, 26/07/2022 keşide tarihli çekin 29/07/2022 tarihinde bankaya ibraz edildiği, çekin yasal unsurları haiz kambiyo senedi niteliğinde olduğu ve bankaya ibrazında banka tarafından karşılıksız kaldığının belirlenmesine göre sanığın mahkûmiyetine dair verilen kararda isabetsizlik görülmediğinden, sanık vasisinin istinaf nedenleri yerinde bulunmamakla, CMK'nın 280/1-a maddesi gereğince İSTİNAF BAŞVURUSUNUN ESASTAN REDDİNE, dosyanın hükmü veren mahal Mahkemesine gönderilmesine..."

10. Başvurucu, nihai kararı 18/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 10/4/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu, Mahkeme kararının gerekçesinde kısıtlılığı ve cezai ehliyetinin olup olmadığı konusunda herhangi bir değerlendirme yer almadığını, bu bağlamda karar sonucuna etki edecek esaslı iddialara gerekçede yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

14. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

17. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de

değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

18. Somut olayda Mahkeme, başvurucunun yetkilisi olduğu şirket tarafından 26/7/2022 tarihinde keşide edilmiş olan çekin karşılığını bankada hazır bulundurmadığı gerekçesiyle başvurucunun cezalandırılmasına karar vermiştir (bkz. § 4). Başvurucu ise alınan rapor uyarınca çekin keşide edildiği tarihte hukuki ve cezai ehliyeti bulunmadığını, çek sahibi bankanın da 16/6/2022 tarihli cevabi yazısında hesaplarına tedbir şerhi işlendiğini Mahkemeye bildirdiğini ileri sürmüştür (bkz. § 5). Ayrıca istinaf başvuru dilekçesine İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kısıtlı adayı başvurucunun emekli maaşı haricinde bütün hesaplarına vesayet tedbir şerhi konulmasına ilişkin Türkiye Bankalar Birliğine 26/5/2022 tarihinde yazılan müzekkere örneğini, başvurucunun banka nezdinde bulunan hesaplarına tedbir şerhi uygulandığına ilişkin banka tarafından İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine 16/6/2022 tarihinde yazılan müzekkere örneğini, başvurucu hakkında İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesince aldırılan 7/6/2022 tarihli bilirkişi raporunu eklemiştir (bkz. § 6).

19. Düzenlenen çekin karşılıksız çıkmasına ilişkin bir hukuki uyuşmazlıkta, çekin keşide edildiği tarihte çekte imzası olan kişinin kısıtlı olup olmadığı ve cezai ehliyetinin bulunup bulunmadığı esasa etki edebilecek nitelikte önemli bir unsurdur. Bu bağlamda çekte imzası bulunan kişinin çekin keşide edildiği tarihte İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kısıtlanarak kendisine vasi atandığına, cezai ehliyetinin bulunmadığına yönelik itirazlar davanın sonucunu etkileyebilecek niteliktedir.

20. Mahkeme, İstanbul Anadolu 13. Sulh Hukuk Mahkemesine müzekkere yazarak 2022/811 esas sayılı kararın gönderilmesinin istenmesine karar vermiş ve üçüncü celsede müzekkere cevabının geldiğini duruşma zaptında belirtmiştir. Buna karşın Mahkemenin gerekçeli kararında başvurucunun çekin keşide tarihinden önce kısıtlanmasının ve başvurucuya vasi atanmasının, alınan bilirkişi raporundaki başvurucunun akli melekelerinin yetersiz olduğuna, akıl sağlığının bağımsız karar vermeye yetmeyeceğine ilişkin tespitlerin yer almasının suçun oluşumuna etkisi yönünden ayrı ve açık bir değerlendirme yapılmamıştır. Başvurucu, istinaf dilekçesinde bu hususta ilgili belgeleri sunmuş olmasına rağmen İstinaf Dairesince de bahsedilen hususlar ayrı ve açık bir şekilde tartışılmamıştır.

21. Başvurucunun iddiasını destekleyebilecek mahiyette itirazlar sunmasına rağmen Mahkemece bu durum gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak değerlendirilmemiş ve başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir. Netice itibarıyla yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Mahkemenin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır. Bu itibarla kararda yeterli gerekçenin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

23. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 96.400 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

27. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 24. İcra Ceza Mahkemesine (E.2022/116, K.2022/277) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SİNAN SARISOY

B. No: 2023/54398 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/54398

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SİNAN SARISOY BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/54398)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Sinan SARISOY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasına ilişkin kararın kaldırılması için sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruda karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Acıpayam İlçe Emniyet Müdürlüğü görevlileri bir ihbar üzerine yapılan araştırmada 11/12/2022 günü R.A.nın saat 22.40 sıralarında eli boş hâlde apartmandan çıkarak başvurucunun işlettiği tekel büfesine girdiği, yaklaşık beş dakika sonra elinde siyah bir poşet ile işyerinden çıktığı, R.A.nın bir bayan şahsın kendisine üç yüz Türk lirası para vermesi ve tekel büfesinden dokuz adet alkollü içecek almasını istemesi üzerine başvurucunun işlettiği tekel büfesinden alkol aldığını beyan ettiği, siyah poşetin içinde dokuz adet alkollü içecek bulunduğu, R.A.nın on sekiz yaşından küçük olduğu hususlarını içeren tutanak düzenlenmiştir.

3. Kolluk görevlilerince olaya ilişkin tanzim edilen diğer bir tutanakta; başvurucunun işlettiği tekel büfesinin kasa kısmında bir kişinin bulunduğu, bu kişinin İ.S. olduğunun tespit edildiği, İ.S.nin ağabeyi olan başvurucunun işyerinin sahibi olduğu, kendisinin onun yerine baktığını beyan ettiği, işyerinin güvenlik kameralarının kayıt yapmadığı belirtilmiştir.

4. R.A. kolluk görevlilerince müdafi eşliğinde mağdur sıfatıyla alınan ifadesinde evde bulunan bayanın kendisine 300 TL vererek alkol almaya gönderdiğini, başvurucuya ait işyerinden dokuz adet alkol aldığını, tekel bayisinde bir erkek şahsın bulunduğunu, bu şahsın kendisine kimlik sormadığını, alışveriş sonrasında kendisine fiş verilmediğini beyan etmiştir.

5. Acıpayam İlçe Emniyet Müdürlüğü 19/1/2023 tarihinde başvurucunun işyerinde 18 yaşından küçüklere alkollü içecek satıldığı gerekçesiyle 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 100.000 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. İdari yaptırım kararı başvurucuya 23/1/2023 tarihinde tebliğ edilmiştir.

6. Başvurucu vekili, idari yaptırım kararının kaldırılması amacıyla 3/2/2023 tarihli dilekçesiyle Acıpayam Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) başvurmuştur. Başvuru dilekçesinde; kolluk görevlilerince tutulan tutanakta alkol satışı yapıldığı iddia edilen ana ait bir delil bulunmadığını, alkol satışının yapıldığına dair tanık tespit edilmediğini, alkol aldığı ileri sürülen şahsın bu alkolü kimden aldığının belli olmadığını, olay sırasında başvurucunun işyerinde bulunmadığını, satış anına dair kamera kayıtlarında somut bir emare yer almadığını, alkol satışı yapıldığını gösteren fatura veya fiş bulunmadığını, polisler tarafından tanzim edilen tutanağın tek başına delil niteliği göstermediğini, tutanakta başvurucunun imzasının bulunmadığını, polislerce başvurucunun kardeşi olan İ.S.ye ilişkin tespitin hukuka aykırı olduğunu, alkol satılan kişinin belli olmadığını, tanık beyanlarına başvurulmadan tutanağa itibar edilmesinin doğru olmadığını ileri sürmüştür. Dilekçeye ayrıca başvurucu ve kardeşi İ.S. hakkında aynı olaya ilişkin Acıpayam Cumhuriyet Başsavcılığınca sağlık için tehlikeli madde temini suçundan yürütülen soruşturma evraklarını eklemiştir.

7. Başvurucu tarafından dosya kapsamına sunulan soruşturma evraklarında bilgi sahibi sıfatıyla ifadesi alınan S.B. ve S.D. isimli kişiler R.A.nın alkol satın almak amacıyla ikametten ayrıldığını belirtmiştir. R.A.da müdafii eşliğinde mağdur sıfatıyla alınan ifadesinde alkol satın almak amacıyla ikametten ayrıldığını, başvurucuya ait işyerinden alkol satın aldığını ifade etmiştir.

8. Hâkimlik 6/2/2023 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip tutanağında idari yaptırıma konu bilgi ve belgelerin Acıpayam İlçe Emniyet Müdürlüğünden istenilmesine karar verilmiştir.

9. Acıpayam İlçe Emniyet Müdürlüğü dosyaya sunduğu müzekkere cevabında dayanak belgeleri dosyaya ibraz etmiştir. Bu çerçevede idari yaptırım karar tutanağı, kolluk görevlilerince tanzim edilen tutanaklar, R.A.nın ifade tutanağı, bira şişelerine ilişkin fotoğraflar dosya kapsamına sunulmuştur.

10. Hâkimlik dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde 7/3/2023 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde; 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu hükümlerine uygun olarak tesis edilen idari işlemin mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlendiği, yapılan idari işlemde yetki, şekil, sebep, konu ve amaç yönlerinden hukuka aykırı bir durum bulunmadığı, itiraz edenin beyanlarının soyut iddia boyutunda kaldığı, somut, kesin ve inandırıcı herhangi bir delille desteklenmediği, kolluk görevlileri tarafından görev gereği tanzim edilen tespit tutanağının resmi evrak niteliğinde olduğu ve aksi ispat edilinceye kadar geçerli olduğu, ispat kuvveti bakımından başkaca bir

delille desteklenmesinin gerekmediği, Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 2017/3279 Esas 2018/5274 Karar sayılı içtihadının da aynı yönde olduğu, bununla birlikte kararına itiraz edilen kurumun cevap yazısı ekinde ve itiraz dilekçesi ekinde sunulan tutanak ve belgelerin idari para cezası karar tutanağının içeriğini doğrular mahiyette olduğu anlaşıldığından idari para cezası kararının iptali istemiyle yapılan itirazın reddine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir…"

11. Başvurucu vekili karara karşı itiraz dilekçesinde, başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü hususları yinelemiştir. Denizli 2. Sulh Ceza Hâkimliği 20/3/2023 tarihli kararıyla yapılan itirazı kesin olarak reddetmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…İtiraza konu Acıpayam Sulh Ceza Hakimliğinin 2023/119 D.iş sayılı kararında; uygulanan idari yaptırım kararının gerek yöntem, gerek yetki, gerek miktar yönünden usul ve yasaya uygun olduğu, yasaya aykırı bir yönünün bulunmadığı anlaşılmakla, Acıpayam Sulh Ceza Hakimliğince verilen kararda usul ve yasaya aykırı bir yön saptanmadığından, yazılı biçimde itirazın reddine karar verilmiştir…"

12. Başvurucu, nihai kararı 20/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 30/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu, kolluk görevlilerince tutulan tutanakta alkol satışı yapıldığı iddia edilen ana ait bir delil bulunmadığını, alkol aldığı ileri sürülen şahsın bu alkolü kimden aldığının belli olmadığını, karar sonucuna etki edecek esaslı iddialara gerekçede yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

17. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde

ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

18. Somut olayda başvurucunun işyerinde 18 yaşından küçüklere alkollü içecek satıldığından bahisle başvurucu hakkında idari para cezası düzenlenmiştir (bkz. § 5). Hâkimlik itiraza ilişkin incelemesinde kolluk görevlileri tarafından görev gereği tanzim edilen tespit tutanağının resmî evrak niteliğinde ve aksi ispat edilinceye kadar geçerli olduğu, kararına itiraz edilen kurumun cevap yazısı ekinde ve itiraz dilekçesi ekinde sunulan tutanak ve belgelerin idari para cezası karar tutanağının içeriğini doğrular mahiyette bulunduğu gerekçesiyle idari para cezasının hukuka uygun olduğuna karar vermiştir (bkz. § 10).

19. Başvurucu ise kolluk görevlilerince tutulan tutanakta alkol satışı yapıldığı iddia edilen ana ait bir delil bulunmadığını, alkol aldığı ileri sürülen şahsın bu alkolü kimden aldığının belli olmadığını, olay sırasında başvurucunun işyerinde bulunmadığını, satış anına dair kamera kayıtlarında somut bir emare yer almadığını, alkol satışı yapıldığını gösteren fatura veya fiş bulunmadığını, polisler tarafından tanzim edilen tutanağın tek başına delil niteliği göstermediğini ileri sürmüştür (bkz. §§ 6, 11).

20. Başvuru konusu olayda Hâkimliğin kolluk görevlilerince tanzim edilen tutanağı esas alarak sonuca vardığı görülmektedir. Bunun yanında Hâkimlik gerekçeli kararında, itiraz edilen kurumun cevap yazısı ekinde ve itiraz dilekçesi ekinde sunulan tutanak ve belgelerin idari para cezası karar tutanağının içeriğini doğruladığını da vurgulamıştır. Kurum cevap dilekçesi ekleri ve başvuru dilekçesi ekindeki evraklar incelendiğinde; yürütülen soruşturma kapsamında R.A.nın mağdur sıfatıyla, S.B. ve S.D.nin ise bilgi sahibi sıfatıyla verdiği ifadelerin Hâkimliğin gerekçesinde esas aldığı kolluk tutanaklarını doğrular nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. R.A.nın ifadesinin müdafi eşliğinde alındığı da gözönünde bulundurulmalıdır.

21. Hâkimliğin gerekçesinde esas aldığı kolluk tutanakları ve dosya kapsamına sunulan evraklar, alkol satışının hangi işyerinden ve kime yapıldığı hususlarında bilgiler içermektedir. Bu şekilde başvurucunun alkolün kime ve ne şekilde satıldığına dair somut bir tespit bulunmadığına yönelik itirazları gerekçeli kararda değerlendirilmiştir. Dolayısıyla yargılamanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmaların tartışılarak verilen kararda hükme ulaşılması için yeterli gerekçe bulunmaktadır. Kanun yolu incelemesi sonucunda verilen kararda, değerlendirme konusu hüküm ve gerekçenin uygun bulunduğu dikkate alındığında gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı anlaşılmaktadır.

22. Açıklanan gerekçelerle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

23. Başvurucunun yargılamanın sonucunun adil olmadığına ilişkin iddiasının Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle; tanık dinletme hakkının ihlal edildiği iddiasının Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

OKTAY AYVAZOĞLU

B. No: 2023/82002 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/82002

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

OKTAY AYVAZOĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/82002)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Sinan ARMAĞAN

Başvurucu : Oktay AYVAZOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, memuriyetin sona ermesine neden olan ceza davasındaki hükmün iptal edilerek beraat kararı verilmesine rağmen kamu görevine atanma talebinin reddine ilişkin işlemin iptali amacıyla açılan davanın reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının, özel hayata saygı hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Tarım ve Orman Bakanlığı Derince İlçe Tarım Müdürlüğünde veteriner hekim olarak görev yapmakta olan başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçundan verilen 2 yıl 1 ay hapis cezası 16/11/2016 tarihinde kesinleşmiş; bunun üzerine idare tarafından 17/3/2017 tarihli yazıyla cezanın kesinleştiği tarihten itibaren başvurucunun memuriyetinin sona ermesine karar verilmiştir. Başvurucu, söz konusu işlemin iptali amacıyla dava açmamıştır.

3. Başvurucu, mahkûmiyetine karar veren Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesine (Ağır Ceza Mahkemesi) 22/2/2018 tarihinde başvurarak yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi 17/7/2018 tarihinde önceki hükmün iptaline ve başvurucunun beraatine karar vermiştir. Beraat kararı Yargıtay (kapatılan) 15. Ceza Dairesinin 13/3/2019 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

4. Başvurucu; beraat kararının kesinleşmesi üzerine 10/4/2019 tarihli dilekçeyle idareye başvuru yaparak önceki görevine yeniden atamasının yapılmasını, ayrıca tüm özlük ve mali

haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesini talep etmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı 16/4/2019 tarihli yazıyla başvurucuya; istifa sonrası açıktan atanma talebiyle ilgili dilekçesinin incelendiğini, personel alımlarının kadro durumu ve hizmet ihtiyacına göre personel açığı olan branşlardan kamu personel seçme sınavı sonuçları uyarınca Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından talep etmek suretiyle karşılandığını, talebi konusunda herhangi bir işlem yapılamadığını bildirmiştir.

5. Başvurucu, davalı idarenin 16/4/2019 tarihli işleminin iptali amacıyla Ankara 11. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. Başvurucu; dava dilekçesinde özetle hapis cezası ile cezalandırılması nedeniyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin beşinci alt bendi uyarınca memuriyet şartlarını kaybettiği gerekçe gösterilerek memuriyetine son verilmiş ise de yeniden yargılama sonunda isnat edilen suçlamadan beraat ettiğini, dolayısıyla memuriyet şartlarını kaybetmediğinin kesinleşen mahkeme kararıyla ortaya çıktığını ileri sürmüştür. Başvurucu; idareye başvurusu sonrasında verilen cevabın kişisel durumuna uygun düşmediğini, yazıda belirtildiği gibi istifa etmediğini, mahkûmiyeti üzerine herhangi bir disiplin soruşturması yapılmaksızın memuriyetine son verildiğini, kamu görevine yeniden başlamak üzere yaptığı başvurusunun açıktan atanma talebi olarak değerlendirilmesinin hukuka aykırı olduğunu, memuriyetinin sona ermesinin tek dayanağı olan mahkûmiyet kararının ortadan kalkmasına rağmen kamu görevine başlatılmamasının haksızlık olduğunu iddia etmiştir. Başvurucu, sosyal çevresinde sahte evrak düzenlemiş biri gibi algılanması ve hatalı kararlar sonrasında veterinerlik yapamaması nedeniyle çok büyük mağduriyetler yaşadığını belirterek işlemin iptalini talep etmiştir.

6. İdare Mahkemesince 11/12/2019 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. Gerekçeli kararda memuriyetinin sona erdirilmesine ilişkin işlemin iptaline karşı iptal davası açmayan başvurucunun beraat kararı sonrasında davalı idareye yeniden atanma talebiyle yaptığı başvurusunun açıktan atama koşullarına tabi olacağı belirtilmiştir. Ayrıca kararda başvurucunun atanması konusunda idarenin yargı kararıyla zorlanmasının mümkün olmadığı, açıktan atanma konusunda idarenin takdir yetkisi olduğu, dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka aykırılık bulunmadığı ifade edilmiştir.

7. Başvurucu, ret kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde başvurucu -dava dilekçesinden farklı olarak- özetle;

i. İdare Mahkemesinin ret gerekçenin hukuka aykırı olduğunu, memuriyetine son verilme işleminin disiplin soruşturması sonunda verilen bir ceza üzerine tesis edilmediğini, bağlı yetki kapsamında 657 sayılı Kanun'un 98/b maddesinin amir hükmü gereğince kesinleşen bir mahkûmiyet sonrasında tesis edildiğini, işlemin bir bildirim niteliğinde olduğunu, dolayısıyla bu işleme karşı dava açmanın pratik bir yararı olmadığını, kabul edilme ihtimalinin zaten bulunmadığını, bu nedenle davanın reddedilmesine bu durumun gerekçe yapılmasının haksızlık olduğunu,

ii. Bir talebin açıktan atama olarak nitelendirilebilmesi için ilk defa memur olma, istifa ettikten sonra göreve dönme veya emekli olan bir memurun yeniden atama talep etmesi gibi bir durumun söz konusu olması gerektiğini, kendisinin durumunun ise farklı olduğunu, mahkûmiyet nedeniyle göreve son verme işleminin olağan ve olağanüstü kanun yolları sürecinde askıda bir işlem olarak sayılması gerektiğini, aksinin kabulü hâlinde bu kanun yollarının bir işlevinin kalmayacağını, 40 yaşını geçmiş biri olarak idarenin ret yazısında açıklandığı gibi yeniden sınava girip atamasının yapılmasının zaten mümkün olmadığını,

iii. Talebi açıktan atama olsa dahi idarenin takdir yetkisinin sınırsız olmadığını, daha önce görev yaptığı birimin 5 olan kadro sayısının 4'ünün dolu olduğunu, ayrıca Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğünde 125 veteriner hekim kadrosunun 83'ünün dolu olduğunu, dolayısıyla idarenin takdir hakkını sebep ve maksat yönlerinden hukuka uygun kullanmadığını,

iv. Dava açtıktan sonra verilen yürütmenin durdurulması kararı akabinde memuriyete başladığını, fakat itiraz üzerine verilen kararın kaldırıldığını ve yeniden görevine son verildiğini, görevine bir türlü dönememiş olmasının sosyal çevresinde hâlen aklanmadığı izlenimi verdiğini, dolayısıyla masumiyet karinesinin zedelendiğini, dava sonucunda hakkaniyete uygun bir karar verilmediğini ileri sürmüştür.

8. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi (Daire) verilen kararın usul ve hukuka uygun olduğunu ve kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmadığını belirterek başvurucunun istinaf başvurusunu 8/4/2021 tarihinde kesin olarak reddetmiştir.

9. Başvurucu, verilen karara karşı 3/7/2021 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Daire, yeniden atanma işlemine ilişkin uyuşmazlık konusu olayda verilen karara karşı temyiz kanun yoluna gidilemeyeceğini belirterek 17/8/2021 tarihinde temyiz başvurusunun reddine karar vermiştir.

10. Başvurucu, bu kez Dairenin 17/8/2021 tarihli kararına karşı 6/9/2021 tarihli dilekçesiyle temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Onikinci Daire (Danıştay) 18/5/2023 tarihinde temyiz isteminin reddi ile temyize konu kararın onanmasına kesin olarak karar vermiştir.

11. Başvurucu, nihai kararı 31/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 24/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu; mahkemeler tarafından dava konusunun yanlış değerlendirildiğini, talebinin açıktan atanma olarak nitelendirilemeyeceğini, karar sonucunu değiştirebilecek esaslı itirazlarının mahkemelerce cevapsız bırakıldığını, beraat kararı sonrasında kamu görevine döneceğine ilişkin haklı beklentisinin karşılanmadığını, kamu haricinde özel sektörde çalışamayacağını, kalıcı olarak kamu görevine dönememesinin bir sonucu olarak sosyal güvencelerden de yoksun kaldığını belirterek adil yargılanma hakkının, özel hayata saygı hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında daha önceki iddialarını yinelemiştir.

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde bireysel başvuru yapılması gerekir.

16. Somut olayda başvurucunun İdare Mahkemesinin ret kararına karşı istinaf talebi, Dairece 8/4/2021 tarihinde reddedilmiş ve böylece verilen karar kesinleşmiştir. Başvurucu,

kesin nitelikteki ret kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuş; bu kez Daire temyiz başvurusunun reddine karar vermiştir. Başvurucu, temyiz başvurusunun reddine ilişkin karara karşı da temyiz kanun yoluna gitmiş ise de Danıştay tarafından başvurucunun temyiz talebi reddedilmiş ve verilen karar onanmıştır.

17. Başvurucunun kesin olduğu karar içeriğinde belirtilen bir karara karşı hatalı şekilde başka bir kanun yoluna başvurarak kanun yolunda yanılması kararın kesinleşmesini ve bireysel başvuru süresinin yeniden canlandırılmasını etkilememektedir (Nesin Kayserilioğlu [1. B.], B. No: 2012/613, 13/6/2013, § 17). Dairenin istinaf talebinin reddine dair kararında bu kararın kesin olduğu belirtilmiştir (bkz. § 8). Dairenin kesin kararına yönelik temyiz kanun yoluna başvurulması ve temyiz sonucunda verilen kararın tebliğ edilmesi bireysel başvuru süresini yeniden başlatmayacaktır. Dolayısıyla başvurucunun nihai kararı en geç temyiz talebinde bulunduğu 3/7/2021 tarihinde öğrendiği kabul edilmelidir. Başvurucunun nihai kararı öğrendiği 3/7/2021 tarihinden itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 24/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır (benzer yöndeki kararlar için bkz. Erendiz Önal [1. B.], B. No: 2014/1133, 30/6/2014; Mustafa İleri [1. B.], B. No: 2019/3949, 7/4/2021).

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

DENPA ULUSLARARASI NAKLİYAT TURİZM KUYUMCULUK İLETİŞİM GIDA SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2023/92320 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/92320

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DENPA ULUSLARARASI NAKLİYAT TURİZM KUYUMCULUK İLETİŞİM GIDA SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/92320)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Denpa Uluslararası Nakliyat Turizm Kuyumculuk İletişim Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Mehmet Zeki AVCI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesine rağmen aracın müsadere edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Adana 1. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) uyuşmazlığa konu araç her ne kadar katılan olan başvurucu Şirket adına tescilli ise de aracın fiilen sanığa ait olduğu, araç içinde zula bulunduğu ve yakalanan kaçak eşyanın miktar ve değeri gözönüne alınarak aracın müsaderesine ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) karar verilmiştir.

3. HAGB kararına yapılan itiraz Adana 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 2023/305 D.İş sayılı kararı ile 12/9/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. İtirazın reddine dair kararda, HAGB kararında usul ve kanuna aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

4. Başvurucu, nihai kararı 20/9/2023 tarihinde öğrendikten sonra 19/10/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu; aracın maliki ve iyi niyetli üçüncü kişi olduğunu, aracın müsadere koşullarının oluşmadığını, HAGB kararı verilmesine rağmen aracın müsadere edildiğini belirterek mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, somut olayın kendine özgü koşullarına göre değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

7. Başvurucunun şikâyetlerinin esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiği anlaşıldığından başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Süleyman Başmeydan ([GK], B. No: 2015/6164, 20/6/2019) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkına müsadere yoluyla yapılan müdahalenin keyfî veya hukuka aykırı olup olmadığının ileri sürülebileceği bir yol olarak öngörülen temyiz kanun yoluna başvuru imkânının askıya alınarak HAGB kararı ile birlikte müsadere kararının infazına girişilmesinin yol açılan belirsizlik ve yeterli güvencelerin sağlanmadığı dikkate alındığında başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 50.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Anayasa Mahkemesi Süleyman Başmeydan kararında müsadere tedbirine ilişkin yargısal süreç yönünden HAGB kararı verildiği takdirde ortaya çıkan belirsizliğe işaret ederek söz konusu tedbirin HAGB kararının kesinleştirilmesiyle birlikte infazına girişilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

13. Anayasa Mahkemesinin Atilla Yazar ve diğerleri ([GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022) kararında temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulması için (itiraz yolunun etkinleştirilmesi ya da istinaf/temyiz kanun yollarının açılması gibi) birtakım yasal düzenlemeler yapılması ve böylelikle HAGB kararlarının Anayasa Mahkemesince ilk elden incelenmesinin önüne geçilmesi gerektiği belirtilerek bu konuda tespit edilen yapısal sorunun giderilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi verilmiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 177).

14. Anayasa Mahkemesinin 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun

231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının iptaline ilişkin norm denetimi kararında ise Atilla Yazar ve diğerleri kararında belirtilen eksikliklerin (Atilla Yazar ve diğerleri, §§ 123-173) bütünüyle giderilmesine yönelik olarak kanun koyucu tarafından gerekli değişikliklerin yapılmadığı, HAGB kurumunun mevcut hâliyle -bireysel başvuru kararlarında da işaret edildiği üzere- kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarını önlemekte yetersiz kaldığı, temel hak ve özgürlükler üzerinde caydırıcı etki doğurduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında müsaderenin HAGB kararı verilmesi durumunda hangi aşamada infaz edileceğine ilişkin ise açık bir kanun hükmünün bulunmadığı belirtilmiş, Süleyman Başmeydan kararında kanun koyucunun müsadere kararı için farklı bir usul veya kanun yolu düzenleyebileceği gibi HAGB kararları yönünden de müsadereye ilişkin farklı bir mekanizma da öngörebileceği yönündeki değerlendirmesine de değinilmiştir (AYM, E.2022/120, K.2023/107, 1/6/2023).

15. Nitekim 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirilmiştir. Maddenin (5) numaralı fıkrasında HAGB'nin, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade edeceği belirtilmiştir. Öte yandan anılan maddenin (12) numaralı fıkrasında aynı Kanun'un 272. maddesinin (3) numaralı fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirildikten sonra 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesindeki kuralı inceleyerek kuralın iptaline karar vermiştir. Kararda; kanun koyucunun 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinde 7499 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle birlikte müsadere bakımından farklı bir usul öngördüğünü, yine anılan değişiklik sonrasında HAGB'nin uygulanması sanığın kabulüne bağlı değilse de kuralın da yer aldığı maddenin (12) numaralı fıkrasında HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmek suretiyle esasa ilişkin hukuka aykırılık iddiaları yönünden de kanun yolunda denetim imkânının getirildiğini, bu bağlamda sanığın kanun yolundan ve adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinden feragat etmesini gerektirir bir hükme yer verilmediğini vurgulamıştır (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, § 58).

17. Bununla birlikte anılan kararda, önceki iptal kararında belirtildiği şekilde HAGB kurumunun kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi bağlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar bakımından uygulanmayacağına dair yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu hususta yasama organınca Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararındaki tespitleri gözetilerek bir düzenlenmenin yapılmadığı, kuralın iptal edilen hükümle kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi anlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar yönünden aynı sonuçları doğuracağı, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 17. maddesinin devlete yüklemiş olduğu faillere fiilleriyle orantılı cezalar verilmesi ve mağdurlar açısından uygun giderimin sağlanması şeklindeki usul yükümlülüğüyle bağdaşmadığı ve Anayasa'nın 17. maddesine aykırı olduğundan iptaline, ayrıca kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, §§ 59, 60).

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu

ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 1. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/182, K.2023/32) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SALİH EMEKÇİ

B. No: 2023/96159 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/96159

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SALİH EMEKÇİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/96159)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Salih EMEKÇİ

Vekili : Av. Onur GÜNDEM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza davasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının, ceza kovuşturması sonunda verilen müsadere kararının hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştirilmesiyle birlikte infazı nedeniyle de mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında ruhsatsız silah taşıma suçundan Ankara 18. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde kamu davası açılmıştır.

3. Mahkemece ruhsatsız silah taşıma suçundan başvurucunun mahkûmiyetine ve suça konu silahın müsaderesine karar verilmiş ancak verilen mahkûmiyet hükmünün açıklanması geri bırakılmıştır.

4. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararına yapılan itiraz Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 2023/454 D.İş sayılı kararı ile 16/10/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. İtirazın reddine dair kararda, bilirkişi raporunun usulüne uygun olduğu, HAGB kararında usul ve kanuna aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 17/10/2023 tarihinde öğrendikten sonra 16/11/2023 tarihinde

bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Başvurucu, arama kararı olmaksızın aracının arandığını, silahın muhafaza altına alınması işleminin hukuka aykırı olduğunu, silah hakkında elkoyma kararının bulunmadığını, tanık dinletme ve bilirkişi incelemesi yaptırılması taleplerinin reddedildiğini, açıklanması geri bırakılan mahkûmiyet hükmünün yeterli gerekçe içermediğini, HAGB kurumu nedeniyle istinaf kanun yolundan faydalanma hakkından feragat sonucunun ortaya çıktığını ve esaslı inceleme yapılmadığını belirterek adil yargılanma hakkı ile özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Atilla Yazar ve diğerleri ([GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Haklarında çeşitli suçlardan HAGB'ye karar verilmesinin başvuruculların ifade özgürlükleriyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını ihlal ettiği iddiasıyla yapılan bir bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi, uygulamadan kaynaklanan anayasal sorunlarla ilgili kapsamlı değerlendirmeler yaparak somut tespitlerde bulunmuştur. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, usuli güvenceleri ortadan kaldırır şekildeki HAGB kurumu uygulamasının kanunilik ölçütünü sağlamadığı sonucuna vararak ihlal kararı vermiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 174).

10. Anayasa Mahkemesi, Atilla Yazar ve diğerleri kararında, sanıkların HAGB kararını kabule ilişkin irade beyanlarının alınması usulündeki güvence eksikliğine ilk derece mahkemelerince verilen gerekçeli kararlarda sadece ilgili kanun hükmünün ya da başvuruculara isnat edilen söz ya da davranışın tekrarından ibaret ifadelere yer verildiğine yahut ilgisiz gerekçe içerdiğine dikkati çekmiştir. Ayrıca mahkemelerce izlenen usul ve yöntemin silahların eşitliği ilkesinin gereklerine uygun olmadığı, iddia karşısında savunma makamının sahip olduğu güvenceleri yeterince koruyamadığı ve onu dezavantajlı hâle getirdiği sonucuna varılmış; somut başvurularda müdafi yardımından yararlanma ve bu hakla bağlantılı olarak savunma için gerekli zaman ve kolaylığa sahip olma haklarına ilişkin güvencelerin sağlanmadığı belirtilmiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, §§ 124-142).

11. Ayrıca itiraz merciileri genel olarak dosya üzerinden yeknesak şekilde ve sadece şekli şartlar yönünden inceleme yapmak suretiyle karar vermiş, bahse konu kararlar ilk derece mahkemelerince verilen kararlarda hukuka aykırılık bulunmadığına ve bu sebeple de itirazın reddedildiğine ilişkin bir cümleden ibaret gerekçelerden oluşmuştur. Böylelikle uygulamada HAGB kararlarına karşı itiraz merciilerinin davayla doğrudan ilgili olan hususları ayrıca değerlendirerek yeterli bir gerekçe ile cevap vermeleri gerekirken sistemsel olarak bu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Atilla Yazar ve diğerleri, § 155).

12. Nitekim Anayasa Mahkemesi 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin (12) numaralı fıkrasında yer alan ve HAGB kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğunu düzenleyen kurala ilişkin yapılan başvuruda anılan kuralı bireysel başvuru kapsamında görünür hâle gelen hususları gözönünde bulundurarak anayasallık denetimine tabi tutmuş ve kuralın itiraz kanun yoluna başvuranların iddia ve delillerinin dikkate alınmasında, çatışan menfaatlerin dengelenmesinde, temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğunun ve ölçülülüğünün belirlenebilmesinde belirli ve etkili bir denetim yolu öngörmediği, bu durumun temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin giderilmesi ve kamu gücünü kullananların keyfî davranışlarının önüne geçilmesi imkânının sağlanmadığı sonucuna ulaşarak iptaline karar vermiştir (AYM, E.2021/121, K.2022/88, 20/7/2022).

13. Akabinde Anayasa Mahkemesi; HAGB kurumuna dair daha önce yaptığı tespit ve değerlendirmeleri de gözönünde bulundurarak 1/6/2023 tarihinde E.2022/120 sayılı dosyada 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesine 5560 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen (5) numaralı fıkranın birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. Anılan cümlenin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı maddenin (5) numaralı fıkranın ikinci ve üçüncü cümleleri ile (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralarının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptaline hükmetmiştir. Bu kararla iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılan sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılabileceğini öngören ve bunun şartlarını düzenleyen tüm kurallar iptal edilmiştir (AYM, E.2022/120, K.2023/107, 1/6/2023, §§ 22-56).

14. Anayasa Mahkemesinin HAGB ile ilgili iptal ve ihlal kararları birlikte değerlendirildiğinde başvurucu hakkındaki yargılamanın adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelere uygun şekilde yürütülmediği anlaşılmıştır. Bu nedenle somut başvuruda da Anayasa Mahkemesinin yukarıda izah edilen iptal ve ihlal kararlarında varılan sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu; HAGB kararı verilmesi nedeniyle silahın müsaderesi yönündeki kararın hukuka uygunluğunu denetlettiremediğini, silahın hukuka aykırı olarak kendisinden alındığını, silaha yönelik elkoyma kararının bulunmadığını, HAGB kararı verilmek suretiyle hukuka aykırı bir şekilde silahının müsaderesine karar verildiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Süleyman Başmeydan ([GK], B. No: 2015/6164, 20/6/2019) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkına müsadere yoluyla yapılan müdahalenin keyfî veya hukuka aykırı olup olmadığının ileri sürülebileceği bir yol olarak öngörülen temyiz

kanun yoluna başvuru imkânının askıya alınarak HAGB kararı ile birlikte müsadere kararının infazına girişilmesinin yol açılan belirsizlik ve yeterli güvencelerin sağlanmadığı dikkate alındığında başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 1.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Anayasa Mahkemesi müsadere tedbirine ilişkin yargısal süreç yönünden HAGB kararı verildiği takdirde ortaya çıkan belirsizliğe işaret ederek söz konusu tedbirin HAGB kararının kesinleştirilmesiyle birlikte infazına girişilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ve HAGB kararının koşullarının oluşup oluşmadığıyla ilgili olarak sınırlı denetim yapılması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

22. Anayasa Mahkemesinin Atilla Yazar ve diğerleri kararında temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle olağan kanun yolları ile çözüme kavuşturulması için (itiraz yolunun etkinleştirilmesi ya da istinaf/temyiz kanun yollarının açılması gibi) birtakım yasal düzenlemeler yapılması ve böylelikle HAGB kararlarının Anayasa Mahkemesince ilk elden incelenmesinin önüne geçilmesi gerektiği belirtilerek bu konuda tespit edilen yapısal sorunun giderilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi verilmiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 177).

23. Anayasa Mahkemesinin 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının iptaline ilişkin norm denetimi kararında ise Atilla Yazar ve diğerleri kararında belirtilen eksikliklerin (Atilla Yazar ve diğerleri, §§ 123-173) bütünüyle giderilmesine yönelik olarak kanun koyucu tarafından gerekli değişikliklerin yapılmadığı, HAGB kurumunun mevcut hâliyle -bireysel başvuru kararlarında da işaret edildiği üzere- kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarını önlemekte yetersiz kaldığı, temel hak ve özgürlükler üzerinde caydırıcı etki doğurduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında müsaderenin HAGB kararı verilmesi durumunda hangi aşamada infaz edileceğine ilişkin ise açık bir kanun hükmünün bulunmadığı belirtilmiş, Süleyman Başmeydan kararında kanun koyucunun müsadere kararı için farklı bir usul veya kanun yolu düzenleyebileceği gibi HAGB kararları yönünden de müsadereye ilişkin farklı bir mekanizma da öngörebileceği yönündeki değerlendirmesine de değinilmiştir (AYM, E.2022/120, K.2023/107, 1/6/2023).

24. Nitekim 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirilmiştir. Maddenin (5) numaralı fıkrasında HAGB'nin, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade edeceği belirtilmiştir. Öte yandan anılan maddenin (12) numaralı fıkrasında aynı Kanun'un 272. maddesinin (3) numaralı fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

25. Anayasa Mahkemesi 7499 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) ve (12) numaralı fıkraları değiştirildikten sonra 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birinci cümlesindeki kuralı inceleyerek kuralın iptaline karar vermiştir. Kararda; kanun koyucunun 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinde 7499 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle birlikte müsadere bakımından farklı bir usul

öngördüğünü, yine anılan değişiklik sonrasında HAGB'nin uygulanması sanığın kabulüne bağlı değilse de kuralın da yer aldığı maddenin (12) numaralı fıkrasında HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmek suretiyle esasa ilişkin hukuka aykırılık iddiaları yönünden de kanun yolunda denetim imkânının getirildiğini, bu bağlamda sanığın kanun yolundan ve adil yargılanma hakkının diğer güvencelerinden feragat etmesini gerektirir bir hükme yer verilmediğini vurgulamıştır (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, § 58).

26. Bununla birlikte anılan kararda, önceki iptal kararında belirtildiği şekilde HAGB kurumunun kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi bağlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar bakımından uygulanmayacağına dair yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu hususta yasama organınca Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararındaki tespitleri gözetilerek bir düzenlenmenin yapılmadığı, kuralın iptal edilen hükümle kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın 17. maddesi anlamında işkence, eziyet ve kötü muamele kabul edilen suçlar yönünden aynı sonuçları doğuracağı, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 17. maddesinin devlete yüklemiş olduğu faillere fiilleriyle orantılı cezalar verilmesi ve mağdurlar açısından uygun giderimin sağlanması şeklindeki usul yükümlülüğüyle bağdaşmadığı ve Anayasa'nın 17. maddesine aykırı olduğundan iptaline, ayrıca kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir (AYM, E.2024/98, K.2025/149, 10/7/2025, §§ 59, 60).

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

28. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 18. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2023/271, K.2023/617) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYDIN BİLGİN

B. No: 2023/103809 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/103809

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYDIN BİLGİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/103809)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Aydın BİLGİN

Vekili : Av. Betül BİLGİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanık ve gizli tanıkların başvurucu (sanık) tarafından sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Aydın Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu şüphesiyle başvurucu hakkında soruşturma başlatmıştır.

3. Başsavcılık tarafından başvurucunun silahlı terör örgütü üyesi olma suçundan cezalandırılması talebiyle 27/4/2017 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede başvurucunun örgütle bağlantısına dair bazı şüphelilerin, tanık ve gizli tanıkların beyanları, Bank Asya hesap hareketlerine dair bilirkişi raporu, örgütle bağlantısına dair otel konaklama ve yurt dışı çıkış kayıtları, örgütle iltisaklı derneğe bağışta bulunma, örgütle iltisaklı okula çocuğunu gönderme hususları gözönünde bulundurularak üzerine atılı suçu işlediği ileri sürülmüştür.

4. İddianamenin kabulüyle açılan dava Aydın 3. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme)

görülmeye başlanmıştır. Mahkeme tarafından 17/5/2017 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra iddianamede ve dosya kapsamında kod isimleri geçen gizli tanıklar Murat, Erdal, Turgut, Alperen'in dinlenmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına karar verilmiştir.

5. İkinci celsede başvurucunun savunması alınmıştır. Başvurucu, savunmasında örgüt üyesi olmadığını, hakkındaki suçlama ve beyanları kabul etmediğini ifade etmiştir. Mahkeme, ara kararla diğerlerinin yanı sıra "Gizli tanıklar Murat, Erdal, Turgut, Alperen'e sorulması istenen sorular ile ilgili sanık ve müdafiine yazılı olarak beyanda bulunmak üzere 10 günlük süre verilmesine, gizli tanıkların heyetçe bilahare dinlenmesine, Aydın ilinde ses ve görüntü değişikliği yapılabilecek teknik imkân bulunmaması, sanıklar ve müdafiilerine soru sorma hakkının yazılı olarak tanınmış olması nazara alınarak tarafların hazır bulunduğu oturumda gizli tanıkların dinlenilmesi yönündeki taleplerin reddine" karar vermiştir. Bu celse beyanları başvurucu aleyhine hükme esas alınan dosyanın diğer sanıkları U.K. ve M.A. başvurucunun hazır olduğu duruşmada dinlenmiştir.

6. Yedinci celse gizli tanık dinlenmesi için açılan özel duruşmada dinlenen gizli tanık Alperen özetle;

"... Sanığın Aydın Körfez Dershanesinin avukatlığını yaptığı, kendisiyle yaptığı görüşmede sürekli cemaati savunduğu, kendisinden kurban, bağış adı altında para istediği..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

7. On birinci celse gizli tanık dinlenmesi için açılan özel duruşmada dinlenen gizli tanık Erdal özetle;

"Sanığın üst mütevellilerin bir alt grubunda bulunan mütevellilerden olduğu, mütevellilerin her yıl himmet ödediklerini, kurban, burs vb. maddi yardımlar topladıkları, sanığın cemaat içerisinde halen etkin olduğu, sohbet toplantılarına katıldığı" şeklinde beyanda bulunmuştur.

8. On dördüncü celse gizli tanık dinlenmesi için açılan özel duruşmada dinlenen gizli tanık Murat özetle;

"Sanığın cemaatin sohbet hocalarından olduğu" şeklinde beyanda bulunmuştur.

9. On dokuzuncu celse gizli tanık dinlenmesi için açılan özel duruşmada dinlenen gizli tanık Turgut özetle;

"Sanığın cemaatin toplantılarına katıldığı, cemaatin aktif ve önde gelen mensuplarından olduğu, faaliyetlerinin cemaatin avukatlığını yapmak ile sınırlı olmadığı" şeklinde beyanda bulunmuştur.

10. Yirminci celsede Mahkeme, ara kararla diğerlerinin yanı sıra K.A.nın tanık sıfatı ile beyanının alınabilmesi için adresinin bulunduğu yer mahkemesine talimat yazılmasına karar vermiştir.

11. Yirmi ikinci celsede S.O.nun etkin pişmanlık beyanlarının dosyaya gönderildiği ve okunarak dosyaya dâhil edildiği, yine K.A.nın dinlenmesi için yazılan talimata ikmalen cevap verildiği ve okunarak dosyaya dâhil edildiği anlaşılmıştır. Bu celse iddia makamı tarafından esas hakkındaki mütalaa sunulmuştur. Mahkemece başvurucu ve müdafiine esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmalarını hazırlamaları için süre verilmesine karar verilmiştir.

12. Yirmi üçüncü celsede başvurucu ve müdafi esas hakkında savunma yapmıştır. Mahkeme

başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan alt sınırdan uzaklaşılmak suretiyle 8 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Başvurucu, istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra S.O.ya ve gizli tanıklara soru soramadığını, K.A.nın istinabeyle dinlendiği hususlarını belirtmiştir. Mahkûmiyet kararı Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 29/6/2021 tarihli kararıyla bozulmuştur.

13. Bozma sonrası Mahkeme başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan alt sınırdan uzaklaşılmak suretiyle 7 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkemenin gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... sanığın örgütün finans kurumu olan Bank Asya'da örgüt lideri Fetullah Gülen'in talimatları sonrasında katılım hesabı açması ve diğer şüpheli hesap hareketleri, örgütün amaçları doğrultusunda kurulan sözde yardım kuruluşu Kimse Yok Mu? isimli derneğe bağışta bulunması ve sanığın FETÖ/PDY bağına ilişkin olarak alınan tanık ve gizli tanık beyanları, FETÖ/PDY soruşturma ve kovuşturmalarında etkin pişmanlıkta bulunanların dosyamıza gönderilen beyanları, işbu dosyada etkin pişmanlıkta bulunan sanıkların beyanları dikkate alındığında; sanığın bu eylemlerinin, silahlı terör örgütü üyeliği için aranan hiyerarşik-organik bağ, çeşitlilik, süreklilik, yoğunluk kriterlerine uyması, sanık ile örgüt arasında hiyerarşik ilişkinin bulunduğu, silahlı terör örgütü suçunun maddi ve manevi unsurlarının oluştuğu, sanığın FETÖ/PDY silahlı terör örgütü üyesi olduğu..."

14. Başvurucu, temyiz başvuru dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra S.O., K.A. ve gizli tanıklara soru yöneltemediğini ileri sürmüştür. Yargıtay 3. Ceza Dairesinde yapılan temyiz incelemesi neticesinde 22/5/2023 tarihinde başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar verilmiş ve hüküm kesinleşmiştir.

15. Başvurucu, nihai kararı 22/11/2023 tarihinde öğrendikten sonra 28/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne belirleyici ölçüde esas alınan tanık ve gizli tanıkların duruşmada dinlenmemesi nedeniyle soru sorma imkânı elde edemediğini belirterek tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı bireysel başvuru formunda dile getirdiği itirazlarını yinelemiştir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının

delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

21. Tanık sorgulama hakkına ilişkin testin birinci aşaması kapsamında tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığının ortaya konulması gerekliliği esasen -anayasal düzeyde bir ilke olan- hükme temel alınan delillerin hâkim huzurunda ikame edilmesi zorunluluğunu ifade eden doğrudan doğruyalık ilkesinin bir sonucudur. Bu kapsamda hakkaniyete uygun yargılanma hakkının özel bir görünümü olan doğrudan doğruyalık ilkesi uyarınca hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilecek ve bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilecektir. Bu bağlamda ceza yargılamasında kural olarak özellikle tanık beyanlarının esas hakkında kararı verecek hâkim/mahkeme tarafından alınması, tanık beyanlarının bu hâkim/mahkeme tarafından takdir edilmesi gerekir (Erdal Sonduk [GK], B. No: 2020/23093, 15/2/2024, §§ 43-46).

22. Sanığın, aleyhinde beyanda bulunan tanıklarla esas hakkında kararı verecek hâkimin huzurunda yüz yüze gelmesi, onların güvenilirliğini bu esnada test etme fırsatı elde etmesi adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı bakımından da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle sanığın suçluluğu konusunda karar verecek hâkim, sağlıklı gözlem yapabilmek ve sadece iddia makamının yorum şekliyle değil savunma makamının iddia ve itirazlarını da değerlendirerek doğru bir vicdani kanaate ulaşabilmek için anlatımlarıyla sanığın hukuki durumunu önemli ölçüde etkileyecek tanıkları huzurda dinlemelidir. Dolayısıyla tanıkların duruşma öncesinde veya haricindeki dinlenmeleri sırasında düzenlenmiş tutanakların veya yazılı açıklamaların duruşmada okunması huzurda dinlemenin eş değeri olarak değerlendirilemez (bazı farklılıklar ve eklemelerle birlikte bkz. Erdal Sonduk, § 45).

23. Nitekim 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 210. maddesinin (1) numaralı fıkrası olayın delili, bir tanığın açıklamalarından ibaret ise bu tanığın duruşmada mutlaka dinleneceğini öngörmektedir. Daha önce yapılan dinleme sırasında düzenlenmiş tutanağın veya yazılı bir açıklamanın okunması dinleme yerine geçemez. Anılan hükmün gerekçesinde de "Delillerin hükmü verecek mahkeme huzurunda ortaya konulması, tartışılması ve irdelenmesi adil yargılama ilkesinin temel gereklerindendir. Bu itibarla,

duruşmada sanık ve tanığın ifadesine ait tutanakların okunması ile yetinilmesi, ancak zorunlu hâllerde kabul olunabilir." denilerek bu husus vurgulanmıştır (Erdal Sonduk, § 53). Kaldı ki Yargıtayın da bazı kararlarında 5271 sayılı Kanun'un 210. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan, olayın delilinin tanık açıklamalarından ibaret olduğu durumlar hakkında genişletici bir yaklaşım benimsediği ve tanık ya da tanıkların beyanının tek değil belirleyici delil olduğu durumları da anılan hükmün kapsamında gördüğü anlaşılmaktadır (birçok karar arasından bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 17/3/2021 tarihli ve E.2019/9 MD.213, K.2021/118; Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 15/2/2021 tarihli ve E.2020/220, K.2021/1681; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 11/12/2024 tarihli ve E.2023/1657, K.2024/17714 sayılı kararları).

24. Ancak bazı olaylarda tanığın kim olduğunun sanıklar tarafından bilinmesi, tanığın kendisi veya yakınları için tehlike doğurabilir. Tanıklık yapacak olanların misillemeye uğramaktan korkmak için haklı sebepleri bulunabilir. Ayrıca örgütlü suçla mücadelede tanığın kimliğinin gizli tutulması hafife alınamaz. Örgütlü suçlardaki artış, bazı tedbirlerin alınmasını gerektirebilir. Bununla birlikte bir tanığın kimliği bu nedenle saklı tutulmuşsa savunma tarafının ceza yargılamalarında normal koşullarda bulunmayan zorluklarla karşı karşıya kalabileceği de gözönünde bulundurulmalıdır (Baran Karadağ, § 57).

25. Bu durumda ilk olarak tanığın kimliğini gizlemek için makul gerekçelerin olup olmadığının ve ikinci olarak gizli tanık ifadesinin verilecek hükmün dayandığı tek veya belirleyici temel olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Gizli tanık beyanının mahkeme kararının dayandığı belirleyici delil olduğu bu şekilde tespit edildikten sonra üçüncü olarak savunma tarafına dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği de belirlenmelidir. Hükmün büyük ölçüde veya yalnızca gizli tanığın ifadesine dayanması durumunda yargılama detaylı incelemelere tabi tutulmalıdır. Eğer sanık veya müdafii tarafından güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla sorgulanmamış tanık delili, mahkeme kararının dayandığı esas veya belirleyici delilse ve dengeleyici güvenceler sağlayan bir usul öngörülmemişse adil yargılanma hakkının ihlali söz konusu olabilir (Baran Karadağ, §§ 68, 72).

26. Somut olayda Mahkemede tanık S.O.nun başka bir soruşturmada alınan başvurucu aleyhindeki beyanı ile tanık K.A.nın istinabeyle alınan beyanı başvurucu ve müdafiine okunmuş ancak yukarıda belirtilen ilkeler çerçevesinde tanıkların duruşmada dinlenmesine ilişkin herhangi bir çaba gösterilmemiştir. Gizli tanıklar açısından; “Aydın ilinde ses ve görüntü değişikliği yapılabilecek teknik imkân bulunmaması, sanıklar ve müdafilerine soru sorma hakkının yazılı olarak tanınmış olması nazara alınarak” gizli tanıkların tarafların hazır bulunduğu oturumda dinlenmesi talebinin reddine karar verilmiştir (bkz. § 5). İlgili duruşma tutanağı ve gerekçeli kararda S.O. ve K.A.nın Mahkemede hazır edilememelerinin veya aynı anda Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) kullanılması suretiyle dinlenmemelerinin hangi geçerli nedene dayandığına ilişkin yeterli bir açıklamaya yer verilmediği görülmektedir. Diğer yandan gizli tanıkların tarafların hazır bulunduğu oturumda dinlenmesi yönünden ses ve görüntü değişikliği yapılabilecek teknik imkân bulunmamasının geçerli bir neden olarak kabulü mümkün görünmemektedir. Ancak buna dair geçerli bir nedenin ortaya konulmaması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak hükmün tek başına veya belirleyici ölçüde başvurucunun sorgulama veya sorgulatma imkânına sahip olmadığı bir tanık tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

27. Testin ikinci aşaması uygulanırken delilin tekliğinden o delilin sanık aleyhine yegâne

delil olması, delilin belirleyiciliğinden ise davanın sonucunu ağırlıklı olarak etkileme eğilimi olan delil anlaşılmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Baran Karadağ, § 65). Belirtilmelidir ki bir delilin belirleyici olup olmadığı sadece başvurucunun mahkûmiyeti yönünden değil temel cezanın alt sınırdan uzaklaşılarak tayin edilmesi açısından da dikkate alınmalıdır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Hasan Bati [2. B.], B. No: 2019/8419, 28/6/2022, §§ 33-35). Aksi hâlde suçun sübutu tespit edilerek mahkûmiyete karar verilmesi dışındaki sonuçlar yönünden adil yargılanma güvenceleri anlamsızlaşır. Bu bakımdan mahkûmiyet hükmünün yalnızca sorgulanmamış tanığın ifadesine dayandığı veya cezanın alt sınırdan uzaklaşılmasında sadece sorgulanmamış tanığın ifadesine dayanıldığı bir durumda delilin tek olduğu söylenebilir. Buna karşılık mahkûmiyet hükmü kurulurken veya cezanın alt sınırdan uzaklaşılmasında sorgulanmamış tanığın ifadesinin yanında başka delilin/delillerin de bulunduğu ancak bu delilin/delillerin ağırlığının sorgulanmamış tanığın ifadesine nazaran daha az olduğu hâllerde sorgulanmamış tanığın ifadesinin belirleyici delil olduğu ifade edilebilir. Diğer delillerin ispat gücünün sorgulanmamış tanığın ifadesine nazaran daha yüksek olduğu hâllerde sorgulanmamış tanığın ifadesinin belirleyici delil olduğunun kabulü mümkün olmayacaktır.

28. Duruşmada sorgulanmayan tanıkların ifadesinin tek veya belirleyici delil olup olmadığı hususu öncelikle mahkûmiyet gerekçesine bakılarak tespit edilir. Bu açıdan mahkemenin sorgulanmamış tanıkların ifadelerinin ağırlık derecesini gerekçeli kararda tartışmış olması beklenir. Ancak gerekçeli kararda bu tartışmanın yapılmadığı veya mahkemenin yaptığı değerlendirmenin bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içerdiği hâllerde Anayasa Mahkemesinin kendisi bu değerlendirmeyi yapacaktır.

29. Gerekçeli karar içeriği ve hükme esas alınan delillere ilişkin Yargıtay uygulaması gözönüne alındığında başvurucunun örgütte sohbet hocalığı yaptığına, örgüt toplantılarına katıldığına, mütevelli olarak görev yaptığına, örgütün avukatı olduğuna dair tanıklar S.O., K.A. ile gizli tanıklar Alperen, Erdal, Murat ve Turgut'un beyanlarının, başvurucunun silahlı terör örgütü üyesi olduğu yönündeki kanaatin oluşmasında dikkate alındığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Dolayısıyla Mahkemece sorgulama imkânı tanınmayan tanık ve gizli tanık anlatımlarının mahkûmiyet hükmü bakımından belirleyici nitelikte delil olarak esas alındığının kabul edilmesi gerekmektedir.

30. Yargılama sürecinde başvurucuya olayları kendi bakış açısına göre anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmıştır. Ancak Mahkemenin 5271 sayılı Kanun'un 180. maddesinin "...tanık veya bilirkişinin aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenebilmeleri olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak ifade alınır." şeklindeki (5) numaralı fıkrasına rağmen tanıklar S.O. ve K.A.yı SEGBİS yoluyla neden dinlemediğine ilişkin olarak bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Tanıkların yazılı beyanları duruşmada okunmuş ise de başvurucu, tanıkların ve gizli tanıkların beyanlarının tespiti sırasında hazır bulunmadığından ses ve görüntü nakli yoluyla da olsa onları sorgulayamamıştır. Her ne kadar Mahkemece gizli tanıklara sorulması istenen sorular ile ilgili başvurucu ve müdafiine yazılı olarak beyanda bulunmak üzere süre verilmesine karar verilmiş olsa da bu durum savunma tarafının maruz kaldığı bu zorluğa karşı başvurucuya yeterli düzeyde dengeleyici güvence sağlamamaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Baran Karadağ, §§ 72, 73). Bu yüzden tanık ve gizli tanıkların gösterdiği reaksiyonlar konusunda Mahkemenin dikkatini çekememiştir. Böylelikle tanık ve gizli tanıkların beyanlarının güvenilirliği test edilememiştir. Mahkeme de tanık ve gizli tanıklar beyanda bulunurken ve sorulara cevap verirken gösterdikleri reaksiyonlarla ilgili olarak

izlenim edinememiş, doğruluğu test edilmiş tanık beyanlarını hükme esas alamamıştır.

31. Doğrudan doğruyalık ilkesine de aykırılık oluşturan bu durumun uyuşmazlığın aydınlatılmasında bir zafiyete yol açma riski bulundurduğu açıktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Arslan [GK], B. No: 2020/19752, 6/2/2025, § 94). Sonuç olarak doğrudan doğruyalık ilkesi kapsamında güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık ve gizli tanık ifadelerinin cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesinde belirleyici ölçüde esas alındığı hâlde savunma tarafına karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin tanınmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda somut olayda hiçbir şekilde dinlenmemiş ve dinlenmesi için de yeterli bir çaba gösterilmemiş tanık ve gizli tanıkların duruşmada veya SEGBİS gibi vasıtaların kullanılması suretiyle dinlenmemesinin ve yazılı beyanlarının hükme esas alınmasının bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

33. Başvuruda tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun -makul sürede yargılanma hakkı dışındaki- adil yargılanma hakkının ve suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddialarının kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

34. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle, seyahat özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Sebahat Tuncel ([1. B.], B. No: 2012/1051, 20/2/2014, §§ 41-54) kararı, çalışma hürriyetinin ihlal edildiği iddiasının Serkan Acar ([1. B.], B. No: 2013/1613, 2/10/2013, §§ 22-25) kararı doğrultusunda konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

35. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 10.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

36. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

37. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı

uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

38. Tanık sorgulama hakkı tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve sanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Musa Yılmaz Acar [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

39. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Makul sürede yargılanma hakkı dışındaki adil yargılanma hakkı ile suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiaların İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Aydın 3. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2021/197, K.2021/265) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KADİR ÖKTEN

B. No: 2024/10570 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/10570

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KADİR ÖKTEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/10570)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Kadir ÖKTEN

Vekili : Av. Murat DEMİRKAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, bu bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan incelemede başvurucu vekilinin nihai kararı 28/12/2023 tarihinde öğrendiği tespit edilmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından sunulan görüş yazısında başvurucu lehine hükmedilen kamulaştırma bedelinin başvurucuya ilk derece mahkemesinin 1/11/2019 tarihli kararının ardından ödendiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul

edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararın başvurucu vekili tarafından UYAP üzerinden 28/12/2023 tarihinde okunduğu gözetildiğinde başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 1/2/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ŞÜKRÜ SEYREK

B. No: 2024/32998 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/32998

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ŞÜKRÜ SEYREK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/32998)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Şükrü SEYREK

Vekili : Av. Serhat SİZER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı

Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Aleyhe Yargılama Gideri ile Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022), Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle yapılan müdahalenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da kamulaştırmasız el atma nedeniyle açılan davada aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilen başvurucu yönünden de anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığı değerlendirilmiştir.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya taleple bağlı kalınarak net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

8. Kamulaştırmasız el atma davasında aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesine (E.2021/4704, K.2023/1386) iletilmek üzere Savur Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/170, K.2021/192) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

RAHMİ ÇALIŞKAN

B. No: 2024/37959 | Karar tarihi: 22.04.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/37959

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

RAHMİ ÇALIŞKAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/37959)

Karar Tarihi: 22/4/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Rahmi ÇALIŞKAN

Vekili : Av. Mustafa YELBEY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, el konulan silahın rayiç bedelinin ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 21/5/2024 tarihinde öğrendikten sonra 24/6/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler [...]."

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1)

numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

4. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

5. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

6. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının "İdari İzin" konulu 4/6/2024 tarihli ve 227644 sayılı yazısıyla Kurban Bayramı'nın 15/6/2024 Cumartesi günü saat 13.00'te başlayıp 19/6/2024 Çarşamba günü sona ereceği, kamu kurum ve kuruluşlarındaki tüm çalışanların 20/6/2024 ve 21/6/2024 tarihlerinde idari izinli sayılmaları uygun görülmüş ise de bu yazıda anılan tarihin resmî tatil olduğuna ilişkin bir ifade yer almamıştır. Öte yandan söz konusu yazıda kurum yöneticilerince gerekli tedbirlerin alınarak hizmetlerin aksatılmaması, zorunlu hizmetlerin yürütülmesi için asgari seviyede personel bulundurulması konusunda talimata yer verildiği görülmüştür. Bu itibarla 20/6/2024 ve 21/6/2024 tarihlerinin resmî tatil olmadığından mesainin devam ettiği saatlerde resmî işlem ve başvuruların yapılmasına engel bir durumun bulunmadığı anlaşılmıştır (benzer değerlendirmeler için bkz. Abdulkadir Önen [2. B.], B. No: 2014/16212, 28/9/2016, §§ 30, 31).

7. Genel tatil günlerinin hangileri olduğu 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Genel tatil olmayan bazı günlerde Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan genel yazılarla kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların idari izinli sayıldıkları ancak bu günlerde kamu kurumlarının açık kaldığı ve resmî işlemlerin devam ettirildiği bilinmektedir (Abdulkadir Önen, § 32).

8. Bu bilgiler ışığında somut olayda Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 28/3/2024 tarihli nihai kararına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan inceleme neticesinde ilgili kararın başvurucunun vekili tarafından ilk kez 21/5/2024 tarihinde okunduğu, başvurucunun bu tarihten itibaren otuz gün içinde ve en geç 20/6/2024 tarihine kadar bireysel başvuruda bulunması gerekirken bu tarihi geçirdikten sonra 24/6/2024 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır. Başvurucu, herhangi bir mazeret ileri sürmemiş ise de sürenin son günü kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların idari izinli sayıldığı tarihe denk gelmektedir. Ancak belirtilen tarih resmî tatil olmadığı gibi Cumhurbaşkanlığı yazısıyla kamu kurum ve kuruluşlarında asgari seviyede kamu personelinin bulundurulması şartıyla buralarda çalışan personelin 20/6/2024 tarihinde idari izinli sayıldığı, mesainin devam ettiği ve başvurucunun bireysel başvuru yapmasına engel bir durumun olmadığı sonucuna varılmıştır.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMRE YAZKAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2019/14262 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2019/14262

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMRE YAZKAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2019/14262)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Furkan Samet ESER

Başvurucular : Emre YAZKAN ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (D) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör örgütüne üye olma suçundan verilen mahkûmiyet kararında karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda, başkaca temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiaları da bulunmaktadır.

2. Komisyon talepte bulunan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2019/14262 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Başvurucular, başta ByLock programının örgütsel iletişimi sağlamak amacıyla kullanıldığına dair yargılama makamları tarafından mahkûmiyet kararına dayanak alınan

delillere ve yapılan değerlendirmelere karşılık davanın esasına etkili olacak şekilde ileri sürdükleri itirazların karşılanmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruda öncelikle kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi, esasa ilişkin olarak ise Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvuruculların bir kısmı, Bakanlık görüşüne karşı formdaki iddialarını tekrarlamıştır.

6. Anayasa Mahkemesi Ali Bayram İskender (GK], B. No: 2020/31370, 25/9/2025) kararında, başvurucunun ByLock programını kullandığına dair tespitin terör örgütüne üye olma suçundan kesinleşen mahkûmiyet kararında belirleyici delil olarak kabul edildiği somut olayda kişilerin örgüt talimatı ile ByLock ağına dâhil olduğunun ve gizliliği sağlamak için haberleşme amacıyla kullandıklarının belirlenmesi açısından Yargıtayın ilkesel olarak ortaya koyduğu ve yapılmasını gerekli gördüğü araştırmaların yerine getirilmediği kanaatine ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi anılan kararda başvurucunun -ByLock programını kullanmadığına yönelik itirazının yanı sıra- anılan programı örgütsel iletişim amacıyla kullanmadığına dair iddiasının kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olduğu ancak yargı makamları tarafından bu iddia hakkında somut bir değerlendirme yapılmadığı, bu eksikliğin kanun yolu incelemeleri sırasında da telafi edilmediği kanaatine varmıştır. Anayasa Mahkemesi bu nedenle başvurucunun mahkûmiyeti için gerekli olan yeterli gerekçenin ortaya konulamadığını değerlendirmiş ve ihlal sonucuna ulaşmıştır (Ali Bayram İskender, §§ 47-58).

7. Neticede başvuruculların ByLock uygulamasını kullandıklarına ilişkin tespiti içeren deliller terör örgütü üyeliği suçundan kesinleşen mahkûmiyet kararlarında belirleyici delil olarak değerlendirilmekle birlikte bu kullanımın gizliliği sağlamak için haberleşme amacıyla gerçekleştirildiğinin ortaya konulmadığı, dolayısıyla Ali Bayram İskender kararından ayrılmayı gerektiren bir durumun bulunmadığı anlaşılmıştır.

8. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvuruculların bir kısmı, yargılandıkları ceza davalarının uzun zamandır devam etmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Başvuruculların iddialarının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) ve Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

11. Başvuruculardan bir kısmı, adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer bazı güvencelerin yanı sıra birçok Anayasal hakkının ihlal edildiğini de ileri sürmüştür. Bireysel başvuruya konu olay ve olgular, başvuruculların ihlal iddiaları ve başvuruya konu temel şikâyetlere ilişkin yukarıda yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde bir kısım başvurucunun Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma alanında yer alan temel haklara ilişkin diğer şikâyetlerinin kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle

kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Öte yandan başvuruculaların bir kısmı, ByLock verilerini içeren dijital materyallerin mahkeme huzuruna getirtilmemesi ve bu veriler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmaması nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin, terör örgütüne üye olma suçuyla ilgili olarak yapılan yargısal yorumların öngörülebilir olmaması ve suç oluşturmayan bazı eylemlerin mahkûmiyete esas alınması nedeniyle de suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Anayasa Mahkemesi Ali Bayram İskender kararında varılan sonuç ve uygun görülen giderime göre suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetler hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (Ali Bayram İskender, §§ 60, 61). Mevcut başvuruda da varılan sonuç ve uygun görülen giderime göre başvuruculaların benzer ihlal iddiaları yönünden Ali Bayram İskender kararından ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddia hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir incelenme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

14. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

15. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

16. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

17. Başvurucular maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadıklarından maddi tazminat talebinin, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

3. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

E. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (E) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculların tazminat taleplerinin REDDİNE,

G. Vekille temsil edilen başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretleri ile ekli listenin (G) sütununda belirtilen harçların listede gösterildiği şekliyle ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucular, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddialarının karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini iddia etmiş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından, başvuruculların Anayasanın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği kabul edilmiştir. Aşağıda belirttiğim nedenlerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum. Şöyle ki;

Çoğunluk gerekçesinde başvuruculların Bylock uygulamasını kullandıklarına ilişkin tespit içeren deliller terör örgütü üyeliği suçundan kesinleşen mahkûmiyet kararlarında belirleyici delil olarak değerlendirilmekle birlikte bu kullanımın gizliliği sağlanması için haberleşme amacıyla gerçekleştirildiğinin ortaya konulmadığı, dolayısıyla Mahkemenin Ali Bayram İskender kararından ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı belirtilmiştir.

Mahkememiz çoğunluğu tarafından, Ali Bayram İskender (Genel Kurul, B.No; 2020/31370, K. Tarihi; 25.9.2025) kararında belirtilen gerekçelerle ihlal sonucuna ulaşılmış olup, söz

konusu karara karşı yazmış olduğum karşıoy gerekçeleri işbu başvuru açısından da aynen geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. (3)

B. No: 2020/11020 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/11020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. BAŞVURUSU (3)

(Başvuru Numarası: 2020/11020)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucu : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.

Vekili : Av. Tolga SEYFİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, alacağın devri (alacak temlik) sözleşmesinin Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. kayıtlarına işlenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 25/3/2020 tarihinde yapılmıştır. Aralarında kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle süresinde yapılan 2020/21733, 2020/21728 ve 2020/21729 numaralı bireysel başvuruyla ilgili dosyaların 2020/11020 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, 2020/21733, 2020/21728 ve 2020/21729 numaralı bireysel başvuru dosyalarının kapatılmasına ve incelemenin 2020/11020 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmelidir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu ile G. Elektrik Üretim A.Ş. (Şirket) arasında 23/12/2010 tarihli kredi sözleşmesi ve bu sözleşmenin eki olarak aynı tarihte alacak temlik sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşmeye göre proje finansman kredisi kapsamında Sivas'ın İmranlı ilçesi sınırları içinde inşa edeceği Ayranlı Hidroelektrik Santrali, Ekincik Hidroelektrik Santrali ve Sütlüce Hidroelektrik Santrali projeleri gereğince G. Enerji Üretim A.Ş.nin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi (PMUM) nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların tamamı (tüm ferileri ile birlikte) 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 162. maddesi ve devamı hükümlerine göre başvurucuya devir ve temlik edilmiştir.

6. Başvurucu, alacak temlik sözleşmesini Ankara 54. Noterliği aracılığıyla 22/5/2014 tarihinde o tarihte piyasa işletmecisi görevini ifa eden Türkiye Elektrik İletim A.Ş.ye (TEİAŞ) göndermiş, TEİAŞ 9/6/2014 tarihli cevabi yazısında Şirketin piyasa katılımcısı olmadığından temlik sözleşmesinin iade edildiğini bildirmiştir. Bunun üzerine Şirket tarafından piyasa katılım anlaşması ve gün öncesi piyasa katılım anlaşması imzalanarak temlik sözleşmesi başvurucu tarafından yeniden TEİAŞ'a gönderilmiştir. TEİAŞ başvurucuya verdiği 14/8/2015 tarihli cevabi yazı ile Ankara 54. Noterliğinin 22/5/2014 tarihli ve 20932 No.lu temlikname kapsamında geçmişe dönük alacakların temlik edilmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle "doğmuş" ifadesinin çıkarılması ve temliknamenin süresinin on yılı aşmayacak şekilde belirlenmesi gerektiğini yeniden Şirkete bildirmiştir. Başvurucu, 18/8/2015 tarihli yazıyla temlik sözleşmesinin on yılı aşmadığını bildirerek temlik ihbarının işleme alınmasını yeniden istemiştir. TEİAŞ'ın başvurucuya ilettiği 7/9/2015 tarihli cevabi yazıda Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.nin (EPİAŞ) 1/9/2015 tarihi itibarıyla piyasa işletmecisi lisansını alıp fiilî olarak piyasa işletmeciliğini TEİAŞ'tan devir alması nedeniyle 22/5/2014 tarihli temlikname ile ilgili işlem yapılamadığı ve temlik sözleşmesinin iade edildiği bildirilmiştir.

7. Başvurucu 23/12/2010 tarihli alacağın temliki sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenerek gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmiştir. EPİAŞ ise 11/12/2015 tarihli cevabında, söz konusu temlik sözleşmesinin G. Enerji Üretim A.Ş. (temlik eden) ile başvurucu (temlik alan) arasında temlik edenin TEİAŞ nezdindeki alacaklarının devrine yönelik olarak düzenlendiğini belirtmiştir. EPİAŞ ayrıca piyasa işletim görevine başlamasıyla birlikte bu sözleşmenin temlik edenin EPİAŞ nezdinde doğmuş ya da doğacak alacaklarını da kapsadığı şeklinde yorumlanmasının hukuken mümkün olmadığını ifade etmiştir. Bu çerçevede EPİAŞ tarafından belirlenen genel temlik şartlarına uygun biçimde EPİAŞ'ın temlik muhatabı olarak yer aldığı yeni bir alacak temlik sözleşmesinin imzalanıp gönderilmesi hâlinde talebin yeniden değerlendirilebileceği bildirilmiştir.

8. Başvurucu, EPİAŞ'ın 11/12/2015 tarihli işleminin iptali için İstanbul 6. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Mahkeme 3/3/2016 tarihinde davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Mahkeme, EPİAŞ'ın özel hukuk hükümlerine tabi bir şirket olduğu ve dava konusu işlemin idari işlem niteliği bulunmadığından görevli yargı kolunun adli yargı olduğu sonucuna varmıştır.

9. Başvurucu, davanın görev yönünden reddine yönelik Mahkeme kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Onüçüncü Dairesi (Daire) 29/9/2016 tarihinde Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir. Daire, bozma kararında statü itibarıyla özel hukuk kurallarına tabi kılınmış olsa da piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın elektrik piyasası

dengeleme ve uzlaştırma mevzuatı çerçevesinde tek yanlı, kamu gücü kullanarak idari işlemler tesis edebileceğini, dava konusu başvuru incelenirken idarece salt özel hukuk kurallarına göre değil 14/4/2009 tarihli ve 27200 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğine (Yönetmelik) göre inceleme yapıldığı anlaşıldığından Mahkeme kararında usul hükümlerine uygunluk bulunmadığını belirtmiştir. Daire 11/12/2017 tarihinde karar düzeltme talebini de reddetmiştir.

10. Mahkeme 13/12/2018 tarihinde bozma kararına uyarak davanın reddine karar vermiştir. Mahkeme 23/12/2010 tarihli temliknamenin eski piyasa işletmecisi TEİAŞ nezdinde işleme alındığı, anılan temliknamenin onay işlemleri devam ederken davalı EPİAŞ'ın piyasa işletmeciliğini devraldığı, TEİAŞ nezdinde kabul edilen alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ nezdinde geçerli olduğu ileri sürülmüşse de 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na istinaden 1/9/2015 tarihinden itibaren piyasa işletmecisinin EPİAŞ olduğu, dolayısıyla 23/12/2010 tarihli temliknamenin piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın onayı alınmadan akdedildiği anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını açıklamıştır. Davanın reddine yönelik karar temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

11. Nihai karar başvurucu tarafından 20/3/2020 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

12. 818 sayılı Kanun'un Beşinci Bap (A) "ALACAĞIN TEMLİKİ" başlıklı 162. maddesi şöyledir:

"Kanun veya akit ile veya işin mahiyeti icabı olarak menedilmiş olmadıkça borçlunun rızasını aramaksızın alacaklı, alacağını üçüncü bir şahsa temlik edebilir.

Borçlu, alacağın temlik edilmemesi şart edilmiş olduğunu bu şartı ihtiva etmeyen bir ikrarı bilkitabeye istinat ile, alacağını temellük eden üçüncü bir şahsa karşı iddia edemez."

13. 6446 sayılı Kanun'un "Piyasa işletim faaliyeti ve EPİAŞ'ın kuruluşu" başlıklı 11. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Piyasa işletim faaliyeti, organize toptan elektrik piyasalarının işletilmesi ve bu piyasalarda gerçekleştirilen faaliyetlerin mali uzlaştırma işlemleri ile söz konusu faaliyetlere ilişkin diğer mali işlemlerdir.

(2) Bu Kanun ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi ticaret unvanı altında bir anonim şirket kurulur. EPİAŞ, bu Kanun ve 6102 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olmayacak şekilde Kurum tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde hazırlanacak ana sözleşmenin ticaret siciline tescil ve ilanı ile faaliyete geçer.

(3) EPİAŞ'ın teşkilat yapısı ile çalışma esasları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek piyasaları ilgilendiren hususlarda Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınır.

...

(5) EPİAŞ, piyasa işletim lisansı kapsamında, Borsa İstanbul Anonim Şirketi ile TEİAŞ tarafından bu Kanun kapsamında işletilen piyasalar dışındaki organize toptan elektrik

piyasalarının işletim faaliyetini yürütür. EPİAŞ, TEİAŞ tarafından piyasa işletim lisansı kapsamında işletilen organize toptan elektrik piyasalarının mali uzlaştırma işlemleri ile birlikte gerekli diğer mali işlemleri de yürütür. Kurum ve Sermaye Piyasası Kurulunun görüşleri doğrultusunda EPİAŞ, Sermaye Piyasası Kanununun 65 inci maddesi kapsamındaki anlaşmaların tarafı olabilir.

(6) EPİAŞ tarafından lisansı kapsamında işletilmekte olan veya piyasa faaliyetlerine ilişkin mali uzlaştırma ile mali işlemleri yürütülmekte olan organize toptan elektrik piyasalarında faaliyet gösteren tüzel kişiler, ilgili yönetmelik hükümlerine göre mali uzlaştırma işlemlerinin yürütülebilmesi için gerekli verileri TEİAŞ'a ve EPİAŞ'a vermekle yükümlüdür. Sağlanan verilerin gizli tutulması ve kamuoyu ile paylaşılmasıyla ilgili usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

...

(12) EPİAŞ, kurulmasından itibaren altı ay içerisinde Kurumdan gerekli piyasa işletim lisansını alarak piyasa işletim faaliyetlerini yürütmeye başlar.

(13) EPİAŞ piyasa işletim lisansı alana kadar, ilgili piyasa işletim faaliyetinin TEİAŞ tarafından piyasa işletim lisansı alınmaksızın yürütülmesine devam edilir.

..."

14. Yönetmelik'in "Devir ve temlik" başlıklı 138. maddesi -bireysel başvuru tarihi itibarıyla- şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerle ilgili olarak yapılan, dengeden sorumlu grup oluşturma haricindeki devir ve temlikler Piyasa İşletmecisine karşı hüküm ifade etmez. Bu Yönetmelik kapsamındaki alacak ve haklar ise ancak Piyasa İşletmecisi tarafından belirlenen hususlara uygun olarak ve Piyasa işletmecisinden onay almak kaydıyla rehin ve temlik edilebilir."

15. Yönetmelik'in "EPİAŞ'ın piyasa işletim faaliyetine başlaması" başlıklı Geçici 28. maddesi şöyledir:

"(1) EPİAŞ piyasa işletim lisansı alana kadar Piyasa İşletmecisi TEİAŞ'tır."

16. Yönetmelik'in "Önceki alacak veya borçlara ilişkin uygulama" başlıklı Geçici 31. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) TEİAŞ'ın taraf olduğu dava ve takiplerden EPİAŞ'ın faaliyetleriyle ilgili olanlar, EPİAŞ'ın faaliyete geçiş tarihinden itibaren EPİAŞ tarafından yürütülür."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

18. Başvurucu; alacak temlik sözleşmesinin TEİAŞ tarafından onaylandığı tarihteki mevzuata göre EPİAŞ'ın henüz kurulmadığını, TEİAŞ'ın sözleşmeyi onaylamasından sonra değişen mevzuat gerekçe gösterilerek alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ'ın onayına tabi tutulmasının alacak temlik sözleşmesi hükümlerine aykırı olduğunu, TEİAŞ yerine piyasa işletmecisi konumuna gelen EPİAŞ'ın TEİAŞ'tan alacak temlik sözleşmesine ilişkin bilgi ve belgeleri alarak süreci devam ettirmesi gerektiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal

edildiğini ileri sürmüştür.

19. Bakanlık görüşünde, başvurucunun piyasa işletmecisinden onay almak koşulu sağlanmaksızın akdedilen kredi sözleşmesinin eki olan alacağın devri sözleşmesine dayanarak G. Enerji Üretim A.Ş.nin doğmuş ve doğacak tüm hak ve alacaklarının kendisine ödenmesini talep etmesine esas alınabilecek bir mevzuat hükmü ve bu yönde süregelen yerleşik yargı içtihadı bulunmadığı dikkate alındığında mülkiyet hakkı kapsamında kalan bir mal varlığına sahip olmadığı gibi kendisinde meşru bir beklenti oluşturabilecek somutlukta bir durumun da bulunmadığı vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı önceki iddialarına benzer yönde beyanda bulunmuştur.

B. Değerlendirme

20. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

22. Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında inceleme yapılabilmesi için öncelikle somut olayda mülkün var olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

23. Başvurucunun temlik sözleşmesine konu ettiği alacak, ekonomik değer taşıyan ve para ile ölçülebilen bir mal varlığı hakkı niteliğindedir. Nitekim 818 sayılı Kanun'un alacağın temlikine ilişkin hükümleri uyarınca alacak hakkı, devredilebilir ve üçüncü kişiler nezdinde ileri sürülebilir bir hak olup bu yönüyle bağımsız bir ekonomik değer ifade etmektedir. Bu kapsamda başvurucunun kredi sözleşmesi ve eki temlik sözleşmesine dayanarak elde ettiği alacak hakkı, yalnızca teorik bir beklenti değil hukuken tanınan ve korunmaya değer bir mal varlığı unsurudur. Somut olayda temlik sözleşmesinin TEİAŞ nezdinde kabul edilmesi ve işleme alınacağının bildirilmesi karşısında başvurucunun bu alacağa yönelik hakkının belirli bir kesinlik ve icra kabiliyeti kazandığı anlaşılmakta olup bu yönüyle Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülk teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

24. Başvurucu 23/12/2010 tarihli proje finansman kredisi kapsamında G. Enerji Üretim A.Ş.nin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların tamamını temlik almıştır. Başvurucu, bu alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ nezdinde kayda alınması için idari başvuruda bulunmuş; talebin reddi üzerine iptal davası açmıştır. Mahkemenin davanın reddine yönelik kararı

temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

25. Başvurucunun şikâyetinin temelini değişen mevzuat sonrasında piyasa işletmecisi konumuna gelen EPİAŞ'ın alacak temlik sözleşmesini kayda almamasıdır. Başvurucu alacağın temliği sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenmesini teminen iptal davası açmıştır. Mahkemenin davanın reddine yönelik kararında temlik sözleşmesinin EPİAŞ onayından geçmediğine vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ onayına tabi kılınması mülkiyet hakkına müdahale oluşturmaktadır.

26. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

27. Bu noktada müdahalenin sonucu kadar amacı da dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır. Olayda alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ'ın onay şartına bağlandığı görülmüştür. Bu sebeple müdahale, devletin mülklerin kullanımını düzenleme veya mülkiyetin kamu yararına kullanımını kontrol etme yetkisi kapsamında incelenmelidir (Arif Sarıgül [1. B.], B. No: 2013/8324, 23/2/2016, § 50).

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

28. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

29. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesi de gözönünde tutulmalıdır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62).

i. Kanunilik

30. 818 sayılı Kanun'a göre kural olarak alacağın temliki borçlunun rızasına bağlı değildir. Ancak kanun, sözleşme veya işin niteliği temlik sözleşmelerinde borçlunun rızasının zorunlu tutulmasına imkân vermektedir (bkz. § 12). Başvuruya konu olayda elektrik piyasası

dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temliki piyasa işletmecisinden onay almak şartına bağlanmıştır. Piyasa işletmecisi tarafından hazırlanan tip sözleşmede PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacaklar piyasa işletmecisinin onayına tabi kılınmıştır. Alacak temlik sözleşmesinin borçlunun rızasına tabi kılınmasına yönelik tip sözleşmenin varlığı -sözleşme veya işin niteliği- gözetildiğinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların piyasa işletmecisinin onay şartına bağlanmasının kanuni dayanağı olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

31. Elektrik piyasasında enerji açık ve/veya enerji fazlalarına ilişkin alacak ve borçların mali açıdan uzlaştırılmasına ilişkin işlemler kapsamında elektrik piyasasında dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesi ve alacak borç ilişkilerinin ihtilaf çıkmadan sürdürülmesinin sağlanması hedeflendiğinden meselenin kamusal önemi de dikkate alınarak PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temlikinin piyasa işletmecisinden onay almak şartına bağlanmasının meşru bir amaç taşıdığı açıktır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

32. Son olarak kamu makamlarınca başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olup olmadığı değerlendirilmelidir.

33. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016).

34. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (Arif Güven [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

35. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacı ile bireyin mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil dengenin sağlanabilmesi için öncelikle malike, uygulanan tedbirlere karşı savunma ve itirazlarını etkin biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması, söz konusu iddia ve savunmaların makul biçimde karşılanması gerekir (başvurucuya diğer unsurlar yanında ayrıca etkin bir savunma hakkı tanındığından müdahalenin ölçülü görüldüğü kararlar için bkz. Fatma Çavuşoğlu ve Bilal Çavuşoğlu [2. B.], B. No: 2014/5167, 28/9/2016, §§ 74-89; Eyyüp Baran [1. B.], B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; buna karşılık aynı koşulun yargılama sürecinde sağlanmaması nedeniyle müdahalenin ölçüsüz görüldüğü kararlar için bkz. Mahmut Üçüncü [1. B.], B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; Arif Güven, §§ 57-72).

36. Öte yandan idarenin iyi yönetişim ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü vardır. İyi yönetişim ilkesi, kamu yararı kapsamında bir durum söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım [1. B.], B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68; Ayten Yeğenoğlu [1. B.], B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 44).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

37. Başvurucunun yakındığı husus, alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenmemesidir.

38. PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temlikinin piyasa işletmecisinden onay alma şartına bağlanması, elektrik piyasasında dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesini sağlama amacı gözönüne alındığında eldeki olayda müdahalenin elverişli ve gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

39. Son olarak müdahalenin orantılı olup olmadığı incelenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken kamu otoritelerinin davranışları ile başvurucunun yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine ve müdahalenin aşırı bir külfete neden olup olmadığına bakılmalıdır. Öncelikle başvurucunun temlik sözleşmesi ve eklerini hazırlayarak piyasa işletmecisi olan TEİAŞ'ın onayına sunduğu ancak temlik eden G. Enerji Üretim A.Ş.nin piyasa katılımcısı olmadığından temlik sözleşmesinin iade edildiği, sonradan gönderilen temlik sözleşmesinin de şeklî koşulları taşımadığından iade edildiği görülmüştür (bkz. § 7). TEİAŞ 7/9/2015 tarihinde EPİAŞ'ın 1/9/2015 tarihi itibarıyla piyasa işletmecisi lisansını alıp fiilî olarak piyasa işletmeciliğini TEİAŞ'tan devir alması nedeniyle 22/5/2014 tarihli temlikname ile ilgili işlem yapamamış ve temlik sözleşmesi iade edilmiştir.

40. Başvurucunun 1/9/2015 tarihinden önce alacak temlik sözleşmesinin eski piyasa işletmecisi olan TEİAŞ kayıtlarına işlenmesi için başvurusu bulunmakla birlikte anılan başvurunun çeşitli eksiklikler nedeniyle kayıtlara işlenmediği, bu arada yeni piyasa işletmecisinin göreve başlaması nedeniyle alacak temlik sözleşmesinin yeni piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın onayına tabi kılındığı anlaşılmıştır. Bu noktada başvurucu açısından 1/9/2015 tarihinden önce TEİAŞ kayıtlarına işlenmiş ve/veya işlendiği bildirilen bir alacak temlik sözleşmesi olmadığı görülmüştür.

41. Başvurucu, mahkemelerin yeterli inceleme yapmadığından, temel hukuka aykırılık iddialarının karşılanmadığından yakınmaktadır. Mahkeme gerekçeli kararında 23/12/2010 tarihli temliknamenin eski piyasa işletmecisi TEİAŞ nezdinde işleme alındığı, anılan temliknamenin onay işlemleri devam ederken davalı EPİAŞ'ın piyasa işletmeciliğini devraldığı, 6446 sayılı Kanun'a istinaden 1/9/2015 tarihinden itibaren piyasa işletmecisinin EPİAŞ olduğu, dolayısıyla 23/12/2010 tarihli temliknamenin piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın onayı alınmadan akdedildiği anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını açıklamıştır (bkz. § 10). Mahkemenin somut uyuşmazlıktaki temel iddialar hakkında ilgili ve yeterli gerekçe ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

42. Başvurucu, değişen mevzuat karşısında TEİAŞ nezdinde başlatılan alacak temlik sözleşmesinin kayda alınmasına yönelik sürecin yeni piyasa işletmecisi EPİAŞ tarafından sürdürülmemesinden şikâyetçidir. İncelenen olayda alacak temlik sözleşmesi henüz TEİAŞ kayıtlarına işlenmemiştir. Bu noktada değişen mevzuat sonrası piyasa işletmecisinin değişmesi karşısında alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ'ın onayına sunulmasının zorunlu hâle getirilmesinin başvurucu açısından aşırı bir külfet yarattığı söylenemez.

43. Bu durumda başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği, kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkı arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna varılmıştır.

44. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, alacağın devri sözleşmesinin Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi kayıtlarına işlenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Banka ile şirket arasında HES projelerinin finansmanı amacıyla kredi sözleşmesi imzalanmış; bu sözleşme kapsamında şirketin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinden doğmuş ve doğacak alacakları belirli bir tutara kadar başvurucu Bankaya temlik edilmiştir. Başvurucu, temlik sözleşmesinin piyasa işletmecisi nezdinde işleme alınması için önce TEİAŞ'a, daha sonra piyasa işletmeciliğinin devri üzerine EPİAŞ'a başvurmuş; ancak EPİAŞ, temlik sözleşmesinin kendi nezdindeki alacakları kapsamayacağı ve yeni bir temlik sözleşmesi düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle talebi reddetmiştir.

3. Başvurucu, EPİAŞ'ın bu işleminin iptali istemiyle idari yargıda dava açmıştır. İlk derece mahkemesi önce davayı görev yönünden reddetmiş; Danıştay, EPİAŞ'ın elektrik piyasası mevzuatı kapsamında kamu gücü kullanarak idari işlem tesis edebileceğini belirterek kararı bozmuştur. Bozma üzerine yapılan yargılamada Mahkeme, temliknamenin EPİAŞ'ın onayı alınmadan akdedildiği gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Mahkememiz çoğunluğu da mülkiyet hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşmış ise de bu görüşe iştirak edilmemiştir.

4. Somut olayda uyuşmazlığın özü, başvurucunun TEİAŞ nezdinde başlattığı temlik onay sürecinin, piyasa işletmeciliğinin EPİAŞ'a devredilmesinden sonra devam ettirilip ettirilmeyeceğine ilişkindir. Başvurucu, temlik sözleşmesinin düzenlendiği ve TEİAŞ'a sunulduğu tarihte EPİAŞ'ın henüz piyasa işletmecisi sıfatını haiz olmadığını, bu nedenle EPİAŞ'ın onayının alınmasının fiilen ve hukuken mümkün bulunmadığını; yeni piyasa

işletmecisi olan EPİAŞ'ın, TEİAŞ'tan ilgili bilgi ve belgeleri devralarak süreci kaldığı yerden sonuçlandırması gerektiğini ileri sürmüştür.

5. Mahkeme ise esas itibarıyla 1/9/2015 tarihinden itibaren piyasa işletmecisinin EPİAŞ olduğu, temliknamenin EPİAŞ'ın onayı alınmadan akdedildiği ve bu nedenle dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesine dayanmıştır. Ancak bu gerekçe, başvurucunun uyuşmazlığın sonucuna etkili olabilecek temel iddialarını karşılamaktan uzaktır. Zira başvurucunun iddiası, EPİAŞ onayının hiçbir şekilde aranamayacağı değil; TEİAŞ nezdinde başlamış bulunan sürecin idarenin devamlılığı ve bütünlüğü ilkesi gereğince EPİAŞ tarafından mevcut bilgi ve belgeler üzerinden tamamlanması gerektiğidir.

6. Diğer yandan 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 162. maddesi uyarınca alacağın temliki kural olarak borçlunun rızasına bağlı değildir. Her ne kadar kanun, sözleşme veya işin mahiyeti gereği bazı hâllerde borçlunun rızasının aranabileceği kabul edilse de mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden bir sınırlamanın Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca şekli anlamda kanuni dayanağa sahip olması gerekir. Somut olayda müdahalenin esasen yönetmelik hükümleri ve piyasa işletmecisinin tek yanlı değerlendirmesi üzerinden temellendirildiği görülmektedir.

7. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde kanunilik ölçütü, yalnızca müdahaleye imkân tanıyan genel bir normun varlığını değil; müdahalenin kapsamı, koşulları ve sonuçları bakımından belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir bir kanuni çerçevenin bulunmasını gerektirir. Başvurucunun önceki piyasa işletmecisi olan TEİAŞ nezdinde başlattığı onay sürecinin, sonradan görevi devralan EPİAŞ tarafından tümüyle yeni bir sözleşme yapılması şartına bağlanmasının hangi açık kanuni düzenlemeye dayandığı mahkeme kararlarında yeterince ortaya konulmamıştır.

8. Bu yönüyle başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanunilik boyutu tartışmalı olduğu gibi yargısal makamların gerekçeleri de mülkiyet hakkının usul güvenceleri bakımından gerekli özeni karşılamamaktadır. Mahkemelerin, başvurucunun sözleşme kurulduğunda EPİAŞ'ın mevcut olmadığı, TEİAŞ nezdinde başlatılan sürecin belirli bir aşamaya geldiği, EPİAŞ'ın TEİAŞ'tan ilgili bilgi ve belgeleri devralarak değerlendirme yapmasının mümkün olduğu ve yeniden sözleşme akdedilmesinin fiilî ve hukuki güçlükler doğuracağı yönündeki iddialarını değerlendirmesi gerekirdi.

9. Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında mülkiyet hakkına müdahalenin ölçülü kabul edilebilmesi için kişiye, iddia ve itirazlarını etkili biçimde ileri sürebileceği bir yargısal yol sağlanması ve bu iddiaların mahkemelerce ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılanması gerekir. Somut olayda başvurucunun uyuşmazlığın esasına doğrudan etki eden iddiaları, şekli bir onay yokluğu gerekçesiyle bertaraf edilmiş; temlik sürecinin idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde devam ettirilip ettirilemeyeceği hususunda gerçek bir değerlendirme yapılmamıştır.

10. Ayrıca iyi yönetişim ilkesi, kamu otoritelerinin ekonomik değeri bulunan hak ve menfaatler üzerinde etkili olan işlemlerde tutarlı, öngörülebilir ve hakkaniyete uygun davranmasını gerektirir. Başvurucu temlik sözleşmesini o tarihte yetkili piyasa işletmecisi olan TEİAŞ'a sunmuş; süreç devam ederken piyasa işletmeciliği EPİAŞ'a geçmiştir. İdarenin kendi teşkilatlanmasındaki değişikliğin sonuçlarının başvurucu aleyhine yorumlanması, mülkiyet hakkı bakımından kurulması gereken adil dengeyi zedelemiştir.

11. Başvurucunun alacağı temlik almış olması nedeniyle mülkiyet hakkı kapsamında

korunmaya değer bir menfaati bulunmaktadır. Buna rağmen mahkemeler, bu menfaatin korunması ile elektrik piyasasının düzenli işleyişi arasında makul bir denge kurulup kurulmadığını tartışmamış; aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılıp ulaşılamayacağını değerlendirmemiştir. Oysa EPİAŞ'ın, TEİAŞ nezdinde mevcut olan bilgi ve belgeleri esas alarak başvurucunun temlik talebini incelemesi hem piyasa düzeninin korunmasını sağlayabilecek hem de başvurucunun mülkiyet hakkına daha az müdahale teşkil edecek bir yol olabilecektir.

13. Bu itibarla somut olayda başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin öncelikle kanunilik ölçütü yönünden sorunlu olduğu kanaatindeyim. Zira başvurucunun TEİAŞ nezdinde başlattığı temlik onay sürecinin, piyasa işletmeciliğinin EPİAŞ'a devredilmesi sonrasında tümüyle yeni bir sözleşme yapılması şartına bağlanmasının açık, belirli ve öngörülebilir bir kanuni dayanağa sahip olduğu ortaya konulamamıştır. Müdahalenin esasen yönetmelik hükümleri ve piyasa işletmecisinin tek yanlı değerlendirmesi üzerinden temellendirilmesi, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerinde aranan kanunilik güvencesini karşılamamaktadır.

14. Kaldı ki müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu kabul edilse dahi yargılama sürecinde başvurucunun sonuca etkili iddiaları ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılanmamış; TEİAŞ nezdinde başlamış olan sürecin idarenin bütünlüğü ve iyi yönetişim ilkeleri gereğince EPİAŞ tarafından mevcut bilgi ve belgeler üzerinden sonuçlandırılmasının mümkün olup olmadığı tartışılmamıştır. Bu nedenle başvurucunun mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında kurulması gereken adil denge başvurucu aleyhine bozulmuştur.

15. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının öncelikle kanunilik, ayrıca usul güvenceleri ve ölçülülük yönlerinden ihlal edildiği kanaatiyle çoğunluğun ihlal bulunmadığı yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye Kenan YAŞAR

YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. (4)

B. No: 2020/11163 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/11163

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş. BAŞVURUSU (4)

(Başvuru Numarası: 2020/11163)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucu : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.

Vekili : Av. Tolga SEYFİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, alacağın devri (alacak temlik) sözleşmesinin Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. kayıtlarına işlenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 26/3/2020 tarihinde yapılmıştır. Aralarında kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle süresinde yapılan 2021/37622 numaralı bireysel başvuruyla ilgili dosyanın 2020/11163 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, 2021/37622 numaralı bireysel başvuru dosyasının kapatılmasına ve incelemenin 2020/11163 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmelidir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu ile E. Elektrik Üretim A.Ş. arasında 13/10/2010 tarihli kredi sözleşmesi ve bu sözleşmenin eki olarak aynı tarihte alacak temlik sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşmeye göre proje finansman kredisi kapsamında B. Hidroelektrik Santrali Projesi ile E. Enerji Üretim A.Ş.nin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde piyasa mali uzlaştırma merkezi (PMUM) nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların tamamı (tüm ferileri ile birlikte) 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 162. maddesi ve devamı hükümlerine göre başvurucuya devir ve temlik edilmiştir.

6. Alacak temlik sözleşmesi başvurucu tarafından Ankara 54. Noterliği aracılığıyla 21/3/2014 tarihinde o tarihte piyasa işletmecisi görevini ifa eden Türkiye Elektrik İletim A.Ş.ye (TEİAŞ) gönderilmiş, TEİAŞ 21/7/2014 tarihli cevabi yazısında temlik sözleşmesinin uygun bulunduğunu, 1/8/2014 tarihi itibarıyla işleme alınacağını, alacak temlikinden önce haciz ihbarnamelerinin kuruma ulaştığını, bu nedenle haciz ihbarnamelerinin ödenmesini müteakip ödeme yapılacağını belirtmiştir.

7. Piyasa işletmecisi lisansı alan Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. (EPİAŞ) internet sitesinde bir duyuru yayımlamıştır. Duyuruda TEİAŞ'a ait www.pmum.gov.tr web sayfasında, 1/9/2015 tarihinden önce imzalanıp piyasa işletmecisi tarafından (TEİAŞ) onaylanan, piyasa katılımcılarının yaptıkları temlik sözleşmelerinin EPİAŞ'ta işlem görebilmesi için temlik sözleşmesinin her iki tarafınca imzalanan taahhütname ve zeyilnamelerin gönderilmesi, aksi takdirde işleme alınmayacağı bildirilmiştir.

8. Başvurucu 20/10/2015 tarihinde TEİAŞ'a ve EPİAŞ'a başvurarak EPİAŞ'ın piyasa işletmeciliğini TEİAŞ'tan devralması nedeniyle TEİAŞ nezdinde başlatılan ve devam eden alacak temlik sözleşmesi ile ilgili işlemlere ait bilgi ve belgelerin EPİAŞ'a devredilmesini, EPİAŞ'ın da TEİAŞ'tan gelecek bilgi ve belgeler doğrultusunda temlik sözleşmesi gereğince başlatılan işlemlerin kesintiye uğratılmaksızın EPİAŞ tarafından devam edilmesini talep etmiştir. EPİAŞ tarafından başvuruya verilen 11/12/2015 tarihli cevapta; TEİAŞ nezdinde gerçekleşen işlemlerin EPİAŞ için hukuken bağlayıcı olmadığı, alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ tarafından kabul edilmesinin hukuken uygun bulunmadığı, EPİAŞ'ın belirlediği koşullarda yeni bir alacak temlik sözleşmesinin gönderilmesi hâlinde konunun yeniden değerlendirileceği belirtilmiştir.

9. Başvurucu, EPİAŞ'ın 11/12/2015 tarihli işleminin iptali için İstanbul 12. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Mahkeme 28/1/2016 tarihinde davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Mahkeme, davalının özel hukuk hükümlerine tabi bir şirket olduğu ve dava konusu işlemin idari işlem niteliği bulunmadığından görevli yargı kolunun adli yargı olduğu sonucuna varmıştır.

10. Başvurucu, davanın görev yönünden reddine yönelik Mahkeme kararına karşı temyize başvurmuştur. Danıştay Onüçüncü Dairesi (Daire) 29/9/2016 tarihinde Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir. Daire, bozma kararında statü itibarıyla özel hukuk kurallarına tabi kılınmış olsa da piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın, elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma mevzuatı çerçevesinde tek yanlı, kamu gücü kullanarak idari işlemler tesis edebileceğini, dava konusu başvuru incelenirken idarece salt özel hukuk kurallarına göre değil 14/4/2009 tarihli ve 27200 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğine (Yönetmelik) göre inceleme yapıldığı anlaşıldığından Mahkeme kararında usul hükümlerine uygunluk bulunmadığını belirtmiştir. Daire 13/12/2017 tarihinde karar düzeltme talebini de reddetmiştir.

11. Mahkeme 23/1/2019 tarihinde bozma kararına uyarak davanın reddine karar vermiştir. Mahkeme 13/10/2010 tarihli temliknamenin eski piyasa işletmecisi TEİAŞ nezdinde işleme alındığı, anılan temliknamenin onay işlemleri devam ederken davalı EPİAŞ'ın piyasa işletmeciliğini devraldığı, TEİAŞ nezdinde kabul edilen alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ nezdinde geçerli olduğu ileri sürülmüşse de 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na istinaden 1/9/2015 tarihinden itibaren piyasa işletmecisinin EPİAŞ olduğu, dolayısıyla 13/10/2010 tarihli temliknamenin piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın onayı alınmadan akdedildiği anlaşıldığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını açıklamıştır. Davanın reddine yönelik karar temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

12. Nihai karar başvurucu tarafından 25/3/2020 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

13. 818 sayılı Kanun'un Beşinci Bap (A) "ALACAĞIN TEMLİKİ" başlıklı 162. maddesi şöyledir:

"Kanun veya akit ile veya işin mahiyeti icabı olarak menedilmiş olmadıkça borçlunun rızasını aramaksızın alacaklı, alacağını üçüncü bir şahsa temlik edebilir.

Borçlu, alacağın temlik edilmemesi şart edilmiş olduğunu bu şartı ihtiva etmeyen bir ikrarı bilkitabeye istinat ile, alacağını temellük eden üçüncü bir şahsa karşı iddia edemez."

14. 6446 sayılı Kanun'un "Piyasa işletim faaliyeti ve EPİAŞ'ın kuruluşu" başlıklı 11. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Piyasa işletim faaliyeti, organize toptan elektrik piyasalarının işletilmesi ve bu piyasalarda gerçekleştirilen faaliyetlerin mali uzlaştırma işlemleri ile söz konusu faaliyetlere ilişkin diğer mali işlemlerdir.

(2) Bu Kanun ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi ticaret unvanı altında bir anonim şirket kurulur. EPİAŞ, bu Kanun ve 6102 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olmayacak şekilde Kurum tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde hazırlanacak ana sözleşmenin ticaret siciline tescil ve ilanı ile faaliyete geçer.

(3) EPİAŞ'ın teşkilat yapısı ile çalışma esasları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek piyasaları ilgilendiren hususlarda Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınır.

...

(5) EPİAŞ, piyasa işletim lisansı kapsamında, Borsa İstanbul Anonim Şirketi ile TEİAŞ tarafından bu Kanun kapsamında işletilen piyasalar dışındaki organize toptan elektrik piyasalarının işletim faaliyetini yürütür. EPİAŞ, TEİAŞ tarafından piyasa işletim lisansı kapsamında işletilen organize toptan elektrik piyasalarının mali uzlaştırma işlemleri ile birlikte gerekli diğer mali işlemleri de yürütür. Kurum ve Sermaye Piyasası Kurulunun görüşleri doğrultusunda EPİAŞ, Sermaye Piyasası Kanununun 65 inci maddesi kapsamındaki anlaşmaların tarafı olabilir.

(6) EPİAŞ tarafından lisansı kapsamında işletilmekte olan veya piyasa faaliyetlerine ilişkin

mali uzlaştırma ile mali işlemleri yürütülmekte olan organize toptan elektrik piyasalarında faaliyet gösteren tüzel kişiler, ilgili yönetmelik hükümlerine göre mali uzlaştırma işlemlerinin yürütülebilmesi için gerekli verileri TEİAŞ'a ve EPİAŞ'a vermekle yükümlüdür. Sağlanan verilerin gizli tutulması ve kamuoyu ile paylaşılmasıyla ilgili usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

...

(12) EPİAŞ, kurulmasından itibaren altı ay içerisinde Kurumdan gerekli piyasa işletim lisansını alarak piyasa işletim faaliyetlerini yürütmeye başlar.

(13) EPİAŞ piyasa işletim lisansı alana kadar, ilgili piyasa işletim faaliyetinin TEİAŞ tarafından piyasa işletim lisansı alınmaksızın yürütülmesine devam edilir.

..."

15. Yönetmelik'in "Devir ve temlik" başlıklı 138. maddesi -bireysel başvuru tarihi itibarıyla- şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerle ilgili olarak yapılan, dengeden sorumlu grup oluşturma haricindeki devir ve temlikler Piyasa İşletmecisine karşı hüküm ifade etmez. Bu Yönetmelik kapsamındaki alacak ve haklar ise ancak Piyasa İşletmecisi tarafından belirlenen hususlara uygun olarak ve Piyasa işletmecisinden onay almak kaydıyla rehin ve temlik edilebilir."

16. Yönetmelik'in "EPİAŞ'ın piyasa işletim faaliyetine başlaması" başlıklı Geçici 28. maddesi şöyledir:

"(1) EPİAŞ piyasa işletim lisansı alana kadar Piyasa İşletmecisi TEİAŞ'tır."

17. Yönetmelik'in "Önceki alacak veya borçlara ilişkin uygulama" başlıklı Geçici 31. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) TEİAŞ'ın taraf olduğu dava ve takiplerden EPİAŞ'ın faaliyetleriyle ilgili olanlar, EPİAŞ'ın faaliyete geçiş tarihinden itibaren EPİAŞ tarafından yürütülür."

18. 13/10/2010 tarihli kredi sözleşmesi ile alacak temlik sözleşmesinin eki olan ek-3 temlik ihbarnamesinin ilgili kısmı şöyledir:

"c) Dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerine ilişkin PMUM görevlerinde mevzuattan kaynaklanan bir değişiklik olması ve temlik edilen alacakların ödenmesine yönelik olarak bir başka kurum ve/veya kuruluşun görevlendirilmesi halinde TEİAŞ'ın temliknameye ilişkin sorumlulukları sona erecektir."

19. 13/10/2010 tarihli kredi sözleşmesi ile alacak temlik sözleşmesinin eki "Temlik şartları" başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"6. Dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin TEİAŞ'ın görev alanından çıkarılarak başka bir tüzel kişiliğe devredilmesi halinde, TEİAŞ'ın temliknamede belirtilen temlik sözleşmesinin borçlusu sıfatı sona erecek ve temlik işlemlerinin dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerini yürütecek yeni piyasa işletmecisi tarafından yerine getirilecektir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

21. Başvurucu; alacak temlik sözleşmesinin TEİAŞ tarafından onaylandığı tarihteki mevzuata göre EPİAŞ'ın henüz kurulmadığını, TEİAŞ'ın alacak temlik sözleşmesini onaylamasından sonra değişen mevzuat gerekçe gösterilerek alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ'ın onayına tabi tutulmasının alacak temlik sözleşmesi hükümlerine aykırı olduğunu, TEİAŞ yerine piyasa işletmecisi konumuna gelen EPİAŞ'ın TEİAŞ'tan alacak temlik sözleşmesine ilişkin bilgi ve belgeleri alarak süreci devam ettirmesi gerektiği belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

22. Bakanlık görüşünde, başvurucunun piyasa işletmecisinden onay almak koşulu sağlanmaksızın akdedilen kredi sözleşmesinin eki olan alacağın devri sözleşmesine dayanarak E. Enerji Üretim A.Ş.nin doğmuş ve doğacak tüm hak ve alacaklarının kendisine ödenmesini talep etmesine esas alınabilecek bir mevzuat hükmü ve bu yönde süregelen yerleşik yargı içtihadı bulunmadığı dikkate alındığında mülkiyet hakkı kapsamında kalan bir mal varlığına sahip olmadığı gibi kendisinde meşru bir beklenti oluşturabilecek somutlukta bir durumun da bulunmadığı vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı önceki iddialarına benzer yönde beyanda bulunmuştur.

B. Değerlendirme

23. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

25. Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında inceleme yapılabilmesi için öncelikle somut olayda mülkün var olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

26. Başvurucunun temlik sözleşmesine konu ettiği alacak, ekonomik değer taşıyan ve para ile ölçülebilen bir mal varlığı hakkı niteliğindedir. Nitekim 818 sayılı Kanun'un alacağın temlikine ilişkin hükümleri uyarınca alacak hakkı, devredilebilir ve üçüncü kişiler nezdinde ileri sürülebilir bir hak olup bu yönüyle bağımsız bir ekonomik değer ifade etmektedir. Bu kapsamda başvurucunun kredi sözleşmesi ve eki temlik sözleşmesine dayanarak elde ettiği alacak hakkı, yalnızca teorik bir beklenti değil hukuken tanınan ve korunmaya değer bir mal varlığı unsurudur. Somut olayda temlik sözleşmesinin TEİAŞ nezdinde kabul edilmesi ve işleme alınacağının bildirilmesi karşısında başvurucunun bu alacağa yönelik hakkının belirli bir kesinlik ve icra kabiliyeti kazandığı anlaşılmakta olup bu yönüyle Anayasa'nın 35.

maddesi anlamında mülk teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

27. Başvurucu 13/10/2010 tarihli proje finansman kredisi kapsamında E. Enerji Üretim A.Ş.nin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların tamamını temlik almıştır. Başvurucu, bu alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ nezdinde kayda alınması için idari başvuruda bulunmuş; talebin reddi üzerine iptal davası açmıştır. Mahkemenin davanın reddine yönelik kararı temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

28. Başvurucunun şikâyetinin temelini değişen mevzuat sonrasında piyasa işletmecisi konumuna gelen EPİAŞ'ın kendisinden önce bu görevi yürüten TEİAŞ tarafından kabul edilen alacak temlik sözleşmesini kayda almamasıdır. Başvurucu alacağın temliği sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenmesini teminen iptal davası açmıştır. Mahkemenin davanın reddine yönelik kararında temlik sözleşmesinin EPİAŞ onayından geçmediğine vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ onayına tabi kılınması mülkiyet hakkına müdahale oluşturmaktadır.

29. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

30. Bu noktada müdahalenin sonucu kadar amacı da dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır. Olayda alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ'ın onay şartına bağlandığı görülmüştür. Bu sebeple müdahale, devletin mülklerin kullanımını düzenleme veya mülkiyetin kamu yararına kullanımını kontrol etme yetkisi kapsamında incelenmelidir (Arif Sarıgül [1. B.], B. No: 2013/8324, 23/2/2016, § 50).

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

31. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

32. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin

sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesi de gözönünde tutulmalıdır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62).

i. Kanunilik

33. 818 sayılı Kanun'a göre kural olarak alacağın temliki borçlunun rızasına bağlı değildir. Ancak kanun, sözleşme veya işin niteliği temlik sözleşmelerinde borçlunun rızasının zorunlu tutulmasına imkân vermektedir (bkz. § 13). Başvuruya konu olayda elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temliki piyasa işletmecisinden onay almak şartına bağlanmıştır. Piyasa işletmecisi tarafından hazırlanan tip sözleşmede PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacaklar piyasa işletmecisinin onayına tabi kılınmıştır. Alacak temlik sözleşmesinin borçlunun rızasına tabi kılınmasına yönelik tip sözleşmenin varlığı -sözleşme veya işin niteliği- gözetildiğinde PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların piyasa işletmecisinin onay şartına bağlanmasının kanuni dayanağı olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

34. Elektrik piyasasında enerji açık ve/veya enerji fazlalarına ilişkin alacak ve borçların mali açıdan uzlaştırılmasına ilişkin işlemler kapsamında elektrik piyasasında dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesi ve alacak borç ilişkilerinin ihtilaf çıkmadan sürdürülmesinin sağlanması hedeflendiğinden meselenin kamusal önemi de dikkate alınarak PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temlikinin piyasa işletmecisinden onay almak şartına bağlanmasının meşru bir amaç taşıdığı açıktır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

35. Son olarak kamu makamlarınca başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olup olmadığı değerlendirilmelidir.

36. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016).

37. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (Arif Güven [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

38. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacı ile bireyin mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil dengenin sağlanabilmesi için öncelikle malike, uygulanan

tedbirlere karşı savunma ve itirazlarını etkin biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması, söz konusu iddia ve savunmaların makul biçimde karşılanması gerekir (başvurucuya diğer unsurlar yanında ayrıca etkin bir savunma hakkı tanındığından müdahalenin ölçülü görüldüğü kararlar için bkz. Fatma Çavuşoğlu ve Bilal Çavuşoğlu [2. B.], B. No: 2014/5167, 28/9/2016, §§ 74-89; Eyyüp Baran [1. B.], B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; buna karşılık aynı koşulun yargılama sürecinde sağlanmaması nedeniyle müdahalenin ölçüsüz görüldüğü kararlar için bkz. Mahmut Üçüncü [1. B.], B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; Arif Güven, §§ 57-72).

39. Öte yandan idarenin iyi yönetişim ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü vardır. İyi yönetişim ilkesi, kamu yararı kapsamında bir durum söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım [1. B.], B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68; Ayten Yeğenoğlu [1. B.], B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 44).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

40. Başvurucunun yakındığı husus TEİAŞ'ın alacak temlik sözleşmesini uygun bulmasına karşılık değişen mevzuat gerekçe gösterilerek alacak temlik sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenmemesidir.

41. PMUM nezdinde doğmuş ya da doğacak alacakların temlikinin piyasa işletmecisinden onay alma şartına bağlanması, elektrik piyasasında dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin sağlıklı yürütülmesini sağlama amacı gözönüne alındığında eldeki olayda müdahalenin elverişli ve gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

42. Son olarak müdahalenin orantılı olup olmadığı incelenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken kamu otoritelerinin davranışları ile başvurucunun yükümlülüklerini yerine getirilip getirmediği ve müdahalenin aşırı bir külfete neden olup olmadığına bakılmalıdır. Öncelikle başvurucunun temlik sözleşmesi ve eklerini hazırlayarak piyasa işletmecisi olan TEİAŞ'ın onayına sunduğu görülmüştür. TEİAŞ 21/7/2014 tarihinde alacak temlik sözleşmesinin kabul edildiğini başvurucuya iletmiştir (bkz. § 6). Anılan tarihte piyasa işletmecisinin TEİAŞ olduğunun altı çizilmelidir. Bu durumda PMUM nezdinde doğmuş ve doğacak alacaklar için piyasa işletmecisinin aradığı şartlarda bir temlik sözleşmesi hazırlanıp onaya sunulduğu görüldüğünden sözleşmenin kuruluşu aşamasından EPİAŞ'ın piyasa işletmeciliğini TEİAŞ'tan devralmasına kadar başvurucunun üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirdiği ve aksi yönde bir iddianın da ileri sürülmediği anlaşılmıştır.

43. TEİAŞ 21/7/2014 tarihinde alacak temlik sözleşmesinin uygun bulunduğuna karar verirken yeni piyasa işletmecisi EPİAŞ, TEİAŞ tarafından kabul edilen alacak temlik sözleşmesinin yeniden kendi onayına sunulmasını talep etmiştir (bkz. § 8). EPİAŞ'a göre TEİAŞ tarafından uygun bulunan temlik sözleşmeleri EPİAŞ için bağlayıcı değildir. Temlik sözleşmesinin ekinde yer alan ihbarnamede dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin TEİAŞ'ın görev alanından çıkarılarak başka bir tüzel kişiliğe devredilmesi hâlinde temlik işlemlerinin dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerini yürütecek yeni piyasa işletmecisi tarafından (EPİAŞ) yerine getirileceği açık biçimde düzenlenmiştir (bkz. § 19). Bu noktada alacak temlik sözleşmesinin TEİAŞ tarafından uygun bulunduktan sonra değişen mevzuat gerekçe gösterilerek aynı alacak temlik sözleşmesi için ikinci kez yeni piyasa işletmecisi olan EPİAŞ'ın onayının istenmesi başvurucu açısından sonradan getirilen yeni bir yükümlülük olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca EPİAŞ'ın piyasa işletmecisi görevini üstlendikten sonra TEİAŞ nezdinde mevcut alacak temlik sözleşmelerinin geçersiz olduğu ve

yeniden onaya sunulması gerektiğine yönelik duyurusunun geleceğe etkili sonuç doğurması bir başka ifadeyle 1/9/2015 tarihinden sonra hazırlanan alacak temlik sözleşmeleri için uygulanması yerine geçmişe etkili bir biçimde uygulanması hukuki güvenlik ilkesini de ihlal etmiştir.

44. Öte yandan somut başvuruda piyasa işletmecisinin 1/9/2015 tarihinde değişecek olması nedeniyle idarenin uygun bir zamanda ve uygun yöntemlerle anılan değişimden etkilenecek piyasa aktörlerini bu değişimin hukuki sonuçları hakkında bilgilendirmesi beklenir. Bu noktada piyasa işletmecisinin değişim sürecinde idarelerin iyi yönetişim ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğünü yerine getirdiği de söylenemez.

45. Son olarak Mahkemenin 1/9/2015 tarihinden itibaren piyasa işletmecisinin EPİAŞ olduğuna, dolayısıyla 13/10/2010 tarihli temliknamenin EPİAŞ'ın onayına sunulması gerektiğine yönelik yorumunun başvurucu açısından öngörülebilir olmadığı değerlendirilmelidir. Başvurucu 21/3/2014 tarihinde alacak temlik sözleşmesini TEİAŞ'ın onayına sunmuş ve TEİAŞ 21/7/2014 tarihinde alacak temlik sözleşmesinin uygun bulunduğunu başvurucuya iletmiştir. Temlik sözleşmesinin ekinde yer alan ihbarnamede dengeleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin yeni piyasa işletmecisi tarafından (EPİAŞ) yerine getirileceğine yönelik hüküm olmasına karşılık Mahkemenin mevzuat değişikliğini gerekçe göstererek temlik sözleşmesinin ikinci kez EPİAŞ'ın onayına sunulmasının zorunlu olduğuna yönelik yorumun başvurucu açısından belirli ve öngörülebilir nitelikte olmadığı açıktır.

46. Bu sebeple mülkiyet hakkının korunmasında usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirilmediği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla müdahalenin taşıdığı meşru amacın dayandığı kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil denge başvurucu aleyhine bozulmuş olup müdahale ölçülü değildir.

47. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Kenan YAŞAR bu sonuca farklı gerekçeyle katılmıştır.

VI. GİDERİM

48. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

49. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 12. İdare Mahkemesine (E.2018/245, K.2019/79) ile Ankara 7. İdare Mahkemesine (E.2020/1265, K.2020/1313) GÖNDERİLMESİNE,

E. 934,50 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.934,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FARKLI GEREKÇE

1. Başvuru, başvurucu Banka tarafından alacağın temliki sözleşmesinin EPİAŞ kayıtlarına işlenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Mahkememiz çoğunluğu mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmış ise de ihlali ölçülülük ilkesi kapsamında değerlendirmiştir. İhlal sonucuna katılmakla birlikte, müdahalenin öncelikle kanunilik ölçütü yönünden Anayasa’ya aykırı olduğu kanaatiyle çoğunluk gerekçesine iştirak edilmemiştir.

3. Somut olayda başvurucu Banka ile G. Elektrik Üretim A.Ş. arasında kredi sözleşmesi ve bu sözleşmenin eki olarak alacağın temliki sözleşmesi imzalanmış; şirketin elektrik piyasası dengeleme ve uzlaştırma faaliyetleri kapsamında doğmuş ve doğacak alacakları başvurucu Bankaya temlik edilmiştir. Başvurucu, temlik sözleşmesinin o tarihte piyasa işletmecisi olan TEİAŞ nezdinde işleme alınması için başvuruda bulunmuş; süreç devam ederken piyasa işletmeciliği EPİAŞ’a devredilmiştir. EPİAŞ ise önceki temlik sözleşmesinin kendi nezdindeki alacakları kapsamayacağını belirterek EPİAŞ’ın temlik muhatabı olarak yer aldığı yeni bir temlik sözleşmesi düzenlenmesini istemiştir.

4. Başvurucu, sözleşmenin düzenlendiği ve TEİAŞ’a sunulduğu tarihte EPİAŞ’ın henüz piyasa işletmecisi sıfatını haiz olmadığını, bu nedenle EPİAŞ onayının alınmasının fiilen ve hukuken mümkün bulunmadığını, TEİAŞ nezdinde başlamış olan sürecin EPİAŞ tarafından mevcut bilgi ve belgeler üzerinden devam ettirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Çoğunluk, bu iddiaları ölçülülük ilkesi kapsamında değerlendirerek ihlal sonucuna ulaşmıştır. Kanaatimce mesele ölçülülük aşamasından önce, müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı noktasında ele alınmalıdır.

5. Anayasa’nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Anayasa’nın 13. maddesi de temel hak ve hürriyetlere yönelik sınırlamaların ancak kanunla yapılabileceğini öngörmektedir. Bu nedenle mülkiyet hakkına yönelik bir

müdahalenin Anayasa'ya uygun kabul edilebilmesi için müdahalenin açık, belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir bir kanuni dayanağının bulunması zorunludur.

6. Alacağın temlikine ilişkin uyuşmazlık tarihinde yürürlükte bulunan 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 162. maddesine göre alacağın temliki kural olarak borçlunun rızasına bağlı değildir. Her ne kadar kanun, sözleşme veya işin mahiyeti gereği bazı hâllerde borçlunun rızasının aranabileceği kabul edilse de bu hüküm, daha önce temlik edilmiş ve yetkili piyasa işletmecisi nezdinde süreci başlatılmış bir alacak bakımından, yalnızca piyasa işletmecisinin değişmiş olması nedeniyle yeniden borçlu veya piyasa işletmecisi rızası aranabileceği şeklinde yorumlanmaya elverişli değildir.

7. TEİAŞ döneminde başvurucu tarafından alacağın temlikine ilişkin süreç başlatılmış olmasına rağmen, piyasa işletmecisinin değişmesi gerekçe gösterilerek EPİAŞ tarafından yeniden izin istenmesinin kanuni dayanağı gösterilememiştir. 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 162. maddesi, zaten temlik edilen bir alacak yönünden tekrar borçlunun rızasının aranabileceği biçiminde yorumlanabilecek bir düzenleme içermemektedir.

8. Bu durumda, başvurucunun alacak hakkının EPİAŞ kayıtlarına işlenmemesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahale, yönetmelik hükümleri ve piyasa işletmecisinin tek yanlı değerlendirmesi üzerinden temellendirilmiştir. Oysa temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında yönetmelik hükümleri, kanunda açıkça öngörülmeyen yeni ve ağırlaştırıcı bir sınırlamanın bağımsız dayanağı olarak kabul edilemez.

9. Başka bir ifadeyle uyuşmazlık, yalnızca EPİAŞ'ın yeni piyasa işletmecisi sıfatıyla temlik işlemini yeniden inceleyip inceleyemeyeceği meselesi değildir. Asıl sorun, TEİAŞ nezdinde başlatılmış ve hukuki sonuç doğurması beklenen bir temlik sürecinin, sonradan gerçekleşen kurumsal değişiklik nedeniyle başvurucu aleyhine tümüyle yeni bir izin şartına bağlanmasının hangi açık kanuni kurala dayandığının gösterilememesidir.

10. Kanunilik ölçütü sağlanmadan yapılan bir müdahalenin ayrıca ölçülülük bakımından incelenmesine gerek bulunmamaktadır. Zira ölçülülük denetimi, ancak kanuni dayanağı bulunan bir müdahale bakımından yapılabilir. Kanuni temeli bulunmayan veya kanuni temeli yeterli açıklık ve öngörülebilirlik taşımayan bir sınırlamanın, kamu yararı amacı taşıyıp taşımadığı veya başvurucuya aşırı külfet yükleyip yüklemediği tartışmasından önce Anayasa'ya aykırı olduğu kabul edilmelidir.

11. Bu itibarla somut olayda başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerinde öngörülen kanunilik şartını karşılamadığı, bu nedenle mülkiyet hakkının kanunilik ölçütü yönünden ihlal edildiği kanaatine varılmıştır. Açıklanan gerekçeyle ihlal sonucuna katılmakla birlikte, çoğunluğun ölçülülük ilkesine dayalı gerekçesine iştirak edilmemiştir.

Üye Kenan YAŞAR

DİLEK UZUN VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/25526 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/25526

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DİLEK UZUN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/25526)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Fatma UZUN 2. Dilek UZUN 3. İmdat UZUN 4. İpek UZUN 5. Ramazan UZUN

Vekili : Av. Serkan ŞAHİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; idarece usulüne uygun kamulaştırma bedeli ödenmeden taşınmaza el konulması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuru, başvuruculların miras bırakanı M.U. tarafından yapılsa da M.U. 18/4/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvuruculların başvuruyu devam ettirme konusundaki iradelerini bildirmeleri ve başvuruya devam etmelerini haklı kılabilecek maddi menfaatleri ile başvurunun sonuçlandırılması bakımından manevi menfaatlerinin bulunması nedeniyle bireysel başvuru açısından başvurucu sıfatı artık başvuruyu devam ettirmek isteyen mirasçılara aittir (bireysel başvuruyu yapmalarının ardından ölen başvurucular adına başvurunun devam ettirilmesi konusunda yapılan değerlendirme için bkz. Özlem Güner Gürlek ve Mehmet Bartu Gürlek [GK], B. No: 2020/2003, 18/9/2025, § 22). Ne var ki anlatım kolaylığı açısından M.U.dan başvurucu olarak söz edilecektir.

3. Başvurucu, nihai kararı 30/6/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm

tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

5. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

6. Somut olayda da nihai kararın başvurucu vekili tarafından UYAP üzerinden 30/6/2020 tarihinde okunduğu, otuz günlük bireysel başvuru süresinin son gününün 30/7/2020 Perşembe günü olduğu, bu günün Kurban Bayramı arifesi olduğu, devamındaki dört günün ise Kurban Bayramı tatiline rastladığı görülmüştür. Bu tarihten sonra ise herhangi bir tatil veya idari izin verilmemiştir. Bu durumda başvurucunun Kurban Bayramı tatilinin sona erdiği 3/8/2020 tarihini izleyen 4/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunması gerekirken otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 5/8/2020 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SELAHATTİN SIDDIKOĞLU

B. No: 2020/26457 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/26457

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SELAHATTİN SIDDIKOĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/26457)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Seda AYHAN

Başvurucu : Selahattin SIDDIKOĞLU

Vekili : Av. Yeşim KAYA ASUTAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, senede dayalı alacağın tahsili amacıyla başlatılan icra takibinde taşınmazların satışından fazladan katma değer vergisi (KDV) tahsil edildiği iddiasıyla yapılan şikâyetin süre aşımından reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, senede dayalı alacağının tahsili amacıyla Bingöl İcra Müdürlüğünün (İcra Müdürlüğü) E.2016/8322 sayılı takip dosyasında icra takip işlemleri başlatmış ve borçlu tarafından itiraz edilmemesi üzerine takip kesinleşmiştir. Bu kapsamda borçlu adına kayıtlı Bingöl ilinde kain iki adet taşınmazın satışına karar verilmiştir. Başvuruya dayanak satış işlemi 17/6/2020 tarihinde ilan edilmiş, başvurucuya aynı gün Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) yoluyla gönderilmiş ve 22/6/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

3. Başvurucu, 30/6/2020 tarihli dilekçeyle İcra Müdürlüğünden satışı yapılan taşınmazların KDV oranının düzeltilmesi talebinde bulunmuştur. Başvurucu, satışı yapılan bu taşınmazların tapu kayıtlarında depo vasfında kayıtlı olmasına rağmen 17/6/2020 tarihli taşınmaz açık artırma şartnamesi ve tutanaklarında da tespit edildiği üzere fiilen konut olarak kullanıldığını, taşınmazların 110 metrekare yüz ölçümlü olduğunu, 150 metrekarenin

altında yüz ölçümlü olan taşınmazların icra yoluyla satışında KDV oranının %1 üzerinden hesaplanması gerekirken sehven %18 oranında hesaplandığını belirterek taşınmazın konut niteliğinde değerlendirilerek KDV oranının %18 yerine %1 oranında hesaplanmasını talep etmiştir. İcra Müdürlüğü aynı günlü işlemle başvurucunun talebini reddetmiştir. Ret gerekçesinde, taşınmazların tapu kayıtlarındaki vasfı ile fiili durumlarının farklı olması hâlinde KDV oranının yüksek olan oran üzerinden hesaplanacağını açıklamıştır.

4. Başvurucu, İcra Müdürlüğünün kararına karşı 30/6/2020 tarihinde Bingöl İcra Hukuk Mahkemesinde (İcra Mahkemesi) şikâyet yoluna başvurmuştur. İcra Mahkemesi 22/7/2020 tarihli kararıyla şikâyeti kesin olarak reddetmiştir. Kararının gerekçesinde; 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca şikâyetin yedi (7) gün içinde yapılması gerektiği, şikâyete konu gayrimenkulleri içeren satış ilanının 17/6/2020 tarihinde UETS ile tebliğ edildiği, 22/6/2020 tarihinde ise otomatik olarak okunmuş sayıldığı belirtilmiştir. Satış ilanının tebliğinin usulsüzlüğü yönünde bir iddianın da bulunmadığı şikâyette yedi (7) günlük sürenin sonu olan 29/6/2020 tarihine kadar icra müdürlüğü işlemine karşı icra mahkemesi nezdinde şikâyet başvurusu yapılması gerekirken Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarına göre 30/6/2020 tarihinde yapılan şikâyette süre aşımı bulunduğu ifade edilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 27/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 19/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Komisyonca başvurunun kabul edilemez olduğu hususunda oybirliği sağlanamaması nedeniyle kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu; icra memurluğunun başvurunun reddine dair kararı üzerine aynı gün mahkemeye başvurulduğunu, süre aşımı olmadığını, taşınmazların icra yoluyla satışında KDV oranının hatalı belirlenmesine dair uyuşmazlıkların 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan süresiz şikâyet olarak değerlendirilmesi gerektiğini, davanın yedi günlük süreye tabi olmadığını belirterek hukuki güvenlik ilkesine aykırı şekilde süre aşımı gerekçesiyle davasının reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, İcra Mahkemesi kararının verildiği günün taşınmazlara ilişkin satışın ilk günü olduğunu ve katılımcı olmaması, satış işlemlerinin devam etmesi ve dosyadan tahsilat sağlanması amacıyla ihaleye katılarak taşınmazları kendisinin satın aldığını, KDV ödediğini, taşınmazın icra yoluyla satışında tapu kaydında yer alan niteliği yerine fiili durumunun dikkate alınması gerektiğine dair emsal kararlar olduğunu, İcra Mahkemesinin yeterli ve gerekli inceleme yapmadan hatalı değerlendirme ile karar verdiğini, belirlenen yüksek KDV oranının ihaleye katılımı azaltarak zarara uğramasına sebep olduğunu vurgulayarak mülkiyet hakkının ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ifade etmiştir.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun fazla ödenen KDV'nin iadesi için düzeltme ve şikâyet yoluna başvurarak anılan başvuruların reddi hâlinde vergi mahkemesinde veyahut ihalenin feshi talebiyle adli yargıda dava açma imkânı bulunmasına rağmen icra mahkemesi dışında başka bir yola başvurduğuna dair bilgi ve belge ibraz edilmediğinden kanun yollarının tüketilmediğini, ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğunu, başvurucunun mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü şartları gözönüne alınarak

değerlendirme yapılması gerektiğini beyan etmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

9. Başvurucunun şikâyetinin özü, İcra Mahkemesine yapılan şikâyet başvurusunun süresinde -yedi (7) gün içinde- yapılmadığı gerekçesiyle süre aşımından reddedilmesine ilişkin olduğundan başvuru, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Bülent Güven ([1. B.], B. No: 2019/7966, 2/4/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir.

12. Anayasa Mahkemesinin anılan kararında, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesine ilişkin içtihadına yer verilerek icra memurunun işleminin kanuna veya olaya uygun bulunmaması nedeniyle icra mahkemesine başvurularak şikâyet yolu ile kaldırılmasının istenmesinin kural olarak yedi günlük süreye tabi olduğu açıklanmıştır. Ancak bu kuralın bir hakkın yerine getirilmemesi veya sebepsiz sürüncemede bırakılması ile kamu düzenine aykırı olarak işlem yapılmış olması hâli şeklinde iki önemli istisnasının bulunduğu, bu durumlarda ilgilinin süresiz şikâyet yoluna gidebileceği belirtilmiştir. Kararda, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi içtihadına göre icra yoluyla ihalede satışın KDV'den istisna olup olmadığı, bu satış nedeni ile icra dairesince alıcıdan KDV alınmasının veya KDV oranının kanuna uygun olup olmadığı meselelerinin bir hakkın yerine getirilmemesine ilişkin olarak değerlendirildiği ve 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bu konuya dair şikâyetin süreye tabi olmadığı tespit edilerek süre ret kararının başvurucu açısından öngörülemez olduğu ve başvurucuya aşırı külfet yüklediği değerlendirilerek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (Bülent Güven, §§ 66-68).

13. Somut olayda başvuruya dayanak satış işlemi 17/6/2020 tarihinde ilan edilmiş ve başvurucuya aynı gün UETS yoluyla gönderilmiş ve 22/6/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 30/6/2020 havale tarihli dilekçesiyle, taşınmazların konut niteliğinde olması nedeniyle KDV oranının %18 yerine %1 oranında hesaplanmasını talep etmişse de talebi aynı günlü işlemle reddedilmiştir. İcra Müdürlüğünün kararına karşı 30/6/2020 tarihinde İcra Mahkemesine şikâyet başvurusu yapmış, İcra Mahkemesi şikâyet başvurusunun yedi (7) günlük sürenin sonu olan 29/6/2020 tarihine kadar yapılması gerekirken UYAP kayıtlarına göre 30/6/2020 tarihinde yapıldığı hususlarına dikkat çekerek süre aşımı gerekçesiyle şikâyeti kesin olarak reddetmiştir.

14. Bülent Güven kararındaki -icra dairesince alıcıdan KDV alınmasının veya KDV oranının kanuna uygun olup olmadığı meselelerinin bir hakkın yerine getirilmemesine ilişkin olduğu, 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bu konuya dair şikâyetin süreye tabi olmadığı, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin içtihadının bu yönde olduğu- şeklindeki tespitler ışığında somut olay değerlendirildiğinde, başvurucunun İcra Müdürlüğüne taşınmazın satışında uygulanması gereken KDV oranının düzeltilmesi yönünde bir başvuru yaptığı, bu başvurunun reddi üzerine İcra Mahkemesine yapılan şikâyet başvurusunun ise 2004 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve Yargıtayın konu hakkındaki içtihadı dikkate alınmadan reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda verilen kararın başvurucu açısından öngörülemez olduğu, ağır bir külfete yol açtığı, dolayısıyla mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

16. Başvurucu, %1 yerine %18 oranında KDV ödemek zorunda kalması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varıldığından mülkiyet hakkı yönünden ayrı bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile uğradığı 14.280 TL zararın tazminine hükmedilmesi talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bingöl İcra Hukuk Mahkemesine (E.2020/47, K.2020/36) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERİNÇ YALTKAYA

B. No: 2020/34568 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/34568

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERİNÇ YALTKAYA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/34568)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Erinç YALTKAYA

Vekili : Av. Kemal ERGİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kadastro tespitine itiraz davası sırasında taşınmaz üzerine konulan ihtiyati tedbirin uzun süredir devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, Alanya Kadastro Mahkemesinde (Mahkeme) görülmekte olan kadastro tespitine itiraz davasına 1999 yılında Antalya ili Alanya ilçesi Türkler Mahallesi 114 ada 2 parsel sayılı taşınmazını ihale yoluyla icra müdürlüğünden satın almasıyla dâhil olduğunu, bu dava nedeniyle taşınmazına üçüncü kişilere devir ve temlikinin önlenmesi için ihtiyati tedbir konulduğunu ifade etmiştir.

3. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede şu bilgilere ulaşılmıştır:

i. Başvurucunun 28/3/2017 havale tarihli dilekçe ile taşınmazı üzerindeki ihtiyati tedbirin kaldırılmasını talep etmesi üzerine Mahkeme 5/4/2017 tarihinde ihtiyati tedbirin "davalıdır" şerhine dokunulmaksızın kaldırılmasına karar vermiş ve bu kararı tapu müdürlüğüne bildirmiştir. Bu karar başvurucu vekiline 17/4/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Alanya Tapu Müdürlüğü kararın yerine getirildiğini 6/10/2017 tarihinde Mahkemeye bildirmiştir.

ii. Mahkemenin ihtiyati tedbirin kaldırılmasına ilişkin kararına karşı davacı Maliye Hazinesi tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuş, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 1/2/2018 tarihli ve E.2017/470, K.2018/24 sayılı kararı ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Bu karar başvurucu vekiline 21/6/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

4. Başvurucu, 30/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru konusu yargılama derdesttir.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu, taşınmazı üzerindeki ihtiyati tedbirin uzun süredir devam etmesi nedeniyle tasarruf yetkisinin kısıtlanmasından yakınmıştır.

7. Bireysel başvurunun ön şartlarından biri de başvuru süresidir. Süre, başvurunun her aşamasında dikkate alınması gereken bir usul hükmüdür (Deniz Baykal [2. B.], B. No: 2013/7521, 4/12/2013, § 32).

8. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

9. Bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliği, öğrenme şekillerinden biridir (Mehmet Ali Kurtuldu [2. B.], B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini dava dosyasını incelemek suretiyle öğrenmesi mümkündür. Bu doğrultuda dosyadan suret alınması gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Başvuruculara nihai kararın gerekçesini öğrendiklerini beyan ettikleri tarih de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (İlyas Türedi [1. B.], B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

10. Diğer yandan somut olayın koşullarında başvurucunun nihai karardan daha erken bir tarihte haberdar olması gerektiğinin değerlendirilmesi durumunda Anayasa Mahkemesi, başvuru süresinin başlangıcı için bu tarihi de esas alabilir (Ögeday Akın [1. B.], B. No: 2014/2345, 10/6/2015, § 38).

11. İncelenen olayda başvuru konusu dava nedeniyle taşınmazı üzerine konulan ihtiyati tedbir başvurucunun talebi doğrultusunda 5/4/2017 tarihinde kaldırılmış ve karar başvurucu vekiline tebliğ edilmiştir. Başvurucu vekilinin ihtiyati tedbirin kaldırılmasına dair kararın yerine getirilmediği yönünde bir şikâyeti de bulunmadığı gözetildiğinde ihtiyati tedbirin sona erdiğini öğrenme tarihinden itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 30/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunulduğu anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

14. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FUAT MANDACI

B. No: 2020/35292 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/35292

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FUAT MANDACI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/35292)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Fuat MANDACI

Vekili : Av. Hasan Erokay MANDACI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, Çanakkale'nin Gelibolu ilçesi, Ocaklı Köyünde bulunan ve tarla niteliğinde olan 14.700 m² yüz ölçümlü taşınmazın malikidir. Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) başvurucuya ait taşınmazın 3.744,44 m²lik kısmına daimî irtifak hakkı kurulması amacıyla kamulaştırma kararı almıştır.

3. TEİAŞ'ın belirlediği 9.960,21 TL tutarındaki kamulaştırma bedeli üzerinde uzlaşılamaması üzerine TEİAŞ taşınmaza acele usulde el konulması talebiyle Gelibolu Asliye Hukuk Mahkemesine (Mahkeme) başvurmuştur. Mahkeme talebin kabulüne, taşınmaza acele el konulmasına, taşınmazın bedeli olarak tespit edilen 9.960,21 TL'nin bankaya depo edilmesine karar vermiştir. Daha sonra TEİAŞ tarafından başvurucu aleyhine asliye hukuk mahkemesinde kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil istemiyle dava açılmıştır.

4. Mahkemece taşınmaz mahallinde tespit (keşif) yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan keşif

sonucu düzenlenen 26/2/2014 tarihli bilirkişi raporunda, taşınmazın tarla vasfında ve kuru tarım arazisi olduğu kabul edilmiştir. Buna göre taşınmaza %50 oranında değer artışı uygulanması gerektiği, bu kapsamda taşınmazın değer artışı uygulanmış m² değerinin 4,38 TL olduğu, arazinin üzerinden enerji nakil hattı geçirilmesi nedeniyle taşınmazda objektif değer azalışı meydana gelmeyeceği belirtilerek 16.400,65 TL kamulaştırma bedeli hesaplanmıştır.

5. Mahkeme bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne ve dava konusu taşınmazın 3.744,44 m²lik kısmının tapusunun iptali ile TEİAŞ adına tesciline, kamulaştırma bedelinin 16.400,65 TL olarak belirlenmesine karar vermiştir.

6. Tarafların temyiz talebinde bulunması üzerine Yargıtay (kapatılan) 18. Hukuk Dairesi, Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiş; kararda kamulaştırma bedeli yönünden kapitalizasyon faiz oranının %6 yerine %5 alınmasının hatalı olduğu, bilirkişi raporunda %50 olarak kabul edilen objektif değer artış oranının %200 uygulanması gerektiği açıklanmıştır.

7. Mahkemece bozma kararına uyularak ek rapor düzenlenmesi için dosyanın önceki bilirkişi kuruluna tevdi edilmesine karar verilmiştir. 31/10/2016 tarihli ek bilirkişi raporuyla bozma kararı kapsamında değerlendirme yapılarak kamulaştırma bedeli 67.709,57 TL olarak hesaplanmıştır. Öte yandan raporda bozma öncesi alınan raporun aksine taşınmazda trafo merkezi inşa edilmesi dolayısıyla %30 oranında objektif değer azalışı olabileceği ifade edilmiş, bu değer azalış oranı da dikkate alınarak bedel tespit edilmiştir.

8. Mahkeme, ek bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne ve kamulaştırma bedelinin 67.709,57 TL olarak belirlenmesine karar vermiştir.

9. TEİAŞ'ın temyiz istemini inceleyen Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) kararın bozulmasına karar vermiş ve kararda bozma gereklerinin tam olarak yerine getirilmediğini belirtmiştir. Bu kapsamda bozma öncesinde dava konusu taşınmazın kamulaştırılmasından arta kalan kısım için değer azalışına hükmedilmediği, bu hususun bozma konusu yapılmadığı, davacı TEİAŞ lehine usuli kazanılmış hak oluştuğu gözetilmeden bozma sonrası %30 değer azalışı hesaplanarak fazla bedele hükmedildiği ifade edilmiştir.

10. Mahkemece bozma kararına uyularak yeniden ek rapor alınması için dosyanın önceki bilirkişi kuruluna tevdi edilmesine karar verilmiştir. Bu doğrultuda alınan ek raporda %30 oranında değer azalışı oranı hesaplaması yapılmayarak taşınmazın kamulaştırma bedeli 36.058,96 TL olarak belirlenmiştir. Mahkemece bu bedel dikkate alınarak davanın kabulüne karar verilmiştir. Son olarak tarafların temyiz başvurusu neticesinde Yargıtay Dairesince kararın düzeltilerek onanmasına karar verilmiş ve bu suretle karar kesinleşmiştir.

11. Başvurucu, nihai kararı 21/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra 30/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu; TEİAŞ lehine usuli kazanılmış hak oluştuğu gerekçesiyle objektif değer azalışı miktarına hükmedilmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini, yargılamanın makul sürede sonuçlanmaması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucuya ödeme yapılmasının mağdur sıfatının değerlendirilmesinde dikkate alınması gerektiği, esas bakımından inceleme yapılması durumunda ise Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

17. İdari irtifak kurulmak suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde hedeflenen kamu yararı ile malikin bireysel yararı arasında gözetilmesi gereken adil denge ancak malike tazminat ödenmek suretiyle sağlanabilir. Diğer bir ifadeyle idari irtifak kurulmak suretiyle mülkiyet hakkına müdahalede bulunulan durumlarda malike tazminat ödenmesi, müdahaleyle malike yüklenen aşırı külfetin telafi edilmesini temin eden temel bir araçtır. Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında gerek kamulaştırmada gerekse idari irtifak kurulmasında taşınmazın gerçek karşılığının ödeneceği ifade edilmiştir. İdari irtifak kurulan hâllerde gerçek karşılık, idari irtifak kurulması nedeniyle taşınmazın değerinde meydana gelen azalmayı karşılayan tutardır. Bu itibarla idari irtifak kurulması nedeniyle taşınmazın değerinde meydana gelen azalmayı karşılayacak düzeyde bir tazminatın ödenmediği durumlarda somut olayın koşulları da gözetilerek müdahalenin orantılı olmadığı sonucuna ulaşılabilir (Saadet Esin [2. B.], B. No: 2014/18103, 26/10/2017, § 35).

18. Bireysel başvuru yolunun ikincillik niteliği gereği, ilgili mevzuatı yorumlamak yargı makamlarının görevi olup Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda incelediği husus Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğidir. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol objektif değer azalışı oranının bozma

öncesinde hesaplanmaması dolayısıyla karşı taraf lehine usuli kazanılmış hak teşkil edeceğiyle ilgili yorumun Anayasa'da güvence altına alınan gerçek kamulaştırma bedelinin ödenmesi gerekliliğine etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir. Bu kapsamda başvuru konusu şikâyet usule ilişkin kazanılmış hak ilkesi dikkate alınarak mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına dair olduğundan öncelikle bu ilkeye ilişkin Yargıtay içtihatlarına ve Anayasa Mahkemesinin değerlendirmelerine değinmek gerekir.

19. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20/12/2013 tarihli ve E.2013/23-131, K.2013/1681 sayılı kararına göre usuli kazanılmış hak davaların uzamasını önlemek, hukuki alanda istikrar sağlamak ve kararlara karşı genel güvenin sarsılmasını önlemek amacıyla Yargıtay uygulamaları ile geliştirilmiş, öğretide kabul görmüş ve usul hukukunun vazgeçilmez ana ilkelerinden biri hâline gelmiştir. Anlam itibarıyla bir davada, mahkemenin ya da tarafların yaptığı bir usul işlemi ile taraflardan biri lehine doğmuş ve kendisine uyulması zorunlu olan hakkı ifade etmektedir. Bir mahkemenin Yargıtay Dairesince verilen bozma kararına uyması sonunda kendisi için o kararda gösterilen şekilde inceleme ve araştırma yaparak, yine o kararda belirtilen hukuki esaslar gereğince hüküm verme yükümlülüğü doğar. Usuli kazanılmış hak olarak tanımlayacağımız bu olgu mahkemeye hükmüne uyduğu Yargıtay bozma kararında belirtilen çerçevede işlem yapma ve hüküm kurma zorunluluğu getirdiği gibi mahkemenin kararını bozmuş olan Yargıtay Hukuk Dairesince de sonradan ilk bozma kararı ile benimsemiş olduğu esaslara ve dolayısıyla oluşan usuli kazanılmış hakka aykırı bir şekilde ikinci bir bozma kararı verilmesini yasaklamaktadır.

20. Usule ilişkin kazanılmış hak ilkesi; mahkemenin bozma kararına uyması hâlinde artık bozma kararı doğrultusunda inceleme yapmak ve/veya hüküm vermek zorunda olmasını, ayrıca bozma kararı dışında kalan kısım hakkında yeniden inceleme yaparak karar verememesini; temyiz merci yönünden ise bozma kararında belirtilen bozma gerekçeleriyle kendisinin de bağlı olmasını ve bozma kararı dışında kalan kısım hakkında tekrar inceleme yapamamasını ifade etmektedir (AYM, E.2019/115, K.2020/31, 12/6/2020, § 4).

21. Yargıtay tarafından usule ilişkin kazanılmış hak ilkesinin salt kavramsal tanımıyla bağlı kalınmak suretiyle anılan ilkenin uygulanmasında kategorik ve şekilci bir yaklaşımın sergilenmesinden kaçınıldığı, uyuşmazlığın özel şartlarının gözetilerek söz konusu ilkeye bazı istisnaların getirildiği görülmüştür. Bu çerçevede kamu düzenini ilgilendiren bir usul kuralının dikkate alınmadan karar verilmiş olması, bozma kararının hukuki değerlendirme dışında tamamen maddi olgulara yönelik ilk bakışta anlaşılabilecek kadar açık ve belirgin, yargılamanın sonucunu büyük ölçüde etkileyecek ve çoğu kez tersine çevirecek, düzeltilmemesi kamu düzenini ve vicdanını zedeleyecek nitelikte bir maddi hataya dayanması, mahkemece bozma kararına uyulmasından sonra uyuşmazlığa uygulanma imkânı bulunan geçmişe etkili yeni bir kanunun yürürlüğe girmesi, aksi yönde bir içtihadı birleştirme kararının alınması, uygulanması gereken kanun hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi veya Anayasa Mahkemesince bireysel başvuruda ilgili dosyada ihlal kararı verilmesi, tarafların feragat ya da kabul yönündeki irade bildirimlerinin dava dosyasına girmesi gibi durumlarda usule ilişkin kazanılmış hak ilkesini uygulamama yönünde içtihat geliştirilmiştir (Müflis Estaş Kum Mad. Nak. Tic. ve San A.Ş. [GK], B. No: 2019/17103, 12/10/2023, § 45).

22. Yargı makamlarının maddi gerçeği ortaya çıkarması ve uyuşmazlığı sağlıklı şekilde çözümlemesi gerekliliği usule ilişkin kazanılmış hak kapsamındaki hedeflerin elde edilmesi pahasına görmezden gelinemez. Zira uyuşmazlıkların çözümü için öncelikle maddi gerçekliğin aydınlatılması devletin ilgili hakları gerçekleştirme ve koruma yükümlülüğünün

bir gereğidir. Kanuna dayalı haklı nedeni gösterilemediği takdirde uyuşmazlığın esasıyla ilgili olarak mahkemenin vakıayı aydınlatarak ulaştığı sonuçtan tarafların veya onlardan birinin yararlanamayacağı ileri sürülemez. Bu çerçevede usule ilişkin kazanılmış hakkı gözetmek suretiyle Anayasa'nın 46. maddesinde özel olarak güvence altına alınan gerçek kamulaştırma bedelinin ödenmesi gerekliliğinin görmezden gelinmesi mümkün değildir (bazı farklarla birlikte bkz. Ahmet Özgan ve Şule Özgan [GK], B. No: 2020/21347, 21/12/2023, § 60).

23. Belirtilen ilkeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde Mahkemece ilk bozma sonrası yapılan yargılamada objektif değer azalışı hesabı yapılan bilirkişi raporu esas alınmak suretiyle 67.709,57 TL tutarında kamulaştırma bedeli belirlenmişken objektif değer azalışı hesaplanmamasının ilk bozma kararına konu olmaması dolayısıyla ve TEİAŞ'ın lehine usule ilişkin kazanılmış hak oluştuğu gerekçesiyle objektif değer azalışı hesabı yapılmaksızın 36.058,96 TL tutarında kamulaştırma bedeli tespit edildiği anlaşılmıştır. Mahkemece TEİAŞ lehine oluştuğu belirtilen usule ilişkin kazanılmış hak dikkate alınmak suretiyle Anayasa'nın 46. maddesinde özel olarak güvence altına alınan gerçek kamulaştırma bedelinin önemli derecede azalmasına sebebiyet verildiği görülmüştür.

24. Öte yandan yargı makamlarınca anayasal bir ilke olarak gerçek kamulaştırma bedelinin ödenmesi gerekliliğinin usuli kazanılmış hakkın istisnalarından olup olamayacağına dair bir değerlendirmenin yapılmadığını da belirtmek gerekir. Bu kapsamda Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek karşılık güvencesine rağmen bozma kararı gereği objektif değer azalışı oranının dikkate alınmadan karar verilmesinin taşınmazın gerçek kamulaştırma bedelinin ödenmemesine yol açtığı değerlendirilmiştir. Buna göre adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu ve mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

26. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

27. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 91.690,40 TL maddi ve 70.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

29. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

30. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Gelibolu Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/733, K.2019/194) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

TEVFİK VURAL

B. No: 2020/36165 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/36165

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TEVFİK VURAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/36165)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Tevfik VURAL

Vekili : Av. Suat SERT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu; İzmir'in Kemalpaşa ilçesi, Aşağı Mahallesi'nde bulunan 153 ada 118 parsel sayılı taşınmazın malikidir. Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) tarafından başvurucuya ait taşınmazın 2.693,47 m^2lik kısmının Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi kapsamında kamulaştırılmasına karar verilmiştir. Kıymet takdiri sonucunda belirlenen bedele ilişkin taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması üzerine İdare Kemalpaşa 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) başvurucu aleyhine kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açmıştır.

3. Mahkemece yapılan keşifler neticesinde düzenlenen bilirkişi raporlarında dava konusu taşınmazın kullanım ve imar durumu dikkate alındığında 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında tarımsal niteliği korunacak alanlar kapsamında kaldığı, belediye hizmetlerinden yararlanmadığı, belediyenin gelişme yönünde olmadığı, etrafında meskûn mahal bulunmadığı, organize sanayi bölgesi dışında olduğu, en yakın yerleşim yerine 600 metre uzaklıkta bulunduğu, imar parseli olmadığı hususları dikkate alınarak taşınmazın arazi/tarla

vasfında olduğu kabul edilmiştir. Öte yandan taşınmazın kuru tarım arazisi niteliğinde olduğunun anlaşılması nedeniyle buğday, kavun münavebesi dikkate alınarak kamulaştırma bedelinin tespit edildiği açıklanmıştır.

4. Sonuç olarak Mahkemece taşınmazın m² değeri 40,92 TL olarak hesaplanmış, kamulaştırma bedeli 114.382,44 TL olarak belirlenerek davanın kabulüne ve taşınmazın tapu kaydının iptali ile İdare adına tesciline karar verilmiştir. Taraflarca temyiz edilen Mahkeme kararı Yargıtay 5. Hukuk Dairesince (Daire) 27/6/2019 tarihinde onanmıştır. Tarafların karar düzeltme talepleri üzerine ise Daire, Mahkeme kararının vekâlet ücreti yönünden düzeltilmesi suretiyle onanmasına karar vermiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 9/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra 9/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu, kamulaştırılan taşınmazın arsa vasfında olduğunu ancak gerekçesiz olarak arazi/tarla vasfında kabul edilerek kamulaştırma bedelinin hesaplandığını belirtmiştir. Aynı nitelikte olan komşu taşınmaz hakkında görülen bedel ve tescil davasında taşınmazın m² birim değerinin 262 TL olarak tespit edildiğini, kendilerine ait taşınmazın ise m² birim değerinin 40,92 TL olarak belirlendiğini ifade etmiştir. Taşınmazın bulunduğu ilçede en çok kiraz ve zeytin yetiştirildiğini, buna rağmen yerleşik Yargıtay içtihadına aykırı olarak buğday, kavun münavebesi dikkate alınarak hesaplama yapıldığını, böylece kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğini, kamulaştırma bedelinin yedi yılın sonunda yasal faiz uygulanarak ödendiğini ve bedelin değer kaybına uğradığını iddia etmiştir. Sonuç olarak başvurucu, açıklanan nedenlerle mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, kamulaştırma bedelinin ödenmesi hâlinde başvurucunun mağdur sıfatının devam edip etmediğinin değerlendirilmesi gerektiği, diğer hak ihlali iddialarının ise kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda belirtilen iddialarını yinelemiştir.

9. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın

bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

11. Başvuruya konu olayda başvurucuya ait olup kamulaştırılan taşınmazın arazi/tarla vasfında olduğu kabul edilerek net gelir yöntemine göre kamulaştırma bedelinin tespit edildiği anlaşılmıştır. Mahkeme tarafından alınan bilirkişi raporlarında taşınmazın imar ve kullanım durumu detaylı olarak açıklanmış (bkz. § 3), bu açıklamalar ışığında taşınmazın tarım arazisi vasfında kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucunun bilirkişi raporundaki açıklamaların aksini ortaya koyacak veya farklı değerlendirme yapmayı gerektirecek bilgi ve belge sunmadığı da dikkate alındığında hükme esas alınan bilirkişi raporlarında ve Mahkeme kararında taşınmazın arazi/tarla vasfı taşıdığına ilişkin ilgili ve yeterli gerekçe bulunduğu değerlendirilmiştir.

12. Başvurucu, dava konusu taşınmazla aynı bölgede ve aynı nitelikte olduğunu iddia ettiği başka bir taşınmazın kamulaştırma bedelinin kiraz ürünü dikkate alınmak suretiyle daha yüksek belirlendiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun emsal olduğunu iddia ettiği taşınmaza ilişkin olarak görülen kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davasında taşınmazın sulu kapama zeytin bahçesi ve yine sulu kapama kiraz bahçesi olduğunun tespit edildiği ve taşınmazın belirtilen nitelikleri dikkate alınarak kamulaştırma bedelinin belirlendiği görülmüştür. Kamulaştırılan taşınmazın ise kuru tarım arazisi niteliğinde olduğu yargılama sürecinde alınan bilirkişi raporlarıyla tespit edilmiştir (bkz. § 3). Başvurucunun emsal olarak gösterdiği taşınmaz ile dava konusu taşınmazın aynı nitelikte olmadığı anlaşılmış olup bu kapsamda Mahkemenin ulaştığı kanaatin keyfî olduğu söylenemez.

13. Başvurucu; bilirkişi raporlarında taşınmazın bulunduğu ilçede en çok kiraz ve zeytin yetiştirildiğini, buna rağmen buğday, kavun münavebesi dikkate alınarak hesaplama yapıldığını ileri sürmüştür. Hükme esas alınan bilirkişi raporlarında dava konusu taşınmazın kuru tarım arazisi niteliğinde olduğu, bu kapsamda buğday ve kavun münavebesi uygulandığı ifade edilmiştir. Başvurucunun anılan hususta bilirkişi raporundaki açıklamaların aksini ortaya koyacak veya farklı değerlendirme yapmayı gerektirecek bilgi ve belge sunmadığı görülmüştür. Başvurucunun iddia ve itirazının Mahkeme tarafından değerlendirildiği, netice itibarıyla Mahkemece ilgili ve yeterli gerekçe ile kamulaştırma bedelinin belirlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

14. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin önceki içtihatlarında ortaya koyduğu ilkeler uyarınca Mahkeme tarafından hükmedilen kamulaştırma bedelinin Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek karşılık güvencesine aykırılık teşkil etmediği değerlendirilmiştir.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal

Edildiğine İlişkin İddia

16. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

19. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

20. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kemalpaşa 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/691,

K.2018/239) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYŞE BIRMAN

B. No: 2021/2547 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/2547

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞE BIRMAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/2547)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Seda AYHAN

Başvurucu : Ayşe BIRMAN

Vekili : Av. Mahsum SEVİMLİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gerçeğe aykırı sağlık kurulu raporu ibraz edilerek engellilere tanınan vergi istisnası kapsamında binek araç satın alınmak suretiyle motorlu taşıtlar vergisi kaybına sebebiyet verildiğinden bahisle bir kat vergi ziyaı cezalı motorlu taşıtlar vergisi tahakkuk ettirilmesine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davada uyuşmazlığın çözümünde etkili iddiaların değerlendirilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, engel oranının %91 olarak belirlendiği 6/8/2014 tarihli sağlık kurulu raporuyla (sağlık kurulu raporu) 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında özel tüketim vergisi (ÖTV) istisnasından faydalanarak 24/7/2015 tarihinde binek araç satın almış ve araç 28/7/2015 tarihinde başvurucu adına tescil edilmiştir.

3. Tarsus Şehitkerim Vergi Dairesi, başvurucunun ÖTV istinasından faydalanmak için ibraz ettiği sağlık kurulu raporunun doğruluğunu teyit etmek amacıyla ilgili hastane ile yaptığı yazışmalar neticesinde başvurucunun ibraz ettiği sağlık kurulu raporunda yer alan engel oranı ile hastane tarafından gönderilen aynı tarihli ve sayılı sağlık kurulu raporundaki engel oranının birbirinden farklı olduğunu tespit etmiştir. Hastanenin 1/9/2016 tarihli cevabi

yazısı ekinde, başvurucunun engel oranının %88 olarak belirlendiği aynı tarihli ve sayılı sağlık kurulu raporu gönderilmiştir.

4. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı 20/9/2017 tarihli yazıyla durumu Silopi Kaymakamlığına bildirmiştir. Ayrıca Silopi Vergi Dairesi 24/11/2017 tarihinde sağlık kurulu raporunu tanzim eden hastaneye hitaben sağlık kurulu raporunun gerçeğe aykırı olup olmadığının tespit edilerek raporun bir nüshasının gönderilmesini istemiştir. Hastanenin bu yazıya cevap verip vermediği başvuru ve dava dosyası kapsamından tespit edilememiştir.

5. Tarsus Şehitkerim Vergi Dairesi, başvurucunun ibraz ettiği sağlık kurulu raporunun gerçeği yansıtmadığına dair tespitinden sonra konunun motorlu taşıtlar vergisi (MTV) yönünden incelenerek gerekli işlemlerin yapılması amacıyla 18/10/2018 tarihinde Silopi Vergi Dairesine bildirimde bulunmuştur. Anılan yazıda, başvurucunun katma değer vergisi ve ÖTV istisnasından faydalanmak maksadıyla ibraz ettiği sağlık kurulu raporunun ilgili hastane ile yapılan yazışmalar neticesinde gerçeği yansıtmadığının tespit edildiği, MTV istisnasından faydalanmak için de aynı sağlık kurulu raporunun ibraz edildiğinin tespit edilmesi hâlinde MTV istisnasının iptal edilerek inceleme sonuçlanıncaya kadar aracın satışının ve devrinin engellenmesi gerektiği bildirilmiştir.

6. İdareler tarafından yapılan araştırma ve incelemeler neticesinde başvurucunun engelli vergi istisnasından faydalanarak satın aldığı binek araca ilişkin daha önce alınmayan MTV'nin ilk iktisap tarihi olan 28/7/2015 tarihinden itibaren tahsili amacıyla ikmalen tarhına karar verilmiştir. Başvurucu adına takdir komisyonu kararı uyarınca 2015/1-12, 2016/1-12, 2017/1-12 ve 2018/1-12 dönemleri için bir kat vergi ziyaı cezalı MTV tahakkuk ettirilmiş, vergi/ceza ihbarnameleri başvurucuya tebliğ edilmiştir.

7. Başvurucu 2015/1-12, 2016/1-12, 2017/1-12 ve 2018/1-12 dönemleri için adına tahakkuk ettirilen bir kat vergi ziyaı cezalı MTV'nin iptali talebiyle Mardin Vergi Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu dava dilekçesinde, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından açılan özel eğitim kurumlarında eğitime katılabilmek için engel oranının en fazla %89 olması gerektiğini, okul ve kurslara devam edebilmek maksadıyla aldığı engelli sağlık kurulu raporunda engel oranının %88 olarak belirlendiğini, engellilik hâlinin sürekli olduğunu ve iyileşme veya ilerlemenin mümkün olmadığını, ÖTV istisnasından faydalanmak için tanzim edilen sağlık kurulu raporunda ise engel oranının %91 olarak belirlendiğini ve bu rapor doğrultusunda 2015 yılında binek araç satın aldığını, daha sonra haricen yine aynı hastaneden alınan 27/12/2017 tarihli sağlık kurulu raporunda engel oranının %93 olarak belirlendiğini, ibraz edilen sağlık kurulu raporlarında herhangi bir sahtelik bulunmadığını ileri sürmüştür.

8. Mahkeme 10/3/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Olayda, davacı adına Cizre Dr. Selahattin Cizrelioğlu Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen 06.08.2014 tarih ve 1386 sayılı Engelli Sağlık Kurulu Raporunda; davacının engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranının %88 olduğunun anlaşılması karşısında, söz konusu engelli sağlık kurulu raporunun kanun maddesinde belirtilen özel tüketim vergisi istinasından faydalanmak için gerekli olan %90 veya daha fazla engel oranı derecesini taşımadığı, bu itibarla davacı tarafından araç alımı sırasında ibraz edilen ve nasıl ve kim tarafından düzenlendiği tespit edilemeyen %91 oranlı engelli sağlık kurulu raporunun geçerli olmadığı, davacı tarafından dava dosyasına sunulan Cizre Dr. Selahattin

Cizrelioğlu Devlet Hastanesi'nden %93 özür oranı ile alındığı belirtilen 27.12.2017 tarih ve 1369 sayılı Engelli Sağlık Kurulu Raporu'nun ise, aracın satın alındığı tarih olarak belirtilen 24.07.2015 tarihinden sonra alındığı görüldüğünden, 27.12.2017 tarihinde alınan söz konusu raporun davacı adına düzenlenen 06.08.2014 tarih ve 1386 sayılı rapor yerine geçmişe etkili olarak ikame edilmesinin mümkün bulunmadığı, bu haliyle de davacının aracın iktisabı sırasında engellilere tanınan motorlu taşıtlar vergisi istisnasından yararlanmak için Kanunda aranılan %90 engellilik derecesi şartını taşımadığı anlaşıldığından dava konusu vergi ziyaı cezalı motorlu taşıtlar vergisi tarhiyatlarında hukuka aykırılık bulunmamaktadır."

9. Başvurucu, Mahkemenin davanın reddine dair kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf başvuru dilekçesinde, yargılama devam ederken sahte olduğu iddia edilen sağlık kurulu raporunu tanzim eden hastaneye hangi sağlık kurulu raporunun gerçek olduğunun belirtilmesi amacıyla müracaat ettiğini, hastane tarafından engel oranının %88 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporundaki imzaların tahrifatlı olduğunun, hastane kayıtlarında geçerli olan sağlık kurulu raporundaki engel oranının %91 olduğunun bildirildiğini, yeni ve son sağlık kurulu raporundaki engel oranının ise %93 olduğunu, bu hususların Mahkemeye beyan edilmesine rağmen dikkate alınmadığını, yeni bir bilirkişi incelemesi yapılması gerekirken eksik inceleme ve araştırma ile deliller hukuka aykırı bir şekilde değerlendirilerek davanın reddedildiğini ileri sürmüştür. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 12/11/2020 tarihinde temyiz kanun yolu kapalı olmak üzere kararın onanmasına karar vermiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 8/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 6/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu; yargılama aşamasında hastaneye yaptığı müracaat neticesinde hastane tarafından engel oranının %91 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporunun geçerli ve veri tabanına kayıtlı olduğunu bildiren resmî yazının Mahkemeye ibraz edilmesine rağmen bu husus dikkate alınmadan eksik inceleme ile karar verildiğinden, haksız ve hukuka aykırı Mahkeme kararı nedeniyle vergi ödemek zorunda kaldığından ve yargılama sürecinde ileri sürdüğü iddia ve itirazlarının yargı mercilerince incelenmediğinden şikâyet etmiştir.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya ilişkin olarak Silopi Kaymakamlığından temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvurucunun şikâyetlerine yönelik yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere ekte gönderildiğini, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiğini bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

14. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Mahkemenin gerekçesi ve başvurucunun iddiaları incelendiğinde iddiaların özünün yargı mercileri tarafından uyuşmazlığın çözümünde etkili iddiaların değerlendirilmediğine, delillerin değerlendirilmesinde ve kuralların yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibarıyla

yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu görülmektedir. Öte yandan başvurucu, mülkiyet hakkının ihlali iddiasının yanında ayrıca gerekçeli karar hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ancak olayda başvurucunun şikâyeti haksız vergi tahakkuku yoluna gidilmesine ilişkin olduğundan şikâyetinin mülkiyet hakkına ilişkin olduğu, dolayısıyla başvurucunun bu yöndeki iddialarının mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Başvurucu adına vergi ve ceza tarhiyatı yapılmıştır. Vergisel yükümlülüklerin mal varlığında azalmaya yol açtığı konusunda tereddüt yoktur (Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2) [1. B.], B. No: 2018/14110, 9/6/2021, § 37). Başvurucuya 2015/1-12, 2016/1-12, 2017/1-12 ve 2018/1-12 dönemleri için bir kat vergi ziyaı cezalı MTV tahakkuk ettirilmesi mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir. Söz konusu müdahale, kamu alacağının tahsilinin sağlanması amacına yönelik olduğundan müdahalenin mülkiyetin kullanılmasının kontrolü veya düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural kapsamında incelenmesi gerekir (Arif Sarıgül [1. B.], B. No: 2013/8324, 23/2/2016, § 50).

17. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun düşebilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62). 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun (197 sayılı Kanun) 4. maddesinde MTV'den müstesna olan taşıtlara yer verilmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde engellilik oranı %90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malul ve engellilerin, bu durumlarına uygun hâle getirilmiş özel tertibatlı taşıtların MTV'den istisna olduğu belirtilmiştir. Anılan Kanun'un 9. maddesinde ise tahakkuk ettirilmesi gereken MTV'nin eksik tahakkuk ettirilmesi veya hiç tahakkuk ettirilmemesi hâlinde, bu verginin ilgili vergi dairesi tarafından ikmalen tarh edileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla müdahalenin dayandığı kanun hükümlerinin belirli, öngörülebilir ve ulaşılabilir olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu itibarla başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanunilik ölçütünü taşıdığı değerlendirilmiştir.

18. Engelli vatandaşların yaşam standartlarını geliştirmek, yükseltmek ve engelli olmayan vatandaşlar ile aralarındaki eşitsizliği gidermek, toplum hayatına uyumlarını sağlamak, ekonomik olarak desteklemek maksadıyla engelli vatandaşlara birtakım vergisel avantajlar sağlanması sosyal hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Engelli vatandaşların sağlanan vergisel avantajlardan faydalanmak için kanunda aranan engellilik oranına sahip olduklarını yetkili sağlık kuruluşlarından alınan bir sağlık kurulu raporu ile tevsik etmelerinin istenmesi hususunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır. Aksi hâlde vergisel avantajlardan faydalanamayacaklarından istisna kapsamına girmeyen bir engellilik oranının tespiti hâlinde de ödenmeyen verginin Hazineye intikalinin sağlanması için verginin ikmalen tarh ve tahakkuk ettirilmesinde kamu yararı olduğu tartışmasızdır. Bu nedenle müdahalenin meşru amacının bulunduğu söylenebilir.

19. Son olarak kamu makamları başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyle gerçekleştirilmek istenen amaç ve bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi olup olmadığını değerlendirmelidir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını,

gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

20. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmez. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsar. Bu değerlendirme uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (Züliye Öztürk [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; Bekir Yazıcı [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

21. Mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için yargı mercilerinin kararlarında konuyla ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekir (Kamil Darbaz ve Gmo Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

22. Başvuru konusu olayda, vergi istisnasından faydalanmak için aranan engellilik oranının sağlanmadığının tespiti hâlinde ödenmeyen verginin Hazineye intikalinin sağlanması amacıyla vergi ve ceza tahakkuk ettirilmesi şeklindeki müdahalenin vergi politikalarının belirlenmesi ve uygulanması bakımından kamu makamlarının geniş bir takdir yetkisi olduğu da dikkate alınarak elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir. Olayda asıl üzerinde durulması gereken müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

23. Müdahalenin orantılılığı yönünden başvurucuya mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye etkin biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme imkânının tanınıp tanınmadığı incelenmelidir. Başvurucu, tüm yargılama safahatında ısrarla vergi istisnasından faydalanmak maksadıyla ibraz ettiği ve engel oranının %91 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporunun sahte olmadığını iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca engel oranının %88 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporunun özel eğitim okul ve kurslarına devam edebilmek maksadıyla alındığını beyan etmiştir. Başvurucu; vergi istisnasından faydalanmak için engel oranının %91 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporunu tanzim eden hastaneye yargılama devam ederken müracaat ettiğini, bu müracaat neticesinde hastane tarafından anılan raporun kendileri tarafından tanzim edildiğine ve Ulusal Engelliler Veri Bankası kayıtları ile uyumlu olduğuna dair bildirimde bulunduğunu, kendisi tarafından daha sonra haricen alınan sağlık kurulu raporunda da engel oranının %93 olarak belirlendiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, bu hususlara dair bilgi ve belgelerin yargı mercilerine ibraz edilmesine rağmen iddia ve itirazlarının incelenmediğinden şikâyetçidir.

24. Başvurucu, yargılama devam ederken 24/2/2020 tarihinde avukatı aracılığıyla engelli vergi istinasından faydalanmak için ibraz edilen sağlık kurulu raporunu tanzim eden devlet hastanesine bir başvuru yapmıştır. Hastane tarafından Başhekim imzasıyla 25/2/2020

tarihinde cevap verilmiştir. Anılan cevabi yazı içeriği şu şekildedir: " ... arşivimizde bulunan %88 engel oranlı 'ağır engelli' ibareli sağlık kurulu raporunun imzaları kontrol edildiğinde karalama şeklinde olduğu anlaşılmış olup gerekli soruşturma tarafımızca başlatılmıştır. Bahsi geçen kişinin kurumumuz Sağlık Kurulu Birimi'ne beyan ettiği 06.08.2014 tarih ve 1386 sayılı %91 oranlı ve 'ağır engelli değildir' ibareli sağlık kurulu raporunun ise ulusal engelliler veri bankasında kayıtlı olduğu yazımız ekinde sunulmuştur." Hastane bu cevabi yazı ekinde Ulusal Engelliler Veri Bankası verileri ile "Aslının Aynısıdır" damgalı, "Ağır Engelli Değildir" ibareli engel oranının %91 olarak belirlendiği 6/8/2014 tarihli sağlık kurulu raporunu göndermiştir.

25. Hâlbuki aynı hastane, Tarsus Şehitkerim Vergi Dairesinin 8/8/2016 tarihli başvurucunun engellilik durumunu tevsik eden 6/8/2014 tarihli sağlık kurulu raporunun başvurucu adına düzenlenip düzenlenmediği hususunda bilgi verilmesi, başka bir şahıs adına düzenlenmiş ise raporun onaylı bir nüshasının gönderilmesinin istendiği yazısına cevaben 1/9/2016 tarihinde "Aslının Aynısıdır" damgalı ve engel oranının %88 olarak belirlendiği yine 6/8/2014 tarihli sağlık kurulu raporunu göndermiştir (bkz. § 3).

26. Netice olarak aynı hastane tarafından aynı konuya ilişkin iki farklı cevap verildiği anlaşılmaktadır. Başvurucu, yargılama safahatinde hem 28/3/2020 tarihli ek beyan dilekçesiyle Mahkemeye hem de 1/5/2020 tarihli istinaf başvuru dilekçesiyle Bölge İdare Mahkemesine kendisine cevaben gönderilen bilgi ve belgeleri ibraz ederek bu bilgi ve belgelerin uyuşmazlığın çözümünde dikkate alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu iddia ve itirazların davanın sonucuna etkili, esasa ilişkin temel iddialar olduğu görülmektedir. Buna karşılık Mahkemenin kararı incelendiğinde, gerekçenin Tarsus Şehitkerim Vergi Dairesinin ilgili hastaneye başvurucunun ibraz ettiği sağlık kurulu raporu hususunda bilgi verilmesinin istenildiği 8/8/2016 tarihli yazısına cevaben gönderilen ve başvurucunun ibraz ettiği aynı tarih ve sayılı ancak engel oranının %88 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporuna dayandığı, başvurucunun davanın sonucuna etkili, esasa ilişkin temel iddialarını karşılayacak bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

27. Sonuç olarak yargı mercilerinin kararlarının mülkiyet hakkının korunması bağlamında davanın sonucuna etkili olabilecek mahiyetteki iddia ve itirazlara cevap verecek nitelikte ilgili ve yeterli gerekçe içermediği tespit edilmiştir. Bu sebeple mülkiyet hakkının korunmasında usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirilmediği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla müdahalenin taşıdığı meşru amacın dayandığı kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil denge başvurucu aleyhine bozulmuş olup müdahale ölçülü değildir.

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Mardin Vergi Mahkemesine (E.2020/185, K.2020/292) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMRE GÜVENLİK KORUMA VE EĞİTİM HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.

B. No: 2021/3662 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/3662

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMRE GÜVENLİK KORUMA VE EĞİTİM HİZMETLERİ LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/3662)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Emre Güvenlik Koruma ve Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti.

Vekili : Av. Adnan GÜL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, zamanaşımı def'inin cevap dilekçesinin süresinde verilmediği gerekçesiyle dikkate alınmaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu aleyhine 9/12/2015 tarihinde rücuen tazminat davası açılmıştır. Dava dilekçesi 24/2/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, başvurucu da 8/3/2016 tarihinde davaya cevap vermiştir. Cevap dilekçesinde davayı kabul etmediğini, talep konusu alacak ile ilgili zamanaşımı süresinin geçmiş olduğunu belirtmiştir.

3. Eskişehir Tüketici Mahkemesi (Mahkeme) 22/1/2019 tarihinde davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

4. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (Daire) 2/12/2020 tarihinde istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dava dilekçesi, davalıya usulüne uygun olarak 24/02/2016 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı

08/03/2016 tarihinde cevap dilekçesi ibraz etmiştir. HMK'nın 317. maddesi uyarınca basit yargılama usulüne tabi işlerde cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Bu duruma göre davalı taraf yasal cevap süresi içinde cevap dilekçesi ibraz etmemiş, yasal cevap süresi geçtikten sonra ibraz ettiği cevap dilekçesi ile zamanaşımı def'inde bulunmuştur.

Buna göre uyuşmazlık, davalı tarafından zamanaşımına ilişkin süresinde bir savunmada bulunulmaması halinde, zamanaşımı savunmanın yasal süresi içinde yapılıp yapılmadığı hususunun mahkemece re’sen gözetilip gözetilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Dava, HMK'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra 09/12/2015 tarihinde açılmış olup, davalıya dava dilekçesinin 24/02/2016 tarihinde tebliğ edildiği ve davalı tarafın, yasal iki haftalık süreden sonra cevap dilekçesi ibraz ettiği gözetildiğinde, davalının zamanaşımının geçtiğine ilişkin savunması süresinde değildir. Davalı cevap dilekçesini kanuni sürede ibraz etmeyip, sürenin geçmesinden sonra savunmada bulunduğundan, HMK'nın 128. maddesi gereğince inkar çerçevesinde savunma yaptığı kabul edilip süresinde olmayan cevap dilekçesinde ileri sürdüğü savunmalar ve ilk itirazlar için HMK'nın 141. maddesi gereğince davacının açık muvafakati aranmalıdır. Davalının 24/02/2016 tarihli cevap dilekçesinde ileri sürdüğü zamanaşımı def'ine, davacı tarafından açıkça muvafakat edilmediğinden, mahkemece zamanaşımı yönünden bir araştırma ve değerlendirme yapılmasına gerek bulunmamakta olup, Dairemizce davalının zamanaşımına yönelik istinaf itirazı uygun görülmemiştir."

5. Başvurucu, nihai kararı 21/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 18/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu; dava dilekçesinin 24/2/2016 tarihinde tebliğ edildiğini, cevap verme süresinin 9/3/2016 tarihinde sona ermesine rağmen 8/3/2016 tarihinde verdiği cevap dilekçesinin süresinde kabul edilmediğini belirterek zamanaşımı def'inin dikkate alınmaması nedeniyle sorumlu tutulmaması gereken miktarı ödemek zorunda bırakıldığından yakınmıştır. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

8. Başvuru, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Somut olayda cevap dilekçesinin süresinde kabul edilmeyerek zamanaşımı def'inin dikkate alınmaması nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

11. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin başvuruya ilişkin olarak Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bu nedenle öncelikle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelenecektir.

12. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (Tahsin Erdoğan [2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60). Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (Ali Hıdır Akyol ve diğerleri [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56).

13. Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir (Necmiye Çiftçi ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44). Kanunilik unsuru yönünden değerlendirme yapılırken yargı mercilerince müdahaleye imkân tanıyan kanun hükümlerinin yorumu ve bu hükümlerin olaya uygulanması bariz takdir hatası ya da açık bir keyfîlik içermediği sürece bu alanda bir inceleme yapılması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz. Ancak yargı mercilerinin müdahaleye imkân tanıyan kanun hükmünü açık bir biçimde hatalı yorumladıklarının ve uyguladıklarının tespiti hâlinde müdahalenin kanunilik temelinden yoksun olduğu sonucuna ulaşılabilir (Ramazan Atay [1. B.], B. No: 2017/26048, 29/1/2020, § 29).

14. Anayasa Mahkemesi icra takibine yapılan itirazın süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasının incelendiği Naci Ataboy ([1. B.], B. No: 2021/52240, 23/10/2024) kararında dava açma süresinin resmî tatil olan cumartesi gününe rastladığı, başvurucunun davasını resmî tatili takip eden ilk iş günü açtığı gözetildiğinde mahkemenin davayı süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddetmesinin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (Naci Ataboy, § 30).

15. Bireysel başvuruya konu olayda başvurucu 24/2/2016 tarihinde tebliğ edilen dava dilekçesine 8/3/2016 tarihinde cevap vermiştir. Cevap dilekçesinde zamanaşımı def'inde bulunduğunu belirtmiştir. Daire, başvurucunun cevap dilekçesini süresinde sunmaması nedeniyle zamanaşımı yönünden değerlendirme yapamayacağını ifade etmiştir.

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 317. maddesinin (2) numaralı fıkrasında cevap süresinin dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki hafta olduğu düzenlenmiştir. 6100 sayılı Kanun'un 92. maddesinin (2) numaralı fıkrasında süre hafta olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta içindeki karşılık gelen günün tatil saatinde biteceği kuralı yer almıştır.

17. Daire kararında dava dilekçesinin 24/2/2016 tarihinde tebliğ edildiği belirtilmiştir. Bu tarihten itibaren başlayan iki haftalık cevap verme süresinin son günü olan 9/3/2016 tarihi çarşamba gününe denk gelmektedir.

18. Olayda başvurucunun cevap verme süresi içinde olan 8/3/2016 tarihinde cevap dilekçesini sunduğu gözetildiğinde zamanaşımı def'inin süresinde ileri sürülmediğinden bahisle dikkate alınmamasının kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu itibarla Naci Ataboy kararında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil

yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

20. Başvurucu, mülkiyet hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde söz konusu ihlal iddiası yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 15.556,22 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Eskişehir Tüketici Mahkemesine (E.2018/80, K.2019/70) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

T.E.

B. No: 2021/4176 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/4176

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

T.E. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/4176)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet Fatih GÖKÇEK

Başvurucu : T. E.

Vekili : Av. Ülkü ÖZTÜRK DEMİR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hizmet süresinin uzatılmamasının kendi kusurundan kaynaklanan bir sebebe dayandığı gerekçesiyle tazminat ödemesi alamayan sözleşmeli subaya dair kusur teşkil eden olguların yargı kararlarında ortaya konulmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, sözleşmeli subay olarak görev yapmaktayken 29/8/2019 tarihinde sözleşme süresi sona ermiş ve Millî Savunma Bakanlığı (İdare) Kara Kuvvetleri Komutanlığınca sözleşmesi yenilenmemiştir.

A. Bireysel Başvuruya Konu Tam Yargı Davasına İlişkin Süreç

3. Sözleşmesinin yenilenmemesi üzerine başvurucu, sözleşmesinin kendi kusuru olmaksızın sona erdiğini belirterek 13/6/2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun'un 18. maddesi uyarınca kendisine tazminat ödenmesi istemiyle İdareye 19/9/2019 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Başvuru, İdare tarafından zımnen reddedilmiştir.

4. Başvurucu 3/12/2019 tarihinde Kayseri 1. İdare Mahkemesine (Mahkeme) dava açmıştır. Dava dilekçesinde, İdareye yapmış olduğu başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptalini ve hizmet süresi karşılığı hesaplanacak tazminatın sözleşmesinin sona erdiği 29/8/2019 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

5. Mahkeme 3/9/2020 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Olayda davacı tarafından, sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı parasal hakların tarafına ödenmesine karar verilmesi istemiyle Kayseri 2. İdare Mahkemesi'nin E:2019/... sayılı dosyasında açılan davada, 'davacının, Kayseri 1. Komando Tugay Komutan Yardımcılığı emrinde sözleşmeli P.Yüzbaşı rütbesiyle görev yapmakta iken FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün askeri mahrem yapılanmasına yönelik ceza soruşturmaları kapsamında 3/12/2018 tarihinde tutuklandığı, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2018/... soruşturma numaralı dosyası üzerinden hakkında yürütülen soruşturma sürecinde düzenlenen 2018/... sayılı iddianame üzerine 'Silahlı Terör Örgütüne(FETÖ) Üye Olma' suçundan hakkında yürütülen ceza yargılaması neticesinde Kayseri 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin .../2019 tarih ve E:2019/..., K:2019/... sayılı kararı ile 'silahlı terör örgütüne üye olma' suçunu işlediğinin sabit görüldüğü, 7 yıl 6 ay hapis cezası ile mahkûmiyetine hükmedildiğine ilişkin tespitlerin yapılarak, Değerlendirme Komisyonunca davacının sözleşmesinin yenilenmesinin uygun olmadığı yönündeki değerlendirmesinin temelsiz olmadığı, kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından makul ve hakkaniyete uygun düştüğü anlaşıldığından, davacının sözleşmesinin yenilenmemesi ve askerlik hizmeti ile ilişiğinin kesilmesi işleminde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verildiği' anlaşılmıştır.

Bu durumda davacı tarafından 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun 18. maddesi kapsamında talep edilen tazminatın hak edilmesinin ön koşulunun sözleşmeli subay ve sözleşmeli astsubayların kendi kusuru olmaksızın hizmet sürelerinin uzatılmaması olduğu, davacının sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin işlemin ise; yukarıda anılan yargı kararında yapılan tespitlerden de açıkça anlaşıldığı üzere davacının kendi kusurundan kaynaklı olarak, hukuka ve mevzuata uygun olarak tesis edildiği ve davacının ilgili mevzuatta belirtilen kendi kusuru olmaksızın hizmet süresinin uzatılmaması koşulunu taşımadığı anlaşılmış olup, 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun 18. maddesi kapsamında davacının başvurusunun zımnen reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamıştır.

Öte yandan, 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun 18. maddesi kapsamında belirlenen şartları taşımadığı açık olan davacının tazminat isteminin kabulüne de hukuken olanak bulunmadığı açıktır."

6. Başvurucu, bu karara karşı 28/9/2020 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 25/11/2020 tarihinde istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 16/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 12/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar

verilmiştir.

B. Başvurucunun Diğer Davalarına İlişkin Süreçler

9. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan açılan kamu davasında Kayseri 4. Ağır Ceza Mahkemesi 27/6/2019 tarihinde başvurucunun 7 yıl 6 ay hapis cezası ile mahkûmiyetine karar vermiştir. Bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin 29/4/2021 tarihli kararıyla esastan reddedilmiştir. Söz konusu karar Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 9/10/2025 tarihli kararıyla bozulmuş ve dava dosyası Kayseri 4. Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir. Bozma kararı sonrasında yargılama derdesttir.

10. Öte yandan başvurucunun sözleşmesinin yenilenmemesi ve görevle ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı parasal hakların tarafına ödenmesine karar verilmesi istemiyle açtığı davada Kayseri 2. İdare Mahkemesinin 18/6/2020 tarihli kararıyla davanın reddine hükmedilmiştir. Bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 28/1/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Bu karar Danıştay Onikinci Dairesinin 9/4/2025 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucu, kesinleşmemiş ceza mahkemesi kararı gerekçe gösterilerek hukuka aykırı olarak davasının reddedildiğini ve tazminat ödenmemesi için mevzuatta aranan kusur şartının somut uyuşmazlıkta ne şekilde gerçekleştiğinin ortaya konulmadığını belirtmiştir. Hakkında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşmediği sürece masum olduğunu ve Mahkeme tarafından da bu şekilde değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Mahkeme kararının ceza mahkemesinin mahkûmiyet kararına atıf yapmak dışında somut bir gerekçe içermediğini belirterek adil yargılanma hakkının, gerekçeli karar hakkının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun iddiaları mahkemeye erişim hakkı bağlamında ele alınmıştır. Başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

14. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı başvuru formunda belirtilen hususları tekrar etmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve

bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

18. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

19. Mahkeme başvurucunun sözleşmesinin yenilenmemesi ve görevle ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine yönelik Kayseri 2. İdare Mahkemesi kararındaki tespitlerden hareketle dava konusu işlemi hukuka uygun bulmuştur. Kayseri 2. İdare Mahkemesi kararına atıf yapılan kısımda, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçlamasıyla tutuklandığı ve sonrasında düzenlenen iddianame üzerine açılan davada ceza mahkemesince mahkûmiyetine karar verildiği belirtilmiştir. Ayrıca anılan kararın alıntılanan diğer bir kısmında, Değerlendirme Komisyonunca başvurucunun sözleşmesinin yenilenmesinin uygun olmadığı yönündeki değerlendirmesinin temelsiz olmadığı, kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından makul ve hakkaniyete uygun düştüğü vurgulanmıştır.

20. Öncelikle başvurucunun mahkûmiyetine ilişkin ceza mahkemesi kararının henüz kesinleşmediği belirtilmelidir. Mahkeme başvurucu hakkında Kayseri 2. İdare Mahkemesince yapılan tespitlere yer vererek bu tespitlerden hareketle başvurucunun ilgili mevzuatta belirtilen "kendi kusuru olmaksızın hizmet süresinin uzatılmaması" koşulunu taşımadığı sonucuna varmıştır. Mahkeme dolaylı yoldan -bir başka mahkeme kararı gerekçesine atıf yaparak- başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyet kararı verildiğini bildirmiş, bu olguyu aktarmakla birlikte herhangi bir şekilde değerlendirmemiştir.

21. Başvurucunun sözleşmesinin yenilenmemesi işleminin hukuka uygun olup olmadığı başvuruya konu edilen sonraki dava açısından önem arz etmekle birlikte tazminat açısından belirleyici olan nokta başvurucunun kendi kusuruyla hizmet süresinin uzatılmamasına sebep olup olmadığıdır. Mahkeme, kararında Kayseri 2. İdare Mahkemesi kararının gerekçesine yer vermiş ve dolaylı olarak ceza mahkemesinin mahkûmiyet kararına atıf yapmışsa da başvurucunun hangi eylemleri nedeniyle kusurlu kabul edildiğine dair bir gerekçeye yer vermemiştir.

22. Belirtmek gerekir ki başvurucunun yalnızca ceza mahkemesince mahkûmiyetine karar verildiği bilgisine kararda yer verilmesi yeterli değildir. Ceza yargılamasında yer alan bilgi ve belgelere ulaşılarak söz konusu verilerin tazminat ödenip ödenmemesi açısından başvurucunun kusur durumuna etkisinin değerlendirilmesinin önünde -masumiyet

karinesine uygun olmak koşuluyla- herhangi bir engel bulunmamaktadır. Olaya bakıldığında ise Mahkeme tarafından ceza yargılamasında yer alan olguların dava konusu işleme olumsuz etkisi irdelenmemiştir.

23. İncelenen olayda Mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Bölge İdare Mahkemesi tarafından ise bu karara atıf yapılarak herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

25. Başvurucunun suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin, mahkemeye erişim hakkının, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ve mülkiyet hakkının da ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığından diğer ihlal iddiaları ile ilgili olarak bu aşamada bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

26. Başvurucu, ihlalin tespiti ile miktar belirtmeksizin maddi ve 175.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

28. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

29. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR

OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kayseri 1. İdare Mahkemesine (E.2019/1239, K.2020/680) GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

H. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

I. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ DEMİR

B. No: 2021/5181 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/5181

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ DEMİR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/5181)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : Ali DEMİR

Vekili : Av. Abdulhekim GİDER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; işçilik alacağının ödenmesine karar verilmesi talebiyle açılan davanın dava şartı yokluğu gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, işçi olarak çalışmaktayken iş akdi feshedilmiştir. Başvurucu 23/6/2014 tarihinde işçilik alacakları için Siirt 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) belirsiz alacak davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla mesai alacağı, yıllık ücretli izin alacağı, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil alacağı, asgari geçim indirimi talep etmiştir. Mahkeme 26/11/2015 tarihli kararı ile davayı esastan reddetmiştir. Başvurucu, kararı temyiz etmiştir.

3. Temyiz talebi üzerine Yargıtay (kapatılan) 22. Hukuk Dairesi verilen kararı bozmuştur. Bozma kararının gerekçesinde, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107. maddesinde düzenlenen belirsiz alacak davasının miktar veya değeri tam tespit edilemeyen bir alacakla ilgili olarak hak arama durumundaki kişinin hukuk sisteminde karşılaştığı güçlüklerin bertaraf edilmesi amacıyla ihdas edildiği ve bu durumda davanın

belirsiz alacak davası türünde açılabilmesi için uyuşmazlığa konu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak davacı tarafça belirlenememesi gerektiği ifade edilmiştir. Şartları bulunmadığı hâlde dava dilekçesinde, davanın belirsiz alacak davası olarak açıldığının belirtildiği durumda davacıya herhangi bir süre verilmeden hukuki yarar yokluğundan davanın reddedilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Başvuruya konu davada da başvurucunun çalışma süresi ve ücretini bildiği, bu sebeple dava konusu kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık izin ve asgari geçim indirimi ücret alacaklarının miktarını belirleyebilme imkânına sahip olduğu, anılan alacak kalemleri yönünden belirsiz alacak davası açılmasında hukuki yarar bulunmadığından söz konusu talepler yönünden davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulmasının hatalı olduğu belirtilmiştir.

4. Mahkeme bozma kararına uyarak kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, asgari geçim indirimi ve yıllık ücretli izin alacakları yönünden davayı hukuki yarar yokluğundan usulden reddetmiştir. Hafta tatili ücreti, fazla mesai ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacakları yönünden ise davayı ispatlanamadığından esastan reddetmiştir. Başvurucu, kararı temyiz etmiştir. Anılan karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 23/11/2020 tarihli kararıyla onanmıştır.

5. Başvurucu, nihai kararı 18/1/2021 tarihinde öğrendikten sonra 22/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu; benzer mahiyetteki davaların en azından kısmen kabul ile sonuçlandığını, davanın tamamen reddedilmesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca işçilik alacaklarının başlangıçta belirlenmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

7. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

8. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

9. Anayasa Mahkemesi, somut başvuruya benzer nitelikteki iddiaları İsmail Avcı ([1. B.], B. No: 2019/12190, 22/2/2022) kararında incelemiştir.

10. Anayasa Mahkemesi anılan kararında özetle başvuru konusu olaya dair verilen dava şartı yokluğundan usule ilişkin kısmen ret kararı ile yapılan müdahalenin kanun tarafından öngörülme ölçütünü karşıladığının karar gerekçesinde dayanılan kanun maddelerinden anlaşıldığını, davanın kısmen usulden reddedilmesinin mahkemelerin hukuken yarar elde edilemeyecek davalarla meşgul edilmesinin önlenmesi ve kişilerin medeni hakkıyla ilgili uyuşmazlığın karara bağlanması hususunda daha elverişli olan dava yoluna başvurmaya zorlanması şeklinde meşru bir amacı olduğunu belirtmiş, başvurucunun mahkemeye

erişimine getirilen sınırlamanın ölçülü olup olmadığı ve bu sınırlamayla başvurucuya ağır bir külfet yüklenip yüklenmediği hususlarını değerlendirmiştir.

11. Bu bağlamda ölçülülük yönünden müdahale için seçilen aracın amaca ulaşılmasını sağlayıp sağlamadığı incelenmiş, genel eda davası olarak açılması gerekirken belirsiz alacak davası şeklinde açılan davanın usulden reddedilmesinin medeni hakla ilgili uyuşmazlığın çözümü için en etkili olan davanın açılmasını temin etme amacına ulaşılması yönünden elverişli bir araç olduğu değerlendirilmiştir. Ancak müdahalenin ölçülü olabilmesi için bu aracın son çare olması gerektiğine işaret edilmiştir.

12. Kararda 6100 sayılı Kanun'un usule aykırı olarak düzenlenen dava dilekçelerinin usulüne uygun hâle getirtilmesine yönelik olarak davacının maddi hakkının birtakım şekil eksiklikleri sebebiyle usule feda edilmesinin önlenmesi ve bu suretle mahkemeye erişim hakkından yararlanmasının sağlanması amacıyla hâkime güçlü yetkiler verdiği belirtilmiş, hatalı olarak belirsiz alacak davası biçiminde açıldığının düşünülmesi hâlinde davanın genel eda davası olduğu kabul edilerek başvurucunun talep sonucunu netleştirmesi için başvurucuya süre verilmesinin davanın usulden reddi biçimindeki ağır bir müdahaleden kaçınılmasını sağlayacak bir araç olduğu ifade edilmiştir.

13. Dolayısıyla davanın hukuki yarar yokluğundan reddedilmesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalede, medeni hakla ilgili uyuşmazlığın karara bağlanması yönünden en etkili olan davanın açılmasını sağlama amacına ulaşılması için daha hafif müdahale teşkil eden aracın seçilmesi yerine başvurucunun mahkemeye erişimini imkânsız kılan ağır bir aracın tercih edilmesinin gereklilik şartına uygun olmadığı belirtilerek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda da anılan karardan ayrılmayı gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

14. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

15. Başvuruda mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden mülkiyet hakkı kapsamındaki diğer şikâyetler yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği ileri sürmüştür.

17. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

18. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 50.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Siirt 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/383, K.2020/560) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EGE ZİRAAT TOHUM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

B. No: 2021/8998 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/8998

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EGE ZİRAAT TOHUM SANAYİ VE TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/8998)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Ege Ziraat Tohum Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Vekili : Av. Hasan ALICI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, istinaf başvurusunun süresinde yapılmadığı gerekçesiyle incelenmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun açtığı ihalenin feshi davasında Ezine İcra Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) 8/7/2020 tarihli kararı ile davanın reddine karar verilmiştir. Mahkeme kararında; tarafların yüzlerine karşı gerekçeli kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere karar verildiği belirtilmiştir.

3. Mahkemece gerekçeli karar, başvurucu vekiline 28/9/2020 tarihinde tebliğ edilmiş; başvurucu vekili 15/10/2020 tarihinde istinaf başvurusunda bulunmuştur.

4. Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin (İstinaf Dairesi) 11/11/2020 tarihli kararı ile istinaf başvurusunun süre yönünden reddine kesin olarak karar verilmiştir. Kararın gerekçesi ve hükmün ilgili kısmı şöyledir:

"İİK'nın 363/1 maddesi gereğince, icra hukuk mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvuru süresi tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren 10 gündür. Tarafların 10 günlük yasal süre içerisinde süre tutum dilekçesi sunmaları halinde, süre tutum dilekçesini sunan tarafa

gerekçeli karar tebliğ edilir ve süre tutum dilekçesi sunan taraf gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 10 günlük yasal süre içerisinde ayrıntılı istinaf dilekçesini sunmak zorundadır. Aksi halde, ayrıntılı istinaf dilekçesini sunmamış sayılır.

İlk Derece Mahkemesi tarafından hüküm kurulan 08/07/2020 tarihli duruşmada davacı vekili hazırdır. Her ne kadar ilk derece mahkemesince tebliğ tarihinden itibaren 2 hafta içerisinde istinaf yolu açık olmak üzere karar verilmiş ise de; kanundan doğan süreleri hakim uzatamaz ve kısaltamaz. Bu hali ile davacı vekilinin hak düşürücü istinaf başvuru süresi tefhimle başlamıştır. İstinaf başvuru dilekçesinin kabul tarihi istinaf başvuru harçlarının yatırıldığı -15/10/2020- tarihidir. Anılan tarih itibariyle davacı tarafın istinaf başvuru dilekçesi kanuni süresi içinde verilmemiştir. Davacı vekilinin istinaf başvuru dilekçesinin İİK.'nun 363/1. maddesinin son cümlesi ve HMK.'nun 352/1-c maddesi uyarınca süre yönünden reddine karar verilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda izah edildiği üzere,

1-Davacı tarafın istinaf başvurusunun İİK.'nun 363/1. fıkra son cümlesi ve HMK.'nun 352/1-c maddesi uyarınca süre yönünden REDDİNE,

...

Dair yapılan inceleme sonunda HMK.362/1-a maddesi uyarınca KESİN olmak üzere 11/11/2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi."

5. İstinaf Dairesinin kesin olarak verdiği karar başvurucu vekiline 23/12/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

6. Başvurucu, İstinaf Dairesinin 11/11/2020 tarihli kesin kararını tebliğden önce öğrenmesi üzerine 20/12/2020 tarihli dilekçesi ile 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 362. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kesin olarak verdiğini ancak söz konusu ihalenin feshi davasında dava değerinin 1.921.000 TL olup davanın miktar veya değerinin kesinlik sınırının çok üzerinde olduğunu belirterek 6100 sayılı Kanun'un 304. maddesine göre kararın tashihi ve tavzihi talebinde bulunduğunu belirtmiştir.

7. İstinaf Dairesi 22/12/2020 tarihli ek kararıyla tashih ve tavzih talebinin hukuki yarar yokluğundan reddine bir haftalık yasal süre içinde temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Bölge Adliye Mahkeme kararlarının, kanun yolunun kesin veya temyiz yolu açık olduğuna dair şerhlerin sonuca müessir değildir. Başka bir deyişle kesin olmasa dahi kesin olarak verilen kararların temyizi kabildir. Davacı vekilinin talebinin bu anlamda hukuki yararı bulunmaması yanında talebin tashih veya tavzih ile halli mümkün bulunmadığından hukuki yarar yokluğundan talebin REDDİNE..."

8. Bu defa başvurucu vekili 27/12/2020 tarihinde İstinaf Dairesinin 11/11/2020 tarihli kararını temyiz etmiştir. İstinaf Dairesinin 29/12/2020 tarihli ek kararı ile anılan kararın 6100 sayılı Kanun'un 362. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kesin olduğu vurgulanarak aynı Kanun'un 366. maddesi atfıyla 346. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince temyiz talebinin reddine kesin olarak karar verilmiştir.

9. Bu defa da başvurucu vekili 29/12/2020 tarihinde aynı gerekçelerle istinaf başvurusunun süre yönünden reddine ilişkin İstinaf Dairesinin 11/11/2020 tarihli kararı ile 22/12/2020 ve

29/12/2020 tarihli ek kararlarını temyiz etmiştir.

10. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 3/2/2021 tarihli kararı ile temyiz talebinin reddine ilişkin 29/12/2020 tarihli ek kararın onanmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Somut olayda, davacının icra mahkemesine başvurduğu, Ezine İcra Hukuk Mahkemesinin 08/07/2020 tarihli ve 2019/17 E. 2020/14 K. sayılı kararı ile talebin reddine karar verildiği, davacı tarafından, talebin reddine dair ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf yoluna başvurulduğu, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin 11/11/2020 tarih ve 2020/2108 E. 2020/1939 K. sayılı kararı ile istinaf başvurusunun reddine karar verildiği, bu kararın temyiz edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince temyiz talebinin de reddine karar verildiği, bu kez son kararın temyiz konusu yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.3.2005 tarihli ve 5311 sayılı Kanunun 24. maddesi ile değişik 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 363/1. maddesine göre istinaf yoluna başvuru süresi tefhim veya tebliğden itibaren on gündür.

Somut olayda, İcra Mahkemesi kararı istinaf edene 08/07/2020 tarihinde tefhim edildiği halde, istinaf dilekçesi belirli süre geçirildikten sonra, 15/10/2020 tarihinde verilip kaydettirilmiştir.

Şikayetçinin istinaf yoluna başvurusu süresinde olmadığından, İİK'nin 365/3. maddesi gereğince Bölge Adliye Mahkemesinin istinaf isteminin reddi kararı doğru olup, Bölge Adliye Mahkemesinin temyiz talebinin reddine ilişkin son kararının onanması gerekmiştir."

11. Bu karar başvurucu vekiline 23/2/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuru 1/3/2021 tarihinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu, istinaf süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak istinaf talebinin süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı ve bu kapsamda gerekçeli karar hakkı ile kanun önünde eşitlik ilkesinin ayrıca dava konusu yapılan ihale sonucu taşınmazlarının değerinin altında satıldığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun "İstinaf yoluna başvurma ve incelenmesi" başlıklı 363. maddesinin olay tarihindeki ilgili kısmı şöyledir:

"... İstinaf yoluna başvuru süresi tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren on gündür."

14. 2004 sayılı Kanun'un "İstinaf dilekçesinin reddi" başlıklı 365. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"İstinaf yoluna başvurma, yasal süre geçtikten sonra yapılır veya istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir karara veya vazgeçme nedeniyle itiraz veya şikâyetin reddine yahut süresi geçmiş bir şikâyete ilişkin olursa, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri gereğince istem icra mahkemesince reddedilir.

Bölge adliye mahkemesi, birinci fıkra kapsamına girdiği hâlde reddine karar verilmemiş başvuruyu geri çevirmeyip doğrudan kesin karara bağlar."

15. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri

Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir (Yasin Yaman [1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, §§ 18, 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınmalıdır (Taner Kurban [2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19).

16. Etkili olmadığı açıkça belli olan yolların tüketilmesinden sonra bireysel başvuru yapılması hâlinde süre aşımı söz konusu olabilir. Buna karşılık etkili olup olmadığı ancak nitelikli bir hukuki tartışmadan sonra anlaşılabilen bir yolun tüketilmesinden sonra yapılan bireysel başvuruların esasının incelenmesi gerekir. Bu nedenle bir başvuru yolunun makul bir başarı şansı sunabilecek ve bir çözüm sağlayabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili başvuru yolu olup olmadığının her somut olayın özel şartları içinde denetlenmesi gerekmektedir (Murat Durmuş [1. B.], B. No: 2015/13800, 9/6/2020, § 22; Ümit Durak Özdemir [1. B.], B. No: 2019/30047, 24/1/2024, § 12).

17. Somut olayda İstinaf Dairesi 2004 sayılı Kanun'un 363. maddesinin birinci fıkrası gereğince yasal süre geçtikten sonra istinaf kanun yoluna başvurulduğu gerekçesiyle anılan Kanun'un 365. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları uyarınca başvurucunun istinaf başvurusunun süre yönünden reddine kesin olarak karar vermiştir (bkz. § 4).

18. Anılan mevzuata göre İstinaf Dairesinin verdiği kararın kesin olduğu, bir başka ifadeyle başvurucuya temyiz kanun yolunun açıkça kapatıldığı ve bu hususta tartışmalı bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki başvurucunun Mahkemenin gerekçeli kararının tebliğ edildiği 28/9/2020 tarihinden itibaren iki haftalık istinaf süresi içerisinde de istinaf isteminde bulunmadığı, bu süre geçirildikten sonra 15/10/2020 tarihinde istinaf başvurusunda bulunduğu anlaşılmaktadır (bkz. § 3).

19. Bu nedenlerle bireysel başvuru süresinin istinaf kanun yolu mercinin kesin kararının öğrenilmesinden itibaren başlayacağı, başvurucunun kesin karara karşı üst kanun yoluna temyiz başvurusunda bulunmasında kabul edilebilir nedenlerinin bulunmadığı, başvurucunun İstinaf Dairesinin kesin nitelikte nihai kararını tashih ve tavzih talebinde bulunduğu 20/12/2020 tarihinde öğrendiği (bkz. § 6), bireysel başvurunun ise otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 1/3/2021 tarihinde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

C.H.

B. No: 2021/13382 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/13382

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

C.H. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/13382)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Kemal ÖZEREN

Başvurucu : C.H.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisakı ve irtibatı olduğu değerlendirilen yargı mensubunun meslekten çıkarılmasına ilişkin kararın iptaline karar verilmesi talebiyle açtığı davanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğu gerekçesiyle Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 24/8/2016 tarihli kararıyla meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Başvurucu, bu kararın yürütmesinin durdurulmasına ve iptaline karar verilmesi talebiyle Danıştay Beşinci Dairesinde (Daire) dava açmıştır. Daire 12/2/2020 tarihinde işlemin yürütmesinin durdurulmasına ilişkin talebin reddine karar vermiştir. Başvurucunun bu karara yönelik itirazı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) tarafından 17/9/2020 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucu bunun üzerine adil yargılanma hakkı kapsamındaki bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının, mülkiyet hakkının, özel hayata saygı hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuruda bulunmuştur.

3. Komisyon 10/11/2021 tarihinde başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, adil yargılanma hakkı kapsamındaki bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının, mülkiyet hakkının ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialar yönünden başvurunun hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yollar tüketilmeksizin yapıldığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden ise kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

4. Öte yandan başvurucunun meslekte kalmasının uygun olmadığına ve meslekten çıkarılmasına ilişkin olarak Daire 31/5/2022 tarihinde davanın reddine karar vermiş, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu ise İDDK tarafından 8/6/2023 tarihli kararla reddedilmiştir. Başvurucu bu karardan sonra da bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon başvurucunun 2023/91075 numaralı bu bireysel başvurusu hakkında başvurunun özel hayata saygı hakkı yönünden açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle, süre koşulu ve başvuru yollarının tüketilmemesi de dâhil olmak üzere diğer şikâyetler yönünden kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle kabul edilemez olduğuna 7/7/2025 tarihinde karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır (ayrıca bkz. A.S. [GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025, §§ 153-155).

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İKİNCİ KANAL TELEVİZYON VE RADYO YAYINCILIĞI A.Ş.

B. No: 2021/13570 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/13570

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İKİNCİ KANAL TELEVİZYON VE RADYO YAYINCILIĞI A.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/13570)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Fatma Gülbin ÖZTÜRK

Başvurucu : İkinci Kanal Televizyon ve Radyo Yayıncılığı A.Ş.

Vekili : Av. Devrim AVCI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bir televizyon kanalının kapatılması nedeniyle ifade ve basın özgürlükleri ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu şirket ve bünyesinde yayın yapan Hayatın Sesi isimli televizyon kanalı 25/7/2016 tarihli ve 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (668 sayılı KHK) 2. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında kurulan komisyonun 27/9/2016 tarihli kararıyla kapatılmış ve başvurucu şirket ticaret sicilinden terkin edilmiştir. 21/11/2016 tarihli ve 9181 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde de terkin işlemi yayımlanmıştır.

3. Başvurucu şirket, Hayatın Sesi isimli televizyon kanalının Bakanlar Kurulu kararı ile kapatıldığını belirterek işlemin iptali için ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda dava açmıştır. Danıştay Beşinci Dairesi (Daire) 6/2/2019 tarihli kararı ile kapatma kararının Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca çıkartılan, yasa gücünde ve

düzeyinde olan kanun hükmünde kararnameden kaynaklandığını, uyuşmazlığın 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 24. maddesinde sayılan uyuşmazlıklardan olmadığını belirterek davanın görev yönünden reddine ve dava dosyasının davayı çözümlemeye görevli ve yetkili olan Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

4. Ankara 18. İdare Mahkemesi (Mahkeme) tarafından yürütülen yargılama sonucunda davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir. Mahkeme gerekçeli kararında; anonim şirketlerin tüzel kişiliği kazandığı tarih ile tüzel kişiliği kaybettiği tarihler arasında bir davanın tarafı olabileceğini, tüzel kişiliğin sona erdiği tarihten sonra herhangi bir biçimde davaya taraf olmalarının ya da sona eren kişilikleri adına sıfatları tüzel kişilikle birlikte ortadan kalkan organları tarafından dava açılmasının olanaklı bulunmadığına ilişkin genel açıklamalara yer vermiştir. Başvurucu şirketin 21/11/2016 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ticaret sicilinden terkin edildiğinin ilan edildiğini, eldeki davanın ise 28/11/2016 tarihinde açıldığını belirten Mahkeme dava tarihi itibarıyla başvurucu şirketin tüzel kişiliğinin ortadan kalktığını ve bu sebeple başvurucunun dava açma imkânı bulunmadığını belirtmiştir.

5. Karar, başvurucu tarafından istinaf edilmiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi tarafından yapılan istinaf incelemesi neticesinde 25/11/2020 tarihli kararla başvurucunun istinaf isteminin kesin olarak incelenmeksizin reddine karar verilmiştir. Kararda; başvurucu şirketin dava tarihi itibarıyla ticaret sicilinden terkin edildiği ve davanın açıldığı 28/11/2016 tarihi itibarıyla tüzel kişiliği ortadan kalkan şirketin davada taraf olamayacağı, dolayısıyla istinaf kanun yoluna başvurma hakkından da bahsedilemeyeceği belirtilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 1/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 2/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Komisyonca başvurunun kabul edilemez olduğu hususunda oybirliği sağlanamaması nedeniyle kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, altmış günlük dava açma süresi içerisinde şirketin kapatılmasına ilişkin karara karşı açtığı davanın ticaret sicilinden terkin edildiği gerekçesiyle dava ehliyeti bulunmaması sebebiyle reddine karar verilmesinin adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı ile ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Şirketin ihyası için Mahkemece kendisine süre verilmediğini de belirten başvurucu, başvuru konusu karar ışığında şirketin kapatılması kararına karşı dava açmasının mümkün olmadığını belirtmiştir.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik koşulları yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Esas bakımından ise bireysel başvuruya konu kararda uyuşmazlığın çözümü için yargılama makamınca gerekli araştırmanın yapıldığı, yargılamanın elde edilen bilgi ve belgeler doğrultusunda ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde yürütüldüğü ifade edilmiştir. Ayrıca kararların makul, ayrıntılı ve olgularla uyumlu bir şekilde gerekçelendirildiği vurgulanmıştır.

10. Başvurucu, Bakanlık görüşüne cevaben sunduğu dilekçesinde şirketin kendiliğinden sona ermesinin yasal haklarını mahkemeler önünde ileri sürmesine engel olmaması gerektiğini belirtmiştir. 668 sayılı KHK kapsamında oluşturulan komisyonun kaç kişiden ve

kimlerden oluştuğunun bilinmediğini ifade eden başvurucu, şirketin bu komisyonun kararıyla kapatıldığını ancak komisyonun teşekkülünde hukuka aykırılık bulunduğunu ileri sürmüştür. Şirketin kapatılmasına neden olan televizyon kanalının hangi fiil ve yayınları gerekçe gösterilerek kapatma işleminin tesis edildiğinin açıklanmadığını belirten başvurucu, şirket yetkilileri hakkında terör örgütü üyeliği nedeniyle kesinleşen bir mahkûmiyet kararı da bulunmadığını vurgulamıştır. Ayrıca kapatma işleminin dayanağını oluşturan 668 sayılı KHK'nın 2. maddesinin (4) numaralı fıkrasının, Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarihli ve E.2017/21, K.2020/77 sayılı kararıyla Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiğini hatırlatmıştır. Başvurucu, Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarihli iptal kararında yaptığı tespitlerin eldeki başvuruyu doğrudan etkilediğini iddia etmiştir. Sahibi olduğu televizyon kanalının iptal edilen bu düzenlemeye dayanılarak kapatıldığını, tüzel kişiliğinin yine bu düzenlemeye dayalı olarak sona erdirildiğini ve yine aynı düzenleme kapsamında tüzel kişiliğinin kaybettirilmesi sebebi ile mahkemeler önünde taraf olma imkânının ortadan kaldırıldığını belirterek mahkemeye erişim hakkı ile ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğini öne sürmüştür.

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

12. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar" başlıklı 46. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir."

13. 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinde kimlerin bireysel başvuru yapabileceği sayılmış olup, anılan maddenin (1) numaralı fıkrasına göre; bir kişinin Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmesi için iki temel ön koşul bulunmaktadır. Bunlardan birincisi başvuruya konu edilen ve ihlale yol açtığı ileri sürülen kamu gücü eylem veya işleminden ya da ihmalinden dolayı "güncel bir hakkının ihlal edilmesi" ve bunun sonucunda başvurucunun kendisinin "mağdur" olduğunu ileri sürmesi, ikincisi ise bu ihlalden dolayı kişinin "kişisel olarak ve doğrudan" etkilenmiş olması gerekir (Onur Doğanay [2. B.], B. No: 2013/1977, 9/1/2014, § 42).

14. İlke olarak bireysel başvuruda bulunan başvurucu, tüzel kişiliği haiz bir şirket ise şirketin bireysel başvuru anında tüzel kişiliği haiz olması gerektiği gibi bu tüzel kişiliğin bireysel başvuru sürecinin sonuna kadar korunması şirketler tarafından yapılan başvurunun esasının incelenebilmesi için zorunlu bir koşuldur (Gümüşdere İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş. [1. B.], B. No: 2013/5016, 12/6/2018, § 36). Şirketin ticaret sicil kaydının silinmesi ve tüzel kişiliğini yitirmesi olgusu bireysel başvurunun esasının incelenmesine engel teşkil eder (Samanyolu Yayıncılık Hizmetleri A.Ş. (3) [1. B.], B. No: 2016/9785, 10/12/2019, § 20).

15. Anayasa Mahkemesi Hamdi Akın İpek ([2. B.], B. No: 2015/17763, 24/5/2018) kararında iki televizyon kanalının dijital yayın platformundan çıkarıldığı tarihte başvurucunun söz konusu televizyon kanallarının bağlı olduğu iki şirketin ortağı ve yöneticisi konumunda olduğuna değinerek başvuruya konu çıkarma kararından kişisel olarak ve doğrudan

etkilenmiş olan başvurucunun mağdur sıfatının bulunduğunu kabul etmiştir. Diğer taraftan başvuruya konu olayda şirketlerin yönetiminin kayyıma devredildiğini dikkate alarak şirket tüzel kişiliğinin başvurmasını güçleştiren hukuki sınırlamalar nedeniyle bu şirketlerin olay tarihinde ortağı ve yöneticisi olan başvurucunun doğrudan ve güncel bir mağduriyetinin söz konusu olduğu sonucuna varmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Özgür Güleç [2. B.], B. No: 2014/11503, 1/2/2017, § 37; Hamdi Akın İpek, § 79).

16. Başvuruda da kapatılan ve yayın faaliyetine son verilen televizyon kanalına ilişkin olarak şirket ortaklarının veya yetkililerinin mağdur sıfatının bulunması sebebiyle dava yoluna gitmesi hâlinde Hamdi Akın İpek kararındaki yaklaşım uyarınca doğrudan ve güncel bir menfaatlerinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda tüzel kişiliği sona eren ve ticaret sicilinden terkin edilen şirketin, kapatılan televizyon kanalı sebebiyle ifade ve basın özgürlüklerine yönelik bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYLA SANCI KUYUCU

B. No: 2021/26568 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/26568

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYLA SANCI KUYUCU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/26568)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : Ayla SANCI KUYUCU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, %35 gelir vergisi oranına tabi serbest meslek kazancına vergilendirme dönemi devam ederken yürürlüğe giren kanunla %40 oranı uygulanması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 31/5/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilemez olduğu hususunda oybirliği sağlanamaması nedeniyle kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Olay tarihinde Bakırköy 7. Noteri olarak görev yapan başvurucu, gelir vergisi mükellefidir.

6. 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 103. maddesinde gelir vergisine tabi gelirlere uygulanan %15, %20, %27 ve %35 oranlarına 5/12/2019 tarihli ve 7194 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile gelirin 500.000 TL'den fazlasına uygulanmak üzere %40 oranı eklenmiştir. 7194 sayılı Kanun 7/12/2019 tarihli ve 30971 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış, 17. maddeyle getirilen %40'lık oran 1/1/2019 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

7. Başvurucu 1/1/2019-6/12/2019 tarihleri arasındaki net gelirinin 500.000 TL'nin üzerinde olduğunu, kanunun yayımlanmasından önce %35'lik orana tabi olan gelirine %40'lık oranın uygulanmasıyla 32.408,20 TL fazla gelir vergisi ödemek zorunda kaldığını belirterek ihtirazi kayıtla ödediği gelir vergisinin iptali için İstanbul 7. Vergi Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde 7194 sayılı Kanun'la getirilen düzenlemenin geriye yürütüldüğünü, bu durumun hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerine aykırı olduğunu belirtmiştir.

8. Mahkeme 5/11/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiş; kararın gerekçesinde, 193 sayılı Kanun'un 92. maddesinde yer alan bir takvim yılına ait beyannamenin izleyen yılın mart ayının başından yirmi beşinci günün akşamına kadar verilebileceğine ilişkin düzenlemeye dikkat çekerek değişikliğin henüz beyanname verme dönemi gelmemiş olan 2019 yılına ait gelirleri kapsadığını, düzenleme 2019 yılı içinde yapılarak yayımlandığından dava konusu gelir vergisi tahakkukunun hukuka aykırı olmadığını belirtmiştir.

9. Başvurucunun istinaf talebi İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 31/3/2021 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

10. Nihai karar başvurucu tarafından 29/4/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

11. 193 sayılı Kanun'un "Yıllık beyannamenin verilmesi" başlıklı 92. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bir takvim yılına ait beyanname izleyen yılın Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar (…) ... verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir."

12. 193 sayılı Kanun'un 103. maddesinin 7194 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile değişik hâli şöyledir:

"Gelir vergisine tabi gelirler,

18.000 TL’ye kadar %15

40.000 TL’nin 18.000TL’si için 2.700 TL, fazlası %20

98.000 TL’nin 40.000 TL’si için 7.100 TL (ücret gelirlerinde

148.000 TL’nin 40.000 TL’si için 7.100 TL), fazlası %27

500.000 TL’nin 98.000 TL’si için 22.760 TL (ücret gelirlerinde

500.000 TL’nin 148.000 TL’si için 36.260 TL), fazlası %35

500.000 TL’den fazlasının 500.000 TL’si için 163.460 TL (ücret

gelirlerinde 500.000 TL’den fazlasının 500.000 TL’si için 159.460 TL),

fazlası %40

oranında vergilendirilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

14. Başvurucu, vergi diliminin ve oranlarının artırılmasına ilişkin düzenlemenin aleyhe olmasına rağmen geriye yürütüldüğünü, bu durumun Anayasa'ya aykırı olması sebebiyle mülkiyet hakkını ve diğer anayasal haklarını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

15. Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesinin vergi kanunlarının geriye yürümesi meselesini tartıştığı kararlarına yer verilerek Gelir İdaresi Başkanlığından temin edilen görüşün dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

16. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından Bakanlık aracılığıyla gönderilen yazıda Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarına değinilerek yeni yürürlüğe giren vergi kanunlarının henüz tamamlanmayan bir olaya uygulanmasının geriye yürüme sayılmayacağı belirtilmiştir.

17. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında noterlik mesleğinin sorumluluk ve yükümlülükleri nedeniyle diğer serbest meslek sahipleriyle kıyaslanmaması gerektiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

18. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

19. Başvurucu, yapılan kanun değişikliği ile gelirine daha yüksek oran uygulanmak suretiyle ödemesi gerekenden daha fazla vergi ödemek zorunda kalmasından şikâyet etmiştir. Başvurucunun şikâyetinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kabul Edilebilirlik Yönünden

20. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

21. Somut olayda başvurucu adına gelir vergisi tahakkuk ettirilmiştir. Söz konusu tahakkuk işlemiyle başvurucudan daha yüksek oranda vergi tahsil edildiği açıktır. Vergisel yükümlülüklerin mal varlığında azalmaya yol açtığı konusunda tereddüt yoktur (Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2) [1. B.], B. No: 2018/14110, 9/6/2021, § 37).

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

22. Olayda gelir vergisi mükellefi olan başvurucunun 2019 yılı gelirinin belirli bir kısmına

uygulanacak %35'lik vergi oranı 7/12/2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan ancak 1/1/2019 tarihinden itibaren yürürlüğe giren kanuni düzenlemeyle %40'a çıkarılmıştır. Dolayısıyla düzenlemeyle başvurucunun söz konusu gelirine uygulanacak oran %5 artmış, buna bağlı olarak ödeyeceği vergi de fazlalaşmıştır. Başvurucunun ödeyeceği gelir vergisinin artırılması yönündeki düzenlemenin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

23. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

24. Vergi ve benzeri yükümlülükler, devletin mülklerin kullanımını düzenleme veya mülkiyetin kamu yararına kullanımını kontrol yetkisi kapsamında incelenmelidir (Arif Sarıgül [1. B.], B. No: 2013/8324, 23/2/2016, § 50; Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (2), § 39).

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

25. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

26. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesi de gözönünde tutulmalıdır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62).

i. Kanunilik

27. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gereği ifade edilmiştir. Öte yandan Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkelerin düzenlendiği 13. maddesinde de hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde dikkate alınacak öncelikli ölçüt, müdahalenin kanuna dayalı olmasıdır. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit

edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır (Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49).

28. Anayasa Mahkemesi %25 olan gayrimenkul sermaye iradı götürü gider oranının vergilendirme dönemi devam ederken yürürlüğe giren kanunla tüm dönem için %15'e indirilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin olarak incelediği Carolıne Nıcole Koç ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2019/26345, 22/9/2022) başvurusunda müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu sonucuna varmıştır. Kararda müdahalenin şekli manada bir kanuna dayandığını ancak başvuruda, müdahalenin kanuni dayanağının belirlenmesinde asıl meselenin bir vergilendirme döneminde yürürlüğe giren kanun değişikliğinin kanunların geriye yürütülmemesi gerektiği ilkesini zedeleyip zedelemediğinin belirlenmesi olduğunu belirtmiştir. Kanunların geriye yürümezliği ilkesi uyarınca kanunların yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanması gerektiğini vurgulamış; yeni kuralın eski kural döneminde tamamlanmış ve hukuki sonuçlarını doğurmuş hukuksal durum, ilişki ve olaylara uygulanmasının kanunların geriye yürütülmesi olarak nitelendirildiğini ancak eski kural yürürlükte iken başlamakla beraber henüz sonuçlanmamış hukuksal durum, ilişki ve olaylara uygulanmasının kanunların geriye yürümesi olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiştir. İncelenen başvuruda gayrimenkul sermaye iradında vergilendirme döneminin bir takvim yılını kapsadığına dikkat çekmiş, gelir vergisinde vergiyi doğuran olayın ancak vergilendirme döneminin sonunda tamamlandığının/gerçekleştiğinin altını çizmiştir. Dönemselliğin kabul edildiği ve hukuki durum, ilişki ve olayların dönem başında başlayarak dönem boyunca sürdüğü ancak dönem sonunda tamamlandığı hâllerde dönem içinde yapılan değişikliklerin dönem başından itibaren yürürlüğe konulması durumunda kanunların geriye yürümesinin söz konusu olmadığı sonucuna varmıştır (Carolıne Nıcole Koç ve diğerleri, §§ 27-33).

29. Başvuru konusu olayda da başvurucu, vergilendirme dönemi devam ederken yürürlüğe giren kanunla tüm vergilendirme dönemi için artan oranın uygulanması nedeniyle kanunun geriye yürütüldüğünü iddia etmiştir. Başvurucu, noterlik mesleğinin diğer serbest mesleklerden farklı olduğunu iddia etse de başvurucunun gelir vergisine tabi olduğu ve vergilendirme döneminin bir tam yıl üzerinden gerçekleştirildiği hususunda tereddüt yoktur. Bu durumda 1/1/2019-31/12/2019 vergilendirme dönemi için 31/12/2019 tarihinden önce Resmî Gazete'de yayımlanan ve vergi yükünü artırıcı nitelikteki kanuni düzenlemenin vergilendirme döneminin başından itibaren geçerli kılınması geriye yürüme olarak kabul edilemez.

30. Sonuç olarak başvurucunun vergi yükünün artırılmasına neden olan müdahalenin bir kanuna dayandığı anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

31. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılmasına imkân verdiğinden, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (Nusrat Külah [2. B.], B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53).

32. Anayasa'nın 73. maddesinde herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü olduğu düzenlenmiş, maliye politikasının sosyal amacının

vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı olduğu belirtilmiştir. 193 sayılı Kanun'un 103. maddesi ile gelir vergisi tarifesindeki ilk dört dilim korunmak suretiyle bu tarifeye 500.000 TL'lik yeni bir dilim eklenmiş, bu yeni vergi dilimi için de %40'lık vergi oranı belirlenmiştir. Söz konusu düzenleme ile 500.000 TL'ye kadar olan vergi dilimine giren kişilerin vergi yükünde bir değişiklik olmamıştır. Sonuç itibarıyla yüksek gelir gruplarından daha fazla vergi alınmasının vergi adaletinin sağlanmasına yönelik kamu yararı amacı taşıdığı görülmüştür.

33. Dolayısıyla başvurucunun vergi yükünün artırılması suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararına dönük bir amacı olduğu anlaşılmıştır.

iii. Ölçülülük

34. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

35. Kamu hizmetlerinin sağlanması için kamu harcama giderlerine katılmak üzere her vatandaşın vergi ödemesi anayasal yükümlülüğüdür. Bu giderlere katılma rejimi devletin maliye politikasıyla belirlenmektedir. Ancak Anayasa bu politikanın belirlenmesinde vergi adaletinin sağlanmasını güvence altına almaktadır.

36. Serbest meslek kazancının gerçek usulde belirlendiği vergi sistemimizde serbest meslek kazancı; bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan farktır. Gelir vergisine tabi olan serbest meslek kazancında, matrah artarken vergilendirme oranının da arttığı artan oranlı vergilendirme sistemi uygulanmaktadır. Artan oranlı vergilendirme sistemi az kazanandan az, çok kazanandan çok vergi alınmasını sağlamaktadır. Bu sistemin vergi adaletini sağlamak amacına yönelik olduğu açıktır.

37. Yüksek gelir gruplarından daha fazla vergi alınması, dolayısıyla vergi adaletinin sağlanması amacıyla vergi tarifesine yeni bir vergi dilimi eklenmek suretiyle belirli bir tutarı aşan ve %35 oran kapsamında bulunan gelirin %40 vergi oranına tabi tutulmasının bu amaca ulaşılması yönünden elverişli olduğu değerlendirilmiştir.

38. Ayrıca vergilendirmede kanun koyucunun geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu gözetildiğinde yüksek gelire uygulanacak vergi oranının artırılmasının vergide adaletin sağlanması yönünden başvurulabilecek bir çare olduğu anlaşılmıştır. Bu durumda müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna ulaşılabilmesi için hiçbir neden bulunmamaktadır.

39. Orantılılık yönünden yapılacak değerlendirmede başvurucunun kazancına uygulanan vergi dilimi nedeniyle 2019 yılı için fazla ödemek zorunda kaldığını belirttiği 32.408,20 TL'nin aşırı derecede ağır olduğunu ileri sürmediğine dikkat çekmek gerekir. Başvurucu, kazancına uygulanan vergi oranının artmasından kanunilik kriterini karşılamadığından şikâyetçi olmuş, buna karşılık ölçülülükle ilgili olarak herhangi bir somut durumundan şikâyet etmemiştir. Başvurucunun, kazancının belirli bir kısmına %35 yerine %40 oranının

uygulanması nedeniyle 32.408,20 TL daha fazla vergi ödemesinin başvurucuya aşırı bir külfet yüklemediği de gözetildiğinde vergilendirme yoluyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin orantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla başvurucunun mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı ve müdahalenin ölçülü olduğu değerlendirilmiştir.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HACI ÖMER EKİM

B. No: 2021/28597 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/28597

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HACI ÖMER EKİM BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/28597)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ali KOZAN

Başvurucu : Hacı Ömer EKİM

Vekili : Av. Mustafa BÜYÜKAVCIOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işverenle güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işe iade davasında sonuca etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 19/7/2011 tarihinden iş sözleşmesinin sonlandırıldığı 25/10/2016 tarihine kadar T. T. A.Ş.de (Şirket) çalışmıştır.

3. Başvurucu, feshin geçersizliğinin tespitine ve işe iadesine karar verilmesi talebiyle İstanbul 17. İş Mahkemesinde (Mahkeme) 18/11/2016 tarihinde dava açmıştır. Başvurucu dava dilekçesinde; iş akdinin haksız ve hukuka aykırı olarak sona erdirildiğini, Şirket tarafından istifa etmezse Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olması nedeniyle işten çıkartılacağı, sicilinde bu şekilde görüneceğinden bir daha iş bulamayacağı söylenerek istifaya zorlandığını vurgulamıştır. Başvurucu ayrıca taşınmaz alım satımı nedeniyle alıcının kredi kullandığı Bank Asyada (Banka) hesap açtığını, havale masrafı çıkmaması için alıcının talebiyle böyle bir yola başvurduğunu beyan ederek 7/2/2014 tarihli tapu kayıt belgesini Mahkemeye ibraz etmiştir. Öte yandan yargılama sürecinde tanık olarak dinlenen taşınmazın alıcısının da başvurucunun bu iddiası yönünde

beyanda bulunduğu görülmüştür.

4. Şirket davaya cevabında, başvurucunun 17-25 Aralık sonrası Banka hesap hareketleri olduğunun öğrenilmesi üzerine konunun başvurucuya bildirildiği, başvurucunun ise Şirket içi kariyer gelişiminin olmayacağı gerekçesiyle iş sözleşmesinin ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek kaydıyla geçerli sebeple feshedilmesini talep ettiği ve bu kapsamda işlem yapıldığı belirtilmiştir.

5. Mahkeme istifa dilekçesi ve tüm dosya kapsamından başvurucunun işyerinden kendi isteği ile ayrıldığının doğrulandığını vurgulayarak 28/12/2017 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Başvurucunun istinaf talebini kabul eden İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 24. Hukuk Dairesi (Daire) anılan kararın kaldırılmasına hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde, başvurucu hakkında terör örgütü üyeliğinden ceza soruşturması bulunup bulunmadığı varsa bunun sonucunun araştırılması, ayrıca emniyet ve istihbarat birimlerine yazı yazılarak başvurucunun “Bylock” kullanıcısı olup olmadığının sorulmak suretiyle gelecek cevapla birlikte değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerekirken eksik araştırmayla karar verilmesinin hatalı olduğu ifade edilmiştir.

6. Anılan karar sonrası devam edilen yargılama sürecinde Mahkeme tarafından başvurucunun terör örgütüyle ilgisine dair kurumlarla yazışma yapılmıştır. Bu kapsamda kurumlardan gelen cevaplarda başvurucunun terör örgütüyle irtibatına dair kayıt olmadığı, hakkında ceza soruşturması bulunmadığı açıklanmıştır. Ayrıca İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucunun terör örgütü üyesi olduğuna dair iddiaya ilişkin 10/3/2021 tarihinde soruşturmaya yer olmadığına karar verildiğini bildirmiştir. Söz konusu kararda, bilirkişi raporunda başvurucunun Bankayı fonlama amacı ile hareket ettiği yönünde şüphe oluştuğu belirtilmişse de bu kanaate katılmanın mümkün olmadığı, 2014 yılı başlarında başvurucunun hesabına para girişi olduğu ancak nisan ayından sonra bakiyenin 0 TL olarak sabitlendiği vurgulanmıştır. Buradan hareketle Bankanın hâlen örgütün güdümünde olduğu ve likidite ihtiyacının devam ettiği dönemde tüm parasını çeken, bu Bankayla çalışmayı bırakan kişiye fonlama kastı iddiası ile iddianame tanzim edilemeyeceği değerlendirmesine yer verilmiştir. Bu bağlamda başvurucunun örgütün talimatına uyma iradesi ile hareket ettiği sonucuna varılabilecek yeterli emare bulunmadığı belirtilmiştir.

7. Mahkeme 12/11/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararda, başvurucunun irade fesadı iddiasının ispat edilemediği ancak bir an için istifa dilekçesinin başvurucunun gerçek iradesini yansıtmadığı kabul edilse bile başvurucuya ait Banka hesabında 2014 yılı Ocak ayından itibaren 5.000 TL, 55.000 TL ve 104.000 TL gibi artışların bulunduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla tanık anlatımında başvurucunun kayınpederine ait evin satımı sonrasında elde edilen para olduğu belirtilmişse de 2014 yılı başı ve sonrasında Banka hesabındaki mutat dışı hesap işlemlerinin iş akdinin şüphe feshi kapsamında feshi gerekli kılabilecek nitelikte bir olgu olduğu vurgulanmıştır.

8. Başvurucu anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucu ilgili dilekçesinde, baskı altında istifa dilekçesini imzaladığının süreçte ispatlandığını ancak Mahkemenin aksi yorumunun dayanağının bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca Mahkeme tarafından yapılan araştırma sonucunda terör örgütüyle bağlantısının olmadığının tespit edildiğini, Banka hesabıyla ilgili açıklamalarının da tanık anlatımı ile tapu kaydıyla doğrulandığını ancak bu deliller gözetilmeden ve yeterli bir gerekçe sunulmadan karar verildiğini ifade etmiştir. Daire 29/4/2021 tarihinde istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 9/6/2021 tarihinde öğrendikten sonra 30/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, diğer ihlal iddialarının ise kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; işveren tarafından istifaya zorlandığını, FETÖ/PDY ile ilişkili olduğu iddia edilen işçilerin istifa dilekçesi düzenlenerek işten çıkarılmaları yönünde Şirketin ilgili birimlere talimat verdiğini, bu kapsamda farklı yerlerdeki Şirkete ait işyerlerinde aynı istifa dilekçesi yazılarak işçilerin işten çıkarıldığını, bu durumun bile kendi iradesiyle istifa etmediğini ortaya koyduğunu belirtmiştir. Ayrıca Mahkemenin kurumlar nezdinde yaptığı araştırmalarda hakkında ceza soruşturması veya kovuşturması bulunmadığı, terör örgütüyle irtibatına ilişkin kayıt bulunmadığı yönündeki cevaplar ile Banka hesabının taşınmaz satışı nedeniyle açıldığını doğrulayan tapu kaydı ve tanık anlatımlarının Mahkeme tarafından değerlendirilmediğini vurgulamıştır. Bununla birlikte taşınmazın satış tarihi ile Banka hesap hareketlerinin birbiriyle uyumlu olduğunu, yargı makamları tarafından yapılan araştırmanın terör örgütüyle ilgisinin olmadığını ortaya koyduğunu ifade eden başvurucu gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesinin içtihatları hatırlatılarak mevcut başvuruda başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyeti hususunda yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında başvuru formunda sunulan bilgi ve belge dışında ek bir bilgi sunmayacağını ifade etmiştir.

12. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

15. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde

ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

16. Somut olaydaki feshin gerekçesi, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen FETÖ/PDY ile irtibatı veya iltisakı olduğu konusunda başvurucudan duyulan şüphe ve bu şüphe nedeniyle güven ilişkisinin ortadan kalkmasıdır. Başvurucunun, Banka hesabının varlığının anılan şüphe ile iş akdinin sonlandırılmasına dayanak olduğu anlaşılmaktadır.

17. Şüphe feshinin mahiyeti gereği ispatı beklenemese de Yargıtay içtihadında kabul edildiği üzere şüphenin işçinin kişiliğinden kaynaklanması, bunun da ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenmesi gerekir (birçok sayıda karar arasından bkz. Yargıtay (kapatılan) 22. Hukuk Dairesinin 3/10/2018 tarihli ve E.2018/10430, K.2018/20956; 26/11/2018 tarihli ve E.2018/11097, K.2018/25472 sayılı kararları). Aksi hâlde hukuk devletinin bir gereği olan hukuki güvenlik ilkesine aykırı şekilde keyfî uygulamaların gündeme gelmesi söz konusu olabilecektir (Delil Metin [2. B.], B. No: 2019/1419, 18/1/2023, § 32).

18. Bu itibarla şüphe feshi gerekçesiyle iş akdinin sonlandırıldığı davalarda özellikle işvereni fesih sonucuna götüren hususların aydınlatılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda şüpheye neden olan durum veya olayın/vakıanın -Yargıtay içtihadında da değinildiği gibi- doğrudan işçinin şahsından kaynaklanması, millî güvenliği tehdit eden yapı veya oluşum ile işçi arasında güncel ve kişisel bir bağlantıyı ortaya koyabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Yine bu noktada mahkemelerce söz konusu bağlantının nasıl kurulduğunun detaylı bir şekilde gerekçelendirilmesi keyfîliğin önüne geçebilmek adına önem arz etmektedir. Söz konusu kriterlerin -özellikle millî güvenlik ile ilgili hususlarda- esnek değerlendirilebileceği düşünülse dahi bu durumda da makul ve hakkaniyetli bir şekilde mevzunun ele alınması hem işçi yönünden hem işveren yönünden adil bir denge kurulması icap etmektedir (Delil Metin, § 35; Serkan Kaplan [1. B.], B. No: 2021/12977, 26/2/2025, § 17).

19. Bank Asyanın FETÖ/PDY liderinin ve yöneticilerinin çağrıları üzerine örgüt üyelerinin yatırdığı paralar üzerinden gelir elde ettiği, bu suretle örgüt faaliyetlerine mali yönden kaynak sağladığı ve örgütün finans merkezi olduğu hususu yargı kararlarıyla tespit edilmiştir (Aydın Yavuz ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, § 35; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, § 59; Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 20/12/2017 tarihli ve E.2017/1862, K.2017/5796 sayılı kararı). Aynı zamanda mutat hesap hareketlerinin örgütsel faaliyette bulunma ya da örgüte yardım etme kapsamında değerlendirilemeyeceği de Yargıtay tarafından kabul edilmiştir (Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 25/6/2020 tarihli ve E.2020/1947, K.2020/3079 sayılı kararı). Her durumda Bank Asyaya para yatırarak FETÖ/PDY ile irtibat veya iltisak içinde olunduğu, bu suretle işçi işveren arasındaki güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesine dayanılarak sözleşmenin feshedilebilmesi için yukarıda açıklanan ilkelere uygun şekilde hareket edilmesi gerektiği açıktır (Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, § 137).

20. Yargılama bir bütün hâlinde incelendiğinde Daire, yapılacak araştırma sonucu irtibat veya iltisakı gösteren bilgi ve belgelere göre değerlendirme yapılması gerektiğini belirterek Mahkemenin ilk kararını kaldırmıştır. Anılan karar yönünde Mahkemenin ilgili kurumlardan yaptığı araştırma sonucunda başvurucunun terör örgütüyle irtibatının bulunduğuna dair bir

bilgi ya da belge sunulmadığı gibi başvurucu hakkında ceza soruşturması ya da kovuşturmasının olmadığının tespit edildiği görülmüştür. Bununla birlikte başvurucunun Banka hesabının açılış nedeni ve hesap hareketlerine ilişkin iddialarını tanık anlatımı ve tapu kaydıyla destekleyerek ortaya koyduğu da sabittir.

21. Ayrıca Başsavcılık 10/3/2021 tarihli soruşturmaya yer olmadığına dair kararında, Banka hesabını inceleyerek başvurucunun örgütün talimatına uyma iradesi ile hareket ettiğini gösteren yeterli emare bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Başsavcılığın anılan tespitine rağmen Mahkeme ve Dairenin hesap hareketlerini ve başvurucunun Banka hesabına ilişkin açıklamaları ile delillerini gözeterek mutat dışına çıkan bir hareket olup olmadığını açıkça değerlendirmeden belirli bir tarihte para yatırılmasını işçi işveren arasındaki güven ilişkisinin bozulması için yeterli gördüğü anlaşılmıştır. Bu hâliyle yargı makamlarının Banka hesabına ilişkin çelişkili tespitlerinin mevcut olduğu ve bu çelişkinin yargı makamlarınca giderilmediği söylenebilir.

22. Sonuç olarak yargı makamlarının başvurucunun iş sözleşmesinin haksız sonlandırıldığı şeklindeki iddiasını delilleri bir bütün hâlinde değerlendirerek neticelendirmediği görülmüştür. Dolayısıyla yargı makamlarının başvurucu ile işveren arasındaki güven ilişkisinin sarsılmasına neden olan olay ve olgulara dair yeterli inceleme ve araştırma yaptığı, başvurucunun yargılamanın esasına tesir eder nitelikteki iddia ve itirazlarını karşılar nitelikte gerekçe sunduğu söylenemez.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

24. Başvurucu tarafından masumiyet karinesinin de ihlal edildiğinin ileri sürüldüğü görülmekte ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden anılan iddia hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

25. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 250.000 TL maddi ve 250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

27. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi

gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

28. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 17. İş Mahkemesine (E.2018/881, K.2020/466) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesi ile iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işe iade davasında sonuca etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda belirttiğim gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Anayasa Mahkemesi tarafından aynı ya da benzer konulara ilişkin daha önce karara bağlanan bireysel başvurular mevcut olup, (2. Bölüm; 2019/9322, K. Tarihi;12.3.2025), (2. Bölüm, 2021/62669, Karar Tarihi: 24/10/2024), (2. Bölüm, 2021/6590, Karar Tarihi; 29/7/2025), (2. Bölüm, 2020/39352, Karar Tarihi: 30/4/2025) söz konusu kararlara karşı yazdığımız karşıoy gerekçeleri işbu başvuru açısından da geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

AZİZE PEKDOĞAN VE TAHSİN PEKDOĞAN

B. No: 2021/33955 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/33955

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AZİZE PEKDOĞAN VE TAHSİN PEKDOĞAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/33955)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Soner GÖÇER

Başvurucular : 1. Azize PEKDOĞAN 2. Tahsin PEKDOĞAN

Vekilleri : Av. Ercan YILMAZ Av. Abdullah ZEYTUN Av. Yakup GÜVEN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, güvenlik güçlerinin ateşli silah kullanımı sonucu ölüm olayı meydana gelmesi ve bu olay hakkında yürütülen ceza soruşturmasının etkisiz olması nedeniyle yaşam hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/6/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Başvuru Konusu Olay Öncesi Yaşananlar

5. 14/10/2016 günü Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne elektronik posta yoluyla bir ihbar yapılmıştır. Kimliği belirsiz ihbarcı, başvuruculların yakını D.P.nin Bağlar ilçesi Kaynartepe Mahallesi'nde sürekli olarak eylemlere karıştığını hatta polise roketle saldırı gerçekleştirdiğini duyduğunu ileri sürmüştür. İhbarcıya göre D.P., YDG-H (terör örgütü PKK'nın gençlik yapılanması) mensubudur. Bu ihbar sonrası ne tür bir işlem yapıldığı hususunda başvuru dosyasında bilgi yoktur.

6. 5/12/2016 tarihinde saat 21.00 sıralarında Kaynartepe Mahallesi'nde devriye görevi ifa eden zırhlı polis aracına eşkâli tespit edilemeyen bir şahıs tarafından dört beş el ateş açılmıştır. Şüpheli şahıs kaçmış, olay yerinde dört boş kovan bulunmuştur. Bir gün sonra yani 6/12/2016 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne elektronik posta yoluyla yapılan ihbara göre saldırıyı Çektar Doğan gerçekleştirmiştir. Kimliği belirsiz ihbarcı; şahsı ateş ederken ve akabinde elinde silahla kaçarken gördüğünü, bu kişinin polislere yine saldırabileceğini ileri sürmüştür. Bu ihbar sonrası ne tür bir işlem yapıldığı hususunda başvuru dosyasında bilgi yoktur.

B. Başvuru Konusu Olay

7. 7/12/2016 tarihinde saat 21.23'te Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne elektronik posta yoluyla yapılan ihbara göre Çeko D. isimli YDG-H mensubu şahıs daha önce Bağlar'da çatışmalara girmiş ve polise roket atmış olup ihbarcı; adı geçen şahsı Göletli Park'a giderken gördüğünü, üzerinde silah olan bu kişinin yine polise saldırabileceğini ifade ederek şahsın eşkâlini üzerinde siyah ceket ve içinde gri kapüşonlu kazak, altında ise siyah pantolon bulunduğu şeklinde tarif etmiştir.

8. Bu ihbara istinaden güvenlik güçlerine bağlı iki ekip Göletli Park civarına sevk edilmiştir. Olay yerinde bulunan güvenlik güçlerince tanzim edilen tutanağa göre ekiplerin yaya olarak çalışmalarını sürdürdüğü esnada saat 21.30 sıralarında ekiplere doğru gelen, eşkâle uyan ve tedirgin tavırlar sergileyen bir şahıs görülmüştür. Göz takibine alınan şahsa, ekiplerin yanından geçtiği esnada "Dur, polis!" şeklinde seslenilmesi üzerine şahıs kaçmaya yeltenmiş, güvenlik güçlerinden bir görevlinin havaya iki kez uyarı ateşi açması sonrası şahıs görevlilere dönmüş ve pantolonunun kemer tokası hizasından çıkardığı tabancayı görevlilere doğrultmuş, bunun üzerine görevliler ateş açarak şahsı etkisiz hâle getirmiştir. Olay sonrası çağrılan 112 Acil görevlileri şahsın hayatını kaybettiğini tespit etmiştir. Şahsın üzerinden başvuruculların yakını D.P. adına düzenlenmiş kimlik çıkmış, yapılan parmak izi incelemesi neticesinde de şahsın D.P. olduğu anlaşılmıştır. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) olaya ilişkin olarak resen soruşturma başlatılmıştır.

9. Olay sırasında görev yapan Özel Harekât Şubesi çalışanı olan altı polisin Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde (TEM) aynı günün gecesinde saat 01.00 sıralarında ifadesine başvurulmuştur. Bu beyanlara göre ihbar üzerine iki ekip olay mahalline gitmiş ve verilen eşkâle uyan bir şahsı yürürken görmeleri üzerine ekipler ekip otosundan inmiştir. Sonradan ekipler, D.P. olduğu anlaşılan bu şahsa, yanlarından geçtiği esnada yüksek sesle "Dur, polis!" diye seslenmiş; D.P.nin kaçmaya tevessül etmesi üzerine ekipteki bir personel havaya iki el ateş etmiştir. Hemen akabinde D.P.nin görevlilere dönerek kemer tokası hizasından çıkardığı tabancayı doğrultması üzerine beş güvenlik görevlisi D.P.ye ateş açmıştır. Olay anında silah kullandığını belirten beş güvenlik görevlisinin kullandığı silahlara kriminal inceleme yapılmak üzere el konulmuştur.

10. Olay yeri inceleme raporuna göre D.P. sırtüstü yatar vaziyettedir ve sağ elinin yanında Browning marka bir tabanca bulunmaktadır. Tabancanın atım yatağının boş, şarjöründe ise

iki fişek olduğu tespit edilmiştir. Cesedin çevresinde on üç kovan ile bir deforme mermi çekirdeği bulunmuştur.

11. Cumhuriyet savcısının katılımı ile D.P.nin cesedi üzerinde ölü muayene ve otopsi işlemi yapılmıştır. Otopsi işlemi öncesi D.P.nin annesi olan başvurucu Azize Pekdoğan kimlik tanığı sıfatı ile hazır bulundurulmuş, ayrıca otopsi işlemi kamera ve fotoğraf çekimiyle kayıt altına alınmıştır. Yapılan otopside D.P.nin vücuduna 16 ateşli silah mermi çekirdeğinin isabet ettiği tespit edilmiştir. Bu mermi çekirdeklerinin 13 adedinin boyun, omuz bölgesi, kollar ve gövde gibi vücudun ön yüzeyine isabet ettiği; 3 adedinin ise vücuda sağ dirsek, gövde sol arka aksiller ve sırt bölgesinden giriş yaptığı anlaşılmıştır. D.P.nin cesedinden dokuz adet ateşli silah mermi çekirdeği çıkarılmıştır. Atışlar giysili bölgelere isabet ettiği için atış mesafesi tayini bakımından kıyafetlerin tetkiki gerekeceğinin, ayrıca mermi çekirdeklerinin vücutta seyirleri konusunda ayrıntılı rapor istenirse cesede ait radyografilerinin gönderilmesi gerektiğinin mütalaa edildiği otopsi raporunda D.P.nin kesin ölüm sebebi, ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı iç organ yaralanması ve iç kanama olarak bildirilmiştir. D.P.nin cesedinden çıkarılan, deforme olmuş dokuz mermi çekirdeği ile D.P.nin kıyafetleri, olay yeri inceleme ekibine teslim edilmiş; ayrıca D.P.nin cesedinden parmak ve avuç izleri alınmıştır.

12. Yürütülen soruşturmada D.P.nin aranan şahıslardan olmadığı, cesetten alınan parmak ve avuç izlerinin veri tabanında kayıtlı faili meçhul olan yer izleri ile benzerlik taşımadığı anlaşılmıştır. Yine D.P.nin cesedinden alınan kan örneği üzerinde yapılan DNA incelemesi neticesinde faili meçhul olaylar ile ilgili olarak herhangi bir genotiple uyumlu DNA profili bulunamamıştır. Kolluk tutanağına göre 14/10/2016 ve 6/12/2016 günü yapılan ihbarlar değerlendirildiğinde D.P.nin terör örgütü adına güvenlik güçlerine yönelik eylem yapmak amacıyla silah ve mühimmat arayışında olduğu şeklinde istihbari bilgiler elde edilmiştir.

13. D.P.nin ellerinden ve yüzünden alınan tüm svaplarda, üzerinden çıkan kıyafet ve botlarda atış artığı tespit edilmiş, ayrıca güçlü patlayıcı maddelerden olan RDX kalıntılarına rastlanmıştır. Uzmanlık raporuna göre kıyafetlerdeki deliklerden yedisinin etrafında atış artığı tespit edilmiş ve atış artıklarının dağılım yoğunluğuna göre söz konusu deliklerin ateşli silahla uzak atış mesafesi neticesinde oluştuğu kanaatine ulaşılmıştır.

14. Olay yerinde ele geçirilen kovanlar üzerinde herhangi bir vücut izine rastlanmamış, Browning marka tabanca üzerinde bir vücut izi tespit edilse de bu izin de mukayeseye elverişsiz olduğu saptanmıştır. Ayrıca olay yerinden alınan muhtelif yüzeylerden alınan svaplarda kan örneği bulunamamıştır.

15. Olay yerinde ele geçirilen tabanca, kovanlar ve mermi çekirdekleri ile olayda silah kullanan beş güvenlik görevlisinin kullandığı silahlar üzerinde kriminal inceleme yapılmıştır. Olay yerinde D.P.nin cesedinin yanında ele geçirilen Browning marka tabancanın çalışır vaziyette olduğu, yine tabancaya takılı şarjör içinde bulunan iki fişeğin yapılan deneme ve mukayese atışında patladığı görülmüştür. Uzmanlık raporuna göre olay yerinde ele geçirilen kovanlar ve mermi çekirdeklerinin olay yerinde ele geçirilen Browning marka tabancadan atılmadığı, 13 adet kovanın 7+3+2+1 atım şeklinde olmak üzere 4 farklı silahtan atıldığı, kovanlardan toplam 12'sinin 7+3+2 atım şeklinde olmak üzere olay yerinde bulunan güvenlik görevlilerin MP-5 ve Uzi markalı makineli tabancalarının 3'ünden atıldığı tespit edilmiştir. Silahı tespit edilemeyen ve olaylar arşivindeki çalışma neticesinde 5/12/2016 tarihinde güvenlik güçlerine karşı yapılan saldırıda kullanılan mermi kovanlarının ise D.P.nin yanında bulunan tabancadan atıldığı belirlenmiştir.

16. Kollukça yapılan araştırma neticesinde olay yerini gören kamera kaydı tespit edilememiştir.

17. Soruşturmada olaya ilişkin olarak internet üzerinden yapılan açık kaynak araştırması neticesinde kollukça örgüte müzahir olduğu değerlendirilen www.fıratnews.biz isimli internet sitesinde 10/12/2016 tarihinde "YPS'den Amed'deki eyleme ilişkin açıklama" başlığı ile haber yapıldığı tespit edilmiştir. Haber içeriği şöyledir: "YPS Amed'in Bağlar ilçesinde 5 Aralık tarihinde PÖHlere yönelik bir eylem gerçekleştirildiğini bildirdi. YPS Genel Koordinasyonu Amed'deki gerçekleştirilen eyleme ilişkin yazılı açıklama yaptı. YPS şunları belirtti: Amed/Bağlar 5 Aralık günü ilçeye bağlı Kaynartepe mahallesinde devriye gezen PÖHlere karşı yakın mesafeden birimlerimiz tarafından eylem düzenlendi. Eylem sonucunda 3 ağır yaralı basına yansıtmaktadır. Amed'de görevde bulunan Çekdar Doğan adlı üyemiz saray polisleri tarafından farkedilmiştir. Çekdar arkadaşımız son mermisine kadar saray polisleriyle savaşmış ve şehit düşmüştür." Haberin son satırında ise haberde bahsi geçen "Çekdar Doğan" kod isimli kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve baba adı bilgileri verilmiş olup bilgiler D.P.nin bilgileriyle örtüşmektedir.

18. Kollukça yapılan telsiz dinleme faaliyeti sırasında olaya ilişkin terör örgütü mensupları arasında geçen bir konuşma yakalanmıştır. 13/12/2016 günü Rojyar kod isimli örgüt mensubu ile örgütün sözde kuzey alan karargâhı YPS sorumlusu Rojda arasında geçen konuşmalarda örgüt üyesi "Bir bilgi vereceğim." diyerek şu bilgileri iletmiştir: "Bilgiyi veriyorum. YPS birlikleri Diyarbakır Bağlar'ın Kaynartepe mahallesinde 5 Aralık akşam saat 9'da devriye gezen bir araca yönelik yakın mesafeden ferdi silahlarla vuruyorlar. Bu eylemde Türk basınında verilen bilgilere göre 1 ağır yaralı 2 taneside yaralıdır. Bu eylem Amed'de şehit düşen arkadaşlar için gerçekleştirilmiştir. Başka bir bilgide Amed'de. Amed'de kod adı Çekdar Bahoz olan arkadaş keşif üzerindeyken bu arkadaş görev üzerindeyken takibe giriyor. Sonrasında çatışmaya girdi diyorlar. Çekdar arkadaş son mermisine kadar çatışıp şehit düşüyor." Telsiz konuşmasında ayrıca 2015 yılında örgüte katıldığı ifade edilen Çekdar Bahoz kod adlı kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, yeri ve baba adı bilgileri verilmiş olup bilgiler D.P.nin bilgileriyle örtüşmektedir.

19. D.P.nin babası olan başvurucu Tahsin Pekdoğan'ın beyanları 25/12/2016 günü kollukça alınmıştır. Başvurucu, oğlunun terör örgütü ile bir bağı olmadığını, olay günü akşam 17.30 sıralarında kahveye gitmek üzere evden çıktığını ifade etmiştir.

20. Başvuruculaların vekili 28/12/2016 tarihinde vekâletini sunarak soruşturma dosyasındaki belgelerden suret verilmesini talep etmiştir. Başsavcılıkça aynı gün, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği gerekçesiyle başvurucular vekilinin dosya içeriğini inceleme ve belgelerden örnek alma yetkisinin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Başvurucular vekili 9/1/2017 havale tarihli dilekçesiyle gizlilik kararı nedeniyle ne tür işlemler yapıldığını bilmediklerini ifade etmiş, soruşturmanın etkili yürütülmesi konusunda endişelerini dile getirerek toplanmasını talep ettikleri delilleri bildirmiştir. Dilekçede görgü tanıklarından alınan bilgiye göre D.P.nin elleri cebinde yürürken polis aracından ateş açıldığı, akabinde araçtan inen polislerin yanına giderek D.P.ye onlarca mermi sıktığı ileri sürülerek D.P.nin gözaltına alınıp alınmadığının araştırılması, olay yerini gören kamera kayıtlarının celbedilmesi istenmiştir. Dilekçede ayrıca olay günü bir polisin başvurucu Tahsin Pekdoğan'ı arayarak araştırma hastanesine çağırdığı, başvurucunun daha sonra TEM Şubenin bulunduğu polis okuluna yönlendirildiği, burada D.P.nin gözaltında olduğu bilgisinin verildiği iddia edilerek bu hususun da araştırılması talep edilmiştir.

21. Yürütülen soruşturma neticesinde 26/9/2017 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Kararda, ihbar üzerine olay yerine giden güvenlik güçlerinin eşkâle uyması nedeniyle D.P.ye "Dur!" ihtarında bulundukları, buna karşın D.P.nin Browning marka silahla güvenlik güçlerine doğru dört beş el ateş ettiği, akabinde de etkisiz hâle getirildiği şeklinde olayın geliştiği kabul edilmiştir. Kararda olay tarihinde yapılan ihbar, kriminal raporlara göre D.P.den alınan svaplarda atış artıklarının bulunması, atışların uzak atış mesafesinden yapılması ve D.P.den ele geçirilen silahın olay sırasında kullanıldığının tespit edilmesi, ayrıca olaydan sonra D.P.nin örgüt içinde faaliyet yürüttüğüne ilişkin olarak örgüt mensuplarının konuşmalarını içerir telsiz kestirmesi ve örgüte müzahir olduğu değerlendirilen internet sitelerinde yer alan D.P.nin örgütte faaliyet yürüttüğüne dair içerikler bir bütün olarak değerlendirildiğinde olay günü D.P.nin güvenlik güçlerine karşı PKK/KCK silahlı terör örgütü adına bir eylem gerçekleştirmeye çalıştığı kanaatine varılmıştır. Bundan hareketle güvenlik güçlerinin olay gecesi D.P.nin gerçekleştirmeye çalıştığı eylemi Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının kendilerine tanıdığı yetkiler kapsamında bertaraf ettiği, bunun da 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde hakkın kullanılması olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

22. Başvurucular vekili 23/7/2020 tarihli dilekçeyle soruşturmanın ne aşamada olduğu konusunda bilgi verilmesini talep etmiştir. 14/10/2020 tarihinde tebliğe çıkartılan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar 19/10/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucular vekili, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz etmiş; itiraz Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hâkimliğince 10/5/2021 tarihinde reddedilmiştir. İtiraz dilekçesinde, polislerin "Dur!" ihtarı yapmaksızın ateş açtıkları ancak soruşturmanın etkili bir şekilde yürütülmediği ileri sürülmüştür.

23. Nihai karar başvurucular tarafından 21/5/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

24. İlgili hukuk için bkz. Aısha Fares [1. B.], B. No: 2015/18701, 31/10/2018, §§ 42-47, 50-58; Nesrin Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2014/5785, 29/9/2016, §§ 74-86; Cemil Danışman [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, §§ 98-100.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucular; yakınları D.P.nin herhangi bir terör örgütüne üye olmadığını, kaldı ki örgüt üyesi olduğu varsayılsa dahi meşru müdafaa şartlarının oluşmadığını, on altı ateşli silah mermisiyle öldürme şeklinde gerçekleşen olayda müdahalenin orantısız olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca soruşturmanın etkili, bağımsız ve tarafsız bir şekilde yürütülmediğinden, kısıtlama kararı nedeniyle soruşturmaya etkili bir şekilde katılamadıklarından, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın dahi üç yıl sonra tebliğ edildiğinden yakınmış; ölüm olayı ve sonrasında sorumluların bulunamaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Bakanlık görüşünde; soruşturmaya derhâl başlandığı, delillerin muhafaza altına alındığı,

adli muayene ve otopsi işlemleri ve kriminal incelemelerin yapılarak uzman raporlarının alındığı, kamera araştırması yapıldığı, müştekilerin ve polis memurlarının ifadelerinin alındığı bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı başvuru formundaki beyanlarını yinelemiştir.

2. Değerlendirme

28. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurunun yaşam hakkının öldürmeme yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutu ile etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutu kapsamında incelenmesi gerekir.

29. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama... hakkına sahiptir.

...

(...) meşru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması (...) veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır."

30. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

31. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

32. Yaşam hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17. maddesi, devletin temel amaç ve görevlerini düzenleyen Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete birtakım negatif ve pozitif yükümlülükler yükler (Fatma Akın ve Mehmet Eren [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, § 82). Devletin negatif yükümlülüğü kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevliler, kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde hiçbir bireyin yaşamına son vermeme yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, öldürme kastının olmadığı ancak güç kullanımının ölümle sonuçlandığı hâlleri de kapsamaktadır (Cemil Danışman, § 44; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 83).

33. Anayasa'nın 17. maddesinin son fıkrasında “meşru müdafaa hâli”, “yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi”, “bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının

önlenmesi", "bir ayaklanma veya isyanın bastırılması" veya "olağanüstü hâllerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması" sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda yaşam hakkına yapılan müdahalenin hukuka uygun olduğu belirtilmiştir. Bu hüküm temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasını düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesi ile birlikte düşünüldüğünde kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin ancak Anayasa'da belirtilen amaçlara ulaşmak adına başka bir çarenin kalmadığı mutlak zorunlu durumlarda ve orantılı bir biçimde silahlı güç kullanabilmelerine izin verildiği söylenebilir (Cemil Danışman, § 50; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 85). Dolayısıyla Anayasa'nın 17. maddesinin son fıkrası esas itibarıyla bir kişinin kasten öldürülmesine izin verilen durumları değil istenmeyen bir sonuç olarak ölüme sebep olan silahlı güç kullanımına izin verilen durumları açıklamaktadır (Narin Kurt [GK], B. No: 2018/2540, 1/12/2022, § 87).

34. Kolluk kuvvetlerinin silah kullanımını düzenleyen kanunlar; yaşam hakkına ancak mutlak bir zorunluluk altında ve orantılı olarak müdahale edilebileceğini düzenlemeli, ayrıca gücün kötüye kullanılmasına, keyfîliğe ve belirli bir ölçüde de olsa kazalara karşı koruma sağlayabilecek düzeyde yeterli ve açık kurallar içermelidir (Gazal Kolanç ve diğerleri [GK], B. No: 2017/37897, 5/7/2022, § 336).

35. Yaşam hakkının sağladığı korumanın önemi dikkate alındığında ölümcül güç kullanımının söz konusu olduğu hâllerde, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığı Anayasa Mahkemesince çok sıkı bir şekilde denetlenmelidir (İpek Deniz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/1595, 21/4/2016, § 117; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 87). Yapılacak değerlendirmede kamu gücünü kullanan görevlilerin eylemleri, bu görevlilere uygun talimatın ve kullanılan silahlar konusunda yeterli eğitimin verilip verilmediği ve eylemlerin planlanması ile kontrolü de dâhil olmak üzere olayı çevreleyen tüm koşullar gözetilmeli; kendisine karşı güç kullanılan kişinin önceki eylemleri ve kendisinin yarattığı tehlike hesaba katılmalıdır (Cemil Danışman, § 63; Turan Uytun ve Kevzer Uytun [2. B.], B. No: 2013/9461, 15/12/2015, § 62; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 86).

36. Devletin bir bireyin ölümünden sorumlu tutulabilmesi için o kişinin devlet görevlileri tarafından öldürüldüğünü makul şüphenin ötesinde ispat edilmesi gerekir. İdari gözetim, gözaltı veya tutukluluk gibi bireyin devletin kontrolü altında bulunduğu sırada meydana gelen ölüm olaylarında olayın nasıl meydana geldiğine ilişkin bilgiler çoğunlukla yetkili makamların erişiminde olduğundan meydana gelen ölüm olayına ilişkin tatmin edici ve inandırıcı bir açıklama getirme yükümlülüğü yetkili makamların üzerindedir. Eğer devletin ölüm olayından sorumlu olduğu makul şüphenin ötesinde kanıtlanmışsa öldürme olayının Anayasa'nın 17. maddesinin son fıkrasında izin verilen istisnai durumlardan birinin kapsamına girdiğini ispat yükümlülüğü devlete geçer (İpek Deniz ve diğerleri, § 121; Gazal Kolanç ve diğerleri, § 325).

37. Son olarak ifade etmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin ilgili soruşturma ve kovuşturma makamlarının yerine geçerek ölüm olayına ilişkin delilleri değerlendirmesi söz konusu olamaz. Bu konudaki yetki ve sorumluluk ilk elden olayları inceleyen yetkili mercilerindir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, ikna edici bulgulara dayanarak farklı bir değerlendirmede bulunabilir (Cemil Danışman, § 58; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 88).

38. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri bağlamında devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem

kurmakla da yükümlüdür. Bu usul yükümlülüğü şüpheli her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir (Cemil Danışman, §§ 43, 95; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 97).

39. Kolluk görevlilerinin güç kullanması sonucu meydana gelen ölüm olayları hakkında yürütülmesi gereken soruşturma, şüphesiz ceza soruşturmasıdır (Okan Göçer [2. B.], B. No: 2017/29596, 13/1/2021, § 58). Bu tür soruşturmanın Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmesi, soruşturma makamlarının olaya karışan kişilerden bağımsız olması, soruşturmanın makul bir özen ve süratle yürütülmesi, soruşturmanın veya sonuçlarının gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olması ve meşru menfaatlerini korumak için ölen kişinin yakınlarının soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmesi gerekir. Ayrıca soruşturma sonucunda alınan karar; soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayanmalı ve kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığı hususunda değerlendirme içermelidir (Cemil Danışman, §§ 98-100; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 99). Sözü edilen soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve vuku bulan ölüm olayında sorumlular ile sorumlulukları tespit etmektir (Cemil Danışman, § 97; Narin Kurt, § 91).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

40. D.P.nin güvenlik güçlerince açılan ateş sonucu hayatını kaybetmesi üzerine Başsavcılıkça derhâl ve resen soruşturma başlatılmıştır. Olay yerinde olay yeri inceleme ekiplerince incelemeler gerçekleştirilmiş, olay yerinin krokisi çizilmiş, cesedin yanında bulunan tabanca ile cesedin çevresindeki kovanlar ve mermi çekirdekleri muhafaza altına alınmıştır. D.P.nin cesedi üzerinde Cumhuriyet savcısının katılımı ile ölü muayene ve otopsi işlemi yapılmıştır. Kamera ve fotoğraf çekimiyle kayıt altına alınan bu otopsi sırasında D.P.nin cesedinden çıkarılan deforme mermi çekirdekleri ile D.P.nin kıyafetleri olay yeri inceleme ekibine teslim edilmiş, ayrıca D.P.nin cesedinden parmak ve avuç izleri ile el ve yüz svapları alınmıştır.

41. Kollukça yapılan araştırma neticesinde olay yerini gören kamera kaydı tespit edilememiştir. Olayın hemen akabinde olaya karışan personelin farklı bir birimde görev yapan kolluk personeli tarafından ifadeleri alınmış; ayrıca kullandıkları silahlara, üzerinde kriminal inceleme yapılmak üzere el konulmuştur. Yine olay yeri incelemesinin bu konuda uzman olan ve olaya karışan polislerden bağımsız olan uzman personelce yapılması da soruşturmadaki bağımsızlığın sağlanması bakımından önemlidir.

42. D.P. hakkında arşiv taraması yapılarak D.P.nin adının geçtiği 14/10/2016 ve 6/12/2016 tarihlerinde yapılan ihbarlar dosya arasına alınmıştır. Olaya ilişkin olarak internet üzerinden açık kaynak araştırması yapılmış, ayrıca kollukça yapılan telsiz dinleme faaliyeti sırasında olaya ilişkin olarak terör örgütü mensupları arasında geçen bir konuşma dosya arasına alınmıştır.

43. D.P.nin vücudundan ve kıyafetlerinden alınan svaplar üzerinde atış artığı ve uzak/yakın atış mesafesi incelemesi yapılmıştır. Keza olay yerinde ele geçirilen tabanca ile kovanlar üzerinde vücut izi incelemesi yapılmıştır. Ayrıca olay yerinde ele geçirilen tabanca, kovanlar ve mermi çekirdekleri ile olayda silah kullanan personelin kullandığı silahlar üzerinde kriminal incelemeler yapılmıştır. Silahı tespit edilemeyen olaylar arşivinde de çalışma

yapılmıştır.

44. Bu açıklamalar ışığında etkili bir soruşturma süreci bakımından karşılanması gereken resen soruşturmaya başlanması ve soruşturma makamlarının olaya karışan kişilerden bağımsız olması kriterlerinin karşılandığı görülmüştür. Ancak ölüm olayını aydınlatabilecek ve var ise sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek delillerin toplanması, soruşturmanın makul bir özenle yürütülmesi, ayrıca soruşturma sonucunda soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizinin yapılması suretiyle bir neticeye ulaşılması kriterleri bakımından birtakım eksikler göze çarpmaktadır:

i. Öncelikle kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda D.P.nin Browning marka silahla güvenlik güçlerine doğru dört beş el ateş ettiği, akabinde de etkisiz hâle getirildiği kabul edilmiştir. Oysa soruşturma sürecinde alınan uzmanlık raporlarına göre (bkz. § 15) olay yerinde ele geçirilen kovanlar ve mermi çekirdeklerinin D.P.nin cesedinin yanında bulunan Browning marka tabancadan atılmadığı, kovanların olayda görev yapan güvenlik görevlilerin MP-5 ve Uzi markalı makineli tabancalarından atıldığı tespit edilmiştir. Nitekim olay tutanağına (bkz. § 8) ve güvenlik personelinin beyanlarına göre (bkz. § 9) D.P.nin pantolonunun kemer tokası hizasından çıkardığı tabancayı görevlilere doğrultması üzerine görevliler ateş açarak D.P.yi etkisiz hâle getirmiştir. Dolayısıyla D.P.nin ateş açtığına dair soruşturma dosyası kapsamında bir delil yoktur. Bu durumda somut olayda meşru müdafaa şartlarının oluşup oluşmadığının çok daha titiz bir şekilde incelenmesi gerekirdi.

ii. Kollukça yapılan araştırma neticesinde olay yerini gören kamera kaydı tespit edilemediği tutanak altına alınmış ise de UYAP üzerinden ulaşılabilen soruşturma evrakı içinde olaya dair görgüye dayalı bilgisi olan tanık olup olmadığının araştırıldığına dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Kolluk personelinin silah kullanması neticesinde meydana gelen ölüm olayına ilişkin tarafsız tanık beyanları daha da önem arz etmektedir.

iii. Ölü muayene ve otopsi tutanağına göre D.P.nin vücuduna 16 ateşli silah mermi çekirdeği isabet etmiştir. Atış sayısı dikkate alındığında öldürücü bir güç kullanıldığı aşikârdır. Olay yerinde bulunan 6 kolluk personelinden 5'i silahını kullandığını beyan etmiş (bkz. § 9), nitekim olay yerinde bulunan kovanların olayda görev yapan güvenlik görevlilerin MP-5 ve Uzi markalı makineli tabancalarının üçünden atıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 15). Atışların -incelemeye elverişli olanlarının- uzak atış mesafesinden yapıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 13). Dolayısıyla D.P.ye bitişik atış yapıldığına dair bir delil veya emare yoktur. Ancak D.P.ye isabet eden mermi çekirdeklerinin 13 adedinin boyun, omuz bölgesi, kollar ve gövde gibi vücudun ön yüzeyine isabet ettiği; 3 adedinin ise vücuda sağ dirsek, gövde sol arka aksiller ve sırt bölgesinden giriş yaptığı anlaşılmıştır (bkz. § 11). Kişinin sırtından da isabet aldığı gözetildiğinde adli tabip tarafından ölü muayene ve otopsi tutanağında dile getirilen mermi çekirdeklerinin vücutta seyirleri konusunda ayrıntılı rapor istenmesi hâlinde cesede ait radyografilerinin gönderilmesi gerektiği yönündeki mütalaa daha da önem kazanmaktadır. Bu hususta, radyografilerin temini suretiyle rapor istenmesi gerekirdi.

iv. Maktule 16 mermi isabet ettiği, olay yerindeki bir güvenlik görevlisinin ise havaya iki el ateş ettiğini beyan ettiği (bkz. § 9) gözönüne alındığında olayda güvenlik güçlerince en az 18 mermi ateşlendiği anlaşılmaktadır. Olay yerinde 13 kovan bulunması (bkz. § 10) olay yerinin yeterince titiz incelenmediğini göstermektedir. Ayrıca 13 kovanın 7+3+2+1 atım şeklinde olmak üzere 4 farklı silahtan atıldığı, kovanlardan toplam 12'sinin 7+3+2 atım şeklinde olmak üzere olay yerinde bulunan güvenlik görevlilerin silahlarının 3'ünden atıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 15). Olay yerinden ele geçirilen son kovanın hangi silahtan ateşlendiği

belirsiz bırakılmıştır. Dahası olay yerindeki 6 güvenlik görevlisinden 5'i maktule yönelik silah kullandığını beyan etmesine rağmen olay yerinde bulunan 13 kovanın 4 farklı silahtan atıldığının tespit edilmesi de giderilmesi gereken başka bir çelişkidir.

v. Silahı tespit edilemeyen olaylar arşivinde yapılan çalışma neticesinde 5/12/2016 tarihinde güvenlik güçlerine karşı yapılan saldırıda kullanılan mermilerin kovanlarının D.P.nin yanında bulunan tabancadan atıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 15). Bu saldırıyla ilgili tahkikat evrakı da Başsavcılıkça incelenmemiştir.

vi. Başvurucular vekilince soruşturma dosyasına verilen dilekçede (bkz. § 20) olay günü bir polisin başvurucu Tahsin Pekdoğan'ı arayarak araştırma hastanesine çağırdığı, başvurucunun daha sonra TEM Şubenin bulunduğu polis okuluna yönlendirildiği, burada D.P.nin gözaltında olduğu bilgisinin verildiği iddia edilerek bu hususun da araştırılması talep edilmiştir. Bu iddia üzerinde de durulmamıştır.

vii. Başvurucular vekilinin dosya içeriğini inceleme ve belgelerden örnek alma yetkilerinin kısıtlanması göze çarpan diğer bir eksikliktir. Soruşturma dosyasına erişim Cumhuriyet savcısınca kısıtlanmış, sonrasında da kaldırılmamıştır. Başsavcılıkça verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda kararın bir örneğinin başvurucu Tahsin Pekdoğan'ın vekiline tebliği öngörülse de tebliğe çıkarılmamış ve kısıtlama kararı nedeniyle başvurucular, bu karardan yaklaşık 3 yıl geçtikten sonra haberdar olabilmişlerdir.

45. Anayasa Mahkemesi, atış sayısı ve isabet nahiyeleri değerlendirilirken olayın terör saldırılarının sık yaşandığı bir dönemde ve bölgede gerçekleştiği, gelen ihbarda D.P.nin daha önce polise saldırdığı ve yine saldırabileceği şeklinde bilgi verilmiş olduğu, kolluk personelinin yaya bir vaziyette ve D.P.ye oldukça yakın bir mesafede bulundukları, olay yerindeki personelin sayısı, personelin kullandığı silahların seri atım yapan makineli tabanca olduğu, anlık gelişen olay sırasında olay yerindeki altı personelin müdahalenin şekli ve uygulanacak gücün derecesine dair kendi aralarında iletişimde yaşayacakları güçlük gibi hususların dikkate alınması gerektiğinin farkındadır. Böyle olmakla birlikte yukarıdaki paragrafta izah edilen eksiklikler, ölüm olayını aydınlatabilme ve var ise sorumluları belirleme hususunda oldukça önemlidir. Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda ulaşılan, D.P.nin silahla güvenlik güçlerine doğru dört beş el ateş ettiği şeklindeki kabulün soruşturma sürecinde alınan uzmanlık raporları, olay tutanağı ve kolluk personelinin beyanları ile örtüşmediği dikkate alındığında D.P.nin silahına davranıp davranmadığı hususunu açıklığa kavuşturma potansiyelini haiz her delilin toplanması büyük önem arz etmektedir. Başvurucunun sırtında da giriş yarasının bulunduğu gözönünde tutulduğunda Başsavcılığın sonuca varmadan önce olayın gerçekleşme koşullarının tespiti için olay yerinde keşif yapması ve böylece kolluk görevlilerinin olay esnasındaki konumlarını tespit etmesi de mümkündür. Olayda soruşturma makul bir özenle yürütülmemiş, soruşturma açısından kritik önemi olan deliller somut olayın koşullarında özen yükümlülüğüne uygun olarak toplanmamış, soruşturma sürecinde toplanan deliller ile örtüşmeyen bir sonuca ulaşılmıştır. Yukarıda toplanması gerektiği ifade edilen delillerin toplanması sonrası delillerin kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analize tabi tutulması ile bir kanaate ulaşılması gerekir.

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

47. Başvuruya konu olayın gerçekleşme şartlarının belirlenememesi nedeniyle başvuruculara iddiaları ile adli makamların söz konusu kabulünün değerlendirilmesine

olanak verecek yeterlilikte olacak şekilde Anayasa Mahkemesinin önünde bilgi veya bulgu yoktur. Dolayısıyla başvurucuların yaşam hakkının devletin öldürmeme yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri bu aşamada değerlendirilememiştir.

B. Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

48. Başvurucular; D.P.nin Kürt kökenli olması nedeniyle öldürüldüğünü, dahası olaya ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini ileri sürmüştür.

49. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak 10. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

...

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

50. Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tartışılabilmesi için kural olarak kişinin hangi temel hak ve özgürlüğü konusunda, ayrıca hangi temele dayalı olarak ayrımcılığa maruz kaldığının tespiti gerekir. Ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvurucunun kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında farklılık olduğunu ifade etmesi yeterli olmayıp bu farklılığın meşru bir temeli olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcılık temeline dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekir (Adnan Oktar (2) [1. B.], B. No: 2013/514, 2/10/2013, § 46).

51. Somut olayda başvurucular ırk temelinde ayrımcılık yapıldığını ileri sürmüş ise de başvurucuların bu iddialarını temellendirecek somut bir bulgu ve kanıt sunmadığı, başvuru dosyasındaki hiçbir unsurun böyle bir ayrımcılığa işaret etmediği görülmekle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

52. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden soruşturma yapılması ile 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

53. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

54. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup soruşturmanın şüpheli kişi veya kişiler hakkında kamu davası açılması gerektiği anlamına

gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmaya konu eylemlerle ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

55. Öte yandan başvuruculara talepleriyle bağlı kalınarak net 200.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2016/40852) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 200.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AZZA ALSAYEDA ALGENDI VE MOHAMMEDSHERIEN KHALIDI GHAZNAWİ

B. No: 2021/38367 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/38367

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AZZA ALSAYEDA ALGENDI VE MOHAMMEDSHERIEN KHALIDI GHAZNAWİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/38367)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Soner GÖÇER

Başvurucular : 1. Azza Alsayeda ALGENDI 2. Mohammedsherıen Khalıdı GHAZNAWİ

Vekili : Av. Işıl CANAZ YILMAZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; yaşanan terör saldırısı sonucu meydana gelen ölüm olayı ve olaya ilişkin açılan tazminat davasının etkili ve hızlı yürütülmemesi, hükmedilen tazminatın yetersiz olması nedeniyle yaşam hakkının, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 25/8/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. İstanbul'da bulunan R. isimli gece kulübünde 1/1/2017 tarihinde gerçekleşen silahlı saldırıda 39 kişi hayatını kaybetmiş, 79 kişi ise yaralanmıştır. Başvuruculaların kızı, Suudi Arabistan Krallığı uyruklu L.M.S.G. de bahsi geçen saldırıda hayatını kaybetmiştir.

A. Olayın Failleri Hakkında Yapılan Soruşturma ve Kovuşturma Süreci

6. Olaya ilişkin olarak yürütülen soruşturma neticesinde 59 sanık hakkında başvuruculaların kızı L.M.S.G.nin öldürülmesi eylemi de dâhil olmak üzere muhtelif suçlardan (kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs, kasten öldürmeye yardım, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs, silahlı terör örgütüne üye olma, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet) kamu davası açılmıştır. İcra edilen kovuşturma neticesinde İstanbul 27. Ağır Ceza Mahkemesi L.M.S.G.ye yönelik eylemleri nedeniyle sanık A.M.nin tasarlayarak kasten öldürme suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile sanık İ.M.nin ise tasarlayarak kasten öldürme suçuna yardımdan 20 yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına, diğer sanıkların ise atılı suçtan beraatine karar vermiştir.

7. Karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Ceza Dairesince istinaf talepleri reddedilmiştir. Temyiz kanun yoluna başvurulması üzerine Yargıtay 3. Ceza Dairesi 16/1/2024 tarihli kararı ile sanık A.M.nin tasarlayarak kasten öldürme suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılmasına dair hüküm ile diğer sanıkların atılı suçtan beraatlerine yönelik hükümleri onamış ancak sanık İ.M.nin tasarlayarak kasten öldürme suçuna yardımdan 20 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına ilişkin hükmü, adı geçen sanığın düzenlenen silahlı saldırı eyleminin hazırlık, planlama, organizasyon ve icrası aşamalarında yer aldığına ve araç suçlara katıldığına ilişkin her türlü şüpheden uzak mahkûmiyete yeterli kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı, sanığın atılı suçlardan beraatine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozmuştur. Bozma sonrası adı geçen sanık hakkında yürütülen kovuşturma sürecine ilişkin dosyada bilgi yoktur.

8. Yargıtay 3. Ceza Dairesi bahsi geçen kararında olayı şöyle kabul etmiştir:

i. Tacik asıllı, Özbekistan vatandaşı olan sanık A.M. 2014 yılında Afganistan/Veziristan bölgesinde DEAŞ/IŞID terör örgütüne katılmış; 2016 yılı Ocak ayında bir grup şahısla birlikte yasa dışı yollardan Türkiye'ye Van sınırından giriş yapmış, buradan ailesi ile birlikte İstanbul'a gelmiş, Kayseri, İstanbul, Konya'da yaşadıktan sonra eylemden on beş gün önce ailesi ile birlikte Konya'dan İstanbul'a gelmiştir. Adı geçen sanık, ailesi ile birlikte eylem tarihine kadar Kayaşehir'deki DEAŞ/IŞID terör örgütünün madafa evi olarak tabir ettiği hücre evinde Yusuf kod isimli sanık İ.M. ve ailesi ile birlikte ikamet etmiştir.

ii. Sanık A.M. 25/12/2016 tarihinde Telegram isimli internet tabanlı anlık mesajlaşma uygulaması üzerinden haberleştiği, terör örgütünün Suriye'deki çatışma bölgelerinde aktif faaliyet yürüten Abu Şüheda kod isimli örgüt mensubundan "31/12/2016 tarihinde İstanbul'da yılbaşı gecesi DEAŞ terör örgütü adına silahlı eylem yapma" talimatı almış; aynı gün yine Telegram üzerinden haberleştiği, terör örgütü bünyesinde Suriye Rakka'da faaliyet gösteren Rahova kod isimli örgüt mensubu ile yaptığı konuşma sonucu eylemi gerçekleştirme kararı almış, bunun üzerine yine Telegram üzerinden haberleştiği terör örgütünün Türkiye'deki eylemlerini organize eden Ebu Cihad kod isimli terör örgütü üyesi, sanığa kendisi ile 26/12/2016 günü başka bir örgüt üyesinin Telegram üzerinden irtibata

geçeceğini söyleyerek irtibat kuracak kişinin Telegram kullanıcı adını vermiştir.

iii. Sanık 26/12/2016 günü Telegram üzerinden haberleştiği terör örgütü üyesi ile Başakşehir ilçesi Kayaşehir 14. bölge otobüs durağında buluşmuştur. Kimlik bilgileri tespit edilemeyen örgüt üyesinden eylemin Taksim Meydanı'nda 31/12/2016 tarihinde yılbaşı gecesi Kalaşnikof marka otomatik AK-47 tüfek ve el bombaları ile gerçekleştirileceği talimatını, ayrıca Ebu Cihad kod isimli terör örgütü üyesi tarafından gönderilen ses kaydını içeren hafıza kartını teslim almıştır. Gelen örgüt üyesi ayrıca eyleme kadar yalnız olarak kalması gerektiğini söyleyerek A.M.ye günlük ev kiralaması için 700 TL vermiştir. Hafıza kartı içinde yer alan Rusça ses kaydının tercüme edilmesi neticesinde kaydın eylem talimatı içerdiği anlaşılmıştır.

iv. Sanık 27/12/2016 tarihinde günlüğü 100 TL'den bir rezidansta üç günlük daire kiralamıştır. Sanığın e-postalarının incelenmesi sonucu 27/12/2016 tarihinde saat 23.57'de bir veda videosu çektiği, video kaydında istihşad (intihar) eylemi yapacağı, oğluna da büyüdüğünde kendisi gibi istihşad eylemi yapması tavsiyesinde bulunduğu tespit edilmiştir.

v. Sanık 28/12/2016 günü eylem yapma talimatı aldığı Taksim Meydanı'na giderek kullandığı cep telefonu ile öz çekim yapar gibi davranıp keşif amaçlı görüntü kayıtları yapmıştır.

vi. Sanık 29/12/2016 günü Telegram uygulaması üzerinden Ebu Cihad kod isimli örgüt üyesinden aldığı talimat üzerine kiraladığı konuta giderek eylem için gönderilecek silah ve mühimmatı beklemeye başlamış; gece geç saatlerde kimlik bilgisi ve açık eşkâli tespit edilemeyen terör örgütü üyesi bir şahıs daireye gelerek sanığa Kalaşnikof marka AK-47 tüfek, altı şarjör, mermi ve üç el bombası olduğunu söylediği, aslında ses bombası olan mühimmatı teslim etmiştir. 30/12/2016 günü sabah erken saatlerde silah ve mühimmatı getiren terör örgütü üyesi konuttan ayrılmıştır.

vii. 31/12/2016 günü sanık Telegram uygulaması üzerinden Ebu Muhammed kod ismini kullanan terör örgütü üyesi ile görüşerek içinde silah ve mühimmatların bulunduğu iki çantayı kendisinden alıp Zeytinburnu ilçesinde saklayacak bir araç göndermesini istemiş, isteğinin kabul edilmesi üzerine aynı gün kiraladığı dairenin bulunduğu bina önündeki otobüs durağına gönderilen bir araç içinde başka bir terör örgütü üyesine çantaları teslim edip "Ben sizi arayacağım, çantaları istediğim yere getirirsiniz." diyerek aracı ve şahsı göndermiştir.

viii. Sanık 31/12/2016 günü saat 19.00 sıralarında yanına silah almadan Taksim Meydanı'na keşif yapmak amacıyla gitmiş ancak meydana çıkan tüm yollar polis ekiplerince kapatıldığı için Zeytinburnu ilçesine ticari taksi ile döndüğü sırada yolda Telegram uygulaması üzerinden Ebu Cihad kod isimli örgüt üyesine Taksim'e polis engeli nedeniyle girmesinin imkânsız olduğunu bildirmiştir. Ebu Cihad kod isimli örgüt üyesi, Telegram uygulaması üzerinden sanığa iki hedef olduğunu söyleyerek fotoğraf göndermiş; fotoğrafın birinin Peygamber'e hakaret eden gazetenin Şişli ilçesindeki adresi olduğunu, diğerin ise R. isimli gece kulübü olduğunu söylemiştir. Ebu Cihad kod isimli örgüt üyesi bir süre sonra "Yılbaşı nedeniyle gazetenin muhtemelen kapalı olduğunu DEAŞ terör örgütünün hedefi R... olarak belirlediğini" ifade etmiştir.

ix. Aldığı talimat üzerine sanık ticari taksi ile Zeytinburnu ilçesinden yanında silah olmadığı hâlde R. isimli gece kulübüne hareket etmiş; yolculuğu sırasında gece kulübü ile ilgili görselleri internet ortamından araştırmış, ayrıca Ebu Cihad kod isimli örgüt üyesi gece kulübünün internet ortamındaki iç mekân görüntülerini sanığa göndermiştir. Ticari taksiden

gece kulübünün önünde inen sanık, beş dakika kadar gece kulübünün çevresinde dolaşarak gözlem ve keşif yapmış; beyanına göre gece kulübünün önünde ve çevresinde polis ekipleri görmemesi üzerine eylemi gerçekleştirmeye karar vermiştir.

x. Yaptığı keşif faaliyeti sonrası yine ticari bir taksiye binen sanık Zeytinburnu'na gitmiş, Ebu Muhammed kod isimli örgüt üyesi ile Telegram üzerinden görüşerek içinde silah ve mühimmatların olduğu çantalarının Zeytinburnu'nda kameraların olmadığı bir yerde kendisine teslim edilmesini ve bunun için konum bilgisi gönderilmesini istemiş, bir süre sonra yine Telegram uygulaması üzerinden kendisine atılan Zeytinburnu'ndaki konuma gelen sanık buluştuğu örgüt üyelerinden silah ve mühimmatların olduğu sırt çantası ve diğer çantayı almıştır.

xi. Zeytinburnu ilçesinden ticari taksiye binen sanık gece kulübüne 10 metre kala ticari taksiden inmiş, Kalaşnikof marka AK-47 otomatik tüfeğin namlusuna mermi sürmüş ve ateşe hazır vaziyette eline alarak gece kulübünün giriş kapısına doğru koşarak harekete geçmiş, işyeri kamerasının saatine göre 01.18.12'de ateş etmeye başlamıştır. Sanık ilk olarak gece kulübü önünde bulunan görevli polis memuru B.Y.ye ateş etmiş, devamında işyerinin girişinde bulunan özel güvenlik görevlisine ateş ederek içeri girmiş, işletmede yeni yılı kutlayarak eğlenen insanların üzerine soğukkanlı şekilde otomatik tüfekle ateş etmeye başlamış, ses bombası atmış, tüm mermilerini yerde yatan yaralılar dâhil insanların üzerine boşaltmıştır. Mermilerinin tamamını kullanan sanık son ses bombasının pimini çekip yüzüne doğru tutarak elinde patlatmıştır. Sanık soruşturma aşamasında alınan ifadesi sırasında "Son bombayı istihşad (intihar) eylemi için kendime sakladım, cesedimin teşhis edilememesi için yüzüme yakın bir şekilde patlattım." şeklinde beyanda bulunmuştur. Ses bombasının yarattığı sersemliği üzerinden attıktan sonra ölü ve yaralıların arasından soğukkanlı şekilde çıkış kapısına doğru yürümüş, çıkış kapısı yakınlarında yere yatıp yaralı taklidi yaparak sürünür vaziyette gece kulübünden dışarıya çıktığında gece kulübünün kapısına gelen özel harekat polislerince yakalanmış, eylemin mağdurlarından zannedilip kollarından çekilerek kaldırıma oturtulmuştur. Serbest kalan sanık, sekmek suretiyle yaralı numarası yaparak gece kulübünden uzaklaşmaya başladığı sırada yaklaşık 10 metre kadar ileride sivil polis memurlarınca durdurularak gece kulübünde neler olduğu sorulmuş, sanık içeride bomba patlatıldığını söylemesi üzerine tekrar serbest bırakılmıştır. Yürüyerek biraz daha uzaklaşan sanık yaklaşık 100 metre mesafede ticari bir taksiye binerek olay yerinden uzaklaşmıştır.

xii. Sanık 16/1/2017 tarihinde Esenyurt ilçesinde saklandığı bir örgüt evinde yakalanmıştır. İnternet ortamında örgüt lehine yayımlanan bir videoda yapılan saldırı DEAŞ/IŞID terör örgütü tarafından üstlenilmiştir. Sanık, müdafii huzurunda soruşturma aşamasında alınan ifadelerinde silahlı saldırı eylemini gerçekleştirdiğini ikrar etmiştir.

B. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliğince Yapılan Ön İnceleme Sonucu Düzenlenen Rapor ve Soruşturma İzin Süreci

9. Gerçekleşen terör saldırısında kolluk personelinin ihmali olup olmadığı hususunda İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliğince ön inceleme yapılmış, tespit edilen bulgular ile ulaşılan kanaat 20/3/2017 tarihli ön inceleme raporu ile İstanbul Valiliğine bildirilmiştir. Bahsi geçen raporda tespit edilen bulgular ve ulaşılan kanaat şöyledir:

- Saldırı Öncesi Elde Edilen İstihbarat ve Alınan Tedbirler

i. Saldırı öncesinde Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığının 30/12/2016 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı ve 1. Ordu Komutanlığına

gönderdiği iki ayrı yazıda DEAŞ terör örgütünün Türkiye'de yılbaşı gecesi İstanbul'da iki, Ankara'da ise bir noktada eş zamanlı saldırı planladığı, saldırının 31/12/2016 gece yarısından sonra düzenlenmesinin kararlaştırıldığı, İstanbul'da Taksim, Aksaray ve Karaköy'ün hedef alınabileceği, Taksim ve Aksaray'a intihar eylemcisi ile üç keskin nişancı, Karaköy civarına ise bilinmeyen sayıda silahlı intihar eylemcisinin konuşlandırılmasının planlandığı şeklinde teyide muhtaç bilgiler elde edildiği bildirilmiştir.

ii. Bu istihbarat yılbaşı tedbirlerinde dikkate alınmıştır. Yılbaşı gecesi alınacak emniyet tedbirleri ile ilgili olarak il emniyet müdür yardımcıları başkanlığında toplantı yapılmış ve il genelinde alınacak emniyet tedbir planı oluşturulmuştur. Bu plana göre eğlence yerlerinde gerekli emniyet tedbirleri artırılarak istihbarata azami önem verilecek; meydana gelmesi muhtemel terör eylemlerine karşı şüpheli çanta, paket, poşet ve şüpheli şahıslar üzerinde denetim ve kontroller sıkılaştırılacaktır. Yılbaşında huzuru bozmak için halkın yoğun olarak bulunduğu diskotek, gazino, bar, pavyon ve kafe gibi içkili eğlence yerlerine sansasyon amacıyla silahlı bombalı ve benzeri türden eylemler yapılabileceğinden bu gibi yerler üzerinde hassasiyetle durulacak, emniyet tedbirleri artırılarak denetimler sıkılaştırılacaktır.

iii. Yılbaşı tedbirleri kapsamında Beşiktaş ilçesinde de tedbir planlaması yapılmıştır. Beşiktaş İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından yılbaşı kutlamaları ile ilgili alınacak emniyet tedbirleri ve bu tedbirlerin icrasından sorumlu görevliler belirlenmiştir. Bu doğrultuda 31/12/2016 günü saat 15.00 ile 1/1/2017 günü saat 06.00 arasında faaliyet yürütmek üzere araç uygulama noktaları ile yaya arama, süzme ve devriye noktaları oluşturulmuştur. Saldırının gerçekleştiği gece kulübüne yakın üç ayrı bölgede yol uygulama noktası teşkil ettirilmiş, saldırı öncesi saldırganın ticari taksiyle geçiş yaptığı anlaşılan devriye ekipler amirliği karşısı otobüs durağı önü uygulama noktasında toplam on beş polis memuru, ayrıca saldırının gerçekleştiği gece kulübünün önü ile Kuruçeşme Parkı arasında yaya devriyesi olarak dört polis memuru görevlendirilmiştir.

iv. Diğer taraftan saldırının gerçekleştiği gece kulübünün işletmesini yapan şirketin ortakları alınan ifadelerinde, saldırıya yönelik olarak herhangi bir tehdit ve ihbar almadıklarını belirtmiştir. Saldırının gerçekleştiği gece kulübünün özel bir şirketten koruma ve güvenlik hizmeti aldığı ve 14 kişilik özel güvenlik ekibince korunduğu tespit edilmiştir.

- Saldırı Öncesinde Devriye ve Yol Kontrol Uygulama Tedbirleri

v. Yukarıda belirtildiği üzere saldırı yapılan mekâna yakın bir noktada yayalara dönük olarak yaya arama ve süzme faaliyeti sürdürülmüş, ayrıca yine saldırının gerçekleştiği mekâna yakın üç ayrı noktada araç arama uygulama işlemi yapılmıştır. Saldırı öncesi saldırganı getiren ticari taksi Ortaköy üzerinde ekipler amirliğinin önünde bulunan uygulama noktasına geldiğinde şoför yavaşlamış, iç lambasını yakmış, yavaş yavaş hareket hâlindeyken yol kontrolü yapan görevli polis memurunun el fenerini aracın içine tutarak devam etmesini işaret etmesi üzerine hiç durmadan yoluna devam etmiştir. Bu sırada yol kontrolünde bulunan diğer polis memurları başka araçları kontrol etmektedir.

vi. Saldırının gerçekleştiği gece kulübünün yakınında yaya arama ve süzme faaliyeti sürdüren polis memurlarından saldırı sırasında şehit olan polis memuru B.Y. saldırı öncesinde gece kulübü önünde ısınmaktadır.

- Saldırı Sonrası Alınan Tedbirler

vii. Saldırgan eylemini tamamladıktan sonra iki polis memuru, yanlarından geçen kişinin saldırgan olduğunu bilmemekle birlikte şüpheli bir durumun olduğunu anlamalarına rağmen

saldırganın üzerini aramamış, kimlik kontrolü yapmamıştır. Bu nedenle ilk etapta saldırgan yakalanamamıştır.

- Sonuç

viii. Saldırı öncesi saldırganı taşıyan ticari taksinin içinde yabancı şahıs bulunduğu hâlde uygulama noktasından geçişi sırasında durdurulmaması nedeniyle uygulama noktasından sorumlu komiser yardımcısı ile sıra ile araç durdurma görevini yapan beş polis memuru hakkında soruşturma izni verilmesi gerekmektedir.

ix. Saldırının gerçekleştiği gece kulübünün yakınında yaya arama ve süzme faaliyeti sürdüren polis memurlarından saldırı sırasında şehit olan polis memuru B.Y.nin saldırı öncesi gece kulübünün önünde ısındığı anlaşıldığından devriyeden sorumlu komiser yardımcısı hakkında soruşturma izni verilmesi gerekmektedir.

x. Saldırı sonrası yanlarından geçen kişinin saldırgan olduğunu bilmemekle birlikte şüpheli bir durum olduğunu anlamalarına rağmen saldırganın üzerini aramamış, kimlik kontrolü yapmamış iki polis memuru hakkında soruşturma izni verilmesi gerekmektedir.

xi. Ayrıntılı olarak tespit edilen tedbirler ve alınan kararlara rağmen saldırganın ticari taksi ile yol uygulama noktasında durdurulmadan geçtiği dikkate alındığında sıralı amirler olan İstanbul il emniyet müdür yardımcısı, Beşiktaş ilçe emniyet müdürü, Beşiktaş ilçe emniyet müdür yardımcısı ile emniyet amiri olan kolluk personeli hakkında soruşturma izni verilmesi gerekmektedir.

10. İstanbul Valisince ön inceleme raporu üzerinde yapılan değerlendirme neticesinde;

i. Saldırı öncesi saldırganı taşıyan ticari taksi uygulama noktasından geçişi sırasında durdurulmamış ise de görev noktasının süzme arama noktası olduğu, noktadan geçen her aracın ya da kişinin aranmadığı, şüphe duyulan araç ya da kişilerin arandığı gözetildiğinde bu noktada görev yapan kolluk personelinin görevlerini yerine getirmekte herhangi bir ihmal ya da kusuru olmadığı, keza saldırının gerçekleştiği gece kulübünün yakınında yaya arama ve süzme faaliyeti sürdüren polis memurlarından sorumlu olan komiser yardımcısının denetleme görevini yerine getirdiği, her noktaya en az iki defa denetlediği gözetildiğinde kendisinin görevlerini yerine getirmekte herhangi bir ihmal ya da kusuru olmadığı, Beşiktaş ilçesinde 2016-2017 yılbaşı gecesi gerekli tedbirlerin alınması, uygulanması, denetlenmesi ve personelin bilgilendirilmesinden sorumlu olan sıralı amirler İstanbul il emniyet müdür yardımcısı, Beşiktaş ilçe emniyet müdürü, Beşiktaş ilçe emniyet müdür yardımcısı ile emniyet amirinin görevlerini yerine getirmekte herhangi bir ihmal ya da kusuru bulunmadığı görüldüğünden haklarında soruşturma izni verilmemesine karar verilmiştir.

ii. Saldırı sonrası yanlarından geçen kişinin saldırgan olduğunu bilmemekle birlikte şüpheli bir durum olduğunu anlamalarına rağmen saldırganın üzerini aramayan, kimlik kontrolü yapmayan iki polis memurunun saldırganın o anda yakalanamamasına sebep oldukları gözetildiğinde haklarında soruşturma izni verilmesine karar verilmiştir.

C. Kolluk Personeli Hakkında Görevi İhmal Suçundan Yapılan Soruşturma ve Kovuşturma Süreci

11. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı haklarında soruşturma izni verilmemesine karar verilen kolluk personeli hakkında soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiş; buna mukabil haklarında soruşturma izni verilmesine karar verilen, saldırının hemen ardından saldırının faili A.M.nin gece kulübünden çıkması sonrası kendisini şüphe üzerine

durduran ancak kimlik kontrolü ve üst aramasını yapmadan failin uzaklaşmasına izin veren iki kolluk görevlisi hakkında görevi ihmal suçundan iddianame düzenlemiştir.

12. Yapılan kovuşturma sonrasında İstanbul 42. Asliye Ceza Mahkemesi saldırı sonrasını kaydeden kameraların görüntü kalitesinin düşük olması ve görüntünün karanlık olması sebebiyle kolluk personelinin ve diğer şahısların yüzlerinin net olarak görülmediği, sanık kolluk görevlilerinin olayın faili olan şahsı serbest bıraktıklarına dair sanıkların savunmalarının aksini gösterir delil elde edilemediği gerekçeleriyle sanık kolluk görevlilerinin beraatine karar vermiştir.

13. Beraat kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmadığı için kararlar 18/6/2019 tarihinde kesinleşmiştir.

D. Başvuruculların Açtığı Tam Yargı Davası Süreci

14. Başvurucular, olaya ilişkin maddi ve manevi zararlarının tazmini talebiyle 28/2/2017 ve 14/4/2017 tarihlerinde idareye başvurmuştur. 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında teşkil edilen komisyonca manevi tazminat talebi reddedilmiş, maddi tazminat olarak da 33.620,30 TL ödenmesi teklif edilmiştir. Başvurucular teklifi kabul etmemiş ve sulhname imzalamamış, akabinde olayda idarenin hizmet kusuru olduğundan bahisle genel hükümler kapsamında maddi ve manevi zararlarının tazmini talebiyle 28/8/2017 tarihinde İçişleri Bakanlığı ve İstanbul Valiliği aleyhine tam yargı davası açmıştır.

15. Başvurucular, hizmet kusuruna dayanarak açtıkları bu davada medyaya yansıdığı kadarıyla saldırı öncesi çeşitli ihbar ve istihbarat olmasına, saldırının gerçekleştiği mekân civarında ekstra bir hareketlilik gözlemlenmesine rağmen yeterli güvenlik önlemi alınmadığını, mekânın güvenliğinin polisçe sağlandığını, kaldı ki idarenin oluşan zarardan kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince de sorumlu olduğunu ileri sürmüştür.

16. Yargılama sırasında verilen ara kararı ile bahsi geçen gece kulübünde yaşanan terör saldırısı öncesinde herhangi bir ihbar veya istihbarat olup olmadığının davalı idarelerden sorulmasına karar verilmiştir. İstanbul Valiliğinin 22/11/2019 tarihli ara kararı cevabında saldırısı öncesinde saldırıya ilişkin herhangi bir ihbar veya istihbarat olmadığı bildirilmiştir.

17. Yargılama neticesinde İstanbul 6. İdare Mahkemesi 14/2/2020 tarihli kararla dava konusu terör saldırısı ile ilgili herhangi bir ihbar ve istihbaratın emniyet müdürlüğüne iletilmediği, olay öncesinde ve sonrasında güvenlik tedbirlerinin en üst seviyede alındığı, olayda davalı idarenin hizmet kusuru olmadığı, nedensellik bağına dayalı kusursuz sorumluluk hâlinin somut olayda mevcut olmadığı sonucuna ulaşarak terör saldırıları nedeniyle oluşan zararın tazmininin 5233 sayılı Kanun'da düzenlenmesi nedeniyle bu düzenleme aşılarak maddi tazminata hükmedilemeyeceği, manevi zararın ise sosyal risk ilkesi uyarınca tazmini gerektiği gerekçesiyle maddi tazminat talebinin reddine, manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulüne karar vermiştir.

18. Taraflarca karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesi 5/1/2021 tarihli kararla manevi tazminat yönünden istinaf istemlerinin reddine, maddi tazminat yönünden ise başvuruculların istinaf isteminin kabulü ile talebin kısmen kabulüne karar vermiş ise de karar, temyiz üzerine Danıştay Onuncu Dairesinin 26/4/2021 tarihli kararı ile bozulmuştur.

19. Bozma sonrası İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesi 30/11/2021 tarihli

kararla başvurucuların istinaf isteminin maddi tazminat yönünden, davalı idarelerin istinaf istemlerinin ise manevi tazminat yönünden kabulüne karar vermiştir. Kararda; dava konusu olay nedeniyle uğranılan maddi zararın genel tazminat hukuku ilkeleri kapsamında karşılanması gerektiği ileri sürülmüş ise de idarenin kusur ya da kusursuz sorumluluğunun bulunmadığı terör olaylarında 5233 sayılı Kanun'un uygulanacağı, bu nedenle maddi zarar talebinin 5233 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, ayrıca 5233 sayılı Kanun'da açıkça manevi tazminat ödenmesini engelleyen bir hüküm bulunmadığı, dolayısıyla sosyal risk ilkesine dayanılarak manevi tazminata hükmedilmesinin önünde bir engel olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Netice olarak başvuruculara maddi tazminat talebinin İstanbul Valiliği Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan 1 No.lu Zarar Tespit Komisyonu tarafından teklif edilen miktara karşılık gelen 33.620,30 TL'lik kısmının kabulü ile söz konusu tutarın uyuşmazlık tutanağının imzalandığı 24/8/2017 tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvuruculara ödenmesine, fazlaya dair maddi tazminat isteminin ise reddine, ayrıca yaşanan terör saldırısında çocuklarını kaybeden başvurucular için ayrı ayrı 30.000 TL olmak üzere toplam 60.000 TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihi olan 18/4/2017'den itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvuruculara ödenmesine, fazlaya dair manevi tazminat isteminin ise reddine hükmedilmiştir.

20. Taraflarca karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulması üzerine Danıştay Onuncu Dairesi 6/3/2025 tarihli kararı ile maddi tazminatın idareye başvuru tarihi olan 18/4/2017'den itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvuruculara ödenmesine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle istinaf kararını düzelterek onamıştır.

21. Başvurucular, tam yargı davası süreci devam ederken bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruculların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

23. Başvurucular, saldırının yaşandığı gece failin polis memurları tarafından durdurulduğu ancak üst araması yapılmadan yoluna devam etmesine izin verildiği için saldırının engellenemediğini, polislerin görevi ihmalden yargılandıklarını, yargılama sürecinde iddialarının karşılanmadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

24. Bakanlık görüşünde; kamu makamlarının başvuru konusu terör eyleminden haberdar olduklarına yönelik herhangi bir bilginin bulunmadığı gözönünde bulundurulduğunda olayda devletin kusurlu sorumluluğunun bulunduğunu kabul etmenin kamu makamları üzerinde aşırı yük meydana getirecek bir yorum olacağı, başvuruculların yakınlarını kaybetmelerinden dolayı uğradıkları manevi ve maddi zararlarının sosyal risk ilkesi uyarınca tazmin edilmesine karar verildiği, bu bağlamda yaşam hakkının içerdiği pozitif yükümlülük kapsamında yargı sürecinin gerçekleşen zararın nedenlerini tespit etme ve zararı giderme bakımından yeterince etkili şekilde işlediği ifade edilmiştir.

25. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı önceki beyanlarını tekrar ederek saldırı öncesi eylem hazırlığında bulunan terör örgütü mensuplarının canlı bomba veya silahlı saldırı şeklinde terör eylemleri yapabileceklerine dair istihbarata ve saldırının yapıldığı gece kulübü çalışanlarının olay öncesinde kime ait olduğu bilinmeyen bir dronla keşif yapıldığını

polise ihbar etmelerine rağmen saldırının önlenemediğini, yeterli tedbir alınmadığını, gece kulübünün kapısında yalnız dört polisin görevlendirildiğini, olay anında ise üçünün kapıda olmadığını, keza mekânın güvenliğinin sağlanması için üst araması yapması gereken bu polis memurlarının faili mekâna girmeden hemen önce durdurmalarına rağmen görevlerini yerine getirmeyerek üst araması yapmayı ihmal etiklerini ifade etmiştir.

2. Değerlendirme

26. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

27. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama ...hakkına sahiptir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Yaşam hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmediği hâllerde -bazı istisnaları bulunmakla birlikte- idari makamlar veya yargı mercileri tarafından ödenmesine karar verilen tazminatın başvuruculaların mağdur sıfatını ortadan kaldırabilmesi için yaşam hakkının ihlal edildiğinin idari makamlar veya yargı mercilerince açıkça veya en azından öz itibarıyla tespit edilmesi ve ödenmesine karar verilen tazminatın Anayasa Mahkemesinin benzer yaşam hakkı ihlallerinde hükmettiği tazminat miktarıyla uyumlu olması gerekir (Hasan Kılıç [2. B.], B. No: 2018/22085, 27/1/2021, § 42). İdari yargı mercilerince 5233 sayılı Kanun kapsamında maddi, sosyal risk ilkesi kapsamında da manevi tazminat ödenmesine karar verilmiş ise de yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği yönünde bir tespitte bulunmamışlar tam tersi başvuru konusu olayda hizmet kusuru olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu nedenle ödenmesine karar verilen maddi ve manevi tazminat yaşam hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden başvuruculaların mağdur sıfatını ortadan kaldırmaz.

29. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Yaşam Hakkının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Anayasa'nın yaşam hakkını güvence altına alan 17. maddesinin kendisine yüklediği pozitif yükümlülükler uyarınca devlet; yetki alanındaki bireylerin yaşamlarını kamu görevlileri ile diğer bireylerin eylemlerinden hatta kişilerin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma ödevi altındadır (Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri [GK], B. No: 2019/25727, 28/7/2022, § 35).

31. Koruma ödevinin yerine getirilebilmesi için devletin yaşam hakkına yönelen tehdit ve risklere karşı caydırıcı ve koruyucu yasal ve idari çerçeve oluşturması (İpek Deniz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/1595, 21/4/2016, § 149; T.A. [GK], B. No: 2017/32972,

29/9/2021, § 135), bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğunun kamu makamlarınca bilindiği ya da bilinmesi gerektiği durumlarda organları veya görevlileri aracılığıyla makul ölçüler çerçevesinde ve bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde önlemler alması (T.A., § 136; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 36) hatta önceden belirlenebilir bir veya daha fazla bireyin yaşamına yönelik bir tehdit söz konusu olmasa bile kişilerin yaşamını korumak için genel güvenlik tedbirleri alması gerekir (Mehmet Çetinkaya ve Maide Çetinkaya [1. B.], B. No: 2013/1280, 28/5/2014, § 59).

32. Öte yandan yetkili makamlardan yaşamla ilgili her türlü potansiyel tehdidin gerçekleşmesini önlemek için somut tedbirler alması beklenemeyeceği (Mehmet Çetinkaya ve Maide Çetinkaya, § 60) gibi özellikle insan davranışlarının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlem veya yürütülecek faaliyet tercihi dikkate alındığında koruma yükümlülüğünün kamu makamları üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanması da mümkün değildir. Ayrıca hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması adına pek çok yöntem benimsenebilir ve mevzuatta düzenlenmiş herhangi bir tedbirin yerine getirilmesinde başarısız olunsa bile pozitif yükümlülükler diğer bir tedbirle yerine getirilebilir. Unutulmaması gerekir ki yaşam hakkının gerektirdiği pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmesi kapsamında alınacak tedbirlerin belirlenmesi, idari ve yargısal makamların takdirindedir (T.A., §§ 136, 137; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 37).

33. Başvuru konusu saldırı öncesi DEAŞ terör örgütünün Türkiye'de yılbaşı gecesi İstanbul ve Ankara'da eş zamanlı saldırı planladığına yönelik istihbarat elde edilmesinin kamu makamları yönünden terör saldırılarının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması konusunda bir yükümlülük doğurduğu söylenebilir. Bununla birlikte anılan yükümlülük mutlak nitelikte değildir ve devletin somut olaydan sorumlu olup olmadığı, kamu makamlarının yılbaşı gecesi saldırının gerçekleştiği gece kulübünde bulunan kişilerin yaşamlarına yönelik gerçek ve yakın riski bilip bilmedikleri veya bilmelerinin gerekip gerekmediği, şayet biliyor ya da bilmeleri gerekiyorsa saldırı riskini önlemek için kendilerinden makul olarak beklenebilecek gerekli önleyici tedbirleri alıp almadıklarına bağlıdır (Suruç'taki saldırı olayından kamu makamlarının sorumlu olduğu iddiasıyla yapılan başvuruda yapılan benzer değerlendirme için bkz. Ali Sadet ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/6838, 8/6/2021, §§ 83-86).

34. Saldırı öncesi DEAŞ terör örgütünün Türkiye'de yılbaşı gecesi İstanbul ve Ankara'da saldırı planladığı, İstanbul'da Taksim, Aksaray ve Karaköy'ün hedef alınabileceği yönünde teyide muhtaç istihbarat elde edilmiştir. Saldırı gecesinde, saldırıyı planlayan ve gerçekleştiren terör örgütü mensuplarının ilk hedefi Taksim olmuş, polis engeli nedeniyle Taksim'e girmenin imkânsız olduğunu değerlendirerek son anda Ortaköy'de bulunan R. isimli gece kulübünün hedef alınmasına karar vermişlerdir. Başvuruya konu olaydaki hiçbir unsur kamu makamlarının yılbaşı gecesi saldırının gerçekleştiği gece kulübündeki kişilerin hayatlarına yönelik belirli, somut ve yakın bir tehdit bulunduğunu bildiklerine veya bilmeleri gerektiğine işaret etmemektedir. Böyle olmakla birlikte yetkililerin -ele geçen istihbarat ışığında- saldırının gerçekleştiği gece kulübünün bulunduğu mahal de dâhil olmak üzere kişilerin güvenliğini sağlamak amacıyla geniş kapsamlı tedbirler aldıkları, halkın yoğun olarak bulunduğu diskotek, gazino, bar, pavyon ve kafe gibi içkili eğlence yerlerine sansasyon amacıyla silahlı, bombalı ve benzeri türden eylemler yapılabileceği değerlendirilerek şüpheli çanta, paket, poşet ve şüpheli şahıslar üzerinde denetim ve kontrollerin sıkılaştırılmasına yönelik düzenlemeler yaptıkları görülmüştür. Bu kapsamda saldırının gerçekleştiği Beşiktaş ilçesinde 31/12/2016 günü saat 15.00 ile 1/1/2017 günü

saat 06.00 arasında faaliyet yürütmek üzere araç uygulama noktaları ile yaya arama, süzme ve devriye noktaları oluşturulmuştur. Saldırının gerçekleştiği gece kulübüne yakın üç bölgede yol uygulama noktası teşkil ettirilmiş, ayrıca saldırının gerçekleştiği gece kulübünün önü ile Kuruçeşme Parkı arasında yaya devriyesi olarak polis görevlendirilmiştir.

35. Her ne kadar saldırı öncesi saldırganı getiren ticari taksi Ortaköy üzerinde ekipler amirliğinin önünde bulunan uygulama noktasında durdurulmamış ise de görev noktasının süzme arama noktası olduğu, noktadan geçen her araç ya da kişinin aranmadığı, şüphe duyulan araç ya da kişilerin arandığı, dahası R. isimli gece kulübüne yönelik bir saldırı planlandığına ya da saldırganın eşkâline dair bir bilgi olmadığı gözetildiğinde bu durum yaşam hakkının koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği anlamına gelmeyecektir.

36. Yine saldırının ardından saldırganı durduran kolluk personeli kimlik kontrolü ya da üst araması yapmadan kendisini salıvermiş ise de bu vakanın saldırıdan sonra meydana geldiği gözetildiğinde bu durumun yalnızca saldırganın daha geç yakalanmasına sebep olduğu söylenebilir.

37. Yine başvurucular gece kulübü çalışanlarının olay öncesinde kime ait olduğu bilinmeyen bir dron ile keşif yapıldığının polise ihbar edilmesine rağmen işlem yapılmadığını ileri sürmüş ise de olaya ilişkin yürütülen soruşturma ve kovuşturmada saldırıyı planlayan ya da gerçekleştiren terör örgütü üyelerinin gece kulübünde dron ile herhangi bir keşif faaliyeti yürüttüğüne dair bir delil elde edilememiştir. Dahası yukarıda ifade edildiği gibi terör örgütü mensuplarının ilk hedefi Taksim olmakla birlikte bu kişiler polis engeli nedeniyle Taksim'e girmenin imkânsız olduğunu değerlendirerek son anda R. isimli gece kulübünü hedef almıştır.

38. Buraya kadar yapılan tespitler ışığında kamu makamlarının R. isimli gece kulübüne yönelik öngörülebilir, ciddi ve yakın bir terör saldırısı tehdidi olduğundan habersiz olduğu, bu tür bir terör saldırısını önlemenin doğasında var olan özel zorlukları gözönünde bulundurarak kamu makamlarının yaşamı koruma yükümlülüğü açısından üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmediğinin söylenemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

39. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

ii. Yaşam Hakkının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

40. Pozitif yükümlülüğü kapsamında devletin yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem kurma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Bu yükümlülük -kamusal olsun veya olmasın- yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir (T.A., § 134; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 38).

41. Yaşam hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmemiş ise etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Mağdurlara hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri [GK], B. No: 2014/14844, 1/12/2016, § 63).

42. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi

gerekir (Perihan Uçar ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 39) ancak yargı mercilerinin özenli inceleme yapma yükümlülükleri, yaşam hakkı ile ilgili her davada mutlaka mağdurlar lehine sonuca varılmasını garanti etmez (Aysun Okumuş ve Aytekin Okumuş [1. B.], B. No: 2013/4086, 20/4/2016, § 73; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri, § 40).

43. Başvuruculara iddiaları idarenin hizmet kusurunun tespit edilip bunun neticesinde doğan zararlardan sorumlu tutulması gerekirken bu husus gözardı edilerek taleplerinin kısmen reddedilmesine ilişkindir.

44. İdari yargı mercileri yargılama sırasında yaptıkları araştırma neticesinde başvuru konusu terör saldırısı ile ilgili herhangi bir ihbar ve istihbaratın emniyet müdürlüğüne iletilmediği, olay öncesinde ve sonrasında güvenlik tedbirlerinin en üst seviyede alındığı, olayda davalı idarenin hizmet kusuru bulunmadığı, nedensellik bağına dayalı kusursuz sorumluluk hâlinin mevcut olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

45. Yapılan yargılama neticesinde ölüm olayını çevreleyen koşulların tespiti ve başvuruculara iddiaları doğrultusunda idarenin sorumluluğunun belirlenmesi için gerekli makul adımların atıldığı, elde edilen deliller kapsamında idarenin hizmet kusuru olup olmadığı noktasında nesnel bir yaklaşım sergilenerek gerekli irdelemelerin yapıldığı görülmüştür. Yargılama sonunda ise başvuruculara ispat yükünü hafifleten sosyal risk ilkesi benimsenerek bu ilke uyarınca belli miktarda tazminata hükmedilmiştir. Somut olay açısından yaşamı koruma yükümlülüğü bağlamındaki devletin pozitif yükümlülüğünün ihlal edilmediği sonucuna varılması da gözönünde bulundurulduğunda yaşam hakkının etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutunun gerekliliklerinin yerine getirilmediğinin söylenemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

B. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

47. Başvurucular, maddi tazminat talebi bakımından gerçek zarar hesaplanmaksızın 5233 sayılı Kanun kapsamında hesaplanan miktarın esas alındığını, manevi tazminat talebi yönünden ise hükmedilen miktarın yetersiz olduğunu, dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

48. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruculara bu başlık altındaki iddialarının hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

49. Bireysel başvuruya konu davadaki olayların kanıtlanması, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması, yargılama sırasında delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi ile kişisel bir uyuşmazlığa mahkemeler tarafından getirilen çözümün esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesinde değerlendirmeye tabi tutulamaz. Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece ya da açık bir keyfîlik içermedikçe mahkemelerin kararlarındaki maddi ve hukuki hatalar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. Bu çerçevede kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurularda mahkemelerin delilleri takdirinde bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik bulunmadıkça

Anayasa Mahkemesinin bu takdire müdahalesi söz konusu olamaz (Necati Gündüz ve Recep Gündüz [1. B.], B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

50. Başvuruculaların ileri sürdüğü iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, başvuru konusu kararların bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik de içermediği anlaşıldığından hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

51. Başvurucular, yargılamanın uzun sürdüğünü, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

52. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

53. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi ve usul boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE Engin YILDIRIM ve Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru; yaşanan terör saldırısı sonucu meydana gelen ölüm olayı ve olaya ilişkin açılan tazminat davasının etkili ve hızlı yürütülmemesi, hükmedilen tazminatın yetersiz olması nedeniyle yaşam, hakkaniyete uygun yargılanma ve makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuruculaların kızı L.M.S.G., 1/1/2017 tarihinde İstanbul'da bulunan R. isimli gece kulübüne yönelik DEAŞ/İŞİD bağlantılı silahlı terör saldırısında hayatını kaybetmiştir. Olayın faili hakkında yürütülen ceza yargılamasında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmedilmiş; ancak olay öncesi ve sonrası kamu görevlilerinin sorumluluğuna ilişkin süreçte yalnızca iki kolluk görevlisi hakkında soruşturma izni verilmiş, bunlar da delil yetersizliği gerekçesiyle beraat etmiştir.

3. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliğince yapılan ön inceleme sonucunda düzenlenen raporda, saldırı öncesinde yılbaşı gecesinde İstanbul'da DEAŞ üyelerince terör saldırısı yapılacağına ilişkin teyide muhtaç istihbarat bilgisi alındığı; bu kapsamda eğlence yerlerinde gerekli emniyet tedbirlerinin artırılmasına ve istihbarata azami önem verilmesine karar verildiği belirtilmiştir. Raporda ayrıca saldırganı taşıyan ticari taksinin uygulama noktasında durdurulmadığı, saldırı sonrasında da şüpheli davranışlarına rağmen failin üst araması ve kimlik kontrolü yapılmadan serbest bırakıldığı tespit edilmiştir.

4. Başvurucular, kızlarının hayatını kaybettiği terör saldırısında kamu makamlarının yaşamı koruma yönündeki önleyici ve koruyucu yükümlülüklerini yerine getirmediğini ileri sürmüştür. Bu kapsamda saldırı öncesinde DEAŞ'ın yılbaşı gecesi İstanbul'da eylem yapabileceğine dair istihbarat bulunduğunu, buna rağmen saldırının gerçekleştiği bölge ve mekân çevresinde etkili güvenlik tedbirleri alınmadığını; saldırganı taşıyan taksinin uygulama noktasında durdurulmadığını ve saldırı sonrasında failin şüpheli hâline rağmen üst araması ile kimlik kontrolü yapılmadan serbest bırakıldığını belirtmişlerdir.

5. Başvurucular bu iddialarını tam yargı davasında da ileri sürmüş; olayda idarenin hizmet kusuru bulunduğunu, bu nedenle maddi ve manevi zararlarının genel hükümler uyarınca tazmin edilmesi gerektiğini savunmuştur. Savunmaya karşı verdikleri dilekçede, idarenin saldırının gerçekleşeceğine dair istihbarat alıp almadığının ve gerekli-yeterli güvenlik önlemlerinin mevcut olup olmadığının araştırılmasını; bu suretle idarenin hizmet kusuru bulunup bulunmadığının tespitini talep etmişlerdir. Başvurucular ayrıca olay öncesinde kime ait olduğu bilinmeyen bir dron cihazıyla mekânda görüntü alındığını, bunun keşif niteliğinde olduğunu ve durumun polise ihbar edildiğini ileri sürmüşlerdir.

6. Buna karşın İdare Mahkemesi, saldırı öncesinde herhangi bir ihbar veya istihbari bilginin bulunup bulunmadığının sorulmasıyla yetinmiş; ilgili ceza dosyasını celbetmemiş, ön inceleme raporu ve idari soruşturma süreci üzerinden tedbirlerin yeterliliğine ilişkin bağımsız bir araştırma yapmamıştır. Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay da başvuruculaların hizmet kusuruna ilişkin bu esaslı iddialarını ayrıca karşılayan bir değerlendirmede bulunmamıştır.

7. İdari yargı mercileri, saldırıya ilişkin somut ve doğrudan bir ihbar ya da istihbarat bulunmadığı, olay öncesi ve sonrasında güvenlik tedbirlerinin en üst seviyede alındığı ve idarenin hizmet kusuru olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sonuçta maddi tazminat talebi 5233 sayılı Kanun kapsamında sınırlı olarak kabul edilmiş; manevi tazminata ise hizmet kusuru

nedeniyle değil, sosyal risk ilkesi uyarınca hükmedilmiştir.

8. Başvurucular, terör saldırısı sonucu meydana gelen ölüm olayı ile buna ilişkin tazminat yargılamasının etkili ve makul sürede yürütülmediğini, ayrıca hükmedilen tazminatın yetersiz kaldığını belirterek yaşam hakkı, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarıyla süresi içinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Mahkememiz çoğunluğu tarafından yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmış ise de aşağıda açıklanan nedenlerle bu görüşe iştirak edilmemiştir.

10. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri gereğince devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını sağlayabilecek, yaşama yönelik müdahaleler ile bu müdahalelerden doğan sorumluluğu tespit edebilecek ve mağdurlara uygun telafi sunabilecek etkili bir yargısal sistem kurmakla da yükümlüdür (Asuman Şahin ve diğerleri [GK], B. No: 2021/14318, 23/10/2025, § 78).

11. Usul yükümlülüğünün yerine getirilmesindeki temel amaç, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin etkili biçimde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermesini sağlamaktır (Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri [GK], B. No: 2014/14844, 1/12/2016, § 61). Maddi yükümlülüklerin söz konusu olduğu hâllerde benzer yaşam hakkı ihlalleri ancak bu yolla önlenebilir; bu bakımdan usul yükümlülüğü temelde korumaya ilişkin pozitif yükümlülüğün bir parçasıdır (bkz. Aziz Biter ve diğerleri [1. B.], B. No: 2015/4603, 19/2/2019, § 58).

12. Usul yükümlülüğünün gerektiği şekilde yerine getirilmemesi hâlinde devletin, negatif ve pozitif yükümlülüklerine gerçekten uyup uymadığı tespit edilemez. Bu nedenle yaşam hakkı kapsamındaki negatif ve pozitif yükümlülüklerin güvencesini usul yükümlülüğü oluşturmaktadır (Salih Akkuş [1. B.], B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 29).

13. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak amacıyla adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi gerekir (Perihan Uçar ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52; Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri [GK], B. No: 2019/25727, 28/7/2022, § 39). Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede ayrıntılı ve özenli bir inceleme yapılıp yapılmadığını değerlendirmelidir (İlker Başer ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/1943, 9/9/2015, § 75).

14. Yaşam hakkının usul boyutu, ölüm olayının meydana gelmesinden sonra yalnızca failler hakkında ceza soruşturması yürütülmesini değil; kamu makamlarının yaşamı koruma yönündeki pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin de etkili, bütünlüklü ve derinlemesine araştırılmasını gerektirir. Bu yükümlülük, özellikle olay öncesinde kamu makamlarının belirli bir riskten haberdar olduğu veya haberdar olması gerektiği ileri sürülen durumlarda daha yoğun bir inceleme yapılmasını zorunlu kılar.

15. Somut olayda saldırı öncesinde DEAŞ terör örgütünün yılbaşı gecesi İstanbul'da saldırı gerçekleştirebileceğine ilişkin istihbarat bulunduğu, bu kapsamda eğlence yerleri bakımından özel tedbirler alınmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Nitekim 31/12/2016 günü saat 15.00 ile 1/1/2017 günü saat 06.00 arasında faaliyet yürütmek üzere araç uygulama noktaları ile yaya arama, süzme ve devriye noktaları oluşturulmuştur. Saldırının gerçekleştiği gece kulübüne yakın üç ayrı bölgede yol uygulama noktası kurulmuş; saldırı öncesi saldırganın ticari taksiyle geçiş yaptığı anlaşılan devriye ekipler amirliği karşısındaki

otobüs durağı önü uygulama noktasında toplam on beş polis memuru, gece kulübünün önü ile Kuruçeşme Parkı arasında ise yaya devriyesi olarak dört polis memuru görevlendirilmiştir.

16. Bu maddi olgular, idarenin yalnızca saldırıya ilişkin somut ve doğrudan bir ihbar alıp almadığı sorusuyla yetinilerek sonuca gidilmesine elverişli değildir. Asıl incelenmesi gereken mesele; mevcut istihbarat bilgisi, yılbaşı gecesine özgü risk değerlendirmesi, eğlence yerleri bakımından alınması kararlaştırılan tedbirler, uygulama noktalarının konumu, görevlendirilen personelin sayısı ve görev tanımı ile saldırganın güzergâhı birlikte değerlendirildiğinde, alınan tedbirlerin makul ve yeterli olup olmadığıdır.

17. Buna karşın idari makamlar, ön inceleme raporunda işaret edilen sorumluluk alanını daraltmış; saldırı öncesi tedbirlerin uygulanması, denetlenmesi ve koordine edilmesi bakımından sorumluluğu bulunan görevliler hakkında soruşturma izni vermemiştir. Böylece ölüm olayıyla bağlantılı olduğu ileri sürülen kamusal sorumluluk, daha başlangıç aşamasında dar bir çerçeveye hapsedilmiştir.

18. Başvuruculaların açtığı tam yargı davasında da idari yargı mercileri, yaşam hakkının usul boyutunun gerektirdiği özen ve derinlikte bir inceleme yapmamıştır. Mahkeme, olayın aydınlatılması bakımından belirleyici nitelikte olan ilgili ceza dosyasını celbedip incelememiş; saldırının planlanması, olay öncesi istihbarat, kolluk tedbirlerinin uygulanma biçimi, saldırganın güzergâhı, uygulama noktasından geçişi, saldırı sonrasında serbest bırakılması ve olay öncesinde dron cihazıyla görüntü alınmasına ilişkin ihbar iddiası gibi hususları ceza dosyasındaki delillerle birlikte değerlendirmemiştir.

19. Oysa bu nitelikteki bir olayda idari yargı merciinin, yalnızca idarenin sunduğu bilgi ve belgelerle yetinmeyip ilgili ceza dosyasını getirterek oradaki delilleri, kamera kayıtlarını, tanık ve sanık beyanlarını, kolluk tutanaklarını, bilirkişi değerlendirmelerini ve yargılamada ulaşılan maddi olgu tespitlerini incelemesi gerekirdi. Aynı şekilde idari soruşturma ve ön inceleme sürecinde yapılan tespitlerin, hizmet kusuru iddiası bakımından hangi sonucu doğurduğu ayrıca tartışılmalıydı.

20. İdari yargı mercileri, sonuç olarak olayda idarenin hizmet kusuru bulunmadığı kanaatine varmış; maddi tazminatı 5233 sayılı Kanun kapsamında sınırlı biçimde değerlendirmiş, manevi tazminata ise hizmet kusuru nedeniyle değil sosyal risk ilkesi uyarınca hükmetmiştir. Ancak başvuruculaların asıl iddiası yalnızca terör saldırısı nedeniyle zarara uğradıkları değil, kamu makamlarının saldırıyı önlemeye yönelik gerekli ve makul tedbirleri almadığıdır. Bu iddianın karşılanabilmesi için olayın ceza dosyası, ön inceleme raporu ve idari soruşturma süreciyle birlikte bütün yönleriyle incelenmesi zorunludur.

21. Bu nedenle tazminat yargılaması, başvuruculaların yaşam hakkının korunmasına ilişkin iddialarını etkili biçimde inceleyen bir yol olarak işlememiştir. Sosyal risk ilkesine dayalı tazminat, idarenin kusurunu veya yaşam hakkına ilişkin pozitif yükümlülüğün ihlal edildiğini ortaya koyan bir giderim niteliğinde değildir. Ayrıca yargılamanın 2017 yılında açılan davadan sonra 2025 yılında kesinleştiği gözetildiğinde, ölüm olayıyla bağlantılı sorumluluğun ortaya çıkarılması bakımından gerekli makul ivedilik ve özenin gösterildiği de söylenemez.

22. Sonuç olarak başvuruculaların yakınının yaşamını yitirdiği saldırıda kamu makamlarının önleyici ve koruyucu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği etkili, bütünlüklü ve derinlemesine bir incelemeye konu edilmemiştir. Özellikle ilgili ceza dosyasının celbedilip

incelenmemesi, idari soruşturma sürecindeki tespitlerin hizmet kusuru bakımından tartışılmaması ve mevcut güvenlik tedbirlerinin somut olayın koşullarında yeterli olup olmadığının değerlendirilmemesi, tazminat yargılamasının olayın maddi gerçeğini ve idarenin sorumluluğunu ortaya koyma kapasitesini zayıflatmıştır.

23. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği kanaati ile çoğunluğun ihlal bulunmadığı yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye Engin YILDIRIM Üye Kenan YAŞAR

FATMA ILIKKAN

B. No: 2021/48062 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/48062

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATMA ILIKKAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/48062)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucu : Fatma ILIKKAN

Vekili : Av. Tahsin KOÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu makamları tarafından öngörülebilir ve önlenebilir nitelikte olduğu ileri sürülen terör saldırısı sonucu meydana gelen yaralanmadan kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davada olayın idarenin kusuruyla meydana geldiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11/5/2013 tarihinde biri belediye binası önünde, diğeri postane binası yakınlarında olmak üzere bomba yüklü iki aracın infilak ettirilmesi suretiyle terör saldırısı gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonucu 51 kişi yaşamını yitirmiş, 222 kişi yaralanmıştır. Başvurucu da şarapnel parçası isabeti neticesinde sol elinden yaralanmıştır.

3. Başvurucunun talebi üzerine Reyhanlı Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürlüğünce 1.000 TL yardım yapılmıştır. Başvurucunun olaydan kaynaklanan zararının 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca tazmini talebi zararın daha önce ödenen 1.000 TL tutarındaki yardımla giderildiği gerekçesiyle 6/6/2013 tarihinde reddedilmiştir.

A. Olaya İlişkin Olarak Görevi Kötüye Kullanma Suçundan Açılan Kamu Davası

4. Yaşanan terör saldırısıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği tarafından düzenlenen 2/4/2014 tarihli ön inceleme raporunda; Hatay Emniyet Müdürlüğüne olay öncesi konuyla ilgili çok sayıda ihbar geldiği, istihbarat birimleri tarafından -araç plakası, şahıs isimleri gibi bilgilerin de belirtilmesi suretiyle- Hatay Emniyetine bilgi verildiği, patlamanın meydana gelmesinde önlem almayan emniyet birimlerinin hizmet kusuru olduğu ve ilgililer hakkında soruşturma izni verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

5. İlgili emniyet görevlileri ile mülki idare amirleri hakkında Hatay Valiliği tarafından soruşturma izni verilmesi üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 30/12/2014 tarihinde görevi kötüye kullanma suçundan iddianame düzenlemiştir. İddianamenin kabulü ile Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde 19/1/2015 tarihinde kamu davası açılmıştır. Başsavcılık tarafından 7/1/2016 tarihinde aynı suça ilişkin olarak hazırlanan ikinci iddianamenin kabulüyle açılan kamu davası ise ilk ceza davası ile birleştirilerek görülmüştür.

6. İşbu bireysel başvuru yapıldığında derdest olan kamu davası, inceleme devam ederken neticelenmiştir. Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 1/6/2021 tarihli kararı ile -dönemin- Hatay İl Emniyet Müdürü R.K., Hatay İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele (TEM) Şube Müdürü N.E. ve Reyhanlı İlçe Emniyet Müdürü M.B.nin neticeten 8 ay 10 gün hapis cezası ile tecziyelerine ancak hükmedilen cezaların ertelenmesine karar verilmiştir. Kararda; gelen bir telefon ihbarı üzerine Millî İstihbarat Teşkilatınca (MİT) hazırlanan ve bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgiler içeren 10/5/2013 tarihli ve 2013/32 sayılı eylem ihbarı notunun Hatay İl Emniyet Müdürlüğüne teslim edilmesine ve evrakın nöbetçi memur tarafından taranarak ilgili birimi olan TEM Şubesi ve İlçe Emniyet Müdürlüklerine PolNet olarak isimlendirilen bilişim sistemi üzerinden gönderilmesine rağmen bu istihbari bilgiye emniyet görevlilerinin yeterli ilgiyi göstermedikleri ve eyleme karşı yeterli tedbir almadıkları ifade edilmiştir. Kararda ayrıca bu patlama olayı öncesinde 23/10/2012 tarihinden itibaren İl Emniyet Müdürlüğüne MİT tarafından bombalı eylemler ve eylemi gerçekleştirecek şahıslar ile iltisaklarını içeren birçok istihbari bilgi iletildiği ancak bu bilgilerin yeterince değerlendirilmediği kabul edilmiştir. Anılan mahkûmiyet hükümleri istinaf incelemesinden geçerek 7/11/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Başvurucunun Olaya İlişkin Olarak Açtığı Tam Yargı Davası

7. Başvurucu 13/1/2017 tarihinde İçişleri Bakanlığına sunduğu dilekçeyle yaralanma nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararların ödenmesi için talepte bulunmuştur. Talebinin 24/1/2017 tarihli işlemle reddi üzerine 29/3/2017 tarihinde 15.000 TL maddi ve 20.000 TL manevi tazminatın ödenmesi talebiyle tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde; patlamanın, ölümlerin ve yaralanmaların yaşanmasında idarenin kusuru olduğunu, istihbarat bilgisi bulunmasına rağmen önlem alınmadığını ileri sürmüş ve 5233 sayılı Kanun'dan ayrı olarak kusur sorumluluğu temelinde dava açıldığını vurgulamıştır. Ayrıca dilekçenin deliller kısmında -diğerlerinin yanı sıra- bazı kamu görevlileri hakkında görevi kötüye kullanma suçundan Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yürütülen ceza yargılamasına ilişkin dava dosyasını belirtmiştir.

8. Başvurucunun maluliyet oranının %7 olduğu tespitini içeren Hatay Devlet Hastanesinden alınan sağlık kurulu raporu esas alınarak düzenlenen 3/7/2019 tarihli ek bilirkişi raporunda başvurucunun olay nedeniyle uğradığı maddi zarar 96.638,94 TL olarak hesaplanmıştır. Başvurucu, maddi tazminat talebini anılan bilirkişi raporunda belirtilen miktar olacak

şekilde artırmıştır.

9. Hatay 1. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 18/9/2019 tarihli kararında ilk olarak İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişlerince hazırlanan ön inceleme raporu, Hatay Valiliği İl İdare Kurulunun soruşturma izni verilmesine ilişkin kararı ve Başsavcılık tarafından hazırlanan iddianamelere değinmek suretiyle olayın meydana gelmesinde idarenin ağır hizmet kusurunun bulunduğunu ve bu nedenle uyuşmazlığın 5233 sayılı Kanun kapsamında değil genel hükümler çerçevesinde çözümleneceğini belirtmiştir. İdare Mahkemesi; bu değerlendirme kapsamında davanın maddi tazminat talebi yönünden kabulüne, manevi tazminat yönünden ise kısmen kabulüyle 5.150 TL manevi tazminatın ödenmesine karar vermiştir.

10. Başvurucu ve İçişleri Bakanlığı karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucu istinaf dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- manevi tazminat miktarının düşük belirlenmesi nedeniyle kararın bozulmasını talep etmiştir. Davalı idare ise istinaf dilekçesinde olay nedeniyle bazı kamu görevlileri hakkında açılan ceza yargılamasının devam ettiğini, idarenin hizmet kusurunu ortaya koyan kesin bir yargı kararı bulunmadığını ve uyuşmazlığın 5233 sayılı Kanun çerçevesinde çözümlenmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

11. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi (Daire) 22/9/2021 tarihinde yaptığı inceleme neticesinde istinaf taleplerini kesin olarak reddetmiştir. Söz konusu kararda, davaya konu olayın bir terör eylemi olduğunu vurgulayarak uyuşmazlığın sosyal risk ilkesi kapsamında çözümlenmesi gerektiğini ancak İdare Mahkemesi kararının sonucu itibarıyla yerinde olduğu ve kaldırılmasını gerektirecek yasal bir nedenin bulunmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte söz konusu kararda İdare Mahkemesi kararında belirtilen gerekçeler ve başvurucunun hizmet kusurunun varlığına ilişkin ileri sürdüğü iddialar yönünden bir değerlendirmeye yer vermemiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 22/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 5/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu; gerçekleşen terör eylemine dair riskten haberdar olan kamu makamlarının saldırıyı önlemek adına gerekli önlemleri almaması nedeniyle yaşam hakkının, olaya ilişkin hazırlanan teftiş raporu ile bir kısım kamu görevlisi hakkında yürütülen ceza soruşturması kapsamında yapılan tespitlerin idarenin ağır hizmet kusurunu ortaya koymasına rağmen İdare Mahkemesinin uyuşmazlığı sosyal risk kapsamında ele alması nedeniyle adil yargılanma hakkının, İdare Mahkemesi ve Daire kararlarında yeterli gerekçeye yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının, benzer olaylara ilişkin olarak verilen farklı yargısal kararlar nedeniyle hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucu lehine hükmedilen maddi ve manevi tazminatın başvurucunun mağdur sıfatını kaldırıp kaldırmadığının öncelikle değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca şikâyetin temelinin kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin olup olmadığı hususunun değerlendirilmesinde fayda olduğu ifade edilmiştir. Son olarak idari yargı mercilerinin dava konusu maddi olay ve olgular ile delilleri değerlendirdikleri, hukuk kurallarının

yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardıkları sonucu ve kullandıkları takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdikleri ileri sürülmüştür. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında olaydan kaynaklanan travmaların devam etmesi nedeniyle mağdur sıfatının sona ermediğini belirtmiş ve başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

16. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre ölümün gerçekleşmediği bazı hâllerde de başvuru; kişiye karşı kullanılan gücün derecesi ile türü, güç kullanımının ardında yatan niyet ve amaç ile maruz kalınan eylemin mağdurun fiziki bütünlüğü üzerindeki sonuçları gibi hususlar birlikte değerlendirilerek yaşam hakkı kapsamında incelenebilir (Mehmet Karadağ [2. B.], B. No: 2013/2030, 26/6/2014, § 20; Mustafa Çelik ve Siyahmet Şeran [2. B.], B. No: 2014/7227, 12/1/2017, § 69; Yasin Ağca [1. B.], B. No: 2014/13163, 11/5/2017, § 110). Başvuruya konu terör saldırısı, Reyhanlı ilçesinin merkezî yerlerinde bomba patlatılması suretiyle gerçekleşmiş olup öldürücü niteliği konusunda şüphe bulunmayan bu saldırı nedeniyle çok sayıda kişi hayatını kaybetmiş; aralarında başvurucunun da olduğu çok sayıda kişi yaralanmıştır. Bu nedenle somut başvuruda yaşam hakkının uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Başvurucunun bütün şikâyetleri esas olarak öngörülebilir nitelikte olan terör saldırısının idarenin kusuru nedeniyle engellenemediği ve açtığı tam yargı davasının aksi yöndeki olgulara rağmen kısmen reddedildiğine ilişkindir. Dolayısıyla başvurucu, yaşam hakkının usul boyutu yanında devletin kusuru nedeniyle gerçekleşen terör saldırısı sonucu yaralandığından yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ne var ki bu iddia hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikteki kanıt, Anayasa Mahkemesinin elinde bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece yaşam hakkı kapsamında yapılacak inceleme sözü edilen hakkın usul boyutuyla sınırlı olacaktır (benzer değerlendirmeler için bkz. Hasan Kılıç [2. B.], B. No: 2018/22085, 27/1/2021; İbrahim Kanbal [2. B.], B. No: 2019/6690, 16/3/2022; Bülent Köreği [1. B.], B. No: 2021/21941, 11/6/2024; Veysel Sevmez [2. B.], B. No: 2021/5650, 8/1/2025).

18. Anayasa Mahkemesi Hasan Kılıç başvurusunda, yapılan yargılama sonucunda sosyal risk uyarınca başvurucu lehine hükmedilen tazminat bakımından yaptığı değerlendirmede yargılamada yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği yönünde bir tespitte bulunmaması ve idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca olaydan sorumlu olduğunun kabul edilmesi nedeniyle başvurucunun mağdur sıfatının ortadan kalkmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 41-43). Başvuruya konu yargılama sürecinde kesin nitelikteki Daire kararıyla olayın meydana gelmesinde hizmet kusuru bulunmadığı değerlendirilmiş ve uyuşmazlık sosyal risk ilkesi çerçevesinde çözümlenmiştir. Dolayısıyla somut başvuru bakımından da Hasan Kılıç başvurusundaki değerlendirmeden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır. Ayrıca başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni tespit edilmeyen eldeki başvuruda açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi gerekir (Perihan Uçar ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52) ancak yargı mercilerinin özenli inceleme yapma yükümlülükleri, yaşam hakkı ile ilgili her davada mutlaka mağdurlar lehine sonuca varılmasını garanti etmez (Aysun Okumuş ve Aytekin Okumuş [1. B.], B. No: 2013/4086, 20/4/2016, § 73).

20. İncelenen olaya konu yargılama sürecinde İdare Mahkemesi somut olgulara dayanarak

yaptığı değerlendirme neticesinde olayın meydana gelmesinde ağır hizmet kusuru bulunduğu sonucuna ulaşmış ve uyuşmazlığı genel hükümler çerçevesinde neticelendirmiştir (bkz. § 9). Öte yandan Daire, istinaf incelemesi sırasında tazminat talebine konu olayın bir terör saldırısı olması nedeniyle davanın sosyal risk kapsamında ele alınması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Anılan kesin nitelikteki Daire kararında idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığı yönündeki bu kanaate nasıl ulaşıldığına dair bir gerekçeye yer verilmemiştir. Oysaki İdare Mahkemesi kararında (bkz. § 9) gerekçelerine de yer verilmek suretiyle meydana gelen patlamalarda hizmet kusurunun bulunduğu belirtilerek maddi ve manevi tazminat isteminin hizmet kusuruna dayanılmak suretiyle tazminat hukukunun genel ilkelerine göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

21. Mülkiye müfettişi tarafından hazırlanan ön inceleme raporundaki tespitler doğrultusunda verilen soruşturma izni üzerine ilgili emniyet personeli hakkında görevi ihmal suçundan kamu davası açılmıştır. İdare Mahkemesi nezdinde açılan tam yargı davasında ne bahsi geçen ceza yargılaması sürecinde elde edilen deliller ne de mülkiye müfettişi inceleme raporu irdelenmiştir. Yürütülen ceza yargılaması neticesinde terör olayında ihmalleri tespit edilen dönemin il emniyet müdürü ile TEM şube müdürü ve ilçe emniyet müdürünün hapis cezası ile tecziyelerine karar verilmiştir (bkz. § 6). Ceza yargılaması neticesinde ulaşılan sonuç; bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgileri içeren istihbari bilgiye yeterli önem gösterilmediği ve eyleme karşı yeterli tedbir alınmadığı şeklindedir.

22. Başvurucunun açtığı tam yargı davasında idarenin yaşam hakkını koruyucu tedbirler almamasına yani olayda yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine dayandığı gözetildiğinde uyuşmazlığın çözümü için başvurucunun anılan iddialarının karşılanması gerektiği açıktır. Bu nedenle yargısal makamların Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği dikkat ve özende inceleme yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi

gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

27. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesine (E.2021/518, K.2021/1472) iletilmek üzere Hatay 1. İdare Mahkemesine (E.2017/2025, K.2019/946) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

M.T.

B. No: 2021/51434 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/51434

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

M.T. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/51434)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Furkan Samet ESER

Başvurucu : M. T.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör örgütü üyesi olma suçundan mahkûm edilen başvurucunun çeşitli anayasal haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu şüphesiyle Isparta Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından soruşturma başlatılmıştır.

3. Soruşturma neticesinde Başsavcılık tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlenmiştir.

4. Isparta 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından yapılan yargılama neticesinde başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği sabit görülerek 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

5. Başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararı temyiz incelemesinden geçmek suretiyle 27/5/2021 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

6. Başvurucu 12/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu FETÖ/PDY üyesi olma suçundan yürütülen soruşturma ve kovuşturma sonucunda hakkında verilen mahkûmiyet kararı nedeniyle adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerin, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, anayasal hakların ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Anılan düzenlemelerde başvuru yolu öngörülen durumlarda bireysel başvuru süresinin başlangıcına ilişkin olarak başvuru yollarının tüketildiği tarihten söz edilmekte ise de haberdar olunmayan bir hususta başvuru yapılamayacağı dikkate alınarak bu ibarenin nihai kararın gerekçesinin öğrenilebildiği tarih olarak anlaşılması gerekir. Bu öğrenme, somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleşebilir (Bilent Aktaş ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/19389, 7/12/2016, § 11).

12. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

13. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

14. İncelenen olayda başvurucu nihai kararı tam olarak hangi tarihte öğrendiğini belirtmemiştir. Bununla birlikte başvurucu müdafiinin nihai kararı 6/9/2021 tarihinde UYAP üzerinden okumak suretiyle öğrendiği sabittir. Buna göre başvurucunun tespit edilen öğrenme tarihinden itibaren otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 12/10/2021 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır. Başvuru formunda herhangi bir mazeret bildirilmediği de gözönüne alındığında başvurunun süresi içinde yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAMDİ BOZKURT (2)

B. No: 2021/55131 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/55131

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAMDİ BOZKURT BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2021/55131)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ali Erdem ŞAHİN

Başvurucu : Hamdi BOZKURT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kapalı görüşlerin dinlenerek kaydedilmesi nedeniyle haberleşme hürriyeti ile özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, yargı mercilerinin kararlarında kullandıkları ifade nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. İnfaz Hâkimliğine Yapılan Şikâyete İlişkin Süreç

2. Başvurucu, ihlal iddiasına konu ettiği idari uygulama tarihleri itibarıyla Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Somut olay 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 83. maddesine 17/6/2021 tarihinde eklenen dördüncü fıkra etrafında şekillenmiştir. Başvurucu, söz konusu fıkra kapsamında kapalı görüşlerin teknik araçlarla dinleneceğinden ve kayıt edileceğinden Ceza İnfaz Kurumunun bildirimiyle haberdar olmuştur. Bunun üzerine uygulamaya son verilmesi talebiyle Ceza İnfaz Kurumuna ve Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvurmuştur.

4. Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca (Kurul) başvurucunun talebi reddedilmiştir. Karar gerekçesinde öncelikle kapalı görüş yerlerinde bulunan telefonların standart ceza infaz kurumu projesi kapsamında kayıt sistemine entegre olarak çalıştığı

belirtilmiştir. Ardından bu telefonlara ait kayıtların 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi gereği, 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinde belirtilen genel ve özel önlemenin sağlanabilmesi için en fazla bir yıl süre ile saklandığı ifade edilmiştir. Nihayetinde anılan mevzuat uyarınca başvurucunun talebinin Ceza İnfaz Kurumunca karşılanmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

5. Başvurucu, anılan karar üzerine kapalı görüşlerin dinlenerek kaydedilmesi uygulamasının kaldırılması için Kayseri 1. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) 29/9/2021 tarihinde şikâyette bulunmuştur. İnfaz Hâkimliğince, Kurul kararının gerekçesine atıfla 30/9/2021 tarihinde şikâyetin reddine karar verilmiştir. Anılan kararda başvurucudan bahsederken hükümlü veya hüküm özlü ifadeleri kullanılmıştır.

6. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin söz konusu kararına karşı itiraz yoluna başvurmuştur. Başvurucu, itiraz dilekçesinde şikâyetinin esasına ilişkin açıklamalarının yanı sıra hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmemesine karşın İnfaz Hâkimliğinin kendisinden bahsederken hükümlü ifadesini kullanmasından da yakınmıştır. Anılan itiraz 12/10/2021 tarihinde Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) kesin olarak reddedilmiştir. Söz konusu kararda başvurucu hakkında "hükümlü Hamdi Bozkurt,.., hükümlüye ait itiraz dilekçesi,..., hükümlü tarafından yapılan itirazın REDDİNE,..., itiraz eden hükümlünün yokluğunda" ifadeleri kullanılmıştır.

7. Başvurucu, nihai kararı 15/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 19/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

B. Başvurucunun Tutuklanmasına Esas Alınan Ceza Yargılaması Süreci

9. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hakkında yürütülen soruşturma kapsamında 18/11/2016 tarihinde tutuklanmıştır. Ankara 21. Ağır Ceza Mahkemesi 13/11/2018 tarihinde başvurucunun anılan suçtan mahkûmiyetine ve tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

10. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine yapılan incelemede istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir. Temyiz kanun yolunda ise Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Yargıtay) tarafından 21/12/2021 tarihinde hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Nihayetinde Ankara 21. Ağır Ceza Mahkemesince 25/10/2023 tarihinde başvurucunun beraatine hükmedilmiş ve bu karar 3/12/2024 tarihinde Yargıtayın onama kararı ile kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı ile Haberleşme Hürriyetinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Başvurucu; kapalı görüşlerin fiziksel temas olmadan ziyaretçiyle telefon ile konuşularak yapıldığını, yakınlarının kamu düzeni ve kurum güvenliğine tehdit oluşturmadığını, teknik nedenlerle kayıt işlemine müdahale edilememesinin kabul edilemeyeceğini belirterek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede

Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

12. Başvuru, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi, kapalı görüş sırasında aile bireyleriyle telefon vasıtasıyla yapılan görüşmelerin teknik araçla dinlenmesine ve kaydedilmesine ilişkin iddiaların kabul edilebilir olduğu ve anılan denetleme yönteminin özel hayata saygı hakkına ve haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğuna karar vermiştir (Eşref Köse [1. B.], B. No: 2017/38098, 3/6/2020, §§ 53, 59).

15. Müdahalenin dayanağı olan 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrasının kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır. Belli türde suçtan hükümlü veya tutuklu olanların kapalı görüşlerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki müdahalenin kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla gerçekleştirildiği anlaşıldığından meşru amaç taşıdığı değerlendirilmiştir (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri [GK], B. No: 2021/54500, 23/10/2025, §§ 42-45).

16. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45; Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran [2. B.], B. No: 2016/371, 13/1/2021, § 73; İzge Hakan Günal (2) [2. B.], B. No: 2018/25425, 27/11/2024, § 15). Bu itibarla müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu yönünden inceleme yapılacaktır.

17. Anayasa Mahkemesi Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında uygulanan kapalı görüşlerin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki tedbire ilişkin geniş açıklamalarda bulunmuştur. Anılan kararda öncelikle ziyaret hakkının dış dünyayla iletişim kurmanın ve aile birlikteliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının önemli bir aracı olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında söz konusu hakkın gereği gibi kullanılmasının mahremiyet koşullarının oluşturulmasına ya da gereklilik hâlinde bu mahremiyete en az etki edecek yolun seçilmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Ardından dinleme ve kaydetme şeklindeki tedbire başvurulması ve bu tedbirin uygulanma süresi gibi hususların yasal sınırlar dâhilinde idarenin takdirinde olduğu vurgulanmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 50-52).

18. Bununla birlikte idarenin bu takdir yetkisini kullanırken ziyaret hakkının esasları ile ilgili mahpusların öznel durumları, suç türleri, tehlikelilik durumları gibi karara etki edebilecek tüm unsurları gözeterek, tedbirin gerekliliğini gösterir bireyselleştirilmiş, makul, öngörülebilir ve denetime imkân verecek nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçe sunması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca idarenin uygulanacak tedbiri somut olayın koşullarını dikkate alarak makul bir süreyle sınırlandırması ve müdahalenin devamına ihtiyaç duyulup duyulmadığının veya daha hafif araçlarla meşru amaca ulaşma olasılığının tespiti için

kararlarını belirli aralıklarla gözden geçirmesinin müdahalenin ölçülü kabul edilebilmesi bakımından son derece önemli olduğu belirtilmiştir. Nihayetinde söz konusu ilkeler ışığında müdahalenin demokratik toplum gereklerine uygun olduğu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulamadığından başvurucuların özel hayata ve aile hayatına saygı hakları ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 53-59).

19. İncelenen olayda ise idarenin başvurucunun suç türüne veya tehlikelilik durumuna göre Kanun'da belirtilen hangi grupta yer aldığını açıklamadığı, başvurucuya hangi nedenlerle dinleme ve kayıt tedbirinin uygulanacağı ile bu uygulamanın gerekliliğini bireyselleştirmediği ve bu bağlamda bildirimde bulunulmaksızın ilgili tedbire başvurduğu anlaşılmıştır (aynı yönde bkz. Musa Küçükabacı [1. B.], B. No: 2018/27826, 6/10/2022, § 38). Tedbirin hukuka uygunluğunu denetleyen yargı makamları ise idarenin gerekçesine atıfla şikâyeti reddetmenin ötesinde başkaca bir değerlendirme yapmamıştır. Dolayısıyla anılan mercilerin uygulamayı soyut olarak değerlendirmenin ötesinde Anayasa Mahkemesinin böyle bir müdahalede yapılmasını beklediği ve yukarıda sıraladığı açıklamalara uygun bir inceleme yaptıkları söylenemez (bkz. §§ 17, 18).

20. Sonuç olarak eldeki başvuruda Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

22. Başvurucu, hakkında kesin nitelikte bir mahkûmiyet kararının bulunmamasına karşın İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarında kendisinden hükümlü olarak bahsedilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

24. Masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karineye göre hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez; suçlu muamelesine tabi tutulamaz (Kürşat Eyol [2. B.], B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26). Kişinin henüz suç isnadı altında olduğu süreçte devam eden soruşturma ve yargılamalarda masumiyet karinesi bakımından önemli olan husus kamu makamlarının işlem ya da kararlarında belirttikleri gerekçeler veya kullandıkları dil nedeniyle bireye cezai sorumluluk yüklememeleri, ceza mahkemeleri tarafından henüz suçlu bulunmamış bireyin masumiyeti üzerine gölge düşürülmesine sebebiyet vermemeleridir (Galip Şahin [1. B.], B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 47). Kamu otoriteleri veya görevlileri tarafından hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen kişiyle ilgili olarak yargılama süreci bir mahkûmiyet hükmüyle kesinlik kazanmadan suçluluğa dair herhangi bir kanaat ifade edilmiş olması durumunda masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilecektir. Bu kapsamda karar vericilerin kullandıkları dil kritik önem taşır (Mustafa Akın [1. B.], B. No: 2013/2696,

9/9/2015, § 39).

25. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğine gönderdiği 29/9/2021 tarihli dilekçeyle Ceza İnfaz Kurumunun bazı uygulamalarından şikâyetçi olmuş; temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun şikâyetlerini değerlendiren İnfaz Hâkimliği ve İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı yapılan itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesi, kararlarında başvurucudan bahsederken hükümlü ifadesini kullanmıştır (bkz. §§ 5, 6).

26. Olayda başvurucunun 13/11/2018 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine karar verilmişse de söz konusu karar temyiz kanun yolunda bozulmuştur. Yapılan yargılama sonucunda başvurucunun 25/10/2023 tarihinde beraatine karar verilmiş ve bu karar 3/12/2024 tarihinde Yargıtayın onama kararı ile kesinleşmiştir (bkz. §§ 9, 10). Buna göre gerek hükümlü ifadesinin kullanıldığı kararların verildiği tarihlerde ve gerekse yargılama sürecinin bütününde başvurucu hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmünün bulunmadığı açıktır.

27. İnfaz Hâkimliğinin hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmeyen başvurucunun talebini değerlendirdiği kararında hükümlü ifadesine yer vererek özensiz bir dil kullandığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte başvurucunun anılan ifadenin kullanılmasına itiraz etmesine karşın Ağır Ceza Mahkemesi kararında da aynı ifadenin tekrarlandığı görülmüştür. Hakkında açılan ceza davası devam etmekte olan başvurucunun ilgili aşamada masumiyet karinesinden yararlandığı tartışmasızdır. İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarında başvurucudan bahsederken hükümlü ifadesinin kullanılmasının masumiyet karinesini zedeler nitelikte olduğu anlaşılmıştır (aynı yönde değerlendirmeler için bkz. Fatih Likoğlu [2. B.], B. No: 2019/41949, 17/7/2025, §§ 52, 53).

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesi ile 38. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

30. Başvurucunun serbest bırakıldığı, dolayısıyla iddialarıyla ilgili olarak yargı mercileri tarafından bir karar verilebilmesinin artık mümkün olmadığı dikkate alındığında ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

31. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurucunun uğradığı manevi zararın giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı değerlendirilmiştir. Buna göre eski hâle getirme kuralı çerçevesinde yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına

saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesi ile 38. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 5.064,40 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kayseri 1. İnfaz Hâkimliğine (E.2021/ 7915, K.2021/ 7962), Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/1884 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FATİH ÖZKAN

B. No: 2021/60045 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/60045

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATİH ÖZKAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/60045)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Fatih ÖZKAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza infaz kurumu nakil aracındaki olumsuz koşullar, adliye nezarethanesi ve nakil aracında kelepçeli olarak tutulma ve çıplak arama işlemi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) soruşturması kapsamında 1/8/2016 tarihinde tutuklanarak Adıyaman E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilmiştir. 25/1/2020 tarihine kadar bu kurumda barındırılan başvurucu, bu tarihte Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Kurum) nakledilmiştir.

3. Başvurucu 29/9/2021 tarihli dilekçeyle, yargılamasının yapılabilmesi için tutuklu olarak bulunduğu Adıyaman E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Adıyaman Adliyesine götürüldüğünü, beş defa nakil için kullanılan ve tabutluk olarak anılan aracın dar, gürültülü ve havasız olması nedeniyle moralinin bozulduğunu, mide bulantısı ve baş ağrısı gibi sıkıntılar yaşadığını, götürüldüğü adliyenin nezarethanesinde ise duruşmayı elleri kelepçeli olarak beklediğini, 25/1/2020 tarihinde nakledildiği Kuruma da dar oturma alanı bulunan, yetersiz havalandırması ve ışığı olan aynı tip araçla elleri kelepçeli olarak götürüldüğünü, bu şartlar altında 3,5-4 saat kadar süren yolculuğun kendisine ızdırap verdiğini, Türkoğlu 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna girişte çıplak olarak arandığını ileri sürerek

Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) ilgili kamu görevlileri hakkında şikâyette bulunmuştur.

4. Başsavcılık, başvurucunun dilekçesini ihbar olarak kabul etmiş; başvurucunun Türkoğlu 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığını iddia ettiği çıplak olarak aranma olayı yönünden 7/10/2021 tarihinde yetkisizlik kararı vererek dosyayı Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığının çıplak olarak aranmaya ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına karar vermesi üzerine başvurucu, 2022/42917 başvuru numaralı dosya ile bireysel başvuruda bulunmuştur. Anılan bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi 9/11/2023 tarihinde kabul edilemezlik kararı vermiştir.

5. Başsavcılık, başvurucunun nakil araçlarının durumuna ve kelepçeli olarak tutulmasına ilişkin diğer iddiaları hakkında ise olayda herhangi bir suç ve suç unsuru bulunmadığı gerekçesiyle 15/11/2021 tarihinde soruşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Başvurucunun karara yaptığı itiraz Adıyaman 1. Sulh Ceza Hâkimliğince 1/12/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 7/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 14/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Komisyon tarafından başvurucunun adli yardım talebi kabul edilerek başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, uygun fiziki şartlar taşımayan bir araç içinde naklinin gerçekleştirilmesi, hem yapılacak duruşmayı beklerken adliye nezarethanesinde hem de iki infaz kurumu arasında nakil işleminin yapıldığı araç içinde ellerindeki kelepçenin çözülmemesi, nakledildiği ceza infaz kurumunda çıplak aranması ve yaşadıkları hakkında yaptığı şikâyet üzerine başlatılan soruşturmanın etkili şekilde yürütülmemesi nedeniyle kötü muamele yasağı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesinin bazı kararlarına yer verilmiş; inceleme yapılırken Anayasa'nın ve mevzuatın ilgili hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında iddialarını tekrar etmiştir.

9. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında ve aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

A. Nakil Aracındaki Tutulma Koşullarına İlişkin İddia

10. Başvurucu; farklı nedenlerle on tanesi kısa süreli (ceza infaz kurumu ile aynı ilin adliye binası arasında), sonuncusu ise nispeten uzun bir süreyle bindirildiği nakil için kullanılan aracın dar olup ışık ve hava almaması nedeniyle moralinin bozulduğundan, midesinin bulanıp başının ağrıdığından bahsetmiş; iki ceza infaz kurumu arasındaki nakli sırasında ise yolculuğun uzun ve aracın fiziki şartlarının yetersiz olmasının kendisine ızdırap verecek bir seviyeye ulaştığını ifade etmiştir. Somut olayda başvurucu, nakiller süresince kamu görevlileri tarafından kasıtlı olarak kötü muameleye maruz bırakıldığını ileri sürmemiş, salt nakil için kullanılan aracın fiziki şartlarından şikâyetçi olmuştur.

11. Temel hak ve özgürlüklere saygı devletin tüm organlarının uyması gereken bir ilke olup bu ilkeye uygun davranılmadığı takdirde ortaya çıkan ihlale karşı öncelikle yetkili idari mercilere ve yargı makamlarına başvurulmalıdır. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun

yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermesi gerekir. İddia edilen hak ihlallerinin bu olağan denetim mekanizması içinde giderilememesi durumunda bireysel başvuru yoluna gidilebilir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17; Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§ 18, 19).

12. Başvuru yollarının tüketilmesi gereğinden söz edilebilmesi için öncelikle hukuk sisteminde hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişinin başvurabileceği idari veya yargısal bir hukuki yol öngörülmüş olmalıdır. Ayrıca bu hukuki yol iddia edilen ihlali tespit ederek ihlalin sonuçlarını giderici, etkili ve başvurucu açısından makul bir çabayla ulaşılabilir nitelikte olmalı ve sadece kâğıt üzerinde kalmayıp fiilen de işlerliğe sahip bulunmalıdır (Fatma Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/6577, 16/2/2017, § 39). Bununla birlikte soyut olarak makul bir başarı sunma kapasitesi olan bir yolun uygulamada başarıya ulaşmayacağına dair şüphe, o başvuru yolunun tüketilmemesini haklı kılmaz (Sait Orçan [1. B.], B. No: 2016/29085, 19/7/2017, § 36). Ayrıca yasal düzenlemeyle oluşturulan ve kanunun nesnel anlamına bakıldığında var olduğu hususunda bir tereddüt uyandırmayan hukuksal yolun fiilen denenmemiş veya kullanılmamış olması söz konusu yolun etkili olmadığı veya bulunmadığı sonucuna ulaşılabilmesi bakımından yeterli olmaz. Burada asıl dikkate alınması gereken şey, tazminat ödendiğini gösteren karardan ziyade tazminat ödenemeyeceğini ifade eden kararın var olup olmadığıdır. Teorik düzeyde tazminat için elverişli bir başvuru yolunun fiilen etkisiz olduğu sonucuna ancak mahkemelerin ilgili yolun tutulma koşulları nedeniyle oluşan zararların giderilmesini kapsamadığı temeline dayalı olarak reddetmeleri hâlinde varılabilir (B.T. [GK], B. No: 2014/15769, 30/11/2017, §§ 46, 52).

13. Başvurucunun başvuru yollarının tüketilmesi noktasında kendisinden beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediği başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmelidir (S.S.A. [1. B.], B. No: 2013/2355, 7/11/2013, §§ 27, 28). Bununla birlikte somut olayın koşulları itibarıyla başvuru yollarının tüketilmesinin yarar sağlamayacağı veya etkili olmadığının anlaşılması hâlinde anılan yollar tüketilmeden yapılan bir başvuru incelenebilir (Şehap Korkmaz [2. B.], B. No: 2013/8975, 23/7/2014, § 33).

14. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının mutlak nitelikli olmasından ötürü bu yasak açısından sağlanması gereken başvuru yolunun etkili olduğundan söz edilebilmesi için bunun ihlali önleyici ve bazı durumlarda cezalandırıcı olabilmesi, ayrıca gerektiğinde tamamlayıcı bir unsur olarak makul bir tazmin imkânı sunabilmesi gerekir. Aksi takdirde bu tür ihlaller açısından sadece tazmin yollarının öngörülmüş olması, bu tür muamelelere maruz kalan kişilere yapılanları kısmen veya zımnen meşrulaştırmış ve devletin tutma koşullarını Anayasa'nın güvence altına aldığı standartlara yükseltme yükümlülüğünü kabul edilemez şekilde azaltmış olacaktır (K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, §§ 72, 73). Bununla birlikte kişinin ihlal iddialarına konu yerden ayrılması durumunda tutma hâli de sona ereceğinden tutmadan kaynaklanan ihlalin devam ettiğinden söz edilemez. Bu durumda tutulma hâli sona eren kişinin tutulma koşullarının geleceğe yönelik olarak düzeltilmesini istemesinde hukuki yararı kalmayacaktır. Bu itibarla sözü edilen hâlde ihlali önleyici ya da tutulma koşullarının geleceğe yönelik olarak düzeltilmesini temin edici hukuk yollarına başvurulması anlamını yitirmekte, bu durumda uğranılan zararları tazmin edici mekanizmaların varlığı yeterli hâle gelmektedir. Dolayısıyla şikâyet edilen koşulların sona erdiği durumda bu koşullara ilişkin şikâyet

bakımından etkili hukuk mekanizmasının tazminat yolu olduğu söylenebilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. B.T., § 49).

15. İncelenen olayda başvurucunun şikâyet ettiği koşullar devam etmediğinden başvurucu için tutulma koşullarından doğan zararlarının tazmini için tazminat yollarının varlığı gerekli ve yeterlidir. Başvurucu, iddia ettiği ihlalin tespiti ve ihlalden doğan zararlarının tazmini için idari yargıda tam yargı davası açtığına ilişkin bilgi ve belge sunmamış; bu yolun etkisiz olduğunu da iddia etmemiştir. Bu nedenle başvurucunun hukuk sisteminde mevcut yargısal yolu tüketmeden başvuru yaptığı sonucuna varılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kelepçeli Tutulma ve Bekletilmeye İlişkin İddia

17. Başvurucu; yargılamasının yapılabilmesi için beş defa götürüldüğü adliye nezarethanesinde duruşmanın başlamasını elleri kelepçeli olarak beklediğini, 25/1/2020 tarihinde gerçekleşen nakil boyunca yine kelepçeli olarak tutulduğunu ileri sürmüştür.

18. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık eşiğine (derecesine) ulaşması gerekir. Asgari ağırlık eşiğine ulaşılıp ulaşılmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, mağdurun üzerinde bıraktığı fiziksel ve ruhsal etki ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi somut olaydaki tüm etkenler dikkate alınmalıdır (Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 75).

19. Hukuka uygun olarak tutulan bir kişiye kaçmasının ya da kendisine veya başkasına zarar vermesinin önlenmesi amacıyla kelepçe takılması yahut bu kişide aynı amaçlarla hareketi kısıtlayıcı başka araçların kullanılması, makul ölçüde gerekli olanın ötesinde bir güç kullanımı veya kişinin kelepçeli hâlinin kamuya teşhir edilmesi amacı olmadığı sürece kural olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden sorun oluşturmamaktadır. Tutmanın haksız olduğunun sonradan anlaşılması da sonucu değiştirmez. Bununla birlikte sözü edilen zorlayıcı tedbire başvurulması, kendisine kelepçe takılan kişinin fiziksel veya ruhsal durumu ve/veya tedbirin kişideki fiziksel yahut ruhsal etkileri nedeniyle asgari ağırlık eşiğine ulaşabilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Kazim Aksoy (2) [2. B.], B. No: 2015/8409, 4/7/2019, § 38; Ö.U. [1. B.], B. No: 2016/62587, 23/6/2020, §§ 32, 33, 35).

20. Başvurucu, kamuya teşhir edilmesi amacıyla kelepçe takıldığını, kelepçe tedbirine başvurulmasının fiziksel ya da ruhsal bütünlüğünü olumsuz etkilediğini veya kelepçe takılmasına engel herhangi bir sağlık problemi olduğunu iddia etmemiştir. Bu nedenle hakkında verilmiş tutuklama kararı gereğince ceza infaz kurumunda barındırılan başvurucuya infaz kurumu dışında bulunduğu anlarda hareketlerinin kısıtlanması amacıyla kelepçe takılmasının -nakil güvenliğinin sağlanması gerekçesi de dikkate alındığında- makul bir tedbir olduğu, kelepçeli tutma süresinin nispeten kısa sürdüğü de gözetildiğinde söz konusu tedbirin kötü muamele yasağının ihlali için aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşmadığı sonucuna varılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Çıplak Aramaya İlişkin İddia

22. Başvurucu, Türkoğlu 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna girişte çıplak olarak

arandığını ileri sürerek kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

23. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuruların incelenmesinde, bu Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır."

24. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Dava şartları şunlardır:

…

ı) Aynı davanın, daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olmaması.

i) Aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmamış olması."

25. 6100 sayılı Kanun'un 115. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. Ancak, dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmemişse davayı dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddeder."

26. Buna göre bireysel başvuruların incelenmesinde, 6216 sayılı Kanun ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanacaktır. Bireysel başvuruya ilişkin anılan mevzuatta mükerrer başvuru düzenlenmemiştir. Dolayısıyla aynı başvurucunun aynı nedenle birden fazla bireysel başvuruda bulunması durumunda başvurunun 6100 sayılı Kanun'un dava şartlarına ilişkin yukarıda belirtilen hükümleri kıyasen uygulanmak suretiyle reddedilmesi gerekir.

27. Başvurucu, aynı ihlal iddiasıyla bireysel başvuru yapmıştır. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonun 9/11/2023 tarihli ve 2022/42917 numaralı kararıyla başvurucunun hükmen çıplak aramaya ilişkin iddiaları kabul edilemez bulunmuştur.

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının mükerrer başvuru olması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Nakil aracındaki tutulma koşullarından dolayı kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kelepçeli tutulma ve bekletilmeden dolayı kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Çıplak aramadan dolayı kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın mükerrer başvuru olması nedeniyle REDDİNE,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF

TUTULMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BİLAL KARAKURT

B. No: 2021/62372 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/62372

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BİLAL KARAKURT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/62372)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Sinan ARMAĞAN

Başvurucu : Bilal KARAKURT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; doktorlar tarafından yapılan tıbbi işlemlerin hatalı olması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, ceza infaz kurumu görevlileri ile jandarmanın sağlık hizmetlerini geciktirmesi veya düzgün şekilde yerine getirmemesi, hukuka aykırı şekilde kelepçe ve zincir kullanılması nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, sağlık sorunlarının tedavisi için geçici olarak 20/11/2018 tarihinde Bakırköy/Metris 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (İnfaz Kurumu) getirilmiş ve 6/7/2020 tarihine kadar burada barındırılmıştır. Başvurucu, İnfaz Kurumunda tutulmaktayken 22/11/2019 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) şikâyet dilekçesi yazmıştır. Başvurucu şikâyet dilekçesinde;

i. 1/9/2019 tarihinde dizinde oluşan şişlik nedeniyle 4/9/2019 tarihinde revirde muayene olduğunu, kendisine bazı ilaçlar verildiğini ve on gün sonra kontrole gelmesinin söylendiğini fakat bildirilen tarihte kontrole çağrılmadığını, dizindeki şişliğin düzelmemesi nedeniyle 18, 24 ve 25 Eylül ile 2 Ekim tarihlerinde revire çıkıp bir hastaneye sevk edilmek istediğini bildiren bir dilekçe yazmasına rağmen revire çıkamadığını, 3/10/2019 tarihinde infaz hâkimliğine şikâyet dilekçesi yazması üzerine İnfaz Kurumunun müdürünün kendisini

çağırıp hastaneye sevk edileceğini söyleyerek dilekçesini göndermemesi konusunda ikna ettiğini, aynı gün revire çıkarıldığını ama üzerinden bir ay geçmesine rağmen yine hastaneye sevk edilmediğini, 7 ve 14 Kasım'da müdüre yeniden sözlü talepte bulunmasına rağmen sevk işleminin gerçekleştirilmediğini, 1/9/2019 tarihinde başlayan diz rahatsızlığının günlük hayatını zora soktuğunu, artık kalıcı bir hasar olmaya başladığını,

ii. Retina rahatsızlığı nedeniyle 21/11/2018 tarihinde gözünden ilk kez ameliyat olduğunu, şu ana kadar da gözünden toplam dört ameliyat geçirdiğini, bu süreçte ciddi ihmaller yapılarak mağdur edildiğini, 28/2/2019 tarihinde ameliyatı yapan doktorun ilk ameliyat sırasında kullanılan silikonun çok erken deforme olduğunu söyleyerek tutanak düzenlenmesini istediğini, buna göre ilk ameliyatta kullanılan silikonun yeterli özellikte olup olmadığının araştırılmasını gerektiğini, 30/9/2019 tarihinde yapılan ameliyatta gözüne takılan merceğin kaydığının bir gün sonra yapılan kontrolde fark edildiğini, bunun üzerine 4/10/2019 tarihinde yeniden ameliyat olması gerektiğinin söylendiğini, o tarihte ameliyat olduğunu fakat ertesi gün yapılan kontrolde merceğin yanlış yerleştirildiği söylenerek üç hafta sonra bir kez daha ameliyat olması gerektiğinin iletildiğini, bu süreçte 30 Eylül ve 4 Ekim'de yapılan ameliyatlarda çok ciddi doktor hataları yapıldığını, yetersiz olan hekimin yetiştirilmesi için kendisinin kullanıldığını, gözünde %90 görme kaybı olduğunu, sağlığını tehlikeye atanlar hakkında gerekli incelemenin yapılmasını istediğini,

iii. 21/11/2018 tarihinde Beyoğlu Devlet Hastanesinde tedavisi için yatırıldığı mahkûm hasta odasında eline kelepçe, ayağına zincir takılarak yatağa bağlandığını, güvenlik gerekçesiyle yapıldığı bildirilen bu eylemin insan haklarına aykırı olduğunu görevli askere söylediğini, hastane personelini çağırarak bu durumun tutanak altına alınmasını istediğini fakat isteğinin yerine getirilmediğini, ameliyattan sonra yüzüstü yatmasının ameliyatın başarısı için zorunlu olduğunun doktor tarafından söylendiğini, buna rağmen ameliyattan çıktıktan sonra ertesi gün yine yatar durumdayken ayağına zincir, otururken ise eline kelepçe takılmaya devam edildiğini, o tarihteki kötü muamele nedeniyle ilgili askerî personel hakkında yasal incelemenin yapılmasını talep ettiğini,

iv. 28/2/2019 tarihli ikinci göz ameliyatı sonrasında yanında dört asker varken eline takılan kelepçeyle yatağa bağlandığını, 30/9/2019 tarihli üçüncü ameliyat öncesinde ellerindeki kelepçe çözülmeden tansiyonunun ölçüldüğünü, damar yolu açıldığını, bu nedenle canının yandığını, kelepçenin ameliyat masasında çıkarıldığını,

v. 4/10/2019 tarihinde yapılan dördüncü ameliyattan sonra mercek doğru yerleştirilmediği için üç hafta sonra düzeltileceğinin söylendiğini fakat yedi haftadan fazla süre geçmesine rağmen sevkinin yapılmadığını, bu sürede kayan mercek nedeniyle görmesinin bozuk olduğunu, sıkıntı yaşadığını, sürekli olarak hastaneye sevklerini aksatan ve tedavisinin uzamasına neden olan -geçici olarak bir yıldır tutulduğu- İnfaz Kurumu yetkililerinden şikâyetçi olduğunu belirtmiştir.

3. Başsavcılık, şikâyet dilekçesi üzerine başlattığı ceza soruşturması kapsamında 4/12/2019 tarihinde başvurucunun ifadesini almıştır. Başvurucu; ifadesinde geçici olarak getirildiği ve bir yıldır süreyle tutulduğu İnfaz Kurumunda defalarca Beyoğlu Göz Hastanesine sevkinin yapıldığı ve her defasında ellerindeki kelepçeler çıkarılmadan muayene edildiğini, 21/11/2018 tarihinde yatarak gördüğü tedavi sırasında elinden kelepçeyle ve ayağından zincirle yatağa bağlandığını, bu durumun saat 15.00'ten ertesi gün saat 07.00-08.00'e kadar sürdüğünü, askerlere sorduğunda Binbaşı A.nın talimatıyla bunu yaptıklarını söylediklerini, istememesine rağmen bu şekilde fotoğrafını çekerek Binbaşı A.ya gönderdiklerini beyan

etmiştir. Ayrıca dizindeki sorun nedeniyle beş kere dilekçe vermesine ve iki kere sözlü talep etmesine rağmen hastaneye sevkinin ancak seksen gün sonra gerçekleştirildiğini, göz ameliyatlarının düzgün yapılmadığını, uygun şekilde tedavi edilmediğini, doktorların yetersiz olduğunu belirtmiştir.

4. Başsavcılık 6/12/2019 tarihinde İnfaz Kurumuna müzekkere yazarak şikâyet edilen hususların incelenerek sorunun niteliğinin ve yapılan işlemlerin mevzuata uygun olup olmadığının belirlenmesini istemiştir.

5. İnfaz Kurumu 9/12/2019 tarihli cevap yazısında; Bandırma 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan sağlık sorunları için sevk edilen başvurucunun göz rahatsızlığı olduğunu, bu nedenle Beyoğlu Göz Hastanesinde randevusunun alındığını, gerekli tetkik ve tedavilerinin yaptırıldığını, diz şikâyetiyle ilgili olarak Bayrampaşa Devlet Hastanesine sevkinin sağlandığını ve yumuşak kitle tanısı konulduğunu, bu nedenle ameliyat olmasının önerildiğini, bunun için İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi Polikliniğine sevkinin uygun görüldüğünü, orada yapılan muayene sonucunda MR tetkiki istendiğini, bu amaçla 10/12/2019 tarihli hastane sevk listesine eklendiğini, söz konusu tarihte sevkinin yapılacağını bildirmiştir. Başvurucuyla ilgili tetkik ve tedavi işlem belgeleri yazıya eklenmiştir. Yazıda, jandarmanın başvurucuya kelepçe takmasıyla ilgili olarak 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 50. maddesinde zorlayıcı araçların kullanılmasının düzenlendiğinden bahsedilmiş; yazıya bu konuyla ilgili olarak bir belge veya tutanak eklenmemiştir.

6. İnfaz Kurumu tarafından anılan yazı ekindeki belgede -ilgili sağlık belgeleri ve raporları da gönderilerek- başvurucunun faydalandığı sağlık hizmetleri daha detaylı açıklanmıştır. Buna göre 2018 yılı Kasım ayından 2019 yılı Aralık ayı sonuna kadar başvurucu, göz rahatsızlığı için Beyoğlu Göz Hastanesine (Ameliyat için yapılan sevklerden bahsedilmemiştir.), dizindeki rahatsızlıkla ilgili olarak ise 25/11/2019 tarihinde Bayrampaşa Devlet Hastanesine ve ertesi gün İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesine toplamda on iki kez sevk edilmiştir.

7. Başsavcılık, başvurucunun şikâyetiyle ilgili soruşturmada 10/2/2020 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Verilen kararda başvurucunun gözüyle ilgili yapılan sağlık işlemleri sıralanmış; 20/12/2019, 25/12/2019 ve 31/12/2019 tarihlerinde ise başvurucunun kendi isteğiyle gözünden ameliyat olmak istemediğinden bahsedilmiştir. Ayrıca 9/12/2019 ve 6/1/2020 tarihlerinde dizindeki rahatsızlık nedeniyle İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi Polikliniğine sevk edildiği, gerektiğinde poliklinik kontrolü önerildiği belirtilmiştir. Kelepçe takılması iddialarıyla ilgili olarak Başsavcılık kararında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılan başvurucu konusunda jandarmanın takdir ve yetkisini hastanedeki yatağında yattığı sırada kelepçe takma yönünde kullandığı ifade edilmiştir.

8. Sonuç olarak Başsavcılık verdiği kararı "müştekinin misafir hükümlü olarak kaldığı cezaevi şartlarında ve mevzuat çerçevesinde tedavisi için gerekli işlemlerin yapıldığı, defalarca hastaneye götürüldüğü ve hastanede o bölüme bakan doktor kimse ona ulaştırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla müştekinin tedavisinin kasten yaptırılmadığına, kasten yanlış tedavi uygulandığına ve muayeneleri sırasında haksız yere kelepçe takıldığına dair soyut iddia dışında takibi gerektirir ya da dava açmaya yeterli herhangi bir delil, bilgi, belge" bulunmadığı şeklindeki gerekçeye dayandırmıştır.

9. Başvurucu verilen karara itiraz etmiş; itiraz dilekçesinde şikâyet dilekçesindeki iddiaları

yanında;

- 21/11/2018 tarihinde yapılan tedavisi sırasında ameliyattan önce yirmi saat, ameliyattan sonra ise yirmi dört saat eline kelepçe ve ayağına takılan zincirle yatağa bağlandığını, hâlbuki hiçbir şekilde kaçma, direnme veya saldırı riski oluşturmadığını,

- 30/9/2019 tarihli ameliyattan sonra bir gün hastanede kalması gerekirken aynı gün personel yetersizliği gerekçe gösterilerek ameliyattan üç saat sonra hastaneden çıkarıldığını, ertesi gün yeniden kontrol için hastaneye getirildiğini, bu şekilde sağlığının tehlikeye atıldığını, epikriz raporunda bu durumun görüldüğünü, 4/10/2019 tarihli ameliyatı sonrasında da aynı uygulamanın yapıldığını, aynı gün yeteri kadar dinlenmeden hastaneden çıkarılıp ertesi gün kontrole getirildiğini, hâlbuki epikriz raporunda hastane çıkışının 7/10/2019 olarak gözüktüğünü, ayrıca 31/10/2019 tarihli göz kontrolüne götürülmediğini, kontrol için sevkinin Başsavcılığa şikâyet dilekçesi verdikten sonra 26/11/2019 tarihinde yapıldığını,

- Dizindeki sağlık sorunuyla ilgili olarak ilk kez Başsavcılığa şikâyet dilekçesi verdikten sonra 25/11/2019 tarihinde Bayrampaşa Devlet Hastanesine götürüldüğünü, orada muayene edilmesi üzerine İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiğini, bu hastanede MR görüntülemesi istendiğini fakat 9/12/2019 tarihli MR randevusuna götürülmediğini, MR görüntülemesi yapıldıktan sonra muayene için 25/12/2019 tarihine randevu verildiğini ancak iki hafta (7/1/2020 tarihinde) geç götürüldüğünü, yapılan muayenede dizinde hasar kaldığının, bir daha şişmesi hâlinde ameliyat edileceğinin söylendiğini ileri sürmüştür.

10. Başvurucu 7/6/2021 tarihinde sunduğu dilekçeyle yüzüstü yatması gerektiğini de belirten 28/2/2019 tarihli doktor tavsiye listesini, ameliyatlar sonrası erkenden hastaneden çıkarıldığı iddiasına ilişkin olarak epikriz raporlarını, 31/10/2019 tarihinde göz muayenesi kontrol randevusu verildiğini gösteren belgeyi sunmuştur. Sunulan epikriz raporlarında 30/9/2019 tarihli üçüncü ameliyat için çıkış tarihi 1/10/2019, 4/10/2019 tarihli dördüncü ameliyat için ise çıkış tarihi 7/10/2019 olarak gösterilmiştir.

11. Başvurucunun itirazı Bakırköy 4. Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) tarafından 10/9/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Kararda; toplanan delillere göre Başsavcılığın kararının usul ve kanuna uygun olduğu belirtilmiştir. Verilen karar 13/10/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, başvurucu 27/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Maddi ve Manevi Varlığın Korunması ve Geliştirilmesi Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu, göz ameliyatlarını yapan doktorların tıbbi müdahalelerinin yetersizliği nedeniyle gözünde yüksek oranda görme bozukluğu meydana geldiğini iddia etmiştir.

15. Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında belirtildiği üzere yaşam hakkının veya bedensel bütünlüğün ihlaline kasten ya da ağır ihmalle sebebiyet verilmemiş ise etkili bir

yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmemektedir. Failin belirsiz olmadığı ve kişinin kendisine zarar verilmek kastıyla hareket edildiği yönünde bir iddiasının bulunmadığı durumlarda Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük mağdura adli ya da idari yargı mercileri önünde açabileceği bir tazminat ya da tam yargı davası yolunun tanınmış olmasıyla yerine getirilmiş sayılır (Yaprak Yüksek [1. B.], B. No: 2013/9116, 14/10/2015, §§ 32, 33, 35; Ramazan Demir [2. B.], B. No: 2014/16285, 22/3/2018, § 36).

16. Ceza yargılamasında objektif sorumluluğa yer verilmezken tazminat davalarında objektif sorumluluk ilkesinin etkin şekilde uygulandığı ve aynı maddi olaylar çerçevesinde daha düşük bir ispat standardı kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda ceza hukukunda taksire dayalı sorumluluk istisnai nitelik taşımasına rağmen taksirle başkalarına verilen zarar nedeniyle tazminat sorumluluğu kapsamında giderim imkânının daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Tazminat sorumluluğunda asıl gayenin zarar görenin zararının telafi edilmesi olduğu, bu yolun daha yüksek başarı şansı sunabilecek etkili bir yol olduğu hususu dikkate alınmalıdır (Yaprak Yüksek, § 37).

17. Bu bağlamda kişinin vücut bütünlüğüne yönelen eylemlerde kasıt ya da ağır ihmalin bulunmadığı, aydınlatma yükümlülüğü kapsamında olayın ve failin belirli olduğu durumlarda hukuki tazmin yolunun -daha yüksek başarı şansı sunabilecek- kullanılabilir ve etkili bir başvuru yolu olduğu değerlendirilmektedir (Ramazan Demir, § 38). Somut olaydaki gibi vücut bütünlüğüne yönelik taksir veya ihmalden kaynaklanan zararlara ilişkin uyuşmazlıklarda tüketilmesi gereken etkili yol hukuki tazmin yoludur.

18. Olayda beden bütünlüğüne yönelik ihmal suretiyle yapılan müdahaleyle ilgili olarak yalnızca ceza soruşturması yoluna başvurulduğu, tazminat davası açma yoluna gidilmediği gözönüne alındığında Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilmesi için etkili olan başvuru yolunun tüketilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucu; Başsavcılığa ve Hâkimliğe sunduğu dilekçelerdeki şikâyetleri tekrarlayarak etkili bir ceza soruşturması yürütülmediğini, olayın tanıklarının dinlenilmediğini, verilen kararlarda; zincirle bağlandığını, hastaneden erken çıkarıldığını, dizindeki rahatsızlık nedeniyle hastane sevklerinin geç yapıldığıyla ilgili iddialarının tartışılmadığını belirterek adil yargılanma hakkı ve yaşam hakkı ile kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

21. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; ilgili mevzuat hükümlerine ve içtihatlara yer verildikten sonra mevcut başvuruda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

1. Ceza İnfaz Kurumu Görevlileri ve Jandarmadan Kaynaklanan Sağlık Hizmetlerinin Geciktirildiği veya Düzgün Şekilde Yerine Getirilmediği Nedeniyle Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

22. Başvurucu, göz ve dizindeki rahatsızlıkların tedavisi nedeniyle kamu görevlileri hakkında çeşitli şikâyetlerde bulunmuş; bunların kasıtlı olarak gerçekleştirildiğini ileri sürmüştür.

23. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

24. Anayasa'nın 17. maddesi, tutuklu ve hükümlülerin tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle tutuklu ve hükümlüler özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı, bu kişilere ihtiyaç duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (Turan Günana [1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 39).

25. Anılan yükümlülüğün hiç veya gerektiği gibi yerine getirilmemesi nedeniyle kişinin hayatı veya sağlığı için tehlikeli bir durum oluşursa, kişi şiddetli veya uzun süreli bir acı çekerse ya da kişinin tıbbi yardım alamadığı için yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissi asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşırsa Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği kabul edilebilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Hayati Kaytan [2. B.], B. No: 2014/19527, 16/11/2016, § 44).

26. Eldeki olayda başvurucu, dizindeki rahatsızlıkla ilgili olarak ilk kez 4/9/2019 tarihinde İnfaz Kurumunda muayene olduğunu fakat dizindeki şişliğin geçmemesi nedeniyle hastaneye sevk edilmediğini iddia etmiştir. Aynı yıl eylül ve ekim aylarında hastaneye sevki konusunda birçok kez yazılı ve sözlü olarak talepte bulunduğunu, sevkinin yapılmaması sonrasında infaz hâkimliğine şikâyet yoluna başvurmak istediğini fakat şikâyetinden İnfaz Kurumu Müdürünün kendisini ikna etmesi üzerine vazgeçtiğini ileri sürmüşse de bu iddialarına ilişkin bir belge veya somut veri sunmamıştır. Dosyadaki belgelere göre başvurucu, dizindeki rahatsızlık nedeniyle 25/11/2019 tarihinde Bayrampaşa Devlet Hastanesi Ortopedi Polikliniğine sevk edilmiş; tedavi işlemleri İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesinde devam etmiştir. Başvurucunun iddia ettiği gibi MR görüntülemesi için verilen randevuya veya kontrol muayenesine geç götürüldüğüne ilişkin dosyada bir belge yoktur. Kaldı ki başvurucunun yaşadığını iddia ettiği birkaç haftalık gecikmeler nedeniyle sağlığının bu durumdan olumsuz etkilendiğine ilişkin olarak soyut iddiası dışında bir sağlık raporu da bulunmamaktadır.

27. Öte yandan başvurucunun göz rahatsızlığıyla ilgili sağlık hizmetlerinden kaynaklanan ilk şikâyetinin göz ameliyatlarından sonra hastaneden erkenden çıkarılarak hastane yerine İnfaz Kurumunda tutulması olduğu görülmüştür. Olaya bakıldığında başvurucu, ameliyatlar sonrası kontrol için ertesi sabah İnfaz Kurumundan hastaneye getirilmiştir. Bu durumu başvurucu da kabul etmektedir. Sunduğu belgelere göre başvurucunun ameliyat sonrası yüzüstü yatmasının doktor tarafından önerildiği anlaşılmıştır. Buna karşın başvurucu, hastaneden İnfaz Kurumuna götürülüp ertesi sabah yine hastaneye getirilirken doktor

önerisinin aksine yüzüstü yatış pozisyonu dışında naklinin yapıldığını iddia etmemiştir. Ayrıca ameliyatlardan sonra İnfaz Kurumuna götürülmesinin ne gibi bir sağlık sorununa yol açtığını da açıklamamıştır. Diğer taraftan başvurucu 31/10/2019 tarihli göz muayenesine götürülmediğini, bu nedenle görmede bozukluk yaşadığını iddia etmişse de sevkinin yapılmamasıyla ilgili olarak İnfaz Kurumu yetkililerine başvurduğuna, buna rağmen yine de sevkinin gerçekleştirilmediğine ilişkin bir iddia ileri sürmemiş; gecikme nedeniyle sağlığının bozulduğunu ortaya koyan bir rapor veya belgeden de bahsetmemiştir. Nihayetinde 26/11/2019 tarihinde hastaneye sevk edilerek kontrolünün yapıldığını söylemiştir. İncelenen olayda bir aydan kısa olan gecikmenin sağlık hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde ortaya çıkabilecek aksaklıkların ötesinde kamu görevlilerinin kasıtlı davranışları sonucunda meydana geldiği konusunda bir delil bulunmamaktadır.

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Hukuka Aykırı Şekilde Kelepçe ve Zincir Kullanılması Nedeniyle Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

29. Başvurucu; göz ameliyatları öncesi ve sonrasında, tansiyonu ölçülüp damar yolu açılırken sebepsiz yere ellerinin kelepçelendiğini, yatağa yatarken de ayağından zincirlendiğini, saatlerce bu şekilde tutulduğunu iddia etmiştir.

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

31. Hukuka uygun olarak tutulan bir kişinin kaçmasının ya da kendisine veya başkasına zarar vermesinin önlenmesi için kelepçe gibi bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlara başvurulması -makul ölçüde gerekli olanın ötesinde güç kullanımı ya da kamuya teşhir içermemesi durumunda- genellikle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden sorun oluşturmaz. Tutmanın haksız olduğunun sonradan anlaşılması da sonucu değiştirmez (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Ö.U. [1. B.], B. No: 2016/62587, 23/6/2020, §§ 32, 35; Bulut Doğan [2. B.], B. No: 2020/977, 22/5/2024, § 37).

32. Bununla birlikte kelepçe gibi hareket kısıtlayıcı araçların kullanılması, somut olayın koşulları nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için aranan asgari ağırlık derecesine ulaşabilir. Bu konuda yapılacak değerlendirmede tutulanın mahkûm olduğu suçun ağırlığı, adli sicil kaydı ve şiddet geçmişi ile tutumu, muamelenin kamusal niteliği, süresi ve tutulanın fiziksel sağlığı ile ruhsal sağlığı üzerindeki etkileri gibi hususlar dikkate alınabilir. Muayene sırasında hareket kısıtlayıcı araçların kullanımı konusunda yapılacak değerlendirmede muayenenin kapsam ve mahiyeti de gözetilebilir (Leyla Akyıldız [GK], B. No: 2019/24131, 20/3/2025, § 59).

33. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin savunulabilir iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili

olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 111, 112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri, §§ 101-103). Ayrıca soruşturma sonunda verilen karar, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığıyla ilgili bir değerlendirme içermelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cebrail Bektaş ve Yüksel Şahin [2. B.], B. No: 2015/4787, 25/9/2019, § 64).

34. Olayda başvurucu, gerekmediği hâlde kelepçe ve zincirle el ve ayağından bağlandığını soruşturma boyunca birçok kez dile getirmiştir. Özellikle göz ameliyatı öncesinde ve sonrasında saatlerce bu şekilde tutulduğunu, ameliyatın başlama anına kadar bunların çıkarılmadığını ileri sürmüştür. İddia konusu muameleye maruz kaldığı sırada başvurucunun devletin denetim ve gözetimi altında olduğu, soruşturma dosyasına bakıldığında başvurucunun iddialarının aksine bir delil veya kamu makamlarının bir kabulü bulunmadığı dikkate alındığında başvurucunun iddialarının savunulabilir nitelikte olduğunu söylemek gerekir. Dolayısıyla Başsavcılık, başvurucunun iddiaları hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütmekle yükümlüdür.

35. Başsavcılık, başvurucunun iddialarının araştırılması için İnfaz Kurumuna yazı yazmış; bu konuda başka bir araştırma yapmamıştır. Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda jandarmanın başvurucuya yatağında yattığı sırada kelepçe takma yönünde takdir hakkını kullandığı, muayeneler sırasında kelepçe kullanımına ilişkin ise soyut iddia dışında delil bulunmadığı kabul edilmiştir. Başsavcılığın bu sonuca varmasının tek nedeni olarak ortaya çıkan İnfaz Kurumu yazısına (bkz. § 5) bakıldığında başvurucunun iddiaları özelinde herhangi bir tutanak, ifade veya belgeden söz edilmediği, yalnızca 5275 sayılı Kanun'daki kelepçe kullanılmasına ilişkin mevzuattan bahsedildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan zincirle bağlanıldığına ilişkin iddialar hakkında ise hiçbir değerlendirmede bulunulmamıştır. Dolayısıyla Başsavcılık tarafından başvurucunun iddialarının ve olayın gerçekleşme koşullarının aydınlatılmasına imkân veren etkili bir soruşturma yapıldığından söz edilemez. Buna göre özellikle olayın faili olan kamu görevlilerinin ifadesinin alınmaması, kelepçe veya zincir kullanılmasıyla ilgili düzenlenen tutanak olup olmadığının, ayrıca söz konusu araçlar kullanılmışsa başvurucunun kaçma veya başkalarına ya da kendisine zarar verme konusunda tehlike oluşturup oluşturmadığı konusunda yetkililerin değerlendirme yapıp yapmadığının araştırılmaması, olayın tanığı olan sağlık çalışanlarının beyanlarına başvurulmaması, varsa kamera kayıtlarının istenmemesi kayda değer eksiklikler olarak gözükmektedir. Kelepçe 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı araçların kullanılması" başlıklı 50. maddesine göre -diğer hâller dışında- hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbi nedenlerle, olay tarihinde yürürlükte bulunan mülga Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün "Zorlayıcı araçların kullanılması" başlıklı 155. maddesine göre ise -diğer hâller dışında- muayene, teşhis ve tedavi sırasında muayene, teşhis ve tedavi işlemlerinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için zorunlu görülmesi hâlinde ceza infaz kurumu tabibi veya hekimin talep ve gözetiminde kullanılabilir. Bu bakımdan Başsavcılık, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmış, temelden yoksun bir sonuca ulaşmıştır.

36. Tespit edilen eksiklikler nedeniyle bu aşamada kötü muamele yasağının maddi boyutu

yönünden inceleme yapılması mümkün görülmemiştir.

37. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

38. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 200.000 TL manevi ve miktar belirtmeksizin maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

39. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

40. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup soruşturmanın şüpheli kişi veya kişiler hakkında kamu davası açılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmaya konu eylemlerle ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

41. İhlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 165.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Ceza infaz kurumu görevlileri ve jandarmadan kaynaklanan sağlık hizmetlerinin geciktirildiği veya düzgün şekilde yerine getirilmediği nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Hukuka aykırı şekilde kelepçe ve zincir kullanılması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Bakırköy Cumhuriyet

Başsavcılığına (Sor. No: 2019/112926) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 165.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BEKİR KUDAK

B. No: 2022/5705 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/5705

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BEKİR KUDAK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/5705)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Bekir KUDAK

Vekili : Av. Zelal DEMİRAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gözaltında tutulan şüphelinin fiziksel saldırıya uğraması ve bu olay hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, terör örgütü üyeliği kapsamında 15/8/2020 tarihinde gözaltına alınmış; tutuklandığı 27/8/2020 tarihine kadar gözaltında tutulmuştur. Başvurucu hakkında 15/8/2020 tarihinden itibaren 27/8/2020 tarihine kadar her gün adli muayene raporları aldırılmıştır. 15/8/2020 tarihli raporda başvurucuda herhangi bir darp ve cebir izine rastlanmadığı belirtilmiş, 16/8/2020 tarihinde düzenlenen adli muayene raporunda "sol oksipital (başın en arka yerinde yer alan çukurun üst kısmı) 3x3 cm hafif şişlik, sol alt çenede 3x3 cm hafif şişlik, son ön kol distelinde 3x3 cm hafif şişlik, sol bacak alt kısmında 4x2 cm kızarıklık, boyun arka alt kısmında kızarıklık" bulunduğu, 17/8/2020 tarihinden 23/8/2020 tarihine kadar düzenlenen raporlarda yeni bir bulguya rastlanmadığı, 24/8/2020 tarihli raporda "polisler tarafından araçta dövüldüğünü beyanla saçlı deride sağ temprol (başın şakakların arkası) bölgede 2x0,5 cm bant şeklinde hematom (kan birikmesi)" bulunduğu, 25/8/2020 tarihli raporda 24/8/2020 tarihli raporda belirtilen bulgunun mevcut

olduğu, 26/8/2020 ve 27/8/2020 tarihli raporlarda ise yeni bir bulguya rastlanmadığı ifade edilmiştir.

3. Bir derneğin Adana şubesi, başvurucunun gözaltında kötü muameleye uğradığı iddiasıyla 6/10/2020 tarihinde Adana Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) suç duyurusunda bulunmuştur. Konuyla ilgili dilekçede başvurucunun gözaltına alındıktan sonra polis aracı içinde sözlü şiddete maruz kaldığı, tehdit edildiği, polis merkezinde ise çay ocağı tarzı bir yere götürüldüğü, burada başına, göğsüne, karnına vurulduğu, kafasına silah dipçiğiyle vurulduğu, adli muayene raporu düzenlendiği sırada gerçeğe aykırı düzenlenen rapora imza atmaktan imtina etmesi sebebiyle polislerin raporu başvurucuya zorla imzalatmaya çalıştığı, doktorun da kameraların bulunduğundan söz ederek polislere şiddet uygulanmaması yönünde telkinde bulunduğu iddia edilmiştir.

4. Suç duyurusu üzerine soruşturma başlatan Başsavcılık ilgili kolluk biriminden kamera görüntülerinin gönderilmesini ve adli muayene raporlarını düzenleyen doktorların ifadelerinin alınmasını istemiştir.

5. Polis memurları tarafından düzenlenen olay, vukuatlı yakalama ve el koyma tutanağında (tutanak) 15/8/2020 tarihinde başvurucunun içinde bulunduğu aracın diğer kurumlarla koordine neticesinde terör faaliyeti kapsamında eylem düzenleyeceği bilgisinin elde edilmesi üzerine durdurulduğu, aracı kullanan kişinin araçtan hemen indiği, başvurucunun kendisini farklı biri olarak tanıttığı ve araçtan inmek istemediği, bunun üzerine sağ ön koltukta oturan başvurucunun zorla araçtan indirilerek elleri arkasından kelepçelenmek suretiyle gözaltına alındığı belirtilmiştir. İfadelerine başvurulan doktorlar, tespitlerinin üzerinden uzun bir zaman geçtiğini, tespit ettikleri bulguları rapora aynen yansıttıklarını açıklamıştır. Ayrıca başvurucunun gözaltında bulunduğu sırada nezarethanede polis memurlarına ve Cumhurbaşkanına hakaret ettiğine, terör örgütünü övücü sloganlar attığına dair tutanaklar da tanzim edilmiştir. Anılan tutanaklarda başvurucuya müdahale edildiğine dair bir olgudan bahsedilmemiştir. Polis merkezinde bulunan kamera kayıtlarının otuz günlük kayıt süresinin dolduğundan, hastanede bulunan kamera kayıt cihazının ise arızalı olduğundan bahisle görüntülerin temin edilemediği kolluk birimince Başsavcılığa bildirilmiştir.

6. Başsavcılık ayrıca polis merkezinde nezarethane sorumlusu olarak görev yapan üç polis memurunun ifadesine başvurmuştur. Bahsi geçen polis memurları başvurucuya bir müdahalede bulunmadıklarını belirterek suçlamaları kabul etmemiştir.

7. Başsavcılık 20/9/2021 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Anılan kararda Başsavcılık; isnatların soyut nitelikte olduğunu, başvurucunun nezarethanede ve adli muayene raporları aldırılırken polis memurlarına zorluk çıkardığını, polis memurlarının cezalandırılması için somut ve yeterli delil bulunmadığını belirtmiştir.

8. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara başvurucunun yaptığı itiraz Adana 3. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 2/12/2021 tarihinde reddedilmiştir. Anılan karar başvurucu vekilince 13/12/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

9. Başvurucu 12/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucu; gözaltına alındıktan sonra polis aracı içinde sözlü şiddete maruz kaldığını, tehdit edildiğini, polis merkezinde ise çay ocağı tarzı bir yere götürüldüğünü, burada başına, göğsüne, karnına vurulduğunu, kafasına silah dipçiğiyle vurulduğunu, adli muayene raporu düzenlendiği sırada gerçeğe aykırı düzenlenen rapora imza atmaktan imtina etmesi sebebiyle polislerin raporu zorla imzalatmaya çalıştığını belirterek kötü muamele yasağı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; kolluk görevlilerinin zor kullanma yetkisine sahip olduğunu, yapılacak incelemede önceki içtihatların dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyanda ihlal iddialarını yinelemiştir.

13. Başvuru, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşılıp ulaşılmadığı görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkendir (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

16. Kişinin gözaltı veya tutukluluk gibi devletin kontrolü altında bulunduğu sırada yaralanması hâlinde yetkili makamlar, bu olaya ilişkin tatmin edici ve inandırıcı bir açıklama getirmekle yükümlüdür (S.D. [1. B.], B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 89, 90; Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek [1. B.], B. No: 2013/8137, 20/4/2016, § 95) zira bu tür olayların gerçekleşme koşullarına ilişkin bilgiler çoğunlukla yetkili makamların erişimindedir (Ferit Kurt ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/9957, 8/6/2021, § 74).

17. Somut olayda Başsavcılığın elde ettiği deliller ile Bakanlık tarafından sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvurucunun gözaltına alındığı gün düzenlenen raporda başvurucuda herhangi bir darp veya cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir. Ancak başvurucunun gözaltına alınıp polis merkezinde tutulmaya başlandığı bu tarihten sonraki gün düzenlenen adli muayene raporunda vücudunun çeşitli yerlerinde başvurucunun anlatımıyla uyumlu şekilde şişlikler ve kızarıklar tespit edilmiştir. Ayrıca başvurucunun

başında, şakaklarının arka kısmında ilk kez 24/8/2020 tarihinde hematom saptanmıştır. Bu durumda başvurucunun iddialarının ve anlatımlarının soyut olduğundan bahsedilemeyecektir. Polis memurları tarafından tanzim edilen ve Başsavcılığa sunulan tutanakta başvurucunun zorla araçtan indirildiği ve kelepçelendiği belirtilmişse de söz konusu zor kullanmadan hemen sonra tanzim edilen raporda herhangi bir bulguya rastlanmadığı dikkate alındığında da söz konusu yaralanmaların başvurucunun kendi eyleminden kaynaklandığı da söylenemeyecektir. Bunun yanı sıra başvurucunun gözaltında tutulduğu sırada gerçekleştirdiği eylemlere ilişkin tutulan diğer tutanaklarda da başvurucuya müdahale edildiğine dair bir belirlemeye yer verilmemiştir.

18. Sonuç olarak gözaltı sürecinde başvurucudaki yaralanmaların oluştuğu ve yürütülen soruşturmanın sözü edilen yaralanmaların başvurucunun tutumunun kesin olarak gerektirdiği bir durum nedeniyle kendisine karşı orantılı bir şekilde kullanılan gücün ürünü olduğunu ortaya koyamadığı, devletin bu yaralanmalardan sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında yasaklanan muamelelerle ilgili değerlendirmelerine göre başvurucunun yaralanmasına neden olan muamele, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muamele olarak kabul edilmelidir (bahsi geçen muamelelerle ilgili ayrıntılı açıklamalar için birçok karar arasından bkz. Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 84-91; S.D., §§ 84-88). Bu durumda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

19. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin savunulabilir iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 111, 112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri, §§ 101-103). Ayrıca soruşturma sonunda verilen karar, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığıyla ilgili bir değerlendirme içermelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cebrail Bektaş ve Yüksel Şahin [2. B.], B. No: 2015/4787, 25/9/2019, § 64).

20. Başvuru konusu olayda sadece polis merkezinde görevli üç polis memuru ile başvurucu hakkındaki adli muayene raporlarını düzenleyen doktorların ifadesi alınmış; tutanakta imzası bulunan, başvurucuyu adli muayene raporlarının alınması için sağlık kurumuna götüren diğer polis memurlarının ifadesine başvurulmamış, sorumlu olabileceklerin tespiti için başvurucunun ifadesi alınmamıştır. Ayrıca Başsavcılık, başvurucu hakkında tanzim edilen bazı adli muayene raporlarında birtakım bulgulardan söz edilmesine rağmen iddiaların soyut olduğunu belirtmiştir. Bu durumda Başsavcılığın gerekli özenle soruşturmayı yürütmediği ve temelden yoksun bir sonuca dayandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal

edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 75.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Başvurucuya manevi zararları karşılığında talebiyle bağlı kalınarak net 75.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Adana Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2020/54535) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 75.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

RECEP YÜKSEL

B. No: 2022/8367 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/8367

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

RECEP YÜKSEL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/8367)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Cihan BAYDERE

Başvurucu : Recep YÜKSEL

Vekili : Av. Kemal Nevzat GÜLEŞEN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamu görevinden çıkarılan ve resen emekliye sevk edilen başvurucuya ödenen emekli aylıklarının, başvurucunun emekliye ayrılma talebinin bulunmadığı gerekçesiyle iadesinin istenilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Hava Kuvvetleri Komutanlığında tümgeneral olarak görev yapmaktayken 25/7/2016 tarihli ve 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (668 sayılı KHK) kapsamında kamu görevinden çıkarılmıştır.

3. Başvurucu, kamu görevinden çıkarıldığı 25/7/2016 tarihi itibarıyla Millî Savunma Bakanlığınca (MSB) resen emekli edilmiş ve Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) tesis edilen işlemle 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 39. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında 15/8/2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere başvurucuya emekli aylığı bağlanmıştır.

4. MSB tarafından 24/4/2017 tarihinde tesis edilen işlemle kanun hükmünde kararnameler ile Türk Silâhlı Kuvvetleri ile ilişiği kesilen kişiler hakkında resen emeklilik işlemi tesis

edilmesinin mevzuata uygun olmadığı, bu nedenle başvurucunun da aralarında olduğu söz konusu kişilerin resen emeklilik işlemlerinin iptal edildiği SGK'ya bildirilmiştir.

5. Daha sonra SGK tarafından başvurucunun resen emeklilik işleminin iptal edilmesi nedeniyle başvurucuya resen emekli aylığı bağlama işlemi iptal edilmiş ve başvurucuya emeklilik talebinde bulunabileceği bildirilmiştir. Ancak başvurucu tarafından 14/12/2016 tarihinde verilen dilekçe ile emeklilik talebinde bulunulduğundan başvurucuya 5434 sayılı Kanun'un 39. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca 1/1/2017 tarihinden itibaren emekli aylığı bağlanmıştır.

6. SGK tarafından 15/8/2016-31/12/2016 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen emekli aylıklarının başvurucunun emekli ikramiyesi ve aylıklarından tahsil edilmesi yönünde işlem tesis edilmiştir. Bunun üzerine başvurucu 15/8/2016-31/12/2016 tarihleri arasında yapılan emekli aylığı ödemelerinin tahsili yönündeki işlemin kaldırılması, bu mümkün olmazsa söz konusu dönemler için kendisine muvazzaf tümgeneral aylığı ödenmesi, ayrıca emekli ikramiyesinin 57 yıl 4 ay üzerinden hesaplanması talebiyle SGK'ya başvurmuştur. SGK tarafından 23/2/2018 ve 14/3/2018 tarihlerinde tesis edilen işlemlerle başvurucunun taleplerinin reddedilmesi üzerine başvurucu, bu işlemlerin iptali talebiyle dava açmıştır.

7. Ankara 17. İdare Mahkemesince (İdare Mahkemesi) 6/2/2019 tarihinde verilen kararla dava konusu işlemlerin başvurucuya 15/8/2016-31/12/2016 tarihleri arasında ödenen emekli aylıklarının başvurucudan tahsiline ilişkin kısmının iptaline hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun emekliliğe hak kazanacak kadar hizmet süresinin bulunduğu, resen emekli edilen başvurucunun bu işleme itiraz etmeyerek emekli aylığını kabul ettiği, idarenin hatalı işlemi ile ilgili olarak başvurucuya yüklenebilecek bir kusurun bulunmadığı hususlarına yer verilmiştir. İdare Mahkemesi kararına karşı yalnızca davalı idare tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

8. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince (İstinaf Mahkemesi) 24/11/2021 tarihinde verilen kararla İdare Mahkemesinin kararı kaldırılmış ve kesin olarak davanın reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; 5434 sayılı Kanun'un 91. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca açıkta bulunan başvurucunun emeklilik işleminin yapılması için başvurusunun bulunması gerektiği, idarece açıkça hatalı olarak tesis edilen resen emeklilik işleminin her zaman geri alınabileceği, tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı hususlarına yer verilmiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 3/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 21/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; İstinaf Mahkemesince olayla ilgisiz yasal düzenleme esas alınarak hüküm kurulduğunu, kendisinin kusurlu bir hareketi bulunmamasına ve yasal bir dayanağı olmamasına rağmen emekli aylığının geri alındığını iddia ederek mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun resen emeklilik işleminin geri alınmasına karşı dava açıp açmadığının bilinmediğini, bu nedenle başvuru yollarının tüketilmemiş olabileceğini belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında

başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

13. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Başvuru konusuyla ilgili ilkeler daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından Şaban Umut ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2020/34798, 7/1/2026) kararında ortaya konulmuştur. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Müdahalenin kanuni dayanağı ve meşru amacının bulunduğu tespit edilen söz konusu kararda, başvuruculların kamu görevinden çıkarıldığı aşamada emekliliğe hak kazanacak şekilde hizmet süresinin bulunduğu konusunda tartışma bulunmadığı, başvuruculların kamu görevinden çıkarıldığı gün idarece emekli edildiği ve daha sonra başvuruculara emekli aylığı bağlandığı, başvuruculların emeklilik işlemlerini idare kendi inisiyatifi ile tesis ettiğinden emekli aylığı bağlanmasında başvuruculların herhangi bir kusurunun bulunduğunun ileri sürülemeyeceği, söz konusu resen emeklilik işlemleri tesis edilmeseydi başvuruculların kendi isteğiyle emeklilik talebinde bulunamayacağına dair bir iddianın da idarece ileri sürülmediği, başvuruculların kendilerine resen emekli aylığı bağlanması işlemine karşı itiraz etmediği ve başvuruculların emekli edilmesi işleminin iptali üzerine kısa süre içerisinde dilekçe vererek emekli aylığı bağlanması talebinde bulunduğu, idarenin kendiliğinden tesis ettiği ve hatalı olduğunu düşündüğü işlemlerini iptal etmesi nedeniyle oluşan olumsuz sonuçların başvurucular üzerinde bırakıldığı, ödenen emekli aylıklarının iadesi yönünde işlem tesis edilerek aşırı bir külfet yüklendiği, kamu yararı ile özel yarar arasında kurulması gereken makul dengenin başvurucular aleyhine bozulduğu tespit edilmiştir (Şaban Umut ve diğerleri, §§ 42-44).

16. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Başvurucunun kamu görevinden çıkarıldığı esnada emeklilik şartlarını taşıdığıyla ilgili olarak bir tartışma bulunmamaktadır. Başvurucu kamu görevinden çıkarıldıktan sonra idarenin kendi inisiyatifiyle başvurucuya emekli aylığı bağlanmıştır. Başvurucu kendisine emekli aylığı bağlanmasına karşı itiraz etmemiş ve emeklilik işleminin iptal edilmesinden önce ayrı bir emeklilik dilekçesi daha vermiştir. Bu durumda ilgili idari işlemlerin tesisinde bir kusuru bulunmayan başvurucuya ilgili dönemde emeklilik şartlarını sağlamasına rağmen ödenen emekli aylıklarının iadesi yönünde işlem tesis edilerek aşırı bir külfet yüklendiği, kamu yararı ile özel yarar arasında kurulması gereken makul dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 29.031,71 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

19. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

20. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesine (E.2019/4511, K.2021/4730) iletilmek üzere Ankara 17. İdare Mahkemesine (E.2018/899, K.2019/175) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İBRAHİM KARATOSUN

B. No: 2022/98096 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/98096

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM KARATOSUN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/98096)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Aysima ERDEM GÜVEN

Başvurucu : İbrahim KARATOSUN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması ile irtibatlı ve iltisaklı olduğu değerlendirilen başvurucunun olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesi ile kamu görevinden çıkarılması nedeniyle özel hayata saygı hakkının, kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı olmadan meslekten çıkarılması nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, polis memuru olarak görev yapmaktayken 22/11/2016 tarihli ve 29896 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 31/10/2016 tarihli ve 677 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye (677 sayılı KHK) ekli listede ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılmıştır. Göreve iade talebiyle Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna (OHAL Komisyonu) yaptığı başvuru 8/1/2019 tarihinde reddedilmiştir.

3. OHAL Komisyonu kararında başvurucu ile ilgili yapılan tespitlerde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünden temin edilen bilgilere göre başvurucunun [505...97] numaralı GSM hattı üzerinden 23/9/2014 tarihinden itibaren, [505...85] numaralı GSM hattı üzerinden 247921 User ID ile 1/11/2014 tarihinden itibaren

ByLock programını kendisinin kullandığının tespit edildiği, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisakı olduğu gerekçesiyle kapatılan şirkete ödeme bilgisinin bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca 2017/68532 hazırlık numaralı soruşturma dosyası kapsamında ele geçirilen Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatı personeline ilişkin örgüt arşivinde EA olarak kodlandığı, eşinin Bank Asya hesabına başvurucu tarafından 25/9/2014 tarihinde 1.800 TL, 4/2/2015 tarihinde 250 TL para gönderildiği, eşi tarafından katılım hesabı açıldığı belirtilmiştir. Ek olarak başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hapis cezası ile cezalandırıldığı ve davanın istinaf aşamasında olduğu ifade edilmiştir.

4. Başvurucu, OHAL Komisyonu işleminin iptaline karar verilmesi talebiyle dava açmıştır. Ankara 24. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 26/11/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

5. İdare Mahkemesi kararının gerekçesinde başvurucunun FETÖ/PDY ile bağlantısı yönünden yapılan inceleme kısmında, yukarıda yer verilen OHAL Komisyonu tespitleri ile Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) kararı ile başvurucunun ByLock programını kendisinin kullandığı, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2017/68532 hazırlık numaralı dosyası kapsamında ele geçirilen emniyet teşkilatı personeline ait örgüt arşivinde EA olarak kodlandığı belirtilmiştir. Ayrıca kararda tanık beyanları ile örgütle bağının ortaya konulduğu, örgütün sohbet adı altındaki toplantılarına katıldığı tespit edilerek FETÖ/PDY'ye üye olma suçunu işlediği sabit görülerek hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği bilgisine yer verilmiş; OHAL Komisyonu kararında ve ceza yargılamasında tespit edilen eylemleri kapsamında başvurucunun FETÖ/PDY ile en az irtibat derecesinde bağı olduğu değerlendirilmiştir.

6. Başvurucu, İdare Mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 13. İdari Dava Dairesi (Daire) 14/2/2022 tarihinde İdare Mahkemesi kararının usule ve hukuka uygun olduğu, kararın kaldırılmasını gerektirecek bir neden bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

7. Başvurucu, bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Beşinci Dairesi 4/10/2022 tarihinde verdiği kararda Daire kararının ve dayandığı gerekçenin hukuka, usule uygun olduğunu ve bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığını belirterek temyiz başvurusunun reddi ile anılan kararın onanmasına karar vermiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 21/10/2022 tarihinde öğrendikten sonra 8/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne, başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kabul edilemez olduğuna, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

10. Öte yandan başvurucu hakkında yürütülen ceza yargılamasında Ağır Ceza Mahkemesinin 15/11/2018 tarihli kararında başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi kararının başvurucu yönünden yapılan değerlendirme başlığı altında şu tespitler yer almaktadır:

"... Sanık hakkında düzenlenen 247921 user ID bylock tespit ve değerlendirme tutanağı incelendiğinde, kullanıcı adının ibr1, şifresinin ik183776, son online tarihinin 10/11/2014,

abone tespit numarasının bulunmadığı, SGK kaydının İbrahim Karatosun üzerine olduğu, eklenen ve ekleyen kişilerin bulunmadığı görülmüştür.

[0505 ... 85] numaralı telefonun CGNAT kayıtları incelendiğinde; 01/11/2014 tarihinden 24/03/2015 tarihine kadar toplam 68 kez bylock programına giriş yaptığı görülmüştür.

[0505 ... 97] numaralı telefonun CGNAT kayıtları incelendiğinde; 23/09/2014 tarihinden 22/03/2015 tarihine kadar toplam 1893 kez bylock programına giriş yaptığı görülmüştür.

Sanığın dijitallerinin incelenmesinde, içerik çıkarmada bylock kırıntısı olduğu bildirilmiştir..."

11. Başvurucu, verilen cezanın kesinleşmesi üzerine Anayasa Mahkemesine 7/7/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon 25/7/2022 tarihinde başvurunun otuz günlük başvurusu süresi geçtikten sonra yapılması nedeniyle adil yargılanma hakkının ve diğer hakların ihlal edildiği iddialarının kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Başvurucu; olağanüstü hal döneminde çıkarılan kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarıldığını, özel hayata saygı hakkına yönelik söz konusu müdahalenin yasayla öngörülmediğini, bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmeyecek olmanın darbe girişiminin bertaraf edilmesine hizmet eden orantılı bir müdahale olmadığını, iltisak ve irtibat nedeniyle demokratik anayasal düzene sadakat yükümlülüğünün ihlal edildiği gerekçesinin soyut nitelikte olduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu; FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisakı gösterdiği konusunda delil olarak kabul edilen ByLock uygulamasını kullandığına ilişkin iddiadan kamu görevinden çıkarma işleminin yapıldığı tarihte haberdar olmadığını, ByLock kullanmadığını ve ByLock verilerinin hukuka aykırı şekilde ele geçirildiğine yönelik iddiasının yeterli şekilde değerlendirilmediğini iddia etmiştir. Ayrıca kamu görevinden çıkarılmadan önce savunma hakkı verilmediğini ve davanın sonucu açısından belirleyici etkiye sahip taleplerinin karşılanmadığını öne sürmüştür. Başvurucu, bahse konu işlemin ağırlığı ve sonuçları itibarıyla cezalandırma niteliği taşıdığını, adil yargılanma hakkının cezai yönüne ilişkin güvenceler yönünden de değerlendirme yapılması gerektiğini, kamu görevinden uzaklaştırılması ve bir daha kamu görevine dönememesi nedeniyle ekonomik ve sosyal haklardan mahrum bırakıldığını belirterek özel hayata saygı hakkı, adil yargılanma hakkı ile diğer temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun özel hayata saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı formdaki iddiaları ile aynı doğrultuda açıklamalarda bulunmuştur.

14. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan N.E. ([GK], B. No: 2022/62466, 29/5/2025), A.S. ([GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025) ve Erkan Sezgin ([1. B.], B. No: 2022/86339, 16/7/2025) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararlarda Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin olağanüstü hal döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna ve özel hayata saygı hakkının ihlal

edilmediğine karar vermiştir.

15. Anayasa Mahkemesi; N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarında başvurucuların çeşitli haklara müdahale edildiğini içeren iddialarını temeldeki müdahalenin kamu görevinden çıkarılmalarına ve bir daha kamu görevlerine dönememelerine yönelik olduğundan hareketle ele almıştır. Söz konusu müdahalenin başvurucuların özel hayatlarına ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı sonucuyla iddiaları bir bütün hâlinde özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirmiştir (N.E., §§ 96-99; A.S., §§ 98-101; Erkan Sezgin, §§ 78-81).

16. Anayasa Mahkemesi; söz konusu tedbirin olağanüstü hal durumuyla bağlantılı olarak bireysel işlem şeklinde tesis edildiğini, tedbirin düzenleyici işlemlerde olduğu gibi genel ve herkesi bağlayıcı bir niteliğinin bulunmadığını ve başvurucular hakkında olağanüstü hal döneminde defaten uygulanarak hüküm ve sonuçlarını doğurduğunu belirterek incelemenin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılması gerektiğine karar vermiştir (N.E., §§ 109-114; A.S., §§ 111-116; Erkan Sezgin, §§ 91-96). Anayasa Mahkemesi; olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkının yer almadığını, başvurulara konu tedbirlerin cezai niteliğinin bulunmadığını, dolayısıyla ceza hukukunun çekirdek haklarının uygulanmasını gerektiren bir durumun olmadığını ve tedbirlerin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe aykırılık teşkil etmediğini tespit etmiştir (N.E., §§ 117-122; A.S., §§ 119-124; Erkan Sezgin, §§ 99-104).

17. Anayasa Mahkemesi, öncelikle olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan tedbirin hukukiliğinin incelendiği iptal davalarının ceza yargılamalarından farklı olduğunu ve mevcut başvurular yönünden tedbirin gerekliliğinin ilgili ve ikna edici şekilde açıklanıp açıklanmadığının değerlendirileceğini vurgulamıştır. Diğer bir anlatımla Anayasa Mahkemesi, maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvurulara konu tedbirin gerekliliğinin ciddi ve objektif şekilde açıklanıp açıklanmadığını irdelemiştir (N.E., § 127; A.S., § 129; Erkan Sezgin, § 109).

18. Anayasa Mahkemesi, tedbirlerin Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının belirlenmesi konusunda yaptığı incelemede öncelikle 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından ilan edilen OHAL sürecinde gerçekleştirilen kamu görevinden çıkarmaya ilişkin tedbirlerin niteliğini, gerekçelerini ve OHAL koşullarını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün sadece demokratik anayasal düzen yönünden değil bununla sıkı bağı olan bireylerin temel hak ve özgürlükleri ve millî güvenlik yönünden de mevcut ve ağır bir tehdit oluşturduğunu ve ülke tarihinde ulusun yaşamını ve hatta varlığını hedef alan millî güvenliğe yönelik en ağır saldırılardan biri olduğunu vurgulamıştır (N.E., §§ 129-138; A.S., §§ 131-140; Erkan Sezgin, §§ 111-117).

19. Anayasa Mahkemesi; 15 Temmuz darbe teşebbüsünün faili olduğu ilgili idari ve yargısal organlarca tespit edilen FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi örgütlenme, itaat ve teslimiyetle hareket etme gibi özelliklerinin bulunması nedeniyle çözümlenmesi zor ve karmaşık bir yapıda olduğunu, büyük gizlilik içinde istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme yöntemleri ve uygulamaları ve kaynağı bilinmeyen paralar kullandığına ilişkin hususların yargı kararlarıyla sabit olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi,

FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesinin ve somut darbe teşebbüsünün bu yapılanmadan kaynaklanmış olmasının potansiyel tehdidi mevcut tehlikeye dönüştürdüğünü ve demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından FETÖ/PDY ile irtibat veya iltisak içinde olan kamu görevlilerinin meslekten çıkarılmaları konusunda olağanüstü tedbirler alınmasının zorunlu olduğunu kabul etmiştir (N.E., §§ 132-139; A.S., §§ 134-141; Erkan Sezgin, §§ 114-118). Anayasa Mahkemesi; irtibat ve iltisak kavramlarının objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini de vurgulamıştır (N.E., § 139; A.S., § 141; Erkan Sezgin, § 118).

20. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) rejim değişikliği gibi radikal bir dönüşümün olmadığı durumlarda da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki güvencelere riayet edilmesi koşuluyla kamu görevlilerine yönelik meslekten çıkarma ve kamu görevinden yasaklama dâhil bazı tedbirlerin alınabileceğini kabul ettiğini, örneğin Xhoxhaj/Arnavutluk (B. No: 15227/19, 9/2/2021) ve Naidin/Romanya (B. No: 38162/07, 21/10/2014) kararlarına konu olaylarda tesis edilen kamu hizmetinden süresiz şekilde yasaklamaya ilişkin tedbirlerin ortaya konulan meşru amaçlarla uyumsuz ve orantısız olmadığı sonucuna ulaşıldığını da hatırlatmıştır (N.E., § 145; A.S., § 148; Erkan Sezgin, § 126).

21. N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarında Anayasa Mahkemesi; FETÖ/PDY'nin faaliyetlerinin ve üyelerinin tespitinde ByLock sunucusundan elde edilen verilerin oldukça önemli bir role sahip olduğunu, örgütün birçok yöneticisinin ya da üyesinin veya bu örgütle iltisak ya da irtibat içinde olanların ByLock verilerinin analizi neticesinde tespit edilebildiğini vurgulamıştır. Söz konusu kararlarda ByLock sunucusunda bulunan verilerin elde edilmesinin ve bu delillerin ilgili kamu görevlilerinin anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkıp kalkmadığının belirlenmesi bakımından dikkate alınmasının olağanüstü hal döneminde demokratik düzenin korunması açısından bir gereklilik içerdiği ifade edilmiştir (N.E., § 141; A.S., 143; Erkan Sezgin, § 121). Ayrıca kararlarda, AİHM'in Yüksel Yalçınkaya/Türkiye ([BD], B. No: 15669/20, 26/9/2023) kararında ByLock uygulamasının yalnızca herhangi bir olağan ticari mesajlaşma uygulaması olmadığına ve FETÖ/PDY ile bir çeşit bağlantıyı akla getirebildiğine yönelik tespitlerine de yer verilmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesince ByLock uygulamasının kullanıldığına ilişkin tespiti içeren delil, anayasal düzene sadakat bağının bulunmadığı hususunun ilgili ve ikna edici gerekçelerle ortaya konulduğunu ve kamu görevinden uzaklaştırma konusunda alınan tedbirin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında durumun gerektirdiği ölçüde olduğunu göstermesi açısından tek başına yeterli kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, ByLock uygulamasının kullanıldığının açıkça tespit edilmesi hâlinde durumun gerektirdiği ölçünün korunup korunmadığının belirlenmesi bakımından diğer delillerin ayrıca değerlendirilmesine gerek olmayacağını da belirtmiştir (N.E., §§ 140-144; A.S., §§ 142-147; Erkan Sezgin, §§ 119-125).

22. Ayrıca Anayasa Mahkemesi; devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereği olarak kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme yetkisinin bulunduğunu, FETÖ/PDY ile iltisak veya irtibatı olduğu değerlendirilen kişilerin kamu görevinden çıkarılmasının kamu otoritesiyle bağlantılı olmayan özel sektör alanında istihdam edilme imkânını ortadan kaldırmadığını ve bahse konu tedbirlerin demokratik anayasal düzene yönelen somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacıyla hareket edilerek alındığını belirtmiştir. Ayrıca başvuruculların yargısal makamlar

önünde delillerini sunduklarını, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandıklarını, dolayısıyla yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığını da tespit etmiştir (N.E., § 147; A.S., § 150; Erkan Sezgin, § 128).

23. Söz konusu ilkeler çerçevesinde Anayasa Mahkemesi, ByLock uygulamasını kullandığı tespit edilen başvuruculaların darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisak içinde olduğunu ve bu suretle anayasal düzene sadakatinin ortadan kalktığını ilgili ve ikna edici gerekçelerle kabul eden yargı mercilerince ulaşılan sonucun Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüyle bağdaştığı sonucuna ulaşmıştır. Neticede alınan tedbirlerin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğunu ve keyfîlik içermediğini tespit ederek OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna karar vermiş ve bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varmıştır (N.E., §§ 129-149; A.S., §§ 131-152; Erkan Sezgin, §§ 111-130).

24. OHAL ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik olduğu anlaşılan söz konusu tedbirden kaynaklı olarak ileri sürülen ve yargılamanın usuli güvencelerine ilişkin olmayan temel hak ve hürriyetlere yönelik müdahale iddiaları müdahalenin sonuçları itibarıyla bir bütün hâlinde ele alınmış ve özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir. Bu nedenle müdahalenin sebepleri üzerinden ve başkaca temel hak veya hürriyetler bağlamında ileri sürülen ihlal iddiaları yönünden ayrıca değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

25. Somut başvuruya konu olan yargılama sürecinde verilen kararlarda başvurucunun ByLock ağına dâhil olduğu ve bu suretle FETÖ/PDY ile süregelen bir ilişki içinde olduğu hususu ortaya konulmuştur. Kararlarda adli soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde yer alan olgu ve tespitlerden de yararlanılarak gerekçelerin oluşturulduğu görülmüştür. Bu bağlamda maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvuruya konu tedbirlerin gerekliliği, irtibat ve iltisak kavramları çerçevesinde idari yargı mercilerince ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmıştır.

26. Ayrıca başvurucunun yargısal makamlar önünde delillerini sunduğu, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandığı, bu suretle yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığı görülmüştür. Darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibatlı veya iltisaklı olunduğunu göstermesi açısından yeterli kabul edilen ByLock uygulamasının başvurucu tarafından kullanıldığına ilişkin olarak açıklanan gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğu, somut başvurunun koşullarında alınan tedbirin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğu ve keyfîlik içermediği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla OHAL koşullarında durumun gerektirdiği ölçünün korunduğu sonucuna varılmıştır.

27. Neticede başvurucunun ByLock uygulamasını kullandığına ilişkin tespiti içeren delile dayanan mevcut başvuruda da söz konusu N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarından ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

28. Açıklanan gerekçelerle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

29. Başvurucu; hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmadığı hâlde kamu görevinden çıkarıldığını, kendi adının da yer aldığı listelerin internette yayınlandığını, masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

30. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Halit İnciroğlu ([GK], B. No: 2023/38006, 29/5/2025) ve Resul Darama (2) ([GK], B. No: 2022/14226, 23/10/2025) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, idari yargı mercilerince eldeki başvurudan önce verilen kararlarda bahse konu meslekten çıkarma işleminin nedeni olarak kabul edilen devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat içinde olma ölçütü çerçevesinde ve idare hukuku ilkeleri kapsamında değerlendirmelerde bulunulduğunu vurgulamıştır. Söz konusu kararlarda başvuruculaların ceza yargılamasında kendilerine isnat edilen eylemleri işlediği ve suçlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmadığını, kararlarda geçen ifadelerin gerek kullanılan dil gerekse bağlamı itibarıyla ceza hukuku anlamında ve teknik unsurlarıyla yargılamaya konu suça ya da bu suçun işlendiğine işaret etmediğini belirterek masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir (Halit İnciroğlu, §§ 157-162; Resul Darama (2), §§ 139-144). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

31. Açıklanan gerekçelerle masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KADİR KARAYEL

B. No: 2022/103029 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/103029

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KADİR KARAYEL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/103029)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ali KOZAN

Başvurucu : Kadir KARAYEL (T.C. Kimlik No: 11167832762)

Vekili : Av. Mervan Eren GÜL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle iş akdine son verilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuruya konu olayların meydana geldiği süreçteki olağanüstü hal (OHAL) koşullarına, OHAL ilanına ve uygulanan tedbirlere ilişkin genel bilgiler için bkz. C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, §§ 10-18; Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, §§ 10-18.

3. Diyarbakır Yenişehir Belediyesine (Belediye) hizmet veren özel bir şirkette 2015 yılında işe giren başvurucunun iş akdi 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname (667 sayılı KHK) kapsamında 12/4/2017 tarihinde feshedilmiştir.

4. Başvurucunun açtığı işe iade istemli tespit davasında Diyarbakır 2. İş Mahkemesi (Mahkeme) ret kararı vermiştir. Kararda, başvurucu hakkında terör örgütü propagandası yapma suçundan kovuşturmanın ertelenmesine dair karar ile terör örgütü üyeliğinden

devam eden soruşturmalar olduğu tespit edildikten sonra 667 sayılı KHK'ya dayanılarak iş akdinin feshedildiği vurgulanmıştır. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurusu da Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesinin (Daire) 8/5/2019 tarihli kararıyla kesin olmak üzere reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde, kanun hükmünde kararnameler kapsamında başvurucunun millî güvenliği tehdit eden yapılar ile irtibatı ve iltisakı olabileceğinin değerlendirildiğinden hareketle iş akdinin feshinin alt işverenden istenildiği, alt işveren şirket açısından feshin zorunlu hâle geldiği ve bu durumun en azından geçerli bir sebep olarak sayılabileceği belirtilmiştir.

5. Başvurucunun aktarılan yargılama sürecine ilişkin yaptığı bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkeme hakkının ihlal edildiğine karar vererek yeniden yargılama yapılmasına hükmetmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir: "667 sayılı KHK'nın 4. maddesinde belirtilen örgüt, yapı, oluşum veya gruplara üye olunması ya da bunlara mensubiyetin veya iltisakın yahut irtibatın bulunması geçerli bir fesih sebebi olarak öngörülmüştür. Ancak bu düzenleme sözü edilen yapılarla irtibatının bulunduğu gerekçesiyle iş sözleşmesi feshedilen bir işçinin açtığı işe iade davasında derece mahkemelerinin geçerli fesih sebebi olarak gösterilen olguyu, diğer bir ifadeyle işçinin kuralda belirtilen yapılarla irtibatının bulunup bulunmadığını iş hukuku kurallarını da gözeterek araştırma ve ortaya koyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır... Yargı makamları yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevini yerine getirmemişler, gerçek anlamda bir yargısal faaliyet icra etmemişlerdir. Bu durumda başvurucunun mahkeme hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmaktadır." (Menduh Temiz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/33165, 8/6/2021, §§ 44-45).

6. Anılan ihlal kararı doğrultusunda yeniden yapılan yargılama sürecinde Mahkemenin kurumlar üzerinden yaptığı araştırmada başvurucu hakkında PKK/KCK terör örgütü adına eylem ve faaliyette bulunmak suçundan Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma açıldığı, başvurucunun adli sicil ve arşiv kaydının bulunmadığı, terör suçundan yürütülen iki soruşturmadan birinin hâlen derdest olduğu, diğerinin kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlandığı tespit edilmiştir. Mahkeme bu tespitleri hatırlattıktan sonra işçi ile işveren arasındaki güvenin bozulduğunun kabulü gerektiği yönündeki gerekçeyle davanın reddine karar vermiştir.

7. Başvurucunun karara karşı yaptığı istinaf kanun yolu başvurusunu Daire 30/9/2022 tarihinde kesin olmak üzere reddetmiştir. Kararda, başvurucunun üzerine atılı terör örgütü adına eylem ve faaliyette bulunmak suçundan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmişse de suç tarihinin 17/3/2017 olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda fesih tarihinden önce başvurucu hakkında adli işlem ve soruşturma olması gözetildiğinde işveren açısından yeterli şüphenin bulunduğu ve fesih tarihi itibarıyla şüphe feshi şartlarının oluştuğu kabul edilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 10/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 29/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; kendisine yöneltilmiş bir suçlama ve idari soruşturma olmaksızın kanun hükmünde kararname hükümleri gözetilerek iş akdinin feshedildiğini, bu hükümler gerekçe gösterilerek terör örgütüyle irtibat ve iltisakına dair yeterli araştırma yapılmadan ve

hakkındaki soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ile sonuçlandığı gözetilmeden davasının reddedildiğini belirtmiştir. Sonuç olarak terör örgütü üyeliği ile itham edildiğini, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtlarına işten çıkarma sebebi olarak "OHAL/KHK" şeklinde şerh düşüldüğünü, kamuda ve özel sektörde iş bulma imkânının bu şekilde zorlaştırıldığını ifade etmiştir. Ayrıca işsiz biri olarak yaşamaya mahkûm edildiğini, örgüt üyesi gibi gösterilerek iş akdinin sonlandırılmasının mesleki ve sosyal saygınlığı üzerinde ciddi sonuçlara yol açtığını vurgulayarak özel hayata saygı hakkının, adil yargılanma hakkı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, mevcut başvuruda başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak bir inceleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte yapılacak incelemede Anayasa'nın 15. maddesinin de dikkate alınmasının yararlı olacağı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Anayasa Mahkemesi birçok kararında özel hayata saygı hakkının kapsamına ilişkin değerlendirmede bulunarak kişilerin mesleki hayatlarının da özel hayatlarıyla sıkı bir ilişki içinde olduğunu sıklıkla vurgulamıştır. Bu bağlamda özel hayata dair unsurlar gerekçe gösterilerek mesleğe müdahale edilmesinin uyuşmazlıkların özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesi için yeterli olduğunu, diğer yandan özel hayata ilişkin bir nedene dayanmayan mesleki hayata dair müdahalelerin ise doğrudan doğruya özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirmesinin mümkün olmadığını kabul etmiştir. Bu durumda müdahalenin kişinin özel hayatına yönelik ciddi olumsuz etki ve sonuçlarının bulunduğu veya bulunma ihtimali olduğu ortaya konulmalıdır (K.Ş. [2. B.], B. No: 2013/1614, 3/4/2014, §§ 31-38; Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, §§ 61-63; Namet Sevinç [1. B.], B. No: 2015/9155, 10/1/2019, §§ 19-21, 31-35; C.A. (3), §§ 90-94; Ayşe Ortak [GK], B. No: 2018/25011, 6/1/2022, §§ 56-59).

12. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun silahlı terör örgütüyle bağlantılı gösterilerek iş akdinin feshedilmesinin ve SGK kayıtlarına bu hususun şerh edilmesinin kişisel, sosyal ve mesleki ilişkileri üzerinde ciddi olumsuz etkilerinin olacağı öngörülebilir bir durumdur. Başvurucunun da bu yönde açık bir şikâyeti bulunduğu da gözetildiğinde başvuru, özel hayata saygı hakkı yönünden uygulanabilir bulunmuş ve bu kapsamda incelenmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. M.A. [1. B.], B. No: 2021/6757, 29/4/2025, § 25; C.A. (3), §§ 97-101; Ayla Demir İşat, §§ 106-110).

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemde alınan tedbirleri konu edinen somut başvuruda Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimi dikkate alınacaktır (Mustafa Önal [2. B.], B. No: 2018/9808, 9/2/2023, § 14). Anayasa'nın 15. maddesine göre yapılacak inceleme müdahalenin Anayasa'daki çekirdek haklarla ilgili olup olmadığı, anılan maddenin ikinci fıkrasında sayılan hak ve özgürlüklere dokunup dokunmadığı, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklere aykırılık teşkil edip etmediği ve durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının tespitiyle sınırlı olacaktır (Ayla Demir İşat, § 146).

15. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkı yer almamaktadır. Ayrıca başvuru konusu olaydaki tedbirin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe aykırı olduğu da saptanmamıştır (Ayla Demir İşat, §§ 147, 148). Uyuşmazlığın Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında durumun gerektirdiği ölçüde olduğunun söylenebilmesi için ise öncelikle keyfî olmaması gerekir. Diğer taraftan söz konusu tedbirin ölçülü olup olmadığı değerlendirilirken elbette ülkemizde OHAL ilanına sebebiyet veren durumun özellikleri ve OHAL ilanı sonrasında ortaya çıkan koşullar dikkate alınmalıdır (Aydın Yavuz ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, § 349).

16. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi birçok kararında işçi ve işveren arasındaki güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesine dayanılarak alınacak tedbirler bakımından basit bir şüphenin yeterli olmayacağını vurgulamıştır. Şüphe feshinin mahiyeti gereği ispatı beklenmese de Yargıtay kararlarında da belirtildiği üzere (benzer yönde Yargıtay kararları için bkz. C.A. (3), §§ 46-56; Ayla Demir İşat, §§ 52-62) şüphenin işçinin kişiliğinden kaynaklanan bir sebebe dayanması, bu sebebin de ciddi, önemli ve somut nitelikte objektif olay ve vakıalar ile desteklenmesi gerekmektedir. Aksi hâlde hukuk devletinin bir gereği olan hukuki güvenlik ilkesine aykırı bir şekilde keyfî uygulamaların gündeme gelmesi söz konusu olabilecektir (C.A. (3), § 125; Delil Metin [2. B.], B. No: 2019/1419, 18/1/2023, § 32; Mehmet Arif Yazıkoz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/336, 10/7/2024, §§ 22, 23).

17. Öte yandan 667 sayılı KHK dayanak alınarak uygulanan somut tedbirin başvurucu üzerinde doğuracağı etki de gözönüne alındığında özellikle yargılama sürecinde devletten beklenen yükümlülüklerin OHAL koşullarında da yerine getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu anlamda terör örgütleriyle irtibatı ya da iltisakı olduğu konusunda çalışandan duyulan şüphenin ciddi, güçlü ve objektif olduğuna ilişkin ikna edici gerekçeler ortaya konulmaması hâlinde alınan tedbirin Anayasa'nın 15. maddesi bağlamında da söz konusu yükümlülüklere uygun olmadığı değerlendirilebilecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Ayla Demir İşat, § 161; Mehmet Selim Öcek ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/263, 8/6/2023, § 19; Mehmet Arif Yazıkoz ve diğerleri, § 24).

18. Anayasa Mahkemesi şüphe feshine ilişkin verdiği birçok kararda işçinin ifa ettiği görevin niteliği de dikkate alınmak suretiyle işçi ve işveren arasındaki güvenin bozulmasına ilişkin değerlendirmenin ciddi, güçlü ve objektif nedenlere dayandığına ilişkin bireyselleştirilmiş ikna edici gerekçeleri içermesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda şüpheye neden olan durum ile işçi arasında kişisel bağlantının yargılamayı yapan mahkemelerce yeterli gerekçe gösterme yükümlülüğü çerçevesinde hareket edilerek ortaya konulması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi başvurucudan duyulan şüphenin bu kapsamda irtibat veya iltisakın, delillerin ve somut olayların tartışılması suretiyle yeterli gerekçeyle ortaya konulmadığını tespit ettiği başvurularda özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu çerçevede somut olay ve olgular tartışılmaksızın sadece başvurucu hakkında beraat, kovuşturmaya yer olmadığına, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olmasına, devam eden bir ceza soruşturmasına/kovuşturmasına ya da fesihten çok önceki bir mahkûmiyet kararına dayanılmasını yeterli bir gerekçe olarak kabul etmemiştir (beraat kararı yönünden bkz. Aydın Keser ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/37773, 20/6/2023, §§ 8-23; kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar yönünden bkz. Mehmet Çağrı Özaltın [2. B.], B. No: 2019/37417, 5/10/2023, §§ 12-20; devam eden soruşturma ve/veya kovuşturma yönünden bkz. F.G. [2. B.], B. No: 2019/14893, 20/9/2023, §§ 12-27; Sadullah Alphan [1. B.], B. No: 2022/42513, 20/3/2024, §§ 9-26; geçmiş tarihli mahkûmiyet kararı yönünden bkz.

Nuri Balca [2. B.], B. No: 2019/13732, 6/9/2023, §§ 8-23; Abdulhaluk Yavi [1. B.], B. No: 2019/17695, 6/3/2024, §§ 17-31).

19. Başvuru konusu olayda Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen (bkz. § 5) ihlal kararına uyan Mahkeme yeniden yargılama yaparak davanın reddine karar vermiştir. Mahkeme fesih tarihi itibarıyla başvurucu hakkında terör örgütüne üye olma suçundan soruşturma yürütülmesine dayanmıştır. Ancak anılan soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlandığı sabittir. Ceza soruşturmasında yer alan bilgi ve belgelere ulaşılarak söz konusu verilerin başvurucunun sözleşmesinin feshine olan etkisinin değerlendirilmesinin önünde -masumiyet karinesine uygun olmak koşuluyla- herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki ilgili mevzuata göre bir kişi hakkında soruşturma yahut kovuşturma açılması da mutlak bir şekilde işten çıkarma sebebi sayılmamaktadır (benzer yönde değerlendirme için bkz. İsmail Aydemir [2. B.], B. No: 2020/23889, 22/5/2024, §§ 21, 23).

20. Eldeki olayda sonuç olarak yargı makamlarının başvurucu hakkındaki kovuşturmaya yer olmadığına dair karara atıfla yetindiği, soruşturmaya sebep olan olay ve olgular ile elde edilen deliller değerlendirilmek suretiyle başvurucudan duyulan şüphenin fesih işlemini gerektirecek ciddiyette olduğunun -başvurucunun ifa ettiği görevi ve sicili de gözetilmek suretiyle- ortaya konulmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle yukarıda anılan kararlarda yapılan değerlendirme ve sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durumun bulunmadığı, terör örgütleri ile irtibatı ya da iltisakı olduğu konusunda başvurucudan duyulan şüphenin ciddi, güçlü ve objektif olduğuna ilişkin kişiselleştirilmiş ikna edici gerekçeler ortaya konulmadan alınan tedbirin söz konusu yükümlülüklere uygun olmadığı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla başvurucu hakkında alınan ve Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına etki eden tedbirin OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olmadığı sonucuna varılmıştır (ayrıca gerekçeli karar hakkı yönünden benzer değerlendirmeler için bkz. Nasri Aydın [1. B.], B. No: 2021/63276, 9/12/2025; Mehmet Kurtoğlu [2. B.], B. No: 2020/26080, 5/6/2024).

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

22. Başvurucu, hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olmasının gözetilmemesi ve suçlu olduğu algısı yaratacak şekilde dil kullanılması nedeniyle masumiyet karinesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüşse de özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varılarak yeniden yargılama öngörüldüğünden bu iddia yönünden inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde

yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

25. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

D. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır 2. İş Mahkemesine (E.2021/637, K.2022/100) GÖNDERİLMESİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesi ile iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurucunun Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başvurucunun iş sözleşmesi 667 sayılı KHK kapsamında feshedilmiştir. 667 sayılı KHK’nın 4. maddesinde terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya

iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen bir Bakanlığa bağlı, ilgili veya ilişkili olmayan diğer kurumlarda her türlü kadro, pozisyon ve statüde (işçi dahil) istihdam edilen personelin, birim amirinin teklifi üzerine atamaya yetkili amirin onayıyla kamu görevinden çıkarılacağı belirtilmiş, yine aynı düzenlemede görevine son verilenlerin bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemeyeceği, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemeyeceği, görevinden çıkarılanların uhdelerinde bulunan her türlü mütevelli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılacağı ve bu görevleri yürütmekle birlikte kamu görevlisi sıfatını taşımayanlar hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme uyarınca Diyarbakır Yenişehir Belediyesi, taşeron olarak çalışan başvurucunun iş sözleşmesini terör örgütü üyeliğinden devam eden soruşturmaları olması ve terör örgütü propagandası yapma suçundan kovuşturmanın ertelenmesi kararı bulunması nedeniyle feshetmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından aynı ya da benzer konulara ilişkin daha önce karara bağlanan bireysel başvurular mevcut olup, (2. Bölüm, 2021/62669, Karar Tarihi: 24/10/2024), (2. Bölüm, 2021/6590, Karar Tarihi; 29/7/2025), (2. Bölüm, 2020/39352, Karar Tarihi: 30/4/2025) söz konusu kararlara karşı yazdığımız karşıoy gerekçeleri işbu başvuru açısından da geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

GÖKHAN KOLUKISA

B. No: 2022/103409 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/103409

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GÖKHAN KOLUKISA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/103409)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Furkan Samet ESER

Başvurucu : Gökhan KOLUKISA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyet kararıyla sonuçlanan ceza davasında suç oluşturmayan bazı eylemlere dayanılması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu ayrıca adil yargılanma hakkı kapsamındaki başka güvencelerinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. 15/7/2016 tarihinde yapılan darbe girişimi öncesinde polis memuru olarak görev yapan başvurucu hakkında başka bir soruşturma kapsamında verilen bir ifade üzerine Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu şüphesiyle Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından soruşturma başlatılmıştır.

3. Soruşturma neticesinde Başsavcılık tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 23/2/2017 tarihinde iddianame düzenlenmiştir. İddianamede esas olarak başvurucunun FETÖ/PDY içindeki örgütsel eylemlerine ilişkin başka soruşturmalar kapsamında verilen ifadelere ve teşhis tutanaklarına dayanılmıştır. İddianamede ayrıca başvurucunun kendi kullanımında olduğunu ikrar ettiği 0 (553) ... 38 numaralı hat üzerinden ByLock isimli programı kullandığı ve terör örgütünün talimatına istinaden Bank Asya hesabına yüklü miktarda para yatırdığı iddialarına yer verilmiştir.

4. Hakkâri 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yapılan yargılama neticesinde başvurucunun

silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği sabit görülerek 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına 13/2/2018 tarihinde karar verilmiştir. Mahkûmiyet kararında başvurucunun örgütsel faaliyetlerine ilişkin bilgiler içeren tanık beyanlarına yer verilmiş ve başvurucunun gizliliği sağlamak için haberleşme amacıyla ByLock kullandığı belirtilmiştir.

5. Mahkûmiyet kararında yer verilen ve atıf yapılan tanık beyanları şu şekildedir:

i. " '...toki polis lojmanları kapısında nöbet tutan [E.K.], bana [F.A.'lar] bu akşam gidecek istersen onlarla bir görüş dedi bende eve giderken [C.Y.'nin] kaldığı binaya gittim, cemaat evine gelip giden Gökhan KOLUKISA, [F.A.] ve [C.Y.] eşyalarını binanın önüne indiriyorlardı kendilerine hayırdır bu saatte ne yapıyorsunuz dediğimde [F.A.] bana KOM şube de hareketlilik var gece operasyon olabilir bu yüzden yola çıkacağız sende yola çık dedi...'

ii. '...Afyonkarahisar Polis Meslek Yüksek okulunda iki sene öğrencilikten sonra Mezuniyet akabinde ben İstanbul'a atandım ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde göreve başladım. Burada ailemle beraber kalıyordum. Çevik kuvvette aynı birlikte görev yaptığım [T.K.] isimli şahıs ile tanıştım. Bu şahsın cemaat içerisinde olduğunu biliyordum, ancak aktif olarak bir faaliyetini görmedim, ben de [T.K.'nın] evine birkaç sefer gittim. bir seferinde evdeyken Gökhan KOLUKISA isimli polis vardı, ben [T.K.'ya] bunların kim olduğunu sorduğumda Gökhan KOLUKISA'nın Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde çalışan bekar polislerden sorumlu abi olduğunu, ayrıca [K.K.] isimli polis memurunun da evli polislerden sorumlu abi olduğunu söyledi. Ben bunu [T.K.'nın] bana söylediğine göre biliyorum, görgüye dayalı bir bilgim yoktur, Bir defasında Gökhan KOLUKISA isimli polis memuru benden himmet adı altında para istedi ancak ben vermedim...'

iii. ' ...Sanık Gökhan KOLUKISA'yı 2015 yılında Hakkari İl Emniyet Müdürlüğüne tayinim çıktıktan sonra tanıdım. O dönemde sanık Hakkari Koruma Şube Müdürlüğünde polis olarak görev yapmakta idi. O dönemde kalmakta olduğum cemaat evinde sohbetler yapılırdı. Sanık Gökhan'da yapılan bu sohbetlere 2-3 kez katılmıştır. Sohbetlerde konuşmacı olduğunu hatırlamıyorum. Katılımcı olarak bulunurdu. Ben bu şahısla pek fazla bir araya gelmediğimden kendisiyle samimiyetim yoktur. Sanığı en son darbe teşebbüsünden 2-3 gün sonra gördüm. O dönemde kendisi çalışmakta olduğu şube tarafından açığa alınmıştı. Bu sebeple artık Hakkari'den ayrılıp ailesinin yanına gideceğini söyledi. Ayrıca sanık telefonuna el konulmadan önce cep telefonundaki tüm bilgileri formatladı ve kendisine yeni bir hat ile küçük tuşlu telefonlardan aldı. Ben sanığın Bylock programını kullanıp kullanmadığını bilmiyorum. Ancak sanık genellikle Bylock'un güvenli bir program olduğundan bahsedip oradan daha rahat mesajlaşılacağına dair konuşmalar yaptığından ben kendisinin bylock kullanıcısı olduğunu düşünerek beyanda bulunmuştum. Sanık benim birlikte kaldığım [C.Y.] ile yakın görüştüğünden bizim eve gelip giderdi. Ancak benim kendisi ile samimiyetim yoktur. Dolayısıyla ne tür faaliyetlerde bulunduğunu bilmiyorum...'

iv. '...Ben daha önce Hakkari Terörle Mücadele Şubede bir beyanda bulunmuştum. Hakkari'ye gittiğimizde [C.B.] ile birlikte kaldığımız evde [M.T.] ve Gökhan KOLUKISA isimli kişiler de vardı. Bu evde Hakkari Üniversitesinde öğretim görevlisi olduğunu söyleyen biri gelerek sohbet veriyordu, Fethullah GÜLEN videolarını izletirdi, kitaplarını okurdu. Bu kişinin ismini ben, Selim olarak biliyorum ama gerçek ismi olduğunu düşünmüyorum. Evin ihtiyaçları için vermiş olduğumuz parayı Gökhan KOLUKISA topluyordu, ben bu paraları himmet adı altında değil evin ihtiyaçlarının giderilmesi için verdim, [Selim] isimli şahıs Gökhan ile irtibat kurarak bizim evimize geliyordu. Ben bu yapının evinde ihtiyaçlarım doğrultusunda kaldım, kesinlikle bu yapıya bağlı bir insan değilim. Bana sağlamış oldukları

kolaylıklardan dolayı bu yapının evlerinde kaldım. Bunun dışında bir amacım yoktur. Tüm samimiyetimle bütün bildiklerimi anlattım. Gökhan isimli şahıs benden kurban bayramlarında kesinlikle kurban adı altında himmet toplamadı sadece aylık olarak evin ihtiyaçlarını giderilmesi için para verdim. Bunun dışında bir şey vermedim. Yapmış olduğumuz sohbetlerde siyasi içerikli bir konuşma olmuyordu. Zaman zaman Gökhan, sabah namazına kalkınca ben de onunla birlikte kılıyordum kesinlikle zorlama yoktu. Ben ByLock hiç kullanmadım, Gökhan'ın da kullandığını hiç görmedim. Bu yapının evlerinde kaldığım için pişmanım...'

v. '...Ben Hakkari'de polis memuru olarak görev yaparken Gökhan ile tanıştım. Daha önce Hakkari emniyetinde vermiş olduğum ifadede belirttiğim gibi kendisi bekar evinde kalıyordu. Kendisi ile o şekilde tanıştık. Bende arada bir aynı sitede lojmanda kaldığımız için evlerine giderdim. Bu şekilde arkadaşlığımız oldu. Gökhan isimli arkadaşımda bylock isimli proğram vardı. Bu proğramı sohbet olduğu yönünde mesajlar geliyordu...'

vi. '...Ben Gökhan Kolukısa ile Hakkari ilinde tanıştım. Kendisi ile aynı evde kalıyorduk. Bu süre içerisinde dışardan öğretim görevlisi olarak bildiğimiz Selim isimli kişiyi getiriyordu. Bu kişinin gerçek isminin Selim mi olduğunu bilmiyorum, kod isim de kullanıyor olabilir. Bu kişi bize o tarihte Fethullah Gülen cemaati olarak bilinen cemaate ait kitapları okuyup sohbet yapıyordu. Bu kişi bir ayda bir, iki ayda bir geliyordu, ben bu sohbetlere çok fazla katılmıyordum. Ben Hakkari iline 2015 yılının Eylül ayına gelmiştim. Bu sohbetler 15 temmuz darbe girişiminden 1-2 ay öncesine kadar devam etti. O tarihte Gökhan bizim evden ayrıldı. Bylock isimli programı ben darbe girişiminden sonra öğrendim, Gökhan'ın bu programı kullanıp kullanmadığından haberim yoktur. Bu sohbetleri genellikle Gökhan düzenliyordu. Gökhan bizden lojmanın ihtiyacı olarak aylık 350 TL para topluyordu ancak bu paradan himmet adı altında bir yere para verip vermediğini bilmiyorum. Bu evde [C.B.] ve [M.Ş.] de kalıyordu. Ben Gökhan'ın FETÖ üyesi olduğunu bu şekilde biliyorum. Gökhan ile 15 temmuz 2016 tarihinden sonra bir daha hiç görüşmedim. Aynı zamanda evde Fethullah Gülen'in videoları da izleniyordu...' "

6. Başvurucunun mahkûmiyet kararına karşı istinaf kanun yolu başvurusunda bulunması üzerine dosya Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 6. Ceza Dairesine (Bölge Adliye Mahkemesi) gönderilmiş ve istinaf incelemesi neticesinde istinaf başvurusunun esastan reddine 11/7/2019 tarihinde karar verilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"...tanık beyanları, CGNAT kayıtları ve siber raporu itibariyle FETÖ'nün gizli haberleşme programı olan bylocku kullandığı, örgütsel talimat üzerine Bank Asya'ya para yatırdığı, örgüt içinde ev abiliği, bekar kişilerin sorumluluğu, himmet toplama gibi görevler üstlendiği ve sohbetlere katıldığı anlaşılan sanık hakkında temel cezanın alt sınırdan makul oranda uzaklaşılarak belirlenmesi gerektiği gözetilmeyerek eksik ceza tayini, aleyhe istinaf bulunmadığından davanın yeniden görülmesi nedeni yapılmamıştır.

...

İlk Derece Mahkemesinin kararında, eleştiriler dışında usule veya esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu anlaşıldığından sanık müdafinin yerinde görülmeyen istinaf istemlerinin 5271 sayılı CMK'nın 280/1-a maddesi uyarınca esastan reddine..."

7. Bölge Adliye Mahkemesi kararının temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay 3. Ceza Dairesine (Daire) gönderilmiş ve temyiz incelemesi neticesinde temyiz isteminin esastan reddiyle hükmün onanmasına 14/9/2022 tarihinde kesin olarak karar verilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 4/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 15/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, eşitlik ilkesinin, din ve vicdan özgürlüğünün ve kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilemez olduğuna, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucu; işlendiği tarihte suç olarak kabul edilmeyen fiillere dayanılarak cezalandırılmasının hukuka aykırı olduğunu, bu yöndeki iddia ve itirazlarına karşılık yargı mercilerince yeterli açıklamalara yer verilmediğini belirterek suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Mevcut başvuruda başvurucu hakkındaki ByLock tespitinin, -ByLock verilerini içeren dijital materyallerin çözümlenmesi üzerine- user-ID numarası ve buna bağlı alt verilere ilişkin düzenlenen ByLock tespit ve değerlendirme tutanağı yerine yalnızca ByLock sorgu sonucu raporuna ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan getirtilen CGNAT kayıtlarına dayandırıldığı anlaşılmaktadır.

12. Buna karşın Yargıtay içtihadı uyarınca kişinin ByLock kullanıcısı olduğunun tespiti açısından -somut olayda da olduğu gibi- sadece CGNAT kayıtları yeterli delil olarak kabul edilmemektedir [birçok karar arasından bkz. Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 30/6/2021 tarihli ve E.2020/2018, K.2021/4527; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 4/10/2022 tarihli ve E.2021/18943, K.2022/5428 sayılı kararları] (benzer yönde bkz. Mehmet Ayko [1. B.], B. No: 2019/41322, 7/1/2025, § 20; Atakan Yıldırım [2. B.], B. No: 2021/8629, 14/1/2025, § 29; Uğur Özçiftçi [1. B.], B. No: 2021/43521, 15/1/2025, § 20).

13. Diğer yandan Anayasa Mahkemesi Şerif Özmutlu ([GK], B. No: 2020/36986, 25/9/2025) kararına konu olayda terör örgütü üyeliği suçundan kesinleşen mahkûmiyet kararında yargı makamlarının ByLock programının kullanıldığına dair birtakım veriler dışındaki diğer delilleri de esas almak suretiyle başvurucunun örgüt hiyerarşisi içindeki faaliyetlerini değerlendirmiş, örgütün nihai amacının herkesçe bilinir hâle geldiği olaylardan sonra dahi başvurucunun gerçekleştirdiği örgütsel faaliyetlerin varlığını ortaya koyarak örgütün nihai amacını bildiği kanaatine varmıştır. Anayasa Mahkemesi, yargı makamlarının bu tespitlerinin somut olayın şartlarına göre temelsiz ve keyfî olmadığı, kanun koyucunun yasak olarak belirlediği fiilin kapsamını suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olacak şekilde genişletmediği, örgüt üyeliğine ilişkin kuralın özüyle çelişmediği ve öngörülebilir olduğu sonucuna ulaşmıştır (Şerif Özmutlu, §§ 76-87).

14. Eldeki olayda mahkûmiyet kararının tek başına Bank Asya hesap hareketlerine ya da başvurucunun ByLock programını kullandığına ilişkin tespitleri içeren delillere dayandığı söylenemez. Başvurucu hakkındaki mahkûmiyet kararının ByLock programını kullandığına ilişkin tespitleri içeren delillerin yanı sıra önemli ağırlıkta tanık beyanlarına dayandığı anlaşıldığından mevcut başvuruda da Şerif Özmutlu kararından ayrılmayı gerektiren bir

durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

16. Başvurucunun;

i. Yetersiz gerekçe ile karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmaların kararda karşılanmış olması dikkate alınarak Abdullah Topçu ([1. B.], B. No: 2014/8868, 19/4/2017, §§ 74-79) kararı doğrultusunda,

ii. Yargılama ve kanun yolu incelemesi yapan makamların doğal hâkim güvencesine sahip, tarafsız ve bağımsız mahkeme olmamaları nedeniyle kanuni hâkim güvencesinin ve bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Mustafa Başer ve Metin Özçelik ([1. B.], B. No: 2015/7908, 20/1/2016, §§ 119-133) ile Hüseyin Talaz ([1. B.], B. No: 2017/26769, 15/12/2020, §§ 78-81) kararları doğrultusunda,

iii. Müdafi ile gizliliğin sağlandığı bir ortamda görüşme yapılmaması nedeniyle müdafi yardımından yararlanma hakkının ihlal edildiği iddiasının müdafi ile gizliliğin sağlandığı bir ortamda görüşülememesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelemediği dikkate alınarak Orhan Patarya ([GK], B. No: 2019/42695, 20/5/2021, § 61) kararı doğrultusunda,

iv. ByLock verilerinin elde edilme usulü yönünden hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Özlem Yıldırım ([GK], B. No: 2022/73725, 28/12/2022, §§ 30-33) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ZEKİ ŞAHİN

B. No: 2022/105532 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/105532

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ZEKİ ŞAHİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/105532)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucu : Zeki ŞAHİN

Vekili : Av. Burcu HAS

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; imar planı değişiklikleri sonrasında yan parseldeki taşınmaza yapılaşmaya izin verilmesi sebebiyle uğranılan zararların tazmin edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının, kararın temyiz kanun yolu kapalı şekilde verilmesi nedeniyle de hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/12/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. İmar Planı Değişikliği ve Ruhsat Süreci

5. Başvurucu; Manisa ili Soma ilçesi Namazgah Mahallesi 480 ada 10 ve 16 numaralı parsellerin hisseli malikidir. Başvurucu, 2015 yılı içinde taşınmazlarının bitişiğindeki 480 ada 11 numaralı parselde inşaat faaliyetlerinin başladığını fark etmiş; bunun üzerine 5/5/2015 tarihinde Soma Belediye Başkanlığına (Belediye) başvurarak imar durumu belgesi talep etmiş, yapılan inceleme neticesinde de 480 ada 10, 11 ve 16 numaralı parsellerin bulunduğu alanda imar planı değişikliği yapıldığını, bu değişikliğin Soma Belediye Meclisinin 3/7/2012 tarihli kararı ile kabul edildiğini öğrenmiştir.

6. Bunun üzerine başvurucu 23/6/2015 tarihinde Namazgah Mahallesi Öğretmen Salim Örge Sokak'a isabet eden 16, 17 ve 58 numaralı parsellerin imara uygun olmayan, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 15. ve 16. maddelerine göre yapılmış uygulamalar sonucu oluşan artık parseller olduğundan imar hattının kad. 480 ada 10, 11, 91, 118, 119, 120, 128 ve 134 numaralı parsellerin hattına kaydırılarak yolun genişletilmesine yönelik 1/1.000 ölçekli uygulama imar plan değişikliğinin hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek Manisa 1. İdare Mahkemesinde iptal davası açmıştır. İdare Mahkemesi 26/11/2015 tarihinde plan değişikliğini iptal etmiş; kararın gerekçesinde plan ana kararlarını, bütünlüğünü ve sosyal donatı dengesini bozmayan, teknik gerekçelere dayanan, kamu yararı olan durumlar dışında plan değişikliğinin yapılamayacağını belirtmiştir. Ayrıca 3194 sayılı Kanun'un 18. ve 12. maddeleri uyarınca bu gibi sorunların ancak imar uygulaması veya kamulaştırma ile çözümlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Karar, kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

7. İptal kararının ardından başvurucu 480 ada 11 numaralı parsel malikine verilen 27/7/2015 tarihli inşaat ruhsatı ile iptal kararından sonra yürürlüğe konulan 1/1.000 ölçekli revizyon uygulama imar planı ve 1/5.000 ölçekli revizyon nâzım imar planı kapsamında yapılan değişikliklerin iptali istemiyle Manisa 2. İdare Mahkemesi nezdinde yeniden dava açmıştır. Mahkeme 8/2/2017 tarihinde dava konusu işlemleri iptal etmiştir. Mahkeme gerekçeli kararında, iptal edilen plan değişikliğinin revizyon planına işlendiğini, geçersiz hâle gelmiş bir planın geçerliymiş gibi uygulanmasının hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Karar, kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir. Belediye iptal kararı doğrultusunda 10/4/2017 tarihinde yapı hakkında 3194 sayılı Kanun'un 32. maddesi uyarınca mühürleme işlemi yapmıştır.

B. 3194 sayılı Kanun'un Geçici 16. Maddesi Kapsamında Alınan Yapı Kayıt Belgesi Süreci

8. 480 ada 11 numaralı parsel üzerindeki yapı bakımından yapı sahipleri 18/5/2018 tarihinde yürürlüğe giren 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle 3194 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. madde hükmüne dayanarak yapı kayıt belgesi almıştır.

9. Başvurucu, 2019 yılında yapı kayıt belgesinin varlığından haberdar olmuş; 12/11/2019 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına başvurarak yapı kayıt belgesinin iptalini talep etmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı başvuruya yanıt vermemiştir.

10. Başvurucu, 480 ada 11 numaralı parsel üzerindeki yapı hakkında düzenlenen yapı kayıt belgesinin iptali isteminin zımnen reddedilmesine yönelik işlemin iptali için Manisa 2. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Mahkeme 31/12/2020 tarihli kararıyla davayı reddetmiş; kararın gerekçesinde 3194 sayılı Kanun'a 7143 sayılı Kanun ile eklenen geçici madde kapsamında yapı kayıt belgesinin öngörülen şartları taşıdığını, yapı ruhsatının iptalinden sonra ortaya çıkan ruhsatsızlık hâlinin ise imar barışı hükümleri çerçevesinde değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

Başvurucu, karara karşı Anayasa Mahkemesine başvurmuş; Anayasa Mahkemesi 27/6/2022 tarihinde başvuruyu süre aşımı nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

C. Kamulaştırma İşlemi ve Yargısal Süreç

11. Belediye 11/4/2017 tarihinde aralarında başvurucunun taşınmazının da olduğu 480 ada 16, 18 ve 58 numaralı parsellerin yol ve kaldırım alanında kaldığı gerekçesiyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 8. ve 10. maddeleri uyarınca kamulaştırılmasına karar vermiştir. Başvurucu, kamulaştırma işlemine karşı iptal davası açmıştır. Manisa 1. İdare Mahkemesi 29/12/2017 tarihinde dava konusu işlemi iptal etmiş; gerekçede, plan değişikliklerinin iptal edilmesi nedeniyle geçerli bir imar planı olmadığını, bu şekilde kamulaştırma yapılamayacağını, yeni bir plan yapılması gerektiğini belirtmiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

D. Ceza Soruşturmasına Yönelik Yargı Süreci

12. Başvurucu, iptal kararlarına rağmen 480 ada 11 numaralı parselde inşaatın devam ettiğini ve yıkım yapılmadığını belirterek şikâyette bulunmuştur. Başvuruda, Anayasa'nın 138. maddesi, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesi ve 3194 sayılı Kanun'un 32. maddesine açıkça aykırı davranıldığını belirtmiştir.

13. Soma Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmıştır. Yapılan soruşturma sonucunda Belediye yetkilileri hakkında görevi kötüye kullanma suçlamasıyla kamu davası açılmıştır. Soma 1. Asliye Ceza Mahkemesi 8/4/2025 tarihinde sanıkların beraatine karar vermiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

E. Bireysel Başvuruya Konu Tam Yargı Davası Süreci

14. Başvurucu 21/1/2021 tarihinde Belediye aleyhine Manisa 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) tam yargı davası açmıştır. Davanın konusu plan değişikliği sonrasında yan parsel sahibine verilen inşaat ruhsatı nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararlardır. Başvurucu, imar planı değişikliği yapılmasaydı bir yükleniciyle arsa payı karşılığı anlaşabileceğini, en azından bir daire elde edebileceğini, bu hakkının elinden alındığını, iptal kararlarına rağmen yapının yıkılmadığını ve mülkiyet hakkının kısıtlandığını belirterek maddi zararının tespit edilmesi için bilirkişi incelemesi ile 1.000 TL maddi (ileride miktar artırımı yapılacak şekilde), 10.000 TL manevi tazminat talep etmiştir.

15. İdare Mahkemesi, başvurucunun "plan değişikliği yapılmamış olsa kat karşılığı anlaşma yaparak büyük bir daire sahibi olabileceği" şeklinde ifade ettiği muhtemel zarar dışında somut ve güncel bir zararını ortaya koyamadığından maddi tazminat isteminin reddine karar vermiştir. Mahkeme, manevi tazminat istemi yönünden başvurucunun mülkiyet hakkına isabet eden idari işlemler nedeniyle birçok dava açmak zorunda kaldığı (ve açılan davalarda verilen iptal kararlarının kesinleştiği), davalı idarenin hukuka aykırı olarak tesis ettiği işlemler nedeniyle başvurucunun ruhi/duygusal durumunu ağır biçimde zedelediği hususları dikkate alındığında başvurucuya manevi tazminat ödenmesi için gerekli hukuki koşulların oluştuğu kanaatine varmış; 10.000 TL manevi tazminata hükmedilmesinin hakkaniyetli olacağı sonucuna ulaşmıştır. Karar, istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

16. Nihai karar başvurucu tarafından 27/11/2022 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

17. İlgili hukuk için bkz. (Sevda Ülger [1. B.], B. No: 2019/4821, 23/11/2021, § 31).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu; gerek imar plan değişikliklerinin gerekse inşaat ruhsatının iptaline ilişkin mahkeme kararlarının gereğinin yerine getirilmediğini, idarenin yıkım işlemi yapması gerekirken yapmadığını, imar affı kapsamında verilen yapı kayıt belgesinin hukuka aykırı olduğunu, plan değişikliği sonrasında yan parsel sahibine verilen ruhsat nedeniyle uğradığı zararların tazmin edilmediğinden bahisle gerekçeli karar hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. Bakanlık görüşünde; inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği açıklanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

2. Değerlendirme

21. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

22. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetinin özü, imar plan değişikliği sonrasında yan parsel sahibine inşaat ruhsatı verilmesi ve bu süreçte uğradığı zararların tazmin edilmemesidir. Başvurucunun tüm iddialarının mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Mülkün Varlığı

24. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır (Mustafa Ateşoğlu ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/1178, 5/11/2015, §§ 49-54). Bu nedenle öncelikle başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (Cemile Ünlü [2. B.], B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; İhsan Vurucuoğlu [1. B.], B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). Somut olayda başvurucu adına tapuda kayıtlı olan taşınmazın mülk teşkil ettiği açıktır.

ii. Müdahalenin Varlığı ve Türü

25. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet

hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve ondan tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma olanağı verir (Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

26. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş, ikinci fıkrasında mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiş ve son fıkrasında ise devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, §§ 55-58).

27. İmar planı hazırlama, inşaat ruhsatı ve yapı kullanım izin belgesi verilmesi kamu makamlarının kontrol ve düzenleme yetkisi kapsamındadır. Bu sebeple başvurunun mülkiyetin kullanımını düzenleme ve kontrole ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

iii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

28. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

29. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62).

(1) Kanunilik

30. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; Necmiye Çiftçi ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55).

31. Olayda müdahalenin 3194 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine dayandığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu değerlendirilmiştir.

(2) Meşru Amaç

32. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda tahdit edilmesine imkân verdiğinden, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında kısıtlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda sınırlamaya bir sınır oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır. Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini de beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir (Nusrat Külah [2. B.], B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; Yunis Ağlar [1. B.], B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

33. İmar planlaması faaliyetleri şehircilik ilkeleri çerçevesinde düzenli kentleşmenin sağlanması, kamu hizmetlerinin etkin yürütülmesi ve toplum yararının korunması gibi kamu yararı amaçlarına dayanır. Bu kapsamda imar planı değişiklikleri ile taşınmazların yol, yeşil alan veya kamu hizmet alanı içinde bırakılması, kentsel planlamanın gereği olarak meşru kamu yararı amacı taşımaktadır.

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

34. Son olarak kamu makamlarınca mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyle gerçekleştirilmek istenen amaç ve bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan araç arasında makul bir ölçülülük ilişkisi olup olmadığı değerlendirilmelidir.

35. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, § 38).

36. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi; bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (Arif Güven [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

37. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (Züliye Öztürk [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 64; Bekir Yazıcı [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

38. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet

uyuşmazlıklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için mahkemelerin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren, davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekir (Kamil Darbaz ve Gmo Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

39. İmar planlarına uygun şekilde gerçekleştirilen parselasyon işlemleri sonrasında oluşan kadastral parsellerde yapılaşma koşullarının belirlenmesi, inşaat ruhsatı verilmesi ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi süreçlerinin düzenli ve planlı kentleşmenin sağlanması amacına yönelik olduğu gözetildiğinde, bu kapsamda tesis edilen idari işlemlerin kamu yararını gerçekleştirmeye elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Somut olayda başvurucunun mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini ileri sürdüğü iddialarının önemli bir kısmının, doğrudan imar planı değişikliğinin kendisinden ziyade yan parsel malikine yapılaşma imkânı tanınması ve bu durumun kendi taşınmazı bakımından yarattığı olumsuz sonuçlar üzerine kurulduğu görülmektedir.

40. Bu bağlamda başvurucu, özellikle yan parsel malikine verilen yapı ruhsatı ve sonrasında yürütülen yapılaşma süreci nedeniyle taşınmazının değer kaybettiğini ve planlama sürecinde eşitlik ve adalet ilkesinin zedelendiğini ileri sürmüştür. Ayrıca 7143 sayılı Kanun ile 3194 sayılı Kanun'a eklenen geçici 16. madde kapsamında getirilen yapı kayıt sistemi çerçevesinde ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılar bakımından belirli şartlar altında hukuki koruma sağlanmasının olayın bütününe etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede başvurucunun, yan parseldeki yapılaşmaya hukuki koruma sağlanması sonucunda kendi taşınmazı bakımından oluştuğunu iddia ettiği değer kaybı ve kullanım kısıtlılığı üzerinden zarar iddiasını kurguladığı, uyuşmazlığın merkezine de idarenin genel imar uygulamalarından ziyade bu somut yapılaşma olgusunu yerleştirdiği görülmektedir.

41. Başvurucu, imar planı değişikliği sonrasında yan parsel malikine verilen yapı ruhsatı ile daha sonra yapı kayıt belgesi sürecinin işletilmesi nedeniyle taşınmazını ekonomik olarak değerlendiremediğini ileri sürerek maddi ve manevi zararlarının tazminini talep etmiştir. İdare Mahkemesi, başvurucunun maddi tazminat talebini özellikle kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapılabileceğine ilişkin iddianın varsayıma dayandığı gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkeme, başvurucunun iddiasını esas itibarıyla yan parseldeki yapılaşma ve bu yapılaşmanın kendi taşınmazı üzerindeki etkileri üzerinden temellendirdiğini, ancak bu kapsamda ileri sürülen zararların somut verilerle ortaya konulamadığını değerlendirmiştir. Yargılama sürecinde başvurucunun delillerini sunma, karşı tarafın beyanlarına karşı görüş bildirme ve iddialarını ileri sürme imkânlarının kısıtlandığına dair bir bulgu bulunmamaktadır. Dosya kapsamı, yargılamanın bütünü ve gerekçeli karar birlikte değerlendirildiğinde İdare Mahkemesinin nitelendirmesinde açık bir keyfîlik veya bariz takdir hatası bulunduğu söylenemez. Bu itibarla başvurucunun mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında kurulması gereken adil dengenin bozulmadığı ve müdahalenin ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

42. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet

hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Hükmün Denetlenmesini Talep Etme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

43. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında hükmün denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa'da güvence altına alınmış olmakla birlikte Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin, medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin yargılama süreçleri (hukuk yargısı ile idari yargı alanı) yönünden söz konusu hakka dair bir güvence içermediğini açıklamıştır. Anılan kararlarda medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin uyuşmazlıklar yönünden hükmün denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanının dışında kaldığı belirtilmiş ve bu bağlamda anılan hakka dair bir ihlal iddiasının incelenebilmesi için yargılamanın ceza hukuku alanına ilişkin bulunmasının şart olduğu ifade edilmiştir (birçok karar arasından bkz. E.Ç. [1. B.], B. No: 2019/2490, 3/12/2020, § 38; Y.E. [1. B.], B. No: 2020/5373, 2/3/2023, §§ 19-25; Turgut Öztop [2. B.], B. No: 2016/6023, 10/10/2019, §§ 47-54).

44. Anayasa Mahkemesi, norm denetiminde temyiz sınırına ilişkin kuralı hükmün denetlenmesini talep etme hakkına aykırı bulup iptal etmişse de bireysel başvuruda hükmün denetlenmesini talep etme hakkı -Anayasa'da güvence altına alınmış olmakla birlikte- Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollere göre medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin yargılama süreçleri (hukuk yargısı ile idari yargı alanı) yönünden bir güvence içermemektedir. Nitekim yukarıda yer verilen kararlarda idari bir işlemin iptali için açılan ve istinaf kanun yolunda nihayete erdirilen yargılamada temyiz kanun yoluna gidilememesi şikâyet konusunu oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuruya konu yargılama süreçlerinin suç ve cezalara ilişkin güvenceler kapsamında değerlendirilebilecek şekilde ceza yargılamasına veya bir suç isnadına ilişkin bulunmadığını belirterek başvuruların konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir (Ömer Şanlı [1. B.], B. No: 2015/7304, 22/1/2019, §§ 43, 46).

45. Yukarıda yer verilen kararlarda da ifade edildiği üzere hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetin bireysel başvuruda -Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu protokollerde bu hakkın düzenlenmemiş olması nedeniyle- incelenmesi mümkün değildir.

46. Açıklanan gerekçelerle hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ZAFER BOZKURT

B. No: 2023/54578 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/54578

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ZAFER BOZKURT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/54578)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Zafer BOZKURT

Vekili : Av. Süleyman YÜKSEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasının iptal edilmesi talebiyle sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruda karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Başvurucu, Ahmetli Trafik Tescil ve Denetleme Büro Amirliği görevlileri tarafından 12/4/2023 tarihinde yapılan trafik kontrolünde durdurulmuştur. Trafik ekiplerince saat 23.03'de yapılan alkol ölçümü sonrasında 0,62 promil alkollü olduğu gerekçesiyle başvurucu 8.190 TL idari para cezası ile cezalandırılmış ve başvurucunun sürücü belgesine geçici olarak el konulmuştur. Başvurucu, ilgili tutanağı imzaladıktan sonra 13/4/2023 tarihinde saat 00.37'de Salihli Devlet Hastanesine müracaat ederek alkol testi yaptırmak üzere kan örneği vermiştir. Yapılan kan testi sonucunda başvurucuda 0,01 promil oranının altında alkol olduğu belirtilmiştir.

3. Başvurucu, idari para cezasına ve ehliyetin geri alınması işlemine karşı Turgutlu ve Salihli Sulh Ceza Hâkimliklerine ayrı ayrı sunduğu 13/4/2023 tarihli başvuru dilekçelerinde mobilya sektöründe çalıştığı için temas ettiği tiner ve benzeri malzemeler nedeniyle alkol

tespit edilmiş olabileceğini, nitekim hastaneden alınan kan örneğinde alkollü olmadığının ortaya çıktığını belirterek uygulanan idari yaptırım kararlarının kaldırılmasını talep etmiştir.

4. Başvurucunun Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğine yaptığı başvuru 2023/1590 D.İş sayılı dosyası ile incelemeye alınmış ve 2/5/2023 tarihinde başvurunun reddine karar verilmiştir. Başvurucu, Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğinin anılan kararına itiraz etmiştir. Ödemiş Sulh Ceza Hâkimliği 5/6/2023 tarihli kararıyla yapılan itirazı kesin olarak reddetmiştir. Kararda verilen kararın usul ve kanuna uygun olduğu, herhangi bir isabetsizlik görülmediği açıklanmıştır.

5. Başvurucu, nihai kararı 5/6/2023 tarihinde öğrendikten sonra 20/6/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Diğer taraftan Salihli Sulh Ceza Hâkimliğine yapılan başvuruyla ilgili olarak ise kabahatin işlendiği yer itibarıyla Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğinin yetkili olduğu belirtilerek yetkisizlik kararı verilmiştir. Yetkisizlik kararının kesinleşmesi sonrasında başvuru Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğince 2023/1872 D.İş sayılı dosya üzerinden incelemeye alınmıştır. Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğince 2023/1872 D.İş sayılı dosyada yapılan inceleme sonucunda verilen 18/5/2023 tarihli kararla da başvurunun reddine karar verilmiştir. Başvurucu, Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğinin söz konusu kararına itiraz etmiştir. Ödemiş Sulh Ceza Hâkimliği bu defa 13/6/2023 tarihli kararıyla hastane tarafından düzenlenen raporda alkol tespit edilmediğini dikkate alarak itirazın kabulüne ve idari yaptırım kararlarının kaldırılmasına kesin olarak karar vermiştir. Söz konusu karar başvurucu vekiline 2/7/2023 tarihinde tebliğ edilmiştir.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; mobilya işiyle uğraştığı için trafik uygulamasında alkollü olduğuna dair tespit yapıldığını, hastanede verdiği kan sonucuna göre alkollü olmadığının tespit edildiğini ve kabahatin unsurlarının oluşmadığını ifade ederek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Genel olarak bir hakkın açıkça öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılması bireysel başvuru alanında özel olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

11. Bu kapsamda özellikle mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında mahkemenin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir

kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması ile söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (Mehmet Güven Ulusoy, § 32; S.Ö., § 29).

12. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir.

13. Başvurucu idari yaptırım kararına karşı Salihli ve Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliklerine ayrı ayrı başvuruda bulunmuştur. İnceleme konusu başvuru, Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğine yapılan 2023/1590 D.İş sayılı başvurunun reddine yönelik nihai karar sonrasında yapılmıştır (bkz. § 5). Diğer taraftan Salihli Sulh Ceza Hâkimliğince verilen yetkisizlik kararı üzerine Turgutlu Sulh Ceza Hâkimliğinin 2023/1872 D. İş sayılı dosyasıyla verilen başvurunun reddi kararı ise Ödemiş Sulh Ceza Hâkimliğinin 13/6/2023 tarihli kararıyla kaldırılmıştır. Anılan karar başvurucuya 2/7/2023 tarihinde tebliğ edilmiştir (bkz. § 6). Dolayısıyla başvurucu, değerlendirme sonucunu doğrudan etkileyecek olan ehliyetin geri alınması ve idari para cezası uygulanmasına yönelik idari yaptırım kararının kaldırıldığından haberdardır. Ayrıca bireysel başvuruyla ilgili Bakanlık görüşü de başvurucuya 27/3/2025 tarihinde tebliğ edilmiştir. Anılan olgular başvurucunun ihlal iddialarına yönelik bireysel başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesi bakımından oldukça önem taşımaktadır. Buna rağmen başvurucu, İçtüzük'ün 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüklerine açıkça aykırı bir şekilde aynı konuda yaptığı ikinci başvuru sürecine ve bu başvuru üzerine idari yaptırımın kaldırılmasına ilişkin Ödemiş Sulh Ceza Hâkimliğinin 13/6/2023 tarihli kararına ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

14. Bu durumda başvurucunun, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi vermemesi, bu süreçte vuku bulan değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemesi ile başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engellediği anlaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

16. Başvurunun mahiyeti gözetildiğinde 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvurucu aleyhine disiplin para cezasına hükmedilmesine gerek görülmemiştir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ELİF YÜKSEL

B. No: 2023/63852 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/63852

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ELİF YÜKSEL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/63852)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Elif YÜKSEL

Vekili : Av. Mehmet ARSLAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, el konulan zatî demirbaş silahın rayiç bedelinin ödenmesi talebinin yargı makamlarınca değerlendirilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Emniyet Genel Müdürlüğü (İdare) emrinde polis memuru olarak görev yapmaktayken 7/2/2017 tarihli ve 29972 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2/1/2017 tarihli ve 686 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (686 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmış ve davaya konu zatî demirbaş silahını Emniyet Genel Müdürlüğü Hatay merkez deposuna teslim etmiştir.

3. 27/7/2022 tarihinde başvurucu, baretta marka beylik silahının 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun ek 4. maddesi gereğince rayiç bedelinin tarafına ödenmesini İdareden talep etmiştir.

4. 4/8/2022 tarihinde İdare, kesin olmayan cevapla talebin reddine karar vermiştir. 24/10/2022 tarihinde başvurucu, işlemin iptali için Ankara 24. İdare Mahkemesinde

(Mahkeme) dava açmıştır.

5. Yargılama devam ederken İdare, 18/1/2022 tarihli komisyon kararı ile 2022 yılı için FS-92 baretta marka silahların satış bedelini 1.794 TL, her bir fişeğin satış fiyatını 3,50 TL olarak belirlemiştir. Bu kapsamda bedelden damga vergisi kesintisi düşüldükten sonra başvurucuya toplam 1.863,66 TL ödeme yapmıştır.

6. Mahkeme, davaya konu olan zatî ve ruhsatlı silahın bedelinin yargılama devam ederken İdare tarafından başvurucuya ödenmesi nedeniyle davanın konusuz kaldığını belirterek uyuşmazlık hakkında esas yönünden karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

7. Başvurucu, 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesi uyarınca silahın rayiç bedelinin ödenmesini talep etmesine rağmen İdare tarafından 17/3/1989 tarihli ve 20111 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan mülga Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personeline Görevlerinde Kullanılmak Üzere Bedeli Mukabili Zati Demirbaş Tabanca Satışına Dair Yönetmelik'in (mülga Yönetmelik) 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca silahın rayiç değerinin çok altında bir ödeme yapıldığını, Mahkemece rayiç değer araştırması yapılmadığını belirterek istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

8. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 7/6/2023 tarihli kararı ile Mahkeme kararının usul ve hukuka uygun olduğunu, kararın kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmadığını belirterek istinaf isteminin reddine kesin olarak karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 18/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 14/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; yargılama makamlarınca silahın rayiç bedelinin ödenmesi talebinin değerlendirilmediğini, davanın sonucuna etkili iddia ve itirazlarının yargılama makamlarınca cevapsız bırakıldığını, tek hâkimle duruşma yapılmadan karar verildiğini, rayiç bedelden çok düşük miktarda ödeme yapıldığını belirterek adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; uyuşmazlığa konu zatî demirbaş silahın devlet malı statüsünde bir silah olduğu, başvurucuya silahın rayiç bedelinin ödeneceğine ilişkin mevzuat hükmü ve bu yönde süregelen yerleşik yargı içtihadı bulunmadığı, mülkiyet hakkı kapsamında başvurucuda meşru beklenti oluşturabilecek somutlukta bir durumun olmadığı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

13. Başvuru, mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Etkili başvuru hakkı anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın

niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

16. Bu hak tek başına, bağımsız olarak kullanılması mümkün olmayan ancak Anayasa'da güvence altına alınan başka bir temel hak ve özgürlüğün ihlal edildiği iddiasının bulunması hâlinde kullanılabilecek tamamlayıcı nitelikte bir haktır. Bir başka ifadeyle etkili başvuru hakkının ihlal edilip edilmediğinin tartışılabilmesi için hangi temel hak ve özgürlük konusunda etkili başvuru hakkının kısıtlandığı sorusuna cevap verilmesi gerekir (Onurhan Solmaz [1. B.], B. No: 2012/1049, 26/3/2013, §§ 33, 34; Sıtkı Güngör [2. B.], B. No: 2013/5617, 21/4/2016, § 86).

17. Etkili başvuru hakkı, Anayasa'ya aykırılığı iddia edilen bir hususta kendisinin zarar gördüğünü düşünen kişinin hem iddiaları hakkında karar verilmesini hem de mümkünse zararının giderilmesini sağlamak için hukuki bir yola başvurabilmesini gerektirir. Başka bir deyişle Anayasa'da düzenlenen temel hak ve özgürlüklerden birinin savunulabilir düzeyde ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu ileri süren herkes Anayasa'nın 40. maddesi kapsamında etkili başvuru hakkına sahiptir (Sıtkı Güngör, § 87).

18. Kişilerin etkili başvuru hakkı açısından sahip oldukları güvencenin kapsamı ihlal iddiasına konu edilen hakkın niteliğine göre değişmektedir. Fakat genel olarak ifade edilmelidir ki Anayasa'nın 40. maddesi uyarınca sağlanması gereken başvuru yolunun hem teoride hem de uygulamada ileri sürülen ihlali önlemesi, ihlal devam etmekte ise sonlandırması, gerçekleşip sona ermiş ihlallere yönelik olarak ise makul bir tazmin imkânı sunması gerekir (K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 71).

19. Şikâyetlerin esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanmasının bir gereğidir. Buna göre kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla öngörülen yargı yollarının mevzuatta yer alması yalnız başına yeterli olmayıp bu yolun aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerekir. Söz konusu yola başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddialar bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmeli; koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması hâlinde ise bu durum yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmalıdır (İlhan Gökhan [2. B.], B. No: 2017/27957, 9/9/2020, §§ 47, 49).

20. Etkili başvuru hakkı, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla oluşturulan idari ve yargısal mekanizmalara yapılan başvuruların mutlaka başvurucu lehine sonuçlanmasını güvence altına almamaktadır. Bu bağlamda ilgili idari ve yargısal mercilere düşen ödev, başvurucunun şikâyetinin esasını inceleyerek ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karara bağlamaktır. Bununla birlikte mahkemelerin yorum ve değerlendirmelerinin söz konusu başvuru yoluna müracaat edilmesini anlamsız kılacak, başarı şansını zayıflatacak derecede keyfîlik içermesi ya da açıkça makul olmayan bir muhakemeye dayanması hâlinde etkili başvuru hakkı ihlal edilebilir (Seyfettin Şimşek [2. B.], B. No: 2019/21111, 30/3/2022, § 41).

21. Anayasa Mahkemesince incelenecek ilk mesele, başvurucunun zatî demirbaş silahının rayiç bedelinin ödenmesine imkân tanıyan etkili bir başvuru yolunun bulunup bulunmadığıdır. Etkili bir başvuru yolunun bulunduğunun belirlenmesi hâlinde ise teorik

düzeyde etkili olduğu tespit edilen bu yolun başvurucunun açtığı davada fiilen işleyip işlemediği, diğer bir ifadeyle pratikte başarı şansı sunup sunmadığı belirlenerek sonuca varılacaktır.

22. Eldeki olayda başvurucunun 686 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılması nedeniyle el konulan zatî demirbaş silahı hakkında mülga Yönetmelik hükümleri uyarınca İdarenin oluşturduğu komisyon tarafından belirlenen bedel üzerinden başvurucuya ödeme yapıldığı anlaşılmıştır. Başvurucu, Mahkeme nezdinde açtığı davada silahın rayiç bedelinin ödenmesini talep etmiş ancak Mahkemece yargılama devam ederken İdare tarafından ödeme yapıldığından bahisle davanın konusuz kaldığı belirtilerek uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Başvurucu; silahın rayiç bedelinin belirlenmesi talebinin dikkate alınmadığını, Mahkemece davalı İdarenin belirlediği bedelin herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın yargılamaya esas alındığını, rayiç bedel araştırması yapılmaması nedeniyle silahın bedelinin düşük ödendiğini belirterek istinaf talebinde bulunmuştur.

23. Bölge İdare Mahkemesince istinaf isteminin reddine karar verilmiş ancak başvurucunun istinaf talebine ilişkin herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Diğer bir anlatımla kararda başvurucunun silahın rayiç bedelinin araştırılarak bu bedelin ödenmesi yönündeki talebi bakımından bir inceleme yapılmadığı, talebin kabulü veya reddi yönünde herhangi bir gerekçeye yer verilmediği anlaşılmaktadır. Buna göre başvurucunun istinaf başvurusu hakkında olumlu ya da olumsuz herhangi bir karar verilmeden talebin sonuçsuz bırakıldığı görülmüştür.

24. Etkili bir giderim sağlama kapasitesi bulunan yargı yoluna başvuran başvurucuya silahın rayiç bedelinin araştırılarak bu bedelin kendisine ödenmesine dair itirazlarını ilgili makamlar önünde etkin bir şekilde ortaya koyabilme imkânı tanınmamıştır. Dolayısıyla teorik düzeyde etkili olduğu tespit edilen başvuru yolu somut olayda başarı şansı sunma kapasitesini yitirmiştir.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

26. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

28. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 24. İdare Mahkemesine (E.2022/1031, K.2023/341) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NASUH SERT

B. No: 2024/26472 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/26472

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NASUH SERT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/26472)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Muhammed Kerem ÇÖMEZ

Başvurucu : Nasuh SERT

Vekili : Av. Ali KIZILTEPE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda ses ve görüntü bilişim sistemi üzerinden yapılan telefon görüşmeleri ile görüntülerin dinlenmesi ve kaydedilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/4/2024 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, başvuru tarihinde Tarsus 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz

Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktadır.

6. Başvurucu; İnfaz Kurumunda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında kurulan sesli ve görüntülü görüşme sistemi üzerinden yaptığı tüm telefon görüşmelerinin dinlenilmesi ve kaydedilmesi sebebiyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğini belirterek söz konusu işlemlerin yapılmamasını İnfaz Kurumundan talep etmiştir. İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 30/12/2023 tarihli kararıyla 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 68. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (İnfaz Yönetmeliği) "Telefonla görüşme hakkı" başlıklı 74. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca kayıtların hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmadığı, söz konusu kayıtlara sadece kurum personelinin erişiminin bulunduğu belirtilmiştir. Başvurucu, İnfaz Kurumu kararının iptali talebiyle Tarsus İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) başvurmuştur. İnfaz Hâkimliği aynı gerekçelerle 1/3/2024 tarihinde şikâyetin reddine karar vermiştir.

7. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin söz konusu kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurmuştur. Tarsus 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) kararın usule ve kanuna uygun olduğunu belirterek başvurucunun itirazını 15/3/2024 tarihinde kesin olarak reddetmiştir.

8. Nihai karar başvurucu tarafından 28/3/2024 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

9. Ulusal ve uluslararası mevzuat ile yargı kararları için bkz. Eşref Köse [1. B.], B. No: 2017/38098, 3/6/2020, §§ 19-35; Hüsamettin Uğur (2) [2. B.], B. No: 2020/14791, 15/11/2023, §§ 17-19; Serkan Okçu [GK], B. No: 2022/60965, 6/2/2025, §§ 13, 15-17.

10. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı" başlıklı 66. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir."

11. İnfaz Yönetmeliği'nin "Telefonla görüşme hakkı" başlıklı 74. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (g) bendi ile (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"g) Görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkan sağlayan teknik alt yapının kurulu bulunduğu Bakanlıkça belirlenen kurumlarda, haftalık görüşme süresi otuz dakika olarak uygulanır. Bu sistem oda veya koğuş içine ya da idarece uygun görülen diğer yerlere kurulabilir. Haftalık ziyaret hakkını kullanmayan hükümlülerin bir sonraki haftalık telefon görüşme süresine ayrıca otuz dakika ilave edilir ve bu süre devredilemez. Bu kapsamdaki görüşmeler aynı hafta içerisinde toplam üç görüşmeyi aşmamak koşuluyla bölünmek suretiyle de yapılabilir. İlave edilen otuz dakika için üç görüşme hakkı daha verilir. Bu görüşmeler görüntülü ve sesli olarak yapılabileceği gibi sadece sesli olarak da yapılabilir. (Ek cümleler:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/28 md.) Çocuk hükümlüler ile sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan kadın hükümlüler hakkında bu bentte düzenlenen telefonla görüşme süresi iki kat olarak uygulanır. Hükümlülere mensubu bulundukları dinin

bayramlarında kullanılmak üzere otuz dakika ilave görüşme hakkı verilir.

(3) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin, bu maddede belirtilen yakınları ile yaptığı telefon görüşmeleri, idare tarafından dinlenir ve elektronik aletler ile kayda alınır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

12. Anayasa Mahkemesinin 5/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

13. Başvurucu; İnfaz Kurumundaki ACEP üzerinden yaptığı tüm telefon görüşmelerinin dinlenilmesi ve kaydedilmesi, ailesinin ve vasisinin görüntülerinin kayıt altına alınması nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini, İnfaz Hâkimliği kararının gerekçesiz olduğunu ve savcılık mütalaasının kendisine tebliğ edilmeden itiraz incelemesinin sonuçlandırılmasından dolayı silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Bakanlık görüşünde, başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri incelenirken Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

15. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

...

Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."

16. Anayasa'nın "Haberleşme hürriyeti" başlıklı 22. maddesi şöyledir:

"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.

İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir."

17. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun

iddialarının özünün ACEP üzerinden yaptığı telefon görüşmeleri ile görüntülerinin dinlenmesi ve kaydedilmesine yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Haberleşme içeriklerinin kaydedilmesi şeklinde gerçekleştirilen uygulamanın haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin özel bir şekli olduğu hususunda da tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla mahremiyet hakkı ve bu alanla ilgili bilgilerin gizliliğinin korunması ile haberleşmenin denetlenmesine ilişkin eldeki başvurunun Anayasa'nın 20. ve 22. maddeleri çerçevesinde özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

19. Mahpusların yaptıkları görüşmelerin sosyal hayatın ve aile birlikteliğinin devamını sağlamaya yönelik olduğu da dikkate alındığında görüşmelerde mahremiyetin sağlanmasına ilişkin beklentilerinin makul ve haklı olduğu vurgulanmalıdır. Bu bağlamda tutuklu ve hükümlülerin kapalı görüşte ziyaretçileri ile yaptıkları konuşmaların sistemli bir şekilde dinlenmesi ve kayıt altına alınması durumunda bireyin özel hayatına, dolayısıyla aile hayatına müdahale söz konusu olabilmektedir (Eşref Köse, § 58). Somut olayda da İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurucunun dış dünyayla iletişimini sağlayan sesli ve görüntülü telefon görüşmelerinin kurum idaresi tarafından dinlenerek kaydedildiği, dolayısıyla denetlendiği açıktır. Anılan denetleme şeklinin başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına ve haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğu kabul edilmiştir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

20. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetine yapılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (Kemal Karanfil [2. B.], B. No: 2017/24776, 24/5/2018, § 55).

i. Genel İlkeler

21. Anayasa uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmüş olması gerekir. Anayasa'nın temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasının ancak kanunla yapılacağına ilişkin 13. maddesi, bir kanun hükmü olmaksızın yürütme ve idarenin bir hak ve hürriyeti ilk elden düzenleyici işlemle sınırlamasına izin vermez (Tuğba Arslan [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014; § 87; Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 73; Ümit Karaduman [2. B.], B. No: 2020/20874, 2/2/2022, §§ 54-55).

22. Ayrıca temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama ölçütü sınırlamanın

erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfî davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır (Halime Sare Aysal [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 62; Fatih Saraman [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, § 66; Turgut Duman [1. B.], B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 66).

23. Bunun yanında Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde kişisel verilerin “ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla” işlenebileceği belirtilmiş, aynı fıkranın dördüncü cümlesinde ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin “kanunla” düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yapılan müdahalelerde dikkate alınacak öncelikli ölçüt, müdahalenin kanuna dayalı olmasıdır (Ümit Karaduman, § 56; Arif Ali Cangı [GK], B. No: 2016/4060, 17/9/2020, § 72).

24. Kanunun yukarıda belirtilen gerekliliklere uygun olduğunun söylenebilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfîliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gerekmektedir (Halime Sare Aysal, § 63; Fatih Saraman, § 67; Turgut Duman, § 68).

25. Bununla birlikte ilgili kanuni düzenlemenin söz konusu sınırlamaya ilişkin temel çerçeveyi ortaya koymakla birlikte özellikle uygulama koşulları ve usule ilişkin ayrıntıları düzenleyici işlemlere bırakması mümkündür. Ancak bu ihtimalde de söz konusu düzenleyici işlemin yine muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olması gerekmektedir (Halime Sare Aysal, § 66).

26. Buradan hareketle kişisel verilerin kayıt, muhafaza ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını ve uygulanmasını düzenleyen ve özellikle süre, stoklama, kullanım, üçüncü kişilerin erişimi, verilerin gizliliği, bütünlüğü ve imhası konusundaki prosedürlere ilişkin olarak muhataplarının yetki aşımı ve keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralların belirlenmesinin söz konusu gerekliliklere temel oluşturduğu açıktır (Bülent Kaya [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 64; Ümit Karaduman, § 62).

27. Bu kapsamda ilgili sisteme bilgilerin girilmesi, müdahaleye temel oluşturan meşru amaçları taşıma şartına bağlı olmalı ve söz konusu yasal düzenleme, hangi bilgilerin kayıt altına alınabileceği, hangi yetkililere iletilebileceği, böyle bir iletimin hangi koşullarda mümkün olabileceği ve bilginin ilgili makamlara iletilmesi hususunda izlenecek usul konusunda açık ve ayrıntılı hükümler içermelidir. Söz konusu sisteme ilişkin düzenleme; bilgi toplama, kaydetme ve bilgiyi ilgili makamlarla paylaşma veya sair şekilde kullanma konusunda yetkili makamlara tanıdığı takdir yetkisinin kullanılma tarzı ve alanı bakımından vatandaşlara yeterince öngörüde bulunma olanağı sağlamak durumundadır (Bülent Kaya, § 66; Ümit Karaduman, § 63).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

28. Telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi uygulamasının 5275 sayılı Kanun'un 66. maddesi ve İnfaz Yönetmeliği'nin 74. maddesinin (3) numaralı fıkrasına dayanılarak tesis edildiği görülmüştür. ACEP üzerinden yapılan telefon görüşmelerine ilişkin düzenleme ise İnfaz Yönetmeliği'nin 74. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (g) bendinde düzenlenmiştir.

Anılan düzenlemeler gözetildiğinde İnfaz Kurumuna mahpusların sesli ve görüntülü telefon görüşmelerini dinleme ve kaydetme yetkisi verildiği, bu bağlamda mahpusların telefon görüşmelerinin İnfaz Kurumunca dinlendiği, hem seslerinin hem de görüntülerinin kaydedildiği görülmüştür. Belirtilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde İnfaz Kurumuna tanınan denetim yetkisi kapsamında mahpusların telefon görüşmelerinin kural olarak dinlenip kaydedilmesine olanak sağlayan yasal bir düzenlemenin mevcut olduğu söylenebilir. Bununla birlikte "Genel İlkeler"de belirtildiği üzere (bkz. §§ 21, 22) temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır.

29. Bu durumda mahpusların telefon görüşmelerinin özel hayata dair mahrem kalmasını istediği konular ile kişisel veri kapsamında kalacak bilgileri içerebileceği gözetildiğinde mahpusun temel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılmasını içeren kanunların konuyla ilgili temel esasları ve ilkeleri belirleyecek nitelikte olması gerektiği de vurgulanmalıdır. Bu bağlamda kanun veya ilgili kanuna dayanan mevzuatın telefon görüşmelerinin dinlenerek kaydedilmesinin kapsamına ve bu görüşmelerin içeriğindeki mahrem bilgiler ile kişisel verilerin muhafazasına ilişkin esasları belirlemesi beklenir. Bununla birlikte mahpusların telefon görüşme kayıtlarının tutulma süresi, bu kayıtlara üçüncü kişilerin erişimi ile içeriğindeki verilerin kullanılması, imhası ve verilerin gizliliğinin sağlanması hususlarına ilişkin muhataplarının yetki aşımı ve keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralları içermesi gerekmektedir (benzer değerlendirmeler için bkz. Ümit Karaduman, § 69; Hüsamettin Uğur (2), § 58).

30. Olaydaki uygulamanın dayanağı olan mevzuatta sadece ACEP üzerinden yapılan telefon görüşmelerinin idarece dinleneceği ve kayıt altına alınacağının düzenlendiği görülmektedir. Bu düzenlemenin mahpusun özel hayata ve aile hayatına ilişkin mahrem kalmasını istediği bilgileri ile kişisel verilerinin kaydedilerek muhafaza edilmesine imkân sağladığı anlaşılmaktadır.

31. Bu bağlamda başvuru konusu uygulamayla mahkûmiyete konu suçun özelliği ya da tutuklu ile hükümlünün ceza hukuku bağlamındaki statülerine göre farklılık öngörülmeden sesli ve/veya görüntülü tüm telefon görüşmelerinin sistematik bir şekilde kaydedildiği vurgulanmalıdır. Bununla birlikte mahpusun kaydedilen telefon görüşmelerinin ne kadar süreyle sistemde saklı tutulacağı, bunların üçüncü kişilerin erişimine ve kullanımına hangi şartlarda açılacağı, İnfaz Kurumu tarafından hangi mercilerle paylaşılabileceği ile kişisel verilerin ve mahremiyetin nasıl korunacağı hususlarında açık bir düzenlemenin mevcut olmadığı görülmüştür. Bu durumda mahpusun mahrem kalmasını istediği bilgileri ile kişisel verileri içerebilecek görüşme kayıtlarının muhafazasını ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını, uygulanmasını, idarenin takdir yetkisinin sınırlarını düzenleyen, bununla birlikte muhataplarının yetki aşımı ile keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak niteliğe ve açıklığa sahip kuralların mevcut olmadığı söylenebilir. Bu açıklamalar çerçevesinde somut olayda özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının olmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Ümit Karaduman, § 71; Hüsamettin Uğur (2), § 60).

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

33. Yukarıda yer verilen tespitler uyarınca başvuruya konu müdahalenin kanunilik koşulunu sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

VI. GİDERİM

34. Başvurucu; ihlalin tespiti, tüm sonuçlarının ortadan kaldırılması ile 200.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

35. Başvurucu hâlen İnfaz Kurumunda bulunduğundan tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

36. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Tarsus İnfaz Hâkimliğine (E.2024/726, K.2024/1870) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AHMET UYGUÇ

B. No: 2025/36835 | Karar tarihi: 05.05.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2025/36835

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET UYGUÇ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2025/36835)

Karar Tarihi: 5/5/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Ahmet UYGUÇ

Vekili : Av. Emre GÜNEŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yurt dışına çıkmama şeklindeki adli kontrol yükümlülüğüne aykırı davranılması üzerine uygulanan tutuklama tedbiri nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca terör örgütüne üye olma iddiasıyla soruşturma başlatılmıştır.

3. Soruşturma kapsamında başvurucu 23/8/2016 tarihinde terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmıştır.

4. Ankara 8. Sulh Ceza Hâkimliği 19/1/2017 tarihinde başvurucunun yurt dışına çıkmama ve hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurma şeklindeki adli kontrol yükümlülüklerine tabi tutularak tahliye edilmesine karar vermiştir.

5. Başvurucu hakkında terör örgütüne üye olma suçundan kamu davası açılmış, Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) yapılan yargılama sonucunda 8/10/2019 tarihinde anılan suçtan başvurucunun 6 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve adli kontrol tedbirlerinin devamına karar verilmiştir.

6. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Ceza Dairesi 27/5/2021 tarihinde mahkûmiyet hükmüne karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

7. Mahkeme 23/3/2022 tarihinde belirlenen yerlere başvurmak şeklindeki adli kontrol tedbirinin kaldırılmasına, yurt dışına çıkmama adli kontrol tedbirinin ise devamına karar vermiştir.

8. Başvurucu 23/10/2024 tarihinde Mahkemeye sunduğu dilekçe ile, yurt dışına çıkış yasağı şeklindeki adli kontrol tedbirinin uygulanmaya başladığı tarihten itibaren kanunda belirtilen yedi yıllık azami sürenin dolduğunu ileri sürerek bu tedbirin kaldırılmasını talep etmiştir. Mahkeme ise başvurucu hakkındaki tedbirin 19/1/2017 tarihinde başladığını ve dosyanın hâlen istinaf incelemesinde olduğunu belirterek kanun yolu incelemesinde geçen sürelerin koruma tedbiri süresinden sayılmayacağı, dolayısıyla yasal azami sürenin henüz dolmadığı gerekçesiyle talebin reddine karar vermiştir.

9. Başvurucunun bu karara yaptığı itiraz Ankara 23. Ağır Ceza Mahkemesince 26/11/2024 tarihinde reddedilmiştir.

10. Dosyanın temyiz incelemesi devam ettiği sırada başvurucu, askerî yasak bölge üzerinden yasal olmayan yollarla yurt dışına çıkmaya teşebbüs ettiği iddiasıyla 14/5/2025 tarihinde gözaltına alınmıştır. Mahkeme nezdinde gerçekleştirilen sorgu neticesinde başvurucu aynı gün 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. ve 112. maddeleri uyarınca tutuklanmıştır. Söz konusu tutuklama kararı şu gerekçelere dayandırılmıştır:

"Sanık Ahmet Uyguç'un mahkememizde yargılanıp hakkında mahkûmiyet kararı verildikten ve adli kontrol tedbirleri uygulanmakta iken Edirne İli 1. Derece Askeri Yasak Bölgede Yunanistan sınır hattına 25 metre mesafede yakalanmasına ilişkin tutanak gözetildiğinde yargılamadan kaçacağı yönünde kuvvetli şüphe olarak değerlendirilmekle yine daha önce uygulanan adli kontrol tedbirinin yetersiz kaldığı, hükmolunan sonuç cezanın süresi itibariyle bir tutuklama tedbirinin orantılı ve ölçülü olacağı anlaşılmakla CMK 112 ve CMK 100 maddeleri uyarınca tutuklanmasına ... [karar verildi.]"

11. Başvurucu tutuklama kararına itiraz etmiştir. Ankara 23. Ağır Ceza Mahkemesi 29/5/2025 tarihinde başvurucuya isnat edilen suçun vasıf ve mahiyetini, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delilleri, kanunda öngörülen ceza miktarını ve atılı suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki katalog suçlardan olmasını dikkate alarak bu aşamada adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı gerekçesiyle tutuklama kararına yapılan itirazın reddine karar vermiştir.

12. İtirazın reddi kararı 2/6/2025 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 30/6/2025 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Yargıtay 3. Ceza Dairesi 7/7/2025 tarihinde başvurucunun temyiz aşamasında sunduğu dilekçeyle etkin pişmanlık hükümleri kapsamında ifade vermek istediğini beyan etmesi karşısında, başvurucunun gerekirse yeniden ifadesinin alınması, verdiği bilgilerin doğruluğunun ve faydalılığının denetlenmesi, bu bilgiler ışığında hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma koşullarının oluşup oluşmadığının tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozma kararı vermiştir. Yargıtay 3. Ceza Dairesi ayrıca hükmolunan ceza miktarını, bozma nedenini, suçun niteliğini ve mevcut delil durumunu dikkate alarak başvurucunun eylemli olarak kaçma hazırlığındayken yakalanmış olması ve adli kontrol hükümlerinin bu aşamada yetersiz kalması gerekçeleriyle başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

14. Bozma kararı üzerine yargılama Mahkemenin 2025/194 sayılı dosyası üzerinden devam etmektedir. Mahkeme 2/12/2025 tarihli tensip incelemesi sonucunda atılı suçun vasıf ve mahiyeti, dosya kapsamındaki kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin varlığı, isnat edilen suçun katalog suçlardan olması, mevcut delil durumu ve adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacağı gerekçeleriyle tutuklama tedbirinin ölçülü olacağına hükmederek başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Başvurucu 26/2/2026 tarihinde tahliye edilmiştir. Yargılama devam etmektedir.

15. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

16. Başvurucu; hakkındaki yurt dışına çıkış yasağı şeklindeki adli kontrol tedbirinin uygulanmaya başladığı 19/1/2017 tarihinden itibaren kanunda öngörülen azami sürelerin dolduğunu, kanun yolu incelemesinde geçen sürelerin bu süreden sayılmayacağına dair yasal bir düzenleme bulunmadığını ve tedbirin hukuksal dayanaktan yoksun hâle geldiğini ileri sürmüştür. Maddi durumu ve ailevi sorunları nedeniyle yeni bir hayat kurmak amacıyla gittiği Edirne'de herhangi bir uyarı levhası bulunmayan askerî yasak bölgede yolunu kaybetmesi neticesinde yakalanmasının kaçma girişimi olarak değerlendirilemeyeceğini, tutuklama kararının somut delillere değil varsayımlara dayandığını savunmuştur. Ayrıca Mahkemenin tutuklama kararında ve bu karara karşı yapılan itirazın reddi sürecinde ileri sürdüğü temel iddiaların karşılanmadığını, kararların gerekçesiz olduğunu belirterek başta kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkı olmak üzere anayasal haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilip edilmediğine ilişkin yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri ile Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları doğrultusunda, somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ileri sürülmüştür. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında ihlal iddialarını yinelemiştir.

18. Başvurucunun iddialarının özü tutuklama tedbirinin hukukiliğine ilişkindir. Bu nedenle başvuru, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmelidir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi benzer nitelikteki bir başvuruda verdiği ihlal kararında, yurt dışına çıkış yasağına uymadığı gerekçesiyle hem 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi hem de 112. maddesine dayalı olarak tutuklanan başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi 5271 sayılı Kanun'un 110/A maddesi uyarınca terör suçları için öngörülen azami yedi yıllık adli kontrol süresinin kanun yolu aşamaları da dâhil edilerek tedbirin başladığı tarihten itibaren hesaplanması gerektiğini vurgulamıştır. Bu çerçevede azami süresi dolan bir adli kontrol tedbirinin hukuki geçerliliğini yitirdiği, dolayısıyla süresi dolmuş bir yükümlülüğe aykırılıktan dolayı verilen tutuklama kararının Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerinde aranan kanunilik şartını sağlamadığı tespit edilmiştir. Anayasa Mahkemesi ayrıca dosyanın kanun yolu aşamasında olduğu bir evrede, ilk derece mahkemesinin 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesindeki genel

tutuklama nedenlerine dayanarak karar vermesini de hukuka aykırı bulmuştur. İlgili mevzuatta ilk derece mahkemesine bu aşamada genel hükümlere göre tutuklama yetkisi tanıyan açık bir kanun hükmü bulunmadığına dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi hem azami süresi dolmuş bir tedbirin ihlaline dayanılarak tutuklama kararı verilmesini hem de mahkemenin açık bir kanuni yetki olmaksızın tutuklama kararı vermesini kanunilik ilkesinin ihlali olarak değerlendirmiş ve müdahalenin hukuki dayanaktan yoksun olduğuna hükmetmiştir (Veysel Kuşçu [GK], B. No: 2023/95649, 16/12/2025, §§ 31-43).

21. İncelenen olaydaki hukuki durumun Anayasa Mahkemesinin anılan içtihadındaki saptamalarla bire bir örtüştüğü anlaşılmaktadır. Kişi hürriyetine yönelik müdahalenin temel şartı olan kanunilik kriterinin anılan kararda açıklandığı üzere eldeki olayda da karşılanmadığı tespit edildiğinden söz konusu içtihattan ayrılmayı gerektiren bir neden bulunmadığı değerlendirilmiştir.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 750.000 TL maddi ve 750.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Somut olayda Anayasa'nın 19. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. Bu itibarla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Ancak başvurucu hakkındaki tutuklama tedbiri sona ermiştir. Dolayısıyla ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Diğer taraftan yalnızca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğinin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 250.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir belge sunmadığı için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 250.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VİSAN VİNÇ VE HAREKET SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2020/1724 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/1724

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

VİSAN VİNÇ VE HAREKET SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/1724)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Cihan BAYDERE

Başvurucu : Visan Vinç ve Hareket Sistemleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Necdet DOĞAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvurucu şirketin ödediği işverenlere ait sigorta primlerinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanması gerektiğinden bahisle iadesi talebiyle yaptığı idari başvurunun reddi üzerine açtığı dava devam ederken yapılan kanun değişikliği ile mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/1/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon; makul sürede yargılanma hakkına ilişkin şikâyetin kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkına ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden elde edilen bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu şirket, 2008 yılında C.E.V. San. ve Tic. A.Ş.den bir fabrika satın almış ve bu işyeri ile ilgili prim borçlarından 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 89. maddesinin birinci fıkrası gereğince başvurucu şirket de müteselsilen sorumlu hâle gelmiştir.

6. C.E.V. San. ve Tic. A.Ş. adına Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından 172.936,73 TL tutarında prim borcu tahakkuk ettirilmiştir. Söz konusu şirket tarafından bu prim borcuna yapılan idari itiraz reddedilmiştir. Bunun üzerine söz konusu şirket tarafından ilgili prim borcunun ve gecikme faizinin iptali talebiyle dava açılmıştır.

7. Açılan bu davada Bilecik 1. Asliye Hukuk Mahkemesince 17/4/2012 tarihinde verilen kararla prim borcu ve gecikme faizi iptal edilmiştir. Bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 16/4/2013 tarihli kararıyla reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir.

8. Başvurucu şirket; C.E.V. San. ve Tic. A.Ş. adına yapılan prim tahakkuku işleminin iptal edildiğini belirterek, işveren hissesine düşen primlerden beş puanlık indirim hakkının kullandırılması ve geçmiş dönemlere ilişkin olarak kullanılmayan indirimlerin borçlarından mahsup edilmesi talebiyle 17/1/2013 tarihli dilekçeyle SGK'ya başvurmuştur.

9. Başvurucu şirketin idari başvurusunun kabul edilmemesi üzerine açılan davada Bilecik 1. Asliye Hukuk Mahkemesince (Asliye Hukuk Mahkemesi) 23/12/2014 tarihinde verilen kararla, C. E.V. San. ve Tic. A.Ş.nin açtığı davanın kabul edilerek prim borçlarının iptal edildiği ve kararın kesinleştiği, bilirkişi raporuna göre 30/4/2009-28/11/2013 dönemlerine ilişkin olarak hesaplanan prim indirimlerinin toplam 66.424,85 TL olduğu, başvurucunun davasını bu tutar kadar ıslah ettiği belirtilerek bu tutarın dava tarihi olan 28/11/2013 tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvurucuya iadesine karar verilmiştir.

10. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin (Yargıtay Dairesi) 11/2/2016 tarihli kararıyla başvurucu şirketin SGK'ya olan tüm borçlarının araştırılması ve SGK'nın 29/6/2011 tarihinden sonra indirim hakkını kullandırdığı iddiası karşısında başvurucu şirketin hangi aylarda indirimden yararlandığının değerlendirilmesi gerektiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur.

11. Bozma kararına uyan Asliye Hukuk Mahkemesince 11/11/2016 tarihinde verilen kararla, bozma kararı doğrultusunda bilirkişi raporu alındığı ve başvurucunun indirimden yararlanabileceği ayların belirlendiği belirtilerek davanın kabulüne ve 66.424,85 TL'nin 10.000 TL'sinin dava tarihinden, geriye kalan kısmının ise ıslah tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvurucuya iadesine karar verilmiştir.

12. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay Dairesinin 23/5/2017 tarihli kararıyla, başvurucu şirketin bir kısım dönemlere ilişkin primlerini geç ödediği, bir kısmını yapılandırdığı, bir kısmıyla ilgili olarak ise ek aylık prim ve hizmet belgesi istenmesine rağmen vermediği, bu nedenle başvurucu şirketin ihtilaflı tüm dönem için indirimden yararlanamayacağı, bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur.

13. Bozma kararına uyan Asliye Hukuk Mahkemesince 19/9/2017 tarihinde verilen kararla

bozma kararında belirtilen nedenlerle davanın reddine karar verilmiştir.

14. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay Dairesinin 17/4/2018 tarihli kararıyla, 27/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 70. maddesi ile 5510 sayılı Kanun'a eklenen ek 17. madde hükmüne göre, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış davaların konusuz kalacağı ancak bu konuda karar verme yetkisinin ilk derece mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur.

15. Bozma kararına uyan Asliye Hukuk Mahkemesince 31/12/2018 tarihinde verilen kararla, karar verilmesine yer olmadığından davanın reddine karar verilmiştir.

16. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay Dairesinin 4/12/2019 tarihli kararıyla, ilk derece mahkemesi kararı konusuz kalan davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığı şeklinde düzeltilerek onanmıştır.

17. Nihai karar 30/12/2019 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

18. 5510 sayılı Kanun'un 89. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Sigortalının çalıştırıldığı işyeri aktif veya pasifi ile birlikte devralınır veya intikal ederse ya da başka bir işyerine katılır veya birleşirse eski işverenin Kuruma olan prim ile gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarından, aynı zamanda yeni işveren de müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bu hükme aykırı sözleşme hükümleri Kuruma karşı geçersizdir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Kurum yetkilidir."

19. 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...

ı) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, bu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanır. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna, muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini ise Maliye Bakanlığına vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler ile 29/7/2003 tarihli ve 4958 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa ve 22/2/2006 tarihli ve 5458 sayılı Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile diğer taksitlendirme ve yapılandırma Kanunlarına göre taksitlendiren ve yapılandıran işverenler bu tecil, taksitlendirme ve yapılandırmaları devam ettiği sürece bu fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu bent hükümleri; vakıflar

tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile okul-aile birliklerince çalıştırılanlar hariç olmak üzere 21/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz. Bu fıkra ve diğer ilgili mevzuatla sağlanan sigorta prim desteklerinin aynı dönem için birlikte uygulanması halinde, bu destek öncelikle uygulanır.

..."

20. 5510 sayılı Kanun'un ek 17. maddesi ilgili dönemde yürürlükte bulunan hâliyle şöyledir:

"Bu Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılabileceği halde yararlanılmayan ay/dönemler için geriye yönelik prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılamaz, yararlanılmış olan prim teşviki, destek ve indirimler başka bir prim teşviki, destek ve indirim ile değiştirilemez.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ilişkin olmak üzere tüm şartları sağladığı halde bu Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanmamış işverenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yararlanılan prim teşviki, destek ve indirimlerin değiştirilmesine yönelik talepte bulunan işverenler tarafından en son bu maddenin yürürlük tarihini takip eden aybaşından itibaren bir ay içinde Kuruma başvurulması halinde, yararlanılmamış olan prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılabilir veya yararlanılmış olan prim teşviki, destek ve indirimleri başka bir prim teşvik, destek ve indirimi ile değiştirilebilir.

Bu maddenin ikinci fıkrası kapsamında talepte bulunan işverenlere iade edilecek tutar, maddenin yürürlük tarihinden önce talepte bulunanlar için maddenin yürürlük tarihini takip eden aybaşından, yürürlük tarihinden sonra talepte bulunanlar için ise, talep tarihini takip eden aybaşından itibaren kanuni faiz esas alınmak suretiyle hesaplanarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak üç yıl içinde ödenir. Ödeme, öncelikle bu Kanunun 88 inci maddesinin on dört ve on altıncı fıkralarına göre muaccel hale gelmiş prim ve her türlü borçlardan, sonrasında ise ilgili kanunlar uyarınca yapılandırma veya taksitlendirme de dâhil olmak üzere müeccel haldeki prim ve her türlü borçlarından mahsup yoluyla gerçekleştirilir. Ancak, üç yıl sonunda ilgili kanunları gereği yapılandırılma veya taksitlendirilme sebebiyle vadesi gelmemiş taksit ödemelerinden peşinen mahsup edilir. Kuruma borcu bulunmayan işverenlere altı ayda bir eşit taksitlerle iade yapılır.

Görülmekte olan davalarda ayrıca bir başvuru şartı aranmaksızın, dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte hesaplanacak tutar üçüncü fıkra hükümlerine göre mahsup veya iade edilir. Mahkemelerce, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış davalarda davanın konusuz kalması sebebiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilir. Yargılama giderleri idare üzerinde bırakılır ve vekâlet ücretinin dörtte birine hükmedilir. Ayrıca, ilk derece mahkemelerince verilen kararlar hakkında Sosyal Güvenlik Kurumunca kanun yollarına başvurulmaz ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan kanun yolu başvurularından vazgeçilmiş sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınarak Kurumca belirlenir."

B. Anayasa Mahkemesi Kararı

21. Anayasa Mahkemesinin 19/2/2020 tarihli ve E.2018/139, K.2020/12 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...İTİRAZIN KONUSU: 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 70. maddesiyle 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na eklenen ek 17. maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarının Anayasa'nın 2., 10. ve 11. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

...

4. Bakılmakta olan dava, davacı işverenin prim teşvikinden yararlanmak için SGK'ya yaptığı başvurusunun reddi üzerine açılan ve 5510 sayılı Kanun'un ek 17. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında görülmekte olan bir davadır.

5. Anılan maddenin itiraz konusu üçüncü ve dördüncü fıkraları; prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılmasına ilişkin kurallara yer vermektedir. Üçüncü fıkra, bu yönde talepte bulunan işverenlere iade veya mahsubun nasıl gerçekleştirileceğini öngörmekte iken dördüncü fıkra görülmekte olan davalar yönünden söz konusu iade veya mahsubun nasıl gerçekleştirileceğini özel olarak düzenlemektedir. Dördüncü fıkrada üçüncü fıkraya yapılan atıf nedeniyle söz konusu fıkralar arasında ilişki bulunmakla birlikte itiraz başvurusunda bulunan Mahkemede bakılmakta olan dava, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan ve hâlen görülmekte olan bir dava olup bu davada söz konusu iade veya mahsuba ilişkin hükümlerin uygulanmasının Anayasa'ya aykırılığı ileri sürüldüğünden mevcut bir dava olmaksızın prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanılmasını düzenleyen üçüncü fıkranın bakılmakta olan davada doğrudan uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Açıklanan nedenlerle 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 70. maddesiyle 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na eklenen ek 17. maddenin üçüncü fıkrasının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu fıkraya ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

...

12. Maddenin itiraz konusu dördüncü fıkrasında da konuyla ilgili daha önce açılmış olup görülmekte olan davalarla ilgili düzenlemelere yer verilmektedir. Maddenin yürürlüğe girmesinden önce açılmış davalarda ayrıca bir başvuru şartı aranmaksızın dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte hesaplanacak tutar üçüncü fıkra hükümlerine göre mahsup veya iade edilecektir. Bu durumda görülmekte olan davalarda, dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren kanuni faiz uygulanacaktır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış davalarda davanın konusuz kalması sebebiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilecek, yargılama giderleri idare üzerinde bırakılacak ve hak sahiplerinin kendilerini avukatla temsil etmeleri hâlinde vekâlet ücretinin dörtte birine hükmedilecektir. Ayrıca ilk derece mahkemelerince

verilen kararlar hakkında SGK tarafından kanun yollarına başvurulmayacak ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan kanun yolu başvurularından vazgeçilmiş sayılacaktır.

...

20. 5510 sayılı Kanun'un ek 17. maddesinin yürürlüğe girmesinden önce prim teşviki, destek ve indirimlerinden geriye yönelik olarak yararlanmak için SGK'ya yapılan başvuruların reddi üzerine açılan davalarda Yargıtay tarafından işverenlerin sigorta prim teşviklerinden geriye yönelik yararlanma taleplerinin kabul edilmesi gerektiği yönünde kararlar verilmiştir (bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E.2016/17846, K.2017/1760, 7/3/2017; E.2016/14801, K.2018/2544, 20/3/2018). Kanun'un ek 17. maddesi de 1/4/2018 tarihinden öncesine ait sigorta prim teşviki, destek ve indirimlerini -yukarıda değinilen Yargıtay kararlarının da etkisiyle- icrası mümkün bir alacak olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla kurala konu alacak mülkiyet hakkı kapsamındadır. Bu çerçevede ek 17. maddenin ikinci fıkrasında "önceki dönemlere ilişkin olmak üzere tüm şartları sağladığı halde bu Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşviki, destek ve indirimlerinden yararlanmamış işverenler" bölümüne yer verilmiş, üçüncü fıkrasında ise "Bu maddenin ikinci fıkrası kapsamında talepte bulunan işverenlere iade edilecek tutar" ibaresi kullanılmıştır. Başka bir ifadeyle kanun koyucu, Yargıtayın sigorta prim teşviklerinden geriye yönelik yararlanma taleplerini kabul etmesinin sebep olduğu sonuçların da etkisiyle, ilgili işverenlerin 1/4/2018 tarihinden öncesine ait sigorta prim teşviki, destek ve indirimlerini talep etme haklarını tanımış, bunu Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk olarak görmüştür. Nitekim madde gerekçesinde geçen kamu giderlerinin artmasının önüne geçilmesi ve geriye yönelik finansal belirsizliğin ortadan kaldırılması ifadeleri de sorunun kanun koyucu tarafından işverenlerin alacak hakkının tanınması suretiyle çözüldüğüne işaret etmektedir.

21. İtiraz konusu kural uyarınca görülmekte olan davalarda ayrıca bir başvuru şartı aranmaksızın dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren kanuni faizin uygulanması söz konusudur. Kural mahsup veya iade edilme yönünden üçüncü fıkra hükümlerine yaptığı atıftan dolayı ödemelerin üç yıla yayılacağını öngörmektedir. Bu durumda faizin başlama tarihi ve ödeme için öngörülen süre gözönünde bulundurulduğunda kuralın mülkiyet hakkını sınırladığı açıktır.

...

26. Kuralda dava açan işverenler yönünden dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren faizin işleyeceği hükme bağlanmış ise de prim teşviki, destek ve indirimlerle ilgili ödemelerin birçoğunun işverenlerin idari başvuru tarihlerinden daha öncesine dayandığı açıktır. İşverenlere iade edilecek tutarın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek kanuni faize göre hesaplanması işverenlerin mülkiyet hakkı kapsamındaki alacaklarında meydana gelen eksilmenin orantısız ve aşırı olması sonucunu doğuracaktır. Diğer taraftan kuralla iade edilecek tutarın ödenmesinin üç yıl gibi uzun bir süreye yayılması, görülmekte olan davalar sonucunda alacaklarına derhâl ve toptan kavuşabilecek işverenlere aşırı bir külfet yüklemektedir. Açıklanan nedenlerle kural hak sahiplerine orantısız bir yük getirerek araç ile amaç arasında bulunması gereken makul dengeyi idare lehine bozmakta, mülkiyet hakkının ölçüsüz bir şekilde sınırlanmasına neden olmaktadır.

...

30. Kuralla yargı merciince uyuşmazlığın esasının incelenmesi imkânı ve dolayısıyla bireyin bu hususta bir karar elde etme imkânı ortadan kaldırıldığından, kural karar hakkına bir

sınırlama getirmektedir. Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın Anayasanın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere uygun ve ölçülü olması gerekir.

...

34. Görülmekte olan davalar bakımından faizin başlama tarihi olarak ödeme tarihini değil dava öncesinde yapılan idari başvuru tarihini esas alan ve hesaplanacak tutarın üç yıl gibi uzun bir süreye yayarak mahsubunu veya iadesini hükme bağlayan kural; uyuşmazlığın esasını çözüme kavuşturma imkânına, davacıların alacaklarına uygulanacak faizin başlangıç tarihi ve Kanun uyarınca hesaplanacak tutara ulaşma şekil ve süresi yönünden onların aleyhine olacak şekilde bir müdahaleye neden olmaktadır. Davacılar davanın görülmeye devam edilmesiyle maddi uyuşmazlığın çözümü ile elde edilebilecek birtakım menfaatlerden kural nedeni ile mahrum kalmaktadır. Nitekim davacılar alacağın tahakkuk ettiği tarih anından itibaren faize ve mahkeme kararıyla belirlenecek alacağın derhâl ve nakden tahsiline hak kazanabilecekler iken kural bu imkânları ortadan kaldırmaktadır. Bu suretle görülmekte olan davaları davacıların iradesi dışında ve aleyhlerine olacak şekilde ortadan kaldıran kuralın, davacılara aşırı bir külfet yüklediği, bu yönüyle kuralla karar hakkına getirilen sınırlamanın orantısız, dolayısıyla ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

35. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın 13., 35. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Mahkemenin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

23. Başvurucu; davasının kabulü yönündeki Asliye Hukuk Mahkemesi kararının Yargıtay tarafından bozulmasının hukuka aykırı olduğunu, sahibi olduğu tüm işletmelerin prim borcunun bulunup bulunmadığı yönünde bir araştırmaya gidildiğini, prim indirimini kazanma yönünde meşru beklentisinin bulunduğunu, sonradan yürürlüğe giren kanun hükmüne göre davanın konusuz kaldığından karar verme yetkisinin Yargıtayda değil ilk derece mahkemesinde olduğunu ileri sürerek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

24. Bakanlık görüşünde bir kısım mevzuat hükümlerine yer vererek, SGK'dan temin edilen belgelerin verilecek kararda dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

25. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında davalı idareye 1/6/2012, 17/1/2013 ve 28/5/2013 tarihlerinde indirim uygulanması taleplerinde bulunduğunu ancak idarenin daha önce tahakkuku yapılan prim borcuna karşı açılan davanın derdest olduğundan bahisle bu taleplerini reddettiğini, bu nedenle bazı prim borçlarını bu verilen ret cevapları üzerine ödediğini, Yargıtayın indirim taleplerinin reddedilmesinin hukukiliğiyle ilgili bir değerlendirme yapmadığını, idarenin hâlen 2005/5-8, 2011/9 ve 2012/5 dönemlerine ilişkin olarak indirim uygulamadığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

26. Anayasa’nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

“Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.”

27. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir."

28. Başvurucunun şikâyetinin özü, hak ettiğini ileri sürdüğü sigorta primi indiriminden yararlandırılmaması ve buna ilişkin alacaklarının tarafına iade edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkindir. Yargılama sırasında yapılan yasal değişiklik neticesinde başvurucunun davası hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Bu durumda başvurucunun şikâyetinin Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

29. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkıyla bağlantılı etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

30. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Başvurucu ödemekte olduğu işveren hissesine düşen sigorta primleri üzerinden indirim yapılması ve geçmiş dönemde kullanılmayan indirimlerin borçlarından mahsup edilmesi talebiyle dava açmıştır. Fazladan alındığı iddia edilen söz konusu sigorta primleri başvurucunun mal varlığında bir eksilmeye neden olduğundan mülkün varlığı hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır.

b. Genel ilkeler

31. Etkili başvuru hakkı anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlamaya) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

32. Mahkemenin önündeki uyuşmazlığın esasını incelememesi sadece adil yargılanma hakkını zedelemekle kalmaz, aynı zamanda davanın konusunu oluşturan medeni hakkın bağlantılı bulunduğu diğer (maddi) hak ve özgürlükler yönünden etkili başvuru hakkının ihlal edilmesine de yol açabilir. Yargısal başvuru yolları, çoğunlukla bir hak veya özgürlükle bağlantılı uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla ihdas edilmiştir. Kişiler dava açmak suretiyle mahkemelerden hak ve özgürlükleriyle ilgili olarak yargısal koruma talep

etmektedir. Bireylerin yargısal koruma taleplerine cevap vermek, bu bağlamda dava konusu uyuşmazlığın esasını inceleyerek iddia ve savunmaları değerlendirdikten sonra davayı karara bağlamak yargı mercilerinin anayasal yükümlülüğüdür (Emin Arda Büyük [GK], B. No: 2017/28079, 2/7/2020, § 52).

c. İlkelerin Olaya Uygulanması

33. Olayda, başvurucu tarafından hak ettiğini ileri sürdüğü sigorta primi indirimlerinin iadesi talebiyle dava açılmış olup Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kabulü yönünde verilen 11/11/2016 tarihli karar, Yargıtay Dairesince 23/5/2017 tarihinde verilen kararla başvurucu şirketin ihtilaflı dönemlerle ilgili olarak zamanında primlerini ödemediği ve beyanda bulunmadığı, bu nedenle 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde belirtilen koşulları yerine getirmediği gerekçesiyle davanın reddi gerektiği yönünde bozulmuştur. Bunun üzerine, Asliye Hukuk Mahkemesince bozma kararına uyulmuş ve aynı gerekçelerle 19/9/2017 tarihli kararla davanın reddine karar verilmiştir.

34. Dava süreci devam ederken 27/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Kanun'un 70. maddesi ile yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'un ek 17. maddesinin dördüncü fıkrası ise kanun maddesinin yürürlüğe girmesinden önce açılmış davalarda ayrıca bir başvuru şartı aranmaksızın 5510 sayılı Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşviki, destek ve indirimlerinin dava öncesi yapılan idari başvuru tarihinden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte hesaplanarak üç yıl içinde mahsup veya iade edilmesini öngörmüştür. Söz konusu hüküm, dava süreci devam eden bazı kişiler yönünden mülkiyet ve adil yargılanma hakları ile ilgili olarak faizin başlangıç tarihini idari başvuru tarihi olarak esas alması ve prim indirim alacaklarının üç yıllık süreye yayılarak mahsup veya iadesini öngörmesi nedeniyle davaların aleyhlerine sonuçlanmasına sebebiyet vereceğinden ölçüsüz bir müdahale öngördüğünden Anayasa Mahkemesinin 19/2/2020 tarihli ve E.2018/139, K.2020/12 sayılı kararı ile iptal edilmiştir (bkz. § 21).

35. Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkı, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla oluşturulan idari ve yargısal mekanizmalara yapılan başvuruların mutlaka başvurucu lehine sonuçlanmasını güvence altına almamaktadır. Bu bağlamda ilgili idari ve yargısal mercilere düşen ödev, başvurucunun şikâyetinin esasını inceleyerek ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karara bağlamaktır. Bununla birlikte mahkemelerin yorum ve değerlendirmelerinin söz konusu başvuru yoluna müracaat edilmesini anlamsız kılacak, başarı şansını zayıflatacak derecede keyfîlik içermesi ya da açıkça makul olmayan bir muhakemeye dayanması hâlinde etkili başvuru hakkı ihlal edilebilir (Seyfettin Şimşek [2. B.], B. No: 2019/21111, 30/3/2022, § 41).

36. Anayasa Mahkemesince incelenecek ilk mesele başvurucunun hak ettiğini ileri sürdüğü sigorta primi indirimlerinin uygulanmasını sağlayabileceği etkili bir başvuru yolunun bulunup bulunmadığıdır. Etkili bir başvuru yolunun bulunduğunun tespit edilmesi hâlinde ise teorik düzeyde etkili olduğu tespit edilen bu yolun başvurucunun açtığı davada fiilen işleyip işlemediği, diğer bir ifadeyle pratikte başarı şansı sunup sunmadığı belirlenerek sonuca varılacaktır.

37. Anılan kanuni düzenleme öncesinde açılan ve kesinleşen davalar dikkate alındığında hukuk sisteminin başvurucunun iddialarını incelemeye elverişli hukuki mekanizmalara yer verdiği ve bu mekanizmaların fiilen başvurucunun iddialarını karşılamaya dönük elverişli bir hukuk yolu oluşturduğu açıktır. Bir diğer deyişle 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesindeki koşulları sağladığını ileri süren kişiler, bu iddialarını açtıkları davalarda ileri sürebilmişler

ve bu iddialarını ortaya koyabilmeleri durumunda yargı kararıyla birlikte ödedikleri primlerin iadesini alabilmişlerdir. Başvuruya konu davanın özü de 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesindeki koşulların sağlandığı iddiasıyla fazladan ödenen primlerin iadesi talebidir. Buna karşılık, başvurucunun açtığı dava devam ederken yapılan yasal müdahale sonrasında yargı makamları başvurucunun davasının esasının görülemeyeceği kanaatine vararak davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde karar vermiştir. Başvurucunun 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesindeki şartları sağlayıp sağlamadığı yönündeki tespitin sonradan yürürlüğe giren Kanun'un ek 17. maddesinin uygulanabilirliği yönünden de önemli olduğu gözönünde bulundurulduğunda başvurucunun davasının esasının görülerek nihai talebi olan prim iadesi hakkındaki belirsizliğin giderilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

38. Sonuç olarak Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

39. Başvurucu, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlali nedeniyle 675.000 TL maddi ve 60.000 TL manevi tazminatın ödenmesini talep etmiştir.

40. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

41. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

42. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bilecik 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/199, K.2018/522) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

RIZGAR ADIGÜZEL

B. No: 2020/8893 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/8893

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

RIZGAR ADIGÜZEL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/8893)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Ayşenur TUNCER

Başvurucu : Rızgar ADIGÜZEL

Vekili : Av. Abdulhekim GİDER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kişisel verilerin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına esas alınması nedeniyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 1994 doğumlu olan başvurucu 2017 yılında yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) katılarak puan türüne göre Siirt'in Tillo ilçesinde bulunan 112 acil servisteki ambulans ve acil bakım teknikerliği kadrosuna sözleşmeli statüde yerleştirilmiştir.

3. Başvurucu hakkında 3/10/2016 tarihli ve 676 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 74. maddesiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendine eklenen ve 1/2/2018 tarihli ve 7070 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 60. maddesiyle aynen kabul edilen (8) numaralı alt bent uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yaptırılmıştır. Söz konusu araştırmanın olumsuz sonuçlanması nedeniyle başvurucunun yerleşmeye hak kazandığı Sağlık Bakanlığı (İdare) kadrosuna ataması yapılmamıştır.

4. Başvurucu, anılan işlemin iptali talebiyle Ankara 1. İdare Mahkemesine (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme, başvurucu hakkında güvenlik soruşturması sonucunu olumsuz etkileyecek bir tespit bulunmadığı, anne ve babası hakkındaki istihbari bilgilere istinaden dava konusu işlem tesis edilmişse de söz konusu bilgileri destekleyen somut herhangi bir bilgi ve belgenin sunulmadığı, başvurucu ve yakın çevresinin terör örgütü ile irtibat veya iltisakını ortaya koyabilecek nitelikte somut bir tespite dayanmayan bilgiye istinaden tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiştir.

5. Anılan karara karşı idare tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesince 21/10/2019 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar verilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 5/2/2020 tarihinde öğrendikten sonra 2/3/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; memurluğa engel teşkil edecek herhangi bir cezası bulunmadığını, kusuru yokken çalışmasının engellendiğini, hakkında herhangi bir soruşturma bulunmadığını belirterek çalışma hakkının, kamu hizmetine girme hakkının, eşitlik ilkesinin, özel hayata saygı hakkının, suç ve cezaların şahsiliği ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

9. Başvurucunun kendisi hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla elde edilen verilerin kişisel veri olduğu açıktır (Fatih Saraman [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, § 57; Turgut Duman [1. B.], B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 58). Başvurunun temelinde başvurucu hakkında elde edilen kişisel verilerin kamu makamlarına açıklanması ve güvenlik soruşturmalarında kullanılması hususu bulunmaktadır. Kişisel verilerin tutulması, saklanması veya aktarılmasının ise Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında incelenmesi gerekir. Bu nedenle başvurunun özel hayata saygı hakkı içinde yer alan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında olduğu değerlendirilmektedir (benzer yönde yapılan inceleme ve değerlendirmeler için bkz. Fatih Saraman, § 57; Turgut Duman, § 58; Abdurrahim Kaya ve diğerleri [1. B.], B. No: 2019/12271, 3/12/2020, § 19).

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. 7/4/2021 tarihli ve 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu 17/4/2021 tarihli ve 31457 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, bu Kanun ile 26/10/1994 tarihli ve 4045 sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine

ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 7315 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kişilerin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması bu Kanun kapsamında yapılmaktadır.

12. Anayasa Mahkemesi Fatih Saraman kararında somut olayın dayanağı kuralla benzer nitelikteki bir kurala dayanan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yöntemini incelemiştir. Anayasa Mahkemesi ilgili kuralın konuyla ilgili temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemediğini belirttikten sonra kanunun ve ilgili yönetmeliğin kişisel verilerin kayıt, muhafaza ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını, uygulanmasını düzenleyen ve özellikle süre, stoklama, kullanım, üçüncü kişilerin erişimi, verilerin gizliliği, bütünlüğü ve imhası konusundaki usullere ilişkin, muhataplarının yetki aşımı ve keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralları içermemesi nedeniyle kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varmıştır (Fatih Saraman, §§ 88-90; Süleyman Akif Nazlıgül [1. B.], B. No: 2018/31982, 15/6/2021, § 33; Esra Kılıç [2. B.], B. No: 2019/28967, 1/10/2025, § 11).

13. Öte yandan 7070 sayılı Kanun'un 60. maddesi ile 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendine eklenen (8) numaralı alt bendin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesi 24/7/2019 tarihli ve E.2018/73, K.2019/65 sayılı kararıyla başvuruya konu olayda uygulanan kuralı Anayasa'nın 13., 20. ve 128. maddelerine aykırı görerek iptal etmiştir. Kararın gerekçesinde güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla elde edilen verilerin kişisel veri niteliğinde olduğunu, bu alanda düzenleme getiren kuralların kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde tedbirler uygulama ve özel hayatın gizliliğine yönelik müdahalelerde bulunma yetkisi verdiğini yeterince açık olarak göstermesi ve olası kötüye kullanmalara karşı yeterli güvenceleri sağlaması gerektiğini, kuralda ise güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılması memurluğa alımlarda genel şartlar arasında sayılmasına karşın güvenlik soruşturmasına ve arşiv araştırmasına konu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğuna, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağına, hangi mercilerin soruşturma ve araştırmayı yapacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmadığını belirtmiştir. Böylece Anayasa Mahkemesi, Fatih Saraman kararında benimsediği bu yaklaşımı norm denetiminde verdiği iptal kararıyla da sürdürmüştür (Süleyman Akif Nazlıgül, § 34; Esra Kılıç, § 12).

14. Somut olayda da başvurucunun yukarıda belirtilen düzenlemeler esas alınarak yapılan güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlandığından bahisle atamasının yapılmadığı anlaşıldığından Fatih Saraman kararında belirtilen ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Buna göre başvuruya konu müdahalenin dayanağı olan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varılmıştır. Yukarıda yer verilen tespitler uyarınca başvuruya konu müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir (benzer değerlendirmeler için bkz. Orhan Özkan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2019/19102, 4/10/2023, §§ 9-19; Hatip İmir [1. B.], B. No: 2019/30759, 28/2/2024, § 15; Esra Kılıç, § 13).

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucu; ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması, 500.000 TL manevi tazminat ve 500.000 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

17. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

18. Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesine (E.2019/2466, K.2019/1876) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ARZU KUYUMCU VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/13074 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/13074

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ARZU KUYUMCU VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/13074)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Arzu KUYUMCU 2. Hanım KUYUMCU 3. Murat KUYUMCU 4. Nadire KUYUMCU 5. Sedat KUYUMCU 6. Vedat KUYUMCU

Vekili : Av. Serkan ŞAHİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idarece usulüne uygun kamulaştırma bedeli ödenmeden taşınmaza el konulması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuru Öncesi Süreç

2. Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) 4/8/2011 tarihinde başvuruculara ait olan ve İzmir'in Kemalpaşa ilçesi Ulucak köyünde bulunan 153 parsel ve 143 parsel sayılı taşınmazların bir kısmının Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi kapsamında yol, inşaat ve emniyet sahası olarak kullanılmak üzere kamulaştırılmasına karar vermiştir. İdare ile başvurucular arasında anlaşma sağlanamaması üzerine İdare tarafından Kemalpaşa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açılmıştır.

3. Mahkemece keşif yapılmış, keşif sonucunda alınan bilirkişi raporunda toplam kamulaştırma bedeli 197.459,17 TL olarak tespit edilmiştir. Mahkeme bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne, toplam kamulaştırma bedelinin 197.459,17 TL olarak belirlenmesine, dava konusu taşınmazların kamulaştırılan kısımlarının başvurucular adına

olan tapu kayıtlarının iptali ile yol olarak tapudan terkinine karar vermiş; kararda tescil hükmü yönünden verilen kararın kesin olduğunu ifade etmiştir.

4. Tarafların temyiz talebinde bulunması üzerine mahkeme kararı Yargıtay 5. Hukuk Dairesince (Yargıtay Dairesince) bozulmuştur. Bozma kararında kamulaştırma bedelinin düşük ve hatalı belirlendiğine işaret edilmiştir.

5. Mahkemece bozma kararına uyularak ek bilirkişi raporu alınmasına karar verilmiştir. Ek bilirkişi raporunda taşınmazların bedelinin toplam 606.079,82 TL olarak tespit edilmesi üzerine Mahkemece İdareye muhtelif tarihli celselerde kamulaştırma fark bedeli olan 408.611,65 TL'yi depo etmesi için süre verilmiştir. İdare tarafından bedelin depo edilmemesi üzerine Mahkeme davanın reddine ve tapuların eski hâline getirilerek başvurucular adına tesciline karar vermiş; kararda, kamulaştırma bedelinin davacı İdare tarafından 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesinin sekizinci fıkrası gereğince verilen kesin süre içinde belirtilen banka hesabına yatırılmaması sebebiyle davayı reddettiğini açıklamıştır. Başvuruculaların temyiz ettiği mahkeme kararı Yargıtay Dairesince onanmıştır.

B. Bireysel Başvuru Süreci

6. Başvurucular, nihai kararı 2/3/2020 tarihinde öğrendikten sonra 31/3/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Birinci Bölüm İkinci Komisyon 2/11/2023 tarihinde başvurunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden ise kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanmasının Bölüm kararını gerektirmesi nedeniyle Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

8. Başvurucu Mehmet Kuyumcu'nun başvuru tarihinden sonra 13/11/2020 tarihinde vefat etmesi üzerine mirasçıları olan Hanım Kuyumcu, Murat Kuyumcu, Sedat Kuyumcu ve Vedat Kuyumcu 30/1/2025 tarihinde başvuruya katılma talebinde bulunmuştur. Öte yandan başvurucu Sedat Kuyumcu'nun katılma talebinden sonra 1/9/2025 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir.

C. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

9. İdare tarafından aynı taşınmazlara ilişkin olarak bu kez Kemalpaşa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Hukuk Mahkemesi) nezdinde kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası yeniden açılmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesince keşif yapılmış ve tespit edilen kamulaştırma bedelinin depo edilmesi için İdareye süre verilmiş ancak İdarece depo kararının gereğinin yerine getirilmemesi nedeniyle yeniden davanın reddine karar verilmiştir. Karar İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi (İstinaf Dairesi) tarafından kaldırılmış, Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından yeniden yapılan yargılama sonucunda davanın kabulüne ve kamulaştırma bedelinin 1.993.159,85 TL olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

10. Tarafların istinaf talebinde bulunması üzerine Asliye Hukuk Mahkemesi kararı İstinaf Dairesince eksik incelemeye dayalı olarak karar verildiği gerekçesiyle kaldırılmış, davanın yeniden görülmesi için dosyanın Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucular, kamulaştırma bedelinin ödenek olmadığı için yatırılmaması nedeniyle uzun süredir devam eden kamulaştırma davasının reddedilmesinin mülkiyet haklarını ihlal ettiğini, yine 2014 yılında kamulaştırma kararı verilmesi ve bu kararın tapuya tescil edilmesi neticesinde taşınmazlarının kamulaştırıldığını, taşınmazlarından yol geçirilerek kullanım haklarının tamamen sonlandırıldığını, sonuç olarak kamulaştırma bedeli ödenmeksizin taşınmazlarına el atılması nedeniyle mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular tarafından Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunulmamıştır.

1. Başvurucu Sedat Kuyumcu Yönünden

13. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Sedat Kuyumcu yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

2. Diğer Başvurucular Yönünden

15. Başvuruculara şikâyetlerinin özünün Anayasa'nın 46. maddesi kapsamında gerçek bedel ödenmeksizin taşınmazlarına el atılması olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvuruculara mülkiyet hakkına yönelik ihlal iddialarının bu çerçevede ele alınması gerektiği değerlendirilmiştir.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine

ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa Mahkemesi Muammer Bulut ([GK], B. No: 2020/9066, 21/11/2024) kararında, idarece usulüne uygun kamulaştırma bedeli ödenmeden -depo kararı gereği yerine getirilmeden- taşınmaza el konulmasını mülkiyet hakkı yönünden incelemiş ve uygulanacak ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda -eldeki başvuru ile benzer şekilde- başvurucu, kamulaştırma işleminin kamulaştırma bedelinin tamamı kendisine ödenmeden tamamlanması sebebiyle taşınmazına el atıldığından yakınmıştır. Kararda 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesindeki düzenlemeden hareketle kamulaştırma bedelinin kesin olarak tespit edilip tamamı malike ödenmeksizin idarenin taşınmazın mülkiyetini ve bu durumun doğal sonucu olarak taşınmazı kamulaştırma amacına uygun kullanma hakkını elde ettiği, malikin ise mülkünü kaybettiği ifade edilmiştir. Bu uygulamanın Anayasa'nın 46. maddesinde düzenlenen kamulaştırma bedeli ve kesin hükme bağlanan artırım bedelinden oluşan gerçek bedelin tek seferde ve en geç taşınmazın idare adına tescil edildiği anda ödenmesini gerektiren peşin ödeme güvencesine aykırı olarak taşınmazın mülkiyetinin idareye devri sonucunu doğurduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı belirtilerek ihlalin kanundan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

18. Başvuruya konu olayda İdarenin açtığı kamulaştırma bedeli ve tescil davasında ilk olarak davanın kabulüne ve başvurucuların taşınmazlarının kamulaştırılan kısımlarının İdare adına tescili ile tespit edilen ve İdare tarafından bankaya yatırılan kamulaştırma bedelinin başvuruculara ödenmesine karar verilmiştir. 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında kesin olan tescil hükmü gereği başvuruculara ait taşınmazlar yol vasfı ile İdare adına tescil edilmiştir. Devam eden yargılamada Yargıtay Dairesi tarafından kamulaştırma bedelinin eksik ve hatalı belirlendiği yönünde karar verilmiştir. Mahkeme bozma kararında belirtilen hususlar doğrultusunda kamulaştırma bedelini belirlemiş ve tespit edilen kamulaştırma bedelinin İdarece depo edilmesine karar vermiş ancak bedelin İdarece depo edilmemesi üzerine davanın reddine hükmetmiştir. Ayrıca Mahkeme, taşınmazların tapu kayıtlarının eski hâline getirilmesi yönünde de karar vermiş ancak başvurucular bu süreçte taşınmazlarının kamulaştırmaya konu kısımlarına yol yapıldığını, bu suretle taşınmazlarını kullanamadıklarını ifade etmiştir.

19. Başvuruculara ait taşınmazlar hakkında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün parsel sorgu uygulaması üzerinden yapılan sorgulama neticesinde taşınmazların pasife alındığı ve kamulaştırılan kısımlarının yol olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durumda başvuruculara ait taşınmazlarına ilişkin tapu kayıtlarının eski hâle getirilmesine yönelik Mahkemece verilen karara rağmen (bkz. § 5) taşınmazlarını kullanamadıkları, bu süreçte taşınmazdaki yol yapım çalışmalarının da tamamlandığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak taşınmazın gerçek karşılığı olan kamulaştırma bedelinin tespit edilip kesinleşerek ödenmeksizin, diğer bir deyişle Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "peşin ödeme güvencesi" ihlal edilerek başvuruculara mülkiyet hakkının sağladığı korumadan mahrum bırakıldıkları görülmüştür. Dolayısıyla Muammer Bulut kararında açıklanan ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı, bu itibarla başvuruculara mülkiyet haklarına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı değerlendirilmiştir.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılamaya hükmedilmesi ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

23. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Buna göre bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (Mehmet Doğan, §§ 55, 57).

24. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesinin sekizinci fıkrasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Muammer Bulut, § 69).

25. Muammer Bulut başvurusunda Anayasa Mahkemesinin kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verdiği (Muammer Bulut, §§ 79-82) anlaşıldığından bu hususta yeniden TBMM'ye çağrı yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Bununla birlikte yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Sedat Kuyumcu yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

Ç. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kemalpaşa 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/27, K.2019/166) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin müteveffa başvurucu Sedat Kuyumcu dışındaki başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu

sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NEZİYE KARABIYIK

B. No: 2020/18601 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/18601

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NEZİYE KARABIYIK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/18601)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Neziye KARABIYIK

Vekili : Av. Berk İNKAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, temliken tescil davası sırasında depo edilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Tekirdağ'ın Saray ilçesinde bulunan taşınmazına komşu parsel malikince haksız şekilde el atıldığı iddiasıyla 23/3/2017 tarihinde müdahalenin men-i ve ecrimisil talepli dava açmıştır. Davalı; öncelikle davanın reddini, olmadığı takdirde ise taşkın kısmın 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 725. maddesi uyarınca bedeli karşılığında taşınmazına ilavesini talep etmiştir.

3. Saray (Tekirdağ) Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Hukuk Mahkemesi) 11/7/2018 tarihli duruşmada bilirkişi raporunda tecavüzlü olduğu belirlenen alan nedeniyle başvurucunun taşınmazında meydana gelen değer kaybı bedeli 65.529,70 TL'yi açılacak hesaba depo etmek üzere davalıya bir sonraki celseye kadar süre vermiştir. 19/9/2018 tarihli duruşmada davalı vekili bedeli depo ettiğini ifade etmiştir.

4. Asliye Hukuk Mahkemesi 29/5/2019 tarihinde davanın kabulüne, taşan kısmın başvurucu taşınmazından ifrazı ile davalı adına tapuya temliken tesciline ve fazlaya ilişkin talebin

reddine karar vermiştir. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 17/3/2020 tarihinde gerekçeli karar yönünden istinaf talebini reddetmiş ancak hüküm fıkrası infazda tereddüt yaratacağından kararı bu nedenle kaldırmıştır. Yeniden kurduğu hükümde başvurucunun, ecrimisil ve men-i müdahale davalarını reddetmiş, davalının temliken tescil talebini kabul ederek taşan kısmın başvurucu taşınmazından ifrazı ile davalı adına tapuya temliken tesciline karar vermiş ve fazlaya ilişkin talebi reddetmiştir. Ayrıca kesin nitelikli kararda davalının depo ettiği 65.529,70 TL'nin kararın kesinleşmesiyle birlikte ve talep hâlinde başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Bu karar başvurucu vekiline 15/4/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

5. Başvurucu vekili 5/5/2020 tarihinde depo edilen bedelin ödenmesini istemiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi 1/6/2020 tarihinde V. Bankasına müzekkere yazmış ve açtırılan hesapta bulunan 65.529,70 TL'nin başvurucu vekilinin hesabına aktarılmak suretiyle ödenmesini istemiştir.

6. Başvurucu, bireysel başvuru formunda nihai kararı 10/4/2020 tarihinde tebliğ aldığını ifade etmiştir. Bu tarihten sonra 19/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, depo edilen bedelin vadesiz hesapta tutulması nedeniyle değer kaybına uğratılarak ödendiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında bir mülkünün veya somut ve yeterli bir hukuki temele dayalı olarak mülkiyeti elde etme yönünde meşru bir beklentisinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerektiği ayrıca depo edilen bedellerin vadeli hesaba yatmış olması hâlinde bu nemaların devlete ait olduğu ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu cevap dilekçesinde bedelin vadeli bir hesapta nemalandırılmasına engel olan bir kanun hükmü bulunmadığını belirtmiştir.

9. Başvurucu, nihai hükmü 10/4/2020 tarihinde öğrendikten sonra 19/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. COVID-19 salgın hastalığı (pandemi) tedbirleri kapsamında yayımlanan ve bireysel başvuru yolunda da uygulanan 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile dava açma sürelerinin 13/3/2020 tarihinden 30/4/2020 tarihine kadar durması öngörülmüş, sürelerin duracağı son tarih daha sonra Cumhurbaşkanı tarafından aynı fıkrada tanınan yetkiye istinaden 15/6/2020 olarak tespit edilmiştir (Senih Özay [1. B.], B. No: 2020/13969, 9/6/2020, § 32). Dolayısıyla başvurunun süresinde olduğu değerlendirilmiştir.

10. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir." denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla

değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (Mahmut Duran ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60). Somut olayda başvurucunun dava sonunda alacağının varlığı kesinleşmiştir. Kesinleşmiş alacaklar icra edilebilir nitelik kazandığından Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil etmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Fatma Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/6577, 16/2/2017, § 45).

13. Anayasa Mahkemesi, icra iflas dairelerinin borçlulardan tahsil ettiği paranın durumunu incelediği Fatma Yıldırım kararında borçludan tahsil edilen bedelin alacaklıya ödendiği zamana kadar borçlunun veya alacaklının para üzerinde tasarrufta bulunma, parayı kullanma veya paranın değerinin enflasyon karşısında aşınmasını önleyici tedbirler alma imkânı olmadığına dikkat çekmiştir. Borçludan tahsil edilen bedelin bu süreçte henüz icra müdürlüğünün kontrolü altında olduğunu, dolayısıyla bu paranın enflasyon karşısında kıymet yitirmesini önleyebilecek olanın da para üzerinde tasarrufta bulunma kudretini elinde bulunduran icra dairesi olduğunu belirtmiş; tahsil edilen paranın alım gücünü kaybetmesini engellemenin yolunun da bunun nemalandırılması olduğunu ifade etmiştir (Fatma Yıldırım, §§ 60, 61). Anayasa Mahkemesi, sonuç olarak cebri icra organlarının tahsil ettiği parayı bir mevduat hesabına yatırılması biçiminde alacağı basit bir tedbirle icra sürecinin hızlı işlememesinin borçlu üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirememesinin mülkiyet hakkının devlete yüklediği koruma pozitif yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurduğunu kabul etmiştir (Fatma Yıldırım, §§ 60-63).

14. Anayasa Mahkemesi, ön alım bedelinin enflasyon karşısında uğradığı değer kaybına ilişkin şikâyetleri de karara bağlamıştır. Buna göre ön alım hakkına dayalı tapu iptali ve tescili davalarında mahkeme, ön alım bedelinde oluşan değer kaybı şikâyeti yönünden dava açıldıktan sonra makul bir süre içinde ön alım bedelinin vadeli bir mevduat hesabına yatırılması biçiminde basit tedbirle yargı sürecinin hızlı işlememesinin kişiler üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirme imkânına sahiptir. Ancak mahkemenin bu tedbirleri almamış olması, mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülüğün ihlali sonucunu doğurmaktadır (benzer bir değerlendirme için bkz. Hüseyin Ak [1. B.], B. No: 2016/77854, 1/7/2020, § 71).

15. Bunun yanında Anayasa Mahkemesince 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasının iptali talebi hakkındaki norm denetimi kararında yoruma açık olmayan ve borçludan tahsil edilen bedelin nemasının Hazineye intikalini öngören bu hükmün Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu tespit edilmiş ve hükmün iptaline karar verilmiştir. Kararda, borçludan tahsil edilen paranın enflasyon karşısında değer yitirmesini önlemeye yönelik bir tedbir olarak vadeli mevduat hesabına yatırılması neticesinde elde edilen nemanın Hazineye irat kaydedilmesinin karşılıksız yararlanma hükmünde olduğu ve herhangi bir haklı temelinin bulunmadığı vurgulanmıştır. Kararda ifade edildiği üzere devletin zorlayıcı nedenler olmaksızın özel bir kişinin mal varlığından karşılıksız yararlanması düşünülemez. Devletin sunduğu yargı ve takip hizmetleri karşılığında zaten harç alınmakta ayrıca yapılan yargılama ve takip giderleri de ilgili taraflardan tahsil edilmektedir. Bu durumda bankaya yatırılan paranın nemasının Hazineye irat kaydedilmesinin sunulan yargı ve takip hizmetlerinin giderinin kısmen ilgililere yükletilmesi amacı taşıdığı da söylenemez. Kararda netice itibarıyla icra iflas

dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı belirtilmiş ve itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğundan iptaline hükmedilmiştir (AYM, E.2023/48, K.2023/72, 5/4/2023, § 19).

16. Son olarak Anayasa Mahkemesi Muharrem Pınarbaşı ([1. B.], B. No: 2020/91, 4/10/2023) ve Alaettin Menteşe ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2020/10979, 3/10/2024) kararlarında nemalandırılan bedellerin Hazineye aktarılmasına ilişkin şikâyetleri incelemiştir. Buna göre Anayasa Mahkemesince yoruma açık olmayan ve borçludan tahsil edilen bedelin nemasının Hazineye intikalini öngören bu hükmün Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğunun tespit edildiği ve hükmün iptaline karar verildiği belirtilmiştir. İptal kararında icra iflas dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak ise borçludan tahsil edilen paranın nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin meşru bir amacı olmadığından bu durumun Anayasa'nın 35. maddesini ihlal ettiğine karar verilmiştir.

17. Somut olayda Asliye Hukuk Mahkemesince bilirkişi raporu ile belirlenen bedelin bankada açılacak hesaba depo edilmesine karar verilmiştir. Bireysel başvuru formu ve eklerinden bedelin hangi tarihte depo edildiğine ilişkin bir tespit yapılamamış ise de en geç 19/9/2018 tarihli celse öncesinde bedelin depo edildiği değerlendirilmiştir. Bunun yanında bedelin kararın kesinleşmesi ile ödenmesi karara bağlandığından nihai kararın başvurucu vekiline tebliğ edildiği 15/4/2020 tarihinde başvurucu tarafından talep edilebileceği anlaşılmaktadır. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından bankaya yazılan müzekkerede depo edilen 65.529,70 TL'nin başvurucu vekili hesabına aktarılması istenilmiştir. Dolayısıyla bedelin nemalandırılmadan başvurucuya ödendiği sonucuna varmak gerekmiştir. Başvurucu, bedelin depo edilmesine rağmen nemalandırılmadığından şikâyet etmektedir. Bu nedenle başvurucunun şikâyeti dikkate alınarak bedelin depo edildiği kabul edilen 19/9/2018 tarihi ile talep edilebileceği tarih olan 15/4/2020 tarihi arasında enflasyon karşısında değer kaybına uğrayıp uğramadığı tespit edilerek sonuca varılacaktır.

18. Somut olayda temliken tescil bedeli 19/9/2018 tarihinden itibaren talep edilmesi mümkün olan 15/4/2020 tarihine kadar bankaya depo edilmesine rağmen nemalandırılmamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2018 yılı Eylül ayındaki 100 TL'nin 2020 yılı Nisan ayındaki karşılığı 116,27 TL olup arada geçen sürede gerçekleşen enflasyon oranı %16,27'dir. Bu durumda başvurucuya ödenen 65.529,70 TL'nin 2020 yılı Nisan ayı itibarıyla enflasyon karşısında değer kaybının giderilmiş karşılığı 76190,62 TL’dir. Yukarıdaki verilere göre başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen 65.529,70 TL tutarındaki alacağının değer kaybını telafi edecek fark 10.660,92 TL'dir. Bedelin nemalandırılmaması nedeniyle değer kaybına uğradığı anlaşılmaktadır.

19. Dolayısıyla Asliye Hukuk Mahkemesi, depo edilen bedelin nemalandırılmasını sağlayabilecekken başvurucunun alacağının enflasyon karşısında değer kaybına uğramasına yol açmıştır. Mahkeme, bu tutumu sonucunda basit bir tedbir almayarak enflasyonun başvurucu üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirme imkânını kaçırmış ve mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülüğün ihlaline neden olmuştur.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılamaya hükmedilmesi ile 15.000 TL maddi ve 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamakta olup başvurucunun uğradığı maddi kaybın tazmin edilmesi yeterli bir giderim oluşturacaktır. Bu kapsamda yapılması gereken iş, Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun olarak başvurucuya tazminat ödenmesinden ibarettir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. Mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle başvurucunun uğradığı zarar miktarı, mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen alacağının uğradığı değer kaybı bedelidir. Bu kapsamda başvurucuya 10.660,92 TL maddi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Belirtilen maddi tazminat miktarı yeterli giderim sağladığından tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 10.660,92 TL maddi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

Ç. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADNAN ÇUHADAR VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/21745 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/21745

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADNAN ÇUHADAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/21745)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucular : 1. Adnan ÇUHADAR 2. Ali ÇUHADAR 3. Alperen ÇUHADAR 4. Aybilge AKKOYUN 5. Gülseren TEMİZSOY 6. Leyla İĞCİ 7. Nazlı ÇUHADAR 8. İhsan ÇUHADAR 9. Mustafa ÇUHADAR 10. Merve EROĞLU 11. Orkun ÇUHADAR 12. Sevim ÇELTİK

Vekili : Av. Tayfun ALICI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, imar planında yeşil alan olarak ayrılan taşınmazların bedelinin ödenmemesi ve taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden meydana gelen zararların karşılanmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, Kahramanmaraş'ın Merkez Karamanlı Mahallesinde bulunan 1099 ada 344 ve 346 numaralı parsellerin maliklerindendir.

3. Başvuruculların da aralarında olduğu malikler taşınmazlarına el atıldığı gerekçesiyle Kahramanmaraş Belediyesi (İdare) aleyhine Kahramanmaraş 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) 9/10/2008 tarihinde terditli olarak el atmanın önlenmesi, eski hâle getirme ve kamulaştırmasız el atılan taşınmazların bedelinin tahsili talebiyle dava açmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi, ispat edilemediği gerekçesiyle 17/3/2011 tarihinde davayı reddetmiştir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (5. Hukuk Dairesi) 3/5/2012 tarihinde taşınmazlara fiilen el atılmadığı ancak 23/3/1981 tarihinde kesinleşen imar planına göre yeşil alan olarak ayrıldığı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun (HGK) benzer konudaki

15/12/2010 tarihli ve E.2010/5, K.662/651 sayılı kararına göre 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca 1/1.000 ölçekli uygulama imar planının kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde davalı idarece imar planındaki tahsis amacına uygun olarak kamulaştırma görevinin yerine getirilmemesi ve maliklerin mülkiyet hakkının süresi belirsiz şekilde kısıtlanması hâlinde taşınmaz bedelinin ödenmesi gerektiğinin ifade edildiğini belirterek kararı bozmuştur.

4. Bozma kararına uyan Asliye Hukuk Mahkemesi 14/2/2014 tarihinde davanın kabulüne ve davacılara tazminat ödenmesine karar vermiş, yapılan temyiz talebi üzerine Yargıtay 18. Hukuk Dairesi 20/12/2016 tarihinde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle kararı bozmuş, yapılan karar düzeltme talebini de reddetmiştir. Bozmaya uyan Asliye Hukuk Mahkemesi, görevsizlik nedeniyle davayı usulden reddetmiş; bu karar temyiz edilmeden 7/2/2019 tarihinde kesinleşmiştir.

5. Başvurucular ve F.Ç. 13/2/2019 tarihinde İdare aleyhinde Kahramanmaraş İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. Bu davada, adli yargıda açılan davada 5. Hukuk Dairesinin taşınmazın bedelinin ödenmesi gerektiği yönündeki lehlerine verilen bozma kararının usuli kazanılmış hak oluşturduğunu, 27/1/2014 tarihinde adli yargıda açılan dava sırasında tazminat sorumluluğundan kurtulmak maksadıyla İdarenin taşınmazları piknik ve rekreasyon alanına dönüştürdüğünü, taşınmazları otuz üç yıldır kullanamamalarından kaynaklı olarak İdarenin tazmin sorumluluğu bulunduğunu ve taşınmazların vasfının değişmesinin tazmin sorumluluğunu ortadan kaldırmadığını belirterek taşınmazların keşfen belirlenecek değerinin şimdilik 10.000 TL'sinin ödenmesini talep etmiştir. İdare, verdiği cevapta taşınmazların piknik ve rekreasyon alanında olduğu ve yapılaşma imkânı bulunduğu gerekçesiyle şartları oluşmayan davanın reddini talep etmiştir.

6. İdare Mahkemesince 9/5/2019 tarihinde dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde hukuki el atmanın gerçekleşebilmesi için taşınmazın imar planıyla kamusal kullanıma ayrılması, taşınmaz üzerinde özel kullanımın ve yapılaşmanın imar planı gereği hiçbir şekilde mümkün olmaması, imar planının onayından itibaren en az beş yıl süre geçmiş olması ve taşınmazın bu süre zarfında kamulaştırılmaması şartlarının birlikte gerçekleşmiş olması gerektiği ifade edilmiştir. Yapılaşma olabilecek taşınmazlar açısından hukuki el atma kapsamında mülkiyet hakkının kullanımını engelleyen herhangi bir kısıtlılık hâlinin söz konusu olmayacağı, davacıların taşınmazları için yapılaşma koşullarının E: 0,05, max kat: 2 olarak belirlendiği dikkate alındığında kamu menfaatlerinin gerekliliği ile kişi yararı arasındaki adil dengeyi bozan ölçüsüz bir yükten söz edilemeyeceği, dolayısıyla kamulaştırmayı gerektirir bir kısıtlılığın ve hukuki el atmanın söz konusu olamayacağı belirtilmiştir.

7. Başvurucular, istinaf yoluna başvurmuş; istinaf dilekçesinde dava dilekçesindeki şikâyetlerini tekrar etmiştir. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 1/6/2020 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

8. Başvurucular vekili, nihai kararı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden (UYAP) 5/6/2020 tarihinde öğrendikten sonra 9/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun ile COVID-19 pandemisi nedeniyle yargı alanındaki süreler 13/3/2020 tarihinden 15/6/2020 tarihine kadar durdurulduğundan başvurunun süresinde olduğu anlaşılmıştır.

9. Birinci Bölüm Birinci Komisyon 17/10/2023 tarihinde makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez

olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden başvurunun kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanmasının Bölüm kararını gerektirmesi nedeniyle Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

10. Başvuruculardan Mehmet Çuhadar, bireysel başvuru tarihinden sonra 13/11/2023 tarihinde vefat etmiştir. Mirasçıları olan Nazlı Çuhadar, İhsan Çuhadar, Mustafa Çuhadar ve Merve Eroğlu başvuruyu sürdürmek istediklerini beyan ettiğinden başvurucu olarak eklenmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucular; maliki oldukları taşınmazlarının 1981 yılında yeşil alan olarak belirlendiğini, taşınmazın kısıtlanması nedeniyle kamulaştırmasız el atma davası açtıklarını ancak yargılama sırasında taşınmazın piknik ve rekreasyon alanına dönüştürüldüğünü, otuz üç yıl boyunca kısıtlama kaldırılmadığı gibi taşınmazın kamulaştırılmadığını, idarenin tazmin sorumluluğundan kurtulmak maksadıyla usul saptırması niteliğindeki işlemle taşınmazın niteliğini değiştirdiğini ve davanın el atma bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiğini, idarenin 1981 yılından itibaren taşınmazlarını otuz üç yıl süreyle kullanamamalarından kaynaklanan tazmin sorumluluğu bulunduğunu belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuruculaların Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (Cemile Ünlü [2. B.], B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; İhsan Vurucuoğlu [1. B.], B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). İhtilaf konusu taşınmazlarda başvuruculaların hissesi bulunmaktadır. Dolayısıyla mülkün varlığı konusunda tereddüt bulunmamaktadır.

15. Anayasa Mahkemesi, taşınmazların mülkiyet durumunun uzun süre belirsiz bırakılması biçimindeki müdahaleleri mülkiyetten barışçıl yararlanmaya ilişkin genel kural çerçevesinde incelemektedir (Hüseyin Ünal [2. B.], B. No: 2017/24715). Somut olayda başvuruculaların benzer yöndeki şikâyetlerinin de mülkiyetten barışçıl yararlanmaya ilişkin genel kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

16. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62).

17. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt, kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından

inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; Necmiye Çiftçi ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Somut olayda 3194 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri kapsamında yapılan imar uygulaması sonucunda başvuruculaların hissesi bulunan taşınmazlar önce yeşil alan olarak ayrılmış, ardından da piknik ve rekreasyon alanına dönüştürülmüştür. Dolayısıyla başvuruculaların mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şeklî anlamda bir kanun hükmüne dayandığı, ayrıca şeklî anlamda bulunan bu kanun hükmünün ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir olduğu değerlendirilmiştir.

18. Anayasa Mahkemesi, Orhan Sütlü ([1. B.], B. No: 2017/31564, 25/12/2018) kararında 3194 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, Kanun'un yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlendiğini belirtmiş ve Kanun'un belirtilen amacı çerçevesinde arazi ve arsaların düzenlemesi sırasında taşınmazın imar durumunun belirlenmesi yönündeki müdahalenin kamu yararına dayalı meşru bir amacının bulunduğunu kabul etmiştir (Orhan Sütlü, § 31). Somut olaydaki müdahalenin meşru amacı yönünden anılan karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığından, kamu yararına dayalı meşru bir amacının bulunduğu değerlendirilmiştir. Müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt ise orantılılıktır. Bu itibarla başvuruculara aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

19. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

20. Anayasa'nın 35. maddesi, usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (Züliye Öztürk [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; Bekir Yazıcı [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71). Mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için yargı mercilerinin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazlar, yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanmalıdır (Kamil Darbaz ve GMO Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 52).

A. Taşınmazların Bedelinin Ödenmediğine İlişkin İddia

21. Anayasa Mahkemesi, imar planında sağlık alanı iken özel sağlık alanına dönüştürülen taşınmazla ilgili Orhan Sütlü ve imar planında rekreasyon alanı iken ticari rekreasyon alanına dönüştürülen taşınmazla ilgili Selçuk İnce ([1. B.], B. No: 2017/31624, 25/12/2018) kararlarında taşınmazların kamu hizmeti alanına ayrılmasından vazgeçildiğini, taşınmazın imar durumunun bu şekilde belirlenmiş olmasının da bir müdahale teşkil etmekle birlikte söz konusu müdahalenin taşınmazın özel amaçlarla kullanımını engellemediğini ve mülkiyetin kamu yararına kullanımının düzenlenmesi çerçevesinde kamu makamlarının geniş takdir yetkilerinin olduğunu ifade etmiştir. İmar planı değişikliğine karşı dava açma imkânlarının olduğunu ve ayrıca imar durumu değiştirilinceye kadarki dönem için başvurulara konu davalarda bir tazminat talebinin de bulunmadığı dikkate alındığında müdahalenin başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklemediğini belirtmiş ve mülkiyet hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

22. Başvuruculara ait taşınmazın 23/3/1981 tarihinde kesinleşen imar planına göre yeşil alan olarak ayrıldığı anlaşılmaktadır. Başvuruculaların 2008 yılında adli yargı mercilerinde el atmanın önlenmesi, eski hâle getirme ve kamulaştırmasız el atılan taşınmazların bedelinin tahsili talebiyle açtığı davada 5. Hukuk Dairesi, HGK kararı doğrultusunda 3194 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca 1/1.000 ölçekli uygulama imar planının kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde davalı idarece imar planındaki tahsis amacına uygun olarak kamulaştırma görevinin yerine getirilmemesi ve maliklerin mülkiyet hakkının süresi belirsiz şekilde kısıtlanması hâlinde taşınmaz bedelinin ödenmesi gerektiğinin ifade edildiğini belirterek kararı bozmuştur. Ancak bozma sonrası idari yargı mercilerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. Başvurucular, bu defa 2019 yılında idari yargıda dava açmış; başvuruculaların taşınmazları otuz üç yıldır kullanamamalarından kaynaklı olarak İdarenin tazmin sorumluluğu olduğunu ve taşınmazların vasfının değişmesinin tazmin sorumluluğunu ortadan kaldırmadığını belirterek taşınmazların keşfen belirlenecek değerinin şimdilik 10.000 TL'sinin ödenmesini talep etmiştir. Ancak başvuruculaların 2014 yılında yapıldığını ifade ettikleri imar planı değişikliği ile taşınmazların vasfının piknik ve rekreasyon alanına dönüştürüldüğü anlaşılmıştır. İdare Mahkemesi de taşınmazlarda yapılaşmanın mümkün hâle geldiğini dikkate almış, başvuruculara adil dengeyi bozan ölçüsüz bir yükün yüklenmediğini, kamulaştırmayı gerektirir bir kısıtlılığın ve hukuki el atmanın söz konusu olmayacağını belirterek davayı reddetmiştir.

23. Başvuruculara ait taşınmazların imar planında yapılaşma imkânı olmayan yeşil alan vasfının yapılaşmaya uygun piknik ve rekreasyon alanına dönüştürüldüğü dikkate alındığında Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen Orhan Sütlü ve Selçuk İnce kararlarında belirtilen ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla taşınmazların kamulaştırmasız el atma bedelinin ödenmesi gerektiğine ilişkin talebin reddi yönünden müdahalenin içerdiği kamu yararı amacı ile başvuruculaların mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı ve müdahalenin ölçülü olduğu kanaatine varılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle taşınmazların bedelinin ödenmediğine ilişkin iddia yönünden Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Taşınmazların Kısıtlı Kaldıkları Dönem Yönünden Meydana Gelen Zararların Karşılanmadığına İlişkin İddia

25. Başvuruculaların bir diğer şikâyeti ise taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden

meydana gelen zararlarının karşılanmadığı iddiasına ilişkindir.

26. Anayasa Mahkemesi, İbrahim Sözer ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2016/10425, 4/4/2019) kararında, imar planında ilköğretim tesis alanı olarak ayrılan taşınmazın kullanılamamasından dolayı uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan tam yargı davasının reddi üzerine yapılan bireysel başvuruyu mülkiyet hakkı yönünden incelemiştir. İdare mahkemesi, taşınmazın kamu hizmetine ayrılması yönündeki imar planının değiştirilmesi talebinin reddine ilişkin idari işlemin iptal edildiğine, dolayısıyla taşınmazın kamulaştırılması ihtiyacının ortadan kalktığına vurgu yaparak tazminat istemini reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi; taşınmaz üzerindeki kısıtlamanın 1986 yılından itibaren yaklaşık otuz üç yıldan beri devam ettiğini, İdare tarafından bu taşınmazın kamulaştırılmasından vazgeçildiği belirtilmiş ise de kamu hizmeti alanına ayrılmasından kaynaklanan kısıtlamaların devam ettiğini, kısıtlamaların ise ancak imar planı tadilatı yapılması üzerine kamu hizmeti alanından çıkarılmasıyla ortadan kalkacağını fakat başvuruculaların talebine rağmen kamu makamlarının bugüne kadar imar planı değişikliği yapmadığını ifade etmiştir. Ayrıca kısıtlamanın kaldırılması durumunda kamulaştırma yapılmasına ve bu bağlamda kamulaştırma bedelinin ödenmesine de ihtiyaç kalmayacağını ancak başvuruculaların kısıtlamanın bugüne değin yol açtığı zararlarının karşılanması talebi bulunduğunu, dava aşamasında şerhin uzun sürmesi nedeniyle zarara uğradıklarını belirten başvuruculaların tazminat istemlerinin yalnızca kamulaştırma bedeli ile sınırlı olmadığını, kısıtlama suretiyle yapılan müdahalenin ölçülü olabilmesi için başvurucular yönünden anılan kısıtlamaların yol açtığı zararların da tazmin edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kamu makamlarının taşınmazın kamulaştırılması ya da kamulaştırmaya gerek duyulmaması durumunda imar planı değişikliğiyle taşınmaz üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması hususundaki edilgen tutumlarının ve bunun karşılığında herhangi bir tazminat ödenmemesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediği sonucuna ulaşmış ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (İbrahim Sözer ve diğerleri, §§ 48-52).

27. Anayasa Mahkemesinin Aydın Başatan ([1. B.], B. No: 2019/9598, 13/1/2022) kararına konu olayda başvurucunun taşınmazları 1. dereceden doğal sit alanı ilan edilmiş ve taşınmazların sit alanından çıkarılması talebi mahkemece takas yoluna başvurabileceği gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurucu, bu defa tam yargı davası açmış; maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Dava mülkiyet hakkına yönelik bir tecavüzün bulunduğunun tespit edilmediği, yalnızca davalı idarenin 1/1.000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı yapma görevini sürüncemede bıraktığı ve tazminat isteminin hukuki dayanaktan yoksun bulunduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurucu, taşınmazların kullanım durumunun uzun süre belirsiz bırakılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi; başvurucunun taşınmazlarının 1995 yılında doğal sit alanı kapsamına alındığını, taşınmazın doğal sit alanı olarak ilanının malikin mülkiyet hakkından doğan yetkilerini önemli ölçüde kısıtladığını, bireysel başvuru tarihinden sonra 29/5/2018 tarihinde onaylanan 1/1.000 ölçekli uygulama imar planıyla kesin korunacak doğal sit alanı olarak tespit edilmesi nedeniyle taşınmazların kesin inşaat yasağına tabi olduğunu ifade etmiştir. Bu tarihten sonra belirsizliğin giderildiğini ve başvurucunun takas için idareye başvurmasının mümkün olduğunu ifade etmiş ancak taşınmazların tabi olduğu statünün 29/5/2018 tarihinde kesinleşmesinin bu tarihten önceki mağduriyeti gidermediğini belirtmiştir. Başvurucunun şikâyetinin imar planının yapılmasında gecikme yaşanmış olmasına yönelik olduğunu, idarenin uygulama imar planı yapma yükümlülüğünü yerine getirmemesinin hukuka aykırı olduğunu ve müdahalenin

kanuni dayanağının bulunmadığının yargılama mercilerince tespit edildiğini, mülkiyet hakkının kullanım durumunun belirsiz bırakılmasının diğer bir ifadeyle taşınmazın kesin inşaat yasağının kapsamında olup olmadığının uzun bir süre boyunca netleştirilmemesinin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini ve başvurucunun tazminat isteminin reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yönelik ihlalin giderilmesinin önlendiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

28. Son olarak Anayasa Mahkemesi, Ayten Temeltaş ([2. B.], B. No: 2019/2192, 19/10/2022) başvurusuna konu olayda 2010 yılında III. derece doğal sit alanı ilan edilen taşınmazın bulunduğu alanda koruma amaçlı imar planlarının üç yıl içinde yapılması gerekirken yaklaşık on iki yıldır yapılmaması nedeniyle yaklaşık yedi yıldır taşınmaz üzerine inşaat yapılamadığı ve inşaat izni verilip verilmeyeceğine ilişkin bu belirsizliğin devam ettiğine ilişkin şikâyeti incelemiştir. Anayasa Mahkemesi, taşınmazın III. derece doğal sit alanı olarak ilan edildiği hâlde kullanım şeklinin bu kadar uzun zamandır belirlenmemiş olması nedeniyle başvurucunun mülkünü ne şekilde kullanabileceğine ilişkin belirsiz bir durum içinde bırakıldığını ancak başvurucunun açtığı tam yargı davasının idarelerin hizmet kusuru bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiğini ifade etmiştir. Başvurucunun mülkiyet hakkının kamu yararı amacı çerçevesinde kısıtlandığını ancak bu kısıtlamanın ortaya çıkardığı belirsizliğin bir zarara yol açtığını, taşınmaz için getirilen kısıtlama ve belirsizliğe rağmen başvurucuya hiçbir tazminat ödenmemesinin müdahalenin içerdiği kamu yararı amacıyla karşılaştırıldığında bütün külfetin başvurucuya yüklenmesine yol açtığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

29. Başvuruculara dava ve istinaf dilekçesindeki talepleri incelendiğinde taşınmazların bedelinin ödenmesi dışında ayrıca taşınmazların yeşil alana ayrıldığı 1981 yılından piknik ve rekreasyon alanına dönüştürüldüğü 2014 yılına kadar mülkiyet hakkının kısıtlanması nedeniyle geriye yönelik tazminat taleplerinin bulunduğu görülmektedir. Ancak İdare Mahkemesi kararında yalnızca taşınmazların vasfının piknik ve rekreasyon alanına dönüştürülmesi nedeniyle yapılaşma imkânı getirildiği, kamulaştırmayı gerektirir bir kısıtlılığın ve hukuki el atmanın söz konusu olmadığı ifade edilmekle yetinilmiştir. Taşınmazların kısıtlı kaldığı döneme ilişkin mülkiyet hakkını ilgilendiren ve davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia hakkında değerlendirme yapılmamıştır. Bu sebeple mülkiyet hakkının korunmasında usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirilmediği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla başvuruculara mülkiyet hakkının korunması ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengenin başvurucular aleyhine bozulduğu ve müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden meydana gelen zararların karşılanmadığına ilişkin iddia yönünden Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

31. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve her bir başvurucu yönünden ayrı ayrı 10.000 TL manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur.

32. Başvuruda taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden meydana gelen zararların karşılanmadığı iddiası yönünden tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının

gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

33. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

34. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Taşınmazların bedelinin ödenmediğine ilişkin iddia yönünden Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden meydana gelen zararların karşılanmadığına ilişkin iddia yönünden Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin taşınmazların kısıtlı kaldıkları dönem yönünden meydana gelen zararların karşılanmadığına ilişkin iddia yönünden mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kahramanmaraş İdare Mahkemesine (E.2019/126, K.2019/373) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AHMET KAHRIMAN VE ALİ ODABAŞI

B. No: 2020/22709 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/22709

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET KAHRIMAN VE ALİ ODABAŞI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/22709)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucular : 1. Ahmet KAHRIMAN 2. Ali ODABAŞI

Vekili : Av. Ferhat MEMMEDZADE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; terör örgütü üyeliği suçuyla ilgili olarak yapılan yargısal yorumların öngörülebilir olmaması ve mahkûmiyet kararında esas olarak suç oluşturmayan bazı eylemlere de dayanılması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, yargılama konusu olay nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesine bağlı olarak aynı fiil nedeniyle birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan itirazın kabulünden sonra gerçekleştirilen temyiz incelemesinde itirazdan önceki aşamadaki ilk temyiz incelemesine katılan üyenin görev alması nedeniyle de tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular süresi içinde yapılmıştır.

3. Komisyon, aralarında kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle süresinde yapılan 2023/25762 ve 2020/22710 numaralı bireysel başvurularla ilgili dosyaların 2020/22709 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, 2023/25762 ve 2020/22710 numaralı bireysel başvuru dosyalarının kapatılmasına, incelemenin 2020/22709

numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine ve incelemeye konu işbu başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan ilan doğrultusunda Avukatlar İçin Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı Yazılı Yarışma Sınavı (Sınav) 6/5/2012 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Açıklanan sınav sonuçlarına göre başvurucuların da aralarında bulunduğu iki yüz yetmiş bir aday mülakata girmeye hak kazanmıştır.

7. Sınav sonuçları açıklanmadan önce bir internet sitesine ait forum sayfasında Rozmoni rumuzlu kullanıcı tarafından "Tahminim bu sınavı 250-300 civarında kişi kazanacak ... Bu arada sınav birincisinin de bir arkadaşım olacağını tahmin ediyorum baş harfleri A.K." şeklinde yorum yazılması, sınav sonuçlarının ilan edilmesinden sonra söz konusu sitede birçok kullanıcı tarafından sınavı kazananların evli oldukları yönünde değerlendirmelerin olması ve yine o tarihte milletvekili olan A.K.nın sınavla ilgili şikâyet dilekçesi vermesi üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından sınavla ilgili soruşturma başlatılmıştır. Başvurucular, soruşturma başlatıldıktan sonra gerçekleşen mülakat sınavında elenmiştir.

8. Başsavcılık, başlatılan 2012/85109 sayılı soruşturma dosyası kapsamında ÖSYM'den sınav inceleme raporlarını temin etmiştir. ÖSYM ayrıca 6/5/2012 tarihinde yapılan sınavın yönetim kurulu kararı ile iptal edildiğini ve 13/10/2012 tarihinde ikinci sınavın yapıldığını bildirmiştir. Gerçekleştirilen ikinci sınav sonrasında ÖSYM tarafından -aralarında başvurucuların bulunmadığı- on şüphelinin 2011-2012 yıllarında girmiş oldukları diğer sınavların resmî sonuçlarına göre sınav sonuçları bakımından şüpheli görüldüğü gerekçesiyle ayrıca şikâyet dilekçesi de sunulmuştur.

9. Soruşturma neticesinde Başsavcılık, Adalet Bakanlığı ve ÖSYM görevlileri hakkındaki şikâyet dilekçesinin soyut ve genel nitelikteki iddialar içermesi ve soruşturma yapılmasını gerektirir nitelikte delil elde edilemediği gerekçesiyle "İşleme Konulmamasına"; 2011-2012 yıllarında girdikleri sınav sonuçlarına göre şikâyet edilen şüpheliler yönünden ise "... şüphelilerin sınav öncesinde 6114 sayılı Kanuna aykırılık teşkil edecek şekilde soru ve cevapları ele geçirdiklerine dair hiçbir bulgu ya da delile ulaşılamadığı, dolayısıyla ÖSYM tarafından inceleme raporu içeriğinde yapılan değerlendirmelerde dayanılan birtakım varsayımların ispatının mümkün olma[dığı]" gerekçesiyle 5/3/2013 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

10. Kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karara yönelik herhangi bir itirazın bulunmadığı 5/2/2014 tarihinde Başsavcılık 2012/85109 sayılı soruşturma dosyasının olay ve iddiaların etraflıca araştırılması amacıyla yeniden ele alınmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda 2014/20429 sayılı soruşturma dosyası üzerinden 7/2/2014 tarihinde ÖSYM'ye yazılan müzekkere ile 2012 yılında yapılan sınavda 80 puan ve üzeri alan adaylara ait sınav kitapçıkları ve cevap anahtarları ile ilgili kişilerin daha önceki sınav sonuçlarına ilişkin belgelerin gönderilmesini talep etmiştir. Diğer taraftan Başsavcılık, internet haber sitesinde Rozmoni rumuzlu kullanıcı tarafından yapılan yoruma ilişkin IP bilgileri ve adres kayıtlarının

Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünden araştırılmasını da istemiştir.

11. Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, haber sitesine ait IP kullanıcı bilgilerinin M.E.Y.ye ait olduğunu Başsavcılığa bildirmiştir. Soruşturma kapsamında beyanlarına başvurulan M.E.Y. hâkim adaylığı mülakatında üç defa başarısız olduğunu, bu nedenle forumu takip ettiğini, yazdıklarının kendi düşüncesi olduğunu, somut bir olaydan haberinin olmadığını ve tahmininin tutmasının tesadüf olduğunu ifade etmiştir. ÖSYM, Başsavcılığın müzekkeresinde belirtilen ölçütlere uyan yüz on bir kişinin kimlik bilgileri ile sınav evrakını dosyaya göndermiştir. Diğer taraftan soruşturma kapsamında temin edilen sınav belgeleri üzerinde şüpheli görülen adayların tespiti amacıyla bilirkişi raporu düzenlenmesi istenmiştir.

12. Soruşturma kapsamında alınan 10/2/2015 ve 2/3/2015 tarihli bilirkişi raporlarında;

i. Sınava girenlerden 80 ve üzeri puan alanların cevap örüntüleri arasında birden fazla kişi ile benzerlik olduğu ve bu kişilerin rastgele doğru cevabı bulması olasılıklarının yüzdelik oranda 0.01 ve altında bulunduğu tespit edilerek başvuruculların soruları sınavdan önce elde edip kullandıklarına dair kuvvetli kanaat oluştuğu,

ii. Başvurucu Ahmet Kahrıman ve eşi olan diğer şüpheli A.N.K.nın sınavdan en yüksek puan alan ilk iki kişi oldukları, on yanlış cevaptan yedisi üzerinde her iki adayın aynı seçenekte eşleştikleri, A.N.K.nın sekiz matematik sorusunun çözümünü sınav kitapçığı üzerinde göstermeden soruların tamamını doğru olarak cevaplandırdığı,

iii. Başvurucu Ahmet Kahrıman'ın ayrıca sekiz matematik sorusundan ikisini soru kitapçığı üzerinde doğru çözümünü hiç göstermemiş olduğu değerlendirilerek adayların sınav sorularını sınavdan önce elde ettiklerine dair kuvvetli şüphenin oluştuğu ve diğer adaylardan bir kısmının hâlen hâkim ve Cumhuriyet savcısı olarak görev yaptığı açıklanmıştır.

13. Başsavcılık, bilirkişi raporları doğrultusunda hâlen hâkim ve Cumhuriyet savcısı olarak görev yapan kişiler hakkında soruşturma yapılması amacıyla soruşturma dosyasında görevsizlik kararı vermiş ve dosyayı -o tarihteki adıyla- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna (HSYK) göndermiştir. HSYK Başmüfettişliğince Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı öğretim üyelerinden alınan 12/6/2015 tarihli raporda da "...[başvuruculların] soru kitapçığı ve cevap anahtarlarının incelenmesinde, her iki yazılım tarafından da cevap örüntüleri arasında birden fazla kişi ile benzerlik olduğu ve rastgele doğru cevabı bulması olasılıklarının 0.01 ve altında bulunduğu tespit edilerek anılan sanıkların soruları sınavdan önce elde edip kullandıklarına dair KUVVETLİ KANAAT oluştuğu" bildirilmiştir. Raporda ayrıca sınavda sorulan sekiz matematik sorusuyla ilgili izlenen yolun, yapılan karalamaların doğru cevaba götürüp götürmeyeceği ve soruların işlem yapmaksızın doğru cevaplanıp cevaplanmadığı hususları gözetilerek incelenmesinde başvuruculların "...sınavdan önce bazı soruları gördüğüne dair KANAAT oluşturduğu" da açıklanmıştır.

14. HSYK; almış olduğu karar ile hâkimlik ve savcılık mesleğinden olan kişilerin mesleğe kabul kararlarının kaldırılmasına, avukatlık mesleğinde olan şüpheliler hakkındaki soruşturmanın ise genel hükümlere göre yürütülmesi için Başsavcılığa gönderilmesine karar vermiştir. Başsavcılık, aralarında başvuruculların da bulunduğu şüpheliler hakkında soruşturma işlemlerinin 2015/98865 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine karar vermiştir.

15. Başsavcılık, soruşturma işlemleri doğrultusunda şüphelilere ait HTS kayıtlarını istemiştir. Diğer taraftan Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı öğretim üyeleri tarafından

soruşturma dosyasına ibraz edilen 12/6/2015 ve 4/4/2016 tarihli bilirkişi raporlarının sonuç kısmı ise şu şekildedir:

i. Başvuruculara cevap örüntüleri arasında birden fazla kişi ile benzerlik olduğunun tespit edildiği ve rastgele doğru cevabı bulması olasılıklarının yüzde 0,01 ve altında olduğu,

ii. Sekiz matematik sorusunu hiçbir karalama yapmadan zihinden çözen veya soruya uygun olmayan karalamalar-işlemler yapan -başvuruculara da aralarında bulunduğu- kişilerin güçlü şüpheli olarak değerlendirildiği 10, 12 ve 16. soruda izlenen yolun ve yapılan karalamaların doğru cevaba götürmeyeceği,

iii. Sınav incelemesinde kullanılan CopyDetect isimli yazılım programı, 2011 ve 13/10/2012'ye göre puan artışı ve matematik sorularının incelenmesi yöntemlerinden en az üçüne göre beklenenden farklı bir örüntü, yanıt ve puana sahip olan -başvurucu Ahmet Kahrıman'ın aralarında bulunduğu- 14 kişinin kuvvetli şüpheli, bu yöntemlerden herhangi ikisine göre yakalanan -başvurucu Ali Odabaşı'nın aralarında bulunduğu- elli sekiz kişinin ise şüpheli olarak nitelendirildiği,

iv. Başvurucular hakkında 2011-2012 yıllarında ÖSYM tarafından yapılan sınavların karşılaştırılması sonucu elde edilen parametrelere göre 2012 yılında yapılan sınavda yer alan herhangi bir alt testten beklenenden fazla puan alarak soruları sınavdan önce edindiklerine yönelik kanaat oluştuğu açıklanmıştır.

16. Başvuruculara ait HTS kayıtlarının soruşturma dosyasına gönderilmesi üzerine temin edilen HTS analiz raporunda;

i. Başvurucu Ahmet Kahrıman'ın aynı dosya şüphelisi E.G. ile sınav öncesi 4/5/2012 tarihinde üç kez, sınav sonrası 6/5/2012-30/7/2012 tarihleri arasında ise beş kez irtibatlı olduğu ve yine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) çatı yargılaması sanıklarından yargı imamı yardımcısı olduğu belirtilen O.K. ve istişare heyeti üyesi kabul edilen H.K. ile 20/8/2012-8/8/2013 tarihleri arasında irtibatlı olduğu,

ii. Başvurucu Ali Odabaşı'nın ise şüpheli M.E. ile sınav sonrası 23/5/2012-24/5/2012 tarihleri arasında iki kez, diğer şüpheli F.M.B. ile 24/5/2012 tarihinde bir kez irtibatlı olduğu tespit edilmiştir.

17. Başvuruculara temin edilen banka hesap hareketleri doğrultusunda düzenlenen Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) raporunda, başvurucular ile örgütle iltisaklı olduğu tespit edilen kişi ve şirketler arasında para transferlerinin bulunduğu açıklanmıştır. Diğer taraftan Tokat Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından benzer suç isnadı kapsamında yürütülen soruşturma dosyasında ifadesi alınan şüpheli F.K.nın, başvurucu Ahmet Kahrıman'ın FETÖ/PDY üyesi avukat grubuna dâhil olduğu, başvurucuyu Samsun'da bulunan dernekte gerçekleşen sohbet toplantılarında gördüğüne yönelik beyan ve teşhisi de dosyaya gönderilmiştir.

18. Başvurucu Ahmet Kahrıman, silahlı terör örgütüne üye olma şüphesiyle 18/8/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır. 22/8/2016 tarihinde alınan kolluk ifadesinde 2012 yılında girmiş olduğu sınavı ders kitaplarına çalışarak kazandığını, 2011 yılında girmiş olduğu sınavla 2012 yılındaki sınav sonucu arasındaki farkın ilk sınav öncesinde çocuğunun rahatsızlanmasına bağlı olduğunu, soruları kimseden almadığını, HTS irtibatı tespit edilen birçok kişiyi barodan arkadaşı olması nedeniyle tanıdığını, Bank Asya hesabını okul

taksitleri için kullandığını ve örgütle irtibatının bulunmadığını beyan etmiştir. Başvurucu, terör örgütüne üye olma şüphesiyle 23/8/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

19. Başvurucu Ali Odabaşı; yakalama kararının infazı üzerine kolluk aşamasında müdafi huzurunda vermiş olduğu beyanında etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanmak istediğini, Zaman gazetesinin avukatlığını yaptığını, 2012 yılındaki sınava girmeden önce avukat İ.A.nın kendisine ulaştığını, sınavdan bir gün önce İ.A. ile buluştukları kafede İ.A.nın yanında tanımadığı bir kişinin daha olduğunu, bu kişinin kendisine cevap şıkları işaretli 60-70 adet soru gösterdiğini, sınavı geçtiğini ancak mülakatta elendiğini beyan etmiştir. Başvurucu, ayrıca banka para transferi işlemlerinin şahsi işleriyle ilgili olduğunu ifade etmiştir. Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinde vermiş olduğu benzer beyanlarında da etkin pişmanlıktan faydalanmak istediğini ifade eden başvurucu, terör örgütüne üye olma şüphesiyle 22/11/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

20. Başsavcılıkça başvurucuların silahlı terör örgütüne üye olma, resmî belgede sahtecilik, kamu kurum ve kuruluşları zararına dolandırıcılık suçlarından cezalandırılması talebiyle 31/1/2017 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede bilirkişi raporlarındaki tespitler, HTS analiz raporu ve tanık beyanı çerçevesinde başvurucuların "...FETÖ üyesi hakim-savcı olarak devletin yargı erkine yerleşmek amacıyla sınavdan önce diğer örgüt mensuplarından soru ve cevapları elde ettiği, resmî belge niteliğindeki cevap kağıdına, önceden öğrendiği işaretlemeleri yapıp, gerçekte olmayan bir durumun ortaya çıkmasını sağlayarak, cevap kağıdını içerik itibariyle başkalarını aldatacak şekilde sahte olarak düzenlediği, oluşturduğu bu sahte belgeyi hile unsuru olarak kullanıp kamu kurumu olan ÖSYM'yi aldatarak, sınava giren diğer adaylar zararına ve kendi yararına olacak şekilde sınavı kazandığına dair belge düzenlettirdiği, bu sahte belgeyle hakim-savcı adayı olabilmek amacıyla Adalet Bakanlığı tarafından yapılan mülakat sınavına girdiği ancak elenerek mesleğe kabul edilmediği" belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

21. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Ankara 15. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmış; 20/2/2017 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip Tutanağı'nda diğerlerinin yanı sıra başvurucular hakkında ByLock kullanıcı kaydı ile Bank Asya hesabı olup olmadığının araştırılmasına ve tanık F.K.nın Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla dinlenmesine yönelik işlem yapılmasına karar verilmiştir.

22. Yargılama, otuz altı celsede tamamlanmıştır. Başvurucu Ahmet Kahrıman, 20/3/2017 tarihli celsede yapmış olduğu savunmasında 2012/85109 sayılı soruşturma dosyasında Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar (KYOK) verilmesine rağmen yeni delil ortaya çıkmaksızın kamu davası açıldığını, ÖSYM inceleme raporunun yeni delil sayılamayacağını, bilirkişi raporlarına göre matematik soruları bakımından şüpheli kabul edilemeyeceğini, 2011 yılındaki sınavla 2012 yılındaki sınav puanının farkının kızının hastalığından kaynaklandığını, delil değerlendirme aracı olan bilirkişi raporlarının tek başına mahkûmiyete yeter delil sayılamayacağını beyan etmiştir. HTS kayıtları çerçevesinde tespit edilen çatı davası sanıklarıyla olan irtibatının mesleki ilişki nedeniyle olduğunu belirten başvurucu, örgütle irtibatlı şirketle aralarındaki para transferinin yurt dışı gezisiyle ilgili olduğunu da belirtmiştir. Mahkeme, diğer sanıkların savunmalarının alınması amacıyla celseyi ertelemiştir.

23. Başvurucu Ali Odabaşı 22/3/2017 tarihli celsede vermiş olduğu savunmasında soruşturma aşamasındaki beyanlarını kolluğun tehdit ve baskısıyla vermesi nedeniyle kabul etmediğini, İ.A.yı tanımadığını beyan etmiştir. Başvurucu; ÖSYM tarafından şikâyet edilen

şüpheliler arasında yer almadığını, bilirkişi raporlarında şüpheli aday olarak değerlendirilmesinin temelsiz olduğunu, sınavı çalışmasının karşılığında kazandığını, HTS kayıtlarının şahsi işleriyle ilgili olduğunu, banka hesabının maaş ödemelerine ilişkin olduğunu ve örgütle irtibatının da bulunmadığını beyan etmiştir.

24. On dördüncü celse sonunda başvurucularla birlikte diğer sanıkların savunmaları tamamlanmıştır. Başvurucu Ahmet Kahrıman'ın da hazır bulunduğu bu celsede başvurucu hakkında beyanda bulunan F.K. SEGBİS aracılığıyla dinlenmiştir. Tanık F.K. Tokat'ta serbest avukat olarak görev yaptığını, avukat C.Ş.nin daveti üzerine Samsun'da bulunan ve FETÖ/PDY ile ilişkili G. Hukuk Derneği bünyesinde örgütsel toplantılara katıldığını, bu dernekte Tokat ve diğer Karadeniz bölgesinden avukatların olduğunu, başvurucu Ahmet Kahrıman'ın da bu toplantılara katıldığını, ayrıca sanık M.S.Ö.yü de gördüğünü ve toplantıların 2011 sonunda bittiğini beyan etmiştir. Tanık F.K. ayrıca 2014-2015 yıllarında başvurucu Ahmet Kahrıman'ın Tokat'a geldiğini ancak sohbet yapmadıklarını da ifade etmiştir. Mahkemede hazır bulunan sanık M.S.Ö. de tanığı adı geçen dernekteki toplantılara katılması nedeniyle tanıdığını söylemiştir. Başvurucu ise tanığı hiç görmediğini ve Samsun'daki toplantılara da katılmadığını beyan etmiştir.

25. Mahkeme, on beşinci celse sonunda sınav evrakı doğrultusunda yeniden bilirkişi incelemesi yapılmasına ve M.E.Y.nin de aralarında bulunduğu tanıkların dinlenmesine yönelik taleplerin reddine karar vermiş; ByLock kullanıcı kaydına ilişkin müzekkere cevabının beklenmesi amacıyla celseyi ertelemiştir. On altıncı celse öncesinde başvurucular adına ByLock kullanıcı kaydının bulunmadığına dair yazı cevabı dosyaya gönderilmiştir. Başvurucu Ali Odabaşı'nın tahliyesine karar verilen yirmi ikinci celseye kadar gerçekleşen diğer celseler, başvuruculaların birlikte yargılandıkları sanıklarla ilgili ara kararların tamamlanması amacıyla ertelenmiştir. Yirmi üçüncü celsede başvurucu Ahmet Kahrıman'ın müdafii, kovuşturma konusu olayla ilgili olarak Başsavcılık tarafından önceki tarihte verilen KYOK nedeniyle davanın reddine karar verilmesine yönelik talepte bulunmuştur.

26. Cumhuriyet savcısı tarafından yirmi dördüncü celsede esas hakkındaki mütalaa sunulmuştur. Mütalaada her iki başvurucuya ait soru kitapçığı ve cevap anahtarı üzerinde yapılan bilirkişi incelemelerine göre başvuruculaların soruları sınavdan önce elde edip sınavda kullandıklarına dair kuvvetli şüphe tespit edildiği ve başvuruculaların aynı sınava giren sanıklarla irtibat hâlinde olduklarının HTS kayıtlarından anlaşıldığı açıklanmıştır. Mütalaada başvurucu Ahmet Kahrıman yönünden ayrıca FETÖ/PDY çatı davası sanıklarıyla irtibatının tespit edildiği, sınavda en yüksek puan alan ilk iki kişinin başvurucu ve birlikte yargılandığı eşi A.N.K. olduğu ve başvurucunun Samsun'da yapılan sohbet toplantılarına katıldığına dair tanık F.K.nın beyanda bulunduğu açıklanmış; başvurucu Ali Odabaşı yönünden ise başvurucunun soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında vermiş olduğu beyanlarına vurgu yapılarak başvuruculaların silahlı terör örgütüne üye olma ve kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçlarından cezalandırılmaları talep edilmiştir. Mahkeme, esas hakkındaki savunmaların hazırlanması amacıyla celseyi ertelemiştir.

27. Başvurucular ve müdafiileri, celse arasında yazılı olarak savunmalarını sunmuştur. Yirmi beşinci celsede esas hakkında savunmasını yapan başvurucu Ahmet Kahrıman; KYOK sonrasında yeni delil bulunmadığı hâlde dava açıldığını, sınava ilişkin bilirkişi raporlarının kesin bir değerlendirme içermediğini, HTS irtibatının örgüt üyeliği yönünden delil olmadığını ve suçun unsurlarının oluşmadığını beyan etmiştir. Başvurucu Ali Odabaşı ise KYOK sonrasında dava açılmasını gerektiren hukuki şartların oluşmadığını, meslektaşlarıyla

olan HTS kaydının delil sayılamayacağını, kollukta baskı altında ifadesinin alındığını ve bilirkişi raporlarının kanaat içerdiğini ifade etmiştir.

28. Yargılamanın devam ettiği aşamada Başsavcılık 4/6/2018 tarihli iddianame ile başvurucu Ali Odabaşı'nın yurt dışına kaçmak amacıyla FETÖ/PDY mensubu kişilerle birlikte hareket ettiğini ve Edirne sınırında yakalandığını, böylelikle başvurucunun örgütle irtibatını devam ettirdiğini belirterek silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir. Mahkeme, başvurucu hakkında açılan dava ile yargılaması devam eden dosyanın birleştirilmesine karar vermiştir. Birleşen dosya kapsamında başvurucunun 28/8/2018 tarihli celsede savunması alınmış ve tutuklanmasına karar verilmiştir. Mahkeme; otuz altıncı celsede başvuruculların silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 3 ay, kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçuna teşebbüsten ise 2 yıl 2 ay 7 gün hapis cezasıyla ayrı ayrı cezalandırılmalarına karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca resmî belgede sahtecilik suçu yönünden başvuruculların beraatine hükmetmiştir.

29. Gerekçeli kararda KYOK'tan sonra yeni delil olmaksızın soruşturmanın yeniden başlatılmasının yasal olmadığına yönelik savunmalara, KYOK'la neticelenen önceki soruşturmanın konusunun sadece kopya çekme eylemiyle sınırlı olmasına bağlı olarak yargılamaya konu iddianamenin konusunu oluşturan fiiller ile KYOK'un konusunu oluşturan fiillerin aynı olmadığı gerekçesiyle itibar edilmediği açıklanmıştır. Bu doğrultuda, yargılama konusu eylemlerin konusunun örgüt tarafından ele geçirilen sınav sorularının edinilmesi sonrasında gerçekleşen dolandırıcılık ve sahtecilikle ilgili olduğu ayrı ve açık olarak belirtilmiştir. Mahkeme, ayrıca başvuruculların önceden kendilerine gösterilmiş olan sınav sorularının cevaplarını bilmeleri dolayısıyla cevap kağıdında doğru şıkkı işaretlemelerinden ibaret eylemlerinin kopya çekme olarak kabul edilmesi gerektiğini ve bu eylemin 17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun'da suç tarihi itibarıyla cezai sorumluluk gerektiren tipik eylemlerden biri olarak düzenlenmemiş olması nedeniyle resmî belgede sahtecilik suçu yönünden ise beraat kararı verildiğini de belirtmiştir.

30. Kararda dolandırıcılık suçu bakımından yapılan değerlendirmede ise başvuruculların sınav sorularını önceden elde ettikten sonra anılan hileye bağlı olarak sınavı kazandıklarını gösteren sonuç belgesi düzenlenmesini sağladıkları, bu hile sonucu hâkimlik ve savcılık mülakatına girme hakkı elde etmelerinin dolandırıcılık suçuna teşebbüs oluşturduğu açıklanmıştır. Son olarak Mahkeme, başvurucu Ahmet Kahrıman'ın çocuğunun okul taksitlerini ödediği Bank Asya hesap hareketlerinin örgüt üyeliği suçu yönünden aleyhe delil olarak değerlendirilmediğini de vurgulamıştır.

31. Gerekçeli kararda başvurucu Ahmet Kahrıman yönünden verilen mahkûmiyet kararlarında ayrıca şu hususlara dayanılmıştır:

- İki yüz yetmiş bir adayın başarılı sayıldığı sınavı 100 puan üzerinden 93,5 puan alarak ilk sırada kazanması ayrıca aynı dosya sanığı olan eşi A.N.K.nın da aynı puanla sınavı ikinci olarak kazanması,

- Cevap örüntüleri ve daha önce girilen sınavlar doğrultusunda düzenlenen bilirkişi raporlarına göre sınav sorularını önceden elde ettiğine dair kuvvetli şüpheli olarak değerlendirilmesi,

- Sınavın matematik soruları kısmına ait 10, 12 ve 16. soruların işlem yapılmaksızın çözümünün mümkün bulunmadığına dair bilirkişi raporundaki değerlendirmenin bulunması,

- Başvurucunun sınav sorularını önceden aldığını gösteren somut bir delil bulunmamakla birlikte temin edilen bilirkişi raporlarında yer verilen bu tespitler ve başvurucunun örgütle iltisaklı dernekte yapılan toplantılara gitmesinin sınav sorularını önceden temin ettiğini göstermesi,

- İnternet haber sitesine ait forum sayfasında M.E.Y. tarafından sınav sonuçları açıklanmadan önce "...sınav birincisinin de bir arkadaşım olacağını tahmin ediyorum baş harfleri A.K." şeklinde yorum yazılması,

- Tanık F.K.nın Samsun'da bulunan G. Hukuk Derneğinde gerçekleşen ve çevre illerden gelen avukatların katıldığı örgütsel toplantılarda başvurucuyu 2012 yılına kadar gördüğüne dair anlatımları,

- Sınav soru ve cevaplarının ancak örgüte sıkı sıkıya bağlı üyelere verildiği ve bu durumun tek başına başvurucunun örgüt üyesi olduğunu göstermeye yeter delil sayılması.

32. Gerekçeli kararda başvurucu Ali Odabaşı yönünden verilen mahkûmiyet kararlarında ise ayrıca şu hususlara dayanılmıştır:

- Zaman gazetesinin avukatı olan başvurucunun soruşturma aşamasında müdafii huzurunda vermiş olduğu ve itibar edilen beyanlarına göre sınavdan bir gün önce avukat İ.A. ile buluştuklarında yanlarına gelen tanımadığı bir kişinin kendisine 60-70 adet cevabı işaretli soruyu gösterdiğine dair ikrar içeren anlatımlarda bulunması,

- Cevap örüntüleri ve daha önce girilen sınavlar doğrultusunda düzenlenen bilirkişi raporlarına göre sınav sorularını önceden elde ettiğine dair kuvvetli şüpheli olarak değerlendirilmesi,

- Bilirkişi raporunda ayrıca başvurucunun 9, 14 ve 15. soruların çözümünde izlediği yolun doğru cevaba götürmediği hâlde cevabın doğru olarak işaretlenmesi ve üç adet matematik sorusunun işlem yapılmaksızın çözümünün mümkün bulunmadığına dair bilirkişi raporundaki değerlendirme doğrultusunda kuvvetli şüpheli olarak değerlendirilmiş olması,

- Sınav soru ve cevaplarının ancak örgüte sıkı sıkıya bağlı üyelere verildiği ve bu durumun tek başına başvurucunun örgüt üyesi olduğunu göstermeye yeter delil sayıldığı.

33. Başvurucular; istinaf dilekçelerinde diğerlerinin yanı sıra KYOK'a bağlı olarak düşme kararı verilmesi gerektiğini, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı ceza aldıklarını, örgüt üyeliği suçuna ilişkin delilin bulunmadığını ve suçun unsurlarının oluşmadığını ileri sürmüştür. Başvuruculların istinaf talebi Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 22. Ceza Dairesince (İstinaf Dairesi) 14/7/2020 tarihinde esastan reddedilmiştir. İstinaf Dairesi, resmî belgede sahtecilik ve kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçları ile ilgili istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararların kesin olduğunu fakat silahlı terör örgütüne üye olma suçu bakımından verilen karara karşı ise temyiz kanun yolunun açık olduğunu belirtmiştir.

34. Başvurucu Ahmet Kahrıman, istinafta kesinleşen kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden 12/8/2020 tarihinde Anayasa Mahkemesine 2020/22710 numaralı bireysel başvuruda bulunmuştur. Bireysel başvuru sonrasında ise başvurucu ve müdafii, İstinaf Dairesi kararına karşı yapmış oldukları temyiz başvurularından 2/9/2020 ve 4/9/2020 tarihli dilekçeleri ile vazgeçmişlerdir. İstinaf Dairesi, bu doğrultuda vermiş olduğu 4/9/2020 tarihli ek karar ile temyiz isteminin reddine karar vermiş ve karar 14/7/2020 tarihi itibarıyla kesinleşmiştir.

35. Başvurucu Ali Odabaşı da istinafta kesinleşen kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden 12/8/2020 tarihinde Anayasa Mahkemesine 2020/22709 numaralı bireysel başvuruda bulunmuştur. Diğer taraftan başvurucu; İstinaf Dairesi kararına karşı sunduğu temyiz dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini, örgüt üyeliği suçunun unsurlarının oluşmadığını, baskı ve tehdit altında verilen kolluk ifadesinin hukuka aykırı delil olduğunu, delillerin hatalı değerlendirildiğini ve tutuklu olmasının ölçüsüz olduğunu ileri sürmüştür. Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) istinaf talebinin esastan reddine ilişkin İstinaf Dairesi kararını 11/4/2022 tarihinde onamıştır. Ceza Dairesinin onama kararına başkan H.Y. ile üyeler A.Ö., N.D., F.Ş. ve O.D. katılmıştır.

36. Başvurucu Ali Odabaşı, bu defa silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden 20/6/2022 tarihinde Anayasa Mahkemesine 2022/63623 numaralı bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi -incelenen başvuru ile benzer şikâyetleri içeren- söz konusu başvurunun kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle 3/11/2022 tarihinde kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

37. Kesinleşme sonrasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 25/11/2022 tarihli itiraz yazısı ile soruşturma aşamasında başvurucu hakkında yakalama kararı veren hâkim O.D.nin yüksek görevli mahkemede onama kararını veren heyete üye olarak katıldığı gerekçesiyle kararın kaldırılmasını talep etmiştir. Ceza Dairesi 28/12/2022 tarihli kararıyla itirazın kabulüne karar verdikten sonra başkan M.Ş. ile üyeler A.Ö., K.Z., F.Ş. ve B.M.den oluşan heyet tarafından gerçekleştirilen temyiz incelemesi neticesinde İstinaf Dairesi kararının onanmasına karar vermiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat

38. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Dolandırıcılık" başlıklı 157. maddesi şöyledir:

"Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası verilir."

39. 5237 sayılı Kanun'un "Nitelikli dolandırıcılık" başlıklı 158. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Dolandırıcılık suçunun;

...

e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,

...

İşlenmesi hâlinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur."

40. 5237 sayılı Kanun'un "Silâhlı örgüt" başlıklı 314. maddesi şöyledir:

"(1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silâhlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır. "

41. 2/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "Terör örgütleri" başlıklı 7. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır."

42. 6114 sayılı Kanun'un "Ceza hükümleri" başlıklı 10. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Başkanlık tarafından yapılan sınavlarla ilgili olarak, sınav sorularının hazırlanma sürecinden başlamak üzere, görevlendirilen kişiler, başka bir kamu kurumunda veya özel kuruluşta görevli olup olmadığına bakılmaksızın, bu Kanun hükümlerine göre ifa ettiği görev bakımından, kamu görevlisi sayılır.

(2) Bu Kanun hükümlerine göre gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu bilgileri ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Başkanlık tarafından yapılan sınavlarda;

a) Ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çeken veya bu suretle kopya çekilmesine aracılık eden,

b) Başka bir adayın yerine sınava giren veya kendi yerine bir başkasının sınava girmesine katkı sağlayan,

c) Bireysel veya toplu olarak kopya çeken veya Kopya çektirilmesine imkân sağlayan kişi; fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Sınav sonuçlarını adayın lehine veya aleyhine olacak şekilde değiştiren kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

..."

2. Yargıtay Kararı

43. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 16/5/2023 tarihli ve E.2022/27209, K.2023/4706 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Tüm dosya kapsamı incelendiğinde, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü içinde sohbet adı altında yapılan örgütsel toplantılara katıldığı, veri inceleme raporuna göre B5 olarak kodlandığı, komiserlik sınav sorularının kendisine verildiği belirlenen, İlk Derece Mahkemesinin ve Bölge Adliye Mahkemesinin kararlarında da bir isabetsizlik bulunmadığı anlaşılan sanık hakkında;

Yargılama sürecindeki usuli işlemlerin kanuna uygun olarak eksiksiz yapıldığı, hükme esas alınan tüm delillerin hukuka uygun olarak elde edildiğinin belirlendiği, aşamalarda ileri sürülen iddia ve savunmaların temyiz denetimini sağlayacak biçimde eksiksiz olarak sergilendiği, özleri değiştirmeksizin tartışıldığı, vicdani kanının kesin, tutarlı ve çelişmeyen verilere dayandırıldığı, eylemlerin doğru olarak nitelendirildiği ve kanunda öngörülen suç tipine uyduğu, yaptırımların kanuni bağlamda şahsileştirilmek suretiyle uygulandığı anlaşılmakla; karar gerekçelerine göre sanık müdafiilerinin ve sanığın yukarıda ilgili bölümde ileri sürdüğü temyiz sebepleri ve sair hususlar yerinde görülmemekle sanık hakkında kurulan hükümde hukuka aykırılık bulunmamıştır."

44. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 22/1/2024 tarihli ve E.2023/8665, K.2024/961 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Örgüte ait yurtta kalarak örgüt tarafından askeri lise sınavlarına hazırlanan, sınavlara hazırlık sürecinde örgüt tarafından sınav sorularının bir kısmı kendisine çözdürülen, sınavı kazandıktan sonra muayene sürecinde göz ve diş kusuru olması sebebiyle muayeneye kendisi yerine bir başkası sokulan dolayısıyla FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün askeri mahrem yapılanması içerisinde bulunarak örgüt tarafından askeriyeye yerleştirilen sanığın eylemlerinin silahlı terör örgütünün hiyerarşik yapısına dahil olduğunu gösterir biçimde çeşitlilik, süreklilik ve yoğunluk göstermesi karşısında sanığın üzerine atılı suçtan mahkumiyetine karar verilerek aşamalarda alınan savunmalarında örgütün yapısı, faaliyetleri ve bir çok kişi hakkında bilgiler veren sanık hakkında TCK'nın 221/4-2 nci cümle maddesinde yazılı etkin pişmanlık hükümlerinin en üst hadden uygulanması gerektiği gözetilmeden yanılgılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur."

45. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 16/5/2023 tarihli ve E.2022/24095, K.2023/4758 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Sanığın soruşturma aşamasındaki ifadelerinde açıkça örgüt marifetiyle kurmaylık sınavı sorularının kendisine verildiğini beyan ettiği, bu hususun dosya arasında bulunan Milli Savunma Üniversitesinin 30.03.2021 tarihli yazısı ve ekindeki sanığın 2001 yılı ve 2002 yılı Kara Harp Akademisi Giriş Sınavı sonuçları arasındaki bariz puan farkları incelendiğinde sabit olduğu mahkememizce kabul görmüş ve sanığın örgüt marifetiyle kurmaylık sınavı sorularını önceden alarak üzerine atılı kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak dolandırıcılık suçunu işlediği..."

B. Uluslararası Hukuk

46. Suçta ve cezada kanunilik ilkesine ilişkin uluslararası hukuk kaynakları için bkz. Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, §§ 21-34; Metin Birdal [GK], B. No: 2014/15440, 22/5/2019, §§ 34-39; Cevat Temel Özkaynak [GK], B. No: 2021/32082, 26/1/2023, §§ 76-82.

47. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesine ilişkin uluslararası hukuk kaynakları için bkz. Ünal Gökpınar [GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019, §§ 33,34.

48. Tarafsız mahkemede yargılanma hakkının uluslararası hukuk kaynakları için bkz. Tahir Gökatalay [2. B.], B. No: 2013/1780, 20/3/2014, § 62.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

49. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

50. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucuların Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık Suçu Yönünden Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddiaları

1. Başvurucuların İddiası ve Bakanlık Görüşü

51. Başvurucular; ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavda kopya çekme eyleminin gerçekleştirildiğinin kabul edilmesi durumunda uygulanması gereken yasal düzenlemenin 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesi olduğunu, suç tarihi itibarıyla söz konusu maddenin hürriyeti bağlayıcı ceza içermediğini, işlendiği tarihte suç olarak kabul edilmeyen fiillere dayanılarak cezalandırılmalarının hukuka aykırı olduğunu belirterek suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucuların mahkûmiyet kararının infazının 3713 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca gerçekleştirilmesine yönelik şikâyeti bulunmamaktadır.

52. Bakanlık görüşünde, konuya ilişkin yargısal içtihatlara yer verildikten sonra ihlal iddiaları ele alınırken anılan içtihatların ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

53. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

54. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruculların şikâyetlerinin incelenmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında yapılması uygun görülmüştür.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

55. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

56. Anayasa’nın temel hak ve özgürlüklerle ilgili bölümlerindeki pek çok maddede kanunla düzenleme ilkesine yer verilmiştir. Bu düzenlemeler dışında Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkelerde de sınırlamaların ancak kanunla yapılabileceği kurala bağlanmıştır. Anayasa’nın suç ve cezaları

düzenleyen 38. maddesinde de suçta ve cezada kanunilik ilkesi özel olarak güvence altına alınmıştır (Karlis A.Ş. [1. B.], B. No: 2013/849, 15/4/2014, § 31).

57. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, hukuk devletinin kurucu unsurlarındandır. Kanunilik ilkesi, genel olarak bütün hak ve özgürlüklerin düzenlenmesinde temel bir güvence oluşturmanın yanı sıra suç ve cezaların belirlenmesi bakımından özel bir anlam ve önemi haiz olup bu kapsamda kişilerin kanunen yasaklanmamış veya yaptırıma bağlanmamış fiillerden dolayı keyfî bir şekilde suçlanmaları ve cezalandırılmaları önlenmekte, buna ek olarak suçlanan kişinin lehine olan düzenlemelerin geriye etkili olarak uygulanması sağlanmaktadır (Karlis A.Ş., § 32; Cem Burak Karataş [GK], B. No: 2014/19152, 18/10/2017, § 95; Gülay Yurt, [2. B.], B. No: 2017/35546, 30/6/2020, § 29).

58. Kamu otoritesinin ve bunun bir sonucu olan ceza verme yetkisinin keyfî ve hukuk dışı amaçlarla kullanılmasının önlenebilmesi, kanunilik ilkesinin katı bir şekilde uygulanmasıyla mümkün olabilir. Bu doğrultuda kamu otoritesini temsil eden yasama, yürütme ve yargı erklerinin bu ilkeye saygılı hareket etmeleri, suça ve cezalara ilişkin kanuni düzenlemelerin sınırlarının yasama organı tarafından belirgin bir şekilde çizilmesi, yürütme organının sınırları kanunla belirlenmiş bir yetkiye dayanmaksızın düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza ihdas etmemesi, ceza hukukunu uygulamakla görevli yargı organının da kanunlarda belirlenen suç ve cezaların kapsamını yorum yoluyla genişletmemesi gerekir (Karlis A.Ş., § 33; Cem Burak Karataş, § 96; Gülay Yurt, § 30).

59. Bununla birlikte ne kadar açık ve anlaşılır şekilde düzenlenirse düzenlensin suç ve ceza öngören kurallar, yargı organlarının yorumuna ihtiyaç duyabilir. Ancak yargı organlarınca yapılacak yorumun kuralın özüyle çelişmemesi ve öngörülebilir olması gerekir (Mehmet Emin Karamehmet ve diğerleri [2. B.], B. No: 2017/4902, 28/1/2020, § 47). Hukukun üstünlüğünün temel bileşenlerinden biri olan suçta ve cezada kanunilik ilkesi, amaçları ve ulaşmak istenen hedefleri de gözetilerek keyfî kovuşturmaya, mahkûmiyete ve cezalandırmaya karşı etkili güvenceleri temin edecek şekilde yorumlanmalı ve uygulanmalıdır. Aynı zamanda kanuniliğin bir sonucu olarak suç olarak kabul edilmeyen bir eylemin kıyas yolu ile kişilerin aleyhine genişletilerek yorumlanması da ilkeye aykırılık oluşturacaktır (Efendi Yaldız [1. B.], B. No: 2013/1202, 25/3/2015, § 33; Cem Burak Karataş, § 98; Gülay Yurt, § 32).

60. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi yönünden öncelikle incelenecek mesele başvurucunun şeklî manada bir kanuna dayalı olarak cezalandırılıp cezalandırılmadığıdır (Fuat Fettahoğlu [GK], B. No: 2019/33972, 17/5/2023, § 55). Bu yönüyle somut olayda başvuruculların sınav sorularını önceden ele geçirmek suretiyle haksız olarak sınavı kazandığı ve gerçek durumla bağdaşmayacak şekilde sınav sonuç belgesinin düzenlenmesini sağlayarak kamu kurumunun iradesini sakatladığı, söz konusu belgeyi Bakanlığa sunmak suretiyle sözlü sınava girdiği ancak sözlü sınavda elenmesine bağlı olarak icrai hareketleri tamamlayamadığı kabul edilen olay kapsamında 5237 sayılı Kanun'un 158. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi uyarınca cezalandırıldığı anlaşılmaktadır. Anılan düzenlemede hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp onun veya başkasının zararına olarak kendisine veya başkasına bir yarar sağlamanın yasaklandığı ve bu yasağa aykırı hareket eden kişilerin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla başvuruculların şeklî manada bir kanuna dayanılarak cezalandırıldığı anlaşılmıştır.

61. Diğer taraftan ceza hükümlerinin kanunun özünden uzaklaşacak şekilde genişletici yoruma tabi tutulması suçta ve cezada kanunilik ilkesini ihlal edebilir. Bu bağlamda Anayasa

Mahkemesince bu aşamada incelenecek mesele, yargı mercilerinin yorumlarının kanunun özünden uzaklaşan, genişletici bir mahiyet taşıyıp taşımadığıdır (Mustafa Sevinç [1. B.], B. No: 2021/58404, 31/10/2024, § 22). Mahkemenin açıklanan kabulü karşısında başvurucular, isnat edilen eylemlerin -kabul anlamına gelmemekle birlikte- kopya çekme olarak kabul edilmesi durumunda uygulanması gereken yasal düzenlemenin 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesi olduğunu, suç tarihi itibarıyla söz konusu maddenin hürriyeti bağlayıcı ceza içermediğini, dolayısıyla işlendiği tarihte suç olarak kabul edilmeyen fiillere dayanılarak cezalandırıldığını ileri sürmüştür.

62. 5237 sayılı Kanun'un 157. maddesinde "...Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan" kişinin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. 5237 sayılı Kanun'un 158. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde ise dolandırıcılık suçunun kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak işlenmesi hâlinde cezanın arttırılacağı belirtilmiştir. Mahkemenin başvurucuların önceden elde ettikleri sınav sorularına bağlı olarak yazılı sınavda gerçekle bağdaşmayacak şekilde başarılı sayılmalarını ve sınav sonuç evrakını ibraz etmelerini dolandırıcılık suçuna teşebbüs olarak kabul ettiği dikkate alındığında Mahkemenin yorumunun kanunun özünden uzaklaşan genişletici bir yorum olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca Mahkemenin 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle ilgili değerlendirmesini resmî belgede sahtecilik suçu yönünden yaptığı ve başvuruculara atılı suç yönünden beraatine karar verdiği de dikkate alınmalıdır. Bu durumda dolandırıcılık suçu bakımından uygulanan cezanın suçta ve cezada kanunilik ilkesinden doğan anayasal güvenceleri ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.

63. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmıyla ilgili olarak Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

C. Başvuruculara Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Zararına Dolandırıcılık Suçu Yönünden Aynı Fiilden Dolayı Birden Fazla Yargılanmama veya Cezalandırılmama İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddiaları

1. Başvuruculara İddiası ve Bakanlık Görüşü

64. Başvurucular 2012/85109 sayılı soruşturma dosyasında 2012 sınavıyla ilgili kopya eylemi bakımından KYOK verildiğini, yeni delil elde edilmemesine rağmen soruşturmaya devam edildiğini, iddianamede isnat edilen eylemin daha önce KYOK verilen eylemle aynı olmasının aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

65. Bakanlık görüşünde aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin, hiç kimsenin ceza yargılamasında kesin/kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamayacağı veya cezalandırılamayacağı şeklinde anlaşılması gerektiği, bu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşulların; ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması, bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması, tekrar (yeniden) ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin işletilmesi, farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması ve ilkenin istisnalarından birinin olmaması şeklinde incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

66. Başvuruculara iddiaları aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya

cezalandırılmama ilkesi yönünden incelenmiştir.

67. Anayasa'da aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi (ne bis in idem) açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi; önceleri hukuk devleti ilkesinin temel ilkeleri arasında yer aldığını kabul ettiği bu ilkeyi, Ünal Gökpınar ([GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019) kararında hukuk devleti ve hukuki güvenlik ilkesi konusundaki kendi içtihadından hareketle ve bazı uluslararası hukuk metinlerine referansla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak görmüştür (Ünal Gökpınar, § 50). Kişilerin haklarında yürütülen ve kesinleşen bir ceza yargılaması sürecinin ardından tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına alan aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki cezai süreçler yönünden hukuki güvenliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek (7) No.lu Protokol’de ayrı bir hak olarak düzenlenmiş olmasına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında bu ilkenin adil yargılanma hakkı ile bağlantılı özel bir güvence olduğu vurgulanmıştır. Bazı uluslararası sözleşmelerde de aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi açık bir biçimde adil yargılanma hakkının bir güvencesi olarak kabul edilmiştir (Ünal Gökpınar, § 49).

68. Anayasa Mahkemesi 4/11/2021 tarihli ve E.2019/4, K.2021/78 sayılı kararında konuya ilişkin uluslararası belgeler de dikkate alınarak aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesini hiç kimsenin ceza yargılamasında kesin/kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamayacağı veya cezalandırılamayacağı biçiminde tarif etmiştir. Söz konusu kararda bu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşullar; ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması, bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması, tekrar (yeniden) ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin işletilmesi, farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması ve ilkenin istisnalarından birinin olmaması şeklinde sıralanmıştır (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 27).

69. Birinci ve üçüncü koşul bakımından ceza ile ilgili yargılama süreçlerinin her durumda teknik olarak ceza yargılaması hukuku anlamında bir süreç olarak öngörülmüş olması şart olmayıp bu kavram anayasal anlamda özerk bir yoruma tabidir. İkinci koşul bakımından mahkûmiyet ya da beraat hükmünden ne anlaşılması gerektiğini Anayasa Mahkemesi özerk yorumlamalıdır. Bu bağlamda aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin koruduğu menfaat, ceza yaptırımına bağlanmış olan bir eyleme ilişkin isnadın esası incelenerek kişinin cezai sorumluluğu hakkında olumlu ya da olumsuz verilmiş kesin/kesinleşmiş bir karardan sonra tekrar/yeniden yargılanmaması ve cezalandırılmamasıdır. Dolayısıyla özerk yorum çerçevesinde ceza olarak nitelendirilen bir yaptırıma ilişkin yargılamada delillerin değerlendirilmesi ve olguların tespiti sonrası kişinin ilgili suçu işlediği ya da işlemediği yönünden değerlendirme içeren bir kararın aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi anlamında mahkûmiyet ya da beraat kararı olarak nitelendirilmesi gerekir. Bununla birlikte isnadın esası incelenmeden verilen, kişinin cezai sorumluluğuyla ilgili tespit içermeyen kararlar -örneğin zamanaşımı nedeniyle verilen düşme kararı ya da kovuşturmaya yer olmadığına dair karar- söz konusu ilke kapsamında beraat kararı olarak nitelendirilemez (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 29).

70. İlk dört koşulun birlikte gerçekleşmesi hâlinde ilkeye aykırılık oluşur. Bununla birlikte

uluslararası hukukta ilkeye istisna teşkil edebilecek bazı özel durumlar öngörülmüştür. Bunlar Anayasa'nın anılan ilke bağlamında yorumunda da dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda Sözleşme'ye ek (7) No.lu Protokol'ün 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer verilen Türk hukukunda kanunlarda kabul edilmiş yeni delil ortaya çıkması ve davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı bir kusurun varlığı ilk iki istisnai durum olarak değerlendirilebilir. Üçüncü istisnai durum ise AİHM içtihatları ile geliştirilen (şeklen birden fazla olsa bile) cezaya ilişkin süreçlerin bir bütünün parçaları olacak şekilde bağlantılı bir biçimde yürütülmesidir (A ve B/Norveç [BD], B. No: 24130/11, 29758/11, 15/11/2016, § 130).

71. Buna göre yeni delilin ortaya çıkması aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin bir istisnasıdır. Protokol'ün 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre davanın sonucunu etkileyebilecek veya yakın zamanda ortaya çıkarılmış bir delilin varlığı hâlinde dava, ilgili devletin hukukuna ve ceza muhakemesi usulüne uygun olarak yeniden açılabilir. Bu durum ilkenin sağladığı güvenceye aykırılık olarak değerlendirilemez (Çetin Doğan [GK], B. No: 2021/30714, 15/2/2023, § 156).

72. Somut olayda Başsavcılık 2012/85109 sayılı soruşturma dosyası kapsamında ÖSYM ve Bakanlık yetkilileri ile geçmiş yıla ait diğer sınav sonuçları bakımından şüpheli kabul edilen -aralarında başvurucuların bulunmadığı- on şüpheli hakkında "...şüphelilerin soru ve cevapları ele geçirdiklerine dair hiçbir bulgu ya da delile ulaşılamadığı" gerekçesiyle KYOK vermiştir (bkz. § 5). KYOK'a itirazın bulunmadığı aşamada Başsavcılık, bu defa 2012 yılında gerçekleşen sınava ilişkin olay ve iddiaların etraflıca araştırılması amacıyla 2014/20429 sayılı soruşturma dosyası üzerinden HTS kayıtları ile ÖSYM sınav evrakının incelenmesine karar vermiş (bkz. § 6) ve tamamlanan soruşturma neticesinde başvurucular hakkında mahkûmiyet kararına konu kamu davasını açmıştır. Açılan kamu davasına ilişkin yapılan yargılama sonucunda Mahkeme ise başvurucuların cezalandırılmasına karar vermiştir (bkz. § 24). Görüleceği üzere KYOK, başvurucular dışındaki diğer şüpheliler hakkında verilmiştir. Ayrıca KYOK'un içeriğinin 2012 yılında gerçekleştirilen sınava yönelik başvuruculların eylemlerini de içine alacak nitelikte genel bir değerlendirme de içermediği, aksine başvurucular dışındaki diğer şüphelilerin kişisel eylemlerine yönelik değerlendirmeler içerdiği de açıktır.

73. Sonuç olarak KYOK'tan sonra yeni bir yargılama süreci başlatılmış ise de KYOK'un başvurucular hakkında verilmemesi ve içeriğinin sınava ilişkin genel bir değerlendirme de içermemesi nedeniyle -somut olayın şartlarında- başvuruculların aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. Başvurucu Ali Odabaşı'nın Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma Suçu Yönünden Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddiası

1. Başvurucunun İddiası ve Bakanlık Görüşü

74. Başvurucu; kopya çekme isnadının dolandırıcılık suçu bakımından sabit kabul edildikten sonra terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasında da delil olarak kabul edildiğini, bu kapsamda yapılan değerlendirmelerin terör örgütüne üye olma kastının ortaya konulması yönünden hiçbir şekilde yeterli olmadığını, terör örgütüne üye olma suçunun oluştuğuna dair kabulün ceza kanunlarının geniş ve keyfî bir şekilde yorumlanması anlamına geleceğini ileri sürmüştür. Başvurucu, ayrıca sınav tarihinde FETÖ/PDY'nin silahlı terör örgütü olarak kabul edilmediğini de beyan etmiş ve bu doğrultuda suçta ve cezada

kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

75. Bakanlık görüşünde, ilk olarak başvurucunun şikâyetlerinin kabul edilebilirliği hakkında inceleme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

76. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

77. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin incelenmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında yapılması uygun görülmüştür.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

78. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

79. Anayasa’nın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13). Anayasa’nın 38. maddesine koşut olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Kanun’un 2. maddesinde de düzenlenen ilke, yasaklanan eylemlerin ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesini, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olmasını gerektirmektedir. Yargı organları, terör suçları da dâhil olmak üzere tüm suçlar bakımından suça veya cezaya ilişkin olguları değerlendirirken ve özellikle fiillerin bir suça karşılık gelip gelmediğini belirlerken suç ve cezaların kanuniliği ilkesini anlamsız kılacak şekilde öngörülemez bir yaklaşımda bulunmamalıdır (Mehmet Emin Karamehmet ve diğerleri, § 47). Bu nedenle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin denetlenmesinde normun mevcut deliller çerçevesinde somut olaya uygulanış biçiminin yasal düzenlemeyle bağdaşmaz ve öngörülemez bir sonuca yol açıp açmadığı incelenmelidir (Bilal Celalettin Şaşmaz, § 62).

80. Anayasa Mahkemesi de önüne gelen birçok başvuruda FETÖ/PDY'ye üyelik suçu bağlamında suçta ve cezada kanunilik ilkesinin kapsam ve içeriğini incelemiş, ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştur (Hasan Sarıcı [GK], B. No: 2018/37695, 9/10/2024, §§ 26-52; Bilal Celalettin Şaşmaz, §§ 44-64; Yahya Turgut [GK], B. No: 2021/43694, 9/10/2024, §§ 44-58).

81. Suçta ve cezada kanunilik ilkesine yönelik şikâyetleri kapsayan başvurularda çözümlenmesi gereken öncelikli meselenin başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçunda delil olarak kabul edilen fiilleri işlediği sırada cezai yönden bir sorumluluk altına

sokulabileceğini makul olarak öngörebilmesinin mümkün olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini vurgulayan Anayasa Mahkemesi; başvurucunun örgütün terör niteliğini ve amaçlarını bildiği, örgütün bir parçası olmayı istediği, örgütün hayatta kalmasına, amaçlarının gerçekleştirilmesine devamlı bir irade ile katkı sağladığı ortaya konulduğu takdirde söz konusu fiillerden dolayı cezai yönden bir sorumluluk altına sokulabileceğini kabul etmiştir (Bilal Celalettin Şaşmaz, § 40; Hasan Sarıcı, § 33).

82. Terör örgütüne üye olma suçuna bağlanan ağır cezai yaptırımlar gözetildiğinde -örgütün nihai amacının herkesçe bilindiğinin kabul edilebileceği kesin bir tarihin verilmesi yoluna gidilmemiş olmakla birlikte- örgütün nihai amacının herkesçe bilinir hâle geldiği olaylardan (Bilal Celalettin Şaşmaz, § 11) önce yasal zeminde faaliyet gösteren bir sivil toplum örgütüne bağlı olduğu düşüncesi ile hareket ederek hataya düşenler ile FETÖ/PDY'nin amaç ve yöntemlerini bilen örgüt mensuplarının birbirlerinden dikkatli şekilde ayrılması yoluna gidilmiştir (Yahya Turgut, § 53; Bilal Celalettin Şaşmaz, § 54; Hasan Sarıcı, § 36).

83. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, örgütün nihai amacının herkesçe bilinir hâle geldiği olaylardan sonra dahi terör örgütü hiyerarşisi içinde gerçekleştirildiği tespit edilen örgütsel faaliyetlerin varlığının ortaya konulması suretiyle örgütün nihai amacının bildiği sonucuna varılan durumlarda Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edilmediğine de karar vermiştir (Yahya Turgut, §§ 57-59).

84. Somut olayda Mahkeme; başvurucunun örgüte ait Zaman gazetesinde avukat olarak çalışmasını, sınav soru ve cevaplarının ancak örgüte sıkı sıkıya bağlı üyelere verilmesini, sınava ait 9, 14 ve 15. soruların çözümünde başvurucunun izlediği yolun doğru cevaba götürmediği hâlde cevabın doğru olarak işaretlenmesini ve yine üç adet matematik sorusunun işlem yapılmaksızın çözümünün mümkün bulunmadığına dair bilirkişi raporundaki değerlendirmenin başvurucunun sınav sorularını önceden gördüğünü gösterdiğini kabul etmiştir (bkz. § 27). Mahkeme, ayrıca başvurucunun etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanmak amacıyla soruşturma aşamasında müdafii huzurunda vermiş olduğu, sınav sorularının önceden kendisine gösterildiğine dair beyanlarını da anılan örgüte üye olma suçu açısından başvurucunun örgüt hiyerarşisi içine girdiğini gösteren delil olarak değerlendirmiştir.

85. Yargıtay uygulamasında kişilerin örgütle irtibatlı kurumlarda çalışmalarının terör örgütü üyeliği suçu açısından tek başına yeterli delil olarak kabul edilmediği görülmektedir [(kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2/3/2021 tarihli ve E.2019/5505, K.2021/1793 sayılı kararı].

86. Gerekçeli karar içeriği ve hükme esas alınan delillere ilişkin Yargıtay uygulaması gözönüne alındığında başvurucunun soruşturma aşamasında örgütsel bağlantısını ortaya koyduğu ikrar içeren beyanları ile sınav soru ve cevaplarını önceden gördüğü yönündeki değerlendirmeyi destekleyen bilirkişi raporlarının başvurucunun silahlı terör örgütü üyesi olduğu yönündeki kanaatin oluşmasında önemli ölçüde dikkate alındığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Öte yandan Mahkemenin vermiş olduğu mahkûmiyet kararında örgütle irtibatlı kurumda çalışma gibi diğer delilleri sınırlı bir etki ile kabul ettiği de anlaşılmaktadır.

87. Son olarak başvurucu kollukta vermiş olduğu beyanlarının tehdit ve baskı altında yasak usullerle alındığını ileri sürmüş ise de Mahkeme, başvurucunun etkin pişmanlık kapsamında ikrar içeren ve itibar edilen söz konusu beyanlarını müdafii huzurunda verdiğini, Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinde de benzer beyanlarda bulunduğunu ve bu itirazını ilk defa 22/3/2017 tarihli celsede ileri sürdüğünü ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya koymuştur. Bu

noktada başvurucunun soruşturma aşamasında gerçekleştiğini ileri sürdüğü söz konusu kötü muameleye ilişkin şikâyeti hakkında başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından 18/9/2018 tarihinde kabul edilemezlik kararı verildiğinin de altı çizilmelidir.

88. Sonuç olarak Mahkemenin dosya kapsamındaki tüm delilleri bir bütün olarak değerlendirmek suretiyle sınava ait bilirkişi raporlarındaki değerlendirme ile uyumlu olan başvurucunun ikrarı çerçevesinde oluşturduğu kabulün somut olayın şartlarına göre temelsiz ve keyfî olmadığı vurgulanmalıdır. Mahkeme, başvurucunun terör örgütü hiyerarşisi içinde gerçekleştirdiği örgütsel faaliyetlerin varlığını ortaya koyarak örgütün nihai amacını bildiği sonucuna varmış ve aksi yöndeki savunmalarına itibar etmemiştir. Mahkemenin bu yorumunun kanun koyucunun yasak olarak belirlediği fiilin kapsamını suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırı olacak şekilde genişletmediği, örgüt üyeliğine ilişkin kuralın özüyle çelişmediği ve öngörülebilir olduğu anlaşılmıştır.

89. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

E. Başvurucu Ali Odabaşı'nın Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma Suçu Yönünden Tarafsız Mahkemede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddiası

1. Başvurucunun İddiası ve Bakanlık Görüşü

90. Başvurucu; silahlı terör örgütüne üye olma suçu hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan itiraz başvurusu sonrasında Ceza Dairesi tarafından yapılan temyiz incelemesine mahkûmiyet kararına yönelik ilk onama kararını veren heyette bulunan iki üyenin katılması nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

91. Bakanlık görüşünde; ilk olarak başvurucunun şikâyetlerinin kabul edilebilirliği hakkında inceleme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

92. Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesi şöyledir:

"Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

93. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

94. Anayasa'nın 36. maddesine 2001 yılı değişiklikleriyle eklenen "adil yargılanma" ibaresine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Bu sözleşmelerden Sözleşme ile Sözleşme'yi yorumlayan AİHM içtihadındaki adil yargılanma

hakkı güvencelerinden birini tarafsız mahkemede yargılanma hakkı oluşturmaktadır. Genel olarak tarafsızlık, davanın çözümünü etkileyecek bir ön yargı, tarafgirlik ve menfaate sahip olunmaması, davanın tarafları karşısında ve onların leh ve aleyhlerinde bir düşünce veya menfaate sahip olunmamasını ifade eder (Tahir Gökatalay, § 61).

95. Mahkemelerin tarafsızlığı kavramı, görülecek davalar karşısında bizzat mahkemenin kurumsal yapısı ile davaya bakmakla görevli hâkimin tutumu üzerinden açıklanmaktadır. Buna göre tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunmakta olup hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığı öznel tarafsızlık, kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı tarafsızlık izlenimi ise nesnel tarafsızlık olarak adlandırılmaktadır.

96. Nesnel tarafsızlık kapsamında mahkemelerin kuruluşu ve yapılanmasıyla ilgili yasal ve idari düzenlemelerin nesnel olarak tarafsız olmadığı izlenimini vermemesi gerekir. Esasında kurumsal tarafsızlık, mahkemelerin bağımsızlığı ile bağlantılı bir konudur. Tarafsızlık için öncelikle bağımsızlık ön koşulu gerçekleşmeli ve ek olarak kurumsal yönden de taraf görüntüsü verecek bir yapılanma oluşmamalıdır (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Bunun yanı sıra yargılama makamının tarafsızlığına ilişkin herhangi bir meşru kaygı veya korkuyu bertaraf edecek yeterli güvenceleri sunması da gerekmektedir (Tahir Gökatalay, § 62). Yargılama makamlarının tarafsız olması gerektiği gibi tarafsız olduğunun gösterilmesi de gerekir. Bir başka deyişle tarafsızlığı yeterli değildir, aynı zamanda tarafsızlığından kuşku da duyulmamalıdır.

97. Öznel tarafsızlık ise hâkimlerin görülecek davaya ilişkin öznel tutumlarıyla ilgilidir. Davaya bakacak olan hâkimin davanın taraflarına karşı eşit, yansız ve ön yargısız durması, hiçbir telkin ve baskı altında kalmadan hukuk kuralları çerçevesinde vicdani kanaatine göre karar vermesi gerekir. Anayasa ve kanunlar karşısında hâkimlerden beklenen de budur (AYM, E.2014/164, K.2015/12,14/1/2015). Hâkimler, hâkimliğin gerektirdiği her türlü yüksek niteliği taşısalar bile hâkimlerin tarafsızlıkları konusunda kamu vicdanında kuşku uyandıracak düzenlemelerden kaçınılmalıdır (AYM, E.2013/82, K.2014/100,4/6/2014).

98. Yargılamayı yürüten mahkeme üyelerinin taraflardan biriyle veya anlaşmazlık konusu ile maddi veya manevi yakın bir bağının bulunması veya yargılama sürecinde sarf ettiği ifadeleri ile tarafsız olamayacağı yönünde meşru bir kanaat uyandırması, bunun yanı sıra davadan önce dava ile doğrudan bağlantılı bir konumda bulunması da tarafsızlığı ihlal edebilir. Bununla birlikte belirli bir uyuşmazlıkta yargılamayı yürüten hâkimin taraflardan birine yönelik ön yargılı ve taraflı bir tutumunun kişisel bir kanaatinin veya menfaatinin, bu bağlamda kişisel bir taraflılığının söz konusu olduğunu ortaya koyan bir delil bulunmadığı ve bu husus kanıtlanmadığı müddetçe hâkimin tarafsız olduğunun bir karine olarak varsayılması zorunludur (Tahir Gökatalay, § 62). Bir başka deyişle aksi yönde delil bulununcaya kadar bir hâkimin kişisel olarak tarafsız olduğunun kabulü gerekir.

99. Bu bağlamda hukukumuzda, tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda hâkimin kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya davayı reddedebileceği kabul edilmiştir. Hâkimin yasaklılığı ve reddi kurumları, hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir (AYM, E.2011/142, K.2013/52,3/4/2013).

100. Hâkimin davaya bakmaktan çekinmesi, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan ve kanun tarafından sayma yoluyla gösterilen sınırlı hâllerdir. Buna karşılık hâkimin reddi hâlleri kanunda yer alan sebeplerle sınırlı değildir.

101. Bu bağlamda hâkimin davanın önceki aşamalarında tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hâkim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması tarafsızlıkla ilgili sorun doğurabileceğinden çekinme sebepleri arasında olmamakla birlikte ret sebepleri arasında düzenlenmiştir. Böyle bir durumda hâkimin davanın önceki aşamalarında ifa ettiği görevin kapsam ve içeriğine bakılması gerekir.

102. Bu arada kanun yolu, bir yargı yeri tarafından verilen ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülen bir kararın kural olarak başka bir yargı yeri tarafından incelenmesini sağlayan hukuki yoldur. Kanun yolunun amacı, yargı yerleri tarafından verilen kararların kural olarak başka bir yargı yeri tarafından denetlenmesine imkân tanınmak suretiyle daha güvenceli bir yargı hizmeti sunmaktır. Kanun yoluna başvuru hakkı, adil yargılanma hakkının kapsamı içindedir. Bunun nasıl yapılacağı ise usul hükümleri ile gösterilmektedir (AYM, E.2014/164, K.2015/12,14/1/2015).

103. Anayasa Mahkemesi içtihadında adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerin kanun yolu aşamasında da sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre kanun yollarına ilişkin usullerin ve kanun yollarındaki yargılamanın da adil yargılanma hakkına uygun olması gerekir (Emine Karagülmez [1. B.], B. No: 2013/3673, 11/12/2014, § 21).

104. Bu çerçevede -ilke olarak- gerek kanun yolu incelemesinin etkililiğinin sağlanması gerekse kanun yolu incelemesinin objektif tarafsızlık esaslarına uygun yapılmadığı izleniminin oluşmaması için karara ilişkin temyiz incelemesine katılan üyenin olağanüstü kanun yolu incelemesi doğrultusunda yapılacak olan incelemede bulunmaması gerekir. Bununla birlikte bu hususa uyulmaması tek başına kanun yolu incelemesinin etkisiz ve tarafsız olduğu sonucuna götürmez. Her olayın kendi koşulları içinde değerlendirilmesi gerekir. Bu noktada tarafsızlığın bozulup bozulmadığını değerlendirmek için bu şekilde önceki aşamalarda görev alan üyelerin kurul hâlinde çalışan mercideki oy sayısı, bu üyelerin kararın verilmesindeki rolleri ve başvurucunun somutlaştırılmış şikâyetleri gibi diğer unsurları da dikkate almak gerekir.

105. Somut olayda başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararına yönelik ilk temyiz incelemesini gerçekleştiren Ceza Dairesi başkan H.Y. ile üyeler A.Ö., N.D., F.Ş. ve O.D.den oluşmaktadır (bkz. § 30). Ceza Dairesinin onama kararından sonra Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma aşamasında başvurucu hakkında yakalama kararı veren hâkimin kanun yolu incelemesine katıldığı gerekçesiyle yapmış olduğu itiraz başvurusu üzerine Ceza Dairesinin itirazın kabulü ile İstinaf Dairesi kararının onanmasına yönelik temyiz incelemesini gerçekleştiren heyet ise başkan M.Ş. ile üyeler A.Ö., K.Z., F.Ş. ve B.M.den oluşmaktadır (bkz. § 32). Başvurucu ilk temyiz incelemesine katılan üyeler A.Ö. ve F.Ş.nin itiraz başvurusu sonrasında yapılan ikinci temyiz incelemesine de katılmış olmaları nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

106. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 308. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarında ceza dairelerinin kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisini kullanması hâlinde dosyanın kararına itiraz edilen daireye gönderileceği ve Daire, itirazı yerinde görürse önceki kararını düzeltebileceği belirtilmiştir. 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise dairelerin heyet hâlinde çalışacağı, heyetin bir başkan ve dört üyenin katılmasıyla toplanacağı ve üye sayısının yeterli olması hâlinde birden fazla heyet oluşturulabileceği hükme bağlanmıştır.

107. İnceleme konusu olay ve açıklanan düzenlemelere göre Yargıtay Cumhuriyet

Başsavcılığının itiraz yoluna başvurulmasından sonra değerlendirme yapan Ceza Dairesi üyelerinin itiraz sonrasında yapılan temyiz incelemesine katılımlarıyla ilgili sınırlayıcı bir hükme yer verilmemiştir. Bu noktada başvurucunun, anılan üyelerin öznel tarafsızlıkları ile ilgili bir şikâyette bulunmadığı ve şikâyetinin nesnel tarafsızlığa ilişkin olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Öte yandan onama kararı için aranan salt çoğunluğun ikinci temyiz incelemesinde değiştiği, ikinci temyiz incelemesine kadar geçen süreçte dosya kapsamına yeni bir delil sunulmadığı ve yine itirazın içeriğinin kovuşturmanın esasıyla ilgili olmadığı vurgulanmalıdır. Sonuç olarak Ceza Dairesinde görev yapan üye sayısı birlikte değerlendirildiğinde itiraz öncesinde yapılan temyiz aşamasında görev almış üyelerin itiraz sonrasındaki aşamada temyiz incelemesini gerçekleştiren heyette de yer almalarının tek başına tarafsızlığa aykırı olduğu söylenemez. Tüm bu hususlar dikkate alındığında başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

108. Açıklanan nedenlerle başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamında tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

F. Başvurucu Ali Odabaşı Yönünden Diğer İhlal İddiaları

109. Başvurucunun yetersiz gerekçe ile karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmaların kararda karşılanmış olması dikkate alınarak Abdullah Topçu ([1. B.], B. No: 2014/8868, 19/4/2017, §§ 74-79) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle hükme esas alınan delillerin yanlış nitelendirilmesi ve haksız yere ceza verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle, mahkûmiyete bağlı tutulduğu süreç yönünden kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Ç.Ö. ([GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, §§ 36-39) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Başvuruculaların kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Başvuruculaların kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Başvurucu Ali Odabaşı'nın silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Başvurucu Ali Odabaşı'nın silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

5. Başvurucu Ali Odabaşı'nın silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Başvuruculaların kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçu yönünden Anayasa’nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Başvurucu Ali Odabaşı'nın silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden Anayasa’nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

3. Başvurucu Ali Odabaşı'nın silahlı terör örgütüne üye olma suçu yönünden Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında tarafsız mahkemede yargılanma hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

Ç. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruculaların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERGEN GIDA İNŞ. NAK. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

B. No: 2020/27314 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/27314

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERGEN GIDA İNŞ. NAK. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/27314)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Ergen Gıda İnş. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Vekili : Av. Ferhat DOĞAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; icra emrinin iptaline ilişkin davada talep edilen ihtiyati tedbir hakkında karar verilmemesi sonucunda taşınmazın satılması nedeniyle mülkiyet hakkının, uzun zaman geçmesine rağmen bir karar verilmemiş olması nedeniyle de karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Alacaklı H. A.Ş. (Banka) tarafından 29/9/2016 tarihinde borçlu başvurucu aleyhine 3.200.000 TL alacak için ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla icra takibi başlatılmıştır. Takip talebinde iki ayrı taşınmazın rehinli olduğu, bunlardan bireysel başvuruya konu edilen İstanbul'un Ataşehir ilçesinde bulunan taşınmaz üzerinde 2.000.000 TL bedelli birinci derece ipotek olduğu ve malikinin başvurucu olduğu anlaşılmaktadır.

A. Taşınmazın İhale Süreci

3. İstanbul 10. İcra Müdürlüğü (İcra Müdürlüğü) 9/10/2017 tarihinde İstanbul'un Ataşehir ilçesinde bulunan taşınmazın açık artırma ile satışına, birinci satış ihalesinin 12/12/2017 tarihinde, ikinci satış ihalesinin 8/1/2018 tarihinde yapılmasına karar vermiştir. Ayrıca satış ilanında taşınmazın bedeli 2.675.000 TL olarak ifade edilmiştir.

4. Başvurucu, İcra Müdürlüğüne sunduğu 12/12/2017 tarihli dilekçesi ile iki ayrı dava açtığını belirterek satıştan veya satış gününden rücu edilmesini talep etmiştir. İcra Müdürlüğü, bu talebi mahkemelerce verilmiş durdurma veya tedbir kararı bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.

5. İcra Müdürlüğünce istinabe yoluyla taşınmazın ihale alıcısı adına tescilinin talep edildiği ve istinabe talebini yerine getiren İstanbul Anadolu 5. İcra Dairesinin Ataşehir Tapu Müdürlüğüne 18/10/2018 tarihli yazıyı gönderdiği anlaşılmıştır. Bu yazıda taşınmazın üçüncü kişilere ihale edildiği, İstanbul İcra Hukuk Mahkemesinin E.2017/850, K. 2018/382 sayılı kararının 5/6/2018 tarihinde kesinleştiği ve dolayısıyla ihalenin 5/6/2018 tarihinde kesinleşmesi nedeniyle satış öncesi takyidatların kaldırılarak alıcı adına tescil işleminin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca yazı içeriğine göre ihale tarihi 12/12/2017 ve satış bedeli 2.002.000 TL'dir.

B. Kıymet Takdirine İtiraz Davası Süreci

6. Başvurucu 8/12/2017 tarihinde Banka aleyhine İstanbul Anadolu 10. İcra Hukuk Mahkemesinde (10. İcra Hukuk Mahkemesi) kıymet takdirine itiraz davası açmıştır. Başvurucu; kıymet takdirine ilişkin tebligatın usulüne uygun yapılmadığını, kıymet takdirinden dava tarihinde haberdar olduğunu, taşınmaz değeri olarak belirlenen 2.675.000 TL'nin çok düşük olduğunu ve gerçek değerinin 7.500.000 TL'den az olamayacağını ileri sürmüştür. Ayrıca 12/12/2017 tarihinde satış yapılacağını ve belirlenen bedel üzerinden satış yapılması hâlinde zarara uğrayacağını iddia etmiştir. Bu gerekçelerle davanın kabulünü, yeniden kıymet takdiri yapılmasını ve satışın durdurulmasına yönelik ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. 10. İcra Hukuk Mahkemesi 12/12/2017 tarihli ara kararı ile dosyada tebliğe ilişkin bilgilerin eksik oluşu ve dava sübut bulduğu takdirde ihalenin feshi yoluna başvurulabileceği de gözönüne alınarak satışın durdurulması talebinin reddine karar vermiştir.

7. 10. İcra Hukuk Mahkemesince 15/3/2018 tarihinde yapılan keşif sonrası düzenlenen bilirkişi raporunda taşınmazın 10/3/2017 tarihli kıymet takdiri raporunda değerinin 2.675.000 TL olarak belirlendiği ifade edilmiş, yapılan incelemeye göre keşif tarihindeki değerinin 3.300.000 TL olduğu belirtilmiştir.

8. 10. İcra Hukuk Mahkemesi 24/5/2018 tarihinde taşınmazın değerinin 3.300.000 TL olduğu gerekçesiyle şikâyetin kabulü ile 10/3/2017 tarihli kıymet takdiri raporunun iptaline, taşınmazın satış işlemine 3.300.000 TL üzerinden devam edilmesine kesin olarak karar vermiştir.

C. Bireysel Başvuruya Konu Dava Süreci

9. Başvurucu 8/12/2017 tarihinde Banka aleyhine İstanbul Anadolu 9. İcra Hukuk Mahkemesinde (9. İcra Hukuk Mahkemesi) yetkiye itirazı nedeniyle dosyanın yetkili icra dairesine gönderilmesi, limit, teminat ve maksimal ipotek akit tablosu dayanak gösterilerek yapılan takiplerde ipotek limitinin aşılarak takip yapılması hukuken mümkün olmadığından takibin iptaline karar verilmesi, bunun mümkün olmaması hâlinde icra veya ödeme emrinin iptaline karar verilmesi, fahiş olarak talep edilen işlemiş faiz ile işleyecek faiz ve faiz oranının bilirkişi raporu ile denetlenerek yasal sınırlara çekilmesi ve tebligatın usulsüzlüğüne karar verilerek tebliğ tarihinin 8/12/2017 günü olarak tespit edilmesi talebiyle dava açmıştır. Başvurucu ayrıca 12/12/2017 tarihinde satış yapılacağından taşınmazın satılması hâlinde telafisi mümkün olmayan zararların meydana geleceğini

belirterek ihtiyati tedbir kararı verilerek satışın durdurulmasını talep etmiştir. Başvurucu 9. İcra Hukuk Mahkemesine sunduğu 12/12/2017 tarihli dilekçesi ile satışın durdurulması talebinin İcra Müdürlüğünce reddedildiğini belirterek tensiben satışın durdurulmasını talep etmiştir. Başvurucunun bu talepleri hakkında bir işlem yapıldığına ilişkin bir bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Başvurucu 14/11/2018 tarihli dilekçesinde dava açılış tarihinden bu yana tensip zaptı hazırlanmadığını, duruşma günü verilmediğini ve davaya konu icra dosyasının istenilmediğini belirterek bir yıllık süre gözönüne alınarak tensip zaptı hazırlanmasını, yakın bir tarihe duruşma günü verilmesini ve İcra Müdürlüğü dosyasının celbi için müzekkere yazılmasını talep etmiştir. Başvurucu 9/1/2019 tarihli dilekçesi ile önceki talebini yinelemiştir. 15/11/2019 tarihinde ise davanın açıldığı tarihten bu yana yedi yüz yedi gün geçmesine rağmen tensip zaptı hazırlanmadığını, duruşma da açılmadığını ve dosyada hiçbir işlem yapılmadığını belirterek konunun araştırılmasını ve Anayasa'nın 36. ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesindeki haklarının neden ihlal edildiğine ilişkin ara karar oluşturulmasını talep etmiştir.

10. Başvurucu 26/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyon 22/3/2024 tarihinde adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

12. 9. İcra Hukuk Mahkemesi 3/3/2021 tarihinde düzenlediği tensip zaptında icra dosyasının celbine, İcra Müdürlüğüne müzekkere yazılarak davaya konu dosyanın derdest olup olmadığının, dosyada haricen tahsil beyanının bulunup bulunmadığının, dosyanın infazen kapatılıp kapatılmadığının ve dosyadan feragat edilip edilmediğinin sorulmasına ve tedbir talebinin icra dosyası geldikten sonra değerlendirilmesine karar vermiştir. Son olarak başvurucu 15/3/2021 tarihli dilekçesi ile anayasal haklarının ihlal edildiğini belirterek bir karar verilmesini talep etmiştir. 9. İcra Hukuk Mahkemesi 25/4/2021 tarihinde davaya konu ipotekli taşınmazın ihale suretiyle satışı yapılarak ihalenin kesinleştiği ve hesap kat ihtarnamesinin usulsüzlüğüne yönelik şikâyetin konusuz kaldığı gerekçesiyle konusuz kalan şikâyet hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Başvurucu, istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

13. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 28/1/2022 tarihinde işin esası incelenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken taşınmazın satışının yapıldığı gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesinin yerinde olmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, kararın kaldırılmasına, davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

14. İstanbul 37. İcra Hukuk Mahkemesi, yeniden yaptığı yargılama sonunda 9/11/2022 tarihinde davaya konu ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan icra takibi öncesinde ön koşul olan hesap kat ihtarının usulüne uygun şekilde tebliğ edilmediği gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ile İcra Müdürlüğünce düzenlenen icra emrinin davacı yönünden iptaline, fazlaya ilişkin talebin reddine karar vermiştir.

15. Taraflar, istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Bölge Adliye Mahkemesi 14/9/2023 tarihinde icra emrinin iptaline karar verilmesinde usul ve yasaya aykırılık bulunmadığından davalı tarafın istinaf sebeplerinin yerinde görülmediğini, icra emrinin iptalinin yerinde

olduğunu ve bu talep kabul edildiğinden davacı tarafa yeniden yapılacak ödeme emri tebliği ile icra dosyasına itiraz hakkı olacağından ve bu itirazların bu aşamada değerlendirilmesi gerekeceğinden davacının sair itirazlarının inceleme ve değerlendirilmesinin gerekli olmadığını belirterek istinaf taleplerini temyiz kanun yolu açık olarak reddetmiştir. Kararın temyizine ilişkin talebin reddi üzerine kararın 17/10/2023 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır.

D. İhalenin Feshi Davası Süreci

16. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden başvurucunun 13/12/2017 tarihinde Banka ve ihaleyle taşınmazı satın alanlar aleyhine ihalenin feshi talebiyle dava açtığı anlaşılmıştır. Bu davada satış hazırlıkları, tebligatlar, kıymet takdiri ve ihale sırasındaki usulsüzlükler ile bedel tespitinde yeterli araştırma ve inceleme yapılmamasını gerekçe göstermiştir. Başvurucu vekili 24/5/2018 tarihli duruşmada ''Davamızdan feragat ediyoruz, karşı tarafın yargılama gideri ve vekâlet ücreti talebi yoktur, bizim de yoktur'' şeklinde beyanda bulunmuş ve 10. İcra Hukuk Mahkemesi aynı celsede davanın feragat nedeniyle reddine karar vermiştir. Tarafların istinaf etmemesi üzerine kararın 5/6/2018 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

17. Başvurucu, bireysel başvuruya konu davanın 8/12/2017 tarihinde açıldığı hâlde bireysel başvuru tarihine kadar Tensip Tutanağı dahi hazırlanmadığını, tebligatların usulüne uygun olmadığını, kıymet takdirinin hatalı olduğunu, sürüncemede bırakılan ve ihtiyati tedbir talebi hakkında karar verilmeyen dava nedeniyle taşınmazının satıldığını ve zarara uğradığını belirterek adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı görüşünde, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiği İddiası

19. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 51. maddesi ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında ilgilinin 2.000 Türk lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilir.

20. Anılan düzenlemelerde genel olarak bir hakkın öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılmasının bireysel başvuru alanında özel olarak ele alındığı açıkça görülmüştür. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve Anayasa Mahkemesinin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28; Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31).

21. Bu kapsamda özellikle Anayasa Mahkemesini yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun

değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesinin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması, söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (S.Ö., § 29; Mehmet Güven Ulusoy, § 32; Osman Sandıkçı [1. B.], B. No: 2013/6297, 10/3/2016; Selman Kapan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/7302, 20/4/2016).

22. Anayasa Mahkemesi Ahmet Eroğlu ve diğerleri ([1.B.], B. No: 2013/9418, 9/9/2015, §§ 31, 32) kararında da daha önce başvurunun değerlendirilmesini etkileyecek nitelikteki bir konuda başvurucu tarafından bilgi verilmeyerek Anayasa Mahkemesini yanıltıcı bir davranışın ortaya konulması meselesini incelemiş ve başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanımı nedeniyle reddine karar vermiştir.

23. Başvurucu, bireysel başvuruya konu ettiği yargılamada ihtiyati tedbir talebi ve davanın esası hakkında karar verilmemiş olması nedeniyle taşınmazının ihaleyle satıldığını ve zarara uğradığını ileri sürmüştür. Ancak başvurucu, ihalenin feshi davası açtığını ve bu davadan feragat ettiğini Anayasa Mahkemesine bildirmemiştir. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 134. maddesinde icra dairesi tarafından taşınmazın kendisine ihale edildiği alıcının o taşınmazın mülkiyetini iktisap etmiş olacağı, ihale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceğinin icra dairesi tarafından kararlaştırılacağı ve tescil için tapu idaresine yapılacak tebligatın şikâyet için muayyen müddetin geçmesinden veya şikâyet edilmişse şikâyeti neticelendiren kararın kesinleşmesinden sonra yapılacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla UYAP'tan yapılan incelemede ihalenin feshi davasının başvurucunun feragati sonucunda 5/6/2018 tarihinde kesinleşmesi üzerine İcra Müdürlüğünce tescilin yapılması için 18/10/2018 tarihinde yazı yazıldığı ve bu tarihten sonra tescilin yapıldığı değerlendirilmiştir.

24. Sonuç olarak başvurucunun başvurusunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan unsurlar hakkında bilgi vermediği, bu süreçte vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikteki önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemek suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engellediği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

25. Başvurunun mahiyeti dikkate alınarak 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvurucu aleyhine disiplin para cezasına hükmedilmesine gerek görülmemiştir.

B. Karar Hakkının İhlal Edildiği İddiası

26. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi ve şartları" başlıklı 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

27. İçtüzük'ün "Düşme kararı" başlıklı 80. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme

kararı verilebilir:

….

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.”

28. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca Anayasa Mahkemesince saptanan herhangi bir gerekçeden dolayı başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebebin olmadığı kanaatine varılması hâlinde başvuru hakkında düşme kararı verilebilir (Cemil Pınarbaşı [1. B.], B. No: 2020/22227, 18/10/2022, § 13).

29. Somut olayda bireysel başvuru tarihinden sonra başvuru konusu davanın kabul edildiği ve icra emrinin başvurucu yönünden iptaline karar verildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvurucunun bir karar verilmediğine ilişkin şikâyetinin bireysel başvuru tarihinden sonra ortadan kalktığı görülmektedir.

30. Açıklanan nedenlerle başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmadığı anlaşıldığından başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

2. Karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmaması sebebiyle DÜŞMESİNE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AHMET MANDACI VE DİĞERLERİ (2)

B. No: 2020/31584 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/31584

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET MANDACI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2020/31584)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucular : 1. Ahmet MANDACI 2. Aycan ÇİÇEK 3. Aytaç ÜNSAL 4. Behiç AŞCI 5. Engin GÖKOĞLU 6. Özgür YILMAZ 7. Süleyman GÖKTEN 8. Yağmur ERERENEVİN 9. Yaprak TÜRKMEN

Vekilleri : Av. Çiğdem AKBULUT Av. Ramazan DEMİR Av. Benan MOLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza davasında isnadın niteliğinin değiştiğinin sanıklara bildirilmemesi nedeniyle isnadı öğrenme hakkının ve delillerin (dijital materyallerin) mahkeme huzuruna getirilerek bilirkişi incelemesi yaptırılmasına dair talebin reddedilmesi suretiyle usule ilişkin imkânlar bakımından zayıf duruma düşürülme nedeniyle de silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/10/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen yönünden isnadı öğrenme hakkı ile başvurucular Ahmet Mandacı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Özgür Yılmaz ve Süleyman Gökten yönünden silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan hak ve ilkelere ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucular, bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte avukat olarak görev yapmaktadır. Başvurucular hakkındaki soruşturma sürecinin öncesinde, DHKP-C terör örgütüne yönelik olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından yürütülen ve bu soruşturmaya da dayanak olan diğer adli süreçler hakkında bilgi verilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

A. Başvurucular Hakkında Başlatılan Soruşturmaya Dayanak Olan Diğer Soruşturma ve Davalar

1. İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/117 Sayılı Dava Dosyasına Konu Soruşturmada Elde Edilen Deliller

6. Başsavcılığın E.2012/2259 sayılı soruşturması sonucunda düzenlenen 1/7/2013 tarihli iddianame ile aralarında başvurucu Özgür Yılmaz'ın da bulunduğu şüpheliler hakkında DHKP-C terör örgütü yöneticisi/üyesi olma suçlarından kamu davası açılmıştır. Anılan iddianamede, soruşturma sürecinde toplanan delillerle yapılan değerlendirmelere dair anlatımlar şöyledir:

i. 1/4/2004 tarihinde Türkiye, Almanya, Hollanda, İtalya ve Belçika'da örgütün faaliyetlerinin merkezleri olduğu değerlendirilen kurumlaşmalara yönelik olarak gerçekleştirilen eş zamanlı operasyonlar sonucunda dönem itibarıyla İstanbul Şişli'de bulunan "Ekmek ve Adalet" isimli dergi bürosunda yapılan aramada, örgütün yurt dışındaki sorumlularının Türkiye'de faaliyet yürüten örgüt mensuplarına gönderdikleri talimatlardan ve ülke içinde faaliyet gösteren örgüt mensuplarının yurt dışında bulunan sorumlulara gönderdikleri raporlardan oluşan gizli ve kodlanmış vaziyette olan, dijital ortamda saklanan çok sayıda örgütsel yazışma ve doküman ele geçirildiği belirtilmiştir.

ii. Anılan örgüte yönelik farklı soruşturmalar kapsamında etkin pişmanlık hükümleri doğrultusunda ifade veren kişilerin anlatımları, soruşturma sonucunda yurt dışından temin edilen dokümanların ve anılan dergi bürosu ile Halkın Hukuk Bürosu (HHB) adlı yerde yapılan arama sonucu elde edilen dijital materyallerin incelenmesi sonucunda; HHB'nin ilk kurulduğu tarihten itibaren DHKP-C terör örgütünün bir kurumu olduğu, DHKP-C'nin Silahlı Propaganda Birlikleri (SPB) ve Demokratik Alan olarak iki tür yapılanmasının bulunduğu, HHB'nin örgütün “Demokratik Alan” olarak nitelendirdiği yapılanmada yer aldığı, HHB hakkında DHKP-C yöneticileri ve üyeleri tarafından “Bizim Hukuk Büromuz” şeklinde bahsedildiği, bu bağlamda HHB'nin tamamen örgütsel amaçlar doğrultusunda hareket ettiği belirtilmiştir.

iii. İddianamede başvurucu Özgür Yılmaz'ın DHKP-C'ye yönelik olarak yapılan operasyonlarda ele geçirilip ülkemize teslim edilen, örgütün arşivinin bulunduğu Hollanda ve Belçika dokümanlarında çok kez isminin geçtiği, örgüte öz geçmiş raporu verdiği ifade edilmiştir.

iv. Dokümanlarda gizli tanıklar; -daha önce soruşturma geçiren bir kısım şüpheli, sanık ve tanığın ifadelerinde belirtildiği üzere- başvurucu Özgür Yılmaz'ın DHKP-C'nin güdümünde

faaliyet gösteren yöneticisini DHKP-C'nin atadığı HHB'de "manav" olarak şifrelenen avukat olarak DHKP-C'nin hukuk yapılanmasında görev yaptığını, DHKP-C terör örgütünce gerçekleştirilen çeşitli bombalama ve polislerin şehit edilip vatandaşların yaralanması eylemlerinde şüphelilerin herhangi bir talebi olmadan avukat olarak görev aldığını, DHKP-C üyeliği suçlamasına maruz kalan ve örgütün bildirdiği avukatları tutmak istemeyen kişilerin örgütsel tavır ve eylem çerçevesinde avukatlığını üstlenmek için girişimlerde bulunduğunu belirtmiştir.

v. Başvurucu Özgür Yılmaz'ın DHKP-C sorumlularının ve mensuplarının cenaze törenlerine, yine DHKP-C yöneticisi Dursun Karataş'ın cenaze törenine katılarak bu eylemlere iştirak eden diğer örgüte müzahir kişilere -örgütsel dokümanlarda da yer aldığı şekliyle- güven ve cesaret verdiği, bu hâliyle örgüt tarafından verilen talimatları yerine getirdiğinin tespit edildiği, öğrencilik dönemlerinde örgütün üniversite sorumluluğunu yaptığı, hâlen firari durumda olması nedeniyle hakkında çıkartılan yakalama emri uyarınca aranmakta olduğu gerekçesiyle DHKP-C üyesi olma suçunu işlediği sonucuna ulaşılmıştır.

vi. İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/117 sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucunda başvurucu Özgür Yılmaz hakkında eldeki başvuruya konu ceza davasında DHKP-C üyesi olma suçundan verilen mahkûmiyet hükmünün kesinleştiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

2. İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/57 Sayılı Dava Dosyasına Konu Soruşturmada Elde Edilen Deliller

7. Başsavcılık tarafından yürütülen 2016/125514 sayılı soruşturmada DHKP-C terör örgütünün faaliyetleri kapsamında silah bulundurulduğu ve örgüt mensuplarının barındırıldığı şüphesiyle Başsavcılığın yazılı emri doğrultusunda 21/10/2016 tarihinde İdil Kültür Merkezi (İKM) adlı yerde arama yapılmış ve burada bulunan hafıza kartlarıyla diğer dijital materyallere el konulmuştur.

8. İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 24/10/2016 tarihli kararı doğrultusunda söz konusu materyaller üzerinde yapılan inceleme sonucunda "txt" formatında düzenlenmiş örgütsel yazışmalar olduğu tespit edilmiş, örgüt mensubu olup 7/7/2017 tarihinde yakalandıktan sonra etkin pişmanlık hükümleri doğrultusunda beyanı alınan B.E.nin söz konusu verilerin içerikleri ve anlamlandırılması konusunda bilgisine başvurulmuş, bu doğrultuda 19/3/2018 tarihli rapor düzenlenmiştir.

9. Anılan raporda, İKM'de ele geçirilen belgelerde örgüt mensupları tarafından örgütün yurt dışındaki yöneticileriyle yapılan yazışmaların yer aldığı, bu yazışmalarda aralarında başvuruculların bazılarından kod ismi verilerek bahsedildiği belirtilmiş; söz konusu yazışmalar B.E.ye gösterilerek bu yazışmaların içerikleri, anlamları ve kod ismi verilen kişilerin kimler olduğu hususunda beyanı da alınarak bu çözümlenen veriler anlamlandırılmıştır.

10. İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/117 sayılı davasına konu olan, Hollanda ve Belçika'dan getirtilen dijital materyallerde İKM'nin örgütle irtibatına dair verilere, anılan soruşturmada hem örgütle irtibatlı diğer yerler, hem de İKM'de ele geçirilen materyallere dayalı olarak bu yerde yakalanan kişiler hakkında DHKP-C yöneticisi/üyesi olmak suçlarından kamu davası açılmış olup bu davaya ilişkin yargılama İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/57 sayılı dosyasında yürütülmüştür.

11. Anılan davanın 12/2/2019 tarihli celsesinde sanıklardan Ö.Z.G.nin müdafii ve aynı

zamanda başvurucuların da vekili olan Av. Çiğdem Akbulut davaya konu dijital materyallerin kendilerine verilmesini talep etmiş; bu talep ara kararla kabul edilerek Başsavcılığa yazılan 14/2/2019 tarihli müzekkere ile adli emanetin 2018/476 sırasında kayıtlı dijital materyallerin müdafiye teslim edilmesi talimatı verilmiştir. Başsavcılıktan gönderilen 27/3/2019 tarihli yazıda, adli emanette bulunan on altı hard diskten onunun arızalı olduğu, kalan altı hard diske ait kopyaların bu müdafiye teslim edildiği bildirilmiştir.

3. Bireysel Başvurulara Konu Soruşturma ve Kovuşturma Süreci

12. Başsavcılık, DHKP-C'ye yönelik hem yukarıda belirtilen soruşturmalarda elde edilen dijital veriler hem de diğer soruşturmalar sırasında örgüt ve mensupları hakkında bilgiler veren şüphelilerin beyanları doğrultusunda aralarında başvurucuların da olduğu bazı avukatlar hakkında DHKP-C terör örgütüyle bağlantılı olarak 2017/105607 sayılı soruşturma dosyası üzerinden soruşturma başlatmıştır.

13. Soruşturma sürecinde yakalanıp gözaltına alınan başvurucular, soruşturma evresinde alınan ifadelerinde genel olarak suçlamaları kabul etmemiştir.

14. Soruşturma sonucunda Başsavcılık tarafından başvurucu Özgür Yılmaz hakkında DHKP-C terör örgütü yöneticisi olma suçundan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin (1) numaralı fıkrası, diğer başvurucular hakkında da anılan örgüte üye olma suçundan 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca cezalandırılmaları talebiyle 22/3/2018 tarihinde iddianame düzenlenmiştir. DHKP-C'ye ilişkin genel açıklamaların da yer aldığı iddianamede ilk olarak DHKP-C'nin hangi amaç ve saikle kurulduğuna, hangi alanlarda faaliyet gösterdiğine, hiyerarşik yapısına, hukuka aykırı hangi tür eylemlerde bulunduğuna ve başvuruculların eylemlerine değinilmiştir.

15. İddianamede; örgüte yönelik yürütülen farklı soruşturmalar sırasında gerek yurt dışından Türkiye'ye getirilen gerekse ülke içinde yapılan arama işlemleri sırasında el konulan dijital materyallerin incelenmesi neticesinde elde edilen veriler sonucunda HHB ve İKM'nin örgütün alt yapılanmasında yer aldığına dair tespitlerde bulunulmuştur. Soruşturma evresinde toplanan diğer delillerin yanı sıra İKM'de ele geçirilen verilere dair rapor ve haklarında yürütülen farklı soruşturmalarda ifadeleri alınan şüphelilerin beyanları doğrultusunda başvuruculara isnat edilen eylemler şöyledir:

i. Başvurucu Özgür Yılmaz yönünden;

- DHKP-C'nin finans sağlama birimi olan İhtiyaç Komitesinde (İKOM) faaliyet gösterirken yakalandığı belirtilen ve etkin pişmanlık hükümleri doğrultusunda beyanda bulunan C.B. HHB'nin örgüt adına faaliyetlerde bulunan bir yapılanma olduğunu, ceza infaz kurumunda kaldığı süreçte aralarında başvurucunun da olduğu HHB avukatlarının kendisini ziyarete geldiğini, avukatların örgütle ceza infaz kurumu sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlayıp örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktardığını, gözaltına alındıkları zaman da HHB avukatlarının örgütün kurallarına uymaları yönünde telkinde bulunduğunu, HHB avukatlarının örgütün merkez komitesinden veya yöneticilerinden aldığı talimatları gözaltında ya da tutuklu bulunan örgüt mensuplarına ilettiğini, bu bağlamda örgüt adına kuryelik yaptıklarını ileri sürmüştür.

- Başvurucuyla ilgili yapılan açık kaynak araştırmalarında terör örgütünün alt yapılanmalarından Halk Cephesi ve Halk Meclisi imzalı birçok fotoğrafın bulunduğu tespit edilmiştir.

- Başvurucu hakkında İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/117 sayılı dosyasındaki eylemler açısından anılan davaya dair iddianamenin düzenlendiği tarih itibarıyla hukuki kesintinin oluştuğu, dolayısıyla iddianamede başvurucunun söz konusu tarihten sonraki eylemlerinin dava konusu edildiği belirtilmiştir.

ii. Başvurucu Ahmet Mandacı yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. 19/7/2017 tarihli ifadesinde başvurucunun HHB içinde faaliyet gösterdiğini, örgüte yönelik 2013 yılında yürütülen soruşturma sırasında aralarında başvurucunun da olduğu avukatların gözaltına alınan kişilerle görüşmeye geldiğini beyan etmiştir.

- Kaçak durumda olan ya da silahlı saldırı hazırlığı yapan DHKP-C terör örgütü mensuplarının yakalanmasına yönelik kolluk faaliyetleri sırasında örgütün silahlı kanadında yer aldığı belirtilen G.Ö.nün kolluk görevlilerine silahlı saldırıda bulunup ölmesi sonrasında bu örgüt mensubunun cenazesine katılanların tespitine dair çalışma yapılmış ve başvurucunun G.Ö.yü taşıyan cenaze aracının yanında yer aldığı belirlenmiştir.

iii. Başvurucu Aycan Çiçek yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E.nin kendisi hakkındaki soruşturmalarda başvurucunun örgütle irtibatına dair beyanlarda bulunduğu, İKM'de ele geçirilen dijital verilerdeki inceleme sonucunda örgüt mensuplarının örgütün yurt dışındaki yöneticilerine gönderdikleri mesajlarda başvurucudan kod adı da verilerek bahsedildiğinin anlaşıldığı, B.E.nin söz konusu mesajlarda adı geçen kişinin başvurucu olduğunu söylediği aktarılmıştır.

- Güneş adlı gizli tanık ifadesinde, başvurucuyu teşhis etmiş ve onunla ilgili olarak örgüt mensuplarının avukatlığını yaptığını, HHB'de faaliyet gösterdiğini, örgüt talimatları doğrultusunda örgüt adına kampanya düzenleyip basın açıklamasında bulunduğunu, gözaltındaki örgüt mensuplarına nasıl davranmaları gerektiği ve kolluk görevlilerine direnmeleri hususunda örgüt adına uyarılarda bulunduğunu beyan etmiştir.

- Başvurucunun yukarıda belirtilen örgüt mensubu G.Ö.nün cenaze törenine katıldığı tespit edilmiştir.

- DHKP-C terör örgütünün faaliyetlerinin deşifre edilmesine yönelik açık kaynaklardan elde edilen fotoğraflar ve Terörle Mücadele Daire Başkanlığı (TEM) tarafından gönderilen fotoğrafların incelemesi neticesinde, Facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde DHKP-C terör örgütünün alt yapılanmaları tarafından kullanılan hesap üzerinden “Bizi hiçbir güç yolumuzdan döndürmeyecek!” başlığı ve "Halk Cepheli Canlı Kalkanlar" imzalı bir yazının paylaşıldığı fotoğrafta beş kişinin yer aldığı, bu kişilerin “Filistin'e canlı kalkan” adı altında örgütlenerek Filistin’e gitmek üzere 20/8/2014 tarihinde İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'ndan Lübnan'a giden kişiler olduğu ve bunlardan birisinin de başvurucu olduğu tespitine yer verilmiştir.

iv. Başvurucu Aytaç Ünsal yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. ifadelerinde başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğine, kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğuna ve İKM'de ele geçirilen materyallerde adı geçen kişilerden birinin de başvurucu olduğuna dair beyanda bulunmuştur. Ayrıca hakkında ayrı soruşturma yürütülen İ.İ. de başvurucunun HHB avukatlarından olup ara sıra İKM'ye gelip oradaki kişilerle görüştüğünü ileri sürmüştür.

- 20/2/2015 tarihinde Beyrut'ta DHKP-C'nin organize ettiği "Beyrut'ta Uluslararası Tecritle Mücadele Sempozyumu" adı altında örgütsel toplantı düzenlendiği, bahse konu toplantının örgütün yayın organı olan http://www.halkinsesi.tv/ internet sitesinde 21/2/2015 tarihinde yayımlandığı ve toplantının üç gün sürdüğü, son gününde Lübnan'da gezi düzenlendiği ve aynı sitede toplantının içeriği ile ilgili haberlerin yapıldığı, 27/2/2015 tarihinde "12. Tecrite Karşı Mücadele Sempozyumu" başlıklı haber yayımlandığı tespit edilmiştir.

- Toplantının DHKP-C'nin yayın organı olup çeşitli sayılarına toplatma kararı verilen, haftalık olarak çıkarılan ve propaganda aracı olarak kullanıldığı değerlendirilen "Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin YÜRÜYÜŞ" dergisinin 8/3/2015 tarihli 459. sayısının ve 15/3/2015 tarihli 460. sayısının"Dünya Halklarının Kardeşliğini Anlatan Bir Aileyiz Beyrut'ta! 12. Uluslararası Tecrite Karşı Mücadele Sempozyumu" başlıklı haber ile yayımlandığı anlaşılmıştır.

- Derginin haber ile ilgili ön izlemeleri incelendiğinde başvurucunun bu sempozyuma katıldığı, örgütün sözde askerî kanadını temsil eden bayrağı altında konuşma yaptığı tespit edilmiştir.

- Başvurucuyla ilgili açık kaynak araştırmalarında Fransa'da her yıl eylül ayında kutlanan ve Fransız Komünist Partisi öncülüğünde düzenlenen Humanite Festivali'nde 16/9/2015 tarihinde yayımlanan ve örgütün kurucusu Dursun Karataş'ın fotoğrafının bulunduğu bir masanın arka tarafındaki diğer pankartta "Devrime Onsuz Ama Onunla Yürüyoruz." şeklinde ibarelerin olduğu fotoğrafta başvurucunun da yer aldığı belirlenmiştir.

- Başvurucuya ait adreste yapılan aramada ele geçirilen dijital materyaller üzerindeki inceleme neticesinde bu verilerde örgüt tarafından yapılan gösterilere, atılan sloganlara, kolluk görevlilerine farklı tarihlerde silahlı saldırıda bulunan veya bu eylemlerden sonra ölü olarak ele geçirilen örgüt mensuplarına ait fotoğraf ve videoların, örgüt mensubu G.Ö.nün cenazesine ait görüntülerin, 31/3/2015 tarihinde İstanbul Adalet Sarayı içinde örgüt mensupları Şafak Yayla ve Bahtiyar Doğruyol tarafından Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz'ın şehit edilmesi olayının ardından ölü olarak ele geçirilen örgüt mensuplarına yönelik düzenlenmiş video ile örgüte ait yayınların dijital versiyonlarının bulunduğu saptanmıştır.

v. Başvurucu Behiç Aşcı yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen kişilerden D.T. ifadesinde Tutuklu Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneğinin (TAYAD) DHKP-C örgütüyle mensubiyeti nedeniyle tutuklu ve hükümlü bulunan kişilerin ailelerini örgütlemek ve örgütün ceza infaz kurumundaki yapılanmasıyla bağını koparmamak için kurulduğunu, Derneğin ölen örgüt mensuplarının cenazelerini düzenleyip bu kişiler için basın açıklaması düzenlediğini, resmî olarak dernek sorumlusunun başvurucu olduğunu söylemiştir. Örgütün Uluslararası İlişkiler Komitesi adlı bir oluşum kurduğunu, komite sorumlusunun da başvurucu olduğunu beyan etmiştir.

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. ifadelerinde başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğine, kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğuna ve İKM'de ele geçirilen materyallerde adı geçen kişilerden birinin de başvurucu olduğuna dair beyanda bulunmuştur.

- Güneş adlı gizli tanık ifadesinde başvurucuyu teşhis ederek başvurucunun örgüt mensubu kişilerin avukatlığını yaptığını, diğer avukatlardan itibarlı olması nedeniyle ona "Behiç Abi" diye hitap edildiğini, başvurucunun örgütün ölüm oruçlarına katıldığını, ayrıca örgüt adına çekilen "F Tipi" adlı bir film ve başvurucunun da bu filmin oyuncularından olduğunu,

başvurucunun örgütün en güvendiği isimlerden biri olduğunu, gözaltındayken kolluk görevlilerinin yapacakları adli işlemlere direnmesi hususunda kendisine uyarıda bulunduğunu, başvurucuyu örgüt içinde hemen herkesin tanıyıp ona saygı gösterdiğini, başvurucunun örgütün üst düzey yöneticileriyle görüştüğüne emin olduğunu, örgüt mensubu olup Tunceli'de ölen L.A. ile başvurucunun 2014 yılının Haziran ayında Okmeydanı'nda oturup görüştüğünü gördüğünü beyan etmiştir.

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen C.B. ifadesinde; ceza infaz kurumunda kaldığı süreçte aralarında başvurucunun da olduğu HHB avukatlarının kendisini ziyarete geldiğini, avukatların örgütle ceza infaz kurumu sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlayıp örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktardığını, gözaltına alındıkları zaman da HHB avukatlarının örgütün kurallarına uymaları yönünde telkinde bulunduğunu, HHB avukatlarının örgütün merkez komitesinden veya yöneticilerinden aldığı talimatları gözaltında ya da tutuklu bulunan örgüt mensuplarına ilettiğini, bu bağlamda örgüt adına kuryelik yaptıklarını ifade etmiştir.

- Başvurucunun HHB'nin Diyarbakır şubesinin açılışında anılan örgüte mensup oldukları iddiasıyla haklarında adli işlem başlatılan kişilerle yer aldığı tespit edilmiştir.

- Başvurucunun Diyarbakır'daki bürosunda yapılan aramada haklarında toplatma kararı bulunan örgütsel yayınların ele geçirildiği belirtilmiştir.

vi. Başvurucu Engin Gökoğlu yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. ifadelerinde başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğine, kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğuna ve İKM'de ele geçirilen materyallerde adı geçen kişilerden birinin de başvurucu olduğuna dair beyanda bulunmuştur.

- Güneş adlı gizli tanık ifadesinde; başvurucuyu teşhis ederek başvurucunun HHB bünyesinde faaliyet gösterip örgüt mensuplarının avukatlığını yaptığını, örgüt adına kampanya düzenleyip basın açıklamaları yaptığını, gözaltında olduğu süreçte kendisiyle yaptığı görüşmede kolluk görevlilerine karşı alınması gereken tavır konusunda talimatlar verdiğini söylemiştir.

- S.G. adlı gizli tanık ifadesinde; başvurucunun Ankara’da örgüt avukatlığı yaptığını, daha sonra örgüt talimatı ile İstanbul'a gelip HHB'de avukatlık yapmaya başladığını, tutuklanan ya da gözaltına alınan örgüt mensuplarının adli davalarını takip ettiğini ve ceza infaz kurumuna giderek örgüt talimatını ilettiğini, ceza infaz kurumları ile örgüt arasındaki bağı sağladığını, örgütün yurt dışı yapılanması ile şifreli yazışma yaptığını ileri sürmüştür.

vii. Başvurucu Süleyman Gökten yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. ifadelerinde, başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğine, kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğuna ve İKM'de ele geçirilen materyallerde adı geçen kişilerden birinin de başvurucu olduğuna dair beyanda bulunmuştur.

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen C.B. ifadesinde, ceza infaz kurumunda kaldığı süreçte aralarında başvurucunun da olduğu HHB avukatlarının kendisini ziyarete geldiğini, avukatların örgütle ceza infaz kurumu sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlayıp örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktardığını, gözaltına alındıkları zaman da HHB avukatlarının örgütün kurallarına uymaları yönünde telkinde bulunduğunu, HHB avukatlarının örgütün

merkez komitesinden veya yöneticilerinden aldıkları talimatları gözaltında ya da tutuklu bulunan örgüt mensuplarına ilettiğini, bu bağlamda örgüt adına kuryelik yaptıklarını ifade etmiştir.

- Başvurucunun 13/3/2015 tarihinde örgütün açık alan yapılanması olan Halk Cephesinin organize ettiği eyleme katıldığı tespit edilmiştir.

- Başvurucunun ev ve işyerinde yapılan aramalar sonucu ele geçirilen dijital materyallerde örgüte ait yayınlarla videoların bulunduğu belirlenmiştir.

viii. Başvurucu Yağmur Ereren Evin yönünden;

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğini ve kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğunu beyan etmiştir. Diğer yandan B.E.nin beyanında geçen, 5/10/2016 tarihinde örgüt mensuplarına ait silahların ele geçirilmesi ve bu nedenle örgüt mensuplarının gözaltına alınmaları olayında silahların taşınması hususunda başvurucunun görüşme yaptığı örgüt mensuplarına silahların yerlerinin değiştirilmesi hususunda talimat verip örgüt adına kuryelik yaptığı değerlendirilmiştir.

- Örgütün alt yapılanması olan Halk Cephesi adlı oluşum tarafından organize edilen ve 13/3/2015 tarihinde yapılan izinsiz gösteriye başvurucunun da katıldığı tespit edilmiştir.

ix. Başvurucu Yaprak Türkmen yönünden;

- HHB'de yapılan arama sırasında başvurucunun örgüt mensubu olup haklarında yakalama emri bulunan kişilerle birlikte yakalandığı, olay yerinde örgüte ait yayınlar ile örgütün alt yapılanmalarına ait kaşeler de bulunduğu belirtilmiştir.

- Hakkında ayrı soruşturma yürütülen B.E. başvurucunun da HHB içinde faaliyet gösterdiğini ve kendisi gözaltına alındığında onu ziyaret eden avukatlar arasında bulunduğunu beyan etmiştir.

16. İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) yapılan yargılamanın 10/9/2018 ile 14/9/2018 tarihleri arasındaki celselerinde başvuruculların müdafilerinin de hazır bulunmasıyla savunmaları alınmıştır. Başvurucular, savunmalarında da genel olarak haklarındaki suçlamaları kabul etmemişlerdir. 14/9/2018 tarihli celse sonunda Mahkeme, tutuklu bulunan tüm başvuruculların üzerlerine atılı suçun niteliğinin değişme ihtimali, savunmalarının alınmış olması, avukat olarak görev yapmaları ve tutuklulukta geçirdikleri süre gözetilerek salıverilmelerine karar vermiştir.

17. Başvurucular aleyhinde beyanda bulunan B.E. ile Kenan Doruk, Derya Altın ve Güneş adı verilen gizli tanıklar, yargılamanın 3/12/2018 tarihli celsesinde hazır edilmiştir. Bu kişilerin tanık sıfatıyla beyanlarının alınmasından önce başvuruculların müdafileri İKM'de ele geçirilen dijital materyallerin asıllarının, imaj raporlarının, bu verilere el konulmasına dair kararlar ile teslim tutanaklarının dosyada bulunmadığını, bu veriler üzerinde kolluk tarafından yapılan inceleme ve B.E.nin beyanları doğrultusunda düzenlenen raporla yetinildiğini belirterek B.E.nin tanık sıfatıyla beyanı alınmadan önce söz konusu dijital materyallerin asıllarının mahkeme huzuruna getirtilmesini ve savunma hazırlayabilmek için bu materyallerin kendilerine verilmesini, aksi hâlde B.E.nin bu celsede ifadesinin alınmamasını talep etmiştir. Mahkeme ise bu talebi reddetmiştir. Ret gerekçesi şöyledir:

"Dosyada usulüne uygun olarak alınan dijital raporların bulunduğu, tekrardan HD

değerlerinin dosyaya getirilmesinin dosyaya yargılamaya bir katkı sağlamayacak olması ... mahkememizce kanaat edilmekle oy birliğiyle sanıklar müdafiilerinin taleplerinin reddine karar verildi."

18. Bu celsede hazır edilen söz konusu kişiler; tanık sıfatıyla alınan ifadelerinde kendileri hakkındaki soruşturmalar sırasında başvurucular hakkında verdikleri suçlayıcı beyanlarını tekrar etmişler, ayrıca tanık B.E. dijital materyallerin incelenmesi sırasında tespit edilen verilere dair anlatımlarını da yinelemiştir. Başvurucular ise tanık beyanlarına konu suçlayıcı anlatımları kabul etmemiştir.

19. Yargılamanın 5/12/2018 tarihli oturumunda hazır edilen C.B. de tanık sıfatıyla alınan ifadesinde kendisi hakkındaki soruşturma sırasında başvurucular hakkında verdiği suçlayıcı beyanlarını tekrar etmiş, bu celsede de başvuruculaların müdafileri İKM'de ele geçirilen dijital materyallerin asıllarının incelenmek üzere kendilerine verilmesi taleplerini yinelemiştir. Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) ile kayıt altına alınan duruşma tutanaklarına göre anılan talebe ilişkin Mahkeme Başkanı ile müdafiler arasında geçen konuşmalarda Mahkeme Başkanınca söz konusu materyallere dair imajların İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesince alındığı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kayıtlarına göre başvuruculaların müdafileri tarafından materyallerin verilmesi hususunda talepte bulunulduğu ve ilgili mahkemece bu talebin kabul edilip imajların verildiği, dolayısıyla müdafiler tarafından bu imajlar yönünden rapor aldırılabileceği belirtilmiştir. Başvuruculaların müdafii ise bu konuda o mahkemeye başvuruda bulunan avukatın müdafii olduğu sanık yönünden dosyanın tefrik edildiğini, dosyanın o sanık yönünden başka bir mahkemeye gönderildiğini, diğer mahkemeden de o avukatın talepte bulunduğunu ancak o mahkemece de imajların verilemeyeceğinin bildirildiğini ileri sürmüş; sonuç olarak imajları alamadıklarını söylemiştir. Celse sonunda Mahkemece başvuruculaların müdafiinin bu talebi, önceki celselerde aynı talebin reddine dair ara kararı verildiği ve dijital raporun yeterli olduğu gerekçesiyle yeniden reddedilmiştir.

20. Başsavcılık 21/2/2019 tarihinde esas hakkındaki mütalaasını Mahkemeye yazılı olarak bildirmiştir. Anılan mütalaada, başvurucular yönünden muhakeme sürecinde elde edildiği belirtilen delillere dair açıklamalar ve bu doğrultuda başvuruculaların eylemlerinin hukuki nitelendirmesine dair değerlendirmeler şöyledir:

"Yapılan yargılama ve toplanan deliller neticesinde, silahlı terör örgütü DHKP/C'nin faaliyetlerinin tespitine yönelik İdil Kültür Merkezi isimli yerde yapılan aramalarda örgütsel ve dijital materyallerin ele geçirildiği, materyaller içerisinde sanıkların kod isim kullanarak örgütün üst yönetim birimiyle yaptıkları örgütsel yazışmaların ve örgütün yönetim biriminin sanıklara verdiği örgütsel talimatların tespit edildiği, alınan tanık beyanlarından ve haklarında soruşturma yürütülen ve etkin pişmanlık hükümlerinden yararlananların verdikleri ifadelerden sanıkların silahlı terör örgütü DHKP/C'nin üst yönetiminin talimatları ile kurulan ve faaliyet yürüten bu nedenle örgüt içerisinde 'sporcular' olarak anılan Halkın Hukuk Bürosunda faaliyette bulundukları, örgütün üst yönetimi ile örgütsel yazışmalar yaptıkları, yakalanan örgüt mensuplarına örgütün talimatlarını ilettikleri, cezaevlerinde kalan örgüt mensuplarından temin ettikleri mektupları Yürüyüş isimli örgüte müzahir dergide yayınlanmasını sağladıkları, örgüt üst yönetimi talimatı ile örgütsel faaliyetlere katıldıkları, örgüt hiyerarşisine dahil oldukları kod isim kullandıkları ... ESER K Behiç Aşçı, DENİZ K Engin Gökoğlu, MAHİR K Özgür Yılmaz), soruşturma kapsamında sanıkların ikametlerinde gerçekleştirilen adli arama işlemlerinde, örgüte müzahir yayınların ve materyallerin ele geçirildiği, yürütülen soruşturma ve kovuşturma evreleri neticesinde,

dinlenen tanık beyanlarından, alınan savunmalardan ve incelenen tüm dosya içeriğine göre,

Sanık Özgür Yılmaz, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, örgüt içerisinde MAHİR kod adını kullandığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgütün mahalli alanlarında halk meclisi çalışmalarını yürüttüğü ve halk meclisi yapılanmasının genel sorumlusu olduğu, sanığın sosyal medya hesaplarında örgüt alt birimlerinin propagandası niteliğinde paylaşımlarının bulunduğu,

...

Sanık Ahmet Mandacı, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgüt tarafından organize edilen eylemlere katıldığı, etkisiz hale getirilen örgüt mensubu [G.Ö.nün] taziyesinde bulunduğu,

Sanık Aycan Çiçek, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, örgüt içerisinde AYCİ kod adını kullandığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı,örgütün yurtdışı merkez komitesi ile şifreli yazışma yaparak örgüt faaliyetleri hakkında bilgi aktardığı, etkisiz hale getirilen örgüt mensubu [G.Ö.nün] taziye evinde bulunduğu, örgüt çağrısına uyarak örgüt adına eylemlere katıldığı,

...

Sanık Aytaç Ünsal, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgüt tarafından organize edilen yurtdışında icra edilen faaliyetlere katıldığı, örgütün uluslararası ilişkiler komitesinde bulunduğu, sanığın adreslerinde gerçekleştirilen adli arama işlemlerinde örgüt hakkında bilgiler içeren ve örgüte müzahir materyallerin ele geçirildiği,

Sanık Behiç Aşçı, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, örgüt içerisinde ESER kod adını kullandığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgüt içerisinde sorumlu düzeyde bulunduğu, örgütün yurtdışı merkez komitesi ile şifreli yazışma yaparak örgüt faaliyetleri hakkında bilgi aktardığı, örgüt yönetimindeki TAYAD başkanı olarak faaliyette bulunduğu ve toplantılara katıldığı, sanığın adreslerinde gerçekleştirilen adli arama işlemlerinde örgüt hakkında bilgiler içeren ve örgüte müzahir materyallerin ele geçirildiği, örgüt tarafından organize edilen faaliyetlere katıldığı,

...

Sanık Engin Gökoğlu, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, örgüt içerisinde DENİZ kod adını kullandığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgütün yurtdışı merkez komitesi ile şifreli yazışma yaparak örgüt faaliyetleri hakkında bilgi aktardığı,

...

Sanık Süleyman Gökten, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, kuryelik yaptığı, örgütün organize ettiği eylemlerine katıldığı, sanığın adreslerinde gerçekleştirilen

adli arama işlemlerinde örgüt hakkında bilgiler içeren ve örgüte müzahir materyallerin ele geçirildiği,

...

Sanık Yağmur Ereren, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, örgütün organize ettiği faaliyetlere katıldığı, kuryelik yaptığı, örgüt tarafından organize edilen eylemlere katıldığı,

Sanık Yaprak Türkmen, Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak çalıştığı, yakalanan örgüt mensuplarına örgüt talimatlarını ilettiği, örgütle arasındaki irtibatı sağladığı, örgütün organize ettiği faaliyetlere katıldığı, kuryelik yaptığı, sanığın adreslerinde gerçekleştirilen adli arama işlemlerinde örgüt hakkında bilgiler içeren ve örgüte müzahir materyallerin ele geçirildiği,

...

Dosya kapsamı bütün olarak değerlendirildiğinde, sanıkların örgüt içerisindeki konumu, yürüttükleri faaliyetler ve haklarında yapılan diğer tespitler neticesinde suç konusu eylemlerinin örgüt içerisinde süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluğu sağlayarak DHKP/C silahlı terör örgütü üyeliği kapsamında kaldığı anlaşılmakla, eylemleri gereği 3713 sayılı yasanın 3, 5 maddeleri yollamasıyla TCK m. 314/2, 53, 58/9 maddeleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmalarına..."

21. Mahkeme 20/3/2019 tarihli kararıyla terör örgütüne üye olma suçundan başvuruculardan Özgür Yılmaz'ın 13 yıl 6 ay hapis, Behiç Aşcı'nın 12 yıl hapis, Süleyman Gökten, Aytaç Ünsal ve Engin Gökoğlu'nun 10 yıl 6 ay hapis, Aycan Çiçek'in 9 yıl hapis cezalarıyla ve terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan başvurucular Ahmet Mandacı'nın 2 yıl 13 ay 15 gün hapis, Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen'in de 3 yıl 9 ay hapis cezalarıyla cezalandırılmalarına karar vermiştir.

22. Mahkeme gerekçeli kararda HHB'nin DHKP-C terör örgütüyle irtibatlı olduğuna dair değerlendirmelerde bulunmuştur. Kararda bu hususta yer verilen tespitlerin ilgili kısımları şöyledir:

"Terör örgütünün Halkın Hukuk Bürosu yapılanmasına yönelik yürütülen önceki İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının (TMK md. 10 ile Yetkili) 2012/2259 sayılı soruşturması kapsamında iş bu iddianamemize konu soruşturmamızda haklarında adli işlem tesis edilen şüphelilerden [S.K., B.T., E.T., O.A., G.D., N.D., Ş.E.] ve Özgür Yılmaz'ın 18/01/2013 tarihinde eş zamanlı olarak yakalandıkları ve haklarında 01/07/2013 tarihli iddianameyle Silahlı Terör Örgütü Yöneticisi Olmak/Üyesi Olmak suçlarından açılan kamu davasının hali hazırda İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/117 Esas sayılı dosyası kapsamında derdest olduğu, bu dosya kapsamındaki adı geçen sanıklarla ilgili evraklar ile Halkın Hukuk Bürosu yapılanmasına yönelik genel nitelikli belgelerin örgütsel eylemlerin sürekliliğinin tespiti açısından bilgi mahiyetinde soruşturma evrakımıza eklendiği, mezkur evraklardan özellikle önemli mahiyette görülen Hollanda ile Belçika ülkelerinden adli istinabe yoluyla temin edilen örgütsel dokümanların Halkın Hukuk Bürosu ile terör örgütünün organik bağı konusundaki delillerden biri olduğu anlaşılmıştır.

B- DOSYAMIZ KAPSAMINDA HALKIN HUKUK BÜROSUNUN ÖRGÜTLE İRTİBATINA İLİŞKİN TESPİTLER;

Mahkememizde bizzat dinlenen tanıklar [K.D., B.E., Güneş, D.A. ve C.B.nin] ifadelerinde açık bir şekilde bu büroda görev yapan avukatların seçilmelerinin örgütün üst yapılanması olan Türkiye Komitesinin onayı yapıldığı, bu büroya avukat olarak başlayacak olan kişinin daha önceden örgüt içerisinde bazı aşama ve testlerden geçmesinin arandığı, örneğin avukat olarak görev yapanların üniversite dönemlerinde örgüte ait çeşitli yapılanmalar içinde görev yapmasının arandığı belirtilmiştir.

Halkın Hukuk Bürosunda görev yapan avukatlar arasında da örgüt içerisinde hiyerarşik düzen geçerli olup, bu avukatların da örgüte bağlılık ve samimiyelerine göre üst yapılanmaya yükselebilecekleri tespit edilmiştir. Örneğin sanık [B.T.], örgüt içerisindeki hiyerarşik düzene göre, örgütün üst yapılanması olan Türkiye Komitesi yapılanmasında içerisinde yer almaktadır.

Yine İdil Kültür Merkezinde yapılan aramalarda ele geçirilen dijital metertyallerden analaşıldığı üzere, büro içinde bulunan avukatların tamamına örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile yazışma yetkisi verilmeyip, dosyamız kapsamında bir kısım sanıklara bu yetki verilmiştir.

Yukarıda anlatıldığı üzere örgütün legal alan yapılanması içerisinde yer alan Halkın Hukuk Bürosunun [... İstanbul] adresinde 12.09.2017 ve 18.12.2017 tarihlerinde yapılan aramalarda ele geçirilen deliller incelendiğinde;

- 1 adet üzerinde terör örgütünün yapılanmalarından olan 'İstanbul Gençlik De[rn]eği ...' ibareli kaşe, 1 adet üzerinde terör örgütünün yapılanmalarından olan 'Adalet Okulu De[rn]eği Kütük No:06-120064' ibareli kaşe, 1 adet üzerinde terör örgütünün yapılanmalarından olduğu Yargıtay kararıyla da belirtilen 'Halk Cephesi ...' ibareli kaşe, 1 adet kırmızı renkli üzerinde terör örgütünün yapılanmalarından olduğu Yargıtay kararıyla da belirtilen 'Halk Cephesi ...' ibareli kaşe, 1 adet üzerinde 'Gazi Halktır Gazi Devrimdir. Derleyen: [M.K. - G.Ö.] yazılı kitap, Sayfa 401/512, 2 adet 'Bir Devrimci Dursun KARATAŞ (terör örgütünün ölen kurucusu) Cilt 1 ve Cilt 2' ibareli kitaplar, 1 adet 'Zafer Yolunda 1' ve 1 adet 'Zafer Yolunda 2 Devrimci Sol' ibareli kitaplar, 2 Adet 17/Aralık/2017 tarihli terör örgütünün yayın organlarından YÜRÜYÜŞ dergisinin 45. Sayısı, 1 adet 'Kongre Belgeleri 1 RAPOR PARTİ CEPHE İLE İKTİDARA YÜRÜYELİM' isimli kitap, 1 adet 17/Aralık/2017 tarihli terör örgütünün yayın organlarından YÜRÜYÜŞ dergisinin 44. Sayısı, 1 adet duvarda üzerinde DHKP/C terörö örgütünün kurucusu olan Dursun KARATAŞ isimli şahsın asılı resmi, 1 adet 'Faşizme Karşı Mücadelede GİZLİ GRUPLAR' ibaresi bulunan el kitapçığının Bulunduğu, kitapçığın incelenmesinde;

İllegal alan içerisinde faaliyet yürüten örgüt mensuplarının nasıl davranmaları gerektiği hakkında bilgilerin olduğu (İzlenmemek için nasıl hareket etmeleri, zulalama, not ve doküman saklama, istihbarat, eylem yapılacak yeri araştırma, eyleme giderken araç temini, silahlı eğitim ve hazırlanan molotofların nasıl ve nerede denenebileceği, örgütlenme, ev kiralama, kod isim kullanımı v.b.), kitabın 20. sayfası 3. paragrafında 'Sürecimizin insan tipi Erdal, Muharrem, Alişan, Elif, Şafak ve Bahtiyar’da somutlanmıştır. Onların pratikleri nasıl bir sürecin içinde olduğumuzu ve sürecin bizden beklediklerini özetliyor.' yazdığı, bu yazıda ismi geçen şahıslardan; Erdal'ın; 12 Haziran 2012 tarihinde ilimiz Sarıyer ilçesinde bulunan İstinye Şehit Muhsin Bodur Polis Merkezi Amirliği’ne yönelik silahlı ve bombalı saldırıda bulunulması ve güvenlik güçlerinin karşılık vermesi olayı sonucunda ölen DHKP/C terör örgütü mensubu Erdal [D.] olduğu, Muharrem’in; 20.09.2013 tarihinde DHKP/C terör örgütü SPB (Silahlı Propaganda Birlikleri) içerisinde faaliyet gösterirken Ankara ili Çankaya

İlçesi Dikmen Caddesi üzerinde bulunan Dikmen Polis Evi’ne ve Selimiye Caddesi üzerinde bulunan Emniyet Genel Müdürlüğü Ek Hizmet Binası'na RPG7 roketatar ile gerçekleştirilen saldırı sonrası ölü ele geçirilen terör örgütü mensubu Muharrem [K.] olduğu, Alişan’ın; 01 Şubat 2013 tarihinde ABD’nin Ankara Büyükelçiliğine canlı bomba saldırısı düzenleyen ve ölen DHKP/C terör örgütü mensubu [E.Ş.] (kod. Alişan) olduğu, Elif'in; 30.01.2015 tarihinde ilimiz Beyoğlu ilçesi Taksim Meydanında bekleme görevi yapan polislere yönelik uzun namlulu silahlı saldırıda bulunan ardından, 01.04.2015 günü İstanbul İl Sayfa 402/512 Emniyet Müdürlüğü Vatan Yerleşkesine Kalaşnikof marka uzun namlulu silahla ve bombalı saldırı gerçekleştirerek (2) güvenlik görevlisini ve (1) vatandaşı yaralayarak güvenlik güçleri ile girdiği çatışmada ölen DHKP/C terör örgütü militanı olan Elif [S.K.] isimli şahıs olduğu, Şafak ve Bahtiyar'ın; 31.03.2015 tarihinde İlimiz Çağlayan Adliyesinde Memur Suçları Soruşturma Bürosu’nda görevli Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ odasında silahla rehin alan ve yapılan müzakerelere rağmen teslim olmayarak, Cumhuriyet Savcımızı silahla şehit eden, düzenlenen operasyon neticesinde silahlı çatışmaya giren ve ölü ele geçirilen DHKP/C terör örgütü mensubu Şafak YAYLA ve Bahtiyar DOĞRUYOL olduğu, kitapçığın baştan sona örgütsel eğitim amaçlı illegal faaliyetlerden bahsettiğinin tespit edildiği,

31.03.2015 tarihinde İstanbul Adliyesinde görevli Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ makam odasında DHKP/C terör örgütü mensupları tarafından şehit edilmesi eyleminden sonra DHKP/C terör örgütünün duyuru, üstlenme, açıklama ve çağrılarının yayınlanmış olduğuwww.halkinsesi.tv. isimli internet sitesinde 02.04.2015 tarihinde yayınlanan 'HALKIN HUKUK BÜROSUNDAN ÇAĞLAYAN ADLİYESİNDEKİ EYLEME İLİŞKİN AÇIKLAMA' başlıklı yazılar ve açıklamalar, aynı şekikde Halkın Hukuk Bürosuna ait ve büro tarafından kullanılan facebook sayfasından 31.03.2015 tarihinde Çağlayan Adliyesi’nde meydana gelen rehin alma olayı ile ilgili olarak güvenlik güçleriyle girmiş olduğu silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilen Bahtiyar DOĞRUYOL’un müvekkilleri olduklarını ve cenazesinin Ankara Karşıya Mezarlığı’na getirildiği, cenaze işlemlerinin daha sonra netleşeceği yönünde paylaşımda bulunulduğu. www.twitter.com isimli sosyal paylaşım sitesinde HALKIN HUKUK BÜROSU kullanıcı adıyla açılan profilde 03.04.2015 tarihinde yayınlanan 'DERSİM YİĞİT KIZI [Elif S.yi] ÖLÜMSÜZLÜĞE UĞURLUYOR', 'ELİF ŞİMDİ MUNZUR’UN DORUKLARINDA, DERSİM’İN BAĞRINDA BİR FİDAN..' ve 'DERSİM YİĞİT KIZI ELİF [S.yi de] BAĞRINA BASTI, BİNLERCE EVLADI GİBİ, FİDAN GİBİ...' başlıklı paylaşımlarla, 01.04.2015 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğüne yönelik silahlı ve bombalı saldırıda bulunan, güvenlik güçleriyle girmiş olduğu silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilen DHKP/C terör örgütü mensubu Elif [S.K.nın] sahiplenildiği hususlarının tespit edilmesiyle birlikte, Halkın Hukuk Bürosunun sosyal medyada bilgilendirme amaçlı yaygın olarak kullanılan sayfalarında örgüt tarafından yapılan eylemlerin sahiplenildiği,

DHKP/C Silahlı Terör Örgütünün lideri olarak bilinen Hollanda'da hayatını kaybetmesinden sonra Halkın Hukuk Bürosu avukatları [T.T. ve B.T.] düzenledikleri basın toplantısında cenazenin Türkiye'ye getirilmesi ve defin konusunda büro olarak gerekli yasal işlemleri başlattıklarını kamuoyuna duyurdukları,

31.03.2015 tarihinde İstanbul Adliyesinde görevli Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ makam odasında DHKP/C terör örgütü mensupları tarafından şehit edilmesinden sonra, savcımızı şehit eden örgüt üyelerinin HTS kayıtları baz alınarak alınan rapora göre, örgüt üyelerinin olay günü Yunanistan'da görüştükleri telefon numarasıyla Halkın Hukuk Bürosunda avukat olarak görev yapan ve dosyamızda sanık olarak yargılanan Aycan Çiçek, [G.D. ve Ş.E.nin] bir çok görüşme kayıtları bulunduğu, buna ilişkin analiz raporunun

dosyada mevcut olduğu,

Aynı şekilde 31.03.2015 tarihinde İstanbul Adliyesinde görevli Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ makam odasında DHKP/C terör örgütü mensupları tarafından şehit edilmesinden sonra örgüt üyesi Şafak Yayla'nın cesedi üzerinde yapılan ölü muayene ve otopsi işlemi sırasında ceket cebinde bulunan, yırtılarak (34) parçaya ayrılmış kağıt parçalarının birleştirilerek hazırlanan İstanbul Adli Tıp Kurumu'nun 10.04.2015 tarih ve 2015/30865/3371 sayılı raporuna göre; kağıt parçasının ön yüzünde 'HALKIN HUKUK BÜROSU', arka yüzünde 'Avukat Ayçan ÇİÇEK, [Av. E.T., Av. G.D., Av. O.A., Av. Ş.E.]' ve TC kimlik numaraları yazılı kağıt parçaları olduğunun tespit edildiği,

Örgüte ait olan ve hakkında toplatma kararı bulunan YÜRÜYÜŞ dergisinin bir çok sayısında Halkın Hukuk Bürosu avukatlarıyla ilgili haberler çıktığı, özellikle dosyamız kapsamında yargılanan sanıkların tutuklanmasından sonra aynı dergide 'Halkın Avukatları Onurumuzdur, Onurumuza Sahip Çıkmalıyız!' şeklinde düzenli olarak dergide haberler yapıldığı, buna ilişkin soruşturma aşamasında açık kaynak araştırma raporunun bulunduğu,

Örgütünün yayın organı olan http://halkinsesitv 16.blogspot.com.tr/ linkli Halkın Sesi TV isimli sitede Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının tutuklanması ile ilgili haberler paylaşıldığı, bu haber içeriklerinde avukatların dosyaya sa[h]ip çıkılması gerektiği, duruşmalara katılım sayısının arttırılmasına ilişkin bir çok haberler yapıldığı, buna ilişkin soruşturma aşamasında açık kaynak araştırma raporunun bulunduğu,

Örgüte ait yargılamalarda Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının yargılamanın tüm aşamalarda örgüt mensuplarına hukuki yardımda bulunmak, bu şahıslar ile yakınlarının örgüte olan bağlılık ve aidiyet duygusunu pekiştirmek, gözaltına alınan örgüt mensuplarının ifade vermelerini ve örgütsel sırları ifşa etmelerini engellemek amacıyla örgüt üyelerinin göz altına alınma aşamasından mahkemedeki yargılama aşamasında kadar geçen süreçte Halkın Hukuk Bürosunda görev yapan avukatlar dışında başka bir kişinin yargılama faaliyetlerine girmemesi, aynı şekilde örgüt üyelerinin tutuklandıktan sonra ya da hükümlülük aşamalarında örgüt üyelerine bağlılık ve sahiplenme duygusunu aşılamak ve örgütten kopmanın amacıyla büroda görev yapan avukatların örgüt mensuplarını düzenli olarak ziyaret etmesi, bu kapsamda soruşturma aşamasında alınan rapora göre;mahkememizde yargılanan sanıklardan

- Ahmet MANDACI’nın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan 50 (ELLİ) şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- Aycan ÇİÇEK’in, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alınan ve cezaevinde tutuklu bulunan 748 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- ...

- Aytaç ÜNSAL’ın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan 72 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- ...

- Behiç AŞÇI’nın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan 2 şahsın adli işlemlerinde görev

aldığı,

- ...

- Engin GÖKOĞLU'nun, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan şüphelilerin 21 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- ...

- Özgür YILMAZ'ın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alınan ve cezaevinde tutuklu bulunan 262 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- Süleyman GÖKTEN'ın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan 359 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- ...

- Yağmur ERENER'in, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alman ve cezaevinde tutuklu bulunan 38 şahsın adli işlemlerinde görev aldığı,

- ... bu tespitler de örgüt yargılamalarında Halkın Hukuk Bürosu avukatları dışında başka avukatların yargılamaya girmedikleri,

Yine aynı şekilde DHKP/C silahlı terör örgütünün gerçekleştirmiş olduğu bir çok kanlı eylemde şüpheli ve sanık olarak yargılanan örgüt mensuplarının yargılama aşamalarının tamamında Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının görev aldıkları tespit edilmiştir.

Mahkememizde dinlenen tanıklar ile soruşturma aşamasında dinlenen tanık beyanlarına göre Halkın Hukuk Bürosunda görev yapan sanıklar hakkındaki değerlendirme sanıkların eylemlerinin somutlaştırılması kısmında değinilecek olmakla birlikte, tanık beyanlarına göre Halkın Hukuk Bürosu ile DHKP/C Silahlı Terör Örgütü faaliyetleri arasındaki organik bağ incelendiğinde;

Tanık [B.E.nin] beyanlarına göre, 2016 yılında Bayrampaşa Çevik Kuvvete bombalı salıdırı eyleminde bulunan [Ç.Y.nin] 2014 ve 2015 yıllarında hakkkında yakalama kararının olduğu zamanlarda Halkın Hukuk Bürosunda saklanırken gördüğünü beyan ettiği,

Yine aynı şekilde tanık olarak dinlenen [C.B. de] beyanlarında, [Ç.Y.nin] aranmakta iken defalarca Halkın Hukuk Bürosunda saklanmakta olarak gördüğünü beyan ettiği,

[S.A.nın] babası [G.A.] soruşturma aşamasındaki beyanlarında, kızı [S.A.nın] cezaevinde tahliye olduktan sonra farklı bir evraktan ifadesi olduğu için kızının serbest bırakmayıp tekrar adliyeye götürüldüğünü, adliyede ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldığını, kızının yaşı küçük olduğundan polisler tarafından kendisinin kızını teslim alması için adliyeye çağrıldığını, kızının ikna olduğunu eve götürmek üzereyken orada bulunan Halkın Hukuk Bürosu Avukatlarından [N.D.] kızının yanına çağırarak bir şeyler söylediğini, bu konuşmadan 2 dakika sonra kızının eve gelmekten vazgeçtiğini ve tekrardan Okmeydanı'na arkadaşlarının yanına gideceğini beyan ettiği,

Örgüt üyeliği suçundan yargılanan [E.G.nin] örgüt tarafından alınan karar ile ölüm orucuna başladığı, daha sonradan bu kişinin örgüt talimatına aykırı hareket ederek kendi iradesiyle

ölüm orucunu bozunca kendisini savunan Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının vekillik görevini sonlandırdıkları,

Tanık [B.E.nin] beyanlarına göre örgütün yurt dışı parti okullarından [B.Y.] isimli bayanın 2015 yılı Mart ayı ortalarına doğru Türkiye'ye giriş yaptığını, daha sonradan [B.Y.nin] Gençlik Federasyonuna geldiğini, geldikten sonra ağzında gizlice getirdiği sd kartı çıkartarak Halkın Hukuk Bürosuna gittiğini, daha sonra [B.Y.nin] tekrardan Gençlik Federasyonuna ger[i] geldiğini, daha sonradan kısa bir süre sonra 31/03/2015 tarihinde örgüt elemanları Bahtiyar Doğruyol ile Şafak Yayla tarafından Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ'ın şehit edildiğini, yani Halkın Hukuk Bürosunda yurtdışından talimat olarak gelen savcının şehit edilmesi emrinin bürodaki avukatlar tarafından eylemi yapan Bahtiyar Doğruyol ile Şafak Yayla'ya iletildiğinin anlaşıldığı,

Tanık beyanlarından anlaşıldığı üzere, örgüt üyelerinin yargılandıkları dosyalarda Halkın Hukuk Bürosu avukatları dışında cezavinde görüşe başka bir avukatın gelmediğini, ayrıca büro avukatlarının örgütün talimatlarını örgüt adına cezaevi sorumlusu olarak faaliyet yürüten kişilere aktarıldığını, örneğin [B.E.] beyanlarında Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının o zaman kaldığı cezaevi sorumluları olan [E.K. ve T.K.ya] bir takım talimatlar verdiklerini, daha sonra bu ceza evi sorumlularının kendisine avukatların verdikleri talimatların iletildiğini, bu talimatlar uyarınca kendisinin yargılandığı dosyada savunmayı cezaevi yardımcılığı görevi yapan [A.C.] ile birlikte hazırladığını beyan etttiği, tanık [C.B. de] aynı şekilde Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının cezaevinde kaldığı dönemde ziyaretlerine geldiğini, kaldığı dönem cezaevi sorumlusu olan [E.K., A.O.K. ve Ü.İ.] tarafından avukatlar aracılığıyla bir çok talimatın iletildiğini, daha sonradan bu talimatların cezaevi sorumluları tarafından kendisine ve diğer tutuklulara iletildiğini beyan ettiği,

Yine Derya Altın mahlaslı gizli tanık beyanlarında, kendisinin cezaevinde kaldığı dönemde o zaman cezaevi sorumlusunun [M.C.] olduğunu, görüşmeye gelen Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının bu kişiye görüş kabininde örgütün sözlü emir ve talimatlarını getirdiklerini, bu şahsın da kendisine daha sonradan bu talimatları ilettiğini ve örgüt tarafından bu şekilde iletilen talimatlar uyarınca ceza evinde açlık grevine başladığını,

Tanık [C.B.] beyanlarında; [Ç.Ö.S.] isimli kişinin iş yerine [R.Ç. ve M.Ö.nün] örgüt adına para almak amacıyla gittiklerini, [Ç.Ö.S.] isimli kişinin korktuğu için para vermemesi üzerine kendisinin bu durumu örgütün Merkezi Komitesine sorduğunu, Merkezi Komitesinin de o zaman bu şahsa parayı Halkın Hukuk Bürosuna bırakmasını istediğini, kendisinin de [Ç.Ö.S.ye] giderek parayı Halkın Hukuk Büronuna bırakmasını istediğini, bu şahsın da iki taksitte parayı Halkın Hukuk Bürosuna daha sonradan bıraktığını öğrendiğini, yani örgüt tarafından haraç olarak kesilen 80.000,00 T.L. paranın haracı ödeyen kişi tarafından Halkın Hukuk Bürosuna bırakıldığını beyan ettiği, tanık beyanlarına göre daha önceden Halkın Hukuk Bürosu avukatı olarak çalışan [T.T.nin] örgüt kurallarına riayet etmemesi sebebiyle örgütün Merkez Komitesinin aldığı karar uyarınca [T.T.nin] cezalandırılması amacıyla arabasının kurşunladığını, daha sonradan arabasının camına Halk Cephesi tarafından eylemin yapıldığına ilişkin not bırakıldığı,

Tanık [B.E.nin] beyanlarına göre, örgütün Türkiyede'ki en üst yapılanmasının Merkezi Komite olduğu, bunun hemen altında ise Genel Komite isimli bir komite bulunduğu, Halkın Hukuk Bürosu avukatlarından [B.T. ile O.A.nın] bu genel komite üyesi olduğu, yani Halkın Hukuk Bürosu avukatlarından [B.T. ile O.A.nın] örgütün Türkiyede'ki üst yapılanmasında söz sahibi olduğu ve karar mercilerinde görev yaptığını beyan ettiği,

Yine tanık [B.E.] beyanlarında kendisinin hakkında yakalama kararı bulunduğu 19.01.2017 tarihinde saklanmakta olduğu Armutlu mahallesindeki eve düzenlenen operasyondan sonraki akşam Halkın Hukuk Bürosu avukatlarından Özgür Yılmaz'ın eve gelerek 'Vefa Evi' olarak adlandırılan eve gelerek kendisine 'birkaç gün bekle, arkadaşlar seni buradan alacaklar' dediğini, ertesi gün [B.Ö.] kendisini alarak Mecidiyeköy'de bir eve getirdiğini beyan ettiği,

Güneş mahlaslı gizli tanık duruşmadaki beyanlarında, tarihini tam olarak hatırlayamamakla birlikte 2013 ya da 2014 yıllarında Şişli Meydanında örgütün oturma eylemi olduğunu, eyleme polislerin müdahale etmesi durumunda molotof kokteyllerin daha önceden sakladıkları Halkın Hukuk Bürosundan almaya gideceklerini, polisin müdahalede bulunması nedeniyle yanında bir kişi ile birlikte Halkın Hukuk Bürosuna giderek daha önceden sakladıkları molotof kokteylleri alarak tekrardan meydana geldiklerini, eylemde molotof kokteyllerinin kullandıklarını beyan ettiği, yani örgütün eylemde kullandığı molotof kokteyllerinin Halkın Hukuk Bürosunda eylem öncesi saklandığını beyan ettiği anlaşılmıştır.

Örgütün legal yapılanma içerisinde yer alan İdil Kültür Merkezinde dış ortamdan tamamen izole edilmiş, kapısı içeriden açılan, özel olarak çelik ve demirlerle döşenerek ses ve yalıtım geçirmeyecek şekilde dizayn edilen ve 'sağır oda' olarak adlandırılan odada yapılan aramada; İstanbul 25. ACM'sinin 2017/57 Esas sayılı dosyasında emanette kayıtlı dijital materyallerin ele geçirildiği, bu konuda Siber Suçlarla Mücadele Şubesince tarafından tamamen usullere uygun ve HASH değerlerine uygun olarak içerik çıkartma raporu alındığı, bu raporda ele geçirilen örgütsel yazışmaların Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne gönderildiği, bu yazışmaların dosyada belirtildiği üzere tespit ve dökümü yapıldığı, bu yazışmalardan da görüldüğü üzere örgütte herkese verilmeyen kripto yazışma yetkisi uyarınca dosyamızda yargılanan bir kısım sanıkların örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile yazışmalarının bulunduğu, (sanıkların eylemlerine ilişkin yapılacak değerlendirme de ayrıntılı olarak sanıklardan kimlerin yazışma yetkisine sahip oldukları ve yazışma içeriklerinde hangi sanıkların isimlerinin geçtiği ayrıca belirtilecektir.) bu yazışmalarda özellikle örgütsel faaliyetlerin anlatıldığı, yazışmalarda gizliliğe riayet edecek şekilde özel programlar kullanıldığı, haftalık olarak bu programların şifrelerinin belirlendiği, örgüt üyelerinin bu yazışmalarını önce Bulgaristan'da bulunan Nilüfer kod isimli örgüt üyesine gönderdikleri, daha sonradan gönderilen bu yazışmaların Yurtdışı Merkez Komiteye iletildiği, bu yazışmalarda kod isimler kullanıldığı, bu yazışmalarda Halkın Hukuk Bürosunun örgüt içerisinde 'Sporcular' olarak adlandırıldığı, örgüt içerisinde bulunan kişilere ilişkin durum değerlendirmesi yapılarak örgütsel faaliyetlerin izlenmesi konusunda Yurtdışı Merkez Komiteye rapor verildiği, örgütün gizlilik usullerine riayet ederek raporlama ve Yurtdışı Merkez Komitesiyle yazışmaya çok önem verdiği, zira İstanbul 18. ACM'nin 2014/117 Esas sayılı dosyasında da ele geçirilen dijital belgelerden anlaşıldığı üzere Halkın Hukuk Bürosunda görev yapan bir kısım avukatların Yurtdışı Merkez Komitesi ile yazışmalarının ve durum raporlarının tespit edildiği, bu yazışmalarda örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi tarafından örgüt üyelerine iletilmek üzere verilen emir ve talimatlar bulunduğu dikkate alındığında, özellikle örgüt içerisinde belli düzeyde bulunan kişilere yazışma yetkisinin verilmiş olması, dosyamız kapsamında Halkın Hukuk Bürosu sanıklarından bazılarına bu yetkinin verilmiş olduğu düşünüldüğünde, Halkın Hukuk Bürosu avukatları ile DHKP/C Silahlı Terör Örgütünün Yurt Dışı Merkez Komitesi arasında organik bağlantının bulunduğu tespit edilmiştir."

23. Mahkemenin gerekçeli kararında, İKM'de ele geçirilen dijital materyaller üzerinde

yapılan inceleme sonucu elde edilen verilere ilişkin yer verdiği açıklamalar ve değerlendirmeler şöyledir:

"İş bu dosyamızda yargılama konusu olan Halkın Hukuk Bürosu (HBB) hakkında DHKP/C silahlı terör örgütünün legal görünümlü açık alan yapılanması olduğu, bu hususta duruşmada dinlenen tanık ve gizli tanıkların beyanlarının ve 21/10/2016 tarihinde İdil Kültür Merkezi isimli yerde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2016/125514 sayılı soruşturması kapsamında yapılan aramda ele geçirilen dökumanlar arasında yer alan dijital materyal içeriklerinin bulunduğu görülmüştür.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2016/125514 sayılı soruşturması kapsamında 21/10/2016 tarihinde İdil Kültür Merkezi isimli yerde yapılan aramada; (1) adet siyah renkli üzerinde 'O' ibaresi bulunan 2 ile numaralandırılan hafıza kartı, (1) adet KINGSTON marka 1620PY46526 ibareli 8 GB hafıza kartı, (1) adet SANDİSK marka 5471DKFNG1AZ ibareli 8 GB kapasiteli hafıza kartı, (1) adet siyah renkli üzerinde 'Y' ibareli hafıza kartı ve (1) adet siyah renkli SANDİSK ibaresi bulunan 8 GB hafıza kartı bulunarak el konulduğu, ele geçirilen diğer suç unsurları yanında ele geçirilen sayılan materyallerin İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliğinin 24.10.2016 tarihli el koymanın onanması ve inceleme kararı uyarınca imaj-export işlemlerinin İstanbul Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünce alınıp Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne teslim edildiği ve yapılan incelenmesinde dijital materyallerin 'txt' formatında örgütsel yazışmaları içerdiğinin anlaşıldığı ve bu kapsamda söz konusu içerikler hakkında bilgi sahibi etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanarak örgüt faaliyeti ve mensupları hakkında açıklamalarda bulunan [B.E.nin] tanık olarak beyanı alınmıştır.

Buna göre, tanık olarak yemin altında beyanı alınan [B.E.nin] beyanı ve ele geçirilen dijital materyallerin içeriklerine dair raporlar incelendiğinde; örgüt içinde özel gizli yazışma yetkisine sahip olan örgüt üyelerinin örgütün yurt dışı merkezi komitesi ile yazışmalarının bulunduğu, bu yazışmalarda örgüt faaliyetlerine ilişkin raporlar verildiği, talimatlar alındığı, dijital materyal içeriğinde yer alan; '24-herkesicin1' isimli txt belgesi incelendiğinde, [B.E.] isimli şahsın vermiş olduğu ifadeden anlaşılacağı üzere Halkın Hukuk Bürosu içerisinden faaliyet yürüten Av. [O.A.], Av. Özgür YILMAZ, Stj. Av. Ahmet MANDACI, [Av. G.D. ve Av. E.Ç.G.] isimli avukatların İstanbul Çağlayan Adalet Sarayında 19.08.2016 günü yapmış oldukları oturma eylemine ilişkin bilgilerin yer aldığı, yazının 20.08.2016 günü rapor haline getirilerek DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komiteye gönderildiği, Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının gerçekleştirmiş oldukları bahse konu eylemin, DHKP/C terör örgütü fikir ve ideolojisi doğrultusunda yayın yapan HALKINSESİ tv isimli internet sitesinden [...] linki ile paylaşım yapıldığı ve sahiplenildiği, bahse konu paylaşım ve örgütün Yurtdışı Merkez Komiteye göndermiş olduğu rapordan da anlaşılacağı üzere Halkın Hukuk Bürosu avukatları tarafından gerçekleştirilen eylemin DHKP/C terör örgütünün talimatları doğrultusunda gerçekleştirildiği, [...]

Halkın Hukuk Bürosu ve avukatlarının örgüt adına faaliyet yürüttükleri, yazışmalarda örgüt üyelerinden ve yer isimlerinden genel olarak kod isimle bahsedildiği, örgütün Türkiye Genel Komitesinin bu yazışmalarda 'Ortaklar' kod ismi ile isimlendirildiği, Halkın Hukuk Bürosunun 'SPORCULAR' kod ismi ile isimlendirildiği, İdil Kültür Merkezi'nin 'BİLGİSAYAR' kod ismi ile isimlendirildiği, [...] '29-toplantirapor' isimli 02.10.2016 tarihli dosyada, Anti-Emperyalist Cephe (Uluslararası İlişkiler) komitesinin [...] başında sanık Aytaç ÜNSAL'ın olması yönünde karar alındığı, '23gomlek3' isimli txt belgesinde, DHKP/C silahlı terör örgütü öncülüğünde kurulan uluslar arası alanda faaliyet gösteren Anti-Emperyalist Cephe

Komitesi'nin çalışmaları kapsamında sanık Aytaç Ünsal'ın Suriye'ye giderek devlet başkanı ve yetkilileri ile görüşen heyet içerisinde bulunduğu, '27mercan3' isimli 26.09.2016 tarihli dosyada yurtdışı merkez komite tarafından sanık Aytaç Ünsal'ın Beyrut'da gerçekleştirilmesi planlanan Anti-Emperyalist Cephe toplantısında konuşma yapması ve diğer katılımcıların da her an konuşma yapacaklarmış gibi hazırlıklı olmaları talimatının verildiği bilgisinin yer aldığı, buna göre sanık Aytaç Ünsal'ın örgüt adına faaliyetler yürüttüğü,

Materyal içeriğinde sanık Behiç AŞÇI'nın 'ESER' kod ismi ile isimlendirildiği, '!2saat2' isimli txt belgesi incelendiğinde sanık Behiç AŞÇI'nın köyüne gidildiği memnuniyet verici bir durum oluştuğunun belirtildiği, 'kurdistan-pkk' isimli dosya sanık Behiç AŞÇI'nın, Diyarbakır'da PKK terör örgütü ve halka ilgili izlenimleriyle bölgede bulunan halkın DHKP/C terör örgütünün silahlı eylemleri ile gerilla güçleri konusunda bilgilerinin olmadığı yönünde yurtdışı merkez komiteye rapor gönderdiği, meydana gelen hendek olayları ile alakalı PKK terör örgütünün yöntemlerini eleştirir tarzda yazdığı notun son kısmında 'bizim silahlı eylemlerimiz, gerilla güçlerimiz konusunda hiç bilgileri yok.' şeklindeki beyanından bizim kısmından DHKP-C terör örgütünden bahsettiği, örgütü sahiplendiği,

'18yusuf1' isimli txt belgesinde ... sanık Engin GÖKOĞLU'nun 'DENİZ' kod ismi ile isimlendirildiği, '01tavsan2' isimli txt belgesi incelendiğinde, örgütün yurt dışı merkez komitesi tarafından, sanık Engin GÖKOĞLU'nun örgüt adına faaliyet yürüten Grup Yorum isimli müzik grubunun seslendireceği örgütsel şarkıda şiir okuyabileceği talimatının verildiği, dijital materyaller içinde yer alan '4594' isimli klasör içerisindeki; '29-garage12' isimli txt belgesi incelendiğinde; YUSUF (K) [A.A.ya] Yurtdışı Merkez Komiteden gönderilen 29.08.2016 tarihli yazıda, (DERYA K) [K.K.] isimli şahsın, (GÖKÇE K) [M.Y.G.] ve (DENİZ K) Av. Engin GÖKOĞLU hakkında yapmış olduğu değerlendirmeleri Yurtdışı Merkez Komiteye gönderdiği, bu raporun Yurtdışı Merkez Komite tarafından (YUSUF K) [A.A.] isimli şahsa göndererek şahıslar hakkında yapılacak çalışmalar ve şahısları kazanmak adına nasıl davranılması gerektiğini içeren bilgilerin yer aldığı,

'29-garage12' isimli txt belgesi incelendiğinde ... örgütün DENİZ (K) sanık Engin GÖKOĞLU'nu 9 yaşından bu yana aileden biri olarak gördüğünün belirtildiği, buna göre sanık Engin GÖKOĞLU'nun DHKP-C terör örgütü ile küçüklükten gelen bir bağlantısının olduğu,

'06elmasekimgidecek' isimli 06.10.2016 tarihli dosyada sanık Aycan ÇİÇEK'in 'AYÇİ' kod ismi ile isimlendirildiği, 'SPORCU AYÇİ' şeklinde kendisinden bahsedildiği, '02Yusuf2' isimli YUSUF (K) [A.A.] tarafından Yurtdışı Merkez Komitesine gönderildiği değerlendirilen yazı içeriği incelendiğinde, DHKP/C terör örgütü Kültür Sanat Yapılanması adı altında İdil Kültür Merkezi içerisinde faaliyet yürüten Grup Yorum isimli yapının çıkaracağı albüm ile alakalı olarak DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komitesinin albüm çıksın talimatı sonrası albümü çıkartmak için hızlanmaya başladıklarını belirtmiş, albüm içerisinde şiir okuma konusunda 'Sporculardan arkadaşlara okutacağız' şeklinde geçen bölümde (SPORCULAR KOD) Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet gösteren avukatların kastedildiği ve 'aycana hikaye anlatır gibi marksın yüzde on kar.. bölümünü okutacağız.' şeklinde geçen bölümde ise Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten sanık Aycan ÇİÇEK'ten bahsedildiği, ELMAS (K) [M.A.nın] parasını GÜVEN (K) [Ü.İ.den] aldığı Denizli gezisi sırasında sanık Aycan ÇİÇEK'le gezeceğini, ailesinin Güney ilçesinde oturması nedeniyle tanışıp onlarda kalacağını, gezmek için arabalarını kullanacağını belirttiği, sanık Aycan ÇİÇEK'in örgüte yardım edebilecek bir avukattan bahsettiği, sanık Özgür YILMAZ'ın 'MAHİR' kod ismi ile isimlendirildiği,

'10-mikrofon5' isimli txt belgesi incelendiğinde, Yurt Dışı Merkez Komite tarafından ENGİN (K) [İ.G.ye] gönderilen yazıda sözde HFG (Hasan Ferit Gedik) Uyuşturucuyla Mücadele Merkezinin polis tarafından basıldığı ve buranın polis tarafından Kalekol yapılacağını bahse konu yerin tekrar alınabilmesi için (SPORCULAR Kod) Halkın Hukuk Bürosunun dava açılması talimatı verildiği, buna göre Halkın Hukuk Bürosunun DHKP/C terör örgütü adına faaliyet yürüttüğü, ayrıca yazı içeriğinde gözaltı işlemlerinin Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten (Mahir Kod) Av. Özgür YILMAZ tarafından takip edildiğinden bahsedilmiş olup, buna göre sanık Özgür YILMAZ'ın DHKP/C terör örgütü içerisinde faaliyet yürüttüğü,

'03-focus10' isimli txt belgesi incelendiğinde, bahse konu yazının DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komitesi tarafından MAHİR (K) sanık Özgür YILMAZ'a verilen talimatlara dair ... not olduğu, yazı içeriğinde Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten MAHİR (K) sanık Özgür YILMAZ'ın yakalanan örgüt mensupları ve DHKP/C terör örgütünün alt yapılanması olan Halk Meclisi toplantı faaliyetleriyle ilgili olarak Yurtdışı Merkez Komiteye bilgi verdiği, komite tarafından, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetleri nedeniyle yakalanan [M.N.] (K) [M.C. ve G.Y.nin] gözaltına alınmalarıyla ilgili olarak Halk Meclisleri tarafından açıklama yapılarak sahiplenilmesi, serbest bırakılmaları için eylemler yapılması için Av. Özgür YILMAZ'a talimat verildiği, sanık Özgür YILMAZ'dan Halk Meclisi çatısı altında kurulan bölgelerde bulunan insanların kendi aralarında ve devletle olan sorunlarını çözmek için Halk Meclisi'nin bulunduğu her bölgede 'Sorun Çözme Komisyonu' kurulmasını ve çözülen sorunlara dair rapor göndermesi ve örgütün yayın organı Halkın Sesi'nde yayınlanmasının istendiği, MAHİR (K) sanık Özgür YILMAZ'ın Halk Meclisleri toplantılarına katılmaları için 2 örgüt mensubuna talimat vererek Nurtepe'de evlere gönderdiği, Okmeydanı Halk Meclisi toplantısına MAHİR (K) sanık Özgür YILMAZ'ın da katıldığı ve toplantı konularıyla ilgili Yurtdışı Merkez Komiteye rapor verdiği, bu rapor doğrultusunda 'Bu konuda kampanyamızın ismini 'yozlaşma' değil, 'uyuşturucu' ismiyle öne çıkaralım... Uyuşturucu, kumar yozlaşma kampanyası, ama yozlaşma da genel uyuşturucu vurgusunu öne çıkaralım...' başlığı altında Yurtdışı Merkez Komite tarafından gönderilen notla, yapması gereken eylem ve faaliyetlerle ilgili talimatlar verildiği, Gazi'de faaliyet gösteren ve operasyon sonrası boşaltılan sözde Hasan Ferit Gedik Uyuşturucuyla Mücadele Merkeziyle ilgili olarak (SPORCULAR KOD) Halkın Hukuk Bürosunun 50-60 Avukatla dava açılabilir mi? Şeklinde görüşünün sorulduğu, tanık olarak dinlenen [B.E.nin] vermiş olduğu ifade de dikkate alındığında (SPORCULAR KOD) Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten (MAHİR KOD) sanık Özgür YILMAZ'ın DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komite ile irtibatlı olduğu, örgüt adına faaliyet yürüttüğü, DHKP/C terör örgütünün örgüt mensubu ve sempatizanlarının yoğun olduğu mahallelerde açmış olduğu Halk Meclisi ismi altındaki yapılarda toplantılara katılarak örgütün talimatlarını aktardığı ve örgüt mensubu şahıslar ve sempatizanlarının örgütlenmesi yönünde çalışmalara katıldığı,

'07-kagit6' isimli 9 sayfadan oluşan txt belgesi incelendiğinde, DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komitesi tarafından YUSUF (K) [A.A.ya] gönderilen 06.10.2016 tarihli raporun 6. maddesinde (MAHİR KOD) sanık Özgür YILMAZ'ın Gazi Mahallesine ağırlık vermesinin istendiği,

'4415' isimli klasör içeriğinde bulunan '!3sema' isimli txt belgesi incelendiğinde, yazı içeriğinde [O.B.] isimli şahsın yapmış olduğu eylemlerle alakalı olarak yaşanan gelişmelerden bahsedildiği, yazıda yurtdışı Merkezi Komite tarafından DİH (Devrimci İşçi Hareketi) toplantılarının düzenli olarak yapılması istenilmiş buna karşılık (SEMA KOD)

[S.E.] isimli şahsın 'haklısınız, Dih toplantısı buna hizmet edecek aşağıda toplantının programı ve gündemi bulunmakta. Biz bu toplantıda yıllık hedefler koyup o programa da Av. Süleyman ile eğitim işçi meclislerinde olabilir bunu da panel şeklinde örgütleyebiliriz.' şeklinde ifadelerin bulunduğu, metin içerisinde geçen Av. Süleyman isimli şahsın DHKP/C terör örgütünün Hukuk yapılanması olan HALKIN HUKUK BÜROSU isimli yapılanma içerisinde faaliyet yürüten sanık Av. Süleyman GÖKTEN olduğu, aynı zamanda sanık Süleyman GÖKTEN'in DHKP/C terör örgütü işçi yapılanması Devrimci İşçi Hareketi içerisinde faaliyet yürüttüğü, bahse konu yazının SEMA (KOD) [S.E.] isimli şahıs tarafından yurtdışı Merkezi Komiteye gönderildiği, '4415' isimli klasör içeriğinde bulunan '01semagiden' isimli txt belgesi incelendiğinde, '01.09.2016 Sema 11.22' başlıklı yazının DHKP/C terör örgütünün Yurtdışı Merkez Komiteye (SEMA KOD) [S.E.] isimli şahıs tarafından gönderildiği, yazıda, DİH (Devrimci İşçi Hareketi) olarak değerlendirilen DHKP/C terör örgütü işçi yapılanması olan yapıyı dört ayrı komiteye ayırdıklarını, bunların Ana komite, Anadolu komite, Sendikalar ve sendika kurmaya yönelik de çalışmayı da yürütecek komite ve Kazova ve atölye çalışması yürüten komite olduğunu, komiteler içerisinde kimlerin görev alacağı belirtilmiş, genel komite içerisinde Cansu, şirin, dehman, türkan, Süleyman isimli şahısların olacağı, Süleyman isimli şahsın tanık olarak dinlenen [B.E.nin] beyanına göre Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten sanık Süleyman GÖKTEN olduğu, sanığın DHKP/C terör örgütü işçi yapılanması olan DİH (Devrimci İşçi Hareketi) içerisinde de faaliyet yürüttüğü, '4415' isimli klasör içeriğinde bulunan '03sema' isimli 3 sayfadan oluşan txt belgesi inclendiğinde, (Sema Kod) [S.E.] isimli şahsın DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkezi Komitesine göndermiş olduğu yazıda [O.B.] isimli şahsın yapmış olduğu eylem ile alakalı olarak eylemin bittiğini direnişin kazandığını taleplerinin kabul edildiğini, Genel iş sendikasının yaptığından pişman olduğunu DİH (Devrimci İşçi Hareketi) ile oturup sorunu çözdüğünü, Merkezi komitenin DİH'in temel sorununun düzenli toplantı yapılmasını istediğini kendisinin de bu yönde toplantı programı hazırladığını içeren bilgilerin yer aldığı, ayrıca 3. maddede 'biz bu toplantıda yıllık hedefler koyup o programa da av.süleynman ile eğitim işçi meclislerinde olabilir bunu da panel şeklinde örgütleyebiliriz.' şeklinde bahsedilen Av. Süleyman'ın tanık sıfatı ile dinlenen [B.E.nin] beyanları da dikkate alındığında DHKP/C terör örgütünün Hukuk yapılanması olan Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten sanık Süleyman Gökten olduğu,

... linki ile DHKP/C terör örgütünün fikir ve ideolojisi doğrultusunda yayın yapan HALKINSESİ tv isimli sosyal medya sitesinde sanık Süleyman GÖKTEN'in cezaevinde bulunduğu esnada yazdığı mektubun, DİH (Devrimci İşçi Hareketi) Tutsak Avukatımız Süleyman GÖKTEN'DEN Taşerona Kadroyla İlgili İşçilere Mektup başlığıyla yayınladığı,

'4415' isimli klasör içerisindeki '11semagiden' isimli txt belgesi incelendiğinde, (Sema KOD) [S.E.] isimli şahıs tarafından gönderildiği değerlendirilen yazıda, şahsın DİH (Devrimci İşçi Hareketi) ile alakalı olarak yapmış oldukları çalışmalar hakkında bilgilerin yer aldığı, 'Önce dün burada yapmış olduğumuz komite toplantımızı aktarayım. Toplantıya Reyhan ben ve Yusuf KATILDIK. Yusuf bu komitenin siyasi sorumlusunu sordu. bende mehmet ile konuştuğumuz en azından benim bilidiğim bu yanılıyorsam siz düzeltiniz. ELMAS ın yerine benim diye biliyorum. ŞU ANDA KOMİTEDE REYHAN VE BEN VARIZ. VE ARAMIZA DAHA SONRA G.ANTEPDEN bir arkadaş dahil olacak. ve buraya sporcu süleymanı hazırlayacağız diye anlattım.' şeklinde geçen bölümde yar alan 'sporcu süleyman' tabirinden tanık olarak dinlenen [B.E.nin] beyanı da dikkate alındığında (SPORCULAR KOD) Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten sanık Süleyman GÖKTEN'in kastedildiği, sanık Süleyman GÖKTEN'in DHKP/C terör örgütü fikir ve ideolojisi doğrultusunda faaliyet yürüten Devrimci

İşçi Hareketi içerisinde de faaliyet yürüttüğü ve şahsın bu yapı içerisinde yetkili konuma hazırlandığı,

'4415' isimli klasör içerisindeki '16-dolunay8' isimli txt belgesi incelendiğinde, (Sema KOD) [S.E.] isimli şahsa DHKP/C terör örgütünün Yurtdışı Merkezi Komitesi tarafından gönderildiği değerlendirilen yazıda, DİH'nin (Devrimci İşçi Hareketi) yeniden örgütlenmesi gerektiği, bu kapsamda İdeolojik Eğitim yapılması, örgütlenme çalışması yapılacak olan yerler hakkında bilgiler verilmekte, talimatta geçen 'okuma grubundaki her insanın yarın Gerilla olacağını dü[ş]üneceğiz ….' Cümlelerinden de anlaşılacağı üzere DİH'in örgüte elaman kazandırma etkin olduğu, raporda geçen, SPORCULAR ifadesi Halkın Hukuk Bürosu'nu, 'sly' kısaltması da sanık Süleyman GÖKTEN'i ifade etmekte olduğu, yazıda 'dikkat sema.. bu sana yazdığımız notu başka kimse ile tartışmadtık kimseye iletmedik..önce sen yaz düşüncelerini sonra biz son halini verec eğiz..yani sporcu sly haberi yok...kabul edermi bilmiyoruz...ö[n]ce ben önerelirini yaz ona göre son halini vereceğiz..' '…burda sly ve yanında başka bir arkadaşla işçinin hukuk bürosunu açabiliriz bir el ilanı çıkartırız kart vizit gibi işcileri dağıtırız... yaşadıkları sorunları çözmek için bize gelmelerini isteriz... sly gece gündüz kıraçta kalmalı. onlar gibi yaşamalı büroları halkın yaşadığı evlerden biri olmalı. sly asla kıracı terk etmemeli bir görünen bir kaybolon olmamalı yoksa güven veremeyiz …' şeklindeki cümleden de anlaşılacağı üzere DİH'in örgüte eleman temini ile alakalı Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten sanık Süleyman GÖKTEN'e teklif sunacaklarını şahsın işçi halkı gibi yaşamasını halkın yaşamış olduğu evlerden bir yer tutup büro açmasını burada işçi halkının sorunları ile ilgilenmesini sürekli orada olmasını bunun eleman temini için önemli olacağını yoksa inandırıcı olmayacakları yönünde bilgilerin yer aldığı,

... Buna göre, yukarıda belirtilen 'txt' belgeleri incelenip değerlendirildiğinde; bu belge[lerin] DHKP/C terör örgütü içerisinde faaliyet yürüten şahısların DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komite ile yapmış oldukları yazışmaları olduğu anlaşılmış ve yazışma içeriklerinde yer alan ve tanık sıfatı ile dinlenen [B.E.nin] ifadesinde de belirtmiş olduğu (SPORCULAR KOD) Halkın Hukuk Bürosu ve içerisinde faaliyet yürüten kod isimleri de belirtilen Avukatlık mesleğine mensup sanıkların DHKP/C terör örgütü Yurtdışı Merkez Komite ile irtibatlarının bulunduğu, örgütün düzenlemiş olduğu toplantılara katıldıkları, örgüt adına (KARINCA KOD) Gizli Grup çalışmaları yaptıkları, örgütün işçi yapılanması olan DİH (Devrimci İşçi Hareketi) içerisinde faaliyette bulundukları, örgütün eleman kazanımına yönelik kamp düzenledikleri, örgüt mensubu şahısların ve sempatizanlarının yoğun olduğu bölgelerde örgütün alt yapılanması olan Halk Meclisleri içerisinde faaliyet yürüttükleri, örgütün düzenlemiş olduğu piknik organizasyonlarına katıldıkları, kısaca DHKP/C terör örgütünün alt yapılanmaları içerisinde faaliyette bulundukları ve yukarıda belgelerde adı geçen Avukatların DHKP/C terör örgütünün Yurtdışı Merkez Komite tarafından verilen talimatlara uyarak örgüt adına faaliyette bulundukları anlaşılmıştır."

24. Anılan kararda Mahkemenin İKM'de ele geçirilen dijital materyallere ilişkin olarak başvuruculaların taleplerinin reddine dair gerekçesi şöyledir:

"Sanıklar ve müdafileri tarafından 2016/125614 sayılı soruşturma dosyasında emanete alınan dijital materyalin ham halinin dosyaya getirtilmesi, buna ilişkin emanet makbuzunun getirtilmesi, buna ilişkin el koyma, inceleme kararlarının dosyaya getirtilmesi, dijital inceleme tutanağını düzenleyen polis memurlarının tanık olarak dinlenilmesi talep edilmiş ise de; söz konusu dijital materyalin İstanbul 25.ACM'sinin 2017/47 Esas sayılı derdest dosyasında emanette bulunduğu, bu konuda mahkeme tarafından verilen ara karar ile imaj örneklerinin sanık müdafileri tarafından alınmasına izin verildiği, imajlar üzerinde sanıklar

müdafileri tarafından bir inceleme yaptırılmamış olduğunun anlaşıldığı,

İstanbul 25. ACM'sinin 2017/57 Esas sayılı dosyasında emanette kayıtlı evraklar incelendiğinde; İstanbul 5. Sulh Ceza Mahkemesinin 2016/4562 D. iş sayılı kararı ile verilen izin ve karar uyarınca Adli Bilişim Büro Amirliği tarafından içerik çıkartma raporu alındığı, içerik çıkarma raporuna göre ... seri numaralı sabit disk ile 12 numaraya kadar numaralandırılmış dijital eşyalar üzerinde imajlarının alınarak export edilmesi işlemlerinin uygulandığı, bu raporda imajlara ait HASH değerlere riayet edildiği, buna ilişkin tüm djital eşyaların içerik alma raporlarının bulunduğu, alınan raporun adli bilişim büro amirleri görevlilerince imza altına alındığı, alınan raporun yeterli ve açık olduğu, bu konuda yeniden rapor alınması ya da raporda imzaları bulunan polis memurlarının tanık olarak dinlenilmesinin yargılamaya bir katkı sağlamayacak olması dikkate alınarak bu yöndeki taleplerin reddine karar vermek gerekmiştir."

25. Gerekçeli kararda başvurucular yönünden mahkûmiyet kararlarına esas alınan deliller ile bu delillere dayalı olarak suçun sübutuna, hukuki nitelendirmesine ve temel cezanın belirlenmesine dair bazı tespitlerde bulunulmuştur.

i. Başvurucu Özgür Yılmaz yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında, sanık, 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış İstanbul 12. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/474 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütü Kurma veya Yönetme' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

DHKP/C Terör Örgütü içerisinde İhtiyaç Komitesi (İKOM)'nde faaliyet yürütürken yakalanan ve etkin pişmanlık hükümleri kapsamında ifade veren [C.B.] sanık hakkında; '...Halkın Hukuk Bürosu DHKP/C örgütü adına faaliyetlerde bulunan bir kurumdur. Özellikle gözaltına alınan veya tutuklanan örgüt mensubu şahısların avukatlıklarını üstlenirler. Sadece avukatlıklarını üstlenmekle kalmazlar. Yine ifademde bahsettiğim üzere örneğin emniyet birimlerinde gözaltına alındığımızda Halkın Hukuk Bürosu Avukatları ile yapmış olduğumuz avukat görüşmede gözaltındaki şahıslara örgütün kurallarına uymamız gerektiği şeklinde uyarıda bulunurlar. (Bu uyarılar Açlık Grevine gitme, imza atmama, direnme, parmak izi vermeme vs.) Halkın Hukuk Bürosu Avukatları örgütle, merkezi komiteyle, yöneticilerle, Ceza evi sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlar ve örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktarırlar. Avukatlar merkez komiteden veya yöneticilerden aldıkları talimatları gözaltında bulunan veya tutuklu bulunan şahıslara iletirler. Bir nevi KURYELİK görevi yaparlar vermiş talimatlar kesinlikle kendilerine ait değildir örgütün talimatlarıdır. Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten ve kuryelik yapan avukatlar şunlardır: [Özgür YILMAZ ...] isimli şahıslar Halkın Hukuk Bürosunda DHKP/C örgütü adına KURYE olarak faaliyetlerde bulunan şahıslardır..' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.], mahkememizin 2. celsesinde, sanık hakkında; '... Özgür YILMAZ, evet tanırım, Mahir kod ismini ... O Halk Meclislerinden kendisi şey sorumludur, BAŞKAN: Evet, şimdi Halk Meclislerini anlat bakalım kısaca, Halk Meclisleri ne iş yapar? Evet, Halk Meclisleri legal yapılanma içerisindedir, Yani bunu 90'lı yıllarda özellikle Susurluk döneminin olduğu süreçte Gazi Mahalle alanında yapılan ilk başarılı bir solcu olmuştu, buna istinaden tekrardan bu kitleselleşmeyi yaratabilmek için örgüt adına Halk tabanına inebilmek için

böyle bir kampanya başlatıldı Halk Meclislerini tekrardan... Çünkü şöyledir, yani bu çok fazla her mahallede kurulmaya çalışılan bir şey, benim bildiğim hani Armutlu Mahalle alanında var, Gazi'de var, Nurtepe Çayan bölgesinde var... İşte 1 Mayıs bölgesinde var... Okmeydanı'nda var... Ya benim bildiğim yani şahsen gördüğüm Okmeydanı, Nurtepe Çayan, Armutlu, Gazi Mahalle alanı... Halk Meclisleri şimdi bu mesela Gazi Mahalle alanında benim yaşadığım Çarşamba günleri mesela sorun çözme günü adı altında Halk Meclisinde... Toplantılara katıldım... Bu toplantıda yapılanlar şunlar mesela bir şahıs gelir der ki işte benim şu kiramı vermiyor veya işte şu evde uyuşturucu içiliyor, işte veya başka başka birçok sorun söylenir, ondan sonra diyelim ki mesela işte bu benim paramı vermiyor... İş yerinde çalıştım, vermiyor, ondan sonra bu talepler, bu tarz taleplerle Halk Meclisine gelinir, Halk Meclisi'nde bir komite kurulur, sorun dinleme komitesi, ondan sonra bu komite sorunu dinler, ondan sonra işte bir de sorun çözme günü belirlenir, cumartesi günü mesela, sorun neyse konunun içeriğinin işte yoğunluğuna göre bu komite bir karar alır ve o sorunu çözer, ne oldu mahalleden atma işte evini yakma yıkma ondan sonra işte malına mülküne el koyma yani bu tarz şeyler... Yani ben, Gazi Mahallesinde denk geldim, uyuşturucu satıyordu herhalde bir ev, ondan sonra onun işte evini toplanıp boşalttırmışlardı, onu hatırlıyorum, Ondan sonra yani bazen hani basın açıklamalarından şeylerden görüyorum, Gazi'de özellikle, işte hani ayağından vurma milisler tarafından işte ondan sonra birkaç defa ölüm olayı olmuştu... Yani Halk Meclisleri şöyle, milisler tarafından örgütlenir bu ev, yani mesela Halk biz de şöyle olur, karar Halk Meclisinden alınır... Okmeydanı Halk Meclisinde olduğum zamanda mesela orada işte oturma eylemi kararı alınmıştı, oturma eylemi yapılıyordu, ondan sonra Armutlu'dayken de ondan sonra Armutlu Mahalle alanındaydım ben 2016 yılında, işte oradayken Halk Meclisi kurulmuştu, yıkım Armutlu Fatih Sultan Mehmet Mahallesinin İstanbul'daki orasının işte o bölgenin orada işte yıkılacağına dair basında haberler çıkmıştı, örgüt talimatıyla işte toplantılar Halk toplantıları düzenlenmesi istendi... Ondan sonra bu toplantıları örgütleyen kişi Özgür YILMAZ'dı... Benim illegal alana geçerken bana aracılık etmişti... Ben şeye kaçtığım zaman operasyon olan eve Vefa evine gelmiştim, Vefa evinde kaldıktan sonra sabah olmuştu, ondan sonra ertesi gün Özgür YILMAZ kendisi geldi Vefa evine, benim orada olduğumu biliyormuş, ondan sonra bana kendisinin abla ile konuştuğunu ondan sonra bir iki gün burada beklememizin kendi, beni illegal alana geçireceklerini söylemişti, sonra dediğim gibi [B.Ö.] geldi beni aldı illegal alana götürdü...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; Yurtdışı Merkez Komiteye gönderilen mesaj ve merkez komitenin cevabi yazılarında sanık ile ilgili olarak; '.gözaltılar: mahir üzerinden yürüyor hala' şeklinde bir raporun geçtiği bu raporda sanığın kod ismi (MAHİR) ile anıldığı görülmüştür.

Dosyadaki Dijital İnceleme Tutanağı incelendiğinde DHKP/C terör örgütü üyesi olup da, güvenlik güçlerimizle girişilen silahlı çatışmada öldürülen kişilerin anma törenleri, örgüt tarafından sahiplenilen kişilerle ilgili basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler yapılmıştır.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, örgütün Halk Meclisi Sorumlusu olması, 'Mahir' kod isim kullanması, örgütün düzenlediği basın açıklamalarına katılması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör

örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.'

...

Her ne kadar sanık ÖZGÜR YILMAZ hakkında cezalandırılması istemi ile TCK 314/1 maddesi uyarınca iddianame düzenlenerek kamu davası açılmış ise de; sanığın eylemlerinin TCK 314/2 maddesi kapsamında kaldığına mahkememizce kanaat gelinmekle; Sanık ÖZGÜR YILMAZ'ın üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince; Sanık Özgür Yılmaz'ın örgütün halk meclis yapılanmasının genel sorumlusu olması, sanığın örgüt içinde kod isim kullanması, örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile şifreli yazışma yapma yetkisine sahip olmaları, örgütsel yazışmalarının bulunmaları, örgütün karar mercilerinin emir ve talimatlarının bu yazışmalar ile örgüt elemanlarına aktarılması, sanığın örgüte bağlılık derecesi, mesleği ve konumu itibarıyla örgüte sağladığı fayda, böylelikle değerlendirilen kastın yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak; sanık hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen 9 Yıl Hapis Cezası İle Cezalandırılmasına ..."

ii. Başvurucu Behiç Aşcı yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında, sanık, 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış İstanbul 12. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/474 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.], mahkememizin 2. celsesinde, sanık hakkında; ... Behiç AŞÇI var bildiğim, ondan sonra bunlar var tek tek anlatabilirim yani... 'Eser' kod ismini kullandığını biliyorum ... Behiç AŞCI ilk şimdi ben onu TAYAT'ta Başkan diye biliyordum, ondan sonra avukat olduğunu bilmiyorum ama avukatlık faaliyetine hani o dönem kadar yürüttüğünü bilmiyordum, daha önce TAYAT başkanı olarak biliyordum, ondan Uluslararası İlişkiler Bürosu açılmıştı Armutlu mahalle alanında, o bürodu duruyordu, onun üzerinden Suriye konusu üzerinden gündemler takip ettiğini, o zaman Hünkar olarak bana konuşurken konular anlatmıştı, böyle çalışmalar yürüttüğünü biliyorum, ondan sonra en son Diyarbakır'da Hukuk Bürosu açtı, onu da şuradan biliyorum, dijital şeyden dış merkez komiteden bana şey gelmişti, not gelmişti, işte Eserler şeyde büro açıcak, ondan sonra orada tanıdığınız öğrencileri işte şeyleri Hukuk okuyan varsa vesaire bölgede Elazığ özellikle bu bölgede Tunceli'de onlarla tanıştırmamız isteniyordu, onu da böyle hatırlıyorum... Ya bir defa biz Gençlik Federasyonunda 19 Aralık ile ilgili şey düzenlemiştik, panel düzenlemiştik, Şafak YAYLA söylemişti yapacağımızı, ondan sonra konuşmacının da Behiç AŞCI olduğunu söylemişti, o dönem gelmişti Behiç mesela AŞCI 19 Aralık'ta yaşananları bize anlatmıştı, orada seminer vermişti bize gençliğe ...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

DHKP/C Terör Örgütü içerisinde İhtiyaç Komitesi (İKOM)'nde faaliyet yürütürken yakalanan ve etkin pişmanlık hükümleri kapsamında ifade veren [C.B.], sanık hakkında; Benim ceza evinde kalmış olduğum üç buçuk yıllık süre içerisinde Halkın Hukuk Bürosu Avukatlarından

Behiç Aşcı [ve ...] isimli avukatlar ziyaretime geliyordu... Avukatlar örgütle hapishaneler sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlar ve örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktarırlar. Yine örneğin emniyet birimlerinde gözaltına alındığımızda Halkın Hukuk Bürosu Avukatları ile yapmış olduğumuz avukat görüşmede gözaltındaki şahıslara örgütün kurallarına uymamız gerektiği şeklinde uyarıda bulunurlar...' şeklinde beyanda bulunmuş, aynı tanık mahkememizin 3-5 aralık 2018 tarihleri arasında yapılan duruşmasında ise; '... Gördüğüm yazışma yapan avukatlardan ... Behiç Aşcı ... aktif olarak bunları gördüm yani diğerleriyle, diğerleriyle somut olarak görmedim... Yani şöyle, pek çoğu pek çoğunun görevleri sürekli olmayabiliyor ama genel olarak Behiç Aşçı Doğu bölgesinin avukat yapılanmasının, örgütlenmesinden sorumlu.' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Gizli tanık GÜNEŞ'in soruşturma kapsamında alınan ifadesinde; 'Ben bu şahsı Avukat Behiç AŞÇI olarak tanıyorum. Bu şahıs DHKP/C örgütü mensubu şahısların avukatlığını yapmaktadır. Diğer avukatlardan daha itibarlı olduğu için tanıyanlar Behiç Abi diye hitap ederler. Bu şahsın DHKP/C örgütü adına ölüm oruçlarına katıldığını biliyorum. Örgüt adına çekilmiş olan F TIPI isimli filmin oyuncularındandır. Örgütün en güvendiği isimlerden biridir. Bir defasında ben gözaltındayken nasıl direnmem gerektiğini (parmak izi vermeme, tükürük örneği vermeme, açlık grevi yapma, hiçbir şekilde ifade vermeyerek susma hakkını kullanma, zorluk çıkarma ve slogan atma vb.) şeklinde uyarılarda bulunarak bizzat benimle görüşmesinde beni bu şekilde uyarmıştır. Örgüt içerisinde hemen hemen herkes bu şahsı tanır ve saygı gösterir. Bu şahsın Örgütün üst düzey yöneticileriyle görüştüğüne eminim. DHKP/C örgütü içerisinde faaliyet yürüten ve Tunceli de ölen örgüt mensubu [L.A.] ile Okmeydanı'nda hatırladığım kadarı ile 2014 ün 6. Ayında Sibel YALÇIN Parkında birebir oturduklarını ve aralarında bir şeyler konuştuklarını gördüm' şeklinde beyanda bulunmuş, mahkememizdeki beyanında ise 'Aynen bu verdiğim ifadeyi, aynen ki doğruluyorum harfiyen böyledir efendim...' şeklindeki beyan etmiştir.

Yine soruşturma aşamasında beyanlarına başvurulan [D.K.], sanık ile ilgili olarak özetle; Sanığın TAYAD (Tutuklu Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği); Bu yapılanma DHKP/C örgütü suçundan cezaevinde hükümlü yada tutuklu bulunan şahısların ailelerini örgütlemek ve cezaevindeki yapılanma arasındaki bağı koparmamak için kurulmuş bir yapılanmadır.) Resmiyette sorumlusu Behiç AŞÇI görünmesine rağmen bu kurumun tüm işlevlerini ... yapmaktaydı. Bu kurum ölen örgüt mensuplarının cenazelerini düzenlerler, bu şahıslar için basın açıklamaları organize ederler... Uluslararası İlişkiler Komitesi; DHKP/C örgütünün kurmuş olduğu komitelerinden biridir. Merkezi Armutlu'dadır. Sorumluluğunu Avukat Behiç AŞÇI yapar. Bu komite yeni kurulduğu için şu an tek gündem maddelerinin Suriye olduğudur. Örgüt Suriye yönetimine destek vermektedir.' şeklinde beyanda bulunmuştur.

'ADALET HALKIN EKMEĞİDİR. EZİLEN SÖMÜRÜLEN HALKLARIN SAVUNMASINI ÜSTLENİYORUZ AMED HALKIN HUKUK BÜROSU' adı altında Diyarbakır ilinde kurulan yerde yapılan açılış toplantısında DHKP/C terör örgütü içeresinde faaliyet yürüttüğü için gözaltına alınan ve arşiv kaydı mevcut olan ... isimli örgüt mensuplarının bulunduğu, bu şahıslarla aynı ortamda bulunan şahısların tespitine yönelik yapılan çalışma neticesinde; Şüpheli Behiç AŞÇI'nın daha önceden DHKP/C Terör örgütünden haklarında işlem yapılan arşiv kayıtları bulunan ... isimli şahıslarla birlikte Halkın Hukuk Bürosunun Diyarbakır şubesi açılışında olduğu tespit edilmiştir.

Sanığın ... Amed Hukuk Bürosu, Bağlar/Diyarbakır olarak faaliyet gösteren adreste yapılan aramada;

-2 adet Boran yayınları tarafından çıkarılan 'MAHİR, HÜSEYİN, ULAŞ KURTULUŞA KADAR SAVAŞ' başlıklı kitap, (Hatay 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 2017/619 D. İŞ sayılı kararınca Dağıtımının Yasaklanma kararı verilmiş)

-1 adet üzerinde 'Ezilen Halkların Silaha Sarılmaları Tarihsel Bir Zorunluluktur!' ibaresi bulunan Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 29 Mayıs 2016 tarihli 523. Sayısı,

-1 adet üzerinde 'Emperyalizme Ve İşbirlikçilerine Karşı Savaşmadan Kurtuluş Sağlanamaz' ibaresi bulunan Emperyalizme Ve Oligarşiye Karşı Yürüyüş isimli derginin 5 Mart 2017 tarihli 4. Sayısı,

-1 adet yukarı tarafta ön izlemesi verilen üzerinde 'Halkın İktidarını İstiyoruz! Halk Savaşı Veriyoruz! Biz Kazanacağız! Savaşa Katıl! Gerillayı Destekle!' ibaresi bulunan Bakımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 10 Nisan 2016 tarihli 516. Sayısı,

-1 adet üzerinde 'Emperyaliz ve Onun İşbirlikçisi Oligarşiyi Yeneceğiz! Şehirde, Kırda Umut Gerillada!' ibaresi bulunan Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 3 Nisan 2016 tarihli 515. Sayısı,

-1 adet üzerinde '[L.A. ve B.K.] Komutanlarımızı Geleneklerimiz Yarattı, Onlar da Yeni Gelenekler Yaratarak Şehit Düştüler' ibaresi bulunan Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 5 Şubat 2017 tarihli 559. Sayısı,

-1 adet üzerinde 'İdeolojik Ve Siyasi Önderliğini Emperyalizmin Yaptığı Uzlaşma, Tasfiye, Teslimiyet Politikalarına Karşı Yol Yapan, Yol Açan, Yol Gösteren Parti-Cephe'dir' ibaresi bulunan Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 12 Haziran 2016 tarihli 525. Sayısı, (İdeolojik Ve Siyasi Önderliğini Emperyalizmin Yaptığı Uzlaşma, Tasfiye, Teslimiyet Politikalarına Karşı Yol Yapan, Yol Açan, Yol Gösteren Parti-Cephe'dir isimli dergi Hatay 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 2017/619 D.İŞ sayılı kararınca Dağıtımının Yasaklanması kararı olduğu)

- 1 adet üzerinde 'Biz Kazanacağız! Kendi Bedenini Savaş Mevzisi Haline Getiren Savaşçılarımızla Kazanacağız!' ibaresi bulunan Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş isimli derginin 16 Ekim 2016 tarihli 543. Sayısı olduğu anlaşılmıştır.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; sanığın Merkez Komiteye; 'Biz kendimizi eksikliklerimiz ve hatalarımızla örgüt insanı kabul ediyoruz. Diğer kurumların partiye yakınlığı ve bizim uzaklığımızı karşılaştırdığımızda acı duyduğumuz bir durumdur, bunun kapatmak istiyoruz. Raporlarımızla ilgili eleştirileriniz doğrultusunda raporlarımızı düzenleyeceğiz' şeklinde gizli yazışma ile rapor verdiği,

Yine [H.] isimli kişi tarafından yurtdışındaki sorumluya hitaben yazıldığı anlaşılan bir yazışmada; 'efkan konusunu behiç ve metin ile konuştuk dhg önüne cıkartaçağız dedik çhd den istifa edecek dedik metin öncеden böylesi bir durumda güvenlik için bırakan kışı herkese söylenmeyebiliyordu efganı herkese söyleyeçekmiyiz diye sordu onu ayrıca konuşuruz dedik efganın başlangıçta tüm kitleye açıklayalımmı' şeklinde rapor verildiği, buna benzer değişik zamanlarda sanığın gizli yazışma yaptığı ve sanıkla ilgili merkez komiteye defaten rapor verildiği görülmüştür.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın

Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, (avukatlık ofisinin umut veya amet olarak adlandırılması, faaliyetin Halkın Hukuk Bürosu kapsamında olduğu gerçeğini değiştirmeyecektik.) örgüt içi gizli haberleşme yetkisine sahip olması, 'Eser' kod ismini kullanması, örgütsel eylemlere katılması, sanığın adresinde yapılan aramada birçok örgütsel materyalin ele geçirilmiş olması, sanığın, TAYAD (Tutuklu Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği) başkanlığını yapması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.

...

[Sanık] BEHİÇ AŞÇI['nın] üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince; sanık Behiç Aşçı'nın örgüt içerisinde kod isim kullanması, örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile şifreli yazışma yapma yetkisine sahip olması, örgütsel yazışmalarının bulunması, örgütün karar mercilerinin emir ve talimatlarının bu yazışmalar ile örgüt elemanlarına aktarılması,

...

Sanı[ğın] örgüte bağlılık derece[si], mesle[ği] ve konum[u] itibarıyla örgüte sağladı[ğı] fayda, örgüt hiyerarşik düzeni içerisinde emir ve talimat verebilme yetki[si]nin bulunması, böylelikle değerlendirilen kastlarının yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak, [sanık] hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen sanı[ğın] 8 yıl hapis cezası ile cezalandırılma[sı]na ..."

iii. Başvurucu Süleyman Gökten yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında, sanık, 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/358 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

DHKP/C Terör Örgütü içerisinde İhtiyaç Komitesi (İKOM)'nde faaliyet yürütürken yakalanan ve etkin pişmanlık hükümleri kapsamında ifade veren [C.B.] sanık hakkında; 'Benim ceza evinde kalmış olduğum üç buçuk yıllık süre içerisinde Halkın Hukuk Bürosu Avukatlarından ... Süleyman GÖKTEN, ... isimli avukatlar ziyaretime geliyordu... Avukatlar örgütle hapishaneler sorumluları arasındaki bağlantıyı sağlar ve örgütün üst düzey yöneticilerine bilgi aktarırlar. Yine örneğin emniyet birimlerinde gözaltına alındığımızda Halkın Hukuk Bürosu Avukatları ile yapmış olduğumuz avukat görüşmede gözaltındaki şahıslara örgütün kurallarına uymamız gerektiği şeklinde uyarıda bulunurlar... Benim faaliyet yürüttüğüm dönemde Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürüten ve kuryelik yapan avukatlar şunlardır: [...] Süleyman GÖKTEN, [...] isimli şahıslar Halkın Hukuk Bürosunda DHKP/C örgütü adına KURYE olarak faaliyetlerde bulunan şahıslardır...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] mahkememizin 2. celsesinde sanık hakkında; '... Süleyman GÖKTEN diye hatırlıyorum ... Yani ben zaten o güne kadar 2012 idi ben o zamanlar onu tanımıyordum, hani gelmiş ama

arkadaşlar, örgütte şöyle bir kural vardır, gelen avukatlara Halkın Hukuk Bürosu'ndan mı? ismin soy ismin ne ? Bunlar ilk önce sorulur. Ona göre zaten görüşme yapılır. Başka bir bürodan geliyorsa... Kod isim kullanıp kullanmadığını bilmiyorum ama bana göstermiş olduğu dijitaller içerisinde Savcılığın ismini SLYM olarak hatırladığım kodlandığını biliyorum... Kendisi işçi hareketleri, işçi hareketi içerisinde ve kazova içerisinde faaliyet yürütüyor, bir defa kazova şeyine gitmiştim Bayrampaşa'da, orada kazovadaki işte grupla toplantı yaptığını görmüştüm, bunun dışında Kıraç tarafına gidiyordu, onları biliyorum, Kıraç tarafında işçi hareketinin çalışmalarını yürütüyordu, ondan sonra DİSK'e işte [O.B.] direnişinin olduğu dönemde, [O.B.] DİSK'te işten atılmış bir şahıs, onun sürecinde DİSK'te oturma eylemi vardı, o süreçlerde onu kendisi sürdürüyordu, onu biliyorum, Süleyman GÖKTEN hakkında bunlar...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Süleyman GÖKTEN'in 13.03.2015 günü DHKP/C terör örgütünün açık alan yapılanması olan Halk Cephesi organizesinde gerçekleşen eyleme katıldığı tespit edilmiştir. Sanık Süleyman GÖKTEN'in [...] Ataşehir/İSTANBUL ve iş yeri olan [...] Beyoğlu/İSTANBUL sayılı adresinde yapılan aramada elde edilen sanığa ait dijital materyallerin Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından alınan imaj Hard Disklerine kaydedilmiş klasörler ve bu klasörlere bağlı alt klasörler içerisinde yer alan resim, belge, video kayıtları ve diğer Sayısal veri uzantıları ile bunlara ait dizinler üzerinde mevcut bilgisayar donanımları ile yapılan inceleme neticesinde;

- 1 Adet SONY marka 546112250005801 seri numaralı laptop dijital içerisinde; ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan 'ZaferYolunda.32276.pdf' şeklinde isimlendirilen 'pdf' uzantılı belgenin içeriğinde; DHKP/C terör örgütünün ideolojisi doğrultusunda yayın yaptığı değerlendirilen 'BORAN' yayınevi tarafından 2000 EYLÜL ayında basılan '2992' sayfadan oluşan 'ZAFER YOLUNDA 1' isimli kitabın dijital hali olduğu görülmüştür. Bahse konu kitabın içeriğinde yapılan detaylı incelemede; -THKP/C Terör örgütü ve DHKP/C Terör örgütünün tarihsel sürecinin anlatıldığı, - İdeolojik ve siyasi yapısının ayrıntılı şekilde anlatıldığı, - Tarihsel süreç içerisinde yapmış olduğu şiddet eylemlerinin anlatıldığı, -Örgüte yönelik yapılan operasyonların ayrıntılı anlatıldığı, -Örgütün kırsal alanında silahlı faaliyet gösteren örgüt mensuplarının eylemlerinin anlatıldığı, -DHKP/C Terör örgütünün kuruluşu ideolojisi ve savaş stratejinin anlatıldığı tespit edilmiştir.

- 1 Adet SAMSUNG marka S1X3J90SA22153 seri numaralı 160 GB kapasiteli harddisk dijital içerisinde; Ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan videodan alman ekran alıntıları incelendiğinde; '[H.F.G.] ÖLÜMSÜZDÜR' yazılı HALK CEPHESİ imzalı çerçevenin olduğu, yine bahse konu şahsın cenaze törenine ait görüntülerin mevcut olduğu tespit edilmiştir. ([H.F.G.] 29 Eylül 2013 günü DHKP/C terör örgütü mensupları tarafından gerçekleştirilen eylem sırasında silahlı çatışma sonucu ölen bir örgüt üyesidir.)

Ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan 'Bize Ölüm Yok HAZIRAN.35057.pdf' şeklinde isimlendirilen 'PDF' uzantılı belgelerin içeriğinde; Devrimci Sol terör örgütünün güdümünde basım-yayın yaptığı bilinen Haziran yayınevi tarafından Kasım 1992 yılında yayınlanan 203 sayfadan oluşan 'Bize Ölüm Yok' isimli kitabın dijital hali olduğu görülmüştür. Bahse konu kitabın DEV-SOL terör örgütü faaliyetlerini anlatmak üzere hazırlanmış ve DHKP/C terör örgütü içindeki şahısların bu yasadışı terör örgütünün tarihini, nereden geldiğini ve nasıl bir örgüt olduğu anlatılmakla beraber Dev-Sol terör örgütünün Merkezi Komitesinde yer alan şahısların hayatlarının anlatıldığı anlaşılmıştır.

Ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan Devrimci Sol Bildirisi.36366.rtf isimli World

belgesi incelendiğinde; 'DHKP-C ANADOLU İHTİLALİNİN ÖNCÜSÜ, İKTİDARIN TEK ALTERNATİFİDİR' yazı ile başlayan DHKP-C terör örgütünün kuruluş tarihi ve amacı ve silahlı mücadele gerekliliği hakkında bildirinin olduğu tespit edilmiştir.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; Yurtdışı Merkez Komiteye gönderilen mesaj ve merkez komitenin cevabi yazılarında sanık ile ilgili olarak; 'dikkat sema., bu sana yazdığımız notu başka kimse ile tartışmadtık kimseye iletmedik..önce sen yaz düşüncelerini sonra biz son halini verec eğiz..yani sporcu siy haberi yok...kabul edermi bilmiyoruz...öhce ben önere/irini az ona göre son halini vereceğiz' '...burda siy ve yanında başka bir arkadaşla işçinin hukuk bürosunu açabiliriz bir el ilanı çıkartırız kart vizit gibi işçileri dağıtırız... yaşadıkları sorunları çözmek için bize gelmelerini isteriz... siy gece gündüz kıraçta kalmalı, onlar gibi yaşamalı büroları halkın yaşadığı evlerden biri olmalı, siy asla kıracı terk etmemeli bir görünen bir kaybolon olmamalı yoksa güven veremeyiz ...' şeklinde rapor yazıldığı, sanıktan 'siy' diye bahsedildiği görülmektedir.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan ve Kuryelik yapan Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, yapı içerisinde 'işçi hareketleri' ile ilgilenmesi, İdil Kültür Merkezinde gizli haberleşmenin yapıldığı özel bölmede ele geçirilen SD kart içerisindeki bilgilere göre sanığın isminin 'SLYM' olarak kodlanması, sanığa ait ev ve işyerinde yapılan aramada birçok örgütsel materyalin ele geçirilmiş olması, sanığın örgütsel eylemlere katılması, örgüt içinde işçi hareketinin çalışmalarından sorumlu olması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.

...

[Sanık] SÜLEYMAN GÖKTEN['in ...] üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince;

... Sanık Süleyman Gökten'in örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile şifreli yazışma yapma yetkisine sahip olması, çözümü yapılan gizli ve örgütsel yazışmalarda isminin geçmesi, örgüt tarafından oluşturulan işçi meclisleri grubunun sorumlusu olması, ... Böylelikle [sanığın] örgüte bağlılık derece[s]i, mesle[ğ]i ve konum[u] itibarıyla örgüte sağladı[ğ]ı fayda, böylelikle değerlendirilen kast[ının] yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak, [sanık] hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen sanı[ğın] 7 yıl hapis cezası ile cezalandırılma[s]ına

..."

iv. Başvurucu Aytaç Ünsal yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 13. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/559 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] mahkememizin 2. celsesinde sanık hakkında; '.... Mesela Aytaç ÜNSAL'ın ben biliyorum Gençlik Federasyonu'nda işte [A., L.] ondan sonra soyadını hatırlamıyorum. O ve ondan GÜNEŞ ile birlikte üçü Uluslararası İlişkiler Komitesi'nin toplantısını düzenliyorlardı. Ondan sonra bu tarz birçok faaliyet yani, önceki ifadelerimde de anlattığım ve şeyler var, hususlar var ... Aytaç ÜNSAL'ın kod ismi kullanıp kullanmadığını bilmiyorum ... Aytaç ÜNSAL'ın ben, Uluslararası İlişkiler Komitesi içerisinde göre komite içerisinde olduğunu biliyorum ... Çünkü bizim Gençlik Federasyonu'nda kendisi bir kez anlattığım gibi ifademde biraz öncesinde bu komite üyeleri ile birlikte toplantı yaptı... 2015 idi... Gençlik Federasyonu Kütüphanede yaptı... Yani benim bildiğim Ortadoğu'da yapılan birkaç Uluslararası Sempozyuma kendisi katıldı, onun dışında ben daha çok Uluslararası İlişkiler Komitesi içerisinde faaliyet yürüttüğünü biliyorum kendisinin... Bu komite işte [E.B.] sempozyumu düzenler her yıl, bu sempozyuma dünyanın birçok ülkesinde işte faaliyet yürüten örgütler, gruplar, anti emperyalist kişiler bunlar katılır, bu şeyin de amacı zaten şöyledir daha önce anlatayım ben size [E.B.] sempozyum ile hedeflenen anti emperyalist bir birlik yapmak, bu, bunun üzerinden örgütün yurt dışında olan işte diğer örgütlerle ilişkisini geliştirmek onların imkanlarından, olanaklarından yararlanmak, budur... (Aytaç ÜNSAL da bu şekilde yurt dışında yapılan seminerlere, sempozyumlara katıldı diyorsun, doğru mu ?) Evet..' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden; 20.02.2015 günü Lübnan-Beyrut'ta DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütünün organizesinde'Beyrut'ta Uluslararası Tecritle Mücadele Sempozyumu' adı altında örgütsel bir toplantı düzenlendiği, bahse konu toplantının örgütün yayın organı olan http://www.halkinsesi.tv/ isimli internet sitesinde 21 Şubat 2015 günü yayınlandığı tespit edilmiştir. Bahse konu toplantının üç gün sürdüğü, son gününde Lübnan'da gezi düzenlendiği ve aynı sitede toplantının içeriği ile ilgili haberlerin yapıldığı 27 Şubat 2015 günü '12. Tecrite Karşı Mücadele Sempozyumu' başlıklı haber ile 1. Gün olarak yayınlandığı, gerçekleştirilen toplantının DHKP/C terör örgütünün yayın organı, çeşitli sayılarına toplatma kararı verilen, haftalık olarak çıkarılan ve propaganda aracı olarak kullanıldığı değerlendirilen Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin YÜRÜYÜŞ dergisinin, 8 Mart tarihinde yayınlanan 459. Sayısı ve 15 Mart 2015 tarihinde yayınlanan 460. Sayısında "Dünya Halklarının Kardeşliğini Anlatan Bir Aileyiz Beyrut'ta! 12. Uluslararası Tecrite Karşı Mücadele Sempozyumu' başlıklı haber ile yayınlandığı tespit edilmiştir. Derginin haber ile ilgili ön izlemeleri incelendiğinde; Şüpheli Aytaç ÜNSAL'ın 20.02.2015 günü Lübnan-Beyrut'ta DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/ Cephesi) terör örgütünün organizesinde Beyrut'ta Uluslararası Tecritle Mücadele Sempozyumu' isimli sempozyuma katıldığı sözde DHKP/C terör örgütünün Askeri kanadını temsil eden sözde bayrağı altında sempozyumda konuşma yaptığı tespit edilmiştir.

Ayrıca şüpheliyle ilgili yapılan açık kaynak araştırmalarında Fransa ülkesinde her yıl eylül ayında kutlanan ve Fransız Komünist Partisi öncülüğünde düzenlenen Humanite festivalinde Halkın Hukuk Bürosu Avukatlarından Şüpheli Aytaç ÜNSAL'ın 16 Eylül 2015 tarihinde yayınlanan fotoğraf karesinde DHKP/C terör örgütü kurucu lideri Dursun KARATAS'ın fotoğrafının bulunduğu ve pankartın önünde konuşmacı görünümünde bir masanın arka tarafında bulunan pankartta 'DEVRİME ONSUZ AMA ONUNLA YÜRÜYORUZ' şeklinde ibareler bulunduğu tespit edilmiştir.

Sanığın ... Çankaya/ANKARA adresinde yapılan aramada elde edilen digital malzemelerin incemesinde;

-1 Adet ACER marka NXSHPEY0026460D8E47600 seri numaralı laptopun, Siber Suçlarla Mücadele Şubesi tarafından alman imaj Hard Disklerine kaydedilmiş klasörler ve bu klasörlere bağlı alt klasörler içerisinde yer alan resim, belge, video kayıtları ve diğer Sayısal veri uzantıları ile bunlara ait dizinler üzerinde yapılan inceleme neticesinde;

1 MAYIS DİRENİŞTİR! 1 MAYIS CEPHE'DİR!.mp4 isimli videodan alınan ekran alıntısında bahse konu video incelediğinde; DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) Terör örgütü yapılanması Halk Cephesi grubunun yaptıkları korsan gösterilerinin bulunduğu, grubun 'Umudun adı DHKP/C' şeklinde sloganlar attığı, 01 Mayıs 2015 tarihinde yapılan İşçi ve Emekçiler bayramına toplanılması yasak olan İstanbul Taksim meydanına çağrının olduğu tespit edilmiştir.

Alev Saçlı Savaşçı - [E.S.K.] - YouTube.MP4 isimli videodan alınan ekran alıntısında bahse konu video incelendiğinde; 30.01.2015 günü İstanbul Beyoğlu İlçesi Taksim meydanında bekleme görevi yapan polislere yönelik silahlı saldırıda bulunan ve 01.04.2015 günü İstanbul Emniyet Müdürlüğüne silahlı ve bombalı saldırıda bulunup ölü olarak ele geçirilen DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütü üyesi [E.S.K.] isimli şahıs hakkında düzenlenmiş video tespit edildiği, video içerisinde; 01 Ocak 2015 tarihinde İstanbul Dolmabahçe Sarayında bekleme görevini ifa eden polislere silahlı ve bombalı saldırıda bulunup gözaltına alman DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütü üyesi [F.Ö.] isimli şahsın görüntüsünün olduğu,

11.09.2012 günü İstanbulSultangazi ilçesi Gazi Polis Merkezi Amirliğine canlı bomba eylemi gerçekleştirerek 1 polis memurunun şehit edilmesi ve çok sayıda vatandaşın ve polis memurunun yaralanmasına neden olan ve olayda parçalanarak ölen DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütü üyesi [İ.Ç.] isimli şahsın görüntüsünün olduğu tespit edilmiştir.

Pablo Hasel Halk Milisleri.mp4 isimli videodan alınan ekran alıntısında; bahse konu video incelendiğinde; farklı zaman ve tarihlerde gerçekleşen ve bu videoda birleştirilen korsan eylemler ve yüzleri kırmızı peçe ile kapalı şahısların Emniyet Kuvvetleri'ne taş, Molotof ve uzun namlulu silahlarla saldırıda bulunduğu,

12.06.2012 tarihinde, İstanbul Sarıyer İlçesi İstinye Mahallesinde bulunan İstinye Şehit Muhsin Bodur Polis Merkezi Amirliğine bombalı ve silahlı saldırı eylemi gerçekleştirirken güvenlik güçleriyle girmiş olduğu çatışmada ölü olarak ele geçirilen DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütü üyesi [E.D.] isimli şahsın görüntüsünün olduğu,

İstanbul ili, ... sayılı adresine yapılan operasyon esnasında DHKP/C terör örgütü mensubu [G.Ö.nün] ikazlarına uymayarak güvenlik güçleri ile girmiş olduğu silahlı çatışma neticesinde vurularak etkisiz hale getirilen şahsın cenaze törenine ait görüntünün olduğu tespit edilmiştir.

Videonun adı iki kasınla başlayan.mp4 isimli video'dan alınan ekran alıntısında; 03.03.2016 günü İstanbul Bayrampaşa İlçesinde bulunan Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğüne silahlı ve el bombalı saldırıda bulunan saldırı sonrası olay yerinden ticari taksiyle kaçan sıcak takip sonucu Bayrampaşa ilçesi ... sayılı bina içerisinde sıkıştırılan ve Teslim ol çağrılarına silah ve bombayla karşılık veren ve yapılan operasyon sonucu ölü olarak ele geçirilen [B.Y. ve Ç.Y.] isimli teröristler için düzenlenmiş videonun olduğu tespit edilmiştir.

Kızıldere ile başlayan.MP4 isimli videodan alınan ekran alıntısında; 31 Mart 2015 günü İstanbul ili, Şişli ilçesi İstanbul Adalet Sarayı içerisinde DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş

Partisi/Cephe) terör örgüt militanları [Ş.Y. ve B.D.] isimli şahıslar Cumhuriyet Savcımız Mehmet Selim KİRAZ'ı rehin almıştır. Gerçekleştirilen operasyon sonucunda teröristler etkisiz hale getirilirken, Savcımız Mehmet Selim KİRAZ ise örgüt militanlarınca ŞEHİT edilmiştir. Bahse konu terör örgütü mensupları adına düzenlenmiş videonun olduğu tespit edilmiştir.

- 1 Adet SAMSUNG marka HS7M91GC700276P ibareli laptopun, Siber Suçlarla Mücadele Şubesi tarafından alman imaj Hard Disklerine kaydedilmiş klasörler ve bu klasörlere bağlı alt klasörler içerisinde yer alan resim, belge, video kayıtları ve diğer Sayısal veri uzantıları ile bunlara ait dizinler üzerinde yapılan inceleme neticesinde;

Ön izlemesi çıkartılan 'Buyuk Direniş 122sehit_Cilt_2.223229.pdf' şeklinde isimlendirilen 'PDF' uzantılı belgelerin içeriğinde; DHKP/C terör örgütünün güdümünde basım-yayın yaptığı bilinen 'BORAN' yayınevi tarafından Temmuz 2010 yılında yayınlanan 509 ve 533 sayfadan oluşan 'Büyük Direniş 122 Şehit Cilt 1 ve Büyük Direniş 122 Şehit Cilt 2' isimli kitapların dijital hali olduğu görülmüştür. Kitaplarda; F tipi cezaevlerine karşı çeşitli cezaevlerinde meydana gelen Ölüm Orucu direnişi sırasında ölen 122 kişiden bahsedildiği şahısların özgeçmişlerinin anlatıldığı, şahısların hangi örgüte mensup olduklarından bahsedildiği, kitabın DHKP-C terör örgütü tarafından, örgüt sempatizanlarına ve örgüt üyelerine eğitim ve öğretimlerine katkı sağlamak, kitabın örnek teşkil etmesi dolayısıyla şahısların örgüte olan bağlılıklarını arttıracağı, bahse konu kitapta ajitasyon yapılarak ölüm orucu direnişinde hayatını kaybeden şahısların hayatı anlatılarak, ideolojik eğitimlerine katkı sağlamak amacıyla yazıldığı anlaşılmıştır.

Ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan 'KongreBelgeleri_2.223236.pdf' şeklinde isimlendirilen 'pdf' uzantılı belgenin içeriğinde; Kongre Belgeleri 2 KARARLAR isimli 180 sayfadan oluşan Haziran Yayınevi tarafından basılan kitap olduğu, bahse konu dosya incelendiğinde DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) terör örgütünün kuruluş kongresinde almış olduğu kararlardan oluştuğu, kitapta örgüt içerisinde meydana gelen tartışmalar ve çekişmeler hakkında açıklamalar yapıldığı, partiye ve cepheye üye alımı hakkında bilgilerin verildiği, yeraltı örgütlenmesinin durumu ve yeniden örgütlenmesi hakkında bilgilerin olduğu, partinin temel mücadele biçiminin 'Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi' içerisinde silahlı mücadele olduğunu ve bir devrimcinin silahlı mücadelede nasıl bir strateji izleyeceği yönünde bilgilerin verildiği, örgütün yayın faaliyetlerinin daha profesyonelce ele alınması gerektiğini, örgütün gücünün kadro, silah ve mali kaynaklarla orantılı olduğunu ve partinin savaşı geliştirebilmesi için mali kaynak yaratmak zorunda olduğunu ve bunun nasıl yapılacağı konusunda bilgilerin olduğu, örgütün polis sızması ve takibine karşı bilgilerin olduğu ve örgüt mensubu kişilerin nasıl ve neler yapması gerektiği hakkında bilgilerin olduğu görülmüş ayrıca sözde devrimin gerçekleşmesi halinde devletin Marksist Leninist düzende yönetileceği ve Siyasal alanda, Uluslar arası ve dış politikada, Yargıda, Ekonomik Alanda, Sanayi ve Ticarette, Tarım ve Hayvancılıkta, Sosyal hayat ve Sınıflar üzerine bilgilerin olduğu ve bunların nasıl yapılacağından bahsedildiği ve mevcut anayasal düzenin nasıl yıkılacağını sözde devrimi gerçekleştirdikleri zaman devletin hangi sistem üzerinden yönetileceği bahsedildiği anlaşılmıştır.

Ön izlemesi soruşturma evrakında yer alan 'ZaferYolunda2.223246.pdf' şeklinde isimlendirilen 'pdf' uzantılı belgenin içeriğinde; DHKP/C terör örgütünün ideolojisi doğrultusunda yayın yaptığı değerlendirilen 'BORAN' yayınevi tarafından 2009 AĞUSTOS ayında basılan '503' sayfadan oluşan 'ZAFER YOLUNDA 2' isimli kitabın dijital hali olduğu görülmüştür. Bahse konu kitabın içeriğinde yapılan detaylı incelemede; - DEV-SOL terör

örgütünün açıklamalarının ve haber bültenlerinden oluştuğu, -Tarihsel süreç içerisinde yapmış olduğu şiddet eylemlerinin anlatıldığı, -Örgütün kırsal alanında silahlı faaliyet gösteren örgüt mensuplarının eylemlerinin anlatıldığı, -DEV-SOL Terör örgütünün ideolojisi ve savaş stratejinin anlatıldığı tespit edilmiştir.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; Sakarya'da yakalanan Akademisyen [H.S.D.nin] mahkemede savunmasını Avukat Aytaç ÜNSAL'ın yaptığı bu savunma ile ilgili merkez komiteye; 'Savcı [S.] hocanın tutuklanmasını istemişti. Hakim de tutuklama niyetindeydi. Ancak Sporcu Aytç... çok iyi bir savunma yapmış, kıran kırana bir duruşma olmuş ve hakim HAFTADA 5 GÜN imza atma şartıyla, adli kontrol vermişti. Ama Savcının 1 hafta içinde itiraz etme ve bu itirazla da [S.nin] tutuklanma ihtimali yüksekti. - ilk 3 gün [S.ye] ulaşamadık. Daha sonra Aytç..ı aramış, hukuki işlerle ilgili danışmak için İstanbul'da görüşmek istemiş, aytç.. bize de haber verdi, ben ve recep de gittik görüşmeye. Orada [S.] hoca ile yüz yüze görüşebildik...' şeklinde rapor verildiği tespit edilmiştir.

Dosyadaki Dijital İnceleme Tutanağı incelendiğinde; DHKP/C terör örgütü üyesi olup da güvenlik güçlerimizle girişilen silahlı çatışmada öldürülen kişilerin anma törenleri, örgüt tarafından sahiplenilen kişilerle ilgili basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler yapılmıştır.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, Örgütün Uluslararası İlişkiler Komitesi içerisinde yer alması, yine örgütün düzenlemiş olduğu ulusal ve Uluslararası Sempozyumlarına konuşmacı olarak katılması, sanığın adresinde yapılan aramada ele geçen dijital materyaller içerisinde bir çok örgütsel dökümanların bulunması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.

...

[Sanık] AYTAÇ ÜNSAL['ın ...] üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince;

... Sanık Aytaç Ünsal'ın çözümü yapılan gizli ve örgütsel yazışmalarda isminin geçmesi, sanığın örgütün Uluslararası İlişkiler Komitesinde sorumluluk düzeyinde görevinin bulunması, yurt dışındaki seminer ve organizasyonlara örgüt adına katılması ... Böylelikle [sanığın] örgüte bağlılık derece[s]i, mesle[ğ]i ve konum[u] itibarıyla örgüte sağladı[ğ]ı fayda, böylelikle değerlendirilen kast[ının] yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak, [sanık] hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen sanı[ğın] 7 yıl hapis cezası ile cezalandırılma[s]ına ..."

v. Başvurucu Engin Gökoğlu yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/358 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma'

suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] mahkememizin 2. celsesinde sanık hakkında; '... Engin GÖKOĞLU'nu biliyorum, bunları gördüm Yürüyüş Dergilerinde, ondan sonra hatırladığım yani bunlar var ... (Kod ismi kullanıyor mu örgüt içerisinde ?) Evet, 'Deniz'... Şimdi Engin GÖKOĞLU, ben, onu 2012 veya 2014, 2012 yılıydı sanırım, şimdi Ankara ilinde gözaltına alındım ben Meclis'e girerken, Meclis'te bir grup toplantısında pankart açma eylemi yapacaktık, ondan sonra o sırada işte fark edildi pankart üstümüzde, gözaltına alındık, ondan sonra geldim şeye karakola getirdiler bizi, ondan sonra karakoldayken Engin GÖKOĞLU geldi, ondan sonra dosyada zaten bir şey yok, ondan sonra memurlarında ben konuştum nabzını aldım, üstünüzü arayıp sizi bırakacaklar dedi, ondan sonra ama dedi hani biz zaten örgütsel tavırdır üstümüzü aratmayız hani polis gözaltılarında, aratmazsanız dedi hemen dedi bırakçaklar sizi dedi, ondan sonra polislerde geldi ben de aynı şekilde söyledim, biz dedim üstümüzü aratmıyoruz dedim, ondan sonra aynı Engin GÖKOĞLU'nun dediği gibi bizi serbest bıraktılar sonra üstümüzü aratmadık diye, öyle işlem... Yani Engin GÖKOĞLU yani hatırladığım şimdi bunlar var bir de şey vardı ben şeyde illegal alandayken Tunceli ilinde operasyon olmuştu kırsal alanda ... Ondan sonra bu operasyon bombardıman sırasında DHKP-C örgütünden birisi orada yaşamını yitirdi, ondan sonra bu insanların cenazeleri ortada yoktu, (anlaşılamadı) ailelerden ölen örgüt üyelerinin ailelerinden birisi açlık grevine başlamıştı orada meydanda Seyit Rıza meydanında, ondan sonra bu açlık grevinin bitirilmesine yönelik Valiliğin görüşmeleri olmuş sanırım... (7 Kasım 2016'da Tunceli ilinde Türk Silahlı Kuvvetlerince yapılan hava bombardımanı sonucunda öldürülen 11 DHKP-C örgüt üyesinden biri olan [M.G.nin] babası [K.G.], açlık grevine gitmiş sanık da bu kişinin vekilliğini yapmıştır. Sanık bu konuyu gündemde tutmak için basına demeçler vermiştir. Bu olay ile ilgili tutulan tutanak dosyamıza ibraz edilmiştir.) ... Biz de bana bu yönlülük bilgi notu geldi ... Bunu da hani bilgilendirme amaçlı merkez komite bana göndermişti oradan biliyorum ... O merkez komiteye yazmış o toplantıya dair bilgi yani şey raporunu sunmuş' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Gizli tanık Kenan DORUK ve [C.B. de] sanığı tanıdıkları yönünde beyanda bulunmuşlardır.

Gizli tanık GÜNEŞ'in 13.09.2017 tarihli ifadesinin ilgili kısmında sanık ile ilgili; 'Ben bu şahsı Engin GÖKOĞLU olarak tanıyorum. Bu şahıs faaliyet yürüttüğüm dönem içerisinde ve halen DHKP/C örgütü mensuplarının avukatlığını yapan şahıstır. Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürütür. DHKP/C örgütünün talimatları doğrultusunda örgüt adına kampanyalar düzenleyen basın açıklamalarında bulunan, örgüt mensuplarının avukatlığını yaparak, gözaltında iken nasıl davranmaları ve direnmeleri gerektiğini (parmak izi vermeme, tükürük örneği vermeme, açlık grevi yapma, hiçbir şekilde ifade vermeyerek susma hakkını kullanma, zorluk çıkarma ve slogan atma vb.) şeklinde uyarılarda bulunarak talimatlara uyulması gerektiği şeklinde bizzat benimle görüşmesinde beni bu şekilde uyarmıştır.' şeklinde beyanda bulunmuş, mahkememizdeki tanıklık beyanında da bu beyanlarını inkar etmemiştir.

Sanığın 13.03.2015 günü DHKP/C terör örgütünün açık alan yapılanması olan Halk Cephesi organizesinde gerçekleşen eyleme katıldığı dosyada mevcut resim ile tespit edilmiştir.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; '24-herkesicinl' isimli dosya, HHB (Halkın Hukuk Bürosu)'de çalışan örgüt üyesi bir avukat tarafından Yurtdışı

Merkez Komiteye gönderilen rapor içeriğinde; '[Av. ...] gözaltına alındılar, ... arkadaşlarına destek olmak için alındılar. 'Bir ceza istiyorum... Girişteki şiiri okuyan güzel okumamış..syporcu zeki ve deniz.• ikisininde sesi güzel tok ...mehmet ali güvenb..de olabilir...arada okunan onları evlerinde rahat uyurken değil..bu okuyanda hiç iyi değil..ya okuyan ya okuma şekli değişmeli' şeklinde raporun geçtiği gözükmektedir.

Dosyadaki Dijital İnceleme Tutanağı incelendiğinde DHKP/C terör örgütü üyesi olup da güvenlik güçlerimizle girişilen silahlı çatışmada öldürülen kişilerin anma törenleri, örgüt tarafından sahiplenilen kişilerle ilgili basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler yapılmıştır.

Soruşturma aşamasında ifadesine başvurulan Gizli tanık Sevilay GÖNÜL de dosyamızda dinlenen diğer tanık beyanlarını teyit eder nitelikte, sanığın, Ankara'da örgüt avukatlığı yaptığı, daha sonra örgüt talimatı ile İstanbul'a geldiğini Istanbul da Halkın Hukuk Bürosunda Avukatlık yaptığı, tutuklanan ya da göz altına alınan örgüt mensuplarının adli davalarını takip etiği ve hapishanelere giderek örgüt talimatını ilettiği hapishane ile örgüt arasında bağı sağladığı, ayrıca örgütün yurt dışı yapılanması ile şifreli yazışma yaptığı yönünde beyanda bulunmuştur. (iş bu tanığın beyanı, mahkeme de tanık olarak dinlenen tanıkların beyanı ile benzer mahiyette olduğu için iş bu tanık mahkememizce dinlenmemiştir.)

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, örgüt içi gizli haberleşme yetkisine sahip olması, 'Deniz' kod ismini kullanması, örgütsel eylemlere katılması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.

...

[Sanık] ENGİN GÖKOĞLU['nun ...] üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince;

... Sanık Engin Gökoğlu'nun örgüt içerisinde kod isim kullanması,örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile şifreli yazışma yapma yetkisine sahip olması, çözümü yapılan gizli ve örgütsel yazışmalarda isminin geçmesi ... Böylelikle [sanığın] örgüte bağlılık derece[s]i, mesle[ğ]i ve konum[u] itibarıyla örgüte sağladı[ğ]ı fayda, böylelikle değerlendirilen kast[ının] yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak, [sanık] hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen sanı[ğın] 7 yıl hapis cezası ile cezalandırılma[s]ına ..."

vi. Başvurucu Aycan Çiçek yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/358 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası

açılmıştır.

Tanık [B.E.nin] iddianamede ayrıntılı olarak anlatılan ifadelerinde sanık ile ilgili beyanda bulunmuş, soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] mahkememizin 2. celsesinde sanık hakkında; '...Yani kod ismi kullanıp kullanmadığını şuan ben bilmiyorum ama bana gösterilen dijital materyaller içerisinde bir şahsın Aycan ÇİÇEK'i anlatırken AYÇİ ismiyle kodladığı gördüm... Evet, İzmir'deki Hukuk Bürosu'nda faaliyet yürüttüğünü, Denizli'li olduğunu, bunları yazıyordu yazışma içerisinde, ben de bu şahsın bu olduğunu bildiğim için Aycan ÇİÇEK olduğunu söyledim... Yani Aycan ÇİÇEK'in benim sadece bildiğim şimdi biz şöyle bir süreç yaşamıştık, Filistin'de canlı kalkan olarak gidilmek üzere bir gündem yapmışlar Halk Cephesi ve bize ben, [H.D.G.] bana diyor ki Gençlik Federasyonu, İdil Kültür Merkezi ve Halkın Hukuk Bürosu'ndan birer arkadaşımız gidecek diye, bu yönde Filistin'e canlı kalkan olarak gitmek şahıslar taleplerini yapsınlar... Ondan sonra ben de kendimin gönüllü olduğunu, Filistin halkını korumak istediğimi bu yönde canlı kalkan olabileceğimi bu yönde belirttim, ondan sonra kabul edildim, sonra pasaport, vesaire yurt dışı çıkış işlemlerim yapılamadığı için ben şey yapamadım, gidemedim yani, evet ama o ekip içerisinde Halkın Hukuk Bürosu'ndan şey gitmişti, Aycan ÇİÇEK gitmişti...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Tanığın beyanlarını teyit eder nitelikte, DHKP-C terör örgütünün faaliyetlerini deşifre edilmesine yönelik açık kaynaklardan elde edilen fotoğraflar ve Terörle Mücadele Daire Başkanlığı tarafından gönderilen fotoğrafların yapılan incelemesinde; DHKP-C terör örgütünün açık alan yapılanmalarından, SURİYE tarafından kullanıldığı değerlendirilen, ... adlı facebook adresinden: 'BİZİ HİÇ BİR GÜÇ YOLUMUZDAN DÖNDÜRMEYECEK!' başlıklı, HALK CEPHELİ CANLI KALKANLAR imzalı bir yazı ile beş şahsın yer aldığı bir fotoğrafın paylaşıldığının görülmesi üzerine söz konusu fotoğrafta yer alan şahısların tespitine yönelik yapılan çalışmalarda fotoğraflarda yer alan şahısların 'FİLİSTİNE CANLI KALKAN' adı altında örgütlenerek Filistin'e gitmek üzere, 20.08.2014 tarihinde İstanbul Sabiha Gökçen Havaalanından Lübnan ülkesine giden şahıslara ait fotoğraflar olduğu, bahse konu fotoğraflarda yer alan şahısların tespitine yönelik yapılan çalışmalarda; şüphelinin terör örgütünün yayın organı olan Bağımsızlık Demokrasi ve Sosyalizm için YÜRÜYÜŞ isimli dergisinde yayınlanan 'CANLI KALKAN OLARAK 17 AĞUSTOS'TA FİLİSTİNE GİDİYORUZ' talimatına uyarak Filistin'e gittiği tespit edilmiştir.

Gizli tanık GÜNEŞ'in soruşturma aşamasındaki beyanlarında; '... Ben bu şahsı Ayçan olarak tanıyorum. Bu şahıs faaliyet yürüttüğüm dönem içerisinde ve halen DHKP/C örgütü mensuplarının avukatlığını yapan şahıstır. Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet yürütür. DHKP/C örgütünün talimatları doğrultusunda örgüt adına kampanyalar düzenleyen basın açıklamalarında bulunan, örgüt mensuplarının avukatlığını yaparak, gözaltında iken nasıl davranmaları ve direnmeleri gerektiğini (parmak izi vermeme, tükürük örneği vermeme, açlık grevi yapma, hiçbir şekilde ifade vermeyerek susma hakkını kullanma, zorluk çıkarma ve slogan atma vb.) şeklinde uyarılarda bulunarak talimatlara uyulması gerektiği şeklinde bizzat bir görüşmesinde beni bu şekilde uyarmıştır.' şeklinde beyanda bulunmuş, mahkememizdeki beyanlarında da; '... Aynen bu verdiğim ifadeyi, aynen ki doğruluyorum harfiyen böyledir efendim...' şeklinde ifade vermiştir.

Mahkememizce dinlenen gizli tanık [C.B.] beyanlarında; '... Aycan Çiçek, ... Tanığıdım avukatlar bunlardır...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; ELMAS (K) [M.A.nın]

Denizli ilindeki örgütsel faaliyetleriyle ilgili olarak merkez komiteye göndermiş olduğu '05elmasekimgidecek' isimli raporun devamında; 'Acıpayam, Güney ve çevresini sporcu Ayçi ite gezeceğiz. Onun ailesi Güney de oturuyormuş. Onlarla tanıştıracak bizimkilerde de kalırsın dedi. yine ailesinden araba alıp dolaşacağız birlikte, bu gidişimde Ayçi ile program yapacağız. 5) 2 Ekim'de bizim ilişkilerimiz ile birlikte bir piknik yaptık. Ayçi'de geldi. Denizli merkezde Çamlık denilen büyük piknik parkı var orada yaptık. '... demokrat birisiymiş. Ayçi 'iyi birisi. Tanışmak gerekir. [M.Y.nin de] arkadaşı. Bizim avukatların tutuklanma süreçinde desteklemişti.' şeklinde sanık ile ilgili raporun hazırlandığı tespit edilmiştir.

DHKP/C terör örgüt içerisindeki eylem ve faaliyetlerinden dolayı firar olan şahısların ve DHKP/C terör örgütünün silahlı propaganda birliklerinin eylem hazırlığı içinde olan örgüt mensuplarının yakalanmasına yönelik olarak yürütülen soruşturma kapsamında yapılan operasyonda örgütün silahlı kanadında yer alan [G.Ö.] isimli örgüt mensubu Bağcılar İlçesi ... sayılı adreste yakalanmak istendiği esnada görevli güvenlik güçlerine yönelik silahlı saldırı sonucu çıkan çatışmada ölü ele geçirilmiştir. Bahse konu örgüt mensubu şahsın cenazesine katılanların tespitine yönelik yapılan çalışma neticesinde; şüphelinin polisle girdiği çatışmada ölü olarak ele geçirilen örgüt üyesi [G.Ö.nün] taziye evinde olduğu tespit edilmiştir.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, 'Ayçi' kod ismini kullanması, örgütsel talimatla örgüt üyesinin evine taziye evine gitmesi ve örgütün talimatına uyarak (filistin de canlı kalkan) Filistin’e gitmesi, örgütün düzenlemiş olduğu sosyal aktivitelere katılması göz önüne alındığında sanığın bu şekilde DHKP-C silahlı terör örgütü ile organik bağ içine girip hiyerarşik yapısına dahil olduğu, örgüt üyeliği için aranan 'süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk' gerektiren faaliyetlere katıldığı ve örgütün amacı ve menfaatine katkı sağladığı ve bu suretle silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit görülmüştür.

...

[Sanık] AYCAN ÇİÇEK'in üzerine atılı bulunan DHKP-C Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan sübut bulan eylem[ine] uyan 5237 sayılı TCK'nın 314/2. maddesi gereğince; sanık Aycan Çiçek'in örgüt içerisinde kod isim kullanması, örgütün Yurtdışı Merkez Komitesi ile şifreli yazışma yapma yetkisine sahip olması, çözümü yapılan gizli ve örgütsel yazışmalarda isminin geçmesi,

Sanı[ğ]ın örgüte bağlılık derece[s]i, mesle[ğ]i ve konum[u] itibarıyla örgüte sağladı[ğ]ı fayda, böylelikle değerlendirilen kast[ı]nın yoğunluğu, suçun işleniş şekli, meydana gelebilecek tehlikenin boyutu bir bütün olarak dikkate alınarak [sanık] hakkında belirtilen sebeplerle takdiren ve teşditen sanı[ğ]ın [...] 6 Yıl Hapis Cezası İle Cezalandırılma[s]ına, ..."

vii. Başvurucu Ahmet Mandacı yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 29.09.2017 tarihli, 2017/412 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası

açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] mahkememizin 2. celsesinde sanık hakkında; Ahmet MANDACI'yı Çanakkale'de ben kendisinin Gençlik Derneği'nde o zaman ilişkisi olduğunu biliyorum... [S.] vardı bizim [S.A.], o bölgede o ilgileniyordu, buradan şeyde Çanakkale'de böyle bir arkadaşımızın okuduğunu, ondan sonra hukuk işte şeyiyle bürosuyla iletişim kurmak istediğini falan bunları söyledi. Sonra kendisinin staj olarak Halkın Hukuk Bürosu'na geldiğini biliyorum. Ondan sonra yani Ahmet MANDACI birkaç defa ben gözaltındayken hani geldi yanıma, en son zaten alındığımda da mesela gelmiş, ben, görüşmek istemiyorum dedim mesela, böyle bu yönde dilekçe de verdim ve ısrarla ben müvekkilimi görücem bilmem ne halbuki benim böyle bir şeyim yok, isteğim yok ama hani örgüte anlamında mı soracak bir bilgi aktarılması gerekiyor nihayetinde geliyor insanları sıkıştırıyor, herhalde benim ifade ve ondan sonra avukatlarla görüşmek istemiyorum, beni psikolojik olarak baskı altına almak için böyle, (Bir kod ismi kullanıyor mu ?)...Yok onu bilmiyorum, (Ahmet MANDACI ile ilgili olarak bu anlattığın gizli odada yazışma yaptın mı ? Onla ilgili bir rapor yazdın mı ?) ... Ben, Ahmet MANDACI ile ilgili yazı yazmadım...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

DHKP/C terör örgütün silahlı kanadında yer alan [G.Ö.] isimli örgüt mensubu Bağcılar İlçesi ... sayılı adreste yakalanmak istendiği esnada görevli güvenlik güçleri ile giriştiği çatışmada ölü olarak ele geçirilmiştir. Bahse konu örgüt mensubu şahsın cenazesine katılanların tespitine yönelik yapılan çalışma neticesinde; sanık Ahmet MANDACI'nın polisle girdiği çatışmada ölü olarak ele geçirilen örgüt üyesi [G.Ö.yü] taşıyan cenaze aracının yanında yer aldığı tespit edilmiştir.

Sanık Ahmet MANDACI'nın, DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden dolayı farklı tarihlerde yakalanarak gözaltına alınan ve cezaevinde tutuklu bulunan şüphelilerin 50 (ELLİ) defa adli işlemlerinde yer aldığı tespit edilmiştir. Her ne kadar bu tür işlemlerde bulunmak bir avukatın asli vazifesi olsa da sanığın adli işlemlerde yanında yer aldığı şüphelilerin DHKP/C terör örgütü şüphelileri olması, sanığın DHKP/C terör örgütünün Hukuk alan yapılanması Halkın Hukuk Bürosu tarafından örgütün talimatları doğrultusunda hareket ettiğini göstermektedir.

Örgüte yönelik yapılan operasyonda ele geçirilen SD kart içerisinde; 24-herkesicinl' isimli dosya, HHB (Halkın Hukuk Bürosu)'de çalışan örgüt üyesi bir avukat tarafından Yurtdışı Merkez Komiteye gönderilen rapor içeriğinde; '... stj. av. ahmet, ... gözaltına alındılar, ahmet, ... arkadaşlarına destek olmak için alındılar.' şeklinde rapor yazılmıştır. Raporda sanığın, diğer örgüt mensubu iddiası ile hakkında işlem yapılan kişilere destek olmak için gözaltına alındığı belirtilmiştir.

Dosyadaki Dijital İnceleme Tutanağı incelendiğinde DHKP/C terör örgütü üyesi olup da güvenlik güçlerimizle girişilen silahlı çatışmada öldürülen kişilerin anma törenleri, örgüt tarafından sahiplenilen kişilerle ilgili basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler yapılmıştır.

Yukarıda detayı verilen Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2018/512E, 2019/370K sayılı ilamında; Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır... Yardım fiilleri örgüte silah sağlama ve terörün finansmanı dışında tahdidi olarak sayılmamıştır. Her ne surette olursa olsun örgütün hareketlerini kolaylaştıran ve yaşantısını sürdürmeye yönelik eylemler yardım kapsamında görülebilir (Yargıtay Ceza

Genel Kurulu 11.11.1991 tarih, Esas 9-242, Karar 305). Yardım teşkil eden hareketin başlı başına suç teşkil etmesi gerekmez. Yardım bir kez olabileceği gibi birden çok şekilde de gerçekleşebilir. Ancak yardım teşkil eden faaliyetlerde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk var ise örgüt üyesi olarak da kabul edilebilecektir...' şeklinde karar vermiş, örgüt üyeliği ile örgüte yardım suçu arasındaki ince çizgi detaylı şeklide açıklanmıştır. İki suç arasındaki fark 'devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk' unsurlarının değerlendirilmesi ile anlaşılacaktır.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütü şüphelilerinin adli işlemlerinde bulunması, örgüt mensubunun cenazesini taşıyan aracın yanında bulunması, örgütsel basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler bir bütün olarak değerlendirildiğinde; Sanığın yukarıda sayılan eylemleri her ne kadar örgüt üyeliği içinde değerlendirilse de, sanığın, bu faaliyetlerinde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk unsurunun devam ettiğine dair dosyada bir delilin olmaması, aksine sanığın Çanakkale'ye taşınma iradesi göstererek bu faaliyetlere devam etmediğini gösterir delil olması göz önüne alınarak sanığın bu suretle 'Örgüte Bilerek ve İsteyerek Yardım Etme' suçunu işlediği sabit görülmüştür."

viii. Başvurucu Yağmur Ereren Evin yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 12.09.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 13. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.09.2017 tarihli, 2017/559 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] sanık ile ilgili detaylı şekilde beyanda bulunmuş, mahkememizin 2. celsesinde, sanık hakkında; Evet, Yağmur ERENEN'i de İstanbul'dan kendisi, Halkın Hukuk Bürosu'ndan tanıyorum, ondan sonra kendisi örgütün merkez komite üyesi [F.E.] var, onun yeğeni olduğunu biliyorum... Evet, bunu biliyorum, ondan sonra biraz önce anlattığım gibi adli benim işlerimle ilgili yardımcı olmuştu birkaç defa, [O.A.] söylemişti onun yardımcı olacağını, onları biliyorum, onun dışında birkaç defa boykot zamanı onu görmüştüm, Berkin Elvan boykotunda o da vardı, bu şeyde Okmeydanında düzenlenen Halk Cephesinin düzenlediği bir eylemdi, orada vardı kendisi, bunları görmüştüm, hatırladığım bunlar...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

DHKP/C terör örgütü tarafından Berkin ELVAN isimli şahsın sahiplenildiği, 'Berkin ELVAN adına adalet aramak' adı altında birçok silahlı bombalı saldırı, yürüyüş ve gösteri düzenlendiği, bu gösterilerden biri olan 13 Mart 2015 tarihinden yapılan BOYKOT adı altında düzenlenen korsan gösteriye katılanların tespitine yönelik yapılan çalışma neticesinde; şüphelinin 13.03.2015 günü Halk Cephesi organizesinde gerçekleşen bahse konu eyleme katıldığı tespit edilmiştir.

Dosyadaki Dijital İnceleme Tutanağı incelendiğinde DHKP/C terör örgütü üyesi olup da güvenlik güçlerimizle girişilen silahlı çatışmada öldürülen kişilerin anma törenleri, örgüt tarafından sahiplenilen kişilerle ilgili basın açıklamalarında bulunduğuna dair tespitler yapılmıştır.

DHKP/C terör örgütünün legal yapılanması olan TAYAD (Tutuklu Aileleri Yardımlaşma Derneği) DHKP/C terör örgütü içerisindeki faaliyetlerinden ötürü tutuklu bulunan şahıslara

destek olmak amacıyla kurulan yapının faaliyeti içerisinde bulunduğuna dair tespitin olduğu,

DHKP/C terör örgüt içerisindeki eylem ve faaliyetlerinden dolayı firar olan şahısların ve DHKP/C terör örgütünün silahlı propaganda birliklerinin eylem hazırlığı içinde olan örgüt mensuplarının yakalanmasına yönelik olarak 2015/93908 sayılı soruşturma kapsamında yapılan operasyonda yakalanmak istendiği esnada görevli güvenlik güçlerine yönelik silahlı saldırı sonucu çıkan çatışmada ölü ele geçirilen örgüt mensubu [G.Ö.] ile ilgili adli tıp kurumu önünde '[G.Ö.] Ölümsüzdür Tayadlı Aileler' yazılı pankartı tuttuğu tespit edilmiştir.

Yukarıda detayı verilen Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2018/512E, 2019/370K sayılı ilamında; Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır... Yardım fiilleri örgüte silah sağlama ve terörün finansmanı dışında tahdidi olarak sayılmamıştır. Her ne surette olursa olsun örgütün hareketlerini kolaylaştıran ve yaşantısını sürdürmeye yönelik eylemler yardım kapsamında görülebilir (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 11.11.1991 tarih, Esas 9-242, Karar 305). Yardım teşkil eden hareketin başlı başına suç teşkil etmesi gerekmez. Yardım bir kez olabileceği gibi birden çok şekilde de gerçekleşebilir. Ancak yardım teşkil eden faaliyetlerde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk var ise örgüt üyesi olarak da kabul edilebilecektir...' şeklinde karar vermiş, örgüt üyeliği ile örgüte yardım suçu arasındaki ince çizgi detaylı şeklide açıklanmıştır. İki suç arasındaki fark 'devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk' unsurlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütünün hapishane sorumluları ile arasındaki bağlantıyı sağlayan, hapishanedeki tutuklu ve hükümlülere örgüt talimatlarını ileten ve Kuryelik yapan, Halkın Hukuk Bürosu adı altındaki Avukatlık yapılanmasına dahil faaliyet göstermesi, örgütün düzenlemiş olduğu korsan gösteriye katıldığına dair tespitler, örgüt adına pankart taşıması bir bütün olarak değerlendirildiğinde; Sanığın yukarıda sayılan eylemleri her ne kadar örgüt üyeliği içinde değerlendirilse de, sanığın, bu faaliyetlerinde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk unsurunun devam ettiğine dair dosyada bir delilin olmaması göz önüne alınarak sanığın bu suretle 'Örgüte Bilerek ve İsteyerek Yardım Etme' suçunu işlediği sabit görülmüştür."

ix. Başvurucu Yaprak Türkmen yönünden yapılan değerlendirme şöyledir:

"DHKP/C Terör Örgütü içerisinde leğal görünün altında illegal faaliyette bulunduğu iddiası ile Halkın Hukuk Bürosu avukat yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturmada kapsamında sanık 18.12.2017 tarihinde gözaltına alınmış, İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 20.12.2017 tarihli, 2017/551 Sorgu sayılı dosyasında 'Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma' suçundan hakkında tutuklama kararı verilmiş akabinde de mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Soruşturma aşamasında etkin pişmanlık kapsamında beyanlarına başvurulan Tanık [B.E.] beyanlarında; '... 2013 yılında yapılan operasyonda yakalanarak haklarında işlem yapılan Halkın Hukuk Bürosu avukatlarının gözaltına alınan şüphelilerle OHAL kapsamında görüşmeleri kısıtlandığından, operasyonda gözaltına alınmayan yine Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet gösteren Özgür YILMAZ, Yaprak TÜRKMEN, Yağmur EREREN, ..., Ayçan ÇİÇEK, Süleyman GÖKTEN, ..., Ahmet MANDACI, ..., Engin GÖKOĞLU, Aytaç ÜNSAL, ... isimli avukatlar gözaltında alınan örgüt mensuplarıyla görüşmeye gelmektedirler. Örgütün Türkiye Komitesinin onaylamadığı bir avukat Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet

gösteremez, örgüt istemeden ayrılmaları da mümkün değildir. ... Adalet Okulu: HBB yapılanmasına bağlı olarak 2015 veya 2016 yıllarında kuruldu. İstanbul Çağlayan'da ve Ankara'da ofisleri bulunmakta, sorumlusunun HBB avukatlarından [G.D.] olduğunu biliyorum. Ankara ilindeki merkezin HBB alt katında faaliyet gösterdiğini duydum. Adalet Okulunun amacı, örgütün hukuk biriminin ihtiyacı olan avukatları örgütün görüş ve stratejisi doğrultusunda eğitmektir. Buraya Hukuk Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler gelmektedir. İstanbul ve Ankara illerinde bulunan HBB içerisinde faaliyet gösteren avukatlar burada öğrencilere eğitim vermektedirler. Buralara gelecek öğrencilerin örgütlü olması veya olmaması önemli değildi, öğrencileri kendileri belirler, seçilen öğrenciler öğrenim görmüş oldukları Üniversitelerde Adalet Okulunun propagandasını yaparlardı. Kendi okullarını bitirdikten sonra HHB içerisinde görev yapmaları istenirdi, kurulma amacı ve işleyişi bu şekilde idi.' şeklinde beyanda bulunmuş, mahkememizin 2. celsesinde, sanık hakkında; '... (Evet, Yaprak TÜRKMEN kod ismi kullanır mı ?) ... Kullanıp kullanmadığını bilmiyorum ... Yaprak TÜRKMEN, şimdi konusunu hatırlamıyorum ama bizim bir basın toplantısı düzenlememiz gerekiyordu, Halk Cephesi olarak karar alınmıştı, ondan sonra bu toplantıda o zaman yine [O.A.] vardı, [O.A. ve E.T.] vardı evet, ikisi, bunlar basın toplantısında Yaprak TÜRKMEN'in konuşmasını istemişlerdi, ondan sonra Yaprak TÜRKMEN ... 2015 yılındaydı derneğinde yapmıştık yine ama konusunu şu an için hatırlayamıyorum... (Halk Meclisi bir karar aldı, kim karar aldı ? Halk Cephesi) ... Halk Cephesi ... O dönemde evet onlar istenmişti yapıp yapmasını, kendisi de mesela ben işte daha yeni oldum konuşamayacağını, çekinmeyi falan söylemişti, akabinde basın toplantısı gerçekleşmişti ama kendisinin yapıp yapmadığını şuan için hatırlamıyorum ...' şeklinde beyanda bulunmuştur.

Soruşturma aşamasında Gizli tanık İREM KIVRAK'ın 18.08.2017 tarihli ifadesinin ilgili kısmında; 'Halkın Hukuk Bürosu isimli yapılanma Çağlayanda bulunmaktadır. DHKP/C terör örgütü kapsamında faaliyet yürüten şahısların gözaltı ve adli davalarını takip ederler gönüllü siyasi avukatlık yaptıklarını biliyorum ilk bakışta legal bir yapılanma gibi gözükse de öyle bir kurum değildir. DHKP/C terör örgütünde hangi alan olursa olsun faaliyet yürüten istisnasız herkes başı sıkıştığında gözaltına alındığında Halkın Hukuk Bürosu avukatlarını ister Halkın Hukuk Bürosu bizim için bir kurtarıcı olarak görülmektedir. DHKP/C örgüt mensubu şahısların gözaltına alınmaları halinde savcılık ve mahkeme aşamalarında müdafi olarak bulunmaya çalışırlar. Amaçları gözaltında bulunan şüphelinin konuşmasını önlemek ve örgütün sırlarını deşifre etmesini engellemektir... Halkın Hukuk Bürosu içerisinde faaliyet gösteren avukatlar şunlardır; Özgür YILMAZ, ... Yaprak TÜRKMEN, ... isimli şahıslardır...' şeklinde ifade vermiştir.

DHKP/C terör örgüt içerisindeki eylem ve faaliyetlerinden dolayı firar olan şahısların ve DHKP/C terör örgütünün silahlı propaganda birliklerinin eylem hazırlığı içinde olan örgüt mensuplarının yakalanmasına yönelik olarak 2015/93908 sayılı soruşturma kapsamında yapılan operasyonda yakalanmak istendiği esnada görevli güvenlik güçlerine yönelik silahlı saldırı sonucu çıkan çatışmada ölü ele geçirilen örgüt mensubu [G.Ö.] ile ilgili adli tıp kurumu önünde '[G.Ö.] Ölümsüzdür Tayadlı Aileler' yazılı pankartı tuttuğu tespit edilmiştir.

Yukarıda detayı verilen Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2018/512E, 2019/370K sayılı ilamında; Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır... Yardım fiilleri örgüte silah sağlama ve terörün finansmanı dışında tahdidi olarak sayılmamıştır. Her ne surette olursa olsun örgütün hareketlerini kolaylaştıran ve

yaşantısını sürdürmeye yönelik eylemler yardım kapsamında görülebilir (Yargıtay Ceza Genel Kurulu 11.11.1991 tarih, Esas 9-242, Karar 305). Yardım teşkil eden hareketin başlı başına suç teşkil etmesi gerekmez. Yardım bir kez olabileceği gibi birden çok şekilde de gerçekleşebilir. Ancak yardım teşkil eden faaliyetlerde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk var ise örgüt üyesi olarak da kabul edilebilecektir...' şeklinde karar vermiş, örgüt üyeliği ile örgüte yardım suçu arasındaki ince çizgi detaylı şeklide açıklanmıştır. İki suç arasındaki fark 'devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk' unsurlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toplanan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın, tanık beyanlarına göre, DHKP-C terör örgütü şüphelilerinin adli işlemlerinde bulunması, bir kısım örgüt mensubu avukatların yasaklanması sonrasında örgüt ile şüpheli, tutuklular arasında kuryelik yapması, örgütün düzenlemiş olduğu toplantılara katıldığına dair tespitler, örgüt üyesinin isminin yer aldığı pankartı taşıdığına dair tespitler bir bütün olarak değerlendirildiğinde; sanığın yukarıda sayılan eylemleri her ne kadar örgüt üyeliği içinde değerlendirilse de, sanığın, bu faaliyetlerinde devamlılık, çeşitlilik veya yoğunluk unsurunun devam ettiğine dair dosyada bir delilin olmaması göz önüne alınarak sanığın bu suretle 'Örgüte Bilerek ve İsteyerek Yardım Etme' suçunu işlediği sabit görülmüştür."

26. Mahkûmiyet kararlarına karşı hem tüm başvurucular hem de terör örgütüne yardım etme suçundan verilen hükümler aleyhine Başsavcılık tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (Daire) dosya üzerinden yaptığı inceleme sonucunda 8/10/2019 tarihinde istinaf başvurularının esastan reddine karar vermiştir.

27. Daire kararına karşı başvurucular temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucular; temyiz talebinde -diğerlerinin yanı sıra- İKM'de ele geçirilen dijital materyallerin delil niteliğine ilişkin olarak bilişim uzmanı olduğu belirtilen kişiden rapor alındığını, bu raporda materyallerin kendilerine verilmediğini, bu nedenle materyaller üzerinde inceleme yapılamadığını, delil torbalarının açılması sırasında kendileri ya da müdafilerinin hazır bulunmadığını, materyallerin HASH değerlerinin elkoyma işleminden 167 gün sonra hesaplanmaya başlandığını, aradan geçen sürede verilerin değiştirilip değiştirilmediğinin kesin olarak söylenemeyeceğini, delil bütünlüğünün bozulduğunu, hükme esas alınan raporda eksiklik ve tutarsızlıklar olduğu değerlendirmelerine yer verildiğini, dolayısıyla tanık B.E.nin beyanları alınarak dijital verilerin incelenmesine dair düzenlenen raporun hükme esas alınamayacağını ileri sürmüştür.

28. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesi 3/9/2020 tarihinde başvurucular Özgür Yılmaz, Behiç Aşcı, Aytaç Ünsal, Aycan Çiçek, Engin Gökoğlu ve Süleyman Gökten yönünden verilen esastan ret kararlarının onanmasına; başvurucular Ahmet Mandacı, Yaprak Türkmen ve Yağmur Ereren Evin yönünden verilen esastan ret kararlarının da 5237 sayılı Kanun'un 58. maddesinin (9) numaralı fıkrasının uygulanmasına dair ibarenin başvurucular hakkındaki hükümlerden çıkartılması suretiyle düzeltilerek onanmasına karar vermiştir.

29. Yargıtay kararında başvurucuların avukatlık faaliyetlerinin suç delili olarak kabul edilemeyeceğine dair temyiz itirazları hakkında şu değerlendirmelerde bulunulmuştur:

"1- Savunma Makamı Olarak Avukatlık Mesleği;

Avukatlık görevi kamu hizmeti niteliğinde serbest bir meslektir. Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder. (Avukatlık Kanunu 1. md.) Nitekim, avukatlar ceza kanunumuza göre yargı görevi yapanlar sınıfında kabul edilmiştir.

(TCK md. 6/1-d) Dolayısıyla görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında, bu suçların hakimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanacaktır. (A.K. 57. md) görev sırasında veya görevden dolayı işledikleri suçlar nedeniyle de özel soruşturma statüsüne tabidirler.(m.58)

Yargının kurucu unsurlarından birisi olan savunma makamını temsil eden avukatlık mesleği, kişiye sağladığı hak ve yetkilerinin yanında sorumluluk da yüklemektedir. Avukatlığın amacı hukuki münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki meselede anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derece yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır. Avukat bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetinede kişilerin yararlanmasına tahsis eder (A.K. 2. md). Mesleğin onuruyla bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşmez (A.K. 11. md). Avukatlık görevi ifa edilirken; avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleriyle meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunmak, görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmamak yasaklı hallerden olup disiplin cezası gerektiren eylemler olarak tanımlanmıştır (A.K. 134. md).

Ceza Kanununumuza göre, sınırları yasa ile çizilen görevin ifası hukuka uygunluk nedenidir (TCK 24/1). Görevin kötüye kullanılması halinde bu sorumsuzluk hali geçerli olmayacaktır. Nitekim temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanımı Anayasamızın 14. maddesiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 17. maddesinde yasaklanmıştır. Herhangi bir terör örgütü mensubunun Avukatlık görevi kapsamında savunmasını üstlenmek meşru olup yasalarca yasaklanmış hallerden değildir. Ancak avukatların müvekkiliyle özdeşleşmesi, savunma hakkını aşar biçimde müvekkilinin bireysel hak ve hukukunu korumaktan ziyade terör örgütünü ve diğer mensuplarını koruyucu davranışta bulunmak, müvekkillerini güvenlik güçlerine ve yargı merciilerine karşı yasa dışı eylemlere yöneltmek fiillerinin görevle bağdaşmayacağı tartışmadan vareste olup, görevin ifası kapsamında değerlendirmeye olanak bulunmamaktadır."

30. Yargıtay kararında bazı başvurucular yönünden hükme esas alınan dijital materyallere yönelik itirazlar hakkında şu tespitlerde bulunulmuştur:

"2- Hükme Esas Alınan Delillerin Hukuka Aykırı Şekilde Elde Edildiğine İlişkin ve Diğer Usuli İtirazlar;

Bilgisayarlarda, bilgisayar proğramlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma CMK 134. maddesinde düzenlenmiştir. Soruşturma tarihinde yürürlükte bulunan madde içeriğine göre; bilgisayar kütüklerinin şifresinin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması halinde gerekli kopyalarının alınabilmesi için bu araç ve gereçlere el konulabilir. Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir. Bilgisayar kütüklerine el koyma işlemi sırasında sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır. İstemesi halinde, bu yedekten bir kopya çırakılarak şüpheliye ve vekiline verilir. Genel kural bu şekilde olmakla birlikte 15 Temmuz 2016 yılında FETÖ/PDY mensupları tarafından gerçekleştirilen darbeye teşebbüs suçu nedeniyle Anayasa hükümleri doğrultusunda ülke genelinde olağanüstü hal ilan edilmiş ve bu süreçte uygulanacak hükümlere ilişkin KHK'lar çıkarılmıştır. 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinde;

MADDE 3- (1) 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, 12.04.1991

tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından, olağanüstü halin devamı süresince;

...

e) Cumhuriyet savcısı hazır olmaksızın konut, işyeri veya diğer kapalı yerlerde arama yapabilmek için o yer ihtiyar heyetinden veya komşulardan bir kişi bulundurulur.

j) '5271 sayılı Kanunun 134. maddesi uyarınca bilgisayarlarda, bilgisayar proğramlarında ve kütüklerinde yapılacak arama, kopyalama ve elkoyma işlemlerine, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından da karar verilebilir. Bu karar, beş gün içinde görevli hakimin onayına sunulur. Hakim, kararını elkoymadan itibaren on gün içinde açıklar; aksi halde elkoyma kendiliğinden kalkar. Kopyalama ve yedekleme işleminin uzun sürecek olması halinde bu araç ve gereçlere elkonulabilir. İşlemlerin tamamlanması üzerine elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir.' Düzenlemelerine yer verilmiştir. Arama sırasında ilgililer dışında 2 kişi bulundurulma zorunluluğunun bir kişiye indirilmesi karşısında, ayrıca darbeye teşebbüs suçu nedeniyle; suça iştirak edenler ya da bu örgüt mensubu oldukları gerekçesiyle çok sayıda kişi hakkında soruşturma ve kovuşturma işlemleri başlatılmış olup, binlerce bilgisayar ve dijital delillere el konulmuştur. Bu delillerin incelenmesi için normal koşullar dışında uzunca bir zamandiliminin gerekeceği, el konma anında kopya alıp ilgilisine teslim etme imkanı bulunmamasına göre; suç tarihindeki mevzuata göre yapılan işlemde açık bir şekilde hukuka aykırılık görülmemiştir."

31. Yargıtay kararında başvuruculardan Özgür Yılmaz, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Süleyman Gökten, Aytaç Ünsal ve Aycan Çiçek hakkında şu değerlendirmelere yer verilmiştir:

"[Sanık] Özgür Yılmaz hakkında İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin 2014/117 esas sayılı dosyasında da DHKP/C silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan yargılama yürütüldüğünün anlaşılmış olması karşısında her iki dosyaya konu eylemler arasında hukuki ve fiili kesinti oluşup oluşmadığı değerlendirilerek sonucuna göre İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin 2014/117 esas sayılı dosyasında bu [sanık] bakımından açılan davaların reddine karar verilmesi mümkün görülmüştür.

Yargılama sürecindeki usuli işlemlerin kanuna uygun olarak yapıldığı, hükme esas alınan tüm delillerin hukuka uygun olarak elde edildiğinin belirlendiği aşamalarda ileri sürülen iddia ve savunmaların temyiz denetimini sağlayacak biçimde eksiksiz olarak sergilendiği, özleri değiştirmeksizin tartışıldığı, vicdani kanının kesin, tutarlı ve çelişmeyen verilere dayandırıldığı, sanıkların avukatlık görevi kapsamı dışında örgütü gizleme faillerinin yakalanmasını engelleme soruşturma organlarını yanıltma ve direnme yönünde telkinde bulunma, adli olaylarla ilgili örgüt üst düzey yöneticilerine rapor verme, terör örgütü mensuplarının cenazelerine, anma toplantı ve yasa dışı gösterilere katılma, örgüt faaliyeti çerçevesinde düzenlenen yurtdışında gerçekleştirilen konferanslara konuşmacı ya da dinleyici olarak katılma kod ismi kullanma cezaevindeki örgüt mensuplarına kuryelik yapma şeklindeki eylemlerin örgütsel faaliyet olduğuna dair kabul doğrultusunda suçun nitelendirildiği ve kanunda öngörülen suç tipine uyduğu, yaptırımların kanuni bağlamda şahsileştirilmek suretiyle uygulandığı anlaşılmakla; sanıklar ve müdafilerinin temyiz dilekçelerinde ileri sürdükleri nedenler yerinde görülmediğinden CMK'nın 302/1. maddesi gereğince temyiz davalarının esastan reddiyle hükümlerin ONANMASINA"

32. Anılan kararda başvurucular Ahmet Mandacı ve Yaprak Türkmen yönünden ise şu değerlendirmelere yer verilmiştir:

"Sanıklar Ahmet Mandacı ... hakkında sonuç cezanın 3 yıl 1 ay 15 gün yerine 2 yıl 13 ay 15 gün olarak eksik tayini ve sanık Yaprak Türkmen'in mahkeme kabulünde yer alan eylemlerinin silahlı terör örgütüne üye olmak suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfının tayininde hataya düşülmek suretiyle silahlı terör örgütüne yardım suçundan hüküm kurulması aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

33. 5237 sayılı Kanun'un "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma" başlıklı 220. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 2/7/2012 – 6352/85 md.) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir."

34. 5237 sayılı Kanun'un "Silâhlı örgüt" başlıklı 314. maddesi şöyledir:

"(1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır. "

35. 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "Cezaların artırılması" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"3 ve 4 üncü maddelerde yazılı suçları işleyenler hakkında ilgili kanunlara göre tayin edilecek hapis cezaları veya adlî para cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur."

36. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve elkoyma" başlıklı 134. maddesinin olay tarihinde yürürlükte bulunan hâli şöyledir:

"(1) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine hâkim tarafından karar verilir.

(2) Bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere elkonulabilir. Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir.

(3) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır.

(4) İstemesi halinde, bu yedekten bir kopya çıkarılarak şüpheliye veya vekiline verilir ve bu husus tutanağa geçirilerek imza altına alınır.

(5) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoymaksızın da, sistemdeki verilerin tamamının veya bir kısmının kopyası alınabilir. Kopyası alınan veriler kâğıda yazdırılarak, bu husus tutanağa kaydedilir ve ilgililer tarafından imza altına alınır."

37. 5271 sayılı Kanun'un "Delilleri takdir yetkisi" başlıklı 217. maddesi şöyledir:

"(1) Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdanî kanaatiyle serbestçe takdir edilir.

(2) Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir."

38. İsnadı (suçlamayı) öğrenme hakkına ilişkin ulusal hukuk kaynakları için bkz. T.K. [1. B.], B. No: 2019/7210, 28/12/2021, §§ 15, 17.

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

39. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes davasının, … cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, adil, … görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

40. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında hakkaniyete uygun yargılanmanın temel unsurlarından birinin de yargılamanın çelişmeli olmasına (Rowe ve Davis/Birleşik Krallık [BD], B. No: 28901/95, 16/2/2000, § 60) dikkat çektikten sonra Sözleşme'deki hakların etkili bir biçimde korunması için davaya bakan mahkemelerin tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi olduğunu belirtmektedir (Dulaurans/Fransa, B. No: 34553/97, 21/3/2000, § 33).

41. AİHM'e göre silahların eşitliği ilkesi ise taraflara, talep ve açıklamalarını diğer tarafa nazaran dezavantajlı olmayacak şekilde ileri sürebilmeleri için fırsat verilmesini gerektirmektedir (Kress/Fransa, B. No: 39594/98, 7/6/2001, § 72).

42. İsnadı (suçlamayı) öğrenme hakkına ilişkin uluslararası hukuk için bkz. Ali Kemal Tekin [1. B.], B. No: 2014/875, 2/2/2017, §§ 24-31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

43. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucular Ahmet Mandacı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Özgür Yılmaz ve Süleyman Gökten Yönünden Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkelerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruculların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

44. Başvurucular, İKM'de ele geçirilen dijital materyaller mahkeme huzuruna getirtilmeden ve bağımsız bilirkişi raporu alınmak üzere kendilerine verilmeden bu materyaller üzerinde tanık B.E.nin beyanları doğrultusunda kolluk tarafından düzenlenen raporun mahkûmiyet kararına esas alınması nedeniyle adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri

sürmüşlerdir.

45. Bakanlık görüşünde, kabul edilebilirlik incelemesinde iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Esas yönünden ise ilgili mevzuata ve konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihatlarına yer verilerek başvuru incelenirken Anayasa'nın, anılan mevzuat ve içtihatların yanı sıra somut olayın kendine özgü şartlarının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

46. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında bireysel başvuru formunda ileri sürdükleri iddiaları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

47. Anayasa’nın 36. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

48. Başvurucuların iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri yönünden incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

49. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

50. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes iddia, savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak iddia ve savunma hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (Gökay Dayan [2. B.], B. No: 2014/12206, 21/9/2017, § 21).

51. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "... ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de Anayasa’nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine Anayasa’nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir. Bu itibarla anılan ilkelerin adil yargılanma hakkının kapsam ve içeriğine dâhil olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Anılan ilkelere uygun yürütülmeyen bir yargılamanın hakkaniyete uygun olması olanaklı değildir (Ruhşen Mahmutoğlu [1. B.], B. No: 2015/22, 15/1/2020, § 56).

52. Ceza davasında ulaşılması hedeflenen temel amaç, maddi gerçeğin adil yargılanma hakkına uygun olarak ortaya çıkarılmasıdır. Çelişmeli yargılama ilkesi, bu amacın gerçekleştirilmesinin en önemli unsurlarındandır. Anılan ilke taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla ceza davalarında mahkemenin kararını etkilemek amacıyla dosyaya sunulan

görüş ve delillerden sanığın haberdar olmasına, bunlara karşı etkili bir şekilde karşı çıkmasına fırsat verilmesi gerekir (Tahir Gökatalay [2. B.], B. No: 2013/1780, 20/3/2014, § 25; Cezair Akgül [1. B.], B. No: 2014/10634, 26/10/2016, §§ 27-31).

53. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir (Yaşasın Aslan [2. B.], B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32). Bu usul güvencesi gereğince uyuşmazlığın her iki tarafına da savunmasının temel dayanağı olan delilleri sunma imkânı tanınmasını kapsamaktadır (Yüksel Hançer [1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, § 18).

54. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi kural olarak yargılamayı yürüten mahkemeye aittir (Mustafa İbiş [1. B.], B. No: 2015/13089, 17/7/2018, § 35). Bu konuda değerlendirme yapmak Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin usule ilişkin imkânlar konusunda taraflardan birinin diğerine nazaran dezavantajlı bir konuma düşürülüp düşürülmediğini denetleme görevi bulunmaktadır.

55. Silahların eşitliği ilkesi kapsamında yapılacak inceleme, başvuru konusu yargılamanın bir bütün olarak adil olup olmadığının değerlendirilmesidir (Yüksel Hançer, § 19).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

56. Somut olayda, Başsavcılığın yazılı arama emri üzerine İKM'de ele geçirilen, sonrasında hâkim kararı doğrultusunda kolluk görevlileri tarafından imajları alınıp çözümlenen dijital materyallerde örgüte ve başvuruculara ait bazı veriler bulunduğu tespit edilmiş ve bu veriler tanık B.E.ye kolluk aracılığıyla gösterilerek onun beyanları doğrultusunda veriler hem başvurucularla hem de anılan örgüte mensup olduğu iddiasıyla haklarında soruşturma/kovuşturma yürütülen diğer kişilerle ilişkilendirilmiştir. Ele geçirilen bu materyallere ve İKM'de yakalanan kişilere ilişkin dava ise İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/57 sayılı dosyasında görülmektedir (bkz. §§ 7-10).

57. Tanık B.E.nin hazır bulunduğu duruşmada başvuruculaların müdafii bu tanığın beyanının alınmasından önce söz konusu materyallerin ele geçirilip incelenmesi sürecine dair tutanaklar ile bu materyallerin asıllarının ilgili mahkemeden getirtilerek kendilerine verilmesini, yapacakları inceleme üzerine savunmalarını hazırladıktan sonra tanık B.E.nin ifadesinin alınmasını talep etmiştir. Mahkeme ise dijital raporun yeterli olduğu gerekçesiyle bu talebi reddetmiş, gerekçeli kararda buna ek olarak söz konusu materyallerin farklı bir mahkemedeki yargılamaya da konu olup o mahkemenin adli emanetinde bulunduğunu, müdafilerin materyalleri ilgili mahkemeden talep etme olanakları olduğu hâlde alıp incelemediklerini belirtmiştir (bkz. §§ 17, 19, 25). Gerçekten de başvuruculaların da vekili olan Av. Çiğdem Akbulut tarafından İstanbul 18. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/57 sayılı dosyasında görülmekte olan davada ilgili mahkeme -hükme esas alınan dijital materyalleri de kapsayıp kapsamadığı tespit edilememekle birlikte- adli emanette bulunan dijital materyallerin anılan avukata verilmesine dair ara karar vermiş ve bu karar doğrultusunda bazı materyallere ait imajlar anılan avukata teslim edilmiştir (bkz. § 11). Yargıtay ise ülke genelinde yürütülen soruşturmalardaki dijital veri yoğunluğu ve mevzuat hükümleri gereği el konulma anında imaj örneklerinin verilmemesinde açık bir hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (bkz. § 30).

58. Buna göre öncelikle başvuruya konu delil toplatılması talebinin reddi kararının geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığı incelenmelidir. Talebe konu dijital materyallerin asıllarının farklı bir soruşturmada ele geçirilerek adli emanete alınması ve o soruşturma sonucu açılan dava dosyasında bu materyallerin incelenmesine izin verilmesi karşısında başvuruculaların iddialarını kendi imkânlarıyla ispat etmeleri olanaklı olduğu hâlde başvuruculaların veya müdafilerinin bu materyalleri ilgili mahkemeden talep ettiklerine ve materyallerin kendilerine verilmediğine dair bilgi ya da belge sunmamaları da gözetildiğinde, Mahkemece materyallerin ve bu materyallerin incelenmesi sürecine dair belgelerin ilgili mahkemeden getirtilmesi talebinin, anılan belgelerin ve materyallerin diğer mahkemeden talep edilme olanağı bulunduğu ve alınan dijital raporun yeterli olduğu gerekçesiyle reddedilmesinin geçerli bir nedene dayanmadığı söylenemez.

59. Öte yandan Mahkeme; başvurucular Özgür Yılmaz, Engin Gökoğlu, Behiç Aşcı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Süleyman Gökten ve Ahmet Mandacı hakkında verdiği mahkûmiyet kararlarında, başvuruculara atılı suçların sübutu ve temel cezaların belirlenmesi açısından bu materyallerden elde edilen delillerin yanı sıra soruşturma ve kovuşturma evresinde toplanan başkaca delillere de dayanmıştır (bkz. § 25). Dolayısıyla söz konusu materyallerden elde edilen verilerin anılan başvurucular hakkında kurulan hükümler açısından tek veya belirleyici delil olarak kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Yargıtay da bu başvurucular hakkında söz konusu verilerin yanı sıra diğer delillere de atıfta bulunarak mahkûmiyet kararlarını onamıştır (bkz. §§ 29, 31).

60. Bununla birlikte anılan talebin reddedilmesi sebebiyle savunma anlamında karşılaşılan zorlukları telafi eden imkânların başvuruculara sağlanıp sağlanmadığı da önem taşımaktadır.

61. Başvurucular, duruşmada kendilerine okunan rapor içeriğine ve bu raporun oluşturulması sırasında ifadesi alınan tanık B.E.nin beyanlarına karşı müdafilerinin de hazır bulunduğu celsede itirazlarını ileri sürme fırsatı da bulmuşlardır (bkz. § 18). Bu durumda başvuruculaların söz konusu dijital materyallerin asılları ile bunların elde edilip incelenmesi sürecine dair belgelerin Mahkeme huzuruna getirtilmesi talebinin reddedilmesinin başvuruculaları iddia makamı karşısında zayıf bir duruma düşürmediği kanaatine varılmıştır. Buna göre bu talebin reddedilmesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelemediği sonucuna ulaşılmıştır.

62. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Ahmet Mandacı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Özgür Yılmaz ve Süleyman Gökten yönünden Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen Yönünden İsnadı (Suçlamayı) Öğrenme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruculaların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

63. Başvurucular; haklarında terör örgütü üyesi olma suçundan kamu davası açıldığını ve Başsavcılığın esas hakkındaki mütalaasında da bu suçtan cezalandırılmalarının talep edildiğini, yargılama neticesinde ise farklı bir suçtan -terör örgütüne yardım etme- ceza verildiğini, isnat edilen suçun niteliği değişmesine rağmen ek savunmalarının alınmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

64. Bakanlık görüşünde, kabul edilebilirlik incelemesinde iddiaların kanun yolu şikâyeti

niteliğinde olup olmadığının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Esas yönünden ise konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihatlarına yer verilerek başvuru incelenirken söz konusu içtihatların yanı sıra somut olayın kendine özgü şartlarının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

65. Başvurucular; Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında, bireysel başvuru formunda ileri sürdükleri iddiaları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

66. Başvurucuların iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkıyla bağlantılı olarak isnadı öğrenme hakkı yönünden incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

67. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan isnadı (suçlamayı) öğrenme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

68. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir. Savunma hakkının sağladığı güvenceler esasen adil yargılanma hakkı içinde yer almaktadır. Savunma hakkı, hukuk devleti ilkesinin gereklerinden ve adil yargılanma hakkının önemli güvencelerinden biri olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde ayrıca ifade edilmiştir (Ali Kemal Tekin, § 40).

69. Ceza yargılamasında savunma haklarının güvence altına alınması, demokratik toplumun temel ilkelerindendir (Erol Aydeğer [1. B.], B. No: 2013/4784, 7/3/2014, § 32). Savunma, ceza adaletinin hakkaniyete uygun gerçekleşmesini sağlamaktadır. İddiaya karşı savunma hakkı tanınmadığı sürece silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun muhakeme yapılması ve maddi gerçeğe ulaşılması da mümkün değildir (Ali Kemal Tekin, § 41).

70. Suç isnadı altındaki kişiye savunma hakkının şeklen değil gerçek anlamda sağlanması gerekir. Bunun için suç isnadı altında bulunan kişiye, savunmasını hazırlayıp mahkeme önünde dile getirebilmesi ve böylece yargılamanın sonucunu etkileyebilmesi için isnadın bildirilmesi gerekmektedir. Hakkındaki isnadı bilmeyen kimsenin savunma yapması mümkün değildir. Dolayısıyla isnadın bildirilmediği bir yargılamanın adil olduğundan söz edilemez. Bu itibarla adil yargılanma hakkı isnadın bildirilmesine ilişkin güvenceyi de kapsamaktadır. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "... ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Sözleşme'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (a) bendinde, bir suç ile itham edilen herkesin kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilme hakkı düzenlenmiştir (Ali Kemal Tekin, § 42).

71. İsnat, sanığın savunma yapabilmesi için bildirilmektedir. Bunun için bildirimde, sanığın hangi fiil ile suçlandığının ve hangi suçu işlediğinin açıklanması gerekmektedir. Diğer bir

ifadeyle sanık, isnadın sebebinden ve niteliğinden haberdar edilmelidir. Sanığın hangi fiili nerede ve ne zaman işlediği (yüklenen suçu oluşturan olay/olaylar) isnadın sebebini oluşturur. Bunların soyut olarak değil sanığın savunma hazırlayabilmesine yeterli düzeyde ve ayrıntılı olarak açıklanması gerekir. Böylelikle sanık, davaya konu fiili nerede ve ne zaman işlemekle suçlandığını bileceğinden savunmasını buna göre yapabilecektir. Fiilin hukuki yönden vasıflandırılması ise isnadın niteliğidir. Suçlamanın niteliği hakkındaki bilgi de savunma yapmaya yeterli düzeyde olmalı ve bildirimde sanığın işlemekle suçlandığı fiilin hangi normu ihlal ettiği belirtilmelidir. Yargılama sırasında fiilin hukuki niteliğinin değişmesi durumunda da sanık bu değişiklikten haberdar edilmelidir. Böylelikle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun olarak yargılamanın adilliği de sağlanmış olur (Ali Kemal Tekin, § 43).

72. İsnadı öğrenme hakkı, savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı ile ilişkilidir. Sanığa veya müdafiine -savunma için gerekli hazırlıkları yapmaları amacıyla- isnadın bildirilmesiyle (iddianamenin tebliğiyle) duruşma günü arasında yeterli bir sürenin verilmesi gerekir. Aynı şekilde suçun hukuki niteliğinin değişmesi hâlinde de savunmanın yeniden hazırlanması için gerekli zaman ve kolaylıklar sağlanmalıdır. Nitekim bu anayasal gereklilikler, ilgili usul kurallarında da somutlaştırılmaya çalışılmıştır. 5271 sayılı Kanun'un 226. maddesi uyarınca sanık -suçun hukuki niteliğinin değişmesinden önce haber verilip de savunmasını yapabilecek bir hâlde bulundurulmadıkça- iddianamede kanuni unsurları gösterilen suçun değindiği kanun hükmünden başkasıyla mahkûm edilemez. Aynı maddede, ek savunma verilmesini gerektiren hâllerde istem üzerine sanığa ek savunmasını hazırlaması için süre verilmesi bir zorunluluk olarak öngörülmüştür (Ali Kemal Tekin, § 46).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

73. Somut olayda iddianameye konu isnat terör örgütü üyesi olma suçu olmasına rağmen başvurucular -ek savunma hakkı tanınmaksızın ya da değişen suç vasfı bir başka yolla bildirilmeksizin- terör örgütüne üye olmamakla birlikte terör örgütüne yardım etme suçunu işledikleri kabulüyle cezalandırılmıştır. 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile bu maddenin (4) numaralı fıkrasının yollamasıyla aynı Kanun'un 220. maddesinin (7) numaralı fıkrasında düzenlenen suçların unsurlarının farklı olduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır. Ancak suçun hukuki niteliği değişmesine ve Mahkemece başvurucuların salıverilmelerine dair ara kararda da suç niteliğinin değişme ihtimaline vurgu yapılmasına (bkz. § 16) karşın başvuruculara savunmalarını yeniden hazırlamaları için gerekli zaman ve kolaylıklar sağlanmamıştır. Hâlbuki suçlamanın değişen niteliğinin bildirilmesi, uygulanacak cezanın türü ve miktarından bağımsız bir güvencedir. Sonuç olarak Başsavcılığın esas hakkındaki mütalaasında başvuruculara iddianamede olduğu gibi terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmalarının talep edilmesi ve istinaf kanun yolu incelemesinin duruşma açılmaksızın dosya üzerinden yapılması da dikkate alındığında (bkz.§§ 20, 26), isnadın niteliğinde meydana gelen değişikliğin başvuruculara bildirilmemesi ve bu hususta kendilerine ek savunma hazırlama imkânı tanınmaması karşısında Ali Kemal Tekin kararında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

74. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen yönünden Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkıyla bağlantılı olarak isnadı (suçlamayı) öğrenme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

75. Başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

76. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

77. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

78. Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen'in manevi tazminat taleplerinin, uğradıklarını iddia ettikleri maddi zararlarla ilgili bilgi/belge sunmadıklarından da maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen yönünden adil yargılanma hakkı kapsamındaki isnadı (suçlamayı) öğrenme hakkına ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Başvurucular Ahmet Mandacı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Özgür Yılmaz ve Süleyman Gökten yönünden silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen yönünden Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki isnadı (suçlamayı) öğrenme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Başvurucular Ahmet Mandacı, Aycan Çiçek, Aytaç Ünsal, Behiç Aşcı, Engin Gökoğlu, Özgür Yılmaz ve Süleyman Gökten yönünden adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen yönünden isnadı öğrenme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/84, K.2019/125)

GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen'in tazminata ilişkin taleplerinin REDDİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen'e MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, diğer başvurucular tarafından yapılan yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucular Yağmur Ereren Evin ve Yaprak Türkmen'in Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDURRAHMAN ANLAMAZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/37750 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/37750

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDURRAHMAN ANLAMAZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/37750)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Abdurrahman ANLAMAZ 2. Memet Nebi ANLAMAZ 3. Memet Salih ANLAMAZ

Vekili : Av. Suat ÇAKMAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davasının pasif husumet yokluğundan usulden reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuruya Konu Yargılama Süreci

2. Başvurucular; Van'ın Saray ilçesi Keçikaya Mahallesi 237, 241 ve 246 numaralı parselde bulunan taşınmazların malikidir. Başvurucular, maliki oldukları taşınmazlarda Karayolları Genel Müdürlüğünce (İdare) yol genişletme çalışmaları yapılması dolayısıyla taşınmazlarına kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığı ve taşınmazların tarıma ve kullanıma elverişsiz hâle geldiği iddialarıyla Saray (Van) Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) tazminat davası açmıştır.

3. Mahkemece taşınmazlara yönelik keşif ve bilirkişi incelemeleri yaptırılmış, keşifler neticesinde taşınmazların içinden geçen çay için yeterli kanalların yapılmaması ve su kaynağının kontrol altına alınmaması, İdare tarafından yol çalışması kapsamında yapılan

menfezin yeterli olmaması sebebiyle dava konusu taşınmazları su bastığı, taşınmazların bataklık hâline geldiği, balçıkla kaplı olduğu, bu suretle ekilip biçilmeye müsait olmadığı gözlemlenmiştir. Bilirkişi heyeti tarafından düzenlenen raporda da taşınmazların sularla kaplı olduğu, yüzeyinde kum, kil ve çamur olduğu, taşınmazların kullanımının mümkün olmadığı, İdarece köprü yapımı nedeniyle doğal dere yatağının değişmesi, dere sularının taşıdığı alüvyonların İdare tarafından yapılan menfezin küçük ve çapsız olması dolayısıyla yolun diğer tarafına geçemediği ve taşınmazlarda biriktiği, yapılabilecek bir ıslah çalışmasının maliyetinin zemin bedelinden daha fazla olacağı ve taşınmazın sürekli dere yatağının etkisinde kaldığı için yersiz ve sonuçsuz kalacağı açıklanmıştır. Bu kapsamda taşınmazlara el atıldığı kabul edilmiş ve 196.175 TL kamulaştırmasız el atma tazminatı ile 32.898,69 TL ecrimisil bedeli hesaplanmıştır.

4. Mahkeme, bilirkişi raporu doğrultusunda sular altında kalan taşınmazlar yönünden davanın kabulüne, taşınmazların tapu kayıtlarının iptali ile İdare adına tesciline karar vermiş; 196.175 TL kamulaştırmasız el atma tazminatı ile 32.898,69 TL ecrimisil bedelinin başvuruculara ödenmesine hükmetmiştir.

5. Karara karşı İdare tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuş ve davanın idari yargının görev alanına girmesi nedeniyle görevsizlikten reddedilmesi gerektiği savunulmuştur.

6. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) kararın kaldırılmasına ve davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 9/3/2016 tarihli E.2015/18-101, K.2016/301 sayılı kararında da değinildiği üzere 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Vazife ve salahiyetler" başlıklı 2. maddesinde taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmenin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün (DSİ) görevleri arasında sayıldığı belirtilerek sebebi ne olursa olsun taşınmazların korunması amacıyla yapılması gereken her türlü işlemden DSİ sorumlu olduğundan kamulaştırmasız el atma iddiasıyla Karayolları Genel Müdürlüğüne karşı açılan davanın pasif husumet yokluğu sebebiyle reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

7. Başvuruculların karara karşı yaptığı temyiz başvurusu Yargıtay 5. Hukuk Dairesi tarafından incelenmiş ve kararın onanmasına karar verilmiştir.

8. Başvurucular, nihai kararı 9/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 23/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

10. Öte yandan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan nüfus kaydı sorgulaması neticesinde başvurucu Abdurrahman Anlamaz'ın bireysel başvuruda bulunmadan önce 26/5/2020 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

B. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

11. Bireysel başvuru sonrasında başvurucular aynı Mahkeme nezdinde bu kez DSİ'ye karşı kamulaştırmasız el atma ve ecrimisil talepleriyle tazminat davası açmıştır. Mahkeme, keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırmış; alınan raporda taşınmazların dere yatağının yön değiştirmesi nedeniyle ıslahı mümkün olmayan dere yatağı ve etkisinde kalan alan hâline geldiği tespit edilmiş, kamulaştırmasız el atma tazminatı toplam 257.910,47 TL, ecrimisil bedeli ise toplam 27.698,24 TL olarak hesaplanmıştır.

12. Mahkeme, DSİ'nin görevlerinden birinin taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek olduğunu vurgulayarak ıslahı mümkün olmayan dere yatağı hâline gelen taşınmazlara kamulaştırmasız el atıldığı olgusunu kabul etmiş; davanın el atılan taşınmazlar yönünden kabulüne, taşınmazların dere yatağı olarak tapudan terkinine karar vermiş, son olarak talebe bağlı kalarak toplam 0,56 TL kamulaştırmasız el atma tazminatına ve toplam 0,56 TL ecrimisil bedeline hükmetmiştir. Karara karşı DSİ tarafından yapılan istinaf başvurusu Bölge Adliye Mahkemesince kabul edilmiş ve davacı Abdurrahman Anlamaz'ın davadan önce 26/5/2020 tarihinde vefat ettiği dikkate alınarak ölü davacı adına açılan davanın dava şartı yokluğu nedeniyle reddine karar verilmiş, diğer davacılar yönünden ise Mahkemece hükmedilen tutarlar üzerinden davanın kabulüne kesin olarak karar verilmiştir.

13. Başvurucu Abdurrahman Anlamaz hariç diğer başvurucular, bu kez önceki davadaki bilirkişi raporunda belirtilen tutarlar nedeniyle aynı Mahkeme nezdinde ek dava açmış ve bu ek davada Mahkemece yine talebe bağlı kalınarak toplam 119.439,19 TL kamulaştırmasız el atma tazminatı ile toplam 11.311,56 TL ecrimisil bedeline hükmedilmiştir. Karara karşı DSİ tarafından yapılan istinaf başvurusu Bölge Adliye Mahkemesince reddedilmiş ve karar 21/11/2024 tarihinde kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucular, taşınmazların DSİ tarafından yapılan çalışma ile değil İdare tarafından yapılan çalışma neticesinde sel yatağı hâline geldiğini, idari yargıda DSİ'ye karşı dava açmaları durumunda davalarının süre aşımı nedeniyle reddedileceğini, DSİ'ye karşı açılacak ve etkili olabilecek bir dava olmadığını, daha önce aynı konuda İdareye karşı açılan davaların kabulle sonuçlandığını belirterek adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Bölge Adliye Mahkemesince husumetin yönlendirilmesi gereken kurumun DSİ olarak gösterildiği, başvuruculaların ihlal iddialarının devam etmesi sebebiyle zamanaşımı ya da hak düşürücü süreye tabi olmaksızın DSİ aleyhine idari yargıda tam yargı davası ve adli yargıda kamulaştırmasız el atma davası açmadan bireysel başvuruda bulunmaları hususunun yapılacak kabul edilebilirlik (başvuru yollarının tüketilmemesi) değerlendirmesinde gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiş; yapılacak incelemede Anayasa'nın, ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

A. Başvurucu Abdurrahman Anlamaz Yönünden

16. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 51. maddesi ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında ilgilinin 2.000 Türk lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilir.

17. Anılan düzenlemelerde genel olarak bir hakkın öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılmasının bireysel başvuru alanında özel olarak ele alındığı açıkça görülmektedir. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve Anayasa Mahkemesinin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların

başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28; Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31).

18. Bu kapsamda özellikle Anayasa Mahkemesini yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesinin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması, söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (S.Ö., § 29; Mehmet Güven Ulusoy, § 32; Osman Sandıkçı [1. B.], B. No: 2013/6297, 10/3/2016; Selman Kapan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/7302, 20/4/2016).

19. Başvurucu Abdurrahman Anlamaz 26/5/2020 tarihinde vefat etmiştir. Buna rağmen Av. Suat Çakmak 23/11/2020 tarihinde Abdurrahman Anlamaz'ın anayasal haklarının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yapmış, başvuru formunda da Abdurrahman Anlamaz'ın ölümünden bahsetmemiştir.

20. Kamu gücü tarafından hakkı ihlal edilen kişinin bireysel başvuru yapmadan önce ölmesi durumunda ölen kişi adına bir başkası tarafından bireysel başvuru yapma imkânı bulunmamaktadır (Abdurrehman Uray [1. B.], B. No: 2013/6140, 5/11/2014, § 30).

21. Açıklanan gerekçelerle başvuru tarihinden önce vefat eden başvurucu adına vekâlet ilişkisi sona eren avukat tarafından yapılan bireysel başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

22. Öte yandan Av. Suat Çakmak hakkında Anayasa Mahkemesini yanıltıcı nitelikte başvuru yapması nedeniyle 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca takdiren 2.000 TL disiplin para cezasına hükmedilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Kamulaştırmasız el atılan taşınmaz başvurucuların mülkiyetinde olduğundan mülkün varlığı noktasında tartışma bulunmamaktadır. Başvuruya konu davanın husumetten reddedilmesi nedeniyle başvurunun mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri bakımından ele alınması gerekmektedir.

24. Anayasa Mahkemesi Hasan Mutlu ([1. B.], B. No: 2018/22691, 30/6/2021, §§ 38-40) ve Hadice Rüzgar ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2019/17376, 12/1/2022, §§ 22-45) kararlarında, bireysel başvuru kapsamındaki inceleme yetkisinin sınırları ve niteliği gözetildiğinde yargılama makamlarının kanaatinin sorgulanabilmesi için daha öte bir inceleme yapılmasına yetecek verileri/dayanakları başvuruculuların somut biçimde göstermesi gerektiğini vurgulamıştır.

25. Başvurucular daha önce aynı yere ilişkin olarak İdareye karşı açılan davaların Yargıtay nezdinde lehe sonuçlandığını iddia etmiştir. Başvuruya konu olayda Bölge Adliye Mahkemesi, meydana gelebilecek su taşkınları ve sellere karşı özel mülkiyette bulunan

taşınmazların korunması amacıyla yapılması gereken her türlü işlemden DSİ'nin sorumlu olduğunu belirtmiş; bu nedenle kamulaştırmasız el atma iddiasıyla Karayolları Genel Müdürlüğüne karşı açılan davanın pasif husumet yokluğundan reddine karar vermiştir. Bölge Adliye Mahkemesinin bu kararını DSİ'nin görev ve yetkilerini düzenleyen özel kanun hükmüne ve yargısal içtihada dayandırdığı anlaşılmaktadır (bkz. § 6). Dolayısıyla Bölge Adliye Mahkemesinin daha önce verilen kararların aksi yönünde karar vermesinin gerekçesini de ortaya koyduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca başvuru formu ve ekleri incelendiğinde emsal olarak sunulan kararların (Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 8/6/2017 tarihli ve E.2016/19191, K.2017/1571 sayılı kararı) işbu davadan önce verildiği, bu kapsamda başvuruculların güncel ve yeni içtihatların bulunduğuna dair herhangi bir açıklama yapmadığı görülmüştür.

26. Öte yandan başvurucular, davanın husumetten reddedilmesi kararı sonrasında DSİ'ye karşı açılabilecek bir davanın olumlu sonuçlanmayacağını, bu suretle zararlarının giderilmesinin engellendiğini iddia etmişse de bireysel başvurudan sonraki süreçte aynı Mahkeme nezdinde ve aynı taleplerle bu kez DSİ'ye karşı davalar açmıştır. Nihai olarak başvuruculların taşınmazlarının dere yatağı hâline geldiği dikkate alınarak, bir başka ifadeyle taşınmazlarına kamulaştırmasız el atıldığı olgusu kabul edilerek başvurucular lehine kamulaştırmasız el atma tazminatı ve ecrimisil bedeli ödenmesine hükmedilmiştir.

27. Yargılama makamlarınca başvuruculların davasının husumet yönüyle reddedilmesinin makul bir gerekçeye dayandığı, süreçte başvuruculların zararlarının giderilmesi yönünde karar verildiği, netice itibarıyla başvuruculların iddialarını somut olarak delillendiremedikleri de dikkate alınarak mülkiyet hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

28. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlali iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Abdurrahman Anlamaz yönünden başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Av. Suat Çakmak'ın 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 83. maddesi uyarınca 2.000 TL disiplin para cezası ile CEZALANDIRILMASINA,

Ç. Kararın bir örneğinin Van Barosuna GÖNDERİLMESİNE,

D. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA GÖÇMEN

B. No: 2020/39789 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/39789

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA GÖÇMEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/39789)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Mustafa GÖÇMEN

Vekili : Av. Hüseyin PALA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, imar planında sağlık kurumu alanı olarak belirlenen taşınmazın uzun süre kamulaştırılmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İstanbul'un Başakşehir ilçesi Kayabaşı Mahallesi'nde bulunan 496 ada 1 parsel sayılı 20.778,25 m² yüzölçümlü taşınmaz, 2008 yılında yapılan 1/1000 ölçekli Küçükçekmece-Kayabaşı Kentsel Gelişme Alanı Revizyon Uygulama İmar Planında sağlık kurumu alanı olarak belirlenmiş ve bu kayıt tapunun beyanlar hanesine 2009 yılında işlenmiştir. Ayrıca taşınmazın tapu kaydında 2005 yılına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) lehine ön alım hakkı şerhi bulunmaktadır.

3. Başvurucu, taşınmazın 346431/2077825 hissesini (3.464,31 m²) 5/3/2009 tarihinde imar uygulaması yoluyla edinmiştir. Ayrıca 2015 ve 2017 yılı içinde de tapuya TOKİ lehine ön alım hakkı şerhleri işlenmiştir.

4. Başvurucu 20/3/2019 tarihinde TOKİ ve Sağlık Bakanlığı aleyhine tam yargı davası açmıştır. Bu davada hissesi bulunduğu taşınmazın 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planında kamu ortaklık payı parseli niteliğinde sağlık kurumu alanı olarak tahsis edildiğini ve

hissenin kamulaştırılması talebiyle yapılan başvurunun zımnen reddedildiğini belirterek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 100.000 TL tazminatın faizi ile birlikte ödenmesini talep etmiştir.

5. İstanbul 11. İdare Mahkemesince (İdare Mahkemesi) 29/1/2020 tarihinde dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde özetle:

i. Taşınmazın 13/2/2008 tasdik tarihli Küçükçekmece Kayabaşı Kentsel Gelişme Alanı Revizyon 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı kapsamında kamu ortaklık payı parseli olarak Sağlık Kurumu Alanı lejantı ile planlanarak kamuya tahsis edildiği, parselasyon işlemi sonucunda kamu ortaklık payı olarak düzenleme sahası içindeki parsel maliklerinin hisselendirilmesi suretiyle oluşan parsellerde hisse sahibi olan kişiler açısından mülkiyet hakkının belirsiz ve uzun bir süre kısıtlanması durumunun ortadan kalktığı, idarenin imar planıyla kamu alanına ayırdığı kök parseli düzenlemeye tabi tutup kök parsel sahibine düzenleme ortaklık payının kesilmesinden sonra kalan hissesine mukabil yapılaşmaya elverişli parsel tahsis ederek davacının imar planıyla kök parseli açısından oluşan kısıtlılığı giderdiği,

ii. Düzenleme yapılan alandaki diğer parsel malikleri ile eşit oranda kamu külfetine katlanma yükümlülüğü gereği kamu hizmetlerinin karşılanması için düzenleme sınırı içinde parselleri bulunanların katılımının sağlandığı, kamu ortaklık payı olarak ayrılan taşınmazlarda idarenin kamu hizmetine ihtiyaç duyulduğunda (bölgedeki nüfus ve yapılaşma durumu dikkate alınarak) yapılan program dâhilinde kamulaştırmayı gerçekleştireceği, idarenin yeni bir hukuki karar alarak imar planının uygulanması kapsamında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'ndan doğan yükümlülüğünü parselasyon işlemi yaparak yerine getirmiş olduğu, artık uzun yıllar programa alınmama, imar planının fiilen hayata geçirilmemesi nedeniyle kamulaştırma ya da takas cihetine gitmeme, pasif ve suskun kalınmak ve işlem tesis edilmemek suretiyle taşınmaza müdahale edilme olarak tanımlanan ve mülkiyet hakkının özüne dokunan ve onu ortadan kaldıran bir niteliğe sahip bulunan kamulaştırmasız el koyma olgusundan söz edilemeyeceği, idarece mülkiyet hakkı üzerindeki belirsizliğin giderildiği, dolayısıyla bu davada bireysel yarar ile kamusal yarar arasındaki dengenin bozulmadığı, idarenin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirerek aldığı hukuki karar sonucunda imar uygulaması yaparak ilgililerin imar hakları verildiğinden bu davada denge tazminatı ödenmesini gerektirecek koşulların bulunmadığı ifade edilmiştir.

6. Başvurucunun istinaf talebini inceleyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesi 13/10/2020 tarihinde kararı uygun bulmuş ve istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 4/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 26/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; istinaf talebinin reddedilmesine ilişkin kararda gerekçeye yer verilmediğini, taşınmazın on iki yıldır kısıtlı olduğunu, uzlaşan maliklerle anlaşıldığını ancak uzlaşma olmaması hâlinde ne zaman kamulaştırma yapılacağının belirsiz hâle geldiğini belirterek eşitlik ilkesi ile gerekçeli karar ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

10. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir." denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Somut olayda imar uygulamasına konu taşınmazda başvurucunun hissesi bulunmaktadır. Bu bağlamda tapuda kayıtlı olan taşınmaz hissesinin Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil ettiği açıktır.

13. Taşınmazın imar planında kamu hizmetine ayrılması, henüz bir kamulaştırma yapılmayıp fiilen de taşınmaza el atılmadığı için mülkiyet hakkından yoksun bırakma sonucu doğurmamakla birlikte malikin mülkiyet hakkından doğan yetkilerini önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Bu kapsamda kamu hizmeti alanı olarak ayrıldığı için taşınmaz üzerinde inşaat yapılabilmesi mümkün olamadığı gibi bu durumun taşınmazın satış, bağış, ipotek ve diğer irtifak haklarının tesisi yönünden yapılacak işlemler ve rayiç değeri bakımından da olumsuz etkileri bulunmaktadır. Dolayısıyla imar uygulamalarının ve bu bağlamda taşınmazın imar durumunun kamu hizmeti alanı olarak belirlenmesinin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği kuşkusuzdur (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Hüseyin Ünal [2. B.], B. No: 2017/24715, 20/9/2018, § 39). Anayasa Mahkemesi, taşınmazların mülkiyet durumunun uzun süre belirsiz bırakılması biçimindeki müdahaleleri mülkiyetten barışçıl yararlanmaya ilişkin genel kural çerçevesinde incelemektedir (Hüseyin Ünal, § 41). Somut olay yönünden bu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığından başvurunun mülkiyetten barışçıl yararlanmaya ilişkin genel kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Uğur Elbir ([2. B.], B. No: 2019/24581, 30/3/2022) kararında taşınmazın bulunduğu alanda imar uygulaması yapıldığını, bölgedeki tüm maliklerin taşınmazlarından eşit olarak kesinti yapılmak suretiyle oluşturulan ihtilaf konusu taşınmazın mesleki okul alanı olarak belirlendiğini, 3194 sayılı Kanun'un 10., 13. ve 18. maddelerinde kamu hizmetine ayrılan taşınmazlara ilişkin olarak detaylı düzenlemelere yer verildiğini ve anılan düzenlemelerin planlama yoluyla mülkiyet hakkına müdahale yönünden yeterli ölçüde kanuni dayanak teşkil ettiğini değerlendirmiştir (Uğur Elbir, §§ 48-50). Ayrıca aynı kararda müdahalenin kamu yararına dayalı meşru bir amacının bulunduğu kabul edilmiştir (Uğur Elbir, §§ 51-53). Somut olayda imar uygulamaları sonucunda maliklerin taşınmazlarından yapılan kesinti ile oluşturulan kamu ortaklık payı parselinin sağlık kurumu alanı olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla aynı nitelikteki Uğur Elbir kararında yer verilen ilkelere göre müdahalenin kanuni dayanağının ve kamu yararına dayalı meşru bir amacının bulunduğu kabul edilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, Uğur Elbir kararında düzenleme ortaklık payıyla karşılanamayan kamu hizmet alanları için düzenlemeye tabi tutulan bölgedeki tüm taşınmazlardan eşit oranda kesinti yapılmasının ve müdahaleyle oluşacak külfetin tüm maliklere eşit oranda pay edilmesinin önemli bir güvence oluştursa da maliklerin yüklendiği külfeti telafi etmediğini ifade etmiştir. Diğer taraftan imar uygulamasına tabi tutulmasının taşınmazın değerinde artışa yol açacağı kabul edilse bile kamu ortaklık payı olarak yapılan kesintinin uzun süre

kamulaştırılmamasını haklı çıkarmadığını, imar uygulamasıyla oluşan değer artışının ise taşınmazdan düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmak suretiyle kamuya aktarıldığını belirtmiştir. İmar uygulamasıyla taşınmazda ortaya çıkan değer artışına karşılık olarak malikin düzenleme ortaklık payı haricinde bir külfete daha katlanmasının kamu yararı ile bireysel yarar arasında kurulması gereken adil dengeyi bozacağını ifade etmiştir (Uğur Elbir, §§ 67, 68).

16. Ayrıca kamu otoritelerinin kamu ortaklık payı olarak kesilen parçalardan oluşan taşınmazların kamulaştırılacağı sürenin belirlenmesi hususunda takdirinin geniş olduğunun kabulünün, onlara kişilerin mülkleri üzerinde tasarrufta bulunmasını kanunda öngörülmeyen bir süre boyunca sınırlama yetkisi verilmesi anlamına geleceğini ve İdarenin ihtiyaç hâlinde taşınmazı güncel değeriyle kamulaştıracağı düşüncesinin de bu uygulamaya meşruiyet kazandırmadığını, kamu ortaklık payı kesintilerinin birleştirilmesinden oluşan taşınmazların çok sayıda hissedardan oluştuğunu, bu hissedarların serbest iradeleriyle değil idarenin tek taraflı işlemiyle -imar uygulaması sonucu- paydaş olduğunu ve hissedar çokluğunun taşınmazın değerlendirme yöntemiyle ilgili olarak ortak bir karara varılmasını güçleştireceğini belirtmiştir. Diğer taşınmazların 3194 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca uygulama imar planının kesinleşmesinden sonra beş yıl içinde kamulaştırılmasının gerektiği kabul edildiğine göre aynı durumun kamu ortaklık payı kesintilerinin birleştirilmesinden oluşan taşınmazlar yönünden geçerli olmamasının makul bir nedeni bulunmadığını ifade etmiştir. Netice olarak uygulama imar planının onaylanmasından itibaren yaklaşık otuz yıl geçmesine rağmen imar planında mesleki okul alanı olarak kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılmamasının başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediğini, başvurucunun mülkiyet hakkının korunması ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğunu ve müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna varıldığını belirtmiştir (Uğur Elbir, §§ 70-72).

17. Somut olayda uyuşmazlığa konu taşınmazın başka taşınmazlardan kamu ortaklık payı olarak kesilerek oluşturulduğu ve 2008 yılında yapılan 1/1000 ölçekli Küçükçekmece Kayabaşı Kentsel Gelişme Alanı Revizyon Uygulama İmar Planında sağlık kurumu alanı olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Başvurucu ise bu taşınmazın 346431/2077825 hissesini (3.464,31 m²) 5/3/2009 tarihinde imar uygulaması yoluyla edinmiştir. Başvurucunun hissedar olduğu taşınmazı edindiği tarihten bireysel başvurunun incelendiği 2026 yılına kadar yaklaşık on yedi yıldır kamulaştırılmadığı ve üzerindeki kısıtlamanın kaldırılmadığı görülmüştür.

18. Dolayısıyla Uğur Elbir kararında yer verilen ilkeler doğrultusunda imar planının onaylanmasından itibaren yaklaşık on yedi yıl geçmesine rağmen imar planında sağlık kurumu alanı olarak kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılmamasının başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği, başvurucunun mülkiyet hakkının korunması ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu ve müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna varılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için

yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 11. İdare Mahkemesine (E.2019/743, K.2020/42) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA ARIKBOĞA

B. No: 2021/826 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/826

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA ARIKBOĞA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/826)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Seda AYHAN

Başvurucu : Mustafa ARIKBOĞA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; bilirkişi raporuna karşı kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı itirazların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 31. maddesi uyarınca engellilik indiriminden yararlanmak maksadıyla 30/4/2014 tarihinde İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığına (İdare) başvurmuştur.

3. Başvurucu, İdareye yaptığı başvuru sırasında Ş.E. Eğitim ve Araştırma Hastanesi Özürlü Sağlık Kurulu tarafından engel oranının %58 olarak tespit edildiği 5/10/2009 tarihli sağlık kurulu raporunu ibraz etmiştir.

4. Başvurucu tarafından ibraz edilen sağlık kurulu raporunun Maliye Bakanlığı Merkez Sağlık Kurulunca değerlendirilmesi neticesinde başvurucunun engel oranı %38 olarak tespit edilmiştir. Başvurucunun talebi 3/7/2014 tarihli işlemle 193 sayılı Kanun'un 31. maddesi uyarınca engellilik indiriminden yararlanılabilmek için çalışma gücünün en az %40'ının kaybedilmesi gerektiği gerekçesiyle reddedilmiştir.

5. Başvurucu, bu işlemin iptali talebiyle İstanbul 8. Vergi Mahkemesinde (Mahkeme) dava

açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde Ş.E. Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından %58 olarak belirlenen engel oranının Merkez Sağlık Kurulunca haksız bir şekilde %38 oranına düşürüldüğünü ileri sürmüştür.

6. Davalı idare savunma dilekçesinde 28/4/1981 tarihli ve 17324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık Derecelerinin Tesbit Şekli ve Uygulanması Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesine göre engellilik indiriminden yararlanmak için başvuran hizmet erbabının anılan Yönetmelik'in 6. maddesinde belirtilen hastanelere sevk edileceğini, sevk yazısına eklenecek matbu rapor formuna hastanın laboratuvar bulguları, klinik muayene bulguları, engellilik bulguları ve teşhisi açık, kesin ve ayrıntılı şekilde yazılacağını, hastane tarafından tanzim edilen raporun ise Yönetmelik'in 10. maddesi uyarınca Merkez Sağlık Kurulunca incelenerek çalışma gücünün yüzde kaçının kaybedildiğine karar verileceğini belirtmiştir. Hastane tarafından tanzim edilen rapor ile Merkez Sağlık Kurulu raporunun çelişmesi hâlinde Merkez Sağlık Kurulu tarafından verilecek karar nihai ve kesin karardır. Dolayısıyla hastane tarafından tanzim edilen sağlık kurulu raporları idare açısından bağlayıcı değildir.

7. Vergi Mahkemesi 30/12/2014 tarihinde davanın kabulüne, dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesi özetle şu şekildedir:

i. 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırma ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkındaki Yönetmelik'in (30/03/2013 tarihli Yönetmelik) 19. maddesiyle daha önce yürürlükte olan 14/1/2012 tarihli ve 28173 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik (14/1/2012 tarihli Yönetmelik) yürürlükten kaldırılmıştır.

ii. Yeni yönetmelikle engelli sağlık kurulu raporu verebilecek hastanelerce verilen raporların Maliye Bakanlığı Merkez Sağlık Kurulunca yeniden değerlendirilmesi sistemi terk edilmiştir. Yeni Yönetmelik hükümlerine göre, Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşlarından rapor alınacaktır. Bu rapora karşı raporu düzenleyen yetkili sağlık kuruluşuna itiraz edilebilecek, itiraz edilen sağlık kuruluşu tarafından da aynı oranın belirlenmesi hâlinde belirlenen oran kesinleşecektir. Raporlardaki oranların farklı olması hâlinde ise başvurucu yeniden muayene edilmesi için yine Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan hakem hastanelerden ikametine en yakın olan bir hakem hastaneye sevk edilecektir. Hakem hastane tarafından verilen rapor kesindir. Dolayısıyla yeni sistemde artık Maliye Bakanlığı Merkez Sağlık Kurulunun yetkileri sona ermiştir.

iii. Bu şekilde alınan raporlar ve bu raporlarda belirlenen çalışma gücü kaybı oranlarının Maliye Bakanlığı tarafından esas alınması kanun ve yönetmelik hükümlerinin bir gereğidir. Başvurucu tarafından engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşları arasında hakem hastane olarak yer verilen Ş.E. Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınan sağlık kurulu raporunda belirtilen oranın başvurucu açısından esas alınmasında ve bu orana isabet eden engellilik indiriminden yararlandırılmasında bir engel bulunmamaktadır. Nitekim Danıştay Dördüncü Dairesinin 13/5/2014 tarihli ve E:2014/2241, K:2014/3312 sayılı kararı da bu yöndedir.

8. Davalı idare, Vergi Mahkemesinin 30/12/2014 tarihli kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

9. Danıştay Dördüncü Dairesi 5/11/2015 tarihinde kararın bozulmasına karar vermiştir.

Kararın gerekçesi özetle şu şekildedir:

i. 30/3/2013 tarihli Yönetmelik ile 14/1/2012 tarihli Yönetmelik yürürlükten kaldırılmışsa da anılan Yönetmelikte de Merkez Sağlık Kurulunun yetkileri düzenlenmemiştir. Bu Yönetmelikle, sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneler bünyesinde var olan engelli sağlık kurullarının yapısı ve yetkileri düzenlendiğinden yeni yönetmelikle Merkez Sağlık Kurulunun yetkilerinin sonlandırıldığı sonucuna varılamaz.

ii. Merkez Sağlık Kurulu işleminin dava konusu edilmesi hâlinde başvurucuya hastane tarafından verilen raporda belirtilen çalışma gücü kaybı oranı ile Merkez Sağlık Kurulu tarafından belirlenen çalışma gücü kaybı oranı arasındaki çelişkinin giderilmesi amacıyla başvurucunun Yönetmelik ekinde belirtilen hakem hastanelerden herhangi birinde muayenesi sağlanarak çalışma gücü kaybı oranının başvuru tarihinde yürürlükte olan yönetmelik hükümlerine göre belirlenmesi ve tespit edilen bu orana göre engellilik indiriminden faydalanıp faydalanamayacağına karar verilmesi gerekmektedir.

10. Danıştay Dördüncü Dairesinin 5/11/2015 tarihli kararına karşı yapılan karar düzeltme talebi 26/10/2017 tarihinde reddedilmiştir.

11. Danıştay Dördüncü Dairesinin 5/11/2015 tarihli bozma kararı akabinde Vergi Mahkemesi 14/2/2018 tarihinde ilk kararda ısrar edilmesine karar vermiştir.

12. Anılan ısrar kararına karşı davalı idare temyiz başvurusunda bulunmuştur. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu 23/10/2018 tarihinde ısrar kararının bozulmasına karar vermiştir. Vergi Mahkemesinin ısrar kararı, Danıştay Dördüncü Dairesinin 5/11/2015 tarihli bozma kararında belirtilen gerekçelerle bozulmuştur.

13. Vergi Mahkemesi 14/2/2018 tarihli ısrar kararının bozulması üzerine 14/6/2019 tarihinde bozma kararına uyulmasına ve davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi özetle şu şekildedir:

i. Başvurucu, hakem hastane olan İ. B. Dr. S. K. Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilmiştir. Hakem hastaneden, başvuru tarihinde yürürlükte bulunan 30/3/2013 tarihli Yönetmelik hükümleri uyarınca çalışma gücü kaybı oranının belirlenmesi istenmiştir.

ii. Hakem hastane tarafından tanzim edilen 21/5/2019 tarihli raporda başvurucunun çalışma gücü kaybı oranı %29 olarak belirlenmiş, başvurucunun itirazı raporu kusurlandırıcı nitelikte görülmemiştir.

iii. Hakem hastane tarafından belirlenen %29'luk çalışma gücü kaybı oranı, 193 sayılı Kanun'un 31. maddesi gereğince engellilik indiriminden yararlanmak için aranan asgari %40 oranından düşüktür. Bu nedenle başvurucunun engellilik indiriminden yararlanması mümkün olmadığından talebin reddine dair dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

14. Vergi Mahkemesinin anılan kararına karşı başvurucu, temyiz yoluna başvurmuştur. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu 29/1/2020 tarihinde kararı onamıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi de Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca 21/10/2020 tarihinde reddedilmiştir.

15. Başvurucu, nihai kararı 25/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 24/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına

karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

17. Başvurucu, çalışma gücü kaybı oranının %58 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporunun idare tarafından evrak üzerinden incelenerek bu oranın keyfî olarak %38'e düşürüldüğünü ileri sürmektedir. Başvurucuya göre, hükme esas alınan sağlık kurulu raporu yönetmeliklerde düzenlenen usule uygun olmadığı gibi raporun bilimsel bir dayanağı da bulunmamaktadır. Başvurucu; raporun tek hekim tarafından herhangi bir bilimsel, teknik ölçüm cihazı kullanılmadan yapılan basit bir muayene sonucunda hazırlandığını ileri sürerek bilirkişi raporlarındaki çelişkinin giderilmesi için üçüncü bir bilirkişiden yeni bir sağlık kurulu raporu alınması gerektiğine işaret etmektedir. Başvurucu; bilirkişi raporuna yapılan bu itirazlar değerlendirilmeden, esasa etkili iddia ve itirazları karşılanmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünde; başvuruya ilişkin olarak Gelir İdaresi Başkanlığından temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvurucunun şikâyetine ilişkin olarak yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere ekte gönderildiğini, başvurucunun ileri sürdüğü hakkın ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiğini beyan etmiştir. Gelir İdaresi Başkanlığı, yargılama aşamasında Vergi Mahkemesine sunduğu savunma dilekçesindeki beyanlarını yinelemiştir. Ayrıca, Vergi Mahkemesinin iptal kararları üzerine başvurucunun vergi indiriminden yararlandırılmasına karar verildiğini, bozma kararları üzerine de vergi indirimi işleminin durdurulduğunu belirtmiştir.

18. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki beyanlarının yanında dava kesinleştikten sonra 2/10/2020 tarihinde İ. K. S. S. Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından 3 (üç) yıl süre ile geçerli olmak üzere çalışma gücü kaybı oranının %64 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporu tanzim edildiğini ve bu rapor uyarınca yeniden yaşlılık aylığı bağlandığını, 15/6/2023 tarihinde ise İ. M. A. E. G. K. ve D. C. Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından süresiz olarak çalışma gücü kaybı oranının %60 olarak belirlendiği sağlık kurulu raporu tanzim edildiğini belirtmiştir.

19. Başvuru gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

20. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

21. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

22. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

23. Eldeki uyuşmazlık, 193 sayılı Kanun'un 31. maddesi uyarınca engellilik indiriminden yararlanmak için gereken çalışma gücü kaybı oranının %38 olarak belirlenmesine dair işlemin iptali davasına ilişkindir. Başvurucu, engellilik indiriminden yararlanmak için mevzuatta aranan asgari %40 oranından daha fazla olacak şekilde -%58 oranında- çalışma gücü kaybı oranının belirlendiği hastane raporuna rağmen bu oranın Merkez Sağlık Kurulu tarafından keyfî olarak %38 oranına düşürüldüğünden şikâyet etmektedir. Söz konusu davada tartışılacak mesele esas itibarıyla bu oranlar arasındaki çelişkinin giderilmesidir. Vergi Mahkemesinin 22/4/2019 tarihli ara kararı ile çelişkinin giderilmesi amacıyla bilirkişi raporu alınmış, anılan rapor doğrultusunda başvurucunun sevk edildiği hakem hastane tarafından başvurucunun çalışma gücü kaybı oranı %29 olarak belirlenmiştir. Başvurucu 13/6/2019 tarihli ek beyan dilekçesiyle bilirkişi raporuna itiraz etmiştir. Vergi Mahkemesi, başvurucunun itirazlarının raporu kusurlandırıcı nitelikte görülmediğini ifade ederek davayı reddetmiştir.

24. Bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinde başvurucu tarafından hakem hastane tarafından tanzim edilen raporun Baştabiplikçe kendisine gösterilmediği, Mahkeme Kaleminde yaptığı inceleme neticesinde raporun içeriğinden haberdar olduğu ileri sürülse de tanzim edilen sağlık raporunun Vergi Mahkemesi tarafından taraflara tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan başvurucunun itiraz dilekçesinde bilirkişi raporuna ilişkin hukuki itirazların yanında bilimsel ve teknik yönden itirazların da bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda Vergi Mahkemesinin kararında başvurucunun itirazlarının raporu kusurlandıracak nitelikte görülmediğinin ifade edilmesiyle yetinildiği, başvurucunun esaslı nitelikte olabilecek iddiaları hakkında herhangi bir değerlendirmeye yer verilmediği, itiraz edilen hususlar yönünden kararda ayrıca ilgili ve yeterli gerekçe bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

26. Başvurucu ayrıca mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşse de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığı için anılan ihlal iddiası hakkında ayrıca inceleme yapılmasının gerekli olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

27. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur.

28. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının

gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

29. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne veya reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

30. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 8. Vergi Mahkemesine (E.2019/634, K.2019/1360) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FARİS TAY

B. No: 2021/3388 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/3388

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FARİS TAY BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/3388)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Faris TAY

Vekili : Av. Abdullah Murat SARAÇOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesi kapsamında baraj gölü alanında kalan, başvurucuya ait olan ve Siirt'in Merkez ilçesine bağlı Yazlıca köyünde bulunan 268 parsel sayılı taşınmaz hakkında kamulaştırma kararı alınmıştır.

3. Başvurucunun davet edilmesine karşın uzlaşma görüşmelerine katılmaması üzerine DSİ tarafından 17/7/2013 tarihinde kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili talebiyle Siirt Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) dava açılmıştır.

4. Mahkemece 29/8/2013 tarihinde taşınmaz mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Bilirkişi heyetince hazırlanan 28/10/2013 tarihli raporda, taşınmazın tamamının kamulaştırıldığı, kalan kısım olmadığı için taşınmazın değerinde bir artış ya da azalma meydana gelmediği belirtilmiştir. Taşınmaza %6 kapitalizasyon faizi uygulanmak suretiyle

net gelir yöntemiyle ziraat değeri hesaplanmıştır. Raporda ayrıca taşınmazın değerini etkileyen objektif nedenler de dikkate alınmıştır. Buna göre taşınmazın köy yerleşim yeri içinde olması, Yazlıca köyünün Siirt merkez ile bağlantılı kara yolunun olması, nehir ve derelere yakın olması, bölgedeki sulu tarım arazisi varlığının az olması nedeniyle bu nitelikte bir taşınmazın rağbet görmesinin taşınmazın değerini %10 oranında artırdığı kabul edilmiştir. Bu kapsamda taşınmazın arazi değeri 53.869,75 TL olarak hesaplanmıştır. Öte yandan keşif sırasında taşınmazda aralıklarla dikilmiş 3-4 yaşlarında nar fidanları bulunduğu, damlama sulama sistemi olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda taşınmazdaki ağaçlar da dâhil olmak üzere taşınmazın ziraat değeri 82.084,75 TL olarak tespit edilmiştir.

5. Keşif ve bilirkişi incelemesi kapsamında ayrıca taşınmazda yer alan betonarme yapıların değeri de tespit edilmiştir. Bilirkişilerce taşınmaz üzerinde yapılan incelemelerde parsel üzerinde taban alanları 264 m² ve 275,72 m² olan, betonarme olarak inşa edilen, görünümleri itibarıyla 0-2 yaşlarında olduğu belirlenen ve giriş kapıları ahşap, pencereleri ise PVC imalatı olan iki binanın yer aldığı belirlenmiştir. Taşınmazın üzerindeki yapıların değeri tespit edilirken resmî birim fiyatları esas alınıp yıpranma payı düşülerek değer biçilmesi yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemle iki binanın toplam değeri 507.768,57 TL olarak hesaplanmıştır.

6. Sonuç olarak bilirkişiler dava konusu taşınmazın kamulaştırma bedelinin 507.768,57 TL bina bedelleri ve 82.084,75 TL ziraat değeri olmak üzere toplam 589.853,32 TL olduğu görüşünü bildirmiştir.

7. İdare tarafından bilirkişi raporuna itiraz edilmiştir. İtiraz dilekçesinde; taşınmazın tespitine ilişkin ilk keşif 2011 yılında yapıldığında 268 parselde herhangi bir yapıya rastlanmadığı, kamulaştırılan taşınmaz üzerindeki binaların kamulaştırmadan faydalanmak maksadıyla sonradan inşa edildiği, taşınmazın derenin bitişiğinde yer alması nedeniyle taşkın riski altında olduğu, bu durumun değer kaybı olarak hesaba katılması gerektiği belirtilmiştir.

8. Mahkeme 5/11/2013 tarihli kararıyla çıplak tarım arazi bedeli üzerinden hesaplanan kamulaştırma bedelinin 55.028,51 TL olduğunun tespitine, dava konusu taşınmaz tapusunun iptali ile İdare adına tapuya tesciline, baraj göl sahası içinde kalması nedeniyle 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 16/C maddesi uyarınca tapudan terkinine karar vermiştir. Mahkeme; kararında dava konusu taşınmazla ilgili olarak DSİ tarafından düzenlenen kıymet takdir komisyonu raporundaki taşınmaz bilgileri ile yargılama sırasında aldırılan bilirkişi raporundaki taşınmaz bilgilerinin aynı olmadığını, keşif sırasında, kıymet takdir komisyonu raporu hazırlanırken taşınmaz üzerinde bulunmayan yeni yapı ve fidanların taşınmaz üzerinde bulunduğunun gözlemlendiğini ifade etmiştir. Kamulaştırma kararı alınan ve kısa süre sonra terk edileceği bilinen bir alanda çok kısa süre içinde ihtiyacın üzerinde büyüklükte yeni binaların inşa edilmesinin ve fidanların dikilmesinin olağan bir durum olmadığı ve bunun taşınmazın kamulaştırma bedelini etkilemek amaçlı bir inşa faaliyeti olduğu kanaatine vardığını belirtmiştir. Ayrıca yapıların ebadı, köydeki ve hanedeki nüfus sayısı ile yeni yapıların sayı ve alan bakımından uyumsuzluğu, adres kayıt bilgilerine göre taşınmaz maliklerinin büyük kısmının Siirt dışında yaşamaları nedeniyle konut ihtiyaçlarının söz konusu olmamasının ve yapıların kısa sürede yapımına başlanıp bitirilmesinin de bu yargıyı desteklediğini açıklamıştır. Sonuç olarak DSİ tarafından düzenlenen kıymet takdir komisyonu raporundan sonra ve keşiften önceki bir zamanda yapıldığı anlaşılan yapılar ile fidan bedellerinin toplam bedele dâhil edilmesi talebinin dürüstlük kuralı ile bağdaşmadığı ve taşınmaz maliki lehine haksız bir kazanç oluşturacağı

kanaatiyle bilirkişi raporunda hesaplanan yeni yapı ve fidan bedellerinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınmadığını ifade etmiştir.

9. Taraflar, mahkeme kararına karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Başvurucu, kapitalizasyon faiz oranının yüksek belirlendiğini, bina ve ağaç bedellerinin hesaba katılmamasının hakkaniyete aykırı olduğunu, İdare ise tarım arazisi için raporda hesaba katılan verilerin hatalı olduğunu, Siirt'teki genel arazi durumu ve nüfusa göre kapitalizasyon faiz oranının düşük belirlendiğini iddia etmiştir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi, taşınmaz üzerindeki yapıların köyde yapılan kamulaştırma ilanının askıdan indiği tarihten önce yapıldığı anlaşıldığından 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 25. maddesinin ikinci fıkrası doğrultusunda yapıların bedelinin tahsiline karar verilmesi ve ağaç bedellerinin de bu kapsamda hesaba dâhil edilmesi gerektiğini belirterek mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

10. Mahkeme 8/4/2015 tarihli kararla bozma kararına uymayarak ilk kararında ısrar etmiş, DSİ lehine 1.500 TL tutarında vekâlet ücretine hükmetmiştir. Mahkemenin ısrar kararına karşı taraflar temyiz yoluna başvurmuştur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararın onanmasına karar vermiştir.

11. Kararın gerekçesinde her ne kadar dava konusu taşınmaz üzerinde iki katlı, iki betonarme ev bulunduğu, dört tarafının tel örgüyle çevrili olduğu, taşınmazın ev olmayan kısmında aralıklarla dikilmiş nar fidanları olduğunun gözlemlendiği keşif zaptına yazılmış ise de kamulaştırma işlemlerinin başladığı sırada hazırlanan kıymet takdir komisyonu raporunda dava konusu taşınmaz üzerinde yeni yapılar ve fidanlar olduğuna dair bir bilgiye yer verilmediği belirtilmiş; taşınmazın bulunduğu köyün nüfusu, yapılar ve fidanların niteliği dikkate alındığında davalının (başvurucunun) eyleminin taşınmazın kamulaştırma bedelini arttırmak amaçlı bir tasarruf niteliğinde olduğu, bu tasarrufun da dürüstlük kuralına aykırı olarak haksız kazanç elde etme amacı taşıdığı ifade edilmiştir. Öte yandan yerel mahkemenin birçok kararında, yapılan keşifler sırasında bazı yeni evlerde üst kata çıkmak için merdiven bulunmadığı, bazı evlerde musluklar olduğu hâlde su tesisatı olmadığı, evlerin iç cephe boyalarının yapılmadığı, tarlaların ortasına içi duvarsız ve sütunsuz çok geniş yapıların inşa edildiği, yine tarlalarda poşeti dahi çıkarılmadan dikilmiş fidanlar olup sulama sistemleri bulunmadığı, bazı fidanların toprakla bütünleşmediği yönünde tespitlere yer verildiği de vurgulanmıştır. Karara karşı başvurucunun yaptığı karar düzeltme talebi Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca reddedilmiş ve bu suretle karar kesinleşmiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 8/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu; sulu tarım arazilerinde kapitalizasyon faiz oranının %4 olması yönündeki emsal Yargıtay içtihatlarının aksine somut olayda kapitalizasyon faiz oranının %6 kabul edilmesi nedeniyle kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğini, Mahkemece taşınmazın bulunduğu Yazlıca köyünde kamulaştırmaya yönelik kamu yararı kararının usulüne uygun olarak ilan edilip edilmediği hususu araştırılmadan taşınmaza kötü niyetli olarak yapı inşa ettiği ve ağaç diktiği varsayımıyla muhdesat bedelinin ödenmemesine hükmedildiğini, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca benzer başka bir davada tescil kararına dek malikin

taşınmaz üzerinde tasarruf etme hakkına sahip olduğu kabul edilirken başvuruya konu uyuşmazlıkta kanunda yer almayan kötü niyet gibi muğlak bir kriterin dikkate alınmasının kanunilik ilkesinin ihlali niteliğinde olduğunu, aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davaya ilişkin olarak DSİ'den temin edilen bilgi ve belgeler ile Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formunda belirtilen iddialarını yinelemiştir.

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkı kapsamı dışında kalan tüm ihlal iddiaları mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

1. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Şikâyeti Yönünden

17. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret olduğunu vurgulamıştır. Öte yandan bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması ve mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi Tahsin Erdoğan ([2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014) kararında işbu başvuruya konu uyuşmazlık bakımından da dikkate alınan 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun ile 2942 sayılı Kanun'un 25. maddesine eklenen üçüncü fıkraya yönelik değerlendirmelere yer vermiştir. Bu düzenleme kapsamında baraj gibi gelecek yıllara sâri büyük projelerde kamu yararı kararının kamulaştırılacak taşınmazların bulunduğu mahalle ve/veya köy muhtarlığında on beş gün süre ile asılmak suretiyle ilan edileceği, bu sürenin bitiminden itibaren kamulaştırılacak taşınmazlar üzerinde yapılan sabit tesisler ile dikilen ağaçların bedelinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınmayacağı belirtilmiştir. Söz konusu kararda bu düzenlemenin büyük projelerin onayı sonrasında kamulaştırma işlemleri yapılıncaya kadar geçen sürede kamulaştırılan arazilerin değerini artırmaya yönelik gayretlerin kamunun fazla bedel ödeyerek zarara uğratılmasının önüne geçilmesi

adına yargılama makamlarınca engellenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına müdahale edilen bireylerin mülkiyet hakkı ile ulaşılmak istenen kamu yararı arasında yargılama makamlarınca makul bir denge kurulması gerektiği açıkça ifade edilmiştir (Tahsin Erdoğan, § 72). Ayrıca söz konusu düzenlemenin gerekçesine de yer verilmiş ve bu kısımda DSİ tarafından inşa edilen baraj bölgelerinde -buna dava konusu taşınmazın bulunduğu Ilısu Barajı da dâhil olmak üzere- kamulaştırma bedelinin artırılması amacıyla kötü niyetli olarak yapılar inşa edildiği ifade edilerek söz konusu düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Tahsin Erdoğan, § 68).

19. Yine Anayasa Mahkemesinin norm denetimi kapsamında verdiği kararda kamu yararı kararının ilanından sonra yapılan tesislerin kamulaştırma bedelinin hesabında dikkate alınmayacağına yönelik kural hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir. Söz konusu kararda gelecek yıllara sâri büyük projeler kapsamındaki taşınmazların kamulaştırılmasının belirli bir zaman alacağı, bu zaman zarfında sadece taşınmazın kamulaştırma bedelinin artırılması amacına yönelik kötü niyetli yapılaşmaların önüne geçilmesi için kamu yararı kararının ilanından sonra belirli bir süreyle sınırlı olarak ilgili taşınmaz üzerine yapılan sabit tesisler ile dikilen ağaçların bedelinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınmayacağının hükme bağlanmasında kamu yararı olduğu, kuralın kötü niyetli yapılaşmanın önlenmesi biçimindeki amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olduğu vurgulanmıştır (AYM, E.2018/104, K.2020/39, 16/07/2020, §§ 204-205).

20. Başvurucunun ilk şikâyeti sulu tarım arazilerinde kapitalizasyon faiz oranının %4 olması yönündeki emsal Yargıtay içtihatlarının aksine somut olayda kapitalizasyon faiz oranının %6 kabul edilmesi nedeniyle kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğine yöneliktir. Başvurucunun kapitalizasyon faizinin doğru belirlenmediği yönündeki iddiasına ilişkin olarak formdaki beyanı dışında yargılama sırasında ve bireysel başvuru sürecinde bilgi ve belge sunmadığı, başvuru kapsamında Mahkemece yapılan değerlendirmeden farklı bir değerlendirme yapmaya imkân sağlayacak veri bulunmadığı değerlendirilmiştir.

21. Başvurucu, kamulaştırma kararı sonrası yapılan inşa faaliyeti dolayısıyla taşınmaz üzerindeki muhdesat bedeline hükmedilmemesinden yakınmıştır. Başvuruya konu davada yargılama makamlarınca baraj inşaatı kapsamında kamulaştırılan taşınmazda DSİ tarafından düzenlenen kıymet takdir komisyonu raporundan sonraki süreçte yeni yapılar inşa edildiğinin ve ağaçlar dikildiğinin tespit edilmesi dolayısıyla kamulaştırma bedeline söz konusu muhdesatın bedeli dâhil edilmemiş ve bu durum kamulaştırılacak taşınmazın değerinin arttırmaya yönelik dürüstlük kuralı ile bağdaşmayan bir çaba olarak değerlendirilmiştir. Yargılama makamlarınca yapılan bu değerlendirmenin kıymet takdir komisyonu raporu ile Mahkemece yapılan keşif sırasındaki gözlem farklılığına dayandırıldığı, bu hususun da detaylı olarak gerekçelendirildiği görülmüştür. Başvurucu da bu durumun aksini ortaya koyar bir veri sunmamıştır. Dolayısıyla yargılama makamlarınca ulaşılan sonucun somut bilgi, belge ve delillere dayandırıldığı, mahkeme kararlarında konuya ilişkin ilgili ve yeterli gerekçeye yer verildiği anlaşılmıştır.

22. Başvurucu, ikinci şikâyeti kapsamında kamulaştırılan taşınmazına ilişkin kamu yararı kararının usulüne uygun olarak ilan edilip edilmediğinin ve taşınmazdaki muhdesatın ilandan önce mi yoksa sonra mı inşa edildiğinin Mahkemece araştırılmamasından da şikâyet etmiştir. Başvurucu, başvuru formunda inşaat faaliyetlerinin kıymet takdir komisyonunca yapılan incelemeler sırasında da var olduğuna dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği gibi Mahkemece usulüne uygun olarak tebliğ edildiği belirtilen tebligatlara rağmen DSİ tarafından yapılan uzlaşma davetine katılmadığına ve tarafına tebligat yapılmadığına dair

herhangi bir iddiada da bulunmamıştır. Dolayısıyla başvurucunun kamu yararı kararının ilan edilmediğine ve muhdesata ilişkin olarak eksik araştırma yapıldığına dair iddialarının Mahkemece açıklanan gerekçelerin aksini ortaya koyacak mahiyette olmadığı değerlendirilmiştir.

23. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin gerek bireysel başvuru kapsamında gerekse norm denetimi kapsamında verdiği kararlarda da ifade ettiği üzere kamulaştırma bedelinin tespitini yapan yargılama makamları, Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek karşılık güvencesi bağlamında kamulaştırılan taşınmazın gerçek değerine hükmederek bireylerin haklarını korumakla yükümlü oldukları gibi kamunun fazla bedel ödeyerek zarara uğratılmasını da engellemekle yükümlüdür. Bu kapsamda yargılama makamlarınca yapılan değerlendirmelerin başvurucuya ölçüsüz ve aşırı bir külfet yüklediğinden söz edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Aleyhe Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Şikâyeti Yönünden

25. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024), Hilmi Kocabey ([1.B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) ve Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022) kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili ile kamulaştırmasız el atma davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın sözüne uygun bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

26. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

27. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılamaya hükmedilmesi taleplerinde bulunmuştur.

30. Kamulaştırma bedel tespiti ve tescil davasında aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Siirt 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/126, K.2015/351) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MERT BALA

B. No: 2021/6589 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/6589

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MERT BALA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/6589)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Mehmet Fatih GÖKÇEK

Başvurucu : Mert BALA

Vekili : Av. Taner GÜL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, maddi tazminat talebi miktarının artırılmasına ilişkin dilekçe dikkate alınmadan karar verilmesi ve istinaf kararının kesin olması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuruya Konu Süreç

2. Başvurucu, Türk Hava Kurumu Üniversitesi (THK Üniversitesi) Hava Ulaştırma Fakültesi pilotaj (İngilizce) programında öğrenim görmekte iken üniversiteden kaydını sildirmiştir.

3. Kaydını sildirmesi sonrasında başvurucu; Üniversite tarafından müfredatta bulunan derslerin süresinde verilmemesi sebebiyle dönem sonunda mezun olamadığını, eğitimini yarıda bırakmak zorunda kaldığını belirterek uğradığını ileri sürdüğü zararlar karşılığında 150.000 TL maddi tazminatın ödenmesi talebiyle THK Üniversitesi ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığına başvurularda bulunmuştur. Söz konusu başvurular reddedilmiştir.

4. Başvurucu, başvurularının reddi üzerine Ankara 4. İdare Mahkemesine (İdare Mahkemesi) tam yargı davası açmıştır. Davada, başvuruların reddine ilişkin işlemlerin iptali ile fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere 10.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi

tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

5. İdare Mahkemesi 2/10/2019 tarihli kararıyla;

i. Tazminat talebinin zımnen reddine ilişkin davalı idare işlemlerinin tam yargı davası açılmadan önce alınan ön karar niteliğinde olması nedeniyle iptal davasına konu edilemeyeceğinden iptali isteminin incelenmeksizin reddine,

ii. Tazminat istemleri yönünden davalı YÖK Başkanlığının denetim görevini yerine getirdiğini, hizmet kusurunun ve tazmin sorumluluğunun bulunmadığını belirterek davanın reddine,

iii. Davalı THK Üniversitesi yönünden ise hizmet kusuru sebebiyle toplam 48.472 TL maddi zarar oluştuğu tespit edilmesine rağmen başvurucunun daha az miktarda olan talebine bağlı kalınarak 10.000 TL maddi tazminatın başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine,

iv. Davalı THK Üniversitesinin eylemlerinin ağır hizmet kusuru niteliğinde değerlendirilemeyeceğini, başvurucunun şeref, haysiyet, kişilik hakları veya vücut bütünlüğüne yönelmiş bir saldırının davaya konu uyuşmazlık bakımından gerçekleşmediğini belirterek manevi tazminat isteminin reddine hükmetmiştir.

6. İdare Mahkemesi kararının hemen sonrasında -karar kendisine tebliğ edilmeden önce- başvurucu, vekili aracılığıyla Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) avukat portali üzerinden sunmuş olduğu 12/10/2019 tarihli dilekçesinde maddi tazminat talebini 200.000 TL artırarak toplam 210.000 TL'lik tutarın 150.000 TL'lik kısmına davalıların temerrüt tarihi olan 20/8/2017 tarihinden, kalan 60.000 TL'sine ise dava tarihinden itibaren yasal faiz uygulanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

7. Başvurucu ve davalı THK Üniversitesi İdare Mahkemesi kararı üzerine istinaf isteminde bulunmuşsa da Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) miktar artırım dilekçesini dikkate almaksızın istinaf istemlerinin reddine kesin olarak karar vermiştir.

8. Başvurucu, kesin olarak verildiği belirtilen kararı 28/1/2021 tarihinde öğrendikten sonra 24/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

B. Bireysel Başvuru Sonrasında Başvurucunun Temyiz Talebi Üzerine Gerçekleşen Süreç

10. Başvurucu, kesin olarak verildiği belirtilen Bölge İdare Mahkemesi kararına karşı temyiz talebinde bulunmuştur. Danıştay Sekizinci Dairesi 16/1/2024 tarihli kararıyla temyiz istemini maddi tazminata ilişkin kısım yönünden kabul ederek kararın bu kısmının bozulmasına karar vermiştir. Temyiz kararında;

i. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda bu yönde açık bir düzenleme bulunmasa da hak kayıplarının önlenmesi amacıyla tazminat davalarında mahkemelerce esas hakkında karar verilmeden önce ara kararı ile dosyanın esas hakkında karar verilebilecek durumda olduğu bildirilerek tazminat talep miktarını artırmak isteyip istemediği hususu sorulmak suretiyle ıslah hakkını kullanma imkânı tanınmasının hakkaniyet gereği olduğu,

ii. Başvurucu vekilince ilk derece mahkemesi kararından sonra sunulan 12/10/2019 tarihli dilekçede ıslah talebinde bulunulduğu, bu hâliyle başvurucunun miktar artırımında bulunma iradesini de ortaya koyduğu,

iii. Mahkemece başvurucuya 2577 sayılı Kanun'da tanınan miktar artırım hakkını kullanma fırsatı tanınmadığı, mahkeme kararı sonrasında verilen ıslah dilekçesinin de Bölge İdare Mahkemesince işleme konulmayarak karar verildiği belirtilerek 2577 sayılı Kanun'un 16. maddesinde öngörülen usuli düzenlemelere uygun olarak yeniden bir karar verilmesi gerektiği aktarılmıştır.

11. Temyiz kararı üzerine Bölge İdare Mahkemesi ara kararıyla birlikte 12/10/2019 tarihli miktar artırım dilekçesini davalı THK Üniversitesine gönderip cevaplarını aldıktan sonra maddi tazminat istemini yeniden değerlendirmiştir. 15/10/2024 tarihli kararıyla 48.472 TL maddi tazminatın idareye başvuru tarihi olan 16/8/2017 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine, fazlaya ilişkin maddi tazminat talebinin ise reddine karar vermiştir.

12. Bölge İdare Mahkemesinin kararı üzerine başvurucu, temyiz yoluna başvurmamış; yalnızca davalı THK Üniversitesi temyiz isteminde bulunmuştur.

13. Danıştay Sekizinci Dairesi 22/5/2025 tarihli kararıyla temyiz istemini kesin olarak reddetmiş ve kararı onamıştır.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu; maddi tazminat talebi miktarının artırılmasına ilişkin dilekçesi dikkate alınmadan karar verilmesi ve istinaf kararının kesin olması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, bilirkişi incelemesi yaptırılmaması, ara kararı üzerine davalı idare tarafından gönderilen cevap ve eklerinin kendisine tebliğ edilmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin, idarenin kusurundan kaynaklandığını ileri sürdüğü maddi zararların yalnızca bir kısmının tazmin edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

15. Başvurucunun iddiaları bir bütün olarak incelendiğinde, tüm şikâyetlerin esasen miktar artırım dilekçesi dikkate alınmadan dava dilekçesindeki düşük miktar üzerinden tam yargı davasında hüküm kurulmasına yönelik olduğu görülmüştür. Bu nedenle söz konusu iddialar mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

16. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi ve şartları" başlıklı 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"(5) Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

17. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Düşme kararı" başlıklı 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi şöyledir:

"(1) Bölümler ya da komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hallerde düşme kararı verilebilir:

…

(ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü,

başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.”

18. Başvuru konusu olayda İdare Mahkemesinin 2/10/2019 tarihli kararı sonrasında başvurucu 12/10/2019 tarihinde maddi tazminat miktarının artırılmasına ilişkin dilekçesini dava dosyasına sunmuştur. Bölge İdare Mahkemesince bu dilekçe dikkate alınmadan karar verilmiştir. Bu kararın kesin olarak verildiğinin belirtilmesi üzerine başvurucu, bireysel başvuruda bulunmuşsa da söz konusu karara karşı temyiz yoluna da başvurmuştur. Danıştay Sekizinci Dairesince kararın maddi tazminat talebine ilişkin kısmı başvurucu lehine bozulmuştur. Bölge İdare Mahkemesince bozma kararına uyularak miktar artırım dilekçesindeki talepler üzerinden değerlendirme yapılmış ve maddi tazminat talebinin kısmen kabulüne hükmedilmiştir.

19. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasının özü, miktar artırım dilekçesi dikkate alınmadan dava dilekçesindeki düşük miktar üzerinden hüküm kurulmuş olmasıdır. Yukarıda açıklandığı üzere bozma kararı sonrasında Bölge İdare Mahkemesince miktar artırım dilekçesinde belirtilen maddi tazminat miktarı üzerinden değerlendirme yapılarak yeniden karar verilmiştir. Bölge İdare Mahkemesinin miktar artırım dilekçesini dikkate alarak verdiği karara karşı sadece davalı THK Üniversitesi temyiz başvurusunda bulunmuş, başvurucu temyiz başvurusunda bulunmamıştır. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkı kapsamında başka bir iddiasının da olmadığı dikkate alındığında başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmediğinden İçtüzük’ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca başvuru hakkında düşme kararı verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmaması nedeniyle DÜŞMESİNE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İBRAHİM METE

B. No: 2021/7321 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/7321

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM METE BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/7321)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Sinan ARMAĞAN

Başvurucu : İbrahim METE

Vekili : Av. Arzu PAMUKÇU YÖRDEM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör olayları sonucunda manevi zarara uğrandığından bahisle açılan tam yargı davasının reddedilmesi nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye, 2015 yılı Haziran ayından itibaren yoğun bir şekilde terör saldırılarına maruz kalmıştır. Bu kapsamda kısa adı PKK olan Kürdistan İşçi Partisi terör örgütü tarafından Şırnak'ın merkezi ile Cizre, Silopi ve İdil ilçelerinde, Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde, Diyarbakır'ın Silvan, Sur ve Bağlar ilçelerinde, Mardin'in Dargeçit, Nusaybin ve Derik ilçelerinde, Muş'un Varto ilçesinde cadde ve sokaklara hendekler kazılıp barikatlar kurularak, bu barikatlara bomba ve patlayıcılar yerleştirilerek teröristler tarafından bu yerleşim yerlerinin bir kısmında öz yönetim adı altında hâkimiyet sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çok sayıda terörist, halkın bu yerlere giriş ve çıkışını engellemek istemiştir. Güvenlik güçleri, hendeklerin kapatılması ve barikatların kaldırılması suretiyle yaşamın normale dönmesini sağlamak amacıyla operasyonlar yapmış; teröristlerle çatışmaya girmiştir. Aylarca devam eden bu operasyon ve çatışmalar sırasında yaklaşık iki yüz güvenlik görevlisi hayatını kaybetmiş, tonlarca bomba ve patlayıcı imha edilmiştir (Figen

Yüksekdağ Şenoğlu [2. B.], B. No: 2016/25187, 4/4/2018, § 18; Murat Beydili [GK], B. No: 2019/14642, 17/6/2021, § 12).

3. Olayların yaşandığı dönemde Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ikamet etmekte olan başvurucu, yaşanan terör olayları nedeniyle manevi zarara uğradığından bahisle tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; terör saldırıları nedeniyle eşyalarını dahi alamadan ikamet ettiği evi ailesiyle birlikte terk ederek başkalarının evine sığınmak zorunda kaldıklarını, bu durumlar nedeniyle ağır üzüntü yaşadığını, psikiyatri kliniğinde tedavi gördüğünü, hamile olan eşinin ise düşük yaptığını belirtmiştir. Olaylar esnasında ağır silahlarla evlerine ateş edildiğini vurgulayan başvurucu; çocuklarının da bu durumdan etkilendiğini, okullarının kapandığını, diğer okulların da çocuklarını kabul etmediklerini, bu nedenle 2015 yılında okula gidemediklerini, ancak 2016 yılında başka bir semtteki okula başlayabildiklerini fakat bu okulda adaptasyon sorunu yaşadıklarını, eğitim başarılarının düştüğünü dile getirmiştir.

4. Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 24/4/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde özetle başvurucu tarafından manevi tazminat talebine konu edilen zararların terör eylemleri sonucu oluşmuş zararlar olmadığı, bunların terör olaylarının artması nedeniyle ilan edilen sokağa çıkma yasağının uygulandığı dönemde eşyaların dahi tahliye edilemeden uzun yıllardır bulunulan yerden ayrılmak zorunda kalınması ve bu süreçte yaşanılan psikolojik rahatsızlıklar gibi hususlara ilişkin olduğu belirtilmiştir. Somut olayda idari faaliyet ile başvurucunun zararı arasında illiyet bağının var olduğu, bu nedenle başvurucunun uğradığını ileri sürdüğü zararların tazmininde sosyal risk ilkesinin uygulanmasına olanak bulunmadığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte başvurucunun ileri sürdüğü manevi zararın idarenin faaliyet alanında meydana geldiği ve yürütülen idari faaliyet ile nedensellik bağı kurulabilen zararlardan olduğu ancak idarenin kusurunun bulunmadığı belirtilmiştir. Bu doğrultuda başvurucunun bahsettiği hususların sokağa çıkma yasağı ilan edilen bölgede yaşayan tüm vatandaşlar açısından geçerli olduğu, diğer vatandaşlardan farklı, özel ve olağandışı bir nitelikte olmadığı ve somut olaydaki genel külfetlere kamu külfetleri karşısındaki eşitlik ilkesi uyarınca herkesin katlanması gerektiği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla başvurucunun manevi tazminat talebinin kusursuz sorumluluk ilkesi çerçevesinde de reddi gerektiği ve idare hukuku ilkeleri çerçevesinde kabulüne olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

5. Başvurucu, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi (Daire) 20/11/2020 tarihinde İdare Mahkemesi kararının ve dayandığı gerekçenin hukuka ve usule uygun olduğunu ve kararın kaldırılmasını gerektirecek bir neden bulunmadığını belirterek istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 25/1/2021 tarihinde öğrenmiş ve 11/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

7. Öte yandan başvurucu hakkında Selahaddin Eyyubi Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen 30/6/2017 tarihli İlaç Kullanım Raporu başlıklı belgede başvurucuya Travma Sonrası Stres Bozukluğu tanısı konulduğu belirtilmektedir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; yaşanan olaylar esnasında bir süre evinden çıkamadığını, sonrasında ailesiyle

birlikte eşyalarını dahi alamadan evlerini terk etmek zorunda kaldıklarını ve nihayetinde evlerinin yıkıldığını belirtmiştir. Bu süreçte ağır çatışmalara ve birçok güvenlik görevlisinin şehit olduğuna şahitlik ettiğine dikkat çeken başvurucu; evde çocukları ile mahsur kaldığında ağır silahlarla evlerine ateş edildiğini, güvenlik görevlilerinin kendilerini evden çıkararak kurtardıklarını ifade etmiştir. Başvurucu; yaşanan bu olaylar, evlerini terk etmek zorunda kalıp başkalarının evine sığınmak zorunda kalmaları, evlerini, komşularını, hayat tarzlarını, resmî belgelerini, özel eşyalarını kaybetmeleri nedenleriyle ailece psikolojilerinin bozulduğunu, telafisi mümkün olmayan ağır bir üzüntü yaşadıklarını dile getirmiştir. Buna rağmen açtığı tam yargı davasının reddedildiğini vurgulayan başvurucu adil yargılanma hakkının, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, özel hayata saygı hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ilgili mevzuat ve içtihatlar hatırlatıldıktan sonra Diyarbakır Valiliğinden temin edilen bilgi ve belgeler görüş ekinde sunulmuş ve başvurucunun şikâyetlerinin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Diyarbakır Valiliğinin anılan yazısında başvurucunun maddi zararlarının karşılandığı, 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca manevi zararların karşılanmasına olanak bulunmadığı ifade edilmiştir.

10. Başvurucunun iddialarının özünün terör olayları nedeniyle ortaya çıkan manevi zararın tazmin edilmemesine ilişkin olduğu anlaşıldığından başvuru bir bütün hâlinde Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı kapsamında incelenmiştir (benzer bir değerlendirme için bkz. Güler Şengül [2. B.], B. No: 2021/56, 27/2/2025, § 26).

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Maddi ve manevi varlığı koruma hakkı kapsamında hukuki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılacak tazminat davalarının makul derecede dikkatli ve özenli inceleme şartını yerine getirmesi gerekmektedir. Yargı mercilerinin bu tür olaylara ilişkin yürüttükleri yargılamalarda Anayasa’nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapıp yapmadıklarının ya da ne ölçüde yaptıklarının da Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira yargı mercileri tarafından bu konuda gösterilecek hassasiyet, yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer hak ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine engel olacaktır (Yasin Çıldır [2. B.], B. No: 2013/8147, 14/4/2016, § 57; Tevfik Gayretli [2. B.], B. No: 2014/18266, 25/1/2018, § 32).

13. Maddi tazminat idari eylem ve işlem nedeniyle kişilerin uğradığı maddi zararların tazminini sağlarken manevi tazminat aynı işlem veya eylemden dolayı kişinin çektiği ızdırabın, elemin yarattığı manevi yıpranmanın hafifletilmesi ve tazmini amacına hizmet etmektedir. Öte yandan somut olayın özelliklerine göre tazminata hükmetmek ve tazminatın nasıl hesaplanacağı konusu hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin bir mesele olarak yargı mercilerinin takdirindedir. Bariz takdir hatası veya keyfîlik içermedikçe Anayasa Mahkemesinin yargı mercilerinin bu takdirine müdahale etmesi uygun değildir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Fatma Kılıç ve İbrahim Haldız [1. B.], B. No: 2017/37387, 21/4/2021, § 39).

14. Bununla birlikte kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında yerine getirmek zorunda olduğu usul yükümlülüklerinin somut olayda yerine getirilip getirilmediğinin nesnel bir şekilde değerlendirilmesi için ilgili anayasal kurallar bağlamında yargısal makamların kendilerine tanınmış takdir yetkileri çerçevesinde hareket edip etmediklerinin denetlenmesi gerekir. Bu bağlamda müdahaleyi haklı göstermek için öne sürülen gerekçelerin ilgili ve yeterli olup olmadığı incelenmelidir (Murat Atılgan [2. B.], B. No: 2013/9047, 7/5/2015, § 44).

15. Anayasa Mahkemesi, daha önce Güler Şengül başvurusunda somut olayla benzer bir konuyu incelemiştir. Anılan başvuru Sur'da ikamet etmekteyken yukarıda bahsedilen operasyonlar (bkz. § 2) sırasında başvurucu gibi evini terk etmek zorunda kalan ve olaylar kapsamında evi yıkılan bir kişinin açtığı tam yargı davasıyla ilgilidir. Söz konusu başvurunun konusu, inceleme yapılan olaylar ve yargılama süreçleri somut başvuruyla oldukça benzemektedir. Güler Şengül başvurusunda da İdare Mahkemesi -tıpkı eldeki başvuruda olduğu gibi- davanın reddine karar vermiş, davayı reddederken de gerekçeli kararda aynı değerlendirmelerde bulunmuştur.

16. Anayasa Mahkemesi, Güler Şengül başvurusunda İdare Mahkemesi tarafından başvurucunun ileri sürdüğü manevi zararların terör olaylarından değil terörle mücadele faaliyetlerinden kaynaklandığı yönünde bir ayrım yapıldığını belirtmiştir. Buna göre İdare Mahkemesince idari faaliyet ile başvurucunun zararı arasında illiyet bağının bulunduğu tespit edilmiş; bu nedenle başvurucunun manevi tazminat talebine konu iddiaları hakkında sosyal risk ilkesinin dikkate alınamayacağı, idarenin kusursuz sorumluluğu kapsamında inceleme yapılacağı vurgulanmıştır. İdare Mahkemesi kararında manevi tazminat ödenmesine karar verilebilmesi için özel ve olağan dışı bir zararın var olması gerektiği ifade edilmiştir. Sonuçta başvurucunun ileri sürdüğü hususların özel ve olağan dışı bir niteliği bulunmadığından ve olayların yaşandığı bölgede yaşayan tüm vatandaşlar açısından geçerli olduğundan bahisle davanın reddine karar verildiğinin üzerinde durulmuştur (Güler Şengül, § 32).

17. Söz konusu kararda Anayasa Mahkemesi, öncelikle İdare Mahkemesi kararında belirtilenin aksine başvurucu tarafından iddia edilen hususların tek başına o dönemde uygulanan sokağa çıkma yasağı uygulamasından kaynaklandığını söylemenin güç olduğunu ve yargısal makamlar tarafından bahse konu olayların ortaya çıkmasında başvurucunun katkısının olduğuna yönelik bir tespitin de bulunmadığına vurgu yapmıştır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi; yaşanan olaylar esnasında bir süre evinden çıkamamak, sonrasında ailesiyle birlikte eşyalarını alamadan evlerini terk etmek zorunda kalmak ve nihayetinde evin yıkılması, bununla birlikte yaşanan çatışmalar esnasında ağır silahlarla açılan ateşte evlerinin isabet alması, genel olarak evlerini, komşularını, hayat tarzlarını, resmî belgelerini, özel eşyalarını kaybetmeleri nedenleriyle ailece psikolojilerinin bozulması şeklinde iddia edilen hususlarla ortaya çıkan manevi zararın özel ve olağan dışı olmadığına ilişkin yargısal makamların ortaya koyduğu değerlendirmenin makul ve kabul edilebilir bir yorum olduğunun söylenemeyeceğini ifade etmiştir. Nitekim başvurucunun yaşadığı olaylar bağlamında birtakım zorluklarla karşılaştığı ve bunun acı ve ıstıraba neden olduğunun açık olduğu gibi toplumun diğer bireylerinin de başvurucu ile aynı şekilde zarara uğradığının söylenemeyeceğini belirtmiştir (Güler Şengül, §§ 38, 39).

18. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, başvurucunun manevi tazminat talebinin reddine karar verilirken yargısal makamlarca Anayasa’nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapılmadığını, bu bağlamda makul derecede dikkatli ve

özenli inceleme şartının yerine getirilmediğini ve neticede yargısal makamlarca ortaya konulan gerekçelerin ilgili ve yeterli olmadığını değerlendirmiştir. Bu nedenle maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı bakımından kamu makamlarının pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğine karar vermiştir (Güler Şengül, § 40). Eldeki başvuru yönünden de Güler Şengül kararında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu; ihlalin tespit edilmesine, yeniden yargılama yapılmasına ve tazminat ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

23. Diğer yandan ihlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır 2. İdare Mahkemesine (E.2018/1494, K.2019/976) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama

giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesine (E.2019/1509, K.2020/1656) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET GÜNEŞ VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/8623 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/8623

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET GÜNEŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/8623)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Mehmet GÜNEŞ ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekilleri : Av.Adil AKTAY Av.Umut Çağrı AKTAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvurular; kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğraması, mahkeme kararının icra edilmemesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. 2021/11233, 2021/13155 ve 2021/53583 numaralı bireysel başvurularda aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesinden de yakınılmaktadır.

3. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Bir kısım başvurular yönünden Komisyon, adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvuruların Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. 2021/11233, 2021/11998, 2021/12098, 2021/13155, 2021/21848, 2021/24632, 2021/24634, 2021/24636, 2021/28840, 2021/43083, 2021/49071, 2021/49396, 2021/54106, 2021/57679, 2021/63620 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden

hukuki irtibat nedeniyle 2021/8623 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilerek incelenmesine, incelemenin 2021/8623 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmiştir.

A. Başvurucular Menevşe KODAŞ ve Şakire ÖZ Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlama gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat etmiş olan başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgelerle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Menevşe Kodaş, başvuru tarihinden sonra 20/9/2025 tarihinde; başvurucu Şakire ÖZ ise başvuru tarihinden sonra 28/7/2023 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucular Menevşe Kodaş ve Şakire ÖZ yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan nedenlerle başvurucular Menevşe Kodaş ve Şakire ÖZ açısından başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon

karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. 2021/11233, 2021/13155 ve 2021/53583 Numaralı Bireysel Başvurular Yönünden Aleyhe Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022), Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında kamulaştırmasız el atma davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 2021/11233, 2021/11998, 2021/12098, 2021/13155, 2021/21848, 2021/28840, 2021/34032, 2021/38621, 2021/38353, 2021/49071, 2021/49396, 2021/53583, 2021/54106, 2021/57679, 2021/59908 Numaralı Bireysel Başvurular Yönünden Mahkeme Kararının İcra Edilmemesine ve 2021/34032, 2021/38621, 2021/38353, 2021/53583, 2021/59908, 2021/21848 Numaralı Bireysel Başvurular Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvuruların bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat

taleplerinde bulunmuştur.

14. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Menevşe Kodaş ve Şakire Öz tarafından yapılan başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. 1. Diğer başvurucular yönünden, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Mahkeme kararının icra edilmemesine ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

Ç. Kararın bir örneğinin kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve aleyhe hükmedilen vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda ayrıntısı belirtilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen harç ve (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihlerinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDULHADİ ÖZALP VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/14806 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/14806

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULHADİ ÖZALP VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/14806)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nuray KOVANCI

Başvurucular : Abdulhadi ÖZALP ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekilleri : bkz. ekli listenin (C) sütunu

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; işe iade talebiyle açılan davanın ara buluculuk görüşmelerine asıl işveren ile alt işverenin birlikte katılmadıkları gerekçesiyle dava şartı yokluğundan reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular işçi olarak çalışmakta iken iş sözleşmeleri, işverenler tarafından feshedilmiştir. Başvurucular, feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iade talebiyle iş mahkemelerinde veya asliye hukuk mahkemelerinde (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkemelerce bazı başvurucular yönünden davanın kabulüne, bazıları yönünden davanın usulden reddine karar verilmiştir. Davanın usulden reddine ilişkin kararlara karşı istinaf başvuruları reddedilmiştir. Davanın kabulüne ilişkin kararlara karşı yapılan başvurular, istinaf kanun yolunda kabul edilerek dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verilmiştir. Başvuru konusu tüm yargılamalar kesinleşmiştir.

3. Davanın usulden reddine ilişkin kararların gerekçelerinde karar tarihlerinde yürürlükte olan 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. maddesinin (15) numaralı fıkrasına dayanılmıştır. Buna göre asıl işveren-alt işveren ilişkisinde işe iade talebiyle ara bulucuya başvuru dava şartının yerine getirilmesi için asıl işveren ile alt

işverene karşı birlikte ara bulucuya başvurulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde muvazaa iddiasında bulunulması hâlinde mahkemece verilecek kararın her iki işverenin hak alanını ilgilendireceğinden bahisle her iki işverene karşı ara bulucuya başvurulması ve her iki işverene karşı dava açılması gerektiği de bir kararda vurgulanmıştır. Netice itibarıyla kararlarda asıl işveren ile alt işverene karşı birlikte ara bulucuya başvurulmaksızın sadece alt işveren yönünden ara bulucuya başvurulması sonrasında işe iade davası açılması hâlinde dava şartının yerine getirilmemesi nedeniyle davanın usulden reddi gerektiği belirtilmiştir. Ara buluculuk sürecinin iki farklı tarihte asıl işveren ve alt işveren ile ayrı ayrı yürütüldüğü bir uyuşmazlıkta da ara buluculuk sürecinin aynı anda asıl işveren ve alt işveren ile birlikte yürütülmediği gerekçesiyle ara buluculuk dava şartının yerine getirilmediği kabul edilmiştir.

4. Başvurucular, haklarındaki nihai kararları öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. 2021/14806 numaralı dosyada Komisyonca adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Diğer dosyalarda başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. 2022/35262 numaralı bireysel başvuru dosyasında talepte bulunan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Ekli listenin (A) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/14806 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş; diğer başvuru dosyaları kapatılmış ve inceleme 2021/14806 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

7. Ekli listenin (E) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucular; alt işveren ile yapılan ara buluculuk görüşmelerinin anlaşamama ile sonuçlanmasına rağmen asıl işverenin ara buluculuk görüşmelerine katılmadığı gerekçesi ile davaların dava şartı yokluğu nedeniyle reddine karar verildiğini, kanun hükmünün işçi aleyhine ve hatalı yorumlandığını ifade etmiştir. Öte yandan başvurucular, işçiden asıl işveren-alt işveren ilişkisinden haberdar olmasının beklenemeyeceğini, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin muvazaaya dayandığı hâller de dikkate alındığında işçinin işverenler arasındaki hukuki ilişkiyi tespit etmek zorunda bırakılmasının işçiye ağır külfet yüklediğini, emsal kararlara aykırı şekilde karar verildiğini belirterek mahkemeye erişim hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruculara temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşüne cevap veren başvurucular, başvuru formundaki ihlal iddialarını yinelemiştir.

10. Başvuru, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

13. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

14. 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasında işe iade talebiyle açılan davalarda ara bulucuya başvurulması dava şartı olarak düzenlenmiştir. Anılan madde kapsamında dava açılmadan önce ara bulucuya başvurulması, açılacak davada mahkemenin uyuşmazlığın esası hakkında inceleme yapabilmesi için zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi hâlinde davanın, dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilecektir. Dava şartlarının varlığı, yargılamanın her aşamasında mahkemece resen gözetilecek hususlardandır (AYM, E.2017/178, K.2018/82, 11/7/2018, § 15).

15. Başvuruya konu yargılamalarda, işe iade davasının reddedilmesine ilişkin kararların gerekçelerinde, karar tarihlerinde yürürlükte olan 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (15) numaralı fıkrasına dayanılmıştır. 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (15) numaralı fıkrası şu şekildeydi:

"(15) Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için işverenlerin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları ve iradelerinin birbirine uygun olması aranır."

16. Anayasa Mahkemesi 3/6/2025 tarihli ve E.2024/157, K.2025/121 sayılı kararıyla 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (15) numaralı fıkrasını Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. Karar 17/10/2025 tarihli ve 33050 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

17. Anayasa Mahkemesinin 3/6/2025 tarihli ve E.2024/157, K.2025/121 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

26. Kuralın gerekçesinde özetle, alt işverenin çalıştırdığı işçi tarafından işe iade talebiyle açılan davalarda, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin geçersiz olduğunun veya muvazaaya dayandığının belirlenmesine bağlı olarak, davalının gerçek işveren olmadığının tespiti hâlinde taraf sıfatı sorununun ortaya çıktığı, davanın taraf sıfatı yokluğu sebebiyle reddi

durumunda ise işçinin gerçek işverene karşı dava açması gerektiğinden işe iade davaları için öngörülen bir aylık dava açma süresinin kaçırılmasının söz konusu olabileceği, bu sürenin geçmemiş olması hâlinde ise yeni bir dava açılmasının da usul ekonomisiyle bağdaşmayacağı, bu itibarla kuralla hem işçi hem de işveren tarafının haklarının ve çıkarlarının daha iyi bir şekilde korunmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla kuralın işe iade davası öncesinde arabuluculuk görüşmelerinde asıl işveren ve alt işverenin tespit edilmesini sağlayarak işe iade davası sırasında ortaya çıkabilecek taraf sıfatı sorununun engellenmesine ve asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk sürecine katılmalarına katkı sağlayacağı gözetildiğinde kuralda öngörülen sınırlamanın anayasal anlamda meşru bir amaca yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

27. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen sınırlamanın amaca ulaşmaya elverişli olmasını, gereklilik amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise hakka getirilen sınırlama ile amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

28. Arabuluculuk sürecine katılan davalının gerçek işveren olmadığının anlaşılması durumunda bir aylık dava süresinin kaçırılması gibi işçi aleyhine ortaya çıkabilecek olumsuz ihtimalleri bertaraf etme ve menfaatleri etkilenen asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk sürecine katılmalarına sağlama amacı gözetildiğinde kuralın bu amacın gerçekleştirilmesi bakımından elverişli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

29. Kuralın ölçülülük ilkesine uygun olabilmesi için sınırlamayla öngörülen amaca ulaşılması bakımından elverişli olması yeterli olmayıp ayrıca sınırlamanın gereklilik ilkesine de uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadı uyarınca Anayasa'nın 13. maddesi kapsamında bir hakka sınırlama getirilebilmesi için öngörülen sınırlama olmaksızın sınırlama amacına ulaşılamaması gerekir. Bir başka ifadeyle kuralla hedeflenen amaca ulaşmak için en hafif tedbirin öngörülmesi zorunlu olup aynı amaca daha hafif bir araçla ulaşılması mümkün ise daha ağır bir araç seçilmesi gereklilik ilkesi ile çelişir ve sınırlamayı ölçüsüz hâle getirir (AYM, E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, §§ 26, 27; E.2021/117, K.2022/10, 26/1/2022, § 21).

30. Asıl işveren ile alt işverene karşı birlikte arabulucuya başvurulmasındaki amaç, işe iade davasında taraf sıfatına ilişkin sorun oluşmasını engellemek ve menfaati etkilenen asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk sürecine dâhil edilmesini sağlamaktır. Söz konusu amaca daha hafif bir sınırlamayla ulaşmak mümkünse bu sınırlamanın tercih edilmesi gerekir.

31. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 'Tarafta iradî değişiklik' başlıklı 124. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bir davadaki taraf değişikliğinin ancak karşı tarafın açık rızasıyla mümkün olduğu düzenlenmekle birlikte (3) numaralı fıkrasında maddi bir hatadan kaynaklanan veya dürüstlük kuralına aykırı olmayan taraf değişikliği talebinin karşı tarafın rızası aranmaksızın hâkim tarafından kabul edileceği, (4) numaralı fıkrasında ise dava dilekçesinde tarafın yanlış veya eksik gösterilmesinin kabul edilebilir bir yanılgıya dayanması hâlinde hâkimin karşı tarafın rızasını aramaksızın taraf değişikliği talebini kabul edebileceği düzenlenmiştir. Buna göre asıl işveren-alt işveren ilişkisinden habersiz olan veya bu ilişkinin geçersiz veya muvazaaya dayalı olduğunu

bilmeyen işçi tarafından doğru tarafa yöneltilemeyen işe iade davasında taraf değişikliği yapılmasına imkân tanınarak işçinin işe iade davası açmak için öngörülen süreyi kaçırma tehlikesi bertaraf edilmiştir.

32. Dolayısıyla anılan Kanun'un 124. maddesinde yer alan düzenleme kapsamında tarafta iradi değişiklik yapılarak işe iade talebinin doğru tarafa yöneltilmesinin veya eksik gösterilen tarafın davaya dâhil edilmesinin mümkün olduğu dikkate alındığında kuralın taraf sıfatı sorunun engellenmesini sağlamak şeklindeki meşru amaç bakımından gerekli olduğu söylenemez. Buna karşılık işe iade davasına ilişkin arabuluculuk sürecinin asıl işveren ile alt işverene karşı yürütülmesi gerekliliğini öngören kuralın asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk sürecine katılmalarına sağlama amacı bakımından gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

33. Gerekli olduğu tespit edilen kuralın orantılı olup olmadığı da değerlendirilmelidir. Kural, işçinin asıl işveren ve alt işveren arasındaki ilişkinin var olması durumunda asıl işveren ve alt işverene karşı birlikte arabulucuya başvurulmasını zorunlu kılarken işçiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi ile asıl işveren ve alt işvereni araştırma yükümlülüğü getirmektedir. İşçinin asıl işveren ve alt işveren ilişkisinden haberdar olması mümkün olduğu gibi -asıl işveren ve alt işverenin aralarındaki hukuki ilişkiyi alenileştirmesinin zorunlu olmadığı dikkate alındığında- asıl işveren-alt işveren ilişkisinden haberdar olmaması da ihtimal dâhilindedir. Kuralda asıl işveren-alt işveren ilişkisinden habersiz olan ve bu nedenle gerçek işveren olarak tespit ettiği kişiye karşı arabulucuya başvuran ve sonrasında işe iade davası açan işçiye asıl işveren-alt işveren ilişkisinin bulunması durumunda davayı devam ettirme imkânı tanınmamıştır.

34. Bu itibarla işçinin tarafı olmadığı asıl işveren ve alt işveren arasındaki hukuki ilişkiyi tespit ederek arabuluculuk sürecini asıl işveren ve alt işverene karşı birlikte yürütmesini zorunlu kılan kural işe iade talebinde bulunan işçiye katlanamayacağı bir külfet yüklemektedir. Başka bir deyişle kuralda yargılamada taraf sıfatı sorununun oluşmasının önlenmesi ve asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk sürecine dâhil edilmesinin sağlanması amacındaki kamusal yarar ile işçinin mahkemeye erişim hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir denge kurulamamıştır. Bu itibarla kuralın orantılılık alt ilkesi yönünden ölçülülük ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

35. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

..."

18. Anayasa Mahkemesi, yukarıda belirtildiği üzere anılan iptal kararında işçinin tarafı olmadığı asıl işveren ve alt işveren arasındaki hukuki ilişkiyi tespit ederek ara buluculuk sürecini asıl işveren ve alt işverene karşı birlikte yürütmesini zorunlu kılan kuralın işe iade talebinde bulunan işçiye katlanamayacağı bir külfet yüklediğini vurgulamıştır. Kuralda yargılamada taraf sıfatı sorununun engellenmesi ve asıl işveren ile alt işverenin ara buluculuk sürecine dâhil edilmesini sağlama amacıyla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlama arasında makul bir denge kurulamadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Sonuç olarak kuralın orantılılık alt ilkesi yönünden ölçülülük ilkesini ihlal ettiğini belirtmiştir.

19. Söz konusu uyuşmazlıklarda, 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (15) numaralı fıkrasında düzenlenen asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle ara bulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için işverenlerin ara buluculuk görüşmelerine birlikte katılmalarının ve iradelerinin birbirine uygun olmasının aranacağı

kuralı gereğince asıl işverene ve alt işverene karşı birlikte ara buluculuk yoluna başvurulmadığı gerekçesiyle işe iade davası reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi, ilgili Kanun hükmüne yönelik iptal kararında, söz konusu kuralın temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasını düzenleyen Anayasa'nın 13. ve hak arama hürriyetini düzenleyen Anayasa'nın 36. maddelerine aykırı olduğunu vurgulamıştır (bkz. § 17).

20. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gözönüne alınarak uyuşmazlık değerlendirildiğinde 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (15) numaralı fıkrasında düzenlenen kural uyarınca asıl işverenin ve alt işverenin ara buluculuk görüşmelerine birlikte katılmadıkları gerekçesiyle dava şartı yokluğu nedeniyle davanın reddine ilişkin kararın, başvurucuların katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla karşılaştırıldığında ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

22. Başvuruculaların diğer temel hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. 2022/69049 numaralı dosyada başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

24. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında anılan şikâyetle ilgili olarak uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

26. Başvurucular, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur. Başvuruculardan bir kısmı aynı zamanda maddi ve/veya manevi tazminat talebinde de (bkz. ekli listenin (G) sütunu) bulunmuştur.

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

28. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

29. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinde bulunan başvuruculaların tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

C. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Ç. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Talepte bulunan başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (E) sütununda belirtilen harçlar ile (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

Ğ. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculaların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYSEL SEVİLGEN

B. No: 2021/15746 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/15746

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYSEL SEVİLGEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/15746)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Duygu BAKAY

Başvurucu : Aysel SEVİLGEN

Vekili : Av. Hikmet Nilay GÖKSU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işe iade talebiyle açılan davanın dava şartı yokluğundan reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, özel bir bankada portföy yöneticisi olarak çalışmaktayken iş akdi feshedilmiştir. Bunun üzerine Mersin 7. İş Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde işe iade davası açan başvurucu, iş akdinin geçerli bir neden olmaksızın feshedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu vekili tarafından "aslının aynıdır" yazılarak paraflanan ara buluculuk son tutanağının fotokopisi de dava dilekçesine ek olarak Mahkemeye ibraz edilmiştir.

3. Dosyayı inceleyen Mahkeme, tensip tutanağı düzenlemiş ve başvurucuya ara buluculuk son tutanağının aslı ya da ara bulucu tarafından onaylanmış suretinin sunulması için bir haftalık kesin süre vermiş; şayet bu süre içinde talep edilen belge sunulmazsa davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verileceğini ihtar etmiştir. Ayrıca ön inceleme duruşmasının 18/12/2019 tarihinde yapılmasına karar vermiştir. Tensip zaptı başvurucu vekiline 30/10/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

4. Tensip zaptı, aynı zamanda davalıya da tebliğ edilmiş ve cevap dilekçesi sunması için iki

haftalık süre verilmiş ancak davalının talebi üzerine 4/11/2019 tarihli ara kararı ile bu sürenin iki hafta daha uzatılmasına hükmedilmiştir.

5. Yargılamada sadece 18/12/2019 tarihli ön inceleme duruşması açılmıştır. Başvurucu, bu duruşmanın görüldüğü celsede verilen arada ara buluculuk belgesinin aslını dosyaya sunmuş ise de Mahkeme; bir haftalık kesin sürede belge, dosyaya sunulmadığı için davanın dava şartı yokluğundan reddine hükmetmiştir.

6. Başvurucu, davanın reddi kararına karşı istinaf talebinde bulunmuş; Adana Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi tarafından yapılan inceleme neticesinde 11/2/2021 tarihli karar ile istinaf başvurusunun esastan reddine hükmedilmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 16/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 22/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatların belge onaylama yetkisinin bulunduğunu, bu kapsamda ara buluculuk tutanağının bir örneğinin aslı gibidir yapılmak suretiyle dosyaya eklendiğini, ara bulucu tarafından onaylanmış örneğinin de ilk duruşmada dosyaya ibraz edildiğini, buna rağmen Mahkemece bu belgelerin yok sayılarak davanın usulden reddedildiğini belirtmiştir. Ara buluculuk belgelerinin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) kayıtlı olduğunu dolayısıyla ara bulucuya gidilip gidilmediğinin UYAP üzerinden de denetlenebileceğini ifade eden başvurucu, ara buluculuk tutanağının Mahkemeye ibrazındaki amacın dava şartının yerine getirilip getirilmediği hususunun tespitine yönelik olduğunu, dolayısıyla avukat tarafından aslı gibidir yapılarak dosyaya sunulan belgenin de aynı işlevi yerine getirdiğini, kaldı ki davada tahkikat aşamasına geçilmeden önce talep edilen belgenin de dosyaya sunulduğunu belirtmiştir. Başvurucu, ayrıca Mahkeme tarafından yanıltıldığını zira ilgili mevzuata göre ara buluculuk tutanağının kesin süre içinde ibraz edilmemesi hâlinde dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkartılmaksızın davanın reddi gerektiğini ancak Mahkemece tahkikat aşamasına geçildikten sonra davanın reddine karar verildiğini ifade ederek ilgili mevzuatın getiriliş amacı dikkate alınmaksızın kanunun katı yorumlanması nedeniyle verilen kararın mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

12. İşe iade davasının dava şartı yokluğundan reddedilmesi suretiyle uyuşmazlığın esasının incelenmemesinin mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

13. Öte yandan mahkemeye erişim hakkı, kural olarak mutlak bir hak olmayıp sınırlandırılabilen bir haktır. Bununla birlikte sınırlandırmanın kanuna dayanması, meşru

amacının bulunması ve ölçülü olması gerekir (Serkan Acar [1. B.], B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38).

14. Başvuru konusu olayda ara buluculuk belgesinin onaylı örneğinin yasal bir haftalık kesin süreden sonra verildiği, dosya içinde bulunan ara buluculuk tutanağının başvurucu vekili tarafından onaylanmış sureti olduğu gerekçesiyle verilen usulden ret kararıyla yapılan müdahalenin kanun tarafından öngörülme ölçütünü karşıladığı, karar gerekçesinde dayanılan 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. maddesinin (2) numaralı fıkrasından anlaşılmıştır. Söz konusu fıkrada ara buluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslının veya ara bulucu tarafından onaylanmış bir örneğinin dava dilekçesine eklenmek zorunda olduğuna işaret edilmiştir. Bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde Mahkemece davacıya son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderileceği belirtilmiştir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verileceği hüküm altına alınmıştır. Diğer yandan iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıkların daha kısa sürede, daha az masrafla, işçi ve işverenin eşit bir düzeyde tatmini sağlanarak yargıya taşınmadan çözümlenmesi için ara buluculuğun dava şartı olarak düzenlenmesinin meşru bir amacı olduğu açıktır.

15. Bununla birlikte mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçülü olup olmadığı da incelenmelidir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik, öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını; gereklilik, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

16. Dava hakkının bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin usul ekonomisi ile iyi adalet yönetimi ilkesinin sağlanarak kamu yararı amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez (Ahmet Erdem [1. B.], B. No: 2018/34944, 6/10/2021, § 63). Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt ise orantılılıktır. Bu itibarla uygulanan tedbirle başvurucuya aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

17. Somut olayda başvurucu, işe iade davası açmıştır. Başvurucu vekili, dava dilekçesinin ekinde ara buluculuk tutanağının fotokopisini "aslının aynıdır" yazarak Mahkemeye ibraz etmiştir. Mahkeme, tensip tutanağıyla ara buluculuk son tutanağının aslı ya da ara bulucu tarafından onaylanmış suretinin dosyaya bir haftalık kesin süre içinde sunulması hususunda ara karar tesis etmiştir. Başvurucu, bir haftalık kesin süreden sonra ön inceleme duruşmasında ara buluculuk son tutanağının aslını Mahkemeye elden sunmuştur. Mahkeme, bu belgenin yasal bir haftalık kesin süreden sonra sunulduğu gerekçesiyle davayı dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddetmiştir.

18. 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesi kapsamında kanuna, bireysel veya toplu iş

sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatına ilişkin olarak açılacak davalarda ara bulucuya başvurulmuş olması, dava şartı olarak öngörülmüştür. Ara buluculuğa başvurma zorunluluğunun kişilerin hak aramalarını imkânsız hâle getiren veya aşırı derecede zorlaştıran etkisiz ve sonuçsuz bir sürece neden olmadıkça hak arama hürriyetini sınırladığı söylenemez. Dava şartı olmanın bir sonucu olarak ara buluculuğa başvurma bir zorunluluk arz etmekte ise de bu zorunluluk yalnızca ara buluculuğa başvuru ile sınırlı olup ara buluculuk sürecinin işleyişi ve sonucu üzerinde taraf iradelerinin egemen olduğu açıktır. Taraflar istedikleri zaman süreci sonlandırabilecekleri gibi süreç sonunda anlaşmaya varıp varmamak konusunda da tercih hakkına sahiptir. Anlaşmaya varılamaması hâlinde ise uyuşmazlığın çözümü için yargı yoluna başvurulması mümkündür. Bu bakımdan Kanun'un ara buluculuk süreci ve sonucu yönünden taraf iradelerini esas aldığı görülmektedir (AYM, E.2017/178, K.2018/82, 11/7/2018, § 24).

19. 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ara buluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslının veya ara bulucu tarafından onaylanmış bir örneğinin dava dilekçesine eklenmek zorunda olduğu, bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde Mahkemece davacıya son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde Mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderileceği, ihtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddedileceği hususları hüküm altına alınmıştır.

20. Başvuruya konu olayda taraflar arasında yürütülen ara buluculuk görüşmeleri sonucunda 23/10/2019 tarihli ve "Hukuk Uyuşmazlıklarında Dava Şartı Arabuluculuk Son Tutanağı" başlıklı belge düzenlenmiştir. Son tutanakta taraf vekilleri ve başvurucu asil ile yapılan müzakerelerde işe iade konusunda bir anlaşmaya varılamadığının belirtildiği ve tutanağın taraflar ile ara bulucu tarafından imzalandığı anlaşılmıştır. Buna göre 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesi kapsamında dava şartı olarak ara bulucuya başvuru yapılmış, görüşmeler sonucunda tarafların iradelerinin işe iade konusunda anlaşma sağlanamadığı yönünde olduğu belgelenmiştir.

21. Mahkeme, düzenlenen tensip tutanağında başvurucuya ara buluculuk son tutanağının aslı ya da ara bulucu tarafından onaylanmış suretinin sunulması için bir haftalık kesin süre vermiş; bu süre içinde talep edilen belge sunulmazsa davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verileceğini ihtar etmiştir. Tensip tutanağında aynı zamanda ön inceleme duruşmasının yapılmasına da karar vermiştir. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 25. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Kanunla belirtilen durumlar dışında hâkimin kendiliğinden delil toplayamayacağı düzenlenmiştir. Uyuşmazlıkta da başvurucunun kesin süre içinde son tutanağın aslı ya da ara bulucu tarafından onaylanmış suretini sunmadığı, ancak ön inceleme duruşmasında ara buluculuk tutanağının aslını Mahkemeye sunduğu görülmektedir.

22. Yargıtay, kararlarında kesin süre kuralının amacının davaların uzamasını veya uzatılmak istenmesini engellemek olduğunu belirtmektedir (birçok karar arasından bkz. Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 9/5/2007 tarihli ve E.2007/1903, K.2007/5192 sayılı; 18/12/2025 tarihli ve E.2024/3987, K. 2025/6060 sayılı; Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 12/1/2026 tarihli ve E.2025/1371, K.2026/150 sayılı; Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 10/7/2008 tarihli ve E.2007/7232, K.2008/9320 sayılı kararları). Hukuk Genel Kurulu, kesin süreye konu işlemin süresi içinde yapılmamasına rağmen davanın uzamasına sebebiyet vermemek suretiyle işlem gereğinin yerine getirilmesi hâlinde kesin sürenin gereğinin yerine getirilmiş sayılacağını kabul etmektedir (bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17/6/2009 tarihli ve

E.2009/2-225, K.2009/277 sayılı kararı; benzer yönde değerlendirme içeren karar için bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 28/6/2012 tarihli ve E.2012/11825, K.2012/16385 sayılı kararı).

23. Bu noktada 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesi anlamında ara bulucuya başvurulmuş olması, dava şartının gerçekleştiği ve fiilî durumun ispatı yönünden son tutanağın aslının ön inceleme duruşmasında davanın uzamasına neden olunmaksızın Mahkemeye verildiği gözetildiğinde Mahkemenin bir haftalık kesin süreye uyulmadığı için davanın dava şartı yokluğundan usulden reddedilmesine ilişkin yorumunun davanın esasının incelenmesini imkânsız hâle getirdiği ve ara buluculuk şartına ilişkin kurallar bakımından aşırı şekilci bir yaklaşım sergilediği anlaşılmıştır. Bu yorumun başvurucu üzerinde ağır bir külfete sebep olduğu ve bu suretle başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla karşılaştırıldığında ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

25. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Mersin 7. İş Mahkemesine (E.2019/483, K.2019/41) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ROS GİYİM DIŞ TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

B. No: 2021/17589 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/17589

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ROS GİYİM DIŞ TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/17589)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : Ros Giyim Dış Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Vekili : Av. Ahmet Volkan AKALP

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, işçilik alacağına ilişkin açılan davada yemin delilinin değerlendirilmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/3/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu şirket aleyhine işçilik alacakları için 22/6/2016 tarihinde dava açılmıştır. Bakırköy 25. İş Mahkemesinde (Mahkeme) görülen davada Mahkeme tensip zaptı düzenlemiştir. Bu tensip zaptının ilgili kısımları şöyledir:

"...

3- Dava dilekçesi ve eklerinin davalıya tebliğine, dava dilekçesinde belirtilen işyeri şahsi sicil dosyasının ibraz edilmesi ve 6100 Sayılı HMK 317 maddesi uyarınca tebliğ tarihinden itibaren davalıya varsa ilk itirazlarının bildirmek delillerini yazılı olarak bildirip hangi vakıanın delili olduğunu açıklamak , ellerindeki delilleri delil dilekçesine eklemek başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için bunların bulunabilmesini sağlayacak bilgileri vermek , ve delillerini davacı tarafa tebliğ ettirmek üzere iki hafta kesin süre verilmesine (6100 Sayılı HMK 318 MADDE)

...

11-HMK 317/2. Maddesinde düzenlenen cevap süresinin uzatılması yönündeki taleplerin hissedilir yoğunlukta geliyor olması karşısında, yeniden bu konuda ara kararı kurmak ve tebliğ etmenin usul ekonomisine uygun olmadığı dikate alınarak davalıya HMK 317/2 maddesinde düzenlenen ve (a) bendinde öngörülen yasal süreye ek olarak 2 HAFTALIK EK SÜRE İLE BİRLİKTE CEVAP SÜRESİNİN 4 HAFTAYA ÇIKARILMASINA, kanunun tanıdığı ek süre hakkının tanınmış olması nedeniyle YENİDEN EK SÜRE VERİLMEYECEĞİNİN İHTARINA,

..."

6. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucu vekiline 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesi sunmuştur. Başvurucu, cevap dilekçesinde yemin deliline de dayanmıştır. 28/3/2017 tarihli duruşmada başvurucu, davacının çalıştığı süre içinde kaç gün yıllık izin kullandığı konusunda yemin teklifi olduğunu bildirmiştir. Davacı, başvurucunun yemin teklifini kabul etmediğini beyan etmiştir.

7. Dosya kapsamında işçilik alacaklarının hesaplanması için bilirkişi raporu aldırılmıştır. Başvurucu, rapora 31/7/2017 tarihli dilekçe ile itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinin yıllık izin alacağına ilişkin kısmında davacının yemini eda etmekten kaçındığına değinilmiş ve yemin etmemenin sonuçlarına işaret edilmiştir. Dosya kapsamında ek rapor aldırılmıştır. Başvurucu bu rapora da 22/1/2018 tarihli dilekçe ile itiraz etmiştir. Bu itiraz dilekçesinde de davacının yeminden kaçınmasına değinmiş ve bunun sonuçlarına ilişkin beyanlarını yinelemiştir. Alacak kalemleri, davacı tarafından ıslah edilmiştir. Başvurucu, bu ıslaha karşı 26/3/2018 tarihli beyan dilekçesi sunmuştur. Beyan dilekçesinin yıllık izne ilişkin kısmında yapılan ıslahın kötü niyetli olduğu, başvurucunun bu hususta yemin vermekten kaçındığı ifade edilmiştir.

8. Mahkeme 27/3/2018 tarihinde davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Gerekçenin yıllık izne ilişkin kısmı şöyledir:

"4857 sayılı İş Kanununun 59. maddesinde, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, işçiye kullandırılmayan yıllık izin sürelerine ait ücretlerin son ücret üzerinden ödeneceği hükme bağlanmıştır. Yıllık izin hakkının ücrete dönüşmesi için iş sözleşmesinin feshi şarttır. Bu noktada ilişkinin sona erme şeklinin ve haklı olup olmadığının önemi bulunmamaktadır. Yıllık izinlerin kullandırıldığı noktasında ispat yükü işverene aittir. İşveren yıllık izinlerin kullandırıldığını imzalı izin defteri veya eşdeğer bir belge ile kanıtlamalıdır

Davalı işveren davacı işçinin yıllık izin kullandığına dair herhangi bir belge sunmayarak iddianın aksini ispatlayamamıştır. Bu kapsamda düzenlenen karar vermeye yeterli ve

denetime elverişli bulunan bilirkişi raporunda tespit edildiği üzere davacı işçinin kullanmadığı 42 gün karşılığı olan 4.200,00-TL yıllık izin ücretine hak kazandığı anlaşılmıştır."

9. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. 18/7/2018 tarihli istinaf dilekçesinin yıllık izne ilişkin kısmında, davacının yıllık izin hakkı olmadığı, aksine dokuz gün fazladan yıllık izin kullandığı, davacının yeminden kaçındığı, bunun sonucu olarak da yıllık izin ile ilgili beyanlarının kabul edilmiş sayılacağı ifade edilmiştir.

10. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 24. Hukuk Dairesi (Daire) 4/2/2021 tarihli kararla istinaf başvurusunu kesin olmak üzere esastan reddetmiştir. Kararın yıllık izin alacağına ve yemine ilişkin gerekçesi şu şekildedir:

"Dava dilekçesi davalıya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Davalı cevap dilekçesi iki haftalık süresinden sonra 25/7/2016 tarihinde sunulmuştur. Dolayısıyla davalı taraf cevap dilekçisini süresinde sunmadığından dilekçesinde belirttiği yemin deliline dayanması da mümkün değildir. Yıllık izinlerin kullandırıldığının ispat yükü işverene aittir ve davalı taraf davacının yıllık izinlerini kullandığını ispatlayamadığından yıllık izin ücreti talebinin kabulü yerindedir."

11. Başvurucu 22/2/2021 tarihinde nihai kararı öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

12. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Dilekçelerin verilmesi" başlıklı 317. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Ancak mahkeme durum ve koşullara göre cevap dilekçesinin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, yine bu süre zarfında mahkemeye başvuran davalıya, cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak ve iki haftayı geçmemek üzere ek bir süre verebilir. Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhâl bildirilir."

13. 6100 sayılı Kanun'un "Delillerin ikamesi" başlıklı 318. maddesi şöyledir:

"(1) Taraflar dilekçeleri ile birlikte, tüm delillerini açıkça ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek bildirmek; ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemek ve başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermek zorundadır."

14. 6100 sayılı Kanun'un "Yemin etmemenin sonuçları" başlıklı 229. maddesi şöyledir:

"(1) Yemin için davet edilen kimse, tayin edilen gün ve saatte mahkemede geçerli bir özrü olmaksızın bizzat hazır bulunmaz yahut hazır bulunup da yemini iade etmez ya da yemini eda etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılır.

(2) Kendisine yemin iade olunan kimse, yemin etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıa ispat edilememiş sayılır. "

B. Yargıtay Kararları

15. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 5/11/2025 tarihli ve E.2025/7113, K.2025/8536 sayılı

kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Somut olayda, yıllık izinlerin kullandırıldığı hususunda ispat yükü kendisinde olan davalı işveren sunduğu yazılı belgeler ile davacının 11.08.2014-26.08.2014 ve 28.09.2015-01.10.2015 tarihleri arasında yıllık izin kullandığını ispat etmiş olup bu dönem için de yemin teklif edildiğinin düşünülmesi hatalıdır. Davalı tarafından yemin teklif edilen dönem yazılı delille ispatlanan dönem dışındaki dönemdir. Zira, ispat yükü kendisinde düşen taraf, diğer bütün delillerle bunu başaramadığı takdirde, son çare olarak yemin deliline başvurur (Kuru, s.739- 740).

Bu nedenlerle yıllık izin belgelerinin yapılan hesaplamada dikkate alınarak sonuca gidilmesi gerekmektedir. "

16. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 7/12/2020 tarihli ve E.2016/33730, K.2020/17401 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

4-Davalı şirketler vekili yemin deliline dayanmış ve ıslaha karşı beyan dilekçesinde yıllık izin konusunda davacı tarafa yemin ettirilmesini talep etmiş ise de Mahkemece bu delilin değerlendirilmemesi de hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

..."

17. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 28/1/2021 tarihli ve E.2020/4787, K.2021/2725 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Somut uyuşmazlıkta, davacı vekili dava dilekçesinde, davacının yıllık izinlerinin bir kısmını kullanmadığını beyan ederek izin alacağı talebinde bulunmuş, ancak kaç gün izin alacağı olduğunu belirtmemiştir. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacının kıdemine göre hak kazandığı 42 gün karşılığı izin alacağı hesaplanmıştır. Davalı vekili, izin alacağı hususunda davacıya yemin teklif etmek istediğini bildirmiş, ancak Mahkemece yemin teklifi hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verilmeden yargılamaya son verilmiştir. Davalı tarafça cevap dilekçesinde yemin deliline dayanıldığı anlaşılmakla, Mahkemece davalının yemin teklifi değerlendirilmeden hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

19. Başvurucu; tensip zaptı ile verilen dört haftalık cevap süresinin fark edilmediğini, bunun sonucu olarak delillerinin ve itirazlarının değerlendirilmediğini ileri sürmüştür. Ayrıca Mahkemenin yemin delili ile ilgili iddialarını da değerlendirmediğini, davacı tanıklarının şahit olmadığı dönemlere ilişkin olarak şahitlermiş gibi değerlendirme yapılarak karar verildiğini bildirmiştir. Başvurucu; bu kapsamda silahların eşitliği ilkesinin, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruda, başvurucunun yemin delili ile ilgili itirazlarının değerlendirilmediğine yönelik iddiasının adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

23. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir. Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan çelişmeli yargılama ilkesi, taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını ve bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirmektedir. Bu anlamda mahkemece tarafların dinlenilmemesi, taraflara delillere karşı çıkma imkânı verilmemesi yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabilecektir (Abdullah Özen [2. B.], B. No: 2013/4424, 6/3/2014, §§ 20, 21). Yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesinin güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir.

24. Devletin kendisi taraf olsun ya da olmasın davanın taraflarından birini diğerine nazaran önemli ölçüde avantajlı hâle getiren kanuni düzenlemeler yapması, silahların eşitliği ilkesi ve dolayısıyla yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmesi kuralına aykırılık oluşturur. Bir başka ifadeyle yasama organının, yargılamadaki taraflardan birinin lehine sonuç doğuracak şekilde kanun çıkarttığı durumlarda davanın taraflarının eşit konumda olduğu söylenemez. Bunun için yargısal süreci etkilediği iddia edilen düzenlemenin taraflardan birinin davadaki başarı şansını önemli ölçüde azaltması, ortaya çıkan bu sonuç ile kanuni düzenleme arasında bir illiyet bağı bulunması ve bu illiyet bağını kesen veya zayıflatan başka etken ortaya çıkmamış olması gerekir (Yasemin Mutlu [2. B.], B. No: 2013/1426, 25/3/2014, § 70).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

25. Başvuruya konu olayda başvurucu aleyhine işçilik alacakları davası açılmıştır. Mahkeme tensip zaptında başvurucuya 6100 sayılı Kanun'un 317. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince dört haftalık cevap süresi tanımıştır. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucuya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu dört haftalık süre içinde 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesini sunmuştur. Başvurucu; cevap dilekçesinde yemin deliline de dayanmış, 28/3/2017 tarihli duruşmada davacının çalıştığı süre içinde kaç gün yıllık izin kullandığı

konusunda yemin teklifi olduğunu bildirmiştir. Davacı ise yemin teklifini kabul etmemiştir.

26. Yargılama sonunda Mahkeme davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Mahkeme yıllık izin alacağına ilişkin olarak gerekçesini, başvurucunun yıllık izni kullandırdığını ispatlayamadığına dayandırmıştır. Daire ise başvurucunun cevap dilekçesini iki haftalık süreden sonra 25/7/2016 tarihinde sunduğu değerlendirmesini yapmış ve cevap dilekçesi süresinde sunulmadığından başvurucunun yemin deliline dayanmasının da mümkün olmadığı sonucuna varmıştır.

27. 6100 sayılı Kanun'un 317. maddesinin (2) numaralı fıkrasında davaya cevap süresinin iki hafta olduğu, bu sürenin Mahkeme tarafından iki hafta daha uzatılabileceği düzenlenmiştir. Aynı kanunun 318. maddesinde ise delillerin dilekçelerle birlikte sunulması gerektiğine işaret edilmiştir. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucuya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu dört haftalık sürenin son günü 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesini sunmuş ve bu dilekçede yemin deliline dayanmıştır. Daire ise Mahkemenin cevap süresini dört haftalık olarak belirlemesine rağmen bu süreyi dikkate almamış ve iki haftalık cevap süresinin dolduğu değerlendirmesini yapmıştır.

28. 6100 sayılı Kanun'un 229. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise yemin için davet edilen kimsenin yemini eda etmekten kaçınması hâlinde yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılacağı öngörülmüştür. Başvurucu, cevap dilekçesinde yemin deliline dayanmış ve duruşmada davacıya yıllık izin konusunda yemin teklif etmiştir. Davacı ise yemin teklifini reddetmiştir. Mahkeme ise bu hususta bir değerlendirme yapmamış ve davacıya yıllık izin kullandırıldığının ispat edilemediği sonucuna varmıştır.

29. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvurucunun süresi içinde cevap dilekçesi sunmasına rağmen Daire tarafından cevap dilekçesinin süresinde sunulmadığı değerlendirmesinin yapılması, Mahkemenin ise başvurucunun iddiasını ispat için dayandığı yemin delili hususunda bir değerlendirme yapmaması, başvurucuyu ispat noktasında davacı karşısında dezavantajlı duruma düşürmüştür. Bu itibarla bu durumun silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine yönelik orantısız bir müdahale oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

31. Başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verildiğinden başvurucunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetleri yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

32. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

33. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir

(yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

34. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının incelenmesine GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bakırköy 25. İş Mahkemesine (E.2016/375, K.2018/252) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BARAN AKGÜL

B. No: 2021/18553 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/18553

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BARAN AKGÜL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/18553)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Ayşenur TUNCER

Başvurucu : Baran AKGÜL

Vekili : Av. Şakir DEMİR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, soruşturma dosyasındaki bilgilerin ele geçirilmesine yönelik şikâyet hakkında etkili bir ceza soruşturması yapılmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Kurtalan belediye başkanı olarak görev yapan başvurucu hakkında terör örgütü propagandası yapma, Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme veya aşağılama, silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından Siirt Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından 2019 yılında soruşturma başlatılmıştır. Anılan soruşturma kapsamında yazılan talimat doğrultusunda 15/5/2020 tarihinde Kurtalan Sulh Ceza Hâkimliğince başvurucunun evinde ve işyerinde arama izni verilmesine, arama sırasında ve sonucunda gerek soruşturmaya konu atılı suça ilişkin gerekse soruşturma konusu atılı suçla ilgisi olmayıp başka bir suçun işlendiğini gösterir delil elde edildiğinde muhafaza altına alınmasına ve el konulmasına karar verilmiştir. Belirtilen bu karara istinaden yapılan arama sırasında başvurucunun evinde ele geçirildiği iddia edilen bir ajandada bomba yapımı ile ilgili not bulunduğu şeklindeki haberlerin tüm basın ve sosyal medya mecralarında yer aldığını iddia eden

başvurucu, hakkında gizlilik kararı verilen soruşturma kapsamında elde edilen bilgi ve belgelerin izni ve rızası olmaksızın basına verildiğinden bahisle şikâyetçi olmuştur.

3. Başsavcılık tarafından gizliliğin ihlali suçu hakkında yürütülen soruşturmada Siirt İl Emniyet Müdürlüğüne (Emniyet Müdürlüğü) müzekkere yazılarak soruşturmanın gizliliğini ihlal eden kişilere yönelik araştırma yapılması, açık kimlik ve adres bilgilerinin tespit edilmesi ve tespit edilen kişilerin savunmalarının alınması istenmiştir. Emniyet Müdürlüğünce müzekkere cevabında özetle bahse konu paylaşımın internet üzerinden birçok platformda paylaşıldığının görüldüğü ancak paylaşımın ilk olarak kim tarafından hangi tarih, saat ve çevrim içi sistemde paylaşıldığının kesin olarak tespitinin imkânlar dâhilinde mümkün olmadığı, bu nedenle tespit yapılamadığı bildirilmiştir.

4. Yapılan soruşturma sonucunda Başsavcılık tarafından 10/12/2020 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Kararda yapılan tahkikat neticesinde Emniyet Müdürlüğünce düzenlenen araştırma tutanağında soruşturma konusu olan fotoğrafın ilk kullanıcı tarafından hangi tarih, saat ve çevrim içi sistemde paylaşıldığının kesin olarak tespitini yapabilecek sistemin bünyelerinde bulunmadığı ve bu sebeple ilgili kullanıcının tespitinin yapılamadığı belirtildiğinden şüphelinin açık kimlik ve adres bilgilerinin tespitinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca soruşturmanın devamı hâlinde yeni delillere ulaşmanın teknik ve hukuki açıdan mümkün olmadığı, daimî arama kararı verilerek zamanaşımı süresince dosyanın elde tutulmasının pratik bir yarar sağlama ihtimalinin olmadığı vurgulanmıştır. Bunun yanında failin tespit edilme imkânı olmadığından kolluk görevlilerinin üç ayda bir failin tespit edilemediğine dair düzenleyeceği tutanakların dosya kapsamına alınmasının dosyanın gereksiz belgelerle kabartılması ile gereksiz iş ve emeğe neden olacağı, bu durumun usul ekonomisine uygun olmayacağı kanaatine ulaşıldığı belirtilmiştir.

5. Başvurucu, anılan kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde arama sonucunda elde edildiği belirtilen bilgi ve belgelerin kuvvetle muhtemel evde aramayı yapan polis memurları tarafından basına verildiğini, soruşturma sırasında elde edilen notların yeğenine ait olduğunun ve yeğeninin silahlı güvenlik sertifikası almak için gittiği kursta tuttuğu notlar olduğunun ortaya çıktığını vurgulamıştır. Bununla birlikte başvurucu, toplumda infial yaratacak şekilde asılsız iddialara yol açan, kendisinin yazılı ve görsel basında bombacı başkan olarak lanse edilmesine neden olan fotoğrafların yapılan ev araması sırasında çekildiğinin açık olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak başvurucu, aramaya katılan hiçbir polis memurunun ifadesinin alınmadığını ve olaydan sorumlu olan ilgili Emniyet Müdürlüğünün vermiş olduğu cevap sonucunda kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiğini ifade ederek soruşturma gizliliğini ihlal eden faillerin eylemleri nedeniyle lekelenmeme hakkının ihlal edildiğine işaret etmiştir.

6. Siirt Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) 31/12/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir. Hâkimlik, kararında faili meçhul şüpheli hakkında verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğunu ifade etmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 7/3/2021 tarihinde tebellüğ ettikten sonra 5/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; hakkındaki soruşturma sırasında yapılan aramada elde edilen belgenin fotoğrafının kalmış olduğu evde çekildiğini, bu fotoğrafın basın ve yayın organları tarafından yayımlandığını, kuvvetle muhtemel evde aramayı yapan polis memurları tarafından basına verildiğini ifade etmiştir. Bu nedenle yapmış olduğu şikâyet kapsamında ise başvurucu; etkili bir soruşturma yürütülmediğini, soruşturmanın gizliliğinin ihlal edilmesi nedeniyle hakkında asılsız haberler yapıldığını, Başsavcılık tarafından kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının, özel hayata saygı hakkının ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

11. Anayasa’nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ... saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ... gizliliğine dokunulamaz."

12. Somut olayda başvurucunun şikâyetlerinin özü, özel hayatına ve özel hayatının gizliliğine yönelik saldırılara karşı devletin pozitif yükümlülüklerine uygun şekilde etkili bir soruşturma sürecinin yürütülmediği iddiasıdır. Dolayısıyla başvurunun Anayasa’nın 20. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa’nın 20. maddesinde herkesin özel hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu ve özel hayatın gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmekte olup bu düzenlemede yer verilen özel hayatın gizliliği hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. maddesi çerçevesinde özel hayata saygı hakkı kapsamında güvence altına alınan hakka karşılık gelmektedir (Ş.K. [2. B.], B. No: 2013/1614, 3/4/2014, § 37). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında özel hayatın eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavram olduğu belirtilmektedir. Özel hayata saygı hakkı alt kategorisinde geçen özel hayat kavramı AİHM tarafından oldukça geniş yorumlanmakta ve bu kavrama ilişkin tüketici bir tanım yapılmaktan özellikle kaçınılmaktadır (C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 62).

15. Anayasa'nın 20. maddesinde koruma altına alınan özel hayata saygı hakkı bağlamında devlet, kişilerin özel ve aile hayatına keyfî olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin haksız saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Özel hayat, geniş bir kavram olup bu kavramın kapsayıcı bir tanımının yapılması oldukça zordur. Bununla beraber bu kavram; kişinin maddi ve manevi bütünlüğü, fiziksel ve sosyal kimliği, bireyin ismi, cinsel yönelimi, cinsel yaşamı gibi unsurları korumaktadır. Kişisel bilgiler ve veriler, kişisel gelişim, aile hayatı vb. konular da bu hakkın içinde yer almaktadır (Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 61; Ömür Kara ve Onursal Özbek [2. B.], B. No: 2013/4825, 24/3/2016, § 43).

16. Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarlardan biri de bireyin

mahremiyet hakkıdır. Ancak mahremiyet hakkı sadece yalnız bırakılma hakkından ibaret olmayıp bu hak bireyin kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsamaktadır. Bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin kendi rızası olmaksızın açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızası hilafına kullanılamaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaati bulunmaktadır. Bu husus, bireyin kendisi hakkındaki bilgilerin geleceğini belirleme hakkına işaret etmektedir (AYM, E. 2009/1, K. 2011/82, K.T. 18/5/2011; E. 1986/24, K. 1987/7, K.T. 31/3/1987; Serap Tortuk [1. B.], B. No: 2013/9660, 21/1/2015, § 32).

17. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan hak kapsamında devletin -pozitif bir yükümlülük olarak- yetki alanında bulunan tüm bireylerin haklarını kamusal makamların yanı sıra diğer bireylerin eylemlerinden kaynaklanabilecek müdahalelere karşı yargısal tedbirler alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak bu yükümlülüğün yöntemi konusunda devletin geniş takdir yetkisinin bulunduğu açıktır (Ali Çığır [1. B.], B. No: 2015/19298, 8/5/2019, § 33; Erol Kumcu [2. B.], B. No: 2015/18988, 9/5/2019, § 33). Geniş takdir yetkisi kapsamında yerine getirilmesi beklenen söz konusu pozitif yükümlülük, özellikle olayın kim tarafından nasıl gerçekleştirildiği konusunda aydınlatılmasını gerekli kılan durumların bulunması hâlinde etkili soruşturma yapılmasını ve haklarının korunmasını göz ardı etmeyen bir kovuşturma süreci yürütülmesini içerir. Her durumda soruşturmalar ya da yargılamalar neticesinde yargısal makamlarca ulaşılan sonuçların ihlal edildiği ileri sürülen hakkın içerdiği güvenceleri koruyacak şekilde ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir (benzer şekilde değerlendirmeler için bkz. Alper Erarslan [GK], B. No: 2018/16857, 29/9/2022, § 29; Cem Özberk [GK], B. No: 2020/15944, 20/3/2025, § 26).

18. Somut olayda başvurucu, hakkındaki soruşturma kapsamında elde edilen belgelerin bilgisi ve rızası olmaksızın başkalarıyla paylaşılması üzerine soruşturmanın gizliliğinin ihlal edildiği iddiasıyla şikâyetçi olmuştur. Yürütülen soruşturma sonucunda ise Başsavcılık, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Kararda Emniyet Müdürlüğünden gelen müzekkere cevabına istinaden failin tespit edilme imkânı olmadığı gerekçesine yer verildiği görülmektedir. Buna karşılık başvurucunun, hakkındaki soruşturma kapsamında yapılan arama sırasında elde edilen delillerin fotoğrafının çekilip basına verilmesinde Emniyet Müdürlüğünde görevli polislerin sorumlu olduğu yönünde iddiasının bulunduğu anlaşılmaktadır.

19. Başsavcılık tarafından yapılan soruşturmada sadece Emniyet Müdürlüğüne müzekkere yazılarak soruşturmanın gizliliğini ihlal eden şüphelilerin tespitinin yapılması istenmiş olup Emniyet Müdürlüğünün cevabına göre şüphelilerin tespitinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık başvurucunun şikâyetinde ise basın, yayın ve sosyal medya aracılığıyla yayımlanan fotoğrafların arama sırasında çekildiğine ilişkin iddianın ileri sürüldüğü görülmüştür. Bunun yanında başvurucunun itiraz dilekçesinde aramaya katılan hiçbir polis memurunun ifadesinin alınmadığına ve iddiaları hakkında yeterli araştırma yapılmadığına vurgu yaptığı gibi şikâyetin tarafı olan Emniyet Müdürlüğünün müzekkere cevabının verilen karara esas alındığı yönünde itirazlarının da bulunduğu tespit edilmiştir. İtiraz aşamasında Hâkimlik tarafından verilen kararda da ileri sürülen usuli eksikliklere ilişkin bir değerlendirme yapılmadığı görülmekle aşamalarda verilen kararlarda başvurucunun iddialarının ve itirazlarının karşılandığını söylemek mümkün görünmemektedir. Bu hususlarla beraber söz konusu delillere ait fotoğrafların ne suretle ele geçirildiğinin araştırılmaması, başvurucu tarafından şüpheli olabilecekleri iddia edilen kişilerin ifadesinin alınması konusunda başvurucunun taleplerinin karşılanmamasının

soruşturmanın açıklığını temin etmediğine ve soruşturma sürecinde başvurucunun usule ilişkin güvencelerden yeterli şekilde yararlandırılmadığına işaret etmek gerekmektedir.

20. Böylelikle, somut başvuruya konu olan süreçte verilen kararların başvurucunun özel hayata saygı hakkının içerdiği güvenceleri koruyacak şekilde ilgili ve yeterli gerekçe içermediği, gereken araştırmaların yapılmadığı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak kamusal makamlarca üstlenilmesi gereken pozitif yükümlülüğün gerektirdiği şartların somut olayda yerine getirilmediği anlaşıldığından Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altında bulunan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

III. GİDERİM

22. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 1.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup şüpheli kişi veya kişiler hakkında mutlaka kamu davası açılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmayla ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

25. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkına yönelik ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Siirt Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2020/2275) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama

giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÖMER AYBERK

B. No: 2021/24104 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/24104

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖMER AYBERK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/24104)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Ömer AYBERK

Vekili : Av. Feleknaz Füsun ERTEN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; arsa sahibi tarafından yüklenici aleyhine açılan sözleşmenin feshi davasında, yükleniciden temlik alınan kişisel hakka dayalı olarak ferî müdahil olarak yüklenici yanında davaya katılan kişinin dayandığı sözleşmenin geriye etkili şekilde feshedilmesi nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. Uyuşmazlığın Arka Planı

2. Arsa sahibi E.A. ile yüklenici G. İnş. … Ltd. Şirketi arasında Kartal 3. Noterliğinde 23/9/2005 tarihli düzenleme şeklinde gayrimenkul satış vaadi ve kat karşılığı inşaat sözleşmesi düzenlenmiştir. Ümraniye ilçesi, Taşdelen, 865 parsel numaralı taşınmaz üzerine yüklenici şirket tarafından A tipi 11, B tipi 22, P tipi 22, C tipi 6, D tipi 8 olmak üzere toplam 69 tripleks villa ile 36 normal daire yapılacağı, yapılacak inşaatın %30'unun arsa sahibine, %70'inin de yükleniciye ait olacağı ve sözleşmede belirtildiği şekilde paylaşılacağının kararlaştırıldığı anlaşılmaktadır.

3. Arsa sahibi 15/12/2006 tarihinde yüklenici şirket aleyhine 23/9/2005 tarihli sözleşmenin feshi talebiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde; 30/6/2006 tarihinde arsa sahibine teslimi

öngörülen 19 villanın teslim edilmediği gibi 16 adet normal dairenin de teslimi öngörülen 30/8/2007 tarihinde yüklenici tarafından bitirilip teslim edilme imkânı olmadığı vurgulanmıştır. Birleştirilen davada ise yüklenici şirket; arsa sahibi aleyhine açtığı tapu iptali ve tescil davasında, arsa sahibi adına kayıtlı tapu kaydının %70 hissesinin iptali ile adına tesciline karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

4. Ümraniye 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 18/1/2008 tarihli kararıyla alınan bilirkişiler kurulu raporuna dayanılarak arsa sahibi davacıya bırakılacak dairelerin tamamlandığı, ortak yerlerin bir kısmının eksik kaldığı, bu aşamada fesih davasının dinlenemeyeceği gerekçesiyle asıl davanın reddine karar verilmiştir. Birleştirilen davada ise arsa sahibi adına kayıtlı tapunun %70 hissesinin iptaliyle davacı yüklenici şirket adına tapuya tesciline, P tipi 13 ve A tipi 2 adet villanın ve kararda yazılı dairelerin arsa sahibine ait olduğunun tespitine, bunun dışında kalan tüm villa ve apartman dairelerinin davacı şirkete ait olduğunun tespitine, 886.666,94 YTL tutarındaki teminat mektubunun paraya çevrilerek arsa sahibi E.ye ödenmesine karar verilmiştir.

5. Anılan kararın davacı-birleştirilen dava davalısı arsa sahibi tarafından temyizi üzerine hüküm Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin (Yargıtay Dairesi) 21/10/2009 tarihli kararı ile bozulmuştur. Kararın gerekçesi şöyledir:

“…Yukarıda da açıklandığı üzere asıl dava yüklenicinin, edimini zamanında yerine getirmemesi, proje değişikliği yapmak suretiyle davacıya %30 inşaat alanından daha az yapı vermeye kalkışması, yapıların yerini değiştirip davacıya ait inşaatın değerinin azaltılması, sözleşmeden daha fazla yapıya kavuşma amacıyla hareket etmesi gibi iddialarla açılmış, karşı davada ise sözleşme uyarınca yükleniciye devri gereken %70 tapu payının iptal ve tescili istenmiştir. Mahkemece hükme esas alınan raporda her ne kadar inşaatın davacıya ait bölümlerinin tamamen bitirildiği ortak alanlarda noksan işler bulunduğu ve bunun bedelinin davacı arsa sahibine ödenmesi gerektiği sonucuna varılmış ise de davacı ile davalı yüklenici için yapılacak inşaat 865 nolu parsel üzerinde olup, bu parselde yapılan tüm inşaatın davanın açıldığı tarih itibariyle %35.8153, davanın aşamasında ise %50.2121 seviyesine getirildiği anlaşılmaktadır. Davalı yüklenici inşaatı, kendisine ait bölümler de dikkate alınarak tamamen bitirmedikçe ve ortak alanlardaki noksanlıkları da tamamlamadıkça iskân ruhsatı alamayacağına göre inşaatın teslime hazır hale getirilmediği ortadadır. Bu nedenle öncelikle mahkemenin inşaat seviyesinin tamam olup bu aşamada fesih istenemeyeceğine dair gerekçesinde isabet bulunmamaktadır. O halde mahkemece mahallinde yeniden keşif yapılarak inşaatın tüm seviyesi dikkate alınarak yüklenicinin inşaatı teslime hazır hale getirip getirmediği belirlenmelidir.

Diğer yandan davacı, davalının, arsa sahibinin %30’luk paylaşım oranını değiştirecek, arsa sahibine ait bölümlerin değerini ortadan kaldıracak ve kendisine yarar sağlayacak biçimde proje değişikliği yaptığını ileri sürdüğünden bu konularda da bilirkişiden görüş alınıp, proje değişikliğinin sözleşmenin feshini haklı kılacak derecede ve iyiniyet kurallarıyla bağdaşıp bağdaşmadığı, bu değişikliklerin sözleşmenin feshi için haklı neden oluşturup oluşturmayacağı da değerlendirilmelidir. Yine, fesih davası bir kısım bağımsız bölümler yönünden erken açılmış ise de kalan sürede inşaatın tamamlanıp tamamlanamayacağı, dava tarihinde ve aşamadaki inşaat seviyeleri de gözetilerek takdir olunmalıdır.

Keza davacının proje tadilat nedeniyle D tipi 3, 4, 5, 6 nolu villaların yapımının imkânsız hale geldiği yolundaki iddiaları değerlendirilip, gerçekten de tadilat nedeniyle yapım imkânı kalmamış ise tadilat hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilmelidir.

Mahkemece oluşturulan kararda, davacı arsa sahibine verilmesi gereken bölümler açıkça yazılmış olduğu halde yükleniciye bırakılan bölümlerin neler olduğu, kaç adet olduğu açıklanmamış bu haliyle taraflara verilen hak ve borçların içeriği belirlenmemiş, muğlak bir karara varılmıştır. Böyle bir kararın öncelikle infaz kabiliyeti de bulunmamaktadır. Mahkeme kararının denetlenebilmesi için yükleniciye verilecek bölümlerin yerleri numaraları, villa mı daire mi, ortak alan mı ticaret alanı mı olduğu saptanıp tüm arsadaki paylar değerlendirilip %30-%70 oranını tutup tutmadığı da açıklanıp her bölüme ne pay verildiği de gözetilip infazı kabil bir karar oluşturulmalıdır. Tüm bu incelemeler yapılırken sözleşmedeki (1 nci maddede yer alan toprak sahibi [E.A'a] verilecek imalâtlar başka yapılmış ve yapılacak ayrıca plan ve proje tadilatı ve ruhsat değişikliği nedeniyle inşaat m2'lerindeki artış ve ek imalâtlardan toprak sahibi [E.A.] hiçbir hak talep etmeyeceğini kabul ve taahhüt eder, ayrıca yapılacak imalâtlar yükleniciye ait olacaktır) hükmü de inşaattaki plan ve proje tadilatları karşısında değerlendirilip, tadilatların tarafların hak ve menfaatleri gözetilerek yapılıp yapılmadığı ve tadilat yapılırken hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı, örneğin tadilat yoluyla arsa sahibine ait bölümlerin değerinin azalmasına neden olunup olunmadığı, D tipi 3, 4, 5, 6 nolu villaların villa mı yoksa dubleks daire mi olduğu etraflıca araştırılıp, tadilat yoluyla bu bölümlerin yapım imkânının yok edilip edilmediği, tadilat yoluyla yüklenicinin sözleşmedeki amacı çok aşan fazla sayıda bölüme sahip olup olmayacağı, kısaca tadilatların hakkaniyet ve sözleşme hükümleriyle bağdaşıp bağdaşmadığı değerlendirilmelidir.

Diğer yandan, çevre düzenlemesi yapılmamış, iskân ruhsatı alma aşamasına getirilmemiş, vergi sigorta ilişkisi bulunup bulunmadığı sorulmamış bir inşaatın noksanları için, tapuda pay tenkisi yapılması, yani bu noksanlar tamamlanmadıkça isabet edecek miktarda bölümün teminat olarak tutulup, gerektiğinde yükleniciye bu işleri ikmâl için süre verileceği yerde teminat mektubu alınarak birlikte ifa kararı verilmesi de kabul şekli itibariyle doğru olmamıştır.

Yine davacı [E] hakkında yapılan icra takibinin, bu davayla ilgisi, takip konusu para karşılığında, takip yapana devredilmesi gereken tapulu yerin dava konusu yerle ilgisinin bulunup bulunmadığı, icra takibi yapılmakla sözleşmeden dönmenin amaçlanıp amaçlanmadığı üzerinde de durulmalıdır.

Belirtilen nedenlerle verilen eksik incelemeye dayalı karar hüküm tesisine yeterli bulunmadığından mahkemece mahallinde yeni bir bilirkişi heyetiyle keşif yapılıp tüm inşaatın seviyesi sözleşmenin imzalandığı tarihteki yerleşim planı, plan ve projelere göre tüm inşaatta yapılabilecek bölüm ile plan proje tadilatları yoluyla tarafların kazandıkları veya kaybettikleri haklar, davanın erken açılıp açılmadığı, tadilatların feshi haklı kılıp kılmayacağı, tadilat yapılarak yüklenici şirketin ne gibi yararlar sağladığı, kalan sürede inşaatın tamamlanıp tamamlanamayacağı, inşaatın yasalara ve imâr mevzuatına, plan ve projesine uygun olup olmadığı, tüm dosya kapsamı, sözleşme ve ekleri değerlendirilerek asıl ve birleşen dava karara bağlanmalıdır.

Mahkemece bu hususlar üzerinde durulmadan eksik inceleme ve yanlış değerlendirme sonucunda yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın bozulması uygun bulunmuştur."

6. Bozma sonrası yapılan yargılama sonucu Ümraniye 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 22/11/2012 tarihli kararıyla asıl davanın reddine, birleştirilen davanın ise açılmamış sayılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

“…Mahkememizce bozma kararına uyularak yargılamaya devam edilmiş, bu bağlamda, 01/06/2010 günü mahallinde yeni bilirkişi heyeti ile birlikte keşif yapılmış olup, Yıldız Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyeleri, Ümraniye tapu kadastro müdürlüğünden harita ve kadastro mühendisi ile İ.Ü. öğretim üyesinden görüşlerini içeren raporlar alınmıştır.

İÜ Hukuk Fakültesinden Hukukçu yapılan taraflar arasında inşaat sözleşmesinin fesh edilmesi doğrultusunda rapor düzenlemiş ise de bu tür raporun mahkeme hakimini bağlamayacağı hukukçu bilirkişinin mahkeme hakimine yol gösterici, mahkeme hakimi yerine geçerek karar niteliğinde düzenleyemeceği gibi mahkeme hakiminde hukukçu olmasından dolayı bu tür raporlara itibar edemeyeceği HMK düzenleme gereğidir.

İnşaatın tüm seviyesi dikkate alınarak yüklenicinin inşaatı teslim hale getirip getirmediği, inşaatların kalan sürede tamamlanıp tamamlanmayacağı konusu incelenmiş olup; teknik bilirkişilerden kadastro mühendisi [R.B.]'nin 23/06/2010 tarihli raporunda belirttiği üzere dava konusu 865 nolu parselin sözleşmenin imzalandığı 23/09/2005 tarihindeki toplam inşaat alanının 50325 m2 olduğunu, sözleşme ekindeki projenin 30848 m2 olduğunu ve daha kullanılabilecek 19477 m2 inşaat alanının bulunduğunu tespit etmiştir. Taraflar arasında 23/09/2005 tarihli sözleşmeye göre sözleşme ekindeki 30848 m2 inşaat alanlı proje için teslim tarihi 30.08.2007 'dir. Bu duruma göre verilen 23 aylık inşaat süresinin 30.848 m2 inşaat alanı için verildiği açıktır. Taraflar arasındaki sözleşmenin 2. maddesinde yapılacak plan ve proje tadilatı nedeniyle inşaat m2'lerindeki artış ve ek imalatların yükleniciye ait olacağı ve arsa sahibinin hiçbir hak talep etmeyeceğinin kararlaştırı[ldı]ğı sözleşmeden anlaşılmaktadır. Arsa sahibi proje tadilatını yapması ve kat irtifaklarını da kurabilmesi yetkilerini de içeren vekaletnameyi yüklenici firmanın yetkilisine sözleşmeden 3 gün sonra 26/09/2005 tarihinde vermiştir. Daha önce kullanılmayan 19.477 m2'lik inşaat alanının eklenmesi suretiyle 13/03/2006 tarihinde proje tadilatı yapılmış ve toplam inşaat alanı (30.848 +19.477) 50.325 m2'ye çıkmıştır. Dolayısı ile inşaat kapasitesinde meydana gelen bu artış nedeniyle yükleniciye ek süre verilmesi gerekmekteydi. Buna göre arsa sahibi 30/08/2007 tarihini beklemeden ve daha sonra inşaat alanındaki ek imalat artışını (19477 m2) göz önüne alarak ek süre vermeden hatta ifa süresinin dolmasına 8,5 ay varken 15/12/2006 tarihinde sözleşmenin feshi talebi ile davayı erken açmıştır. Bu nedenle fesih davası ile karşılaşan yüklenici dava sonuçlanıncaya kadar inşaatı devam etmeye zorlanamaz. Bozma ilamındaki muhalif üye [R.Y.]'ın karşı oy gerekçesi de bu yöndedir.

Tüm arsadaki payların değerlendirilerek %30-%70 oranının tutup tutmadığı, her bölüme ne pay verildiği de gözetilerek açıklanmasının gerektiği, tadilat yapılırken hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı, arsa sahibine ait bölümlerin değerinin azalmasına neden olup olmadığı konusu incelenmiş; teknik bilirkişi raporunda sözleşme ekindeki 30848 m2 inşaat alanlı projenin her bölüm için arsa payı verilmek suretiyle incelenmiş ve %30 arsa sahibi-%70 yüklenici oranları doğrulanmıştır. Yine raporda sözleşmeden sonraki ek imalatın sözleşme içeriğine göre yüklenici lehine değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan son durum da %30-%70 oranının tutmasının matematik kuralları gereği mümkün olmadığı, proje tadilatı sonrasında (sözleşme gereği ek imalat yükleniciye bırakıldığından) arsa sahibinin payı %20, yüklenicinin payı %80 olmuştur. Bu durum gerek harita bilirkişisinin raporunda ve gerekse akademisyen bilirkişilerin raporunda açıkça belirtilmiştir. Ancak teknik raporlarda detaylı olarak belirtildiği gibi arsa sahibine ait olan bağımsız bölümlerin adetleri ve nitelikleri aynı olduğundan, elde ettiği değerde bir eksilme söz konusu olmadığından herhangi bir hak kaybı da söz konusu olmayacağı kanaatine varılmıştır.

Diğer yandan dosya içerisinde bulunan evraklardan arsa sahibinin gerek 2005 yılında dava konusu sözleşmeyi imzalarken ve gerekse daha önce diğer iki müteahhit ile yaptığı sözleşmeler sırasında imar durumuna göre arsa emsalinin 1,2 azami inşaat alanının 50.325 m2 olduğunu bilmesinin gerektiğinin, dava konusu parselin imarının 1995'ten sözleşmenin imzalandığı tarihe kadar, hatta tadilat projesinin yapıldığı 2006 yılı da dahil hiç değişmediği anlaşılmıştır. Davacı inşaat sözleşmesinden anlaşılacağı üzere 30848 m2'lik projenin haricinde daha kullanılacak 19477 m2 ek inşaat alanını kapsayan ek imalatları yükleniciye bırakmış ve bu ek imalattın hiçbir hak talep etmeyeceğini kabul etmiştir. Nitekim proje tadilatı ve diğer kapsamlı yetkileri de içeren vekaletnameyi sözleşmeden 3 gün sonra yükleniciye vermiştir. Bu konuya baştan itibaren vakıf olduğu ve proje değişikliğine muvafakat ettiği dosyada bulunan sözleşmedeki '... Belediyeden alınacak ek izinler dahilinde yapılacak yeni konutların tamamı...' '...ve ayrıca 2.etapta yapılacak yüksek katlı bloklardan...' ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu durumlardan da yüklenicinin proje tadilatını yaparken herhangi bir hakkı kötüye kullanmadığı kanaati oluşmuştur.

D tipi 3,4,5,6 nolu bölümlerin villa mı yoksa dubleks dairemi olduğunun etraflıca araştırılarak tadilat yolu ile bu bölümlerin yapım imkanının yok edilip edilmediği hususunda yapılan incelemede; D tipi 3,4,5,6 nolu bölümlerin, dosyada bulunan Taşdelen belediyesinin 03/04/2007 tarihli yazısından, arsa sahibinin 29/03/2006 ve 31/08/2006 tarihli yükleniciye çektiği ihtarlardan, 01/09/2005 tarihli taraflar arasında yapılan ön sözleşmede dubleks daire olduğu belirtilmiş ve teknik bilirkişilerde raporlarında D tipi bağımsız bölümlerin dubleks daire olduğunu açıkça tespit etmişlerdir. Ayrıca arsa sahibine verilecek olan D tipi bölümlerin villa olmaması nedeniyle, nitelik itibariyle bir değişiklik söz konusu olmadığından yapım imkanının yok edildiğinden bahsedilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

Tadilat yoluyla yüklenicinin sözleşmedeki amacı çok aşan sayıda bölüme sahip olup olmayacağı, kısacası tadilatların hakkaniyet ve sözleşme hükümleriyle bağdaşıp bağdaşmadığı yönünden yapılan incelemede; tadilat sonrasında ortaya çıkan durumun bağımsız bölüm adetlerine göre değil, taraflara düşen bağımsız bölümlere isabet eden arsa paylarına göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi taraflara düşen bağımsız bölümlerin toplam hisse oranları %20-%80'dir. Arsanın mevcut imarının 1995 yılından yüklenicinin tadilat yaptığı 2006 yılına kadar değişmemiş olduğu dosyada mevcut delillerden anlaşılmış olup, yüklenicinin arsa sahibinin bilgisi dışında herhangi bir fazla hak elde etmediği, yaptığı proje tadilatı ile sözleşme esnasında kullanılmayan 19.477 m2'lik ek imalatı da ekleyerek projeye dahil ettiği anlaşılmıştır. Bu sebeplerden dolayı yapılan proje tadilatının hakkaniyet hükümlerine ters düşmediği kanaatine varılmıştır. Sözleşmede yapılacak olan ek imalatların yükleniciye ait olacağı açıkça kararlaştırıldığından ve tadilat projesini yapabilmesi için yükleniciye sözleşmeden sonraki bir tarihte vekaletname verildiğinde dolayı da sözleşme hükümlerine de aykırı bir durum olmadığı anlaşılmıştır.

...

... davalı - karşı davacı [G.] İnşaat Yapı Malz. San. Tic. Ltd. davasının daha önceleri takip edilmeyerek atiye bırakıldığından ve yenilenmesi yapılmadığından HMK. 150. maddesi uyarınca işlemden kaldırılmasına ve açılmamış sayılmasına, davacı [E.A.]'ın davalı [G.] İnşaat Yapı Malz. San. Tic. Ltd. Şti. aleyhine açtığı sözleşmenin iptali talebinin unsurları oluşmadığından ve davanın erken açılması sebebiyle yine özellikle inşaat teknik bilirkişilerin raporlarında da olduğu üzere yerinde görülmediğinden reddine karar vermek gerekmiştir."

7. Anılan kararın asıl dava davacısı arsa sahibi ve bir kısım müdahale talep edenler

tarafından temyizi üzerine hüküm; Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin (Daire) 26/9/2014 tarihli kararı ile davaya müdahale talebinde bulunanların taleplerinin kabul edilerek yargılamaya devam olunması gerekirken müdahale taleplerinin reddinin usul ve kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle bozulmuştur. Bozma nedenine göre, asıl davada davacı/birleştirilen davada davalı E.A.nın ve müdahale talep eden üçüncü kişilerin diğer temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine gerek görülmediği belirtilmiştir. Asıl davada davalı yüklenici şirket ve katılma yollu davacı arsa sahibinin karar düzeltme talepleri de Dairenin 15/12/2016 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

B. Başvurucunun Ferî Müdahil Olarak Davaya Kabulünden Sonraki Süreç

8. Bozma sonrası yeniden yapılan yargılamada davacı, arsa sahibinin maliki olduğu taşınmaz üzerine davalı yüklenici şirket tarafından inşa edilecek konutlardan satın aldıklarını belirten aralarında başvurucunun da bulunduğu 14 kişi 29/5/2017 tarihli dilekçeyle davalı yüklenici şirket yanında ferî müdahale talebinde bulunmuşlar ve davacı arsa sahibinin sözleşmenin feshi davasının reddine karar verilmesini talep etmişlerdir. Mahkemece 30/5/2017 tarihli duruşmada ferî müdahillik taleplerinin kabulüne karar verilmiştir.

9. Yargılama sonucunda İstanbul Anadolu 12. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) 6/2/2018 tarihli kararıyla asıl davanın kabulü ile taraflar arasında düzenlenen Kartal 3. Noterliğinin 23/9/2005 tarihli "Gayrimenkul Satış Vaadi ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinin" geçmişe yönelik olarak feshine, birleştirilen davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Öncelikle, davalı yüklenicinin 13/03/2006 tarihli tadilat projesi ile sözleşmedeki %30-%70 olan oranı, davacı aleyhine %20-%80 oranına dönüştürdüğü ihtilafsızdır. Sözleşmede imar değişikliği durumunda yapılacak binadan davacı arsa sahibinin hak talep edemeyeceği düzenlenmiştir. Bilirkişi raporunda da belirtildiği üzere sözleşmeye konu parsel ile ilgili herhangi bir imar değişikliği olmamasına rağmen tadilat projesi ile emsal:1.00 alınarak yapılmış eski proje, emsal:1.20 ve ticarethane + konut olarak tadil edilmiştir. Bu tadilat projesi ile sözleşmede davacıya ait olması gereken D tipi 3,4,5,6 nolu yapıların yapılmasının imkansız hale geldiği bilirkişiler tarafından belirtilmiştir. Taraflar tarafından yeni tadilat projesi yapılması teklifi de yapılmamıştır. Bu itibarla projede D tipi 3,4,5,6 nolu binaların yapımının imkansız hale geldiği açık olduğundan, bu husus tadilat hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sözleşmede açıkça, D tipi yapıların 'villa' olduğu belirtilmiştir. Davalı ise bu yapıların villa değil kat dubleksi olduğunu iddia etmiş, bilirkişilerce de sözleşmede düzenlendiği kısma göre kat dubleksi olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmüştür. Ancak davalı şirket, inşaat alanında faaliyet gösteren ve basiretli olması gereken bir şirkettir. Bu itibarla sözleşme düzenlenirken, kullanılan kelimelere dikkat etmesi gerekirdi. Sözleşmede açıkça, davacıya verilmesi gereken D tipi konutların villa tipi olması gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle, davacıya verilmesi gereken D tipi konutların villa olarak kabul edilmesi gerekebilir. Kaldı ki, gerek zemin + 1.kat dubleksi olarak ve gerekse villa olarak yapımının, tadilat projesi ile imkansız hale geldiği de açıktır. Bu itibarla arsa sahibine teslimi gereken D tipi 3,4,5,6 nolu yapıların ve yüksek katlı binalardan 16 adetinin tesliminin ve ortak alan yönlerinden, (ortak alanlarda %85 oranında eksiklik bulunduğu gözönüne alınarak) BK'nun 358. maddesi gereğince erken temerrüt koşullarının da oluştuğu anlaşılmıştır. (Ayrıca, sözleşmede belirtilen teslim tarihine kadar eksikliklerin tamamlanamayacağı da bilirkişilerce belirtilmiştir). Diğer yandan tadilat projesi ile ilk projede olan ortak alandaki havuzun yıkılarak bina alanı haline getirilmesi, tadilat projesi ile sitenin yoğunluğunun arttırılarak ortak kullanım alanlarının azalması ve

site yaşamının güçleşmesine yol açtığı gibi kat ilavesi hariç bina yoğunluğunun arttırılması (bu durumda tüm bağımsız bölümlerin değerinin azalacağının tartışmasız olduğu gibi) ve bu suretle davacının hissesinin %10 gibi bir rakam kadar azalmış olması gözönüne alındığında bu hususların hakkaniyet kuralı ile bağdaşmadığının, tadil hakkının kötüye kullanıldığının kabulü gerekmiş ve böylece sözleşmenin feshi gerektiği vicdani kanaatine varılmıştır.

Bilindiği üzere, bu tip sözleşmelerde geleceğe yönelik fesih hususu ancak %85'in üzerindeki bitmiş olan inşaatlar için söz konusudur. Olayımızda ise inşaatın halen ortak alanlar ile birlikte dava açılırken %35,82 oranında, daha sonra düzenlenen ek raporda ise %50,21 olarak belirtilmiştir. Bu oran davacı arsa sahibi yönünden katlanılabilir bir oran değildir. Bu itibarla sözleşmenin geçmişe yönelik feshine karar vermek gerekmiştir.

Davalı yüklenici tarafından, sözleşmeden sonra, proje üzerinden, inşaatlar tamamlanmadan ve bir kısmına başlanmadan, harici veya noterce yapılan satış sözleşmeleri ile feri müdahiller ile feri müdahale talebinde bulunmayan üçüncü kişilere, bağımsız bölümler satılmıştır. Bu hali ile bu kişilerin mağdur oldukları açıktır. Bu duruma, proje aşamasında satış yapan, tadilat projesi yaparak, sözleşmedeki oranı %80' e çıkartan, ortak yerleri azaltan davalı, bu satışlara sözleşme vs yollar ile engel olmayan davacı ve proje üzerinden henüz bitmeyen daireler satın alan feri müdahiller de kusurludur."

10. Anılan kararın davalı yüklenici şirket ve aralarında başvurucunun da bulunduğu ferî müdahiller tarafından temyizi üzerine Yargıtay Dairesinin 13/6/2019 tarihli kararı ile bir kısım ferî müdahillerin temyiz isteminin feragat nedeniyle reddine, davalı yüklenici şirket ile aralarında başvurucunun da bulunduğu bir kısım ferî müdahiller yönünden ise mahkemece uyulan bozma ilamı gereğince inceleme yapılıp hüküm verilmiş olmasına, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre yerinde bulunmayan bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün onanmasına karar verilmiştir.

11. Bu karara karşı davalı yüklenici şirket ile aralarında başvurucunun da bulunduğu bir kısım ferî müdahillerin karar düzeltme talebi de Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 23/3/2021 tarihli kararıyla reddedilerek anılan mahkeme kararı kesinleşmiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 16/4/2021 tarihinde öğrenmiş; 17/5/2021 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca, başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyeti hakkında 5/6/2024 tarihinde başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararı verilmiş; başvurucunun diğer ihlal iddiaları yönünden başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu, inşaatın bitme oranları yeniden tespit edilmeden ayrıca arsa sahibi ve yükleniciye düşen blok ve bağımsız bölüm numaraları belirlenmeden karar verilmek suretiyle bozmaya uygun karar verilmediğini belirtmiştir. Ayrıca başvurucu, hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan bir konuda bilirkişi görüşüne başvurulmasının ve hâkim yerine geçecek şekilde rapor düzenleyen hukukçu bilirkişi raporunun esas alınmasının kanuna aykırı olduğu gibi hükme esas alınan hukukçu bilirkişi raporunun şaibeli olduğunu ve diğer bilirkişilerle birlikte heyet hâlinde rapor vermesi gerekirken hukukçu bilirkişinin ayrı

şekilde rapor vermesinin hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu, sonuç olarak eksik ve hatalı inceleme ve değerlendirme sonucu karar verildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

14. Başvurunun bu kısmının adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkı çerçevesinde incelenmesi uygun görülmüştür.

15. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

16. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde, aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, derece mahkemelerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açıkça keyfî ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

17. Somut olayda Mahkeme, arsa sahibi tarafından yüklenici şirket aleyhine açılan sözleşmenin feshi davasında sözleşmenin geçmişe yönelik olarak feshine karar vermiştir. Mahkemenin bilirkişi raporları kapsamında yaptığı değerlendirme sonucunda karar gerekçesinde; sözleşmeye konu parsel ile ilgili herhangi bir imar değişikliği olmamasına rağmen tadilat projesi ile sözleşmede arsa sahibine ait olması gereken bir kısım yapıların yapılmasının imkânsız hâle gelmesi, ortak alanlarda %85 oranında eksiklik bulunması ve 16 adet normal dairenin tesliminde temerrüt koşullarının oluştuğu kabul edilmiştir. Ayrıca bilirkişilerce yapılan tespite göre sözleşmede belirtilen teslim tarihine kadar eksikliklerin tamamlanamayacağının da belirtildiği ve diğer yandan tadilat projesi ile sitenin yoğunluğunun arttırılarak ortak kullanım alanlarının azalması hususları hep birlikte değerlendirilerek inşaatın arsa sahibince katlanılabilir bir oranda yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır (bkz. § 9). Mahkeme kararı kanun yolu incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

18. Bireysel başvuru yolunun ikincillik niteliği gereği, ilgili mevzuatı yorumlamak yargı mercilerinin görevi olup Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda incelediği husus Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğidir (Şeyma Kayaoğlu [2. B.], B. No: 2014/5491, 5/7/2017, § 53). Bu kapsamda bilirkişi raporlarının değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeye göre ilgili hukuk kuralları uyarınca

sözleşmenin feshi şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğine karar vermek, Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, mahkemelerce yapılan yorumların Anayasa'da güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir.

19. Bu itibarla; Mahkemece sonuca hangi nedenle ulaşıldığının başvurucu ve üçüncü kişiler tarafından objektif olarak anlaşılmasına imkân verecek yeterli gerekçe sunulmuştur. Mahkeme ve Yargıtay Dairesinin yaptığı değerlendirmeler hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasına yönelik olup bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir unsur içermediği anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuru konusu olayda başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların mahkemelerin delilleri değerlendirmesine ve hukuk kurallarını yorumlamasına ilişkin olduğu, mahkeme kararlarında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvurucunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkına yönelik şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçeyle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

21. Başvurucu, yargılama aşamasında sunulan uzman raporunun (özel bilirkişi raporunun) mahkemece alınan bilirkişi raporlarıyla çeliştiğini ve bu çelişki giderilmeden karar verildiğini ifade etmiştir. Bu nedenle, yerleşik içtihatların aksine uzman raporunun dikkate alınmaması ve gerekçeli kararda değerlendirilmemesi ayrıca talep ve itirazlarının Yargıtay Daireleri kararlarında da karşılanmaması suretiyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

22. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

23. Bunun yanında gerekçeli karar hakkının yargılamada ileri sürülen tüm iddialara ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamayacağını belirtmek gerekmektedir. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı, kararın niteliğine göre değişebilir. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B.

No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

24. Somut başvuruda başvurucu, uzman raporunun yargılama aşamasında alınan bilirkişi raporlarıyla çeliştiği ve çelişki giderilmeden karar verildiği iddiasını soyut bir şekilde ileri sürmüştür. Başka bir ifadeyle, mahkemenin kararına dayanak yaptığı bilirkişi raporları ile uzman raporunun çelişen esaslı -davanın sonucuna etkili- hususlarının neler olduğu somut bir biçimde ortaya konulmamıştır. Bu itibarla başvuru konusu uyuşmazlıkta, sözleşmenin feshi davasının kabulüne ilişkin Mahkeme karar ve gerekçesinde -dosya kapsamındaki deliller çerçevesinde değerlendirme yapılarak- hukuki nedenleri gösterilmek suretiyle hükme ulaşılması için yeterli gerekçe bulunduğu görülmektedir. Kanun yolu incelemesi sonucunda verilen kararlarda mahkeme gerekçesi benimsenerek, değerlendirme konusu mahkeme hükmü ve gerekçesinin uygun bulunduğu dikkate alındığında gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlal bulunmadığının açık olduğu anlaşılmaktadır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Eksik Harç Tamamlanmadan Karar Verilmesi Nedeniyle Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiği İddiası

26. Başvurucu, davacı arsa sahibi tarafından dava değeri üzerinden eksik harç tamamlanmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin yargılama mercilerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir hak arama yoludur. Bireysel başvuru yolunun bu niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca başvurucunun Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması, aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17; Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 19).

28. Somut olayda, arsa sahibi tarafından açılan sözleşmenin feshi davasında davalı yüklenici yanında ferî müdahil olarak davaya katılan başvurucunun dava değeri üzerinden eksik harç tamamlanmadan karar verildiği şikâyetini temyiz ve karar düzeltme dilekçelerinde dile getirmediği anlaşıldığından anılan iddianın Anayasa Mahkemesince incelenmesi, bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği mümkün değildir. Dolayısıyla başvurucunun bu başlık altında ileri sürdüğü iddiasına ilişkin başvuru yollarını usulüne uygun tüketmediği anlaşılmaktadır.

29. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Başvurucu; yüklenicinin sözleşmeden doğacak haklarına isabet eden konutu yükleniciden satın aldığını ancak yüklenici şirket yanında ferî müdahil olduğu davada, yüklenici şirket ile davacı arsa sahibi arasında yapılan sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle çok büyük maddi kayıplarının doğduğunu belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri

sürmüştür.

31. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bireysel başvuruda bulunulmadan önce ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (Necati Gündüz ve Recep Gündüz [1. B.], B. No: 2012/1027, 12/2/2013, §§ 19, 20; Güher Ergun ve diğerleri [1. B.], B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 26).

32. Başvuru yollarının tüketilmesi gereğinden söz edilebilmesi için öncelikle hukuk sisteminde, hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişinin başvurabileceği idari veya yargısal bir hukuk yolunun öngörülmüş olması gerekmektedir. Ayrıca bu hukuk yolunun iddia edilen ihlalin sonuçlarını giderici, etkili ve başvurucu açısından makul bir çabayla ulaşılabilir nitelikte olması ve sadece kâğıt üzerinde kalmayıp fiilen de işlerliğe sahip bulunması gerekmektedir. Olmayan bir hukuki yolun tüketilmesi başvurucudan beklenemeyeceği gibi hukuken veya fiilen etkili bulunmayan, ihlalin sonuçlarını düzeltici bir vasıf taşımayan veya aşırı ve olağan olmayan birtakım şeklî koşulların öngörülmesi nedeniyle fiilen erişilebilir ve kullanılabilir olmaktan uzaklaşan başvuru yollarının tüketilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır (Fatma Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/6577, 16/2/2017, § 39). Bununla birlikte norm düzeyinde makul bir başarı sunma kapasitesi bulunan bir yolun uygulamada başarıya ulaşmayacağına dair şüphe, o başvuru yolunun tüketilmemesini haklı kılmaz (Sait Orçan [1. B.], B. No: 2016/29085, 19/7/2017, § 36).

33. Başvurucunun başvuru yollarının tüketilmesi noktasında kendisinden beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir (S.S.A. [1. B.], B. No: 2013/2355, 7/11/2013, §§ 27, 28). Ancak somut olayın koşulları itibarıyla başvuru yollarının tüketilmesinin yarar sağlamayacağının veya etkili olmadığının anlaşılması hâlinde anılan yollar tüketilmeden yapılan bir başvuru incelenebilir (Şehap Korkmaz [2. B.], B. No: 2013/8975, 23/7/2014, § 33). Öte yandan başvuru yollarının tüketilmesi, çok katı olarak uygulanması gereken mutlak bir kural değildir. Teorik düzeyde var olan bir başvuru yolunun tüketilmesinin somut olayın koşullarında başvurucuya aşırı külfet yüklemesi hâlinde bu yolun tüketilmesinin gerekli olmadığına karar verilebilir (Rasul Kocatürk [GK], B. No: 2016/8080, 26/12/2019, § 38).

34. Somut olayda, Mahkemece tespit edildiği üzere arsa sahibinin maliki olduğu taşınmaz üzerine yüklenici şirket tarafından inşa edilecek binadan konut satın aldığı belirlenen başvurucunun davalı yüklenici şirket yanında ferî müdahale talebinin kabulüne karar verilmiştir. Dolayısıyla başvurucu, yüklenicinin halefi sıfatıyla taşınmazın maliki arsa sahibi ile yüklenici arasında düzenlenen arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmesinin tarafı olarak görülmüştür. Ancak bu sözleşme doğrultusunda yüklenicinin kendisine düşen inşaatı yapma edimini davacı arsa sahibi yönünden katlanılabilir bir oranda yerine getirmediği tespit edilmiştir. Bu durum nedeniyle arsa sahibince sözleşmenin feshi talep edilmiş ve Mahkemece de anılan gerekçeyle (bkz. § 9) ilgili hukuk kuralları gereğince sözleşmenin geriye etkili olarak feshine karar verilmiştir. Diğer bir ifadeyle Mahkeme ve Yargıtay Dairesi kararlarına göre yüklenici şirket tarafından inşa edilecek binadan konut satın alan başvurucu; yüklenicinin halefi olduğundan arsa malikine karşı, düzenlenen arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmesi çerçevesinde yüklenicinin haklarına da sahip olmuş ancak yine bu sözleşme kapsamında yüklenicinin edimlerinden de sorumlu tutulmuştur.

35. Öte yandan, başvurucunun borçlar hukuku kurallarına göre yükleniciye karşı dava açma ve zararlarını tazmin etme imkânı bulunduğu gibi bunun dışında ayrıca başvurucunun arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmesi kapsamında yüklenicinin halefi sıfatıyla sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde arsa sahibinden tazminat talep edebilmesi de mümkündür.

36. Başvurucunun yüklenici şirket ile arsa sahibi arasında yapılan sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle çok büyük maddi kayıpları bulunduğundan şikâyet ederek zarara uğradığı iddiasını, gerek akidi olan yükleniciye karşı açabileceği davada ileri sürerek zararlarını tazmin etme imkânı bulunduğu gibi yüklenicinin halefi sıfatıyla sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde arsa sahibi aleyhine açabileceği davada da ileri sürebilecektir. Başvurucunun iddiaya konu şikâyeti yönünden etkili giderim yolu olarak kabul edilebilecek söz konusu olağan hukuk yolunu tüketmeden bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır.

37. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının da diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Eksik harç tamamlanmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAKAN KAPAĞAN

B. No: 2021/28003 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/28003

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAKAN KAPAĞAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/28003)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Tahir Hami TOPAÇ

Başvurucu : Hakan KAPAĞAN

Vekili : Av. Gökçe Çiçek TÜRKMEN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gece vakti alkollü içecek satışı yapılması nedeniyle verilen idari para cezasının mülkiyet hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, İzmir'in Konak ilçesinde alkollü içecek satışı yapan bir işletmenin sahibidir.

3. Kolluk kuvvetlerince 13/9/2020 tarihinde saat 23.07'de başvurucuya ait işletmeden alkollü içecek satışı yapıldığı gerekçesiyle saat 23.45'te düzenlendiği belirtilen tutanak üzerine Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığınca (İdare) 27/10/2020 tarihinde başvurucu aleyhine 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu’nun 6. maddesinin beşinci fıkrasına göre içkilerin 22.00'den sonra satılamayacağı hükmüne dayanılarak 63.815 TL idari para cezası uygulanmıştır. İdari para cezası tutarı 4250 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile aynı hükmün üçüncü fıkrası çerçevesinde 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun’un 8. maddesinin 5. fıkrasının (k) bendine göre belirlenmiştir.

4. Başvurucu, bu idari para cezasına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde idari para cezasının

dayanağı olan tutanağın ve tanık beyanının kendisine tebliğ edilmediğini, tutanağın düzenlendiği tarihte işyerinde kendisinin bulunmadığını, işletmeyi geçici olarak arkadaşı A.Ç.ye bıraktığını, olay günü saat 22.00'den önce bir kişinin alkollü içeceği satın alıp daha sonra alacağını söyleyerek kalmasını istediğini, A.Ç.nin tecrübesizliği nedeniyle bu teklifi kabul ettiğini, kendisi orada olsaydı bu teklifi kabul etmeyeceğini, saat 22.15 sıralarında söz konusu kişinin daha önce satın aldığı içkiyi alarak işyerinden ayrılmasından hemen sonra kolluk görevlilerinin geldiğini, kolluk görevlileri tarafından baskı uygulanarak tutanağın A.Ç. ve alkollü içeceği satın alan K.B.U.ya imzalatıldığını, bu durumun anılan kişilerce kendisine anlatıldığını, alkollü içeceğin satışının yapıldığına dair fiş ve benzeri bir belge bulunmadığını, alkollü içeceğin ne olduğunun da tespit edilmediğini belirterek tutanakta imzası bulunan A.Ç. ile K.B.U.nun tanık olarak dinlenmelerini ve tutanağın dosyaya celbini talep etmiştir.

5. İzmir 3. Sulh Ceza Hâkimliğince (Hâkimlik) dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda 18/2/2021 tarihinde başvurunun reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde itiraz ve cevap dilekçeleri, idari yaptırım kararının tüm dayanak belgeleri ve dosya kapsamının bir bütün hâlinde incelendiği, idare tarafından düzenlenen İdari Para Cezası Karar Tutanağı'nın resmî evrak niteliğinde bulunduğu ve aksi ispat edilinceye kadar geçerli olduğu, ispat kuvveti bakımından başkaca bir delille desteklenmesinin gerekmediği, bu yönde mevzuatımızda bir hüküm bulunmadığı, idare tarafından dosyaya ibraz edilen belgelerin İdari Yaptırım Tutanağı'nı doğrular nitelikte olduğu, idari yaptırım kararının usul ve yasaya uygun olduğu, kaldırılmasını gerektirecek herhangi bir yasal sebep bulunmadığı gibi idari yaptırım kararının aksini ortaya koyacak herhangi bir somut delil bulunmadığı belirtilmiş; ayrıca Bilgi Alma Tutanağı'nda adı geçen K.B.U.nun beyanlarının dikkate alındığı ifade edilmiştir. Bilgi Alma Tutanağı'na göre K.B.U., başvurucunun işyerinden bir adet M. marka şarabı saat 23.00 sularında 40 TL bedelle satın aldığını kabul etmektedir.

6. Başvurucu, Hâkimlik kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde önceki beyanlarına benzer beyanlarda bulunmuştur. İzmir 4. Sulh Ceza Hâkimliğince itirazın reddine kesin olarak karar verilmiştir. Karar gerekçesinde Hâkimlikçe verilen kararın usule ve kanuna uygun olduğu ifade edilmiştir.

7. Nihai karar başvurucuya 15/3/2021 tarihinde tebliğ edilmiş, başvuru 8/4/2021 tarihinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; kolluk görevlileri tarafından düzenlendiği iddia edilen tutanağın tebliğ edilmediğini, tutanağın tebliği ile tutanakta imzası bulunan A.Ç. ve tanığın dinlenme talepleri hakkında bir karar verilmediğini, idari para cezası miktarının alt sınırın üzerinde takdir edildiğini ve gelirine göre ölçüsüz olduğunu belirterek adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; yapılacak incelemede, ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

10. Başvurucunun iddialarının özünün gece vakti alkollü içecek satışı kabahatinden ötürü idari para cezası verilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin olduğu

anlaşıldığından şikâyet, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Somut olayda İdare tarafından, saat 22.00'den sonra alkollü içecek satışı kabahatinden dolayı başvurucuya idari para cezası verilmiştir. İdari para cezasıyla cezalandırma neticesinde başvurucudan tahsil edilen paranın başvurucunun mal varlığına dâhil olduğu ve verilen idari para cezasıyla mal varlığında eksilmeye yol açıldığı kuşkusuz olduğuna göre bu paranın başvurucu açısından mülk teşkil ettiği açıktır.

13. Başvurucuya saat 22.00'den sonra alkollü içecek satışı nedeniyle idari para cezası verilmiştir. Buna göre müdahaleyle alkollü içecek satışının belirli koşullar dâhilinde düzenlenerek kontrol edilmesi amaçlanmıştır. Bu durumda başvuru konusu olayda başvurucunun idari para cezasıyla cezalandırılması yoluyla yapılan müdahalenin sonuçları yanında özellikle amacı dikkate alındığında başvurunun mülkün kamu yararına kullanılmasının kontrol edilmesine ilişkin kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

14. Anayasa’nın 35. maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesi gözönünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahale kanuna dayanmalı, kamu yararı amacı taşımalı ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılmalıdır (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62).

15. Başvuruya konu idari para cezası 4250 sayılı Kanun'un 6. maddesinin beşinci fıkrasının üçüncü cümlesi, 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ve 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesinin beşinci fıkrasının (k) bendi hükümlerine göre verilmiş olup söz konusu Kanun hükümlerinin açık, ulaşılabilir ve öngörülebilir mahiyette olduğu dikkate alındığında başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuna dayalı olduğu kuşkusuzdur.

16. Başvuruya konu idari para cezasını gerektiren kabahat düzenlemesiyle alkollü içecek satışı yapılması gece vakti belirli saatler dâhilinde yasaklanmış ve cezai yaptırım belirlenmiştir. Kanun koyucunun gece saatlerinde alkollü içeceklerin kontrollü ve güvenli bir şekilde tüketimini sağlamak için alınan tedbirler çerçevesinde söz konusu düzenlemeyi yaptığı dikkate alındığında müdahalenin kamu yararına dayalı meşru bir amacının olduğu kabul edilmelidir.

17. Müdahalenin kanuni ve meşru amaca uygun olduğu anlaşılmakla birlikte müdahalenin ölçülü olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekir.

18. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşur. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade eder (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

19. Somut olayda başvurucunun işletmesinde saat 22.00'den sonra alkollü içecek satışı yaptığı gerekçesiyle başvurucuya 4250 sayılı ve 4733 sayılı Kanunların hükümleri uyarınca idari para cezası verilmiştir.

20. İdari para cezası uygulanmak suretiyle başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacını gerçekleştirmek bakımından elverişli olduğu ortadadır. Kamu makamlarının kamu yararı amacını gerçekleştirebilmeleri için idari para cezalarının belirlenmesi şeklindeki müdahalenin gerekli olmadığı söylenemez.

21. Müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından müdahalenin orantılılığı da değerlendirilmelidir. Öngörülen tedbirin maliki olağan dışı ve aşırı bir külfet altına sokması durumunda müdahalenin orantılı, dolayısıyla ölçülü olduğundan söz edilemez. Bu durumda uygulanan tedbir nedeniyle başvurucuya aşırı ve orantısız yük yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekir.

22. Başvurucuya idari para cezası verilmesi şeklindeki müdahalenin ölçülü olabilmesi için Anayasa'nın 35. maddesinde öngörülen mülkiyet hakkının usule ilişkin güvencelerinin sağlanmış olması, bu güvenceler kapsamında öncelikle başvurucuya idari para cezasının hukuka aykırı olarak keyfî veya makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin itiraz ve savunmalarını yetkili makamlar önünde etkin biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması gerekir.

23. Başvurucu; mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye karşı savunma yapamadığını, itirazını etkin bir biçimde ortaya koyamadığını belirtmiştir. Başvurucu; idari para cezasına karşı iddia ve itirazlarını hiç görmediği bir tutanağa karşı yapmak zorunda bırakıldığını, ayrıca tanık dinletme talebi hakkında bir karar verilmediğini ifade etmiştir.

24. Başvuru konusu olayda başvurucunun sahibi olduğu işyerinde başvurucunun arkadaşı A.Ç.nin 22.00'den sonra içki satışı yaptığı gerekçesiyle başvurucu hakkında idari para cezası uygulanmıştır. Söz konusu idari para cezası, kolluk görevlilerinin, K.B.U.nun saat 23.07'de dükkândan içki aldığına dair gözlemleri sonucu düzenledikleri tutanağa dayanmaktadır. Tutanakta A.Ç. ve K.B.U.nun imzalarının bulunduğu görülmektedir. Başvurucu; söz konusu tutanağın kendisine tebliğ edilmediğini de belirterek içki satışının esasında saat 22.00'den önce yapıldığını, ancak K.B.U.nun isteği üzerine içkinin 22.00'den sonra teslim edildiğini, durumun A.Ç.nin tecrübesizliğinden kaynaklandığını, tutanağın baskı altında anılan kişilere imzalatıldığını öğrendiğini ileri sürerek söz konusu kişilerin duruşmada dinlenmesi ve tutanağın dosyaya celbi yönündeki taleplerini Hâkimliğe iletmiştir. Hâkimlik tarafından tutanakta imzası bulunan A.Ç. ve K.B.U.nun duruşmada dinlenilmesi yönünde bir işlem yapılmamış ve bu hususta talep hakkında bir karar da verilmemiştir. Yine kollukça düzenlenen tutanağın başvurucuya tebliğ edildiğine dair bir belge de tespit edilememiştir. Başvurucu, Hâkimlik kararına karşı itirazında da aynı yönde taleplerde bulunduğu hâlde bu talepleri itiraz makamınca da değerlendirilmemiştir.

25. Hâkimliğin idare tarafından tanzim edilen tutanakların içeriğinin aksi ispat edilene kadar geçerli olduğu şeklindeki karineye dayandığı görülmektedir. Başvurucu ise bu tutanağın alkollü içecek satışının saati bakımından doğru olmadığını, kolluk güçlerinin baskı uygulayarak tutanağı imzalattığını ileri sürmekte ve bu hususta anılan kişilerin tanık olarak dinlenilmelerini talep etmektedir. İdari işlemlerin ve bu bağlamda kamu ajanları tarafından düzenlenen tutanakların içeriğinin hukuka/gerçeğe uygunluk karinesinden yararlanacağı, hukukun bilinen bir ilkesidir. Ancak bu karinenin söz konusu işlem ya da tutanağın içeriğinin hukukiliğinin veya gerçekliğinin tartışıldığı bir yargılamada geçerli olması

mümkün değildir. İdari işlemin hukukiliğinin veya tutanağın içeriğinin gerçekliğinin yargı mercilerince denetlendiği bir yargılamada, hâkimin anılan karineye dayanması söz konusu davayı anlamsız hâle getirebilir. Böyle bir durumda, idare tarafından düzenlenen belgelerin içeriğine ilişkin doğruluk karinesinin yargılama sonucunda belirleyici rol oynaması, bireyi devlete karşı dezavantajlı bir konuma sokarak mülkiyet hakkının usule ilişkin güvencelerinin sağlanmasını engelleyebilir. Somut olayda başvurucunun tutanağın gerçeği yansıtmadığı yönündeki iddiasının ispatı ve maddi gerçeğin özellikle, tutanağı görmediğini belirten ve olay yerinde de bulunmayan başvurucu bakımından hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde ortaya konulabilmesi açısından tanık beyanlarının hayati öneme sahip olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, kamu görevlilerince düzenlenen tutanağın içerdiği gerçeklik karinesi aksi ispat edilebilir nitelikte olsa da, başvurucunun bu karinenin aksini ispat etmeye yönelik taleplerinin Hâkimlikçe hiç değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.

26. Bu bilgiler ışığında başvurucunun itiraz ve savunmalarını etkin biçimde ortaya koyamadığı, başvurucunun mülkiyet hakkının korunması için gerekli usuli güvencelerin somut olayda sağlanmadığı, bu bağlamda mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacıyla karşılaştırıldığında başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı külfet yüklediği, başvurucunun mülkiyet hakkının korunması ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengeyi bozduğu ve sonuç olarak ölçülü olmadığı kanaatine varılmıştır.

27. Başvurucu, ayrıca verilen idari para cezasının alt sınırdan uzaklaşılarak verildiğini ve belirlenen miktarın ölçüsüz olduğunu ileri sürmüştür. Olayda başvurucuya öngörülen alt sınır üzerinden idari para cezası uygulandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte varılan sonuç itibarıyla bu hususta ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu; ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne veya reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İzmir 3. Sulh Ceza Hâkimliğine (2020/4872 D. İş) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BATUHAN KARTAL (2)

B. No: 2021/32228 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/32228

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BATUHAN KARTAL BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2021/32228)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Burak TOPALOĞLU

Başvurucu : Batuhan KARTAL

Vekili : Av. Halil Çağlar AKBULUT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararı ile zorlama hapsine ilişkin ek karara yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Ereğli (Konya) 1. Aile Mahkemesinin (Mahkeme) 1/2/2021 tarihli kararıyla 6284 sayılı Kanun uyarınca önleyici tedbir kararı uygulanmıştır. Mahkemece başvurucunun 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca talep edene yönelik şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması için uyarılmasına; (c) bendi uyarınca korunan kişilere, bu kişilerin bulunduğu konuta, okula ve işyerine yaklaşmamasına; (d) bendi uyarınca korunan kişinin, şiddete uğramamış olmakla birlikte yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına; (f) bendi uyarınca korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine karar verilmiştir. Ayrıca 9/2/2021 tarihinde verilen ek kararla başvurucu hakkında 3 gün zorlama hapsi uygulanmasına hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde başvurucunun aleyhine verilen

koruma kararını ihlal ettiği belirtilmiştir.

3. Başvurucu, tedbir ve zorlama hapsi kararlarına karşı itirazda bulunmuştur. Anılan itirazlar kesin olarak reddedilmiştir. Mahkeme 8/4/2021 tarihinde başvurucu hakkındaki önleyici tedbir kararının uzatılmasına karar vermiştir. Başvurucu, söz konusu karara karşı itirazda bulunmuşsa da itirazı kesin olarak reddedilmiştir. Zorlama hapsinin infazı için 17/4/2021 tarihinde ceza infaz kurumuna giren başvurucu 20/4/2021 tarihinde tahliye olmuştur.

4. Başvurucu, tedbirin uzatılması kararına itirazının reddine ilişkin nihai kararı 10/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 8/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Zorlama Hapsi Kararı Yönünden Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir.

6. Başvuru formu ve ekindeki belgeler incelendiğinde zorlama hapsi kararına yapılan itirazın reddine ilişkin nihai kararın başvurucuya tebliğ edildiğine dair bir belgeye rastlanmamıştır. Ancak başvurucu zorlama hapsi kararının infazı için 17/4/2021 tarihinde ceza infaz kurumuna giriş yapmıştır. Dolayısıyla başvurucunun en geç bu tarihte söz konusu nihai kararı öğrendiğinin kabulü gerekir. Bu itibarla otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra başvurucunun 8/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunduğu anlaşıldığından ilgili karara yönelik iddialarının incelenmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tedbir Kararı Yönünden Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden olay ve olguları somut başvuru ile benzer iddiaları Salih Söylemezoğlu ([1. B.], B. No: 2013/3758, 6/1/2016) ve Erdal Türkmen ([2. B.], B. No: 2016/2100, 4/4/2019) kararlarında incelemiş ve uygulanacak ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararlarda, Anayasa'da güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı gereği itiraz merciince başvurucunun beyan ve delillerinin etkili bir şekilde incelenmesi ve karşılanması gerektiğini belirterek söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle başvuruculların gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir. Somut başvuruda, anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, savunma hakkının ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia ettiği görülmekle birlikte gerekçeli karar hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde bu aşamada anılan ihlal iddiaları yönünden inceleme

yapılmasına gerek bulunmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 30.000 TL manevi tazminat talep etmiştir.

11. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

12. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak, yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

13. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Zorlama hapsi kararı yönünden adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tedbir kararı yönünden gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Ereğli (Konya) 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/50 D.İş) iletilmek üzere Ereğli (Konya) 1. Aile Mahkemesine (E.2021/74 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu

sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ONUR AKBALIK

B. No: 2021/35827 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/35827

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ONUR AKBALIK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/35827)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Sinan ARMAĞAN

Başvurucu : Onur AKBALIK

Vekili : Av. Mustafa YILDIRIM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, memurluktan çekilmiş sayılma kararı verilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapan başvurucu hakkında Emniyet Genel Müdürlüğünün 4/3/2015 tarihli işlemiyle 18/1/2014-29/1/2014 tarihleri arasında izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz göreve gelmediği gerekçesiyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 94. maddesi uyarınca 28/1/2014 tarihinden itibaren memurluktan çekilmiş sayılmasına karar verilmiştir.

3. Başvurucu, anılan idari işlemin iptali istemiyle İstanbul 3. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. İdare Mahkemesi 30/10/2017 tarihli kararıyla davanın reddine karar vermiştir. Başvurucu, ret kararını temyiz etmiştir. Danıştay Onikinci Dairesi (Daire), yasaya ve usule uygun olduğu gerekçesiyle verilen kararı 23/10/2018 tarihinde onamıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi de aynı Dairenin 27/1/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

4. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) yer alan bilgiler incelendiğinde nihai kararın

başvurucu tarafından Vatandaş Portal uygulaması üzerinden 3/5/2021 tarihinde saat 13.37'de okunduğu görülmüştür. Başvuru 7/7/2021 tarihinde yapılmıştır.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu, iptal davasının reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığının (Bakanlık) görüşünde; sürece ilişkin bilgi verilmiş ve inceleme yapılırken Anayasa ve mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvurucu vekilinin sunduğu beyan dilekçesinde daha önce dile getirilen iddialar yinelenmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir (Hüseyin Aşkan, § 20). Ayrıca bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, § 23). Bu doğrultuda anılan kararda kullanıcıların UYAP üzerinden yaptıkları işlemlerin kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

8. Somut olayda, Daire tarafından verilen nihai kararın başvurucu tarafından UYAP vatandaş portal uygulaması üzerinden 3/5/2021 tarihinde saat 13.37'de okunduğu görülmüştür. Dolayısıyla nihai kararın anılan tarihte başvurucu tarafından öğrenildiği anlaşılmıştır. Belirtilen tarihten itibaren en geç otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunulması gerekirken bu süre geçtikten sonra 7/7/2021 tarihinde yapılan başvurunun süresinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

DENİZ ŞAH VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/42228 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/42228

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

DENİZ ŞAH VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/42228)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Duygu BAKAY

Başvurucular : 1. Deniz ŞAH 2. İlhan KAYA 3. Latif MOLLAAHMETOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza infaz kurumunda bulunan başvuruculara verilen disiplin cezasına ilişkin infaz hâkimliğince yapılan inceleme sırasında duruşmada hazır bulunma talebinde bulunulmasına rağmen yalnızca ses ve görüntü aktarımı yoluyla duruşmaya katılma imkânı verilmesi nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruculara yargılama aşamasında gerçekleştirilen işlemler nedeniyle başka temel haklarının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de bulunmaktadır.

2. Başvurucular, başvuru tarihinde İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu/İdare) bulunmaktadır. Başvurucular 4/4/2021 tarihinde oda kapılarına vurarak slogan atmıştır. Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı (Disiplin Kurulu) başvurucular hakkında disiplin soruşturması başlatmıştır. Yapılan soruşturma sonucu Disiplin Kurulu 13/4/2021 tarihinde başvuruculara gereksiz olarak slogan atma eylemini gerçekleştirdikleri gerekçesiyle haklarında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendi uyarınca üç ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası uygulanmasına karar vermiştir.

3. Başvurucular, Ceza İnfaz Kurumunun kararına itiraz etmiş; itiraz dilekçelerinde de

savunmalarını mahkeme huzurunda avukatları ile yapmak istediklerini beyan etmiştir. İtirazı inceleyen İzmir 1. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) 28/4/2021 tarihli duruşmada başvurucuları Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) kullanarak hazır etmiştir. Başvurucular; savunmalarında SEGBİS sisteminin yüz yüzelik ilkesini yerine getirmediği, mahkeme huzurunda savunma yapmak istediklerini beyan etmiştir. İnfaz Hâkimliği aşağıdaki gerekçe ile talebi reddetmiştir:

"Her ne kadar itiraz eden savunmasını bizzat duruşma salonuna gelerek vermek istediğini talep etmiş ise de gerek ülkemizde gerekse dünyanın tamamında gerçekleşen covid-19 salgını nedeniyle hükümlülerin cezaevi dışına çıkartılarak duruşmaya getirilmesinin itiraz edenlerin ve adliyeye getirecek olan görevlilerin sağlığına zarar verebileceği, cezaevinde bulunan diğer hükümlüler ile cezaevi görevlileri için hastalık yönünden tehlike oluşturulacağı CMK'nın 196/4 maddesi gereğince SEGBİS sistemi ile alınan savunmanın duruşma salonunda alınan savunma ile eş değer olacağı diğer yandan 7242 sayılı yasa ile infaz hakimliğinin görev alanının 01/09/2020 tarihinden sonra genişlemiş olmasına göre ve bu nedenle infaz hakimliğince günlük rutin olarak verilen 5275 sayılı yasanın 105/A ve 107,108 maddelerine dayalı tahliye işlemleri nedeniyle ceza infaz kurumunda bu aşamada savunma alınamayacak olmasına göre itiraz edenin duruşma salonuna gelme talebinin reddine karar verilerek savunma yapmadıkları takdirde savunma haklarından vazgeçmiş sayılacakları ihtar edilerek..."

4. Başvurucular, savunma yapmak istemediklerini beyan etmiştir. Başvurucular, 29/4/2021 tarihli dilekçe ile duruşmada hazır bulunma taleplerini yinelemiştir. İnfaz Hâkimliği 29/4/2021 tarihli kararla başvurucuların şikâyetini reddetmiştir. Gerekçenin ilgili kısmı şöyledir:

"... Yasa koyucu slogan atmayı bir disiplin suçu olarak yasaklamıştır. Zira ceza infaz kurumunun toplu bir yaşam alanı olması, kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlülerin farklı suç gruplarından oluşması ve buna göre de kurum düzen ve disiplinin salt bu nedenle dahi bozulacak olması karşısında yasanın 37. maddesindeki genel unsurun öncelikle oluştuğu kanaatine varılmış, tutanağa göre de yasaklanan disiplin eyleminin gerçekleştiği, disiplin kurulunca itiraz edenler hakkında tayin edilen cezanın takdirinde bir hukuka aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından itirazların ayrı ayrı reddine şeklinde karar verilmiştir..."

5. Başvurucular, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 3/6/2021 tarihinde kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle başvurucuların itirazını kesin olarak reddetmiştir.

6. Başvurucular, nihai kararı 10/6/2021 tarihinde öğrendikten sonra 30/6/2021 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucular, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Duruşmada Hazır Bulunma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucular; SEGBİS nedeniyle yüz yüzelik ilkesinin gereğinin yerine getirilmediğini, duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı

(Bakanlık) görüşünde; başvuruculaların duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınarak değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını yineleyerek görüş yazısında yer alan hususları kabul etmediklerini beyan etmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ercan Yıldız ve diğerleri (2) ([GK], B. No: 2022/60188, 8/7/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda başvurucuların disiplin cezasına yönelik yaptıkları şikâyetin incelenmesinde İnfaz Hâkimliğinin SEGBİS yöntemiyle sorgulama yapması ölçülülük kapsamında değerlendirilmiştir. İnfaz Hâkimliğinin yargılamanın hızlandırılmasına yönelik meşru bir amaca ağırlık vererek duruşmada hazır bulunma hakkına sınırlama getirmesinin anlaşılabilir bir durum olduğuna değinilmiştir. Bu kapsamda başvurucuların duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin makul sürede yargılama yapılması amacına ulaşılması bakımından elverişli bir araç olduğu değerlendirmesi yapılmıştır. Müdahalenin gerekli olup olmadığı yönünden yapılan incelemede ise başvuruya konu uyuşmazlığın -klasik idari veya hukuk yargılamalarından farklı olsa bile- medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin olduğu ve bu tür uyuşmazlıklarda duruşmada hazır bulunma hakkının daha esnek uygulanabileceği değerlendirilmiştir. Bu esnekliğin uygulanabilirliğinin ise somut olayın özelliklerine göre değişebileceğine işaret edilmiştir. Bu kapsamda başvuruya konu olayda yargılamanın karmaşık bir niteliğinin olmadığı, başvuruculaların da esasen -hazır bulunmak istedikleri duruşmada- işlediklerini kabul ettikleri eylemin neden disiplin suçunu oluşturmayacağı konusunda savunma yapacaklarının anlaşıldığı, başvuruculaların Ceza İnfaz Kurumu koşulları altında SEGBİS ile ifade vermelerinin ne gibi sakıncaları olduğu hususuna yönelik herhangi bir açıklamada bulunmadıkları ve bu bağlamda SEGBİS ile ifade vermek istememelerinin gerekçelerini ortaya koyamadıkları tespitleri yapılmıştır. Bu nedenle başvurucular hakkında uygulanan disiplin yaptırımının türü ve niteliği de dikkate alındığında duruşmada fiziken hazır bulunmanın gerekli olduğunun söylenemeyeceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca Ceza İnfaz Kurumunun bulunduğu il merkezinin büyüklüğü ile ceza infaz kurumundan mahkemeye sevk esnasında oluşabilecek gecikmeler ve güvenlik sorunları dikkate alındığında ve İnfaz Hâkimliği tarafından şikâyete konu disiplin yaptırımının dayanağını oluşturan olayla ilgili olarak yapılan yargısal denetimde başvuruculaların savunmasının alınması haricinde esaslı bir işlem yapılmadığı görülmekle duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin gerekli olmadığının söylenemeyeceği sonucuna varılmıştır. Orantılılık yönünden yapılan değerlendirmede ise duruşmada bizzat hazır bulundurulmayan başvuruculaların yargılamanın diğer tarafını oluşturan Ceza İnfaz Kurumunun disiplin cezası kararından ve bu karara ilişkin bilgi ve belgelerden haberdar olduğunun açıkça görüldüğü tespiti yapılmıştır. Bundan başka yargılama sürecinde başvuruculaların yokluğunda herhangi bir esaslı işlemin yapıldığının da tespit edilemediğine işaret edilmiştir. Sonuç olarak somut olayda duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin orantılı olmadığının söylenemeyeceği değerlendirilmiştir. Bu itibarla müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunduğu, aynı zamanda ölçülü olduğu anlaşıldığından duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

11. Başvuruya konu olayda başvurucular, disiplin cezası almış ve bu karara karşı yapmış oldukları şikâyet İnfaz Hâkimliği tarafından reddedilmiştir. Başvurucular, yargılama sırasında duruşmada savunma yapmak istediklerini bildirmişler fakat talepleri reddedilmiştir. Yargılamaya konu olayın karmaşık bir niteliğinin olmadığı, SEGBİS ile ifade vermelerinin ne gibi sakıncaları olduğu hususuna yönelik başvuruculların herhangi bir açıklamada bulunmadıkları, şikâyete konu disiplin yaptırımının dayanağını oluşturan olayla ilgili olarak yapılan yargısal denetimde başvuruculların savunmasının alınması haricinde esaslı bir işlem yapılmadığı görülmüştür. Bu itibarla başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunduğu, aynı zamanda ölçülü olduğu anlaşıldığından Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

13. Başvuruculların; savcılığın mütalaasının kendilerine tebliğ edilmediği gerekçesiyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddiasının Selahattin Demirtaş (4) ([2. B.], B. No: 2017/27359, 10/6/2020) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Başvuruculların savunma istem yazılarının usulüne uygun istenmediği, kamera kayıtlarının incelenmediği, hakkaniyetli bir yargılama yapılmadığı gerekçeleriyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği yönündeki iddialarının ise İnfaz Hâkimliğindeki yargılama esnasında ileri sürülmediği, dolayısıyla hukuk sisteminde mevcut yargısal yolları tüketmeksizin bireysel başvuruda bulundukları anlaşıldığından Nebahat Baysal Gül ([2. B.], B. No: 2016/14634, 28/5/2019) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

Ç. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruculların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SELAMİ MERSİN

B. No: 2021/57966 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/57966

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SELAMİ MERSİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/57966)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Selami MERSİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ön alım (şufa) davasının hak düşürücü süreden reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/7/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

3. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

4. Aydın'ın Efeler ilçesi, Meşrutiyet Mahallesi'nde bulunan 2423 ada 13 parsel tapuda hisseli olarak kayıtlıdır. Hissedarlardan F.E. taşınmazdaki 1349/2400 payını 1/8/2005 tarihinde satış suretiyle 3.500 YTL bedelle davalı A.Ö.ye devretmiştir.

5. Bu taşınmazda 31/2400 pay sahibi olan başvurucu 31/7/2015 tarihinde kanuni ön alım hakkına dayanan tapu iptali ve tescil davası açmıştır. Başvurucu dava dilekçesinde, söz

konusu satış işleminden bilgi sahibi olmadığını ve rızasının alınmadığını belirterek tapuda gösterilen satış bedeli üzerinden A.Ö. adına kayıtlı dava konusu payın iptaliyle adına tesciline karar verilmesini istemiştir.

6. Aydın 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 16/6/2016 tarihinde davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

“…Somut olayda, dava konusu taşınmazdaki payın önceki paydaş [F.E.] tarafından 01/08/2005 tarihinde davalı [A.Ö.]'e satıldığı, bu satışın davacıya noter aracılığıyla bildirilmediği, bu nedenle ön alım hakkına dayanılarak tapu iptali ve tescil davasının satış tarihi olan 01/08/2005 tarihinden itibaren 2 yıllık hak düşürücü süre içinde açılması gerektiği, dava tarihi itibariyle bu sürenin aşıldığı anlaşılmakla davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddi yönünde aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.”

7. Başvurucu, karara karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi (Daire) 20/10/2020 tarihinde başvurucunun temyiz itirazlarının reddi ile kararın onanmasına karar vermiştir. Başvurucunun karar düzeltme istemi de Dairenin 7/4/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 19/6/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Kanun Hükümleri

9. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ''Önalım hakkı sahibi'' başlıklı 732. maddesi şöyledir:

"Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler."

10. 4721 sayılı Kanun'un "Kullanma yasağı, feragat ve hak düşürücü süre" başlıklı 733. maddesi şöyledir:

“(Değişik birinci fıkra:24/12/2025-7571/35 md.) 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılan satışlar ile cebrî artırmayla satışlarda önalım hakkı kullanılamaz.

Önalım hakkından feragatin resmî şekilde yapılması ve tapu kütüğüne şerh verilmesi gerekir. Belirli bir satışta önalım hakkını kullanmaktan vazgeçme, yazılı şekle tâbidir ve satıştan önce veya sonra yapılabilir.

Yapılan satış, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilir.

Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve her hâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer."

11. 4721 sayılı Kanun'un "Kullanılması" başlıklı 734. maddesi şöyledir:

"Önalım hakkı, alıcıya karşı dava açılarak kullanılır.

(Değişik ikinci fıkra:24/12/2025-7571/36 md.) Dava konusu payın rayiç bedeli hâkim tarafından gecikmeksizin belirlenir. Önalım hakkı sahibi, belirlenen rayiç bedel ile alıcıya düşen tapu giderlerini nemalandırılmak üzere hâkim tarafından belirlenen yere verilen kesin süre içinde nakden yatırmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, verilen kesin süre içinde

yerine getirilmezse önalım hakkı sahibi adına payın tesciline karar verilemez. Yatırılan bedel, hükmün kesinleşmesi üzerine nemalarıyla birlikte ilgilisine ödenir.”

B. Yargıtay Kararları

12. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 31/5/2022 tarihli ve E.2019/14-740, K.2022/795 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“…

III. GEREKÇE

14. Uyuşmazlığın çözümünde, konu ile ilgili yasal düzenleme ve kavramlara ilişkin açıklama yapılmasında yarar vardır.

15. Bilindiği üzere paylı mülkiyette paydaşlar arasında ortak idare ve kullanma durumu söz konusu olduğundan paydaşların birbirlerini bilmeleri ve tanımaları önem taşımaktadır. Bu ihtiyacın gereği olarak paydaşlar arasına yabancı bir kişinin girişini engellemek, taşınmazın daha küçük parçalara ayrılmasını önleyebilmek, hisselerin mümkün olduğu kadar hissedar elinde toplanmasını temin etmek amacıyla paylı taşınmazlarda hissedarların temlik hakkı sınırlandırılarak yasal önalım hakkı tanınmıştır.

16. Önalım hakkı taşınmaz mal mülkiyetinin kanundan doğan takyitlerinden biri olup 26.12.1951 tarihli ve 1/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında yenilik doğuran bir hak olduğu belirtilmiştir.

17. Öte yandan 20.06.1951 tarihli ve 13/5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında ise önalım hakkının hukukî niteliği, 'Şufa hakkı, mefşu hissenin üçüncü şahsa satılması ve satışa ıttıladan itibaren bir ay içinde kullanılmış olması gibi muayyen şartlar altında kullanılacak yenilik doğurucu bir haktır ki, şefinin bu hakkı kullandığı yolundaki tek taraflı irade beyanının müşteriye vasıl olmasıyla yeni bir hukuki vaziyet meydana getirilmesine yarar. Bu hakkın kullanılmasıyla şefi yeni bir akit yapmaya hacet kalmaksızın müşteriye halef olur' şeklinde açıklanmıştır.

18. Yasal önalım hakkı, TMK’nın 'Taşınmaz Mülkiyetinin İçeriği ve Kısıtlamaları' başlıklı ikinci ayrımında, ‘II. Devir hakkının kısıtlamaları 1. Yasal önalım hakkı’ alt başlıkları altında ‘a. Önalım hakkı sahibi’ başlıklı 732; ‘b. Kullanma yasağı, feragat ve hak düşürücü süre’ başlıklı 733 ve ‘c. Kullanılması’ başlıklı 734. maddelerinde önceki kanundan farklı içerikte düzenlenmiştir.

19. Yürürlükte bulunan bu hükümlerle; yasal önalım hakkının, paylı mülkiyette paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde kullanılabileceği, önalım hakkından feragatin yöntem ve koşullarının neler olduğu, satışın diğer paydaşlara bildirilmesi gereği, bu bildirimden ve satış tarihinden itibaren uygulanacak yasal sürelerin neler olduğu, bu hakkın dava açılarak kullanılabileceği, önalım bedelinin ve giderlerin nakden yatırılması gerektiği düzenleme altına alınmıştır.

20. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 732. maddesi; ‘Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler’ hükmünü içermektedir. Madde gerekçesinde ise: ‘Maddede paylı mülkiyette herhangi bir paydaşın kendi payını ister tamamen ister kısmen bir başkasına satması hâlinde, diğer paydaşların önalım haklarını kullanabilecekleri öngörülmüştür. Bu suretle, önalım hakkının, bir payın üçüncü kişiye tamamen veya kısmen

satılması durumunda da kullanılabileceği vurgulanmıştır' ifadelerine yer verilmiştir. Anılan düzenlemede önalım hakkının açık bir tarifi yapılmamakla birlikte temel prensibin mülkiyet serbestisi ve tasarruf yetkisi olduğu gözetilerek paydaşın temlik hakkı sınırlandırılırken bu sınırlandırma sınırlı tutularak sadece satım akitleri için önalım hakkı öngörülmüştür.

21. Yasal önalım hakkı, paylı mülkiyete konu bir taşınmazın paydaşlarından birinin payını bir üçüncü kişiye satması hâlinde diğer paydaşlara aynı şartlarla bu payın alıcısı olabilme yetkisini veren yenilik doğuran bir haktır. Payın tamamının veya bir kısmının satılması arasında bir fark yoktur. Kişiye değil paya bağlı bir haktır ve kim paydaş olursa bu hakka sahiptir. Önalım hakkı kullanılınca paydaş payını yasal ön alım hakkını kullanan diğer paydaşa devretme yükümlülüğü altına girmektedir. Böylece önalım hakkı taşınmaz mülkiyetinin dolaylı sınırlama biçimlerinden birisidir. Bu hak kullanılmadığı sürece ortada bir kısıtlama olmayıp, önalım hakkının kullanılmasıyla birlikte ortaya çıkar. Yasal önalım hakkının kullanılması, ancak paydaş olmayan birisine yapılan satışta söz konusu olur. Önalım hakkı eskisi gibi irade bildirimi ile değil ancak alıcıya karşı dava açılarak kullanılabilir. Bu hakkın dava dışında kullanılması olanaklı değildir. Önalım davası yenilik doğuran bir dava, kararı da yenilik doğuran bir karardır.

22. Yasal önalım hakkının kullanılmasında yasal sürelerin neler olduğu TMK'nın 733. maddesinde düzenlenmiştir.

TMK'nın 733. maddesinin ilgili 3 ve 4. fıkraları; 'Yapılan satış, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilir. Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve her hâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer' şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde ise; '...Maddenin üçüncü fıkrası satışın alıcı ya da satıcı tarafından diğer paydaşlara bildirilmesi yükümü getirmiştir. Bu bildirimin noter aracılığı ile yapılması öngörülmüştür. 1984 tarihli ön tasarının 653 üncü maddesinin beşinci fıkrasında da yer alan bu hüküm sayesinde uygulamada en büyük sıkıntıya neden olan, "önalım hakkı sahibinin, satıştan haberdar olmadığı iddiasıyla bu hakkın kullanılabileceği üst süre olan 10 yılın bitimine kadar' bu hakkını kullanmasının önlenmesi amaçlanmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrası önalım hakkının kullanılma süresiyle ilgilidir. Yürürlükteki 658 inci maddenin son fıkrası satışın öğrenilmesinden itibaren bir ay, satıştan itibaren on yıllık bir süre öngörmüştür. İsviçre Medenî Kanununda 1991 yılında yapılan değişiklikle yeni 681a maddesiyle bu süreler bir ay ve iki yıl olarak düzenlenmiştir.

Yürürlükteki metinde önalım hakkının kullanılması için öngörülen on yılın uzun, İsviçre'de yapılan değişiklikte kabul edilen iki yılın ise kısa bir süre olduğu düşünülerek, 1984 tarihli Öntasarının 653 üncü maddesinin altıncı fıkrasında olduğu gibi, bu süre beş yıla indirilmiştir. Yürürlükteki metinde bu konuda on yıllık sürenin başlangıcı olarak öngörülen 'herhâlde sicile şerh verildiği tarihten itibaren' ifadesi yerine daha anlaşılır ve açık bir anlatım olarak beş yıllık sürenin başlangıcı olarak 'her hâlde satışın üzerinden' ifadesine yer verilmiştir' şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

23. Böylece, Kanun önalım hakkının kullanılmasını hak düşürücü sürelere tâbi tutmuştur. Üç aylık hak düşürücü süre; madde metninde açıkça yer verildiği üzere 'pay satışının hak sahibine bildirildiği tarihten' itibaren işlemeye başlar. Bu bildirim de Kanun'da özel bir şekle tabi tutulmuş; noter aracılığıyla bildirim öngörülmüştür. Noter bildirisinin paydaşa tebliğ tarihini izleyen günden itibaren üç aylık hak düşürücü süre işleyecektir. İki yıllık süre ise,

yapılan pay satışı tarihini izleyen günden başlar. Süresinde önalım hakkını kullanmayan paydaşın sadece o pay satışı için önalım hakkı düşer, başka pay satışları için önalım hakkı ise sona ermez.

24. Şu durumda; 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin kabul ettiği sistem 'öğrenmeyi' esas almakta iken, TMK'da bundan vazgeçilerek 'bildirim' esasına geçilmiştir. Bu bildirim de herhangi bir bildirim değil, noter vasıtasıyla yapılacak bildirimdir. O hâlde; yasal önalım hakkının kullanılması için öngörülen üç aylık hak düşürücü süre, satışın, önalım hakkı sahibine alıcı veya satıcı tarafından noter aracılığıyla bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Önalım hakkı sahibinin satışı kesin olarak başka bir şekilde öğrenmiş olması sürenin işlemesine yol açmaz.

25. Nitekim aynı ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 21.09.2005 tarihli ve 2005/6-358 E., 2005/470 K.; 01.06.2021 tarihli ve 2017/14-2218 E., 2021/646 K. sayılı kararlarında da benimsenmiştir. …"

13. Yargıtay (Kapatılan) 14. Hukuk Dairesinin 20/2/2019 tarihli ve E.2016/4625, K.2019/1498 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"…Kanunun 733. maddesi uyarınca, yapılan pay satışının, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmesi gerekir. Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve her hâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer.

Önalım hakkının kullanılmasıyla bu hakkı kullanan paydaş ile alıcı davalı arasında, kapsam ve şartları satıcı ile pay satın alan davalı arasında yapılan sözleşmenin aynı olan bir satım ilişkisi kurulmuş olur. Önalım bedeli tapuda gösterilen satış bedeli ile davalı tarafından ödenen harç ve masrafların toplamından ibarettir.

…

TMK'nın 733. maddesi gereğince yapılan satışın alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmesi zorunludur.

Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirdiği tarihin üzerinden üç ay ve herhalde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer.

Bu süre hak düşürücü süre olup mahkemece kendiliğinden göz önünde bulundurulması gerekir.

TMK'nın 733/3 maddesi gereğince üç aylık hak düşürücü sürenin başlaması için öğrenme yeterli olmayıp yapılan satışın, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmesi gerekir. Noter aracılılığıyla bildirimde bulunulmamışsa iki yıllık hak düşürücü süre içerisinde önalım hakkına dayanılarak tapu iptali ve tescil istenebilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 21.09.2005 tarihli, 2005/6-358 E, 470 K. sayılı kararı da bu doğrultudadır. …"

14. Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 25/2/2025 tarihli ve E.2024/855, K.2025/1071 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"…Uyuşmazlık, ön alım hakkına dayalı tapu iptali ve tescil istemine ilişkindir.

Ön alım hakkı paylı mülkiyet hükümlerine tâbi taşınmazlarda bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını kısmen veya tamamen üçüncü bir kişiye satması hâlinde diğer paydaşlara bu satılan payı öncelikle satın alma yetkisi veren bir haktır. Bu hak paylı mülkiyet ilişkisi

kurulduğu anda doğar ve satışın yapılmasıyla kullanılabilir hâle gelir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 733. maddesi gereğince yapılan satışın alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmesi zorunludur.

Ön alım hakkı, satışın hak sahibine bildirdiği tarihin üzerinden üç ay ve herhalde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer.

Bu süre hak düşürücü süre olup Mahkemece kendiliğinden göz önünde bulundurulması gerekir.

TMK'nın 733/3. maddesi gereğince üç aylık hak düşürücü sürenin başlaması için öğrenme yeterli olmayıp yapılan satışın, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmesi gerekir. Noter aracılılığıyla bildirimde bulunulmamışsa iki yıllık hak düşürücü süre içerisinde ön alım hakkına dayanılarak tapu iptali ve tescil istenebilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 21.09.2005 tarih ve 2005/6-358 Esas, 470 Karar sayılı kararı da bu doğrultudadır. ..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

16. Başvurucu, 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinin "Yapılan satış, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilir." hükmü uyarınca "bildirilir" şeklindeki ifadenin kesinlik taşıdığı gibi, sürenin "bildirimden" başlayacağının da maddenin devam eden fıkrasında "Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve her hâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer." şeklinde açıkça ve kesin olarak ifade edildiğini belirtmiştir. Buna rağmen, davalının Kanun'un emrettiği noter ihtarı ile bildirim yükümlülüğünü yerine getirmediğini vurgulayan başvurucu; dava açma süresinin ancak bildirimden itibaren başlayacağından hak düşürücü süreden bahsetmenin mümkün olmadığını dile getirerek, davanın esası incelenmeden karar verilmesi suretiyle paydaşı olduğu taşınmazda üçüncü bir kişiyle ortak olmak zorunda kaldığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde ise mahkemeler tarafından yapılan tespit ve değerlendirmeler bakımından başvurucunun şikâyetinin kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının ve ayrıca başvurucu bakımından hak düşürücü süre içerisinde dava açılmasını güçleştiren herhangi bir somut olgunun varlığının ortaya konulup konulmadığı hususlarının da göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

17. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

''Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

18. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetinin özü; davanın hak düşürücü süre nedeniyle usulden reddi nedeniyle davasının esasının incelenmediğine ilişkindir. Dolayısıyla başvurunun mahkemeye erişim hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

21. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (Mohammed Aynosah [1. B.], B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

22. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

23. Dava konusu edilen uyuşmazlığın esasının incelenmesini engelleyen yasal düzenleme veya uygulama, mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil edebilir. Somut olayda başvurucu tarafından açılan davanın esası incelenmeden hak düşürücü süre nedeniyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkına bir müdahale teşkil ettiği açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

24. Adil yargılanma hakkının görünümlerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı mutlak bir hak olmayıp bu hakkın sınırlandırılması mümkündür. Ancak mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesinin gözönüne alınması gerekmektedir.

25. Anayasa’nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

26. Yukarıda anılan müdahale Anayasa’nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa’nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa’nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

27. Mahkemeye erişim hakkı, kural olarak mutlak bir hak olmayıp sınırlandırılabilen bir haktır. Bununla birlikte sınırlandırmanın kanuna dayanması, meşru amacının bulunması ve ölçülü olması gerekir (Serkan Acar [1. B.], B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38).

28. Başvuruya konu olayda mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahale, 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesine dayanmaktadır. Buna göre ön alım hakkının, pay satışı tarihini izleyen günden itibaren her hâlde iki yıl içinde üçüncü kişi olan alıcıya dava açılması suretiyle kullanılacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla ilgili Kanun hükmünün belirli ve öngörülebilir olduğu ve kanunilik şartını sağladığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra üçüncü kişi alıcının uzun süre dava tehdidiyle karşılaşmasının önüne geçilmesi ve açılacak davalarda anlaşmazlıkların sürüp gitmesini önleme düşüncesiyle hak düşürücü süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadeyle hukuki belirlilik ve istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amaca yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

29. Ancak davanın esasının incelenmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişimine getirilen sınırlamanın ölçülü olup olmadığı ve başvurucuya ağır bir yük getirilip getirilmediği hususlarının da değerlendirilmesi gerekir.

30. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

31. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

32. Paylı mülkiyet ilişkisine konu taşınmazda ön alım hakkı sahibinin belirli bir müddetle dava açma hakkının süre koşuluna bağlanarak uzun yıllar sonra dahi bu hakkı kullanabilmesinin önlenmesi amacıyla mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin hukuki belirlilik ve hukuki istikrarın sağlanarak kamu yararı amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Bu nedenle elverişlilik ve gereklilik ilkeleri yönünden tartışılmayı gerektirecek bir yön bulunmamaktadır. Asıl üzerinde durulması gereken mesele; müdahalenin orantılı olup olmadığının, bu itibarla başvurucuya aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediğinin tespit edilmesidir.

33. Somut olayda; dava konusu taşınmazın hissedarlarından F.E. taşınmazdaki 1349/2400

payını, üçüncü kişi davalı A.Ö.ye 1/8/2005 tarihinde satmış, taşınmazda 31/2400 pay sahibi olan başvurucu ise 31/7/2015 tarihinde kanuni ön alım hakkına dayanarak tapu iptali ve tescil davası açmıştır. Mahkemece 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesine göre ön alım davasının dava konusu payın satıldığı tarih olan 1/8/2005 tarihinden itibaren iki yıllık hak düşürücü süre içinde açılması gerektiği ancak dava tarihi itibarıyla bu sürenin aşıldığı gerekçesiyle davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmiştir.

34. Ön alım hakkı 4721 sayılı Kanun'un 732. maddesine göre paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlara kanun ile tanınan bir haktır. Ön alım hakkının kullanılmasına ilişkin süreler, 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtildiği üzere "Yapılan satış, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilir. Önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve her hâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer." şeklinde düzenlenmiştir.

35. Yargıtayın istikrarlı içtihatlarında da (bkz. §§ 12-14) vurgulandığı üzere; 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesince üç aylık hak düşürücü sürenin başlaması için pay satışını öğrenmenin yeterli olmadığı, ön alım hakkını kullanan paydaşa (somut olayda başvurucuya) yapılan satışın, alıcı veya satıcı tarafından noter aracılığıyla bildirilmesi gerektiği, noter aracılığıyla bildirimde bulunulmamışsa iki yıllık hak düşürücü süre içerisinde ön alım hakkına dayanılarak tapu iptali ve tescil davasının açılabileceği belirtilmiştir.

36. Mahkemenin başvurucu tarafından açılan davada hak düşürücü süre nedeniyle verilen ret kararında 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesine göre objektif ve kabul edilebilir gerekçelerle iki yıllık dava açma süresini dava konusu payın satıldığı tarihi esas alarak başlattığı, buna göre başvurucunun davasının süresinden sonra açıldığı sonucuna ulaşılarak ret kararı verdiği anlaşılmaktadır. Mahkemenin gerek uyuşmazlık konusu olguyu gerekse bu olgudan hareketle dava açma süresinin başlatılacağı tarihi belirlemesiyle ilgili mevzuat kapsamındaki değerlendirmesinin öngörülemez nitelikte olmadığı ve başvurucunun dava açmasını aşırı derecede zorlaştıracak ya da imkânsız kılacak nitelikte katı bir yaklaşım içermediği sonucuna varılmıştır.

37. Öte yandan başvurucunun paydaşı olduğu taşınmazda kanuni ön alım hakkını kullanmak istediği davanın reddedilmesi neticesinde başka kişilerle ortak olmak zorunda kalması nedeniyle bir külfete katlandığı açıktır. Böyle bir durumda her iki tarafın menfaatlerini dengeleyecek mekanizmaların varlığı önem taşımaktadır. Ancak Mahkemece de belirtildiği üzere başvurucunun zamanında dava açarak ön alım hakkını kullanmaması bu sonuca yol açmıştır.

38. Tüm bu açıklamalara göre Kanun'un ön alım hakkının kullanılmasını hak düşürücü sürelere tabi tuttuğu, buna göre söz konusu Mahkeme kararının keyfî veya öngörülemez olmadığı, başvurucuya aşırı ve orantısız bir külfet yüklenmediği, başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçülü olduğu, dolayısıyla mahkemeye erişim hakkına yönelik bir ihlalin olmadığının açık olduğu anlaşılmıştır.

39. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

Ç. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İBRAHİM YILDIRIM

B. No: 2021/58113 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/58113

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM YILDIRIM BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/58113)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : İbrahim YILDIRIM

Vekili : Av. Sedat Vefa BOSTAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın başvurucu tarafından sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, 1984 doğumlu olup bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte Mersin'in Mut ilçesinde komiser olarak görev yapmaktayken Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisaklı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılmış; diğer yandan Mut Cumhuriyet Başsavcılığı anılan örgüte üye olduğu iddiasıyla başvurucu hakkında soruşturma başlatmış ve sonrasında düzenlediği fezleke üzerine soruşturmayı Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) yürütmüştür.

3. Başsavcılıkça başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlenmiştir. Anılan iddianamede, ByLock programını kullandığını kabul etmeyen başvurucunun bu programı örgütsel amaçla kullandığına dair tespite dayalı olarak atılı suçu işlediği kanaatine varılmıştır.

4. Mersin 8. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülen yargılama sırasında Mahkeme,

başvurucunun ByLock kullanımına dair ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın gönderilmesi ve örgütün emniyet mahrem yapılanmasına dair Türkiye genelinde yürütülen soruşturmalar kapsamında elde edilen veriler arasında başvurucu hakkında da bir tespit olup olmadığının bildirilmesi için adli makamlarla yazışmalar yapmıştır. Mersin İl Emniyet Müdürlüğü, Mahkemeye gönderdiği cevap yazısında başvurucunun kullandığı GSM hattı üzerinden yapılan ByLock tespitiyle ilgili olarak user-ID numarası ve buna bağlı verilerin çözümlenmesi çalışmalarının henüz sonuçlanmadığını belirtmiştir.

5. Mahkemenin talimatı üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü bir başka soruşturmada (mahrem imamlar) ele geçirilen dijital materyallerin çözümü neticesinde hazırlanan veri inceleme raporunu dosyaya sunmuştur. Anılan rapora göre başvurucu "A5" (FETÖ mensubiyeti olan, teslimiyeti, sadakati ve bağlılığı en üst seviyede olan kişi) olarak sınıflandırılmıştır.

6. Yargılama devam etmekteyken Bayburt Cumhuriyet Başsavcılığı, A.O. adlı kadın hakkında terör örgütüne üye olma suçundan yürüttüğü soruşturma sırasında bu kişinin kollukta müdafiinin de hazır bulundurulmasıyla alınan ifadesini ve bu kişiye yaptırılan teşhis işlemine dair tutanağı başvurucuyla da ilgisi bulunduğu gerekçesiyle dosyaya sunmuştur. A.O. ifadesinde eşi R.O. ile örgütün emniyet mahrem yapılanmasında yer aldıklarını, örgüt adına 2010 ile 2015 yılları arasında Bayburt'ta faaliyetlerde bulunduğunu söylemiştir. A.O. ayrıca, başvurucunun eşi N.yi teşhis ederek 2013 ile 2015 yılları arasında örgüt adına N. ile ilgilendiğini, bu kişinin evine giderek ya da onu kendi evine davet ederek sohbet adı altında toplantı yaptığını, N.nin kendisine himmet vermediğini, ancak bu kişinin eşi aracılığıyla himmet verdiğini zannettiğini, kendisinin N.ye "A5" puanı verdiğini hatırladığını beyan etmiş ve N.nin Bayburt'ta oturduğu konutunun yerine dair açıklamalarda bulunmuştur.

7. Başvurucu, yargılama sırasında alınan savunmasında ByLock programını kullanmadığına dair aşamalardaki savunmalarını tekrar etmiştir. Buna ek olarak veri inceleme raporundaki tespitleri kabul etmediğini söylemiş; A.O.nun ifadesi kendisine okunup sorulduğunda da A.O.yu tanımadığını, kendisinin Bayburt'ta da görev yaptığını, eşi N. hakkında da ayrı yürütülen soruşturma sırasında adli kontrol tedbiri uygulandığını belirtmiştir. Başvurucu ayrıca A.O.nun duruşmada hazır edilip kendisinin örgütle irtibatı olup olmadığı, himmet verdiğine dair bilgiyi nasıl edindiği konusunda tanık sıfatıyla ifadesinin alınmasını talep etmiştir. Mahkeme 30/1/2018 tarihli celse sonunda A.O.nun bir sonraki celsede hazır edilmesi için zorla getirme müzekkeresi düzenlemiştir.

8. Yargılamanın 17/4/2018 tarihli celsesine dair Duruşma Tutanağı'nda, kolluk görevlilerinin yaptığı araştırma sonucunda düzenledikleri tutanağa göre A.O.nun adresinde bulunamadığı, babasının beyanına göre bir ay önce aniden ortadan kaybolduğu, bu nedenle duruşmada hazır edilemediği belirtilmiştir. Celse sonunda Mahkeme A.O.nun bir sonraki duruşmada hazır edilmesinin sağlanması için kolluğa yeniden müzekkere yazılmasına karar vermiştir.

9. A.O.nun hükmün kurulduğu 29/5/2018 tarihli celsede de hazır edilememesi üzerine başvurucu müdafii, A.O.ya ulaşılamadığını ve bu kişinin başvurucuyu tanımadığından bahisle ifadesinin alınmasının davaya katkısı olmadığını söylemiştir. Başsavcılık da A.O.ya ulaşılamayıp adresinin de tespit edilemediğini, mevcut delillerle maddi gerçeğin ortaya çıktığını ifade ederek bu kişinin duruşmada hazır edilmesini beklemenin yargılamayı uzatacağı gerekçesiyle A.O.nun ifadesinin alınmasından vazgeçilmesini talep etmiştir. Başvurucu ve müdafii, tanığın başka dosyalarda da beyanına başvurulmak istendiği hâlde kendisine ulaşılamadığını ve başvurucunun da tanığı tanımadığını belirterek Başsavcılığın

bu talebine itiraz etmemiş; Mahkeme verdiği ara kararıyla A.O.nun ifadesinin alınmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

10. Başsavcılık, bu celsede sunduğu esas hakkındaki mütalaasında başvurucunun ByLock programını kullandığına dair tespitler ve örgütün emniyet mahrem yapılanması içerisinde "A5" olarak kodlandığına dair veriler içeren rapor doğrultusunda terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir. Başvurucu ve müdafii mütalaaya karşı savunmalarında ise talebe dayanak olan delillere yönelik aşamalarda dile getirdikleri itirazları yinelemiştir.

11. Yargılama sonunda Mahkeme; başvurucunun kullandığı GSM hattına tanımlanan internet protokol (IP) numaraları ile ByLock sunucusuna ait IP numaraları arasındaki bağlantılara dair CGNAT kayıtları doğrultusunda ByLock programını kullandığı yönündeki değerlendirmeye, emniyet mahrem yapılanmasında "A5" olarak kodlandığına dair tespitler içeren veri inceleme raporuna ve A.O.nun kollukta alınan ifadesinde yer verdiği açıklamalara dayalı olarak başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine karar vermiştir.

12. Başvurucu, -diğerlerinin yanı sıra- duruşmada hazır edilmeyen A.O.yu sorgulama imkânı bulamadığı ve bu kişinin beyanlarının doğru olmadığı gerekçesiyle Mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (Daire) 22/11/2018 tarihinde istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir. Başvurucu, Daire kararına karşı benzer itirazlar ileri sürerek temyiz kanun yoluna başvurmuş; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesi 27/5/2021 tarihinde Daire kararını onamıştır. Yargıtay kararında şu açıklamaya yer vermiştir:

"Tüm dosya kapsamı gözetilerek diğer delillerin atılı suçun sübutu için yeterli olduğu görülmekle, sanığın ByLock kullanıcısı olduğunu bildiren ayrıntılı ByLock tespit ve değerlendirme tutanağının dosyaya gelmesi beklenilmeden karar verilmesi sonuca etkili bulunmamıştır."

13. Başvurucu, nihai hükmü 27/9/2021 tarihinde öğrendikten sonra 4/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Komisyon; adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme ve sorgulama hakkı, gerekçeli karar hakkı ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan haklara ve ilkelere ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne esas alınan tanığın duruşmada dinlenmemesi nedeniyle tanığa soru sorma imkânı elde edemediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun iddialarının öncelikle kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmüş, ayrıca tanık sorgulama hakkına ilişkin değerlendirmeler içeren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarına atıfta bulunularak somut olayda ileri sürülen ihlal iddiasının da bu kararlarda yer verilen ilkeler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda dile getirdiği itirazlarını yinelemiştir.

17. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021). Buna göre bir ceza yargılamasında sanığın, aleyhine olan tanıkları sorguya çekme veya çektirme hakkı vardır. Hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde sanığın tanıklara soru yöneltebilmesi, onlarla yüzleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğunu sınama imkânına sahip olması adil bir yargılama yapılabilmesi bakımından gereklidir (AZ. M., § 55). Diğer yandan bir mahkûmiyet -tek veya belirleyici ölçüde- sanığın soruşturma veya yargılama aşamasında sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı bir kimse tarafından verilen ifadelere dayandırılmış ve dengeleyici güvenceler sağlayan bir usul öngörülmemiş ise sanığın hakları Anayasa'nın 36. maddesindeki güvencelerle bağdaşmayacak ölçüde kısıtlanmış olur (Orhan Güleryüz, § 35).

20. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesi geçerli bir nedene dayanmalıdır. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu olumsuzluğun telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51). Bu kapsamda, hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanığın beyanını destekleyen başka doğrulayıcı delillere dayanılması telafi edici güvencelerden biri olarak kabul edilebilir (Orhan Güleryüz, § 39). Mahkemenin yargı çevresi dışındaki tanıkların -sanığın da onlara soru sormasına imkân sağlayacak ve sorulan sorulara verdikleri cevaplar hakkında kişisel izlenim edinme fırsatı elde edecek şekilde- Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) gibi vasıtalarla dinlenmesi telafi edici bir güvence olabilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40). Sorgulanmayan tanığın beyanının güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla savunma tarafına sağlanabilecek bir diğer telafi edici güvence ise sanığa olayın kendi versiyonunu anlatma ve delillerini sunma imkânının tanınmasıdır (Orhan Güleryüz, § 40).

21. Başvuru konusu olayda incelenmesi gereken ilk sorun, duruşmada dinlenmeyen tanığın beyanının delil olarak kabul edilmesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığıdır. Olayda A.O.nun kendisi hakkında ayrı yürütülen soruşturma kapsamında şüpheli sıfatıyla başvurucu aleyhinde verdiği, örgüt adına başvurucunun eşi N. ile ilgilendiği ve N.nin örgüte başvurucu

aracılığıyla himmet verdiğini zannettiği yönündeki beyanı Mahkeme tarafından başvurucu ve müdafiine okunmuştur. Mahkemece A.O.nun tanık sıfatıyla ifadesi alınmak üzere duruşmada hazır edilmesi için müteaddit defa zorla getirme müzekkeresi yazıldığı ancak tüm çabalara rağmen tanığa ulaşılamadığı görülmüştür. Mahkeme, dört celse süren duruşma süresince tanıkla irtibat kurulamaması üzerine tanığın duruşmada dinlenmesinden vazgeçmiştir (bkz. § 9). Buna göre tanığın duruşmada hazır edilmesi için Mahkemenin makul bir çaba sergilemediğini söylemek mümkün gözükmemektedir. Bu itibarla başvurucunun hakkaniyete uygun yargılamanın önemli araçlarından olan tanık sorgulama veya sorgulatma imkânından yararlandırılmamasının geçerli bir nedene dayandığını gösterme yükümlülüğünün somut olayda Mahkemece ifa edildiği kabul edilebilir.

22. İkinci olarak hükmün tek veya belirleyici ölçüde başvurucunun sorgulama imkânına sahip olmadığı bir tanık tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır. Somut olayda Mahkeme, başvurucunun örgütün emniyet mahrem yapılanması içinde "A5" olarak kodlandığını gösteren veri inceleme raporuna, A.O. adlı kişinin kendisi hakkında ayrı yürütülen soruşturma sırasında şüpheli sıfatıyla alınan ifadesine ve ByLock tespiti açısından da CGNAT verilerine dayanmıştır (bkz. § 11). Yargıtay ise ByLock programını kullandığını kabul etmeyen başvurucunun bu programı kullandığını gösteren ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın bulunmadığı ancak suçun sübutu açısından diğer delillerin yeterli olduğu gerekçesiyle bu tutanağın getirtilmesine gerek olmadığı sonucuna ulaşarak hükmü onamıştır (bkz. § 12).

23. Yargıtay içtihadı uyarınca kişinin ByLock kullanıcısı olduğunun tespiti açısından -somut olayda da olduğu gibi- sadece Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan getirtilen CGNAT kayıtları yeterli delil olarak kabul edilmemektedir [birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 30/6/2021 tarihli ve E.2020/2018, K.2021/4527; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 4/10/2022 tarihli ve E.2021/18943, K.2022/5428 sayılı kararları].

24. Diğer yandan Anayasa Mahkemesi Mehmet Emin Okyay ([GK], B. No: 2023/47320, 2/4/2026) ve Doğan Doğan ([GK], B. No: 2023/1011, 2/4/2026) kararlarında, kamu görevinden çıkarma tedbiriyle ilgili olarak gizli tanık Garson tarafından 18/4/2017 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilen dijital materyallerde yer verilen kodlama bilgilerinin tek başına FETÖ/PDY ile irtibatı ya da iltisakı gösteren ciddi ve objektif nitelikte bir veri olup olmadığı hususunu incelemiştir. Kararlarda, dijital materyallerde yer verilen bazı verilerdeki hataların periyodik olarak güncellenmesinin verilerin genel güvenliğine zarar vermediği ve bazı kodlamalarda yer alan ibarelerin kişi hakkında ayrı bir değerlendirme yapılması gerektiğini göstermek için kullanıldığı göz önüne alındığında veri inceleme raporlarının hatalı kodlama bilgilerini içerme ihtimalini dışlamadığı vurgulanmıştır (Mehmet Emin Okyay, § 132; Doğan Doğan, § 132).

25. Anayasa Mahkemesi anılan kararlarında ceza mahkemeleri ile idare mahkemelerinin delil değerlendirme kapsam ve yorumlarının farklı olduğunu da açıkça ortaya koyduktan sonra gizli tanık Garson'un teslim ettiği dijital verilerin iltisak ve irtibat hususunda bir tespitte bulunabilmek için önemli bir veri olduğunu kabul etmiştir (Doğan Doğan, § 138). Bununla birlikte kararlarda, söz konusu veri inceleme raporlarındaki bilgilerin FETÖ/PDY ile irtibatlı ve iltisaklı olma yönünden meydana getirdiği şüpheden hareketle tutarlı ve doğru olduğunun teyit edilmesi gerektiği kabul edilmiştir (Mehmet Emin Okyay, § 139; Doğan Doğan, § 138). Bu bağlamda, ilgili kişiler hakkında farklı listelerdeki kodlama bilgilerini içeren veri analiz raporları ile başka delillerle desteklenen veri inceleme raporlarının tutarlı ve denetime elverişli veriler içermesi durumunda iltisak ve irtibatın varlığına yönelik tek

başına yeterli bir delil olarak kabul edilebileceği belirtilmiştir (Mehmet Emin Okyay, § 141; Doğan Doğan, § 140).

26. Somut olayda, başvurucunun örgütün emniyet mahrem yapılanması içerisinde yer aldığına dair tespit veri inceleme raporuna dayandırılmıştır (bkz. §§ 5, 11). Ancak gerekçeli kararda, veri inceleme raporundaki kodlamaların tutarlı ve denetime elverişli olup olmadığı hususunda veri analiz raporu veya başka delillerle desteklendiğine dair herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Dolayısıyla, gerekçeli karar içeriği ve hükme esas alınan delillere ilişkin Yargıtay uygulaması gözönüne alındığında tanık A.O.nun "başvurucunun eşi olan N.nin örgüte başvurucu aracılığıyla himmet verdiğine" ilişkin beyanının başvurucunun terör örgütü üyesi olma suçunu işlediği yönündeki kanaatin oluşmasında dikkate alındığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Diğer bir ifadeyle sorgulama imkânı tanınmayan tanığın anlatımlarının mahkûmiyet kararına götüren tek olmasa da belirleyici nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

27. Son olarak duruşmada sınanmayan beyanların kullanılmasından dolayı savunma tarafının karşılaştığı sınırlamayı telafi eden karşı dengeleyici güvencelerin başvurucuya tanınıp tanınmadığı incelenmelidir. Diğer bir ifadeyle yargılama detaylı incelemelere tabi tutularak sorgulanmamış tanığın beyanının güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla sanığa telafi edici güvenceler sağlayan bir usulün izlenip izlenmediği ortaya çıkarılmalıdır. Bu kapsamda hükme ulaşılırken sınanmamış tanık beyanını destekleyen başka doğrulayıcı delillere dayanılması telafi edici güvencelerden biri olarak kabul edilebilir. Somut olayda Mahkeme, gerekçeli kararında sorgulanmayan tanığın beyanını başka bir delille doğrulamamış; gerekçeli karara göre tanık A.O.nun esas itibarıyla başvurucunun eşi N.nin aleyhine olacak şekilde, başvurucunun eşi olan N.nin başvurucu aracılığıyla örgüte himmet verdiği ve örgütün mahrem yapılanmasında olduğunu söylediği, kendi eşi B.nin de başvurucuyla sohbet adı altında toplantılar yaptığı yönündeki beyanına delil olarak dayandığını belirtmiştir. Bununla birlikte anılan tanığın, başvurucunun örgüte himmet verdiğini zannettiğini söylemesi karşısında bu hususta doğrudan bir beyanda bulunmadığı gibi başvurucunun eşi olan N. ve A.O.nun eşi olan B.nin kendileri hakkında yürütülen soruşturma veya kovuşturma süreçlerinde A.O.nun ifadelerini doğrular nitelikte ifade verip vermedikleri veya dinlenip dinlenmedikleri hususunda Mahkemenin herhangi bir araştırma ya da değerlendirme yapmadığı da vurgulanmalıdır.

28. Sorgulanmayan tanığın beyanının güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla savunma tarafına sağlanabilecek bir diğer telafi edici güvence ise sanığa olayın kendi versiyonunu anlatma ve delillerini sunma imkânının tanınmasıdır. Yargılama sırasında başvurucunun olayın kendi versiyonunu Mahkemeye açıklama, iddia ve delillerini sunma ve tanık beyanının güvenilirliğine ve doğruluğuna şüphe düşürme imkânı bulduğu anlaşılmıştır. Ancak tanığın başvurucunun da ona soru sormasına imkân sağlayacak şekilde dinlenmemesi nedeniyle başvurucu tanığı sorgulayamamış; sorulan sorulara verdiği cevaplar hakkında kişisel izlenim edinme fırsatı elde edememiştir. Bu yüzden tanığın gösterdiği reaksiyonlar konusunda Mahkemenin dikkati çekilememiş, tanığın beyanlarının güvenilirliği test edilememiştir. Mahkeme de tanığın beyanda bulunurken gösterdiği reaksiyonlarla ilgili olarak izlenim edinememiştir. Öte yandan hükme ulaşılırken sorgulanmamış tanığın beyanı dışında başka delillere de dayanılmasının beyanları belirleyici ölçüde mahkûmiyete temel alınan tanığı sorgulama imkânı tanınmaması nedeniyle savunma makamının maruz kaldığı sınırlamayı telafi ettiğini söylemek de mümkün gözükmemektedir.

29. Sonuç olarak güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık beyanı belirleyici delil

olarak hükme esas alındığı hâlde savunma tarafına karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin tanınmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda tanık A.O.nun duruşmada dinlenmemesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

31. Başvurucunun tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkı ile silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

32. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

33. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

34. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

35. Tanık sorgulama hakkı tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve sanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Musa Yılmaz Acar [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Mersin 8. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/151, K.2018/140) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MARAŞ AKTAŞ

B. No: 2021/61490 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/61490

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MARAŞ AKTAŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/61490)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : Maraş AKTAŞ

Vekili : Av. Zekai AKPOLAT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, işçilik alacaklarının tazmini talebiyle açılan davada talep artırım dilekçesinin dikkate alınmaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/12/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, mahkemeye erişim hakkı dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan hakka ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, iş akdinin haksız olarak feshedildiği gerekçesiyle işçilik alacakları için Muş 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) F.Ü. Rektörlüğü, E.S.G.

Şirketi ve F.İ. Şirketi aleyhine 4/1/2010 tarihinde dava açmıştır. Başvurucu; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 600 TL kıdem tazminatı, 600 TL ihbar tazminatı, 600 TL hafta tatili alacağı, 1.000 TL yıllık izin ücreti, 300 TL Ulusal Bayram ve Genel Tatil Ücreti, 400 TL fazla mesai ücreti olmak üzere toplam 3.500 TL alacağın tahsilini talep etmiştir.

6. Yargılama sırasında bilirkişi raporu aldırılmıştır. Başvurucu 4/12/2013 tarihli duruşmada dava değerini artırmak için süre talep etmiş, Mahkeme, gelecek celseye kadar başvurucuya süre vermiştir. Başvurucu 27/12/2013 tarihli talep artırım dilekçesi sunmuştur. Bu dilekçede diğer alacak kalemleri yanında fazla mesai ücretini de 12.105,98 TL'ye artırmıştır. Başvurucu, aynı gün tamamlama harcını yatırmıştır. Mahkeme 26/2/2014 tarihinde talep artırım dilekçesi doğrultusunda davayı kıdem ve ihbar tazminatı, yıllık izin ücreti ve fazla mesai yönünden kabul etmiş, diğer talepleri ise reddetmiştir. Mahkeme, ayrıca davayı F.İ. Şirketi yönünden tamamen reddetmiştir. Kararı F.Ü. Rektörlüğü temyiz etmiştir.

7. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 21/6/2016 tarihli kararı ile hükmü bozmuştur. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"5-Eldeki dava, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlükte olduğu tarihte, fazlaya ilişkin haklar saklı tutularak açılmıştır. Davacı vekili, 27.12.2013 tarihli dilekçesiyle, dava değerinin bilirkişi raporu hesaplamalarına göre arttırıldığı bildirmiştir. Dilekçe içeriğinde, davanın talep edilen miktar bakımından ıslah edildiğine yönelik herhangi bir ifade yoktur. Bu halde, mahkemece, söz konusu dilekçenin ıslah dilekçesi olarak kabul edilmesi isabetsizdir. Diğer taraftan, davanın, mülga 1086 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu tarihte açılan kısmi dava olduğu sabit olduğundan, eldeki davaya, belirsiz alacak davalarında miktar arttırımına ilişkin düzenleme içeren, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107/2. maddesinin uygulanma olanağı da bulunmamaktadır. Kısmi davada, ıslah işlemi haricinde, dava değerinin yükseltilmesi mümkün değildir. Davacı tarafından, ıslah işlemi yapılmadığına göre, mahkemece, dava dilekçesinde talep edilen miktarlarla bağlı kalınması gerekirken, aksi yönde kabulle hüküm sonucu tesis edilmesi hatalıdır."

8. Mahkeme 16/1/2017 tarihli duruşmada bozma ilamına uyulmasına karar vermiştir. Başvurucu 12/7/2017 tarihli duruşmada miktar artırımına ilişkin dilekçesini ıslah dilekçesi olarak sunduğunu, davayı ıslah ettiğini beyan etmiştir.

9. Dosya, Yargıtay bozma ilamındaki hususlar doğrultusunda yeniden hesaplama yapılmak üzere bilirkişiye gönderilmiştir. 29/11/2018 havale tarihli bilirkişi raporunda başvurucunun 10.887,76 TL fazla mesai alacağı olduğu tespit edilmiştir. Başvurucu 15/4/2019 tarihli ıslah dilekçesi ile fazla mesai alacağını bilirkişi raporu doğrultusunda artırmış ve aynı gün ıslah harcını yatırmıştır. Mahkeme 30/9/2019 tarihli kararı ile F.İ. Şirketi aleyhine açılan davanın pasif husumet yokluğundan reddine, kıdem ve ihbar tazminatı taleplerinin koşulları oluşmadığından reddine karar vermiştir. Ayrıca yıllık izin ücretinin ve 400 TL tutarındaki fazla mesai ücretinin diğer davalılardan alınarak başvurucuya verilmesine karar vermiş, diğer alacak taleplerini ise reddetmiştir. Mahkemenin fazla mesai ücreti ve ıslaha ilişkin gerekçesi şu şekildedir:

"...davacının daha fazla yıllık izin ücreti ve fazla mesai ücreti alacağı olduğu bilirkişice hesaplanmış olmasına rağmen, usulüne uygun olarak yapılmış bir ıslah olmadığından davacının dava dilekçesinde talep edilmiş olan tutarlara bağlı kalınarak yıllık izin ücreti ve fazla mesai ücretinin hüküm altına alınabileceği..."

10. Başvurucu 25/12/2019 tarihinde kararı temyiz etmiştir. Temyiz dilekçesinde özetle ıslah dilekçesinin dikkate alınmadığını, ıslahın hukuka uygun olarak yapıldığını ifade etmiştir. Karar, davalı F.Ü. Rektörlüğü tarafından da temyiz edilmiştir. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi yıllık izin alacağı talebinin de reddedilmesi gerektiği gerekçesiyle 2/7/2020 tarihinde kararı bozmuştur. Mahkeme 17/12/2020 tarihli duruşmada bozma ilamına uyulmasına karar vermiştir.

11. Başvurucu 27/12/2020 havale tarihli ıslah dilekçesi sunmuştur. Bu ıslah dilekçesinde de önceki ıslah dilekçesinde olduğu gibi fazla mesai alacağını 10.887,76 TL'ye ıslah ettiğini bildirmiş, bunun yanında bozma kararından sonra da ıslah yapılabileceğine ilişkin 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 177. maddesini işaret etmiştir. Mahkeme 15/4/2021 tarihli kararı ile bozma ilamı gereğince yalnızca 400 TL fazla mesai ücretine hükmetmiş, diğer talepleri reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı vekili bozma ilamı sonrasında 27.12.2020 işlem tarihli ıslah dilekçesi sunmuştur. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 177. maddesi uyarınca ıslah tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilecektir. Öte yandan her ne kadar aynı maddenin 2. fıkrasında Yargıtay bozma ilamından ve bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra, ilk derece mahkemesinde tahkikata ilişkin bir işlem yapılması halinde tahkikat sona erinceye kadar ıslah yapılabileceği düzenlenmişse de, bu halde dahi bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamayacaktır. Davacı vekili 25.12.2019 tarihli temyiz dilekçesinde, ıslah dilekçelerinde belirttikleri miktar dikkate alınmadan mahkemece karar verildiğini ve bu hususun usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Ancak Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 02.07.2020 tarihli ilamında bu hususu bozma nedeni kabul etmemiş ve mahkememizce 17.12.2020 tarihli celsede bozma ilamına uyulmasına karar verildiğinden, sadece bozma konusu hususlar hakkında tahkikat yapılmıştır. Bu sebeple bozma ilamı dışında bırakılan ıslah konusunda, bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durumun ortadan kaldırılmasına sebebiyet vermeyecek şekilde hüküm kurulmuştur."

12. Başvurucu, kararı temyiz etmiştir. Temyiz dilekçesinde özetle bozma ilamı sonrasındaki duruşmada daha evvelki dava değerinin artırılmasına yönelik dilekçenin ıslah olarak kabul edilmesi gerektiğini beyan ettiğini, bunun kabul edilmemesinin hukuka aykırı olduğunu bildirmiştir. Ayrıca yargılama aşamasında 6100 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiğini, bu Kanun'un da uygulanabileceğini ve talep artırım dilekçesinin dikkate alınabileceğini ileri sürmüştür. Son olarak 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesinde yapılan değişiklik ile bozma ilamı sonrasında da ıslah yapılabileceğine değinmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, anılan kararı 27/10/2021 tarihinde onamıştır.

13. Başvurucu 22/11/2021 tarihinde nihai kararı öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

14. Davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ''Islah'' başlıklı 83. maddesi şöyledir:

''İki taraftan her biri usule mütaallik olarak yaptığı muameleyi tamamen veya kısmen ıslah edebilir. Aynı davada hertaraf ancak bir kere ıslah hakkını kullanabilir.''

15. 1086 sayılı mülga Kanun'un 84. maddesi şöyledir:

''lslah, tahkikata tabi olan davalarda tahkikat bitinciye kadar ve tabi olmayanlarda muhakemenin hitamına kadar yapılabilir.''

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Kapsam ve sayısı" başlıklı 176. maddesi şöyledir:

"(1) Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir.

(2) Aynı davada, taraflar ancak bir kez ıslah yoluna başvurabilir."

17. 6100 sayılı Kanun'un "Islahın zamanı ve şekli" başlıklı 177. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Islah, tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilir."

18. Karar tarihinden sonra 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesine 28/7/2020 tarihli ve 31199 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 22/7/2020 tarihli ve 7251 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle eklenen (2) numaralı fıkra şöyledir:

"Yargıtayın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamaz."

19. 6100 sayılı Kanun'un "Tahkikatın sona ermesi" başlıklı 184. maddesi şöyledir:

"(1) Hâkim, tarafların iddia ve savunmalarıyla toplanan delilleri inceledikten sonra, duruşmada hazır bulunan taraflara tahkikatın tümü hakkında açıklama yapabilmeleri için söz verir.

(2) Mahkeme tarafların tahkikatın tümü hakkındaki açıklamalarından sonra, tahkikatı gerektiren bir husus kalmadığını görürse, tahkikatın bittiğini taraflara tefhim eder."

20. 6100 sayılı Kanun'un "Zaman bakımından uygulanma" başlıklı 448. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhâl uygulanır. "

2. Yargıtay Kararları

21. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 10/12/2015 tarihli ve E.2014/24179, K.2015/35121 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Dava niteliği itibariyle kısmi eda külli tespit amaçlı bir davadır. Bu dava türünde talep belirlemeye yönelik "tamamlama" şeklinde usuli bir işlem söz konusu değildir. Davacının "tamamlama dilekçesi" adı altında verdiği dilekçeler hukuki niteliği itibari ile ıslah dilekçesi niteliğindedir. HMK'nın 176/2. maddesine göre bir davada ancak bir kez ıslah yapılabilir. Bu nedenle davacının 28.04.2014 harç tarihli ikinci ıslah dilekçesi hükümsüz olup, mahkemece hükme esas alınması hatalıdır."

22. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 19/1/2016 tarihli ve E.2014/29341, K.2016/1302 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"3-Dava kısmi dava olarak açılmıştır. Talep artırım dilekçesi adı altında verilen dilekçe niteliği itibarı ile ıslah dilekçesidir. Islah ile dava türünün değiştirilmesi mümkün değildir.

Dolayısı ile ihbar tazminatı alacağının ıslah dilekçesi ile artırılan kısmına ıslah tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekirken alacağın tümüne dava tarihinden itibaren faiz yürütülmesi hatalıdır."

23. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 19/2/2018 tarihli ve E.2017/1201, K.2018/3141 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"2- Dava kısmi dava olarak açılmıştır. Her ne kadar davacı vekili 13/10/2014 tarihli dilekçesinde, davayı belirsiz alacak davası olarak açmış gibi tamamlama harcı yatırarak taleplerini artırmış ise de, başlangıçta dava kısmi dava olarak açıldığından anılan bu dilekçe niteliği itibariyle ıslah dilekçesidir. Mahkemece bu ıslah dilekçesi davalı tarafa tebliğ edilmeden ve davalı tarafın ıslaha karşı zamanaşımı def'i değerlendirilmeden davanın belirsiz alacak davası olarak nitelendirilmesi ve davanın bu dava şekline göre sonuçlandırılması hatalıdır."

24. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 5/2/2019 tarihli ve E.2015/30089, K.2019/2707 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı vekili 30/04/2015 tarihli talep artırım adı altında verdiği dilekçesi ile harcını da yatırmak suretiyle taleplerini artırarak 7.538,42 TL. kıdem tazminatı, 3.034,47 TL. ihbar tazminatı, 3.056,35 TL. yıllık izin ücreti ve 1.164,33 TL. ikramiye alacağı istemiştir.

Dava kısmi dava olduğundan, 30/04/2015 tarihli dilekçe talep artırım dilekçesi değil, ıslah dilekçesidir."

B. Uluslararası Hukuk

1. İlgili Sözleşme

25. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

26. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ifade edilen hakkın kurucu unsurlarından birinin mahkemeye erişim hakkı olduğunu belirtmiştir (Golder/Birleşik Krallık, B. No: 4451/70, 21/2/1975, § 36). Mahkemeye erişim hakkı, Sözleşme'nin 6. maddesinde yerini bulan güvencelerin doğal bir parçası olup (Lawyer Partners A.S./Slovakya, B. No: 54252/07, 16/6/2009, § 52) bu kapsamda (1) numaralı fıkra, herkesin kişisel hakları ve yükümlülükleriyle ilgili her türlü iddiasını bir mahkeme veya bir yargı yeri önüne çıkarma hakkını güvence altına alır (Golder/Birleşik Krallık, § 36).

27. AİHM; adil yargılanmanın bir unsurunu teşkil eden mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını, doğası gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bu hakkın belli ölçüde sınırlanabileceğini kabul etmektedir. Ancak AİHM; bu sınırlamaların kişinin mahkemeye erişimini hakkın özünü zedeleyecek şekilde ve genişlikte kısıtlamaması, zayıflatmaması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'e göre meşru bir amaç taşımayan ya da uygulanan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurmayan sınırlamalar

Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasıyla uyumlu olmaz (Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz/Türkiye, B. No: 611/12, 17/11/2015, § 59; Eşim/Türkiye, B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 19; Edificaciones March Gallego S.A./İspanya, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

29. Başvurucu; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesinde yapılan değişikliği göz ardı ettiğini, bozma kararı sonrası ıslah hakkını kullanamadığını, yine yargılama sırasında yürürlüğe giren belirsiz alacak davasına ilişkin hükümlerin uygulanmadığını ifade etmiştir. Bunun yanında 27/12/2013 tarihli bedel artırım dilekçesinin değerlendirme dışı bırakılarak hak arama özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

30. Bakanlık görüşünde; başvuruya ilişkin olarak F.Ü. Rektörlüğünden temin edilen görüş ve ilgili belgeler sunulmuştur. Bunun yanında başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

31. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun talep artırım dilekçesinin değerlendirme dışı bırakıldığına yönelik iddiasının mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

32. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı ve Hakkın Kapsamı

33. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

34. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının

tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (Mohammed Aynosah [1. B.], B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

35. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

36. Bireysel başvuruya konu olayda talep artırım dilekçesinin kabul edilmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

37. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

38. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa’nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.

i. Kanunilik Ölçütüne İlişkin Genel İlkeler

39. Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimini düzenleyen 13. maddesinde hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir (kanunilik şartına başka bağlamlarda dikkat çeken kararlar için bkz. Sevim Akat Eşki [1. B.], B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; Tuğba Arslan [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; Hayriye Özdemir [2. B.], B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61; Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş. [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35; Hamit Yakut [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 76; Atilla Yazar ve diğerleri [GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022, § 100).

40. Hak ve özgürlükler ile bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (Tahsin Erdoğan [2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

41. Müdahalenin kanuna dayalı olması, öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şeklî manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (Ali Hıdır Akyol ve diğerleri [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56; Tuğba Arslan, § 96; Fikriye Aytin ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/6154, 11/12/2014, § 34).

42. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 21/6/2016 tarihli bozma ilamında 27/12/2013 tarihli

dilekçede davanın talep edilen miktar bakımından ıslah edildiğine yönelik herhangi bir ifade olmadığı tespitini yapmış ve bu hâlde Mahkemece söz konusu dilekçenin ıslah dilekçesi olarak kabul edilmesinin isabetsiz olduğu sonucunu belirtmiştir. Daire, bu tespitten hareketle kısmi davada, ıslah işlemi haricinde dava değerinin yükseltilmesinin mümkün olmadığı, dava dilekçesindeki talepler doğrultusunda karar verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. 6100 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında "taleple bağlılık ilkesi" düzenlenmiş olup bu maddede hâkimin tarafların talep sonuçlarıyla bağlı olduğu, bundan fazlasına hükmedilemeyeceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalesinin kanun tarafından öngörülme ölçütünü karşıladığı görülmektedir.

ii. Meşru Amaç

43. 6100 sayılı Kanun'un 25. maddesi gereği hâkimin iki taraftan birinin söylemediği şeyi veya vakıaları kendiliğinden dikkate alamayacağı ve onları hatırlatabilecek davranışlarda dahi bulunamayacağı, kendiliğinden delil toplayamayacağı ilkesi de dikkate alındığında mahkemeye erişim hakkının belli usul kurallarına bağlanmasının, özellikle pozitif yükümlülüklerin söz konusu olduğu ve kamu makamlarının taraf olmadıkları davalarda, iyi adalet yönetiminin sağlanarak kamu yararının gerçekleştirilmesi şeklinde meşru bir amaca yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

44. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

45. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade eder (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

46. Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması için seçilen aracın öngörülen amaca ulaşılabilmesi bakımından elverişli olması gerekir. Ayrıca seçilen araç bu hakkı en az zedeleyici nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte hakkı daha az zedeleyen aracın tercih edilmesi gerektiğinin söylenebilmesi için söz konusu araç aynı amacı gerçekleştirmeye uygun olmalıdır. Daha hafif sınırlama teşkil eden aracın tercih edilmesi hâlinde öngörülen amaç gerçekleşmeyecek ise daha ağır müdahale oluşturan aracın seçimi hususundaki tercih, Anayasa'ya aykırı olmaz. Bunun dışında hangi müdahale aracının tercih edileceği hususunda kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi vardır (Mustafa Berberoğlu [2. B.], B. No: 2015/3324, 26/2/2020, § 48).

47. Öte yandan mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalıdır. Orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvurucunun mahkemeye erişim hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararla kıyaslandığında sınırlama ile kişiye yüklenen külfetin aşırı ve orantısız olmaması gerekir (Mustafa Berberoğlu, § 49).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

48. Başvurucunun talep artırım dilekçesinin değerlendirilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin, usul ekonomisi ile iyi adalet yönetimi ilkesinin sağlanarak kamu yararı amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Bireysel başvuruya konu olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt ise orantılılıktır. Bu itibarla verilen kararla başvurucuya aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

49. Başvuruya konu dava tarihinde yürürlükte bulunan 1086 sayılı mülga Kanun'un 84. maddesinde, ıslahın tahkikata tabi olan davalarda tahkikat bitinceye kadar ve tabi olmayanlarda muhakemenin hitamına kadar yapılabileceği belirtilmiş, 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da ıslahın yalnızca tahkikatın sona ermesine kadar yapılabileceği öngörülmüştür.

50. Bireysel başvuruya konu olayda başvurucu işçilik alacakları için dava açmış ve alacakların hesaplanması için dosya bilirkişiye gönderilmiştir. Yargılama sırasında 6100 sayılı Kanun yürürlüğe girmiş ve aynı kanunun 107. maddesinde belirsiz alacak davası düzenlenmiştir. Bu maddenin (2) numaralı fıkrasında alacağın miktarının kesin olarak belirlendiği anda davacının talebini artırabileceği hüküm altına alınmıştır. Başvurucu, bilirkişi raporu doğrultusunda dava dilekçesinde talep ettiği alacak kalemlerini artırdığına ilişkin 27/12/2013 tarihli dilekçe sunmuş ve tamamlama harcı yatırmıştır. Mahkeme bir kısım alacakları talep artırım dilekçesi doğrultusunda kabul etmiştir. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ise 21/6/2016 tarihli bozma ilamında davanın 1086 sayılı mülga Kanun zamanında kısmi dava olarak açıldığını, daha sonradan yürürlüğe giren 6100 sayılı Kanun uyarınca talep artırımının mümkün olmayacağını, 27/12/2013 tarihli dilekçede de ıslah yapıldığına ilişkin bir ifade olmadığını bildirmiş ve dava dilekçesinde talep edilen miktarlarla bağlı kalınarak karar verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

51. Bozma kararından sonra başvurucu 15/4/2019 tarihinde bu kez ıslah dilekçesi sunmuştur. Mahkeme ise usulüne uygun yapılmış ıslah olmadığı gerekçesiyle dava dilekçesinde talep edilen miktarlar üzerinden hüküm tesis etmiştir. Kararın tekrar temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ıslahla ilgili bir değerlendirme yapmamış, yıllık izin ücreti talebinin de reddedilmesi gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuştur. Mahkeme bozma ilamına uymuş ve yalnızca 400 TL fazla mesai ücretine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde ise 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesi uyarınca ıslahın tahkikatın sona ermesine kadar yapılabileceğine işaret edilmiş ancak bu hâlde dahi bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamayacağından ve bozma sonrası bu hususla ilgili tahkikat yapılmadığından ıslah talebinin değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Anılan karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından onanmıştır.

52. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, içtihatlarında (bkz. §§ 21-24) kısmi davalarda "tamamlama

dilekçesi", "talep artırım dilekçesi" adı altında sunulan dilekçelerin ıslah dilekçesi olarak nitelendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Başvurucunun talep artırım dilekçesi olarak sunmuş olduğu ve harcını yatırdığı 27/12/2013 tarihli dilekçenin Yargıtay 22. Hukuk Dairesi tarafından ıslah dilekçesi olarak nitelendirilmemesinin başvurucuya orantısız bir külfet yüklediği sonucuna varılmıştır. Zira başvurucunun ortaya koyduğu iradenin taleplerini artırmak yönünde olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim başvurucu, bozmadan sonraki 16/1/2017 tarihli duruşmada miktar artırımına ilişkin dilekçesinin ıslah dilekçesi olarak kabul edilmesi gerektiğini bildirmiştir.

53. Başvurucu, ayrıca bozma kararından sonra fazla mesaiye ilişkin yeniden aldırılan bilirkişi raporu doğrultusunda 15/4/2019 tarihinde ıslah dilekçesi de sunmuştur. Ancak Mahkeme 30/9/2019 tarihli kararının gerekçesinde bozma ilamındaki gerekçe doğrultusunda usulüne uygun bir ıslah yapılmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Başvurucunun 15/4/2019 tarihli ıslahı ile ilgili ise bir değerlendirme yapmamıştır. Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 2/7/2020 tarihli bozma ilamından sonra yapılan yargılamada Mahkemece bozma ilamına uyulmuş ve yalnızca dava dilekçesinde talep edilen tutar yönünden karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde, bozma ilamı dışında bırakılan ıslah konusunda bozma kararına uyulduğu, bu konuda tahkikat yapılmadığı ifade edilmişse de 21/6/2016 tarihli bozma kararında fazla mesai yönünden de kararın bozulduğu, Mahkeme tarafından bozma ilamı doğrultusunda yeniden bilirkişi raporu aldırıldığı, bir başka deyişle tahkikatın devam ettiği ve rapor doğrultusunda ıslah dilekçesinin sunulduğu görülmüştür.

54. Bu itibarla talep artırım dilekçesinin dikkate alınmaması suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin elde edilmek istenen kamu yararı amacı ile karşılaştırıldığında başvurucuya orantısız bir külfet yüklediği, bu itibarla başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna varılmıştır.

55. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

56. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 20.000 TL maddi ve 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

57. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

58. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla Muş 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (iş mahkemesi sıfatıyla) (E.2020/818, K.2021/438) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SELVİNAZ KURNAZ

B. No: 2022/55207 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/55207

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SELVİNAZ KURNAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/55207)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Selvinaz KURNAZ

Vekili : Av. Hüseyin GÖKÇE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, nihai kararı 26/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 18/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Birinci Bölüm İkinci Komisyon 22/3/2024 tarihinde adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

3. Bireysel başvuru kapsamında yapılan inceleme sürecinde başvurucunun 18/6/2024 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Anayasa Mahkemesi, Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması

gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi; mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçeyle;

A. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SAFİNAZ KARAGÖL

B. No: 2022/55236 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/55236

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SAFİNAZ KARAGÖL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/55236)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Safinaz KARAGÖL

Vekili : Av. Hüseyin GÖKÇE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 26/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 18/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyon 7/6/2024 tarihinde adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal

güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [1. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019).

3. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu; ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bafra 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/552, K.2022/67) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAVA TEKEL VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/24495 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/24495

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAVA TEKEL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/24495)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Hava TEKEL ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının enflasyon karşısında değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. 2024/46247 numaralı dosyada yalnızca enflasyon nedeniyle değer kaybından şikâyet edilmektedir.

3. Başvuruculardan Abdulbaki Arslan'ın başvuru tarihinden önce 21/12/2022 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir. Başvuruculardan Hasan Çiftçi, başvuru yaptıktan sonra vefat etmiş; mirasçıları bireysel başvuruya katılma talebinde bulunmuştur.

4. Komisyonlar tarafından 2023/24495 ve 2023/63649 numaralı dosyalarda adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların 2023/24495 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Abdulbaki Arslan Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında ilgilinin 2.000 Türk lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilir.

7. Bu kapsamda özellikle Mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 29, Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015).

8. Başvuru konusu olayda Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan araştırmada başvurucu Abdulbaki Arslan'ın 21/12/2022 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir. Avukat Serdar Günakın tarafından 1/8/2023 tarihinde başvurucu adına mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yapılmış, başvuru formunda başvurucunun ölümü hususunda bir bilgiye yer verilmemiştir.

9. Kamu gücü tarafından hakkı ihlal edilen kişinin bireysel başvuru yapmadan önce ölmesi durumunda ölen kişi adına bir başkası tarafından bireysel başvuru yapma imkânı bulunmamaktadır (Abdurrehman Uray [1. B.], B. No: 2013/6140, 5/11/2014, § 30).

10. Açıklanan gerekçelerle başvuru tarihinden önce vefat eden başvurucu adına vekâlet ilişkisi sona ermiş olan avukat tarafından yapılan bireysel başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

11. Bu durumda Avukat Serdar Günakın aleyhine Anayasa Mahkemesini yanıltıcı nitelikte başvuru yapması nedeniyle 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca takdiren 2.000 TL disiplin para cezasına hükmedilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırma Bedelinin/Kamulaştırmasız El Atma Tazminatının Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan

ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

13. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

17. Kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Başvurucu Abdulbaki Arslan yönünden yapılan başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

C. Diğer Başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının değer kaybına uğratılması

nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Ç. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 83. maddesi uyarınca Avukat Serdar Günakın'ın 2.000 TL disiplin para cezası ile CEZALANDIRILMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Ağrı Barosuna GÖNDERİLMESİNE,

Ğ. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harç ve (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinden oluşan yargılama giderlerinin tabloda gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihlerinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CENGİZ CEYLAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/27290 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/27290

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

CENGİZ CEYLAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/27290)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Gülsüm Gizem GÜRSOY

Başvurucular : 1. Cengiz CEYLAN 2. Bahar GÜNDOĞDU 3. Ersen DURMAZ 4. Hakan İMİRHAN 5. Halil GÜNAYDIN 6. Hasan BİRCAN 7. Haydar GÜLMEZ 8. İsmail AVCU 9. Menşure ÖZDEMİR 10. Mustafa DURAL 11. Pınar AKINCI LAÇİNEL 12. Remzi ÖZCAN 13. Sezayi ÖZBAY 14. Şerif Ali USLU 15. Tekin KİRİK

Vekili : Av. Muradiye KAVUT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; iş sözleşmesi feshedilen başvurucuların sendikal tazminat taleplerinin reddedilmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucuların iddiasına göre iş sözleşmeleri sendikal nedenlerle sonlandırılmıştır. Başvurucular, bu kapsamda işe iade ve sendikal tazminat talepli dava açmıştır.

3. Açılan kimi davalarda ilk derece mahkemeleri sendikal tazminat talebi yönünden davaların kabulüne karar vermiş, buna karşın Bölge Adliye Mahkemeleri davaları kesin olarak reddetmiştir. Kimi davalarda ise gerek ilk derece gerek Bölge Adliye Mahkemelerinin sendikal tazminat talebi bakımından davaların reddine karar verdiği görülmüştür.

4. Nihai kararların tebliği üzerine başvurucular, süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyon konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle başvuruların 2023/27290 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar vermiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas

incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucular, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Sendika Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucular; iş sözleşmelerinin sendikal nedenlerle feshedildiğini, eksik inceleme sonucu verilen ret kararlarının sendika hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun "Sendika özgürlüğünün güvencesi" kenar başlıklı 25. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) İşçilerin işe alınmaları; belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri, belli bir sendikadaki üyeliği sürdürmeleri veya üyelikten çekilmeleri veya herhangi bir sendikaya üye olmaları veya olmamaları şartına bağlı tutulamaz.

(2) İşveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, çalışma şartları veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayrım yapamaz. Ücret, ikramiye, prim ve paraya ilişkin sosyal yardım konularında toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır.

(3) İşçiler, sendikaya üye olmaları veya olmamaları, iş saatleri dışında veya işverenin izni ile iş saatleri içinde işçi kuruluşlarının faaliyetlerine katılmaları veya sendikal faaliyette bulunmalarından dolayı işten çıkarılamaz veya farklı işleme tabi tutulamaz.

(4) İşverenin … yukarıdaki fıkralara aykırı hareket etmesi hâlinde işçinin bir yıllık ücret tutarından az olmamak üzere sendikal tazminata hükmedilir.

(5) Sendikal bir nedenle iş sözleşmesinin feshi hâlinde işçi, 4857 sayılı Kanunun …, 20 ve 21 inci madde hükümlerine göre dava açma hakkına sahiptir. İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, 4857 sayılı Kanunun 21 inci maddesine göre işçinin başvurusu, işverenin işe başlatması veya başlatmaması şartına bağlı olmaksızın sendikal

tazminata karar verilir. Ancak işçinin işe başlatılmaması hâlinde, ayrıca 4857 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tazminata hükmedilmez. İşçinin 4857 sayılı Kanunun yukarıdaki hükümlerine göre dava açmaması ayrıca sendikal tazminat talebini engellemez.

(6) İş sözleşmesinin sendikal nedenle feshedildiği iddiası ile açılacak davada, feshin nedenini ispat yükümlülüğü işverene aittir. Feshin işverenin ileri sürdüğü nedene dayanmadığını iddia eden işçi, feshin sendikal nedene dayandığını ispatla yükümlüdür.

(7) Fesih dışında işverenin sendikal ayrımcılık yaptığı iddiasını işçi ispat etmekle yükümlüdür. Ancak işçi sendikal ayrımcılık yapıldığını güçlü biçimde gösteren bir durumu ortaya koyduğunda, işveren davranışının nedenini ispat etmekle yükümlü olur. ..”

11. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun sendikal fesih iddiasının değerlendirilmesi bakımından ortaya koyduğu kriterlerle ilgili 7/10/2009 tarihli ve E.2009/9-372, K.2009/416 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... fesih tarihine yakın tarihlerde işyerinde çalışan işçi sayısı, işyerinde çalışan sendikaya üye olan ve olmayan işçilerin sayısı, hangi tarihlerde üye oldukları, üyelikten çekilen, çekilme sonrası çalışmaya devam eden işçilerin olup olmadığı, çıkarılan işçilerin kaçının sendikalı olduğu, yeni işçi alınıp alınmadığı ve alınmışsa yeni işçilerin sendikalı olup olmadığı, toplu iş sözleşmesi prosedürü uygulanmasının söz konusu olup olmadığı, işverence ekonomik veya teknolojik nedenlere dayalı bir fesih yoluna gidilmesi halinde teknik yönden bu hususların araştırılması, feshin son çare olarak kullanılıp kullanılmadığının değerlendirilmesi gereklidir"

12. Anayasa Mahkemesi, benzer başvurularda mahkemelerin sendikal nedenlerle iş sözleşmelerinin feshinin sendika hakkını ihlal ettiği iddialarını incelemiştir (bkz. Emine Yaşar Kaya ve Melike Gök [2. B.], B. No: 2020/32802, 19/7/2023, Aydın Okutucu ve diğerleri [2. B.], B. No: 2020/11279, 24/5/2023, Ayhan Akyüz ve diğerleri [1. B.], B. No: 2018/6851, 10/5/2023; Refiye Şentürk Varlı [1.B.], B. No: 2021/10518, 20/7/2023; Emrah Üzegül ve diğerleri [1. B.], B. No: 2020/22386, 7/6/2023; Muharrem Çimen [GK], B. No: 2016/5002, 23/3/2023). Anayasa Mahkemesi, bu başvurularda bir iş sözleşmesinin salt sendikal nedenlerle feshedilip feshedilmediğinin tespit edilebilmesi için -Yargıtay ve AİHM içtihatlarında vurgulanan hususları da gözönüne alarak- bazı kriterler belirlemiştir (Ahmet Yavuz [2. B.], B. No: 2019/28133, 14/12/2023; § 28). Bu kriterler, dava konusu olaylara göre genişletilmesi mümkün olmakla birlikte şöyle sıralanabilir;

i. Fesih tarihine yakın tarihlerde işyerinde çalışan işçi sayısı, işyerinde sendikaya üye olan ve olmayan işçilerin sayısı, hangi tarihlerde üye oldukları, üyelikten istifa eden/istifa sonrası çalışmaya devam eden işçilerin olup olmadığı, çıkarılan işçilerin kaçının sendikalı olduğu, yeni işçi alınıp alınmadığı ve alınmışsa yeni işçilerin sendikalı olup olmadığı,

ii. Sendikal neden kavramının, bir fiilin sendikal olarak değerlendirilebilmesi için sadece kurulu bir sendika tarafından yahut sendika üyeleri tarafından yapılmasının zorunlu olmadığının gözönüne alınması, sendika üyesi olmayan bir işçinin henüz kurulmamış bir sendikanın örgütlenmesi için veya kurulmuş bir sendikanın propagandasını yapmak üzere organizasyon düzenlenmesi ya da düzenlenen bir faaliyete katılması veya destekleyici eylemlerde bulunması (sendikaya üye toplama, sendikal konuşmalar yapma, broşür dağıtma vb.) gibi faaliyetlerin de sendikal faaliyet kapsamında değerlendirilmesi, bunun sonucunda anılan hususların iş sözleşmesinin feshinde etkili olup olmadığının belirlenmesi,

iii. İş sözleşmesi feshedilenlerin sendikal faaliyette öncü olup olmadıkları,

iv. Toplu iş sözleşmesi (TİS) prosedürü uygulanmasının söz konusu olup olmadığı,

v. Özellikle sendika üyesi olan ve/veya sendikal faaliyet içerisinde bulunan işçilerin benzer gerekçelerle ve/veya yakın tarihlerde işten çıkarılıp çıkarılmadığı,

vi. İşyerinde başka sendikalara üye olan işçilerin olup olmadığı, mensubu olduğu sendikadan istifa edenlerin başka bir sendikaya üye olup olmadığı, tüm sendikalı işçilerin toplam işçi sayısına oranı (işyerinin varsa başka şubelerinde çalışan sayısının da dikkate alınarak bu oranın belirlenmesi), bu oranın dava konusu fesih tarihinden önceki ve sonraki dönemlerde ne şekilde değiştiği (örneğin altışar aylık ya da birer yıllık önceki ve sonraki dilimlerin esas alınması),

vii. Hâlen sendikalı çalışan varsa sayılarının sembolik olup olmadığı, bu kişilerin üye olduğu sendikaların işyerinde TİS imzalayabilmek için yetkili sendika olma ihtimallerinin bulunup bulunmadığı,

viii. Sendikal fesih iddialarına ilişkin tanık dinlenip dinlenmediği, bilirkişi raporu alınıp alınmadığı; bu delillerin ne şekilde değerlendirildiği, anılan delillere itibar edilmemişse nedenlerinin ilgili ve yeterli gerekçe ile açıklanıp açıklanmadığı,

ix. Sendikalı olanların veya sendikal faaliyette bulunanların çalışma alanlarında baskıya uğrayıp uğramadığı (bilmedikleri işlerde çalıştırma, işveren tarafından bizzat yahut diğer çalışanlar aracılığıyla sözlü baskı yapılması, sosyal medya hesaplarının takip edilmesi, gerek olmadığı hâlde fazla iş yükleme/fazla mesaiye bırakma, düşük ücretle çalıştırma, özlük haklarından yararlandırmama veya az yararlandırma vb.),

x. Sendikal faaliyetlerin iş gücünü etkileyip etkilemediği ve bunun işverence ortaya konulup konulamadığı,

xi. İşletmesel nedenlerle işten çıkarmalarda öncelikle sendikalı veya sendikal faaliyette bulunan işçilerin çıkarılıp çıkarılmadığı,

xii. Performans nedeniyle işten çıkarmalarda objektif kriterler belirlenip belirlenmediği, bu kriterlerin sendikalı veya sendikal faaliyette bulunanlarla diğer işçilere aynı şekilde uygulanıp uygulanmadığı,

xiii. Aynı ya da benzer gerekçelerle işten çıkarılan işçilerin başka mahkemelerde görülen davalarının farklı sonuçlandığına ilişkin iddialar varsa bu iddiaların dikkate alınıp alınmadığı, varsa bu kararlardan neden ayrışıldığının izah edilip edilmediği kriterlerinin mahkemelerce somut olaya uyduğu ölçüde uygulanması gerekir.

13. Bu kapsamda eldeki başvuruda olduğu gibi sendikal nedenlerle bir iş sözleşmesinin sonlandırıldığı iddia edildiğinde mevzuatın gerektirdiği hususların ve ispat şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek öncelikle derece mahkemelerinin görevidir. Derece mahkemelerinin olayın şartlarını değerlendirmek açısından daha avantajlı konumda bulunduğu açıktır. Anayasa Mahkemesinin rolü ise bu kuralların yorumunun Anayasa'ya uygun olup olmadığını belirlemekle sınırlıdır. Önemle değinmek gerekir ki derece mahkemeleri önündeki uyuşmazlık ne kadar Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetleri ilgilendirirse Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kapsamında bu hak veya hürriyete ilişkin sınırlama ölçütlerini ve güvencelerini denetleme yetkisi o kadar artar. Anayasa Mahkemesinin temel görevi Anayasa'da yer alan hükümlerin yeknesak ve doğru bir biçimde

uygulanmasını sağlamaktır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, derece mahkemeleri tarafından izlenen usulü denetlemek ve özellikle mahkemelerin Anayasa'nın 51. maddesindeki güvenceleri gözetip gözetmediğini belirlemekle yetinmektedir. Dolayısıyla yapılan incelemede derece mahkemelerinin yeri alınmamakta, kamusal makamların süreç içindeki tutumları sendika hakkı bağlamındaki usule ilişkin güvenceler açısından değerlendirilmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası [2. B.], B. No: 2016/13328, 19/11/2020, § 40; Türkiye Petrol, Kimya ve Lastik Sanayi İşçileri Sendikası [1. B.], B. No: 2016/13531, 15/12/2020, § 40; Ahmet Sefa Topuz ve diğerleri [1. B.], B. No: 2016/16056, 21/4/2021, §57; Muharrem Çimen, § 42; Aydın Okutucu ve diğerleri [2. B.], B. No: 2020/11279, 24/5/2023, § 39). Bu noktada Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, başvuruculaların sendikal nedenlerle işten çıkarıldıkları gerekçesiyle açtıkları davalarda devletin pozitif yükümlülüğünün gerektirdiği şekilde yargısal bir değerlendirme yapılıp yapılmadığına, özellikle derece mahkemelerinin kararlarının konuyla ilgili ve yeterli gerekçe içerip içermediğine ilişkindir.

14. Sendikal tazminat talebinin kabulü yönünde değerlendirmede bulunulan ilk derece mahkemesi kararlarında; başvuruculaların Genel-İş Sendikası üyesi oldukları, işyerinde Genel-İş Sendikasının yetkili olduğu, işten çıkarmalar sonrasında işyerinde Genel- İş Sendikası üyesi kalmadığı belirtilmiştir. Gerekçeli kararlarda; dinlenen tanık beyanlarından diğer sendika üyelerinin başvurucularla sendika değiştirme konusunda konuştukları, feshe dayanak olarak gösterilen mali daralma iddiasının gerçek olmadığının tespit edildiği, teknolojik gelişmeler nedeniyle insan gücüne dayalı ihtiyacın azaldığı iddiasının da ispatlanamadığı, başvuruculaların çalıştırılabileceği pozisyona daha sonra işçi alımının gerçekleştiği ifade edilmiştir. Kararlarda; başvurucular işten çıkarıldıktan sonra Genel-İş Sendikası üyesi işçi işe alınmadığı, işyerinde çalışan Genel- İş sendikalı işçi kalmaması ve diğer sendika işçileri bakımından bir azalma görülmemesi hususları bir arada değerlendirildiğinde fesihlerin sendikal nedenlerle gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

15. Buna karşın sendikal tazminat talebinin reddine karar verilen ilk derece mahkemesi ve Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında; başvuruculaların hangi sendikal faaliyetlere katıldıklarını somut olarak ortaya koyamadıkları, her ne kadar davalı işyerinde Genel-İş sendika üyesi işçi kalmamış ise de işten çıkarmaların yoğun olduğu dönemde B. Sendikasına üye işçi sayısının yalnızca üç olduğu, bu işçilerin çıkarılmamasının işten çıkarmaların sendika Genel-İş Sendikası üyeliği nedeniyle olduğu yönünde yorumlanamayacağı, işe alınan işçiler arasında Genel-İş Sendikası üyesi işçilerin de bulunduğu, işten çıkarılan işçilerin sayısının her iki sendika üye sayısıyla orantılı olduğu, işverence iş sözleşmelerinin münhasıran sendikal sebebe dayalı olarak feshedildiğinin ve başvuruculaların sendikal hak ve özgürlüklerden yararlanmasını engellemek amacı ile hareket ettiğinin ispatlanamadığı belirtilmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi Beytullah Uslu ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2023/29866, 7/1/2025) kararında; başvuruculaların şikâyetleri ile birebir aynı olan dosyaları inceleyerek; sendikal tazminat taleplerinin reddi yönünde verilen kararlarda Anayasa Mahkemesinin yukarıda ortaya koyduğu kriterlerin (bkz. § 12) uygulanmadığı sonucuna ulaşmıştır (anılan kararda bkz. § 16).

17. Eldeki dosyada da davaların kabulüne karar veren ilk derece mahkemelerinin detaylı değerlendirmeleri sonucunda sendikal fesih olgusunun gerçekleştiğine kanaat getirildiği, reddine karar veren ilk derece mahkemeleri ve Bölge Adliye Mahkemesinin bu değerlendirmeleri dikkate almaksızın sendikal feshin gerçekleşmediği sonucuna vardığı

anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ret kararlarında Anayasa Mahkemesinin yukarıda ortaya koyduğu kriterlerin (bkz. § 12) uygulanmadığı görülmüştür.

18. O hâlde somut olayda Beytullah Uslu ve diğerleri kararında ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir yön görülmediği ve neticede başvuruya konu davalarda, gerek ilk derece gerek Bölge Adliye Mahkemelerinin ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde Anayasa Mahkemesince geliştirilen ve benimsenen kriterleri dikkate almadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda sendika hakkının gerektirdiği düzeyde yeterli bir yargısal inceleme yapıldığı, gerekçelerinin ilgili ve yeterli olduğu söylenemez. Anlatılan nedenlerle devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getiremediği sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucular, ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. Öte yandan ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin sendika hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (E) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Ekli listenin (İ) sütununda ayrıntısı belirtilen manevi tazminatın listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. Ekli listenin (F) sütununda ayrıntısı belirtilen harç ve (H) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihlerinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde

bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA ÖZLÜTÜRK

B. No: 2023/33119 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/33119

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA ÖZLÜTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/33119)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Mustafa ÖZLÜTÜRK

Vekili : Av. Burak GÜNEŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin taşınmazın kültürel varlığına ilişkin eskilik, enderlik ve sanat değeri dikkate alınmaksızın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Vakıflar Genel Müdürlüğü (İdare) tarafından başvurucunun hissedar malik olduğu, Kayseri'nin Melikgazi ilçesi Camikebir Mahallesi'nde bulunan 375 ada 6 parsel sayılı 32 m² yüz ölçümlü taşınmazın Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu (Koruma Kurulu) kararıyla korunması gereken kültür varlığı olduğuna karar verilmesi sebebiyle 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 15. maddesi gereği kamulaştırılmasına karar verilmiştir.

3. İdare, başvurucu ve diğer maliklere karşı Kayseri 8. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) 4/5/2015 tarihinde kamulaştırma bedel ve tescil davası açmıştır.

4. Mahkemece taşınmaza ilişkin üç farklı heyetle keşifler yapılmış ve bilirkişi raporları alınmıştır. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda belirtilen hususlar şöyledir:

i. Koruma Kurulu kararıyla dava konusu taşınmazın korunması gerekli tarihî eser vasfında

olduğu tespit edilmiştir. Pamukhan olarak bilinen eser içinde bulunan taşınmaz, dükkân olarak kullanılmaktadır.

ii. İmar planına dâhil olduğu anlaşılan taşınmazın konumu, çevresindeki yapılaşmalar, belediye ve diğer kamu hizmetlerinden faydalanıyor olması nedeniyle arsa vasfında olduğu anlaşılmıştır. Bu sebeple taşınmazın kamulaştırma bedeli 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi kapsamında emsal taşınmazlarla mukayese edilerek belirlenmelidir.

iii. Dava konusu taşınmazla aynı parselde bulunan ve emsal olduğu belirtilen taşınmazların satış işlemlerinde piyasa değerinin yansıtılmaması sebebiyle emsal olarak kabul edilmemiştir.

iv. Kayseri'nin Melikgazi ilçesi Tacettin Veli Mahallesi 5019 ada 3 parsel sayılı arsa vasfındaki taşınmaz emsal olarak alınmıştır. Emsal taşınmazın 15/1/2007 tarihli satış işleminde belirtilen satış değeri dikkate alındığında dava tarihi itibarıyla m² birim değeri 2.481,71 TL'dir.

v. Dava konusu taşınmaz Cumhuriyet Meydanı'na, Kazancılar Çarşısı'na ve Kapalı Çarşı'ya yakın konumda olup kesici ev aletlerinin satıldığı bölgededir. Taşınmaz her türlü belediye ve kamu hizmetinden yararlanmaktadır. Dava konusu taşınmazın ve emsal taşınmazın konumları, ticari vasıfları, merkezî yerlerde ve çarşı içinde olması gibi özellikleri yönünden yapılan mukayese neticesinde dava konusu taşınmazın emsal taşınmazdan daha değerli olduğu anlaşılmıştır. Buna göre dava konusu taşınmazın dava tarihi itibarıyla m² birim değeri %40 oranında düzenleme ortaklık payı düşülerek 2.136 TL'dir. Böylece taşınmazın arsa değeri 68.352 TL olarak hesaplanmıştır. Taşınmazın üzerindeki yapının tarihî eser niteliğinde olduğu dikkate alındığında yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının tebliğine göre 5. sınıf D grubu yapı sınıfına dâhil olduğu anlaşılmıştır. Yapının %70 yıpranma payı gözetildiğinde m² birim fiyatı 2.040 TL olup yapının toplam değeri 19.584 TL'dir. Böylece dava tarihi itibarıyla taşınmazın toplam değeri 87.936 TL'dir.

5. Mahkemece söz konusu bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararda dava konusu taşınmazın başvurucunun dâhil olduğu davalılar adına olan tapu kaydının iptaline ve taşınmazın Mazbut Veziri Azam Bayram Paşa Vakfı (Mevlevihane/Vakıf) adına tesciline hükmedilmiş, kamulaştırma bedeli 87.936 TL olarak belirlenmiştir.

6. Karar taraflarca istinaf edilmiştir. Başvurucu istinaf dilekçesinde, dava konusu taşınmazın bulunduğu Pamukhan'daki diğer taşınmazlar için açılan davalarda kamulaştırma bedelinin daha fazla belirlendiğini ancak bu hususta sunulan bilirkişi raporlarının dikkate alınmadığını belirtmiştir. Taşınmazın üzerindeki yapının değerinin 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince eskilik, enderlik ve sanat değeri dikkate alınmadan hesaplanmasının taşınmazın gerçek değerinin tespit edilmesine engel olduğu vurgulanmıştır. Anılan maddenin Anayasa'ya aykırı olması sebebiyle iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması da talep edilmiştir.

7. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) faize ilişkin kısım yönünden düzeltme yapılmak suretiyle davanın kabulüne, kamulaştırma bedelinin 87.936 TL olarak tespitine ve taşınmazın Vakıf adına tesciline karar verilmiştir. Kararda taşınmazın arsa vasfında kabul edilmesinin ve buna göre emsal araştırılması yapılıp tespit edilen emsallerle kıyaslama yapılarak taşınmazın değerinin tespit edilmesinin doğru

olduğu belirtilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesine göre taşınmazın üzerindeki yapının değeri 2942 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi gereğince yaşına ve sınıfına uygun şekilde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan listelere göre yıpranma payı düşülerek tespit edilmiştir. Bu sebeple hükümde düzeltilen hususlar hariç olmak üzere başvurucunun istinaf itirazları yerinde değildir. Kararda Bölge Adliye Mahkemesi kararının kesin olduğu belirtilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 15/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 13/4/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu, maliki olduğu tarihi Pamukhan'da bulunan taşınmaza ilişkin Mahkemece başvuru konusu davada dava konusu taşınmazların m² birim fiyatının emsal taşınmazlar için açılan davalarda tespit edilen değerden daha düşük belirlendiğini ileri sürmüştür. Taşınmazın yapı değeri tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince enderlik, eskilik ve sanat değerinin dikkate alınmadığını, böylece taşınmazın gerçek değerinin tespit edilemediğini dile getirmiştir. Başvurucu, yargılamada anılan düzenlemenin taşınmazın gerçek değerinin tespit edilmesine engel olması nedeniyle Anayasa'ya aykırı olduğunun ileri sürüldüğünü ancak bu iddianın değerlendirilmediğini ifade etmiş; sonuç olarak mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davaya ilişkin olarak İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddiaları yinelemiştir.

12. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi dava konusu taşınmaz ile aynı yerde bulunan taşınmazlar ile ilgili olarak benzer nitelikte iddialarla yapılan başvuruyu Hürmet Alpay ve diğerleri ([GK], B. No: 2020/27651, 18/9/2025) kararında incelemiş ve uygulanması gereken anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda, başvuruculaların öncelikle kamulaştırma bedellerinin emsal nitelikteki taşınmazlar için açılan bedel ve tescil davalarında tespit edilen kamulaştırma bedellerine göre daha düşük belirlendiğine yönelik iddiaları bakımından değerlendirme yapılmış ve yapılan incelemede başvuruculara ait taşınmazlar için Asliye Hukuk Mahkemelerince tespit edilen m² birim değerinin tespit edilen değer aralığında yer aldığı belirtilerek başvuruculaların kamulaştırma bedelinin emsal taşınmazlara göre düşük belirlendiğine yönelik iddialarının temelinin bulunmadığı ifade edilmiştir. Başvuruculaların diğer şikâyeti olan kamulaştırma bedeli tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alınmaması nedeniyle kamulaştırma bedelinin gerçek değerin altında belirlendiğine ilişkin iddiaları yönünden ise 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan

düzenleme gereği dava konusu taşınmazların eskilik, enderlik ve sanat değerinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınmasının mümkün olmadığı, taşınmazların değerine etki etse dahi eskilik, enderlik ve sanat değerinin kamulaştırma bedelinin tespitinde dikkate alınması ihtimalini ortadan kaldıran düzenleme nedeniyle Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek bedel güvencesinden mahrum kalındığını ifade etmiştir. Bu kapsamda başvuruculaların mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak ihlalin söz konusu düzenlemeden kaynaklandığı da vurgulanmıştır.

15. Başvuruya konu olayda başvurucuya ait taşınmazın Koruma Kurulu kararıyla korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıdığının tespiti üzerine İdare tarafından kamulaştırma bedel ve tescil davaları açılmıştır. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda taşınmazın arsa vasfında olduğu belirlenmiş, kamulaştırma bedeli emsal olarak belirlenen taşınmazla kıyaslanarak tespit edilmiştir. Son olarak raporda taşınmazın üzerindeki yapının değeri 2942 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi gereğince yaşına ve sınıfına uygun şekilde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan listelere göre yıpranma payı düşülerek tespit edilmiş ve yapının tarihî eser niteliğine göre eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alındığına dair herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

16. Başvurucu tarafından kamulaştırma bedelinin, emsal nitelikteki taşınmazlar için açılan bedel ve tescil davalarında tespit edilen kamulaştırma bedellerine göre daha düşük belirlendiği iddia edilmişse de başvurucuya ait taşınmaz için Mahkemece tespit edilen m^2 birim değerinin emsal nitelikteki taşınmazlar için açılan davalarda tespit edilen değer aralığında yer aldığı görülmüştür. Böylece başvurucuya ait taşınmaz için belirlenen kamulaştırma bedeliyle aynı yapı içerisinde olduğu anlaşılan taşınmazlar için mahkemelerce takdir edilen kamulaştırma bedelleri arasında önemli ölçüde fark bulunmadığı anlaşılmış, bu kapsamda başvurucunun kamulaştırma bedelinin emsal taşınmazlara göre düşük belirlendiğine yönelik iddiası bakımından Hürmet Alpay ve diğerleri kararında varılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı değerlendirilerek söz konusu iddianın temelinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

17. Başvurucunun kamulaştırma bedeli tespit edilirken 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince eskilik, enderlik ve sanat değerinin dikkate alınmaması nedeniyle kamulaştırma bedelinin gerçek değerin altında belirlendiğine dair iddiası bakımından da belirtilen karardaki ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı ve dolayısıyla başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri çerçevesinde Anayasa'nın sözüne uygunluk ölçütünü karşılamadığı değerlendirilmiştir.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılamaya hükmedilmesi ile 5.000.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

21. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Buna göre bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekir (Mehmet Doğan, §§ 55, 57).

22. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 2863 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Hürmet Alpay ve diğerleri, § 60).

23. Hürmet Alpay ve diğerleri başvurusunda Anayasa Mahkemesinin kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verdiği (Hürmet Alpay ve diğerleri, §§ 63-68) anlaşıldığından bu hususta yeniden TBMM'ye çağrıda bulunulmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Bununla birlikte Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabileceği veya Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasının uygulanabileceği dikkate alındığında yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir. Diğer taraftan yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesine (E.2022/706, K.2023/399) iletilmek üzere Kayseri 8. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/211, K.2022/48) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDİ CENGİZ

B. No: 2023/68802 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/68802

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDİ CENGİZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/68802)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Aydın DEMİREL

Başvurucu : Abdi CENGİZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararı sonrası yargılamanın yenilenmesi talebinin reddedilerek infazın devamına karar verilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Ceza Davasına İlişkin Süreç

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 21/7/2016 tarihinde gözaltına alınmış, 22/7/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

3. 25/2/2019 tarihinde Yargıtay 9. Ceza Dairesi (ilk derece) başvurucunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçundan mahkûmiyetine ve hükümle birlikte tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

4. 14/1/2020 tarihinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu başvurucu hakkındaki mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar vermiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 19/6/2020 tarihinde öğrenmiştir.

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Nezdindeki Süreç

6. Başvurucu, tutuklama tedbirinin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla 25/10/2018 tarihinde

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. AİHM 23/11/2021 tarihinde başvurucu hakkında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS/Sözleşme) 5. maddesinde düzenlenen özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (Turan ve diğerleri/Türkiye, B. No: 75805/16 ve diğer 426 başvuru, 23/11/2021). Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...

53. Başvuranlar, esas olarak, yargı mensuplarının yakalanmalarını ve tutuklanmalarını düzenleyen iç hukuk kurallarına aykırı olarak tutuklandıklarından şikâyet etmiş ve 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesi ile 2797 sayılı Kanun'un 46. maddesi kapsamında bir suçüstü hâlinin varlığına itiraz etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca Sulh Ceza Hâkimliklerinin tutukluluklarına karar verme konusunda görevli ve yetkili olmadığını ileri sürmüşlerdir.

...

93. Mahkeme, Yargıtay üyelerine ilişkin hükümleri düzenleyen ve aynı zamanda Danıştay üyeleri için de uygulanabilir olan 2797 sayılı Kanun'un 46. maddesine göre; genel hükümlerin uygulanmasını gerektiren ve ağır ceza mahkemelerinin yargı yetkisi alanına giren suçüstü halinin bulunmaması durumunda, söz konusu yüksek mahkeme hâkimlerine karşı soruşturma başlatılmasının Başkanlık Kurulunun kararına bağlı olduğunu not eder. (bk. yukarıda 30-31. paragraflar).

94. Mahkeme, yukarıda anılan yasal çerçevenin, Alparslan Altan (yukarıda anılan § 49) davasında belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesi üyelerine uygulanabilir olan yasal çerçeve ile benzer olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca, anılan davada olduğu gibi, yargı makamlarının başvuranların suçüstü halde yakalandıklarına ilişkin tespitleri nedeniyle tutukluluklarının genel hükümlere göre gerçekleştirildiğini de gözlemler.

95. Mahkeme, "suçüstü hali" kavramının kapsamlı olarak uygulanmasının yukarıda belirtilen Alparslan Altan (aynı kararda, §§ 104-115) davasında 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesiyle sonuçlandığını kaydetmektedir. Mahkeme, elinde bulunan bilgi ve belgeler ışığında ve yukarıdaki 85. ve 89-90. paragraflarında yer verilen görüşlerin ilgili kısımlarını göz önünde bulundurarak, Alparslan Altan davasındaki (yukarıda anılan) tespitlerinden ayrılmasını gerektirecek herhangi bir sebep görmemektedir. Mahkeme, bu doğrultuda, tutuklulukları sırasında Yargıtay ve Danıştay üyeleri olan başvuranların benzer şekilde 5 § 1 maddesi uyarınca hukukta öngörülen usule uygun olarak özgürlüklerinden yoksun bırakılmamış oldukları kanaatindedir. Ayrıca söz konusu tedbirin durumun gerektirdiği bir zorunluluk olduğunun söylenemez (aynı kararda, §§ 116-119).

96. Bu nedenle, tutuklandıkları dönemde 2797 veya 2575 sayılı Kanun'a tabi olan Danıştay ve Yargıtay üyesi olan başvuranların tutukluluklarının hukuka uygun olmaması gerekçesiyle Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

...

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

...

2. Oy birliğiyle, başvuranların tutukluluklarının hukuka uygunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin kabul edilebilir olduğuna;

...

4. Oy birliğiyle, tutuklandıklarında Yargıtay ve Danıştay üyesi olan başvuranların tutukluluklarının hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;

5. Bire karşı altı oyla, başvuranların Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında yapmış oldukları diğer şikâyetlerin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığına;

6. Oy birliğiyle,

(a) davalı Devlet tarafından, her bir başvurana, kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, söz konusu miktara yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere, manevi zarar ile masraf ve giderler karşılığında 5.000 (beş bin) avro ödenmesine;

(b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

7. Oy birliğiyle, başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine karar vermiştir..."

C. Yargılamanın Yenilenmesine İlişkin Süreç

8. Başvurucu 25/4/2022 tarihinde AİHM'in ihlal kararı uyarınca yargılamanın yenilenmesine, mahkûmiyet kararının ortadan kaldırılmasına, infazının durdurularak tahliyesine ve beraatine karar verilmesini talep etmiştir.

9. Yargıtay 3. Ceza Dairesi (ilk derece) tarafından 24/1/2023 tarihinde yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine ve infazın aynen devamına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Her ne kadar hükümlü yargılamanın yenilenmesi talebinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 2. Dairesinin 23/11/2021 tarih ve 75805/16 ve diğer 426 başvuru sayılı Turan ve diğerleri/Türkiye kararında tespit olunan sözleşme ihlalini gerekçe göstermiş ise de, dosya kapsamı ve talep dilekçeleri içeriğinde yargılamanın yenilenmesi talebinin gerekçesi olarak öne sürdüğü olgu, olay ve nedenlerin, CMK'nın 311. maddesinde sınırlı olarak sayılan yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden hiçbirine uymadığı, öte yandan yeni olay veya delil niteliğinde herhangi bir bilgi veya belgenin ortaya konulmadığı, ileri sürülen sebeplerin daha önce verilmiş hükme herhangi bir etkisinin bulunmadığı, 25/04/2022 tarihli ve bu doğrultuda gönderilen dilekçelerdeki talebin dayanağı olarak gösterilen AİHM 2.Dairesinin 23/11/2021 tarih ve 75805/16 ve diğer 426 başvuru sayılı Turan ve diğerleri / Türkiye kararında tespit olunan sözleşme ihlalinin sanığın yargılama sürecine ilişkin olmayıp, soruşturmanın başlangıç aşamasına ve tutuklanma şekline ilişkin olduğu, bu nedenlerle de hükümlünün yargılamanın yenilenmesi ve sair talepleri ile ilgili CMK.nın 311 ve 321 maddeleri gereğince reddine karar vermek gerektiği hususunda Dairemizce vicdani kanaat hasıl olmuş ve aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda açıklanan gerekçe uyarınca;

Hükümlü Abdi Cengiz'in yargılamanın yenilenmesi ve sair taleplerinin CMK'nın 321/1 maddesi uyarınca REDDİNE, infazın AYNEN DEVAMINA,... [karar verildi.]"

10. Başvurucunun karara yönelik 14/2/2023 tarihli itirazı Yargıtay 4. Ceza Dairesi (ilk derece) tarafından 6/7/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Bu açıklamalar ve yasal düzenlemeler ışığında dava dosyası ve itiraz dilekçesi incelenip değerlendirildiğinde;

Hükümlünün yargılamanın yenilenmesi dilekçelerinde ileri sürdüğü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin soruşturma aşamasına ilişkin ihlal kararının kesin hükmün dokunulmazlığına müdahaleyi gerektiren yönünün bulunmadığı, AİHM'nin talebe dayanak yapılan kararının hükümlü hakkında verilen ceza hükmüne ilişkin olmayıp, soruşturmanın başlangıç aşamasına ve tutuklama şekline ilişkin olduğu, bunun dışında yasada sınırlı olarak yer verilen yargılamanın yenilenmesi nedenlerinden hiçbirinin somut olayda gerçekleşmediği, dolayısıyla yargılamanın yenilenmesinin reddine dair, Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 24/01/2023 tarih, 2017/103 Esas ve 2019/155 Karar sayılı ek kararında herhangi bir isabetsizlik usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, itirazın reddine dair aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

KARAR:

1-Hükümlü Abdi Cengiz'in yargılanmanın yenilenmesine dair talebinde ileri sürüdüğü hususların CMK'nın 311. Maddesinde sınırlı olarak sayılan sebeplerden hiçbirisini oluşturmadığı anlaşıldığından, Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 24/01/2023 tarih, 2017/103 Esas ve 2019/155 Karar sayılı ek kararına yönelik adı geçen hükümlünün itirazının CMK'nın 321/3. maddesi gereğince REDDİNE,

2- Verilen kararın bir suretinin itiraz edene Dairesince tebliğine... [karar verildi.]"

11. Başvurucu yargılamanın yenilenmesi talebinin reddine dair nihai hükmü 12/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 31/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Adli yardım talebinin kabulüne Komisyonca karar verilmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yargılamanın Yenilenmesi Talebinin Reddi Sonrası İnfazın Devamına Karar Verilmesi Nedeniyle Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu, AİHM tarafından verilen ihlal kararına rağmen yargılamanın yenilenmesi talebinin reddedilerek tahliye edilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

14. Başvuru, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmiştir.

15. Anayasa'nın kişilerin fiziksel hürriyetlerini güvence altına alan 19. maddesinin kişi hürriyetinin kısıtlanmasına imkân tanıdığı durumlardan biri de maddenin ikinci fıkrasında "mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi" olarak belirtilmiştir. Bu nedenle yargı organlarınca verilecek mahkûmiyet kararları kapsamında hapis cezasının veya güvenlik tedbirlerinin infaz edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal etmez (Tahir Canan (2) [1. B.], B. No: 2013/839, 5/11/2014, § 33).

Buna göre ilk derece mahkemesinin suç isnadı altındaki kişinin mahkûmiyetine karar vermesi ile kişinin suç isnadına bağlı tutulması sona erer ve kişinin tutulması "mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi" amacıyla tutmaya yani mahkûmiyete bağlı tutmaya dönüşür.

16. Somut başvuruda başvurucu hakkında 25/2/2019 tarihinde verilen mahkûmiyet kararı ile başvurucunun suç isnadına bağlı tutulması sona ermiştir. Başvurucunun bu tarihten sonraki tutulması mahkûmiyete bağlı tutma niteliğindedir (bkz. § 3).

17. Anayasa Mahkemesinin pek çok kez ifade ettiği üzere mahkûmiyet hükmüne bağlı tutmanın hukukiliğini etkileyen bir durum söz konusu olduğunda tutulma hâli "mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi" kapsamında olsa bile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlaline sebebiyet verebilir. Özellikle tutmanın önünde doğrudan Anayasa'dan veya kanunlardan kaynaklanan bir engelin bulunduğu (mahkûmiyete konu olan eylemin suç olmaktan çıkarılması, bir cezasızlık hâlinin bulunduğunun anlaşılması, mahkûmiyet hükmünü geçersiz kılan bir kanun değişikliği yapılması gibi) ya da tutmayı sona erdirmeyi zorunlu kılan yargısal bir kararın mevcut olduğu durumlarda özgürlükten yoksun bırakma ile mahkûmiyet kararı arasındaki bağ ortadan kalkar. Bu hâllerde tutmaya devam edilmesi hukuki dayanaktan yoksun bir şekilde özgürlüğün kısıtlanması sonucunu doğurur (Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 127; Şerafettin Can Atalay (2) [GK], B. No: 2023/53898, 25/10/2023, § 104).

18. Somut olayda başvurucu, AİHM tarafından verilen tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkin ihlal kararına atıfla yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur. Yargıtay 3. Ceza Dairesi tarafından yapılan değerlendirme sonrası yargılamanın yenilenmesi, infazın durdurulması ve başvurucunun tahliyesi istemleri reddedilmiştir. Başvurucunun bu karara yönelik itirazı ise 6/7/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir (bkz. §§ 8-10).

19. Söz konusu ihlal kararının başvurucunun mahkûmiyete bağlı tutulmasının önünde doğrudan Anayasa'dan veya kanunlardan kaynaklanan bir engelin bulunduğuna ilişkin bir tespit barındırmadığı, ayrıca tutmayı sona erdirmeyi zorunlu kılan yargısal bir karar niteliği de taşımadığı ortadadır. Salt başvurucunun tutuklanmasının hukuka aykırı olduğuna ilişkin tespitin mahkûmiyete bağlı tutma ya da özgürlükten yoksun bırakma ile mahkûmiyet kararı arasındaki bağı ortadan kaldırmadığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Yargıtay 3. Ceza Dairesinin yargılamanın yenilenmesi talebinin dayanağını teşkil eden ihlal kararının yargılama sürecine ilişkin olmayıp, soruşturma aşamasına ve tutuklanma tedbirine ilişkin olduğuna, başvurucu tarafından ileri sürülen hususların yargılamanın yenilenmesini gerektirmediğine, yargılamanın yenilenmesini gerektiren başkaca neden bulunmadığına ilişkin gerekçesinin bariz takdir hatası ya da keyfîlik barındırdığı söylenemeyecektir.

20. Diğer yandan Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi" ile bağlantılı bir ihlal iddiası söz konusu ise Anayasa Mahkemesinin görevi kişinin hürriyetten yoksun bırakılmasının kısmen ya da tamamen bu koşullarda gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmekle sınırlıdır (Ç.Ö. [GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, § 38). Başvurucunun mahkûmiyete bağlı tutma kararını veren mercinin bir mahkeme olmadığına yönelik itirazlarının Mustafa Başer ve Metin Özçelik ([1. B.], B. No: 2015/7908, 20/1/2016, §§ 119-133), Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, §§ 183-197) ve Adnan Şen ([GK], B. No: 2018/8903, 15/4/2021, §§ 91-99) kararlarında belirtilen

ilkeler uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte başvurucunun mahkûmiyet kararına ve kararın hürriyeti kısıtlayıcı bir niteliğinin bulunmadığına veya hürriyetten yoksun bırakılmanın mahkemece verilen hürriyeti kısıtlayıcı ceza veya tedbirin kapsamını aştığına ilişkin bir iddiasının bulunmadığı görülmektedir.

21. Açıklanan gerekçelerle hukuka uygun şekilde mahkûmiyete bağlı tutulduğu anlaşılan başvurucunun yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi sonrası tutulmaya devam edilmesinin hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine yönelik iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

22. Başvurucunun;

i. Yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi yönünden adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin Nihat Akbulak ([GK], B. No: 2015/10131, 7/6/2018) kararı doğrultusunda konu bakımından yetkisizlik nedeniyle,

ii. Yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi yönünden eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin Mesut Gerez ([2. B.], B. No: 2014/3998, 21/6/2017, §§ 12-16) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

A. 1. Yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi sonrası tutulmaya devam edilmesinin hukuki olmaması sebebiyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMİNE NARSAT VE NAZİFE ÜNAL

B. No: 2023/87412 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/87412

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMİNE NARSAT VE NAZİFE ÜNAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/87412

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Emine NARSAT 2. Nazife ÜNAL

Vekili : Av. Seyit Mehmet AKSEBZECİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma, kamulaştırmasız el atma tazminatının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan

söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat

olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

10. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından diğer tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kayseri 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2022/258, K.2023/281) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvuruculara net 50.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAYRULLAH TURAN

B. No: 2023/96670 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/96670

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAYRULLAH TURAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/96670)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Aydın AYGÜN

Başvurucu : Hayrullah TURAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda verilen yemeği toplu olarak almama eylemine katılmadan dolayı disiplin cezasıyla cezalandırılmanın ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, olay tarihinde silahlı terör örgütü üyeliği suçundan hükümlü olarak Tarsus 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Aralarında başvurucunun da bulunduğu mahpuslara 10/7/2023 tarihinde öğle iaşesi olarak dağıtılan yemeğin tutuklu ve hükümlüler tarafından teslim alınmadığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine aynı tarihte başvurucu hakkında Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu (Disiplin Kurulu) tarafından disiplin soruşturması başlatılmıştır.

4. Disiplin Kuruluna sunulan soruşturma raporu sonucunda Disiplin Kurulu 28/7/2023 tarihinde protesto amacıyla idarece öğlen ve akşam iaşesi olarak verilen yemeği topluca almama eylemine katıldığı gerekçesiyle başvurucu hakkında bir ay haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası verilmesine karar vermiştir. Disiplin Kurulu kararında "...hükümlü/tutukluların cezaevi disiplin kuralları çerçevesinde davranış sergilemeyerek kurumu ve kurum idaresini protesto etmek amacıyla yemek almama eylemini gerçekleştirdikleri yapılan soruşturma neticesinde anlaşılmış olup; hükümlülerin bu eyleminin Ceza İnfaz Kurumunda disipline muhalif oldukları, kurumda kalan diğer

hükümlü/tutuklulara kötü örnek oldukları ve Cezaevi huzur ve güvenliğini bozduklarından düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından Kanun ve Yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği ve gerekli kıldığı davranış ve tutumları kusurlu olarak ihlal ettiklerinden; yaptıkları eylemin nedeni ve sebebi her ne olursa olsun disiplin cezası ile cezalandırılmaları gerekmektedir." gerekçesine yer verilmiştir.

5. Başvurucu, Disiplin Kurulunun kararına karşı Tarsus İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyette bulunmuştur. Şikâyeti inceleyen Hâkimlik, gerekçeli kararında öncelikle Disiplin Kurulunun kararında yer alan gerekçeye değinmiştir. Devamında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 37. maddesinde yer alan düzenlemeyi alıntıladıktan sonra ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması için mahpusların "mevzuat ne derse, idare ne emrederse ona uymak zorunda" olduklarını belirtmiştir. Hâkimlik kusurlarıyla bu hususu ihlal eden mahpusun verilen cezaya katlanması gerektiğini açıklayıp konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarına yer verdikten sonra topluca yemek almama eyleminin bir diyalog yöntemi olamayacağını, pasif direniş oluşturan bu durumun ceza infaz kurumunda sürdürülebilir güvenli bir yaşamın tesisini zorlaştıracağını vurgulayarak başvurucunun şikâyetinin reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"5275 sayılı yasa 37nci maddesinin ilk cümlesinde şöyle der: 'Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır.' Aynı yasanın 116ncı maddesinde ise disiplin kurallarının tutuklular açısından da geçerli olduğundan bahseder.

Özetle, mahpus ceza infaz kurumunda, düzenli bir yaşamın sürdürülebilmesi için, güvenliğin ve disiplinin sağlanması için mevzuat ne derse, idare ne emrederse ona uymak zorundadır. Bu hususları kusuruyla ihlal ederse cezasına katlanır. Suçlar ve cezaları yasayla belirlenir. Her suçun karşılığı olan ceza bellidir.

Hükümlü veya tutuklular tarafından gerçekleştirilen toplu eylemlerde, idarenin düzen ve işleyişin korunması için gerekli önlemleri alması zorunluluğu aşikardır.

...

Eldeki olayda, topluca yemek almama eyleminin bir diyalog yöntemi olduğu ve disiplin suçu oluşturmayacağı savunmasının kabulü halinde, pasif direniş görünümü altında ceza evinde sürdürülebilir güvenli bir yaşamın tesisi oldukça zorlaşacaktır. Disiplin kurulunun kanuna dayanarak yaptığı değerlendirmede hukuka aykırı bir durum bulunmadığı, usul ve yasaya uygun olduğu anlaşıldığından Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından verilen cezanın yerinde olduğu kanaatine varılarak hükümlünün şikayetinin reddine karar verilerek, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

6. Başvurucu, İnfaz Hâkimliği kararına itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Tarsus 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) İnfaz Hâkimliğince verilen kararda belirtilen gerekçenin ayrıntılı ve yeterli olduğunu açıklayarak 23/10/2023 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir.

7. Başvurucu 6/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur..

8. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; spora on kişiyle birlikte katılma, sohbete farklı odalarda çıkma, atölye ve kurslara katılma, oda değişiklikleri, görüş saatlerinin uzatılması, görüş sırasında yiyecek ve içeceklerin soğuk olması, kırtasiye malzemesinin verilmemesi, süreli süresiz yayın hakkının karşılanmaması gibi konularda Ceza İnfaz Kurumu uygulamalarının sorun oluşturduğunu belirtmiştir. Bu nedenle demokratik tepkisini göstermek için yemek almadığını belirten başvurucu, verilen disiplin cezası nedeniyle maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının, ifade özgürlüğünün, adil yargılanma hakkının, özel hayata saygı hakkının, haberleşme hürriyetinin, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa Mahkemesinin somut olayla benzer olaylarda verdiği bazı kararlara yer verilmiştir. Başvurucunun haberleşme hakkının ihlal edilip edilmediği noktasında inceleme yapılırken görüşte değinilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

11. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Anayasa'nın 26. maddesinde düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar "söz, yazı, resim veya başka yollar" olarak belirtilmiş ve "başka yollar" ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir (Emin Aydın [GK], B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 43). Başvurucu yaptığı eylemle ifade açıklamasında bulunmuş; idarece verilen yemeğin topluca alınmamasını bir ifade aracı olarak kullanmıştır. Dolayısıyla başvurucunun verilen disiplin cezasına yönelik şikâyetlerinin bir bütün olarak ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Ceza İnfaz Kurumunda verilen yemeğin topluca alınmaması nedeniyle hakkında disiplin cezası uygulanan başvurucunun ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunulmuştur.

14. Müdahaleye dayanak olan 5275 sayılı Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı, müdahalenin Anayasa’nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kamu düzeninin korunması meşru amacı kapsamında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan sonra yapılması gereken, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığını değerlendirmektir. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45).

15. Herkes gibi hükümlü ve tutuklular da Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına (Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65) ve bu bağlamda ifade özgürlüğüne de sahiptir (Murat Karayel (5) [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27). Öte yandan ifade özgürlüğünün mutlak bir hak olmadığı ve Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci

fıkrasında öngörülen sebeplerle sınırlandırılabileceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kurumda güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir (Murat Karayel (5), § 29).

16. Disiplin suç ve cezaları yönünden genel hüküm niteliğinde olan 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesi uyarınca, kanun kapsamındaki bir disiplin suçunun oluşabilmesi ve cezasının uygulanabilmesi için sadece her bir disiplin suçu yönünden belirlenen özel hükümdeki şartların gerçekleşmesi yeterli olmayıp ayrıca 37. maddedeki şartların da gerçekleşmesi gerekmektedir. 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesine göre ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlal ettiğinde eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre hükümlü hakkında kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanacaktır (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Memiş Berber [1. B.], B. No: 2017/38744, 20/10/2021, § 22).

17. Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumunda yapılacak bir eylemin 5275 sayılı Kanun'un 39. ile 44. maddeleri arasında öngörülen disiplin suçunu oluşturduğu açık olsa dahi bu durumun disiplin cezası verilmesi için tek başına yeterli olmayacağını, eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Murat Karayel (5), § 44; Cihat Özdemir [2. B.], B. No: 2015/214, 9/5/2018, § 22). Dolayısıyla somut olayda başvurucunun idarece verilen yemeği topluca almama eylemine katılmasının kurumdaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek nitelikte kabul edilmesinin mümkün olup olmadığı yargı kararlarının gerekçeleri üzerinden incelenmelidir.

18. Başvuruya konu olayda başvurucu, diğer mahpuslarla birlikte öğlen iaşesi olarak verilen yemeği almamıştır. Başvurucu, aşamalardaki savunmalarında infaz kurumunun talepleri karşısındaki uygulamalarını protesto etmek amacıyla anılan eylemi gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Başlatılan soruşturma sonrasında başvurucunun gerçekleştirdiği eylemin ceza infaz kurumunun güvenliğini ve disiplinini bozduğu, infaz kurumunda düzenli yaşamın sürdürülmesini sağlayan kuralları ihlal ettiği sonucuna varılarak disiplin cezası verilmiştir (bkz. § 4). Başvurucunun disiplin cezasına karşı yaptığı şikâyeti inceleyen yargılama makamları da başvurucunun gerçekleştirdiği eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşmışlardır (bkz. §§ 5,6).

19. Mahkemelerce verilmiş hürriyeti bağlayıcı cezaların infaz edildiği yerler olan ceza infaz kurumları sıkı güvenlik koşullarına tabi olan, düzenli bir yaşamın sürdürülmesinin, güvenliğin ve disiplinin sağlanmasının son derece önem taşıdığı yerlerdir (Rıza Şahin [1. B.], B. No: 2016/12909, 22/7/2020, § 44). Ceza infaz kurumlarının devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması ve dolayısıyla devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerini ve sağlıklarını koruma hem de disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunması karşısında hükümlülerin ve tutukluların ceza infaz kurumlarında diledikleri şekilde eylem yapma özgürlüğünün bulunmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013).

20. Ceza infaz kurumlarında yapılacak olan ya da yapılmış bir uygulamanın hukuka aykırı

olduğu düşünüldüğünde öncelikle yapılması gereken davranış bu hususta ilgili mercilere talep ve itirazlarını iletmektir. Aksinin kabulü ceza infaz kurumlarının uygulamalarına karşı her tür protesto eyleminin yapılabilmesi sonucunu doğuracak hatta mahpusların sürekli toplu eylemlerde bulunmasına da imkân tanınmış olacaktır (Barış İnan (2) [1. B.], B. No: 2018/38006, 17/11/2021, § 25).

21. Olay günü başvurucu, diğer bazı mahpuslarla birlikte protesto amacıyla verilen yemeği almama eylemini gerçekleştirmiştir. Söz konusu eylemin başvurucu ve diğer mahpusların spor etkinliklerine kimlerle katılma ya da hangi oda veya koğuşta kalmaya yönelik çeşitli taleplerinin yerine getirilmesi için yapıldığı anlaşılmaktadır. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunun yaptığı uygulamanın hukuka aykırı olduğuna ilişkin idari veya yargısal mercilere başvurduğunu ancak bir sonuç alamaması nedeniyle tepkisini toplu hâlde yemek almamak suretiyle gösterme yoluna gittiğini veya somut olayın koşullarında tepkisini derhâl göstermekte haklı olduğunu Anayasa Mahkemesi önünde ispat edebilmiş değildir.

22. İnfaz Hâkimliği gerekçeli kararında Disiplin Kurulunun kararında belirttiği gerekçeyi dikkate aldığını ve sonrasında 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesindeki genel unsurun gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bu karara karşı yapılan itirazın incelenmesinde de İnfaz Hâkimliğinin kararında yer verdiği gerekçenin yeterli olduğu belirtilmiştir. Buna göre yargılama makamlarının başvurucunun gerçekleştirdiği eylemin kurumun düzeni ve disiplini üzerindeki olumsuz etkilerini ilgili ve yeterli gerekçeyle açıkladığı kanaatine varılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Deniz Şah ve İlhan Kaya [GK], B. No: 2021/39476, 16/12/2025, §§ 39-40)

23. Öte yandan başvurucunun da aralarında olduğu terör suçlarından hükümlü veya tutuklu olan bir grubun ceza infaz kurumunda hangi odada veya hangi mahpusun hangi mahpusla birlikte spor ve benzeri faaliyetlere katılmasına dair infaz kurumu uygulamalarına yönelik taleplerinin karşılanmadığı iddiasıyla bu durumu protesto etmek amacıyla anılan eylemi gerçekleştirmelerinin kurumun düzen ve disiplini olumsuz yönde etkilemeyeceği söylenemez. Nitekim başvuruya konu olayda başvurucu ve diğer mahpusların öğle ve akşam iaşelerini toplu olarak almamalarının Ceza İnfaz Kurumunun olağan işleyiş düzeninde değişiklik oluşturduğunun kabul edilmesi gerekir (karşılaştırmak için bkz. Şeyhmus Demircan [2. B.], B. No: 2022/94408, 1/10/2025, § 20). Bunun yanında ceza infaz kurumu uygulamalarına karşı mevzuatta öngörülen başvuru yöntemlerinin kullanılmasındansa protesto amacıyla değişik eylemlerin gerçekleştirilmesinin mahpusların çeşitli taleplerinin yerine getirilmesi için başvurulan bir yöntem olarak benimsenmesi ceza infaz kurumlarını sürekli bir şekilde protestoların yapıldığı yerler hâline getirebilecektir. Bu nedenlerle idare ve yargılama makamlarının disiplin cezasına konu eylem nedeniyle Ceza İnfaz Kurumunda disiplinin bozulduğu, düzenli bir yaşamın sürdürülmesinin ve güvenliğin sağlanmasının zorlaştığı yönünde ulaştığı kanaatin keyfî olmadığı anlaşılmıştır.

24. Sonuç olarak başvurucunun idarece verilen yemeği toplu olarak almama eylemine katılmasını haklılaştırmak için dayandığı gerekçeler birlikte değerlendirildiğinde ceza infaz kurumunda bulunmasının gerektirdiği sorumluluğa uygun davranmadığı açıktır. Başvurucuya verilen cezanın zorunlu bir ihtiyacı karşıladığı, başvurucunun gerçekleştirdiği eylemle beklenen fayda ile ceza infaz kurumundaki disiplinin temin edilmesi arasındaki dengenin sağlandığı, başvurucuya eylemi nedeniyle verilen 1 ay süreyle haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama (telefon) disiplin cezasının orantısız olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

Ç. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET EMRAH KARACA

B. No: 2024/26138 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/26138

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET EMRAH KARACA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/26138)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Mehmet Emrah KARACA

Vekili : Av. Özgür KARADUMAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının, başvurucu hakkında tedbir talep edene karşı "şiddet tehdidinin devam ettiği" ifadesinin kullanılması nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu 8/2/2004 tarihinde vefat eden merhum sanatçı M.C.K.nın oğlu, İ.H.K. da sanatçının son eşidir.

3. İ.H.K. başvurucunun sosyal medya aracılığıyla yaptığı paylaşımlarda hakkında tehdit sayılabilecek söylemlerde bulunarak ve hatta kendisini hırsızlıkla itham ederek tarafına psikolojik şiddet uyguladığını, bu nedenle kendisine yönelik fiziksel saldırı olacağı endişesine kapıldığını belirtmiş; 6284 sayılı Kanun uyarınca başvurucu aleyhine tedbir talebinde bulunmuştur. İ.H.K. tedbir talebine konu dilekçesine ek olarak başvurucunun sosyal medya hesabından yaptığı bir kısım paylaşımının ekran görüntüsü ile basına yansıyan haber linklerini delil olarak sunmuştur.

4. İstanbul 1. Aile Mahkemesi (Mahkeme) 20/2/2024 tarihinde başvurucu hakkında bir ay süreyle uygulanmak üzere 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (f) bentleri uyarınca tedbir talebinin kabulüne karar vermiştir. Karar gerekçesi ile hükmün ilgili kısmı şöyledir:

“6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun 8/3. maddesinde ‘Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.’ hükmü yer almakta olup tedbir isteğinin kabul edilmiş olması, iddia edilen olay ya da olayların sabit olduğu anlamına gelmeyeceği gibi, tedbir kararları kesin hüküm niteliğinde de değildir, diğer taraf aleyhine delil olarak da ileri sürülemez, tedbir kararı belirli süre için geçerli olup sürekli sonuç da doğurmaz.

Tüm dosya kapsamı incelendiğinde, aleyhine tedbir istenen Mehmet Emrah Karaca'nın, talep eden [İ.H.K.ya] karşı şiddet tehdidi devam ettiği anlaşılmakla olayın niteliği nazara alınarak ileride doğabilecek daha vahim olayların önlenebilmesi açısından mahkememizce 6284 Sayılı Yasa'nın 5/1-a-f bentlerinde gösterilen tedbirlerin iş bu karar tarihinden itibaren 1 ay süreyle uygulanmasına karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle,

1-Talebin KABULÜ ile; aleyhine tedbir uygulanan Mehmet Emrah Karaca hakkında mağdur [İ.H.K.ya] yönelik olarak; 6284 Sayılı Kanunun 5/1. maddesi uyarınca;

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına,

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine,

dair tedbirlerin iş bu karar tarihinden itibaren 1 AY SÜRE İLE UYGULANMASINA…”

5. Başvurucu anılan karara karşı yaptığı itirazda şiddet tehdidinin devam ettiği kanaatine hangi somut delillerle ulaşıldığının açıklanmadığını, tedbir isteyenle aralarında uzun yıllara dayalı anlaşmazlık konuları bulunsa da karşı tarafa yönelik herhangi bir şiddet içerikli fiziki ya da sözlü yaklaşımı olmadığını, tedbir isteyene yönelik gerek güncel sosyal medya paylaşımlarında, gerekse basına yönelik verdiği beyanlarda şiddet tehdidi, hatta imasında dahi bulunmadığını belirtmiştir. Başvurucu, itiraz dilekçesine ek olarak bir kısım sosyal medya paylaşımlarını sunmuştur.

6. İstanbul 2. Aile Mahkemesi (itiraz mercii) 6/3/2024 tarihinde itirazı kesin olarak reddetmiştir. İtiraz merciinin kararının gerekçesinde “…yapılan incelemede aleyhine tedbir talebinde bulunanın eylemleri neticesinde verilen tedbir kararlarının kanun, yönetmelik ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) kapsamında korunmak istenen yarar ile orantılı olduğu, tedbirlerin değiştirilmesi ya da kaldırılmasını gerektirir herhangi bir delilin dosya münderacatından tespit edilemediği” açıklanarak itirazın reddine karar verildiği belirtilmiştir.

7. Öte yandan tedbir isteyen İ.H.K. 18/3/2024 tarihinde tedbir talebinin uzatılmasını talep etmiştir. Mahkeme aynı tarihli kararında; talep dilekçesinde yeni bir olay ve olguya yer verilmediği, tedbirin ihlal edildiği yönünde bir müracaatta da bulunulmadığı vurgulanarak kararın uzatılmasını gerektirir yeni bir vakıa bildirilmediğinden tehlikenin devam ettiğine kanaat edinilemediği gerekçesiyle talebin reddine karar vermiştir.

8. Başvurucu, nihai hükmün 7/3/2024 tarihinde tebliği üzerine 4/4/2024 tarihinde süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, 6284 sayılı Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik olarak şiddetin varlığına yönelik kanaate hangi somut delillerle ulaşıldığına ilişkin esaslı iddialarının itiraz mercii tarafından karşılanmaması -ve hatta somut bir şiddet tehlikesi bulunmadığı ve devam etmediği belirtilerek tedbir talebinin dahi uzatılmadığı- nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

11. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

12. 6284 sayılı Kanun’un amacı “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi” olup Kanun’un 5. maddesinde örnekleyici olarak bir kısım önleyici koruma tedbiri belirlenmiş, 8. maddenin (3) numaralı fıkrasında Kanun’un 4. maddesinde belirtilen ve hâkim tarafından verilebilen koruyucu tedbir kararları için şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağı ifade edilmiştir. Öte yandan aynı Kanun’un 2. maddesinde Kanun'da geçen terimlerin tanımları yapılmış; şiddetin kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfî engellenmesini de içeren toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış olduğu, şiddet uygulayanın ise Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri ifade ettiği belirtilmiştir. Yine aynı maddenin (e) bendinde şiddet mağdurunun Kanun'da şiddet olarak tanımlanan

tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiler olduğu belirtilmiştir.

13. Somut olayda Mahkeme, olayın niteliğini nazara alarak tedbir talebini değerlendirmiş ve tedbir talep edene karşı şiddet tehdidinin devam ettiğini kabul ederek, ileride doğabilecek daha vahim olayların önlenebilmesi açısından 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinde gösterilen "şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi" tedbirlerinin bir ay süreyle uygulanmasına karar vermiştir. Öte yandan mahkeme kararının gerekçesinde; tedbir isteğinin kabul edilmiş olmasının iddia edilen olay ya da olayların sabit olduğu anlamına gelmeyeceği gibi, tedbir kararının kesin hüküm niteliğinde olmadığı, diğer taraf aleyhine delil olarak da ileri sürülemeyeceği belirtilerek, tedbir kararının belirli süre için geçerli olduğu ve sürekli sonuç doğurmayacağı ifade edilmiştir. Başvurucunun söz konusu tedbir kararına itirazı üzerine itiraz mercii de verilen tedbir kararlarının korunmak istenen yarar ile orantılı olduğu, tedbirlerin değiştirilmesi ya da kaldırılmasını gerektirir herhangi bir delilin tespit edilemediği gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir (bkz. §§ 4, 6).

14. Somut olayın özelliği, hükmedilen tedbirlerin niteliği ve süresi -tedbir talebinin uzatılması talebinin de reddedildiği (bkz. § 7), devletin şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan kişileri korumak amacıyla acil olarak harekete geçme yükümlülüğü ve gerekçeli karar bakımından aranacak standardın her olayın özelliğine ve kararın niteliğine göre değişebileceği hususları birlikte dikkate alındığında- mahkeme kararı ve tedbir kararına itiraz edilmesi üzerine verilen kararda gösterilen gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğu anlaşıldığından gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığının açık olduğu değerlendirilmiştir.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu; tedbir kararında "şiddet tehdidinin devam ettiği anlaşılmakla" şeklindeki tespitin somut delil ve belgelere dayandığı gösterilmeden hakkında gerçek olmayan iddialara dayalı olarak verilen tedbir kararı nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Masumiyet karinesinin medeni hak ve yükümlülükler kapsamında kalan bir yargılamada uygulanabilmesi için başvurucunun söz konusu medeni yargılama ile hakkında yürütülen veya sona eren ceza yargılaması arasında bağlantı bulunduğunu göstermesi gerekmektedir. Medeni hak yargılamasında, ceza yargılamasında verilen kararın sonucunun dikkate alındığı ve değerlendirildiği veya ceza dosyasında yer alan delillerin irdelendiği ya da başvurucunun hakkındaki suçlamayı doğuran olaylara dahli ile ilgili irdelemelerde bulunulduğu veyahut başvurucunun muhtemel suçluluğuyla ilgili yorum yapıldığı hâllerde, söz konusu bağlantının var olduğu kabul edilebilir (S.M. [GK], B. No: 2016/6038, 20/6/2019, § 38).

18. Somut başvuruda 6284 sayılı Kanun kapsamında yürütülen tedbir sürecinin ceza soruşturmasına veya kovuşturmasına bağlı olmadığı, lehine tedbir verilenin talebi üzerine başlatıldığı görülmektedir. Başvuru dosyasında, başvuru konusu kararın verildiği tedbir yargılaması kapsamında kalan fiillerle ilgili olarak başvurucu hakkında ceza soruşturması başlatıldığına dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

19. Medeni hak ve yükümlülüğe ilişkin olan somut uyuşmazlık kapsamında verilen kararda kullanılan ifadelerin -bağlantılı bir ceza davası/soruşturması bulunmaması nedeniyle- masumiyet karinesi kapsamında incelenmesi mümkün olmadığından masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunması gerekmektedir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

RECEP ASLAN

B. No: 2024/28913 | Karar tarihi: 06.05.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/28913

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

RECEP ASLAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/28913)

Karar Tarihi: 6/5/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Mehmet Tevfik DİNÇER

Başvurucu : Recep ASLAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması ile irtibatlı ve iltisaklı olduğu değerlendirilen başvurucunun olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamenin eki listede ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ve kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı olmadan meslekten çıkarma kararı verilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü bünyesinde araştırma görevlisi olarak görev yapan başvurucu 1/9/2016 tarihli ve 29818 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname'ye (672 sayılı KHK) ekli listede ismine yer verilmek suretiyle kamu görevinden çıkarılmıştır.

3. Başvurucu, göreve iade talebiyle Olağanüstü Hal İşleri İnceleme Komisyonuna (OHAL Komisyonu) başvurmuştur. OHAL Komisyonunca 24/10/2018 tarihinde başvurucunun talebi yerinde görülmeyerek anılan başvuru reddedilmiştir. Kararda başvurucunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile irtibatlı kurumda çalışma kaydının bulunduğu, hakkında düzenlenen idari soruşturma raporunda FETÖ/PDY ile irtibatlı ve

iltisaklı olduğunun değerlendirildiği, hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan kovuşturmanın bulunduğu ifade edilmiştir. Kovuşturma sürecinde başvurucunun FETÖ/PDY'ye ait öğrenci yurdunda müdürlük yaptığı, örgüt yapılanması tarafından üniversitedeki görevine başlatıldığı ve örgütün yurt dışı gezilerine katıldığı belirtilmiştir. Kararda söz konusu tespit ve olguların başvurucunun örgütle irtibat ve iltisakına delalet ettiği değerlendirilmiştir.

4. Başvurucu, OHAL Komisyonunun anılan kararının iptaline karar verilmesi talebiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; çalışma kaydı bulunan şirketin terörle bağlantısının olduğunu bilmediğini, bu konunun aleyhine kullanılamayacağını, yurt dışı gezilerinin örgütsel amaçla olmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca iptalini istediği kararın hukuka aykırı olduğunu, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden doğan haklarının ihlal edildiğini, somut bir delil ve gerekçenin gösterilmediğini, herhangi bir terör örgütü ile bağının bulunmadığını, hakkındaki iddiaların asılsız ve mesnetsiz olduğunu öne sürmüştür.

5. Ankara 20. İdare Mahkemesince (İdare Mahkemesi) 3/12/2021 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. Kararda öncelikle FETÖ/PDY'nin niteliğine ilişkin genel değerlendirmeler yapılmış, FETÖ/PDY ile irtibatlı kişilerin kamu görevinden çıkarılmaları sürecine dair genel bilgiler verilmiştir. Bu bağlamda kamu görevlilerinin sadakat yükümlülüğünden bahsedilmiş, yaşanan darbe teşebbüsü nedeniyle ivedi şekilde alınması gereken tedbirlerin zorunluluğuna vurgu yapılmıştır. Kararın gerekçesinde başvurucunun FETÖ/PDY'ye aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olduğu gerekçesiyle kapatılan kurumda çalışma kaydının bulunduğu, kurumu tarafından hakkında düzenlenen personel bilgi dosyasında üniversitedeki FETÖ/PDY yapılanması tarafından işe başlatıldığı hususlarına yer verilerek FETÖ/PDY ile irtibatlı ve iltisaklı olduğunun değerlendirildiği belirtilmiştir.

6. Bununla birlikte İdare Mahkemesi kararında başvurucu hakkında yürütülen ceza yargılamasında yer alan birtakım tanık beyanlarına yer verilerek başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan Ağır Ceza Mahkemesi tarafından cezalandırıldığı ve davanın istinaf aşamasında olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca başvurucu hakkında yürütülen kovuşturma dosyasının incelenmesinden, başvurucunun isminin bulunduğu 345680 ID'li, rcp0909 kullanıcı adı ve rcp.09 şifreli ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın bulunduğunun tespit edildiği belirtilmiştir.

7. Başvurucu, bu karara karşı istinaf kanun yolu başvurusunda bulunmuştur. İstinaf dilekçesinde başvurucu, dava dilekçesindeki iddialarını tekrar etmekle ve hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü bulunmadığını belirtmekle birlikte İdare Mahkemesince karar gerekçesinde belirtilen ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı ile bu tutanakta yer alan hususlara ilişkin bir itiraz ileri sürmemiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 13. İdari Dava Dairesi (Daire) 29/9/2023 tarihinde verdiği kararda, kesinleşmemiş mahkûmiyet kararının başvurucunun aleyhine değerlendirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte diğer deliller dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda İdare Mahkemesi kararının usule ve hukuka uygun olduğu, kaldırılmasını gerektirecek bir nedenin bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

8. Başvurucu; bu karara karşı dava ve istinaf başvuru dilekçelerinde yer verdiği iddiaları ileri sürerek ve ByLock programını kullanmadığını, bu kullanıma ilişkin somut delil bulunmadığını, tek sayfadan ibaret bir analiz raporunun hükme esas alındığını belirterek temyiz başvurusunda bulunmuştur. Danıştay Beşinci Dairesi (Danıştay) 24/1/2024 tarihinde Daire kararının ve dayandığı gerekçenin hukuka ve usule uygun olduğu, bozulmasını

gerektirecek bir sebep bulunmadığı gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddine karar vererek Daire kararını onamıştır.

9. Nihai karar 1/4/2024 tarihinde öğrenildikten sonra 2/5/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

10. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

11. Öte yandan Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Ceza Mahkemesi) tarafından 7/1/2021 tarihinde başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 5 ay 15 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Ceza Mahkemesi kararının başvurucu yönünden yapılan değerlendirme başlığı altında "Sanık Recep Aslan hakkında [ByLock] tespiti yapılmadığı, sanığın tüm [ByLock] içeriklerinde ismine rastlanmadığı..." tespiti ile İdare Mahkemesi karar gerekçesinde de yer alan başvurucunun aleyhine birtakım tanık beyanlarına yer verilmiştir.

12. Ceza Mahkemesinin bu kararına karşı yapılan istinaf başvurusu, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin 2/12/2021 tarihli kararıyla esastan reddedilmiştir. Ayrıca Daire, kararda Ceza Mahkemesinin hükümden sonra 24/6/2021 tarihli yazısı ekinde gönderdiği 345680 ID numaralı ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın içeriğinin suçun sübut ve vasfı ile belirlenen ceza miktarına bir etkisinin bulunmadığını ve sonucu etkilemediğini belirtmiştir. İnceleme tarihi itibarıyla dosya temyiz aşamasındadır.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu; kanun hükmünde kararnameye dayanılarak terör örgütü mensubu ilan edilmek suretiyle kamu görevinden ömür boyu çıkarıldığını, kamu görevinden çıkarılmadan önce savunma hakkı verilmediğini ifade etmiştir. Ayrıca bir daha kamu görevinde çalışamayacak ve özel sektörde iş bulmasını imkânsız hâle getirerek zorunlu katkı payı ödeyerek emeklilik haklarını elde etmeyi engelleyecek biçimde tesis edilen işlemle mülkiyet hakkına açıkça müdahalede bulunulduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu; hakkında yürütülen Ceza Mahkemesi kararında "Sanık Recep Aslan hakkında [ByLock] tespiti yapılmadığı, sanığın tüm [ByLock] içeriklerinde ismine rastlanmadığı..." şeklinde değerlendirme yapıldığını, buna rağmen İdare Mahkemesince hakkında isminin bulunduğu 345680 ID'li, rcp0909 kullanıcı adlı ve rcp.09 şifreli ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı olduğunun dile getirilerek karar gerekçesine dayanak olarak alındığını, yasal bir zeminde faaliyet gösteren bir kurumda çalışmış olmasının hiçbir şekilde adı geçen terör örgütü ile bağının olduğuna dair delil olarak kabul edilemeyeceğini iddia etmiştir. Bu gerekçelerle masumiyet karinesinden yararlanma, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun özel hayata saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan N. E. ([GK], B. No: 2022/62466, 29/5/2025), A.S. ([GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025) ve Erkan Sezgin

([1. B.], B. No: 2022/86339, 16/7/2025) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararlarda Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin olağanüstü hâl döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna ve özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

16. Başvurucunun çeşitli haklara müdahale edildiğine ilişkin iddiaları, temeldeki müdahalenin kamu görevinden çıkarılmasına ve bir daha kamu görevine dönememesine yönelik olduğu görülmüştür. Bu nedenle müdahalenin başvurucunun özel hayatına ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı sonucuna varılarak başvurucunun iddiaları, bir bütün hâlinde özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiştir (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. N. E., §§ 89-99; A. S., §§ 98-101; Erkan Sezgin, §§ 78-81).

17. Anayasa Mahkemesi; söz konusu tedbirlerin olağanüstü hâl durumuyla bağlantılı olarak bireysel işlem şeklinde tesis edildiğini, tedbirlerin düzenleyici işlemlerde olduğu gibi genel ve herkesi bağlayıcı bir niteliğinin bulunmadığını ve ilgililer hakkında olağanüstü hâl döneminde defaten uygulanarak hüküm ve sonuçlarını doğurduğunu belirterek incelemenin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılması gerektiğine karar vermiştir (N. E., §§ 109-114; A. S., §§ 106-110; Erkan Sezgin, §§ 91-96). Anayasa Mahkemesi; olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkının yer almadığını, başvurulara konu tedbirlerin cezai niteliğinin bulunmadığını, dolayısıyla ceza hukukunun çekirdek haklarının uygulanmasını gerektiren bir durumun olmadığını ve tedbirlerin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe aykırılık teşkil etmediğini tespit etmiştir (N. E., §§ 117-122; A. S., §§ 119-124; Erkan Sezgin, §§ 99-104).

18. Anayasa Mahkemesi, öncelikle olağanüstü hâl ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan tedbirlerin hukukiliğinin incelendiği iptal davalarının ceza yargılamalarından farklı olduğunu ve mevcut başvurular yönünden tedbirlerin gerekliliğinin ilgili ve ikna edici şekilde açıklanıp açıklanmadığının değerlendirileceğini vurgulamıştır. Diğer bir anlatımla Anayasa Mahkemesi, maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hâl ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvurulara konu tedbirin gerekliliğinin ciddi ve objektif şekilde açıklanıp açıklanmadığını irdelemiştir (N. E., § 127; A. S., § 129; Erkan Sezgin, § 109).

19. Anayasa Mahkemesi; tedbirlerin Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının belirlenmesi konusunda yaptığı incelemede öncelikle 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından ilan edilen OHAL sürecinde gerçekleştirilen kamu görevinden çıkarmaya ilişkin tedbirlerin niteliğini, gerekçelerini ve OHAL koşullarını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün sadece demokratik anayasal düzen yönünden değil bununla sıkı bağı olan bireylerin temel hak ve özgürlükleri ve millî güvenlik yönünden de mevcut ve ağır bir tehdit oluşturduğunu ve ülke tarihinde ulusun yaşamını ve hatta varlığını hedef alan millî güvenliğe yönelik en ağır saldırılardan biri olduğunu vurgulamıştır (N. E., §§ 129-138; A. S., §§ 131-140; Erkan Sezgin, §§ 111-117).

20. Anayasa Mahkemesi; 15 Temmuz darbe teşebbüsünün faili olduğu ilgili idari ve yargısal

organlarca tespit edilen FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi örgütlenme, itaat ve teslimiyetle hareket etme gibi özelliklerinin bulunması nedeniyle çözümlenmesi zor ve karmaşık bir yapıda olduğunu, büyük gizlilik içinde istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme yöntemleri ve uygulamaları ve kaynağı bilinmeyen paralar kullandığına ilişkin hususların yargı kararlarıyla sabit olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesinin ve somut darbe teşebbüsünün bu yapılanmadan kaynaklanmış olmasının potansiyel tehdidi mevcut tehlikeye dönüştürdüğünü ve demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından FETÖ/PDY ile irtibat veya iltisak içinde olan kamu görevlilerinin meslekten çıkarılmaları konusunda olağanüstü tedbirler alınmasının zorunlu olduğunu kabul etmiştir (N. E., §§ 132-139; A. S., §§ 134-141; Erkan Sezgin, §§ 114-118). Anayasa Mahkemesi; irtibat ve iltisak kavramlarının objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini de vurgulamıştır (N. E., § 139; A. S., § 141; Erkan Sezgin, § 118).

21. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) rejim değişikliği gibi radikal bir dönüşümün olmadığı durumlarda da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki güvencelere riayet edilmesi koşuluyla kamu görevlilerine yönelik meslekten çıkarma ve kamu görevinden yasaklama dâhil bazı tedbirlerin alınabileceğini kabul ettiğini, örneğin Xhoxhaj/Arnavutluk (B. No: 15227/19, 9/2/2021) ve Naidin/Romanya (B. No: 38162/07, 21/10/2014) kararlarına konu olaylarda tesis edilen kamu hizmetinden süresiz şekilde yasaklamaya ilişkin tedbirlerin ortaya konulan meşru amaçlarla uyumsuz ve orantısız olmadığı sonucuna ulaşıldığını da hatırlatmıştır (N. E., § 145; A. S., § 148; Erkan Sezgin, § 126).

22. N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarında Anayasa Mahkemesi FETÖ/PDY'nin faaliyetlerinin ve üyelerinin tespitinde ByLock sunucusundan elde edilen verilerin oldukça önemli bir role sahip olduğunu, örgütün birçok yöneticisinin ya da üyesinin veya bu örgütle iltisak ya da irtibat içinde olanların ByLock verilerinin analizi neticesinde tespit edilebildiğini vurgulamıştır. Söz konusu kararlarda ByLock sunucusunda bulunan verilerin elde edilmesinin ve bu delillerin ilgili kamu görevlilerinin anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkıp kalkmadığının belirlenmesi bakımından dikkate alınmasının olağanüstü hâl döneminde demokratik düzenin korunması açısından bir gereklilik içerdiğini ifade etmiştir (N. E., § 141; A. S., § 143; Erkan Sezgin, § 121). Ayrıca kararlarda AİHM'in Yalçınkaya/Türkiye ([BD], B. No: 15669/20, 26/9/2023) kararında ByLock uygulamasının yalnızca herhangi bir olağan ticari mesajlaşma uygulaması olmadığına ve FETÖ/PDY ile bir çeşit bağlantıyı akla getirebildiğine yönelik tespitlerine de yer vermiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi ByLock uygulamasının kullanıldığına ilişkin tespiti içeren delili, anayasal düzene sadakat bağı bulunmadığı hususunun ilgili ve ikna edici gerekçelerle ortaya konulduğunu ve kamu görevinden uzaklaştırma konusunda alınan tedbirin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında durumun gerektirdiği ölçüde olduğunu göstermesi açısından tek başına yeterli kabul etmiştir. ByLock uygulamasının kullanıldığının açıkça tespit edilmesi hâlinde durumun gerektirdiği ölçünün korunup korunmadığının belirlenmesi bakımından diğer delillerin ayrıca değerlendirilmesine gerek olmayacağını da belirtmiştir (N. E., §§ 140-144; A. S., §§ 142-147; Erkan Sezgin, §§ 119-125).

23. Ayrıca Anayasa Mahkemesi; devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereği olarak kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine

getirmelerini talep etme yetkisinin bulunduğunu, FETÖ/PDY ile iltisak veya irtibatı olduğu değerlendirilen kişilerin kamu görevinden çıkarılmasının kamu otoritesiyle bağlantılı olmayan özel sektör alanında istihdam edilme imkânını ortadan kaldırmadığını ve bahse konu tedbirin demokratik anayasal düzene yönelen somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacıyla hareket edilerek alındığını belirtmiştir. Ayrıca başvurucunun yargısal makamlar önünde delillerini sunduğu, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandığı, dolayısıyla yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığını da tespit etmiştir. (N. E., § 147; A. S., § 150; Erkan Sezgin, § 128).

24. Söz konusu ilkeler çerçevesinde Anayasa Mahkemesi, ByLock uygulamasını kullandığı tespit edilen başvuruculaların darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisak içinde olduğunu ve bu suretle anayasal düzene sadakatinin ortadan kalktığını ilgili ve ikna edici gerekçelerle kabul eden yargı mercilerince ulaşılan sonucun Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüyle bağdaştığı sonucuna ulaşmıştır. Neticede alınan tedbirlerin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğunu ve keyfîlik içermediğini tespit ederek OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna karar vermiş ve bir ihlalin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (N. E., §§ 129-149; A. S., §§ 131-152; Erkan Sezgin, §§ 111-130).

25. OHAL ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik olduğu anlaşılan söz konusu tedbirden kaynaklı olarak ileri sürülen ve yargılamanın usuli güvencelerine ilişkin olmayan temel hak ve hürriyetlere yönelik müdahale iddiaları, müdahalenin sonuçları itibarıyla bir bütün hâlinde ele alınmış ve özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir. Bu nedenle, müdahalenin sebepleri üzerinden ve başkaca temel hak veya hürriyetler bağlamında ileri sürülen ihlal iddiaları yönünden ayrıca değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

26. Eldeki başvuruya konu olayda başvurucunun ByLock uygulamasını kullandığına ilişkin tespit yer almaktadır. Bununla birlikte başvurucu, hakkında yürütülen Ceza Mahkemesi kararında "Sanık Recep Aslan hakkında [ByLock] tespiti yapılmadığı, sanığın tüm [ByLock] içeriklerinde ismine rastlanmadığı..." şeklinde yer verilen değerlendirmelerin olduğunu buna rağmen Bylock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın İdare Mahkemesinin kararına gerekçe yapılmasının durumun gerektirdiği ölçüyle bağdaşmadığını ileri sürmüştür. İdare Mahkemesinin başvurucunun ByLock kullanımına ilişkin tespitini doğrudan başvurucu hakkında yürütülen Ceza Mahkemesi kararına dayandırmadığı, ilgili tespitin başvurucu hakkında yürütülen kovuşturma dosyasından elde edildiği görülmektedir. Nitekim başvurucu hakkındaki mahkûmiyet hükmüne ilişkin istinaf incelemesi neticesinde verilen kararda da 345680 ID numaralı ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'nın hükümden sonra dosyaya kazandırıldığının belirtildiği ve bahse konu tutanağın kovuşturma dosyasında mevcut olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla 345680 ID'li, rcp0909 kullanıcı adlı ve rcp.09 şifreli ByLock Tespit ve Değerlendirme Tutanağı'na dayanıldığı açıktır. Bu durumda başvurucunun ByLock ağına dâhil olduğu ve bu suretle FETÖ/PDY ile süregelen bir ilişki içinde olduğu hususu ortaya konulmuştur. Kararlarda adli soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde yer alan olgulardan yararlanılarak gerekçelerin oluşturulduğu görülmüştür. Bu bağlamda maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hâl ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvurulara konu tedbirlerin gerekliliği, irtibat ve iltisak

kavramları çerçevesinde idari yargı mercilerince ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmıştır.

27. Ayrıca başvurucunun yargısal makamlar önünde delillerini sunduğu, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandığı, bu suretle yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığı görülmüştür. Darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibatlı veya iltisaklı olunduğunu göstermesi açısından yeterli kabul edilen ByLock uygulamasının başvurucu tarafından kullanıldığına ilişkin olarak açıklanan gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğu, somut başvurunun koşullarında alınan tedbirin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğu ve keyfîlik içermediği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla OHAL koşullarında durumun gerektirdiği ölçünün korunduğu sonucuna varılmıştır.

28. Neticede başvurucunun ByLock uygulamasını kullandığına ilişkin tespiti içeren delile dayanan mevcut başvuruda da söz konusu N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarından ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

29. Açıklanan gerekçelerle başvurunun özel hayata saygı hakkı yönünden diğer kabul edilebilirlik şartları incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Başvurucu; hakkında kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı olmadığı hâlde kamu görevinden çıkarıldığını, idari yargı düzeninde dava süreci devam ederken Ağır Ceza Mahkemesince hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü verilmediğini, buna rağmen suçlu ilan edildiğini belirterek masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

31. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Halit İnciroğlu ([GK], B. No:2023/38006, 29/5/2025) ve Resul Darama (2) ([GK], B. No:2022/14226, 23/10/2025) kararlarında, uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, idari yargı mercilerince eldeki başvurudan önce verilen kararlarda bahse konu meslekten çıkarma işleminin nedeni olarak kabul edilen devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibat içinde olma ölçütü çerçevesinde ve idare hukuku ilkeleri kapsamında değerlendirmelerde bulunulduğunu vurgulamıştır. Söz konusu kararlarda başvuruculaların ceza yargılamasında kendisine isnat edilen eylemleri işlediği ve suçlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmadığını, kararlarda geçen ifadelerin gerek kullanılan dil gerekse bağlamı itibarıyla ceza hukuku anlamında ve teknik unsurlarıyla yargılamaya konu suça ya da bu suçun işlendiğine işaret etmediğini belirterek masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir (Halit İnciroğlu, §§ 157-162; Resul Darama (2), §§139-144). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

32. Öte yandan İdare Mahkemesi kararında başvurucunun Ağır Ceza Mahkemesi tarafından terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırıldığı ve davanın istinaf aşamasında olduğu belirtilmiş ise de Daire kararında başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmediği, bu nedenle de aleyhinde bir değerlendirme yapılmasının masumiyet karinesi gereğince mümkün olmadığının belirtildiği görülmektedir.

33. Açıklanan gerekçelerle masumiyet karinesine yönelik bir ihlalin olmadığı açık

olduğundan başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.